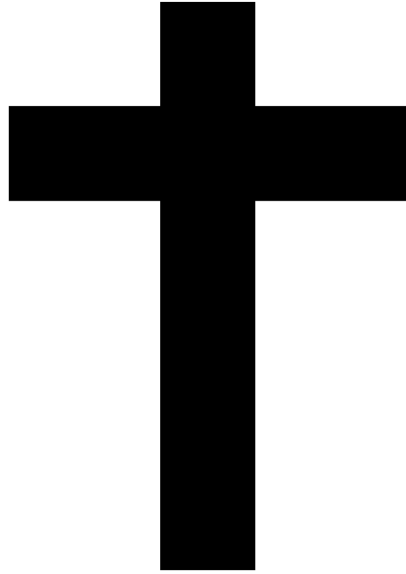

Kitabu ka Kanu

Portions of the Holy Bible in the Baga Sitemu language of
Guinea

Kitabu ka Kanu
Portions of the Holy Bible in the Baga Sitemu language of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue Baga Sitemu de Guinée

copyright © 2015 Pioneer Bible Translators

Language: Baga Sitemu

Translation by: Traducteurs Pionniers de la Bible

Contributor: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
e5320012-5c6f-534d-9205-97d787f9a95c

Contents

Dəkəçop	1
Yosuwe	56
Rut	83
Luk	87
Yəbəc	131
Sak	171

Dakacop da Doru Tawureta Musa, Buk I: Dakacop

1-11

Ko Kanu kalompas doru ko afum

¹ Dakacop, ko Kanu kawure kam k'antaf. ² Tem tatoko antaf nenayo fe teyi, kubump kanayi kaba karon. Mba Derkifin da Kanu denayi so domun karon doc-bum yi. ³ Ko Kanu kaloku: «Pawan kara peyi!» Ko pawan kara peyi. ⁴ Ko Kanu kanank fo pawan kara pentese. Ko Kanu kangbey pawan kara ko kubump. ⁵ Ko Kanu kawe pawan kara «dasak», ko kawe kubump «pibi.» Ko dafay deyi, ko bat-bat beyi, ko tayone dasak daco ko-coko.

⁶ Ko Kanu kaloku so: «Pakuyme peyi, nte tansone domun deyersene mo!» ⁷ Ko Kanu kayo ko pakuyme peyi ko pengbey domun d'antaf ko dakaron, ko teyi tatoko. ⁸ Ko Kanu kawe pakuyme mpe «kam.» Ko dafay deyi ko bat-bat beyi, ko tayone dasak da meran.

⁹ Ko Kanu kaloku: «Domun nde deyi kam tantaf mo, dolonkane tofo tin, pawosu peyi, pawur, payi takaron!» Ko teyi tatoko. ¹⁰ Ko Kanu kawe tofo towosu «antaf,» ko kawe mofa mme mela domun mo «caba.» Ko Kanu kanank fo tentese tatoko. ¹¹ Ko Kanu kaloku so: «Antaf nonon pubuk, yika na defet, ko tak yokom nye yende yocom antaf karon taciya mo! Yoyo so defet dakayi!» Ko teyi tatoko. ¹² K'antaf nonon pubuk, ko yika yoyo defet, ko tak yokom yoyo defet dakayi. Ko Kanu kanank so fo tentese. ¹³ Ko dafay deyi ko bat-bat beyi, ko tayone tataka ta maas.

¹⁴ Ko Kanu kaloku so: «Yomotar-motar yeyi dapakuyme, nte tansone dasak degbeyene ko pibi mo! Ko tayone megbekere ma tem, dasak ko meren. ¹⁵ Yoyone yomotar-motar ya pakuyme nye yende yoc-san antaf

pawan kara mo!» Ko teyi tatoko. ¹⁶ Ko Kanu kawure yomotar-motar meran ko kandet yi. Pomot pawan petasarne dasak, ko pomot pefet petasarne pibi. Ko Kanu kawure cos ko kandet. ¹⁷ Ko Kanu kandet yomotar-motar nye dakom yoc-san antaf pawan kara. ¹⁸ Pomot pawan petasarne dasak, pomot pefet ko cos yetasarne pibi, tansone pawan kara pegbeyene ko kubump. Ko Kanu kanank fo tentese. ¹⁹ Ko dafay deyi, ko bat-bat beyi, ko tayone tataka ta mankae.

²⁰ Ko Kanu kaloku so: «Yenesam ya dakaba yec-sep daromun. Bemp yec-felar-felar kam tantaf!» ²¹ Ko Kanu kawure sem yawan ya daromun dokom dokom, ko yeneran-neran ya daromun, ko domun doncop kasep. Ko Kanu kawure so bemp dokom dokom. Ko Kanu kanank fo tentese. ²² Ko Kanu kamproce yi patot*, ko kaloku: «Nayone akombara, nala, nalas domun da dakaba, ko bemp, yela antaf karon!» ²³ Ko dafay deyi ko bat-bat beyi, ko tayone tataka ta kacamot.

²⁴ Ko Kanu kaloku so: «Antaf nonon yenesam dokom dokom, sem yocal, yelinge-linge, ko sem ya dakulum, fap fa yi ko dokom da yi!» Ko teyi tatoko. ²⁵ Ko Kanu kawure sem ya dakulum dokom dokom, yocal dokom dokom ko yelinge-linge fap dokom dokom. Ko Kanu kanank fo tentese. ²⁶ Ko Kanu kaloku: «Awa, palompas fum teyi tosu, wawurene kosu, nwe endetasarne lop ya dakaba, bemp ya darenj, yocal ko yelinge-linge ya dantaf fap mo!»

²⁷ Ko Kanu kalompas fum pawurene ko nkon Kanu, ko kalompas na nawurene ko nkon Kanu, warkun ko waran.

²⁸ Ko Kanu kamproce na patot, ko kaloku: «Nayone akombara, nala, nalas antaf, naboc antaf tefan tonu! Netasarne lop ya dakaba, bemp nye yenfelar darenj mo, sem ko yelinge-linge ya dantaf fap.» ²⁹ Ko Kanu kaloku: «Isan nu yika nye yoyo defet dakayi

* 1:22 «kamproce patot» = «kasan yi baraka».

mə, kə yokom ya tək. Yəyənə nu yeri. ³⁰ Sem ya dantəf, bəmp ya darenc, yefelər-felər ya darenc, kə yelişə-linşə ya dantəf, ca fəp nyə yeşesəm mə, isən yi dəmne yika yobuk yəyənə yi yeri.» Kə teyi sə tatəkə. ³¹ Kə Kanu kənənk fə mes məkə enayə mə fəp, mətət dəm menayi. Kə dəfəy deyi kə bət-bət beyi, kə təyənə tataka ta camət-tin.

2

¹ Dəsək da camət-tin dadəkə, di d' analəpəs kəm, antəf kə ca yeləpəs nyə. ² Tataka ta camət-mərən, kə yolompəs ya Kanu fəp yelip, k'əsak, k'əşesəm tataka ta camət-mərən ta yebəc yən. ³ Kə Kanu kəsən tataka ta camət-mərən pələli. K'eleləs pi, bawo dəsək dadəkə də Kanu kəsək yebəc ya kəlompəs yəkə enayi mə. ⁴ Dəkəyefə da kəm k'antəf də dadəkə, nte awurə yi mə.

Dalə da Eden

Nte Mariki Kanu* owurə antəf kə kəm mə, ⁵ ali tətək pa dalə pin pənayi fə antəf kəron, ali ayika nə dalə nən nənəron fə təm tatəkə. Bawo Mariki Kanu enatorə fə wəcafən dantəf, fum enayi fə sə, nwe embəc antəf mə. ⁶ Mba kifir kənc-pə dantəf, nke kənc-dəməs antəf fəp mə.

⁷ Kə Kanu Kəpən kəsələ fum kəbof ka dantəf. Kə Kanu kəfurup kə dololəm kifir ka kəyinə doru, kə fum əyənə paka peşesəm. ⁸ Kə Kanu Kəpən kəmbəf tək yokom nde dalə da Eden, kəca nke dec dəmpə mə, k'əmbərse di fum nwe enasəl mə. ⁹ Kə Kanu Kəpən kəsən kə tək yokom yəbət kədi yomponəs-ponəs fəp, kələkənə kətək ka kəyinə wəyən katina nke kənacəmə nde dalə dacə mə, kə kətək ka kəcərəne pətət kə pələc.

¹⁰ Kə kəngbəkə kəwur Eden, nke kənc-dəməs dalə mə. Kə kəngbəkə kənkə kənkə kəyerənə dalə disrə waca maşkələ. ¹¹ Kəca kəcəkə-cəkə k'aşewe «Pisən», ki kənənkər atəf nə Hawila fəp, nde kəma kəyi mə. ¹² (Nde ambəp

kəma kəsoku pəs mə, nəcəm cəm yobotu ambənc,† kə masar momotər-motər ‡.) ¹³ Kəca ka mərən k'aşwe «Kihən», ki kənənkər atəf nə Kus. § ¹⁴ K'aşwe kəngbəkə ka maas «Tikər»*, ki kəcəpər kəca nke dec dəmpə dare da Asur mə. Kəngbəkə ka maşkələ kəyənə «Efərat.»

¹⁵ Kə Kanu Kəpən kələk fum, kə kəmbərse kə dalə da Eden disrə, a pəbəfət ca, pəbumənə sə di. ¹⁶ Kə Kanu Kəpən kətintin fum: «Məntam kədi yeri ya dalə dandə fəp. ¹⁷ Mba ta mədi pokom pa kətək ka kəcərəne pətət kə pələc de! Bawo dəsək nde mandedi pokom pa ki mə, mənfi!»

¹⁸ Kə Kanu Kəpən kəloku: «Pəmar fə wərkun pəyi sona! Indelompəs wəmarəs kən, nte tənşənə nən mərən mə.» ¹⁹ Kə Kanu Kəpən kənkere fum sem ya dalə kə bəmp ya darenc nyə kənawurə dantəf mə, kədəmən nte ende pəcwe yi mə. Nte tənşənə yowurə yən fəp yəyə mewe mme fum ende pəcwe yi mə. ²⁰ Kə fum əsən sem yəcal fəp mewe, kə bəmp ya darenc kə fum əsən sə sem ya dəkulum fəp mewe. Mba ta fum tan, əsətə fə nwe endetam kəcmar kə mə. ²¹ Kə Kanu Kəpən kəsən wərkun mere məpən, k'endire. Kə Kanu kəwurə wərkun kəbent kəkəsək ka dəbəkəc. Kə kəlüksərne sə, kə kəntaməs dənda. ²² Kə Kanu Kəpən kəlompəsə wəran kəbent kəkəsək nke enawurə wərkun mə, k'ənkenə wərkun wəran nwe. ²³ Kə wərkun onkule: «Apayo!»

«Wəkawə tan,

kəbent ka bent yem,
tesem ta sem yem.»

Wəkawə andewe «wəran» wənənşənə
ka wərkun,

bawo nnə dis dem d' awurə kə.

²⁴ Ti tə wərkun enyefənə kas kə kərə kəsək pəkə pəyi taciņa kə wəran kən. Nəkafələ nənşənə tesem tin tayi.

²⁵ Wərkun kə wəran kən fəp fanan kəsəkər kə nənayi, ta nənşənə-ə.

* **2:4** Tewe ta Kanu «YHWH» təyənə, «lyənə» kə pəyənə fə ti-ə, «Indeyənə.» † **2:12** Labundə docuca kənənk, di d' aşwe «bədəliyəm.» ‡ **2:12** Masar mətət mme aşwe «ənəkəs» mə. § **2:13** Dif' aşwe məkə Ecopi kə Sudan. * **2:14** «Hidekel»

Kiciya kəcəkə-cəkə: Wərkun kə wəran kəbeləs kəjan nde dale da Eden 3:1-24

3

Wərkun kə wəran: Kəbeləs kəjan nde dale da Eden

¹ Abok ηenacəre mes ηetas sem ya dale fəp nyε Kanu Kəpəη kənanawurε mə. K'abok ηeyif wəran: «Kanu kəloku nu yati: «A ta nədi yokom ya tək ya dale dandε?»» ² Kə wəran oloku abok: «Səndi yokom ya tək ya dale dandε yati. ³ Mba kətək nke kəyi dale daco mə, Kanu kəloku: «Ta nədi yokom ya ki, ta nəgbuηεne ηaη ki! Kə nəyə ti-ε, nəηfi.»» ⁴ K'abok ηoloku wəran: «Nəfəfi! ⁵ Bawo Kanu kəηcəre, a dəsək nde nəndi yi mə, fər yonu yenmεpe, nəyi pəmə Kanu nke kəηcəre pətət kə pələc mə.»

⁶ Kə wəran εnəηk a pokom pa kətək pəmbət kədi, pəmbət kəməmən, pentam kəsəη kəcəre pətət kə pələc. Kə wəran oηgbotu pokom k'endi. K'əsəη wos wəkə ηanasol mə, kə wəkəkə sə endi. ⁷ Kə ηamepe fər, kə ηaηcərene a kəsəkər kə ηawur. Kə ηaηgbotu bəpər ya kətək ka cəpəp*, kə ηasət maηkara kə ηamberne mi.

⁸ Dec dərəfəy, nte tefef towur mə, wərkun kə wəran ηane dim da Kanu Kəpəη, nke kəηcəkətəs mə. wərkun kə wəran kə ηaηkə ηagbəpne ηabəle Kanu fər kirin, tək ya dale dadəkə daco. ⁹ Kə Kanu Kəpəη kəwe wərkun kə kəyif kə: «Deke məyi-ε?» ¹⁰ Kə wərkun oloku Kanu: «Dim d' in' am dale disre, k'inesε, bawo iwur kəsəkər, ti t' ingbəpne.» ¹¹ Kə Kanu Kəpəη kəyif kə sə: «Anə 'mentər əm a kəsəkər kə məwur-ε? Cεpə məndi pokom pa kətək kəηkə inamən' am mə ba?» ¹² Kə wərkun oloku: «Wəran nwe məsəη im mə, nkən əsəη im pi k'ina sə indi.»

¹³ Kə Kanu kəyif wəran: «Ta ake tə məyənε tante-ε?»

Kə wəran oloku Kanu: «Abok ηetiηkər im, k'indi pokom pampε.»

¹⁴ Kə Kanu Kəpəη kəloku abok:

«Bawo məsəηε wəran kəciya, kəsəη əm kənder pələc sem yəcəl, kə sem ya dop fəp daco. Kor kə mənde məcliηεne, məcdi kəbof mataka ma kiyi kam doru fəp.

¹⁵ Kəbers əm k'inder daco kə wəran, kəyεfe nəna haη awut a wəran kəbəp awut a mənə, Abok! Wəran ende pəc-putək əm domp, mənə, Abok, məc-ηaη kə dəmne atek.»

¹⁶ Kə Kanu kəloku wəran:

«Indeyə kəbəkəs kam kəc-cu'm. Pəcuca pə mənde məc-kom. Məfaη mam məndekə nda wos əm. Mba endetasərn' am.»

¹⁷ Kə Kanu kəloku wərkun:

«Bawo, məηcəηkəl dim da wəran kam, kə məndi pokom pa kətək nke inamən' am kədi mə, Indesəη antəf pələc tetam: Pəcuca pə mənde məcsətər ηi yeri yam

dəsək o dəsək kiyi kam doru fəp. ¹⁸ Yika ya dəkulum yə mənde məc-di. Mba antəf ηende ηoc-kom am bəηk kə ηgbəηkəb.

¹⁹ Kawone ka tobu tam kəndesəη' am kəc-səm kəcom haη tēm nte məndelukus dəntəf nde məyεfe mə. Bawo kəbof kə məyənε, dəkəbof məndesə-lukus.»

²⁰ Kə wərkun əsəη wəran kən tewe ta «Hawa»†, bawo nkən Hawa əyənε iya wəka afum a doru fəp.

²¹ Kə Kanu Kəpəη kələmpse Adama kə wəran kən, Hawa, yamos ya akata, k'ember ηa yi.

²² Kə Kanu Kəpəη kəloku: «Ah! Nte fum ende pəyi oη pəmə səna mə, pəcəre pələc kə pətət, səkəmbərne ta pətəηc kəca pələk sə pokom pa kətək kəyine wəyēη, pədeyi oη doru katina.» ²³ Kə Kanu Kəpəη kəwurεne kə dale da Eden disre, pəkəbəc antəf nyε kənasele kə mə. ²⁴ Nte Kanu

* **3:7** bəpər ya f. «figuier», kətək kə nke kəmponη nde Yisrayel mə. † **3:20** «Iya», nwe əsəη kəyi wəyēη

kawurene fum dale da Eden ma, ko kancambær mæleke † ntende dec dempe dale da Eden, ko dakma nde dençfikæle dec-cesæne neñc, nte tænsæne ta alætærne kætök ka kâyine wæyen ma.

4

Kayin ko Abel 4:1-26

¹ K'Adama ñambæpene ko wæran kæn Hawa, ko Hawa embekæs, k'onkom Kayin. Ko Hawa oloku: «Isætö wan wærkun kæmar ka Kanu disre.» * ² Ko Hawa onkom sô wæfet ka Kayin nwe anawe Abel ma.

K'Abel ende pæyæne wækæk ka cir ko ñkesiya. Ko Kayin æyæne wæbifti. ³ Ko tem tæloma tende tebær ma, ko Kayin elek yokom ya dæntaf, k'enkeræ yi Kanu kædeloñne. ⁴ K'Abel nkæn sô, enkeræ yokom yæcök-cökö ya yæcal yæn ko moro ma yi. Ko Kanu Kæpæn kæmæmæne Abel ko kæloñne kæn fôr yætöt. ⁵ Mba Kanu kæmæmæne fe Kayin ko kæloñne kæn fôr yætöt. Ko pæntele Kayin, k'eney kæro. ⁶ Ko Kanu kâyif Kayin: «Ta ake tæ pæntelen' am-ε, ta ake tæ mænøyæ kæro-ε? ⁷ Ko mænçöt bel-bel-ε, mændesel. Ko ko mænçöt pælec-ε, kiciya kây' æm dækusunka ko mæfan ma ki mey' æm. Mba mæsep mætasærne ki.»

⁸ Ko Kayin æncæpær wenç Abel. Mba nte ñanayi dale ma, ko Kayin eyefær wenç Abel kæsutene, k'endif ko.

⁹ Ko Kanu kâyif Kayin: «Deke wenç æm Abel eyi-ε?» Ko Kayin oloku fô: «Inçære fe. Cepö wækækæs kæn iyæne ba?» ¹⁰ Ko Kanu kæloku Kayin: «Cæke cö mæyö wenç æm-ε? Dim da mecir ma wenç æm deyi kækulæ-kule kâyefe dæntaf hañ nnö iyi ma. ¹¹ Ndekæl on, kætolan' am k'antaf ñender pælec, ñje ñewani kusu ko mæsæne ñi kæmeræs mecir ma wenç æm ma. ¹² Ko mænde mæcbæc antaf-ε, ñæföde ñæcsæñ æm pæbotu pa ñi. Ti tæ pænde pæctelen' am mæc-cepε-cepε dækæbæc.»

¹³ Ko Kayin oloku Kanu: «Pælel pa kiciya kem pæmbæk kæsaræ. ¹⁴ Mæmbælæs im mækö nnö antaf ñam ñebi ñeyi ma. Pænamar im kægbæpæn' am, ko kæcepε-cepε dæntaf, ko fum embæp im dænda-ε, pædif im.» ¹⁵ Mba, ko Kanu Kæpæn kæloku ko: «Ko fum endif Kayin-ε, anlukse ayæk ñæn camæt-meræn.» Ko Kanu kæñgbesi Kayin nte tænsæne anje ñambæp ko ma, ta ñasut ko ñadif. ¹⁶ Ko Kayin owur fôr ya Kanu kirin dale da Eden, k'ænka pæyi ataf ña Nædu nde dec dempe dale da Eden ma.

Awut ko Awut-sö a Kayin

¹⁷ Ko Kayin ñambæpene ko wæran kæn. Ko wækækæ embekæs k'onkom Henok. Ko Kayin owure dare k'æsæn di tewe ta wan kæn Henok. ¹⁸ Ko Henok onkom Iradu, k'Iradu onkom Mehuyayel, ko Mehuyayel onkom Metusayel, ko Metusayel onkom Lemæk.

¹⁹ Ko Lemæk elek aran meræn, pacwe wækin «Ada,» ko wæka meræn «Cila.» ²⁰ K'Ada onkom Yabal, nkæn æyæne wætem ka akæk yæcal acepε-cepε. ²¹ Tewe ta wenç tenayæne Yubal: Nkæn æyæne wætem k'afer conkælo k'afula luk. ²² Ko Cila nkæn sô dæmne onkom Tubal-Kayin, nwe ençgbec ca fæp ya kæpær ko ya fec ma. Wækire kæn ançwe Nahama. ²³ Ko Lemæk oloku aran æn: «Ada ko Sila næcænçæl dim dem!

Aran a Lemæk næsu læñæs næcænçæl moloku mem.

K'asut im-ε, indif fum.

K'ambopær im-ε, indif wanfet.

²⁴ Ko pæyæne fô padif afum camæt-meræn

kælukse ayæk ña Kayin-ε,

andedif afum 77,

a paclukse ayæk ña Lemæk.»

²⁵ Adama ko Hawa ñasætö sô wan. Ko Hawa ewe ko «Set», ti tæ tætkö «Kanu kæsæn im sô wæloma kædeyæn' em Abel wækö Kayin endif ma.»

²⁶ Ko Set ende pækom wan pac-we ko Enæs. Tem tætkö t' anacop kækor-koru tewe ta Kanu Kæpæn.

† 3:24 Serubæn-mæleke ma, mme mombum debe da Kanu ma. Serubæn sæyö dobomp da fum, dis da kusununku, ko sæyö sô bança yefelære * 4:1 «Kayin» = H. «kæmar»

5

Kayefe Adama han Nuha

¹ Buk ba dokombəra da Adama bə bambə. Dəsək nde Kanu kəsəl Adama mə, k'əsəl kə, pəwurenə kə nkən Kanu. ² wərkun kə wəran k'əsəl ɲa, k'ompoce ɲa pətət, k'ewe ɲa tewe ta «fum,» tɛm nte ɛɲc-səl ɲa mə.

³ Adama endəsətə meren 130, k'əsətə wan wəwurenə kə nkən, pəmə təkə eyi mə, k'əsəɲ kə tewe ta Set. ⁴ Nte Adama oɲkom Set mə, k'eyi sə doru meren 800, mme ɛnakom sə awut arkun k'awut aran mə. ⁵ Kəwon ka Adama doru kənasətə meren 930, a k'endefi.

⁶ Set ɛnasətə meren 105, a k'endekom Enəs. ⁷ Nte Set oɲkom Enəs mə, k'eyi sə doru meren 807, mme ɛnakom sə awut arkun k'awut aran əlma mə. ⁸ Kəwon ka Set doru kənasətə meren 912, k'efi.

⁹ Enəs ɛnasətə meren 90 a pədekom Kenəɲ. ¹⁰ Nte Enəs oɲkom Kenəɲ mə, k'eyi sə doru meren 815, mme ɛnakom sə awut arkun k'awut aran əlma mə. ¹¹ Kəwon ka Enəs doru fəp kənasətə meren 905, k'efi.

¹² Kə Kenəɲ əsətə meren 70 a k'endekom Mahalalel. ¹³ Nte oɲkom Mahalalel mə, kə Kenəɲ eyi sə doru meren 840, mme ɛnakom sə awut arkun k'awut aran əlma mə. ¹⁴ Kəwon ka Kenəɲ doru fəp kənasətə meren 910, k'efi. ¹⁵ Mahalalel ɛnasətə meren 65 a k'endekom Yɛɛdu. ¹⁶ Nte Mahalalel oɲkom Yɛɛdu mə, k'eyi sə doru meren 830, mme ɛnakom sə awut arkun k'awut aran əlma mə. ¹⁷ Kəwon ka Mahalalel doru fəp, kənasətə meren 895, k'efi. ¹⁸ Yɛɛdu ɛnasətə meren 162 a k'endekom Henok. ¹⁹ Nte Yɛɛdu oɲkom Henok mə, k'eyi sə doru meren 800, mme ɛnakom sə awut arkun k'awut aran əlma mə. ²⁰ Kəwon ka Yɛɛduu doru fəp kənasətə meren 962, k'efi.

²¹ Henok ɛnasətə meren 65 a k'endekom Metusela. ²² Nte Henok oɲkom Metusela mə, k'əsətə sə meren 300 ɲasol kə Kanu. K'oɲkom sə awut arkun k'aran əlma. ²³ Kəwon ka

Henok doru fəp kənasətə meren 365. ²⁴ Kə Henok ɛɲcəme dəpə da Kanu darəɲ, kə tende telip, bawo Kanu kənalək kə pəyi wəyeɲ.

²⁵ Metusela ɛnasətə meren 187 a k'endekom Lemək. ²⁶ Nte Metusela oɲkom Lemək mə, k'əsətə sə meren 782, mme ɛnakom sə awut arkun k'awut aran əlma mə. ²⁷ Kəwon ka Metusela doru kənasətə meren 969, k'efi.

²⁸ Lemək ɛnasətə meren 182 a k'endekom wan wərkun. ²⁹ Kə Lemək ewe wan wəkəkə «Nuha.»* K'oloku: «Wəkawə ende pəcyaməse-yaməse su, kəcem-cəmnə ka pucuy mpe yebəc yocuca nye waca womboc antəf nye, Kanu Kəpəɲ kənasəɲ pələc te tosu mə.» ³⁰ Nte Lemək oɲkom Nuha mə, k'eyi sə doru meren 595. K'oɲkom sə awut arkun k'awut aran əlma. ³¹ Kəwon ka Lemək doru fəp kənasətə meren 777, k'efi.

³² Nuha ɛnasətə meren 500 a k'endekom Semy, Ham, kə Yafət.

6

Kanu kəɲcem-cəmnə kən kənim ka afum doru

¹ Nte afum ɲaɲcop kəla antəf kəron mə, k'aɲkoməs ayecəra. ² Kə mələke ɲanəɲk fə ayecəra aka afum ɲantese. Kə ɲayek-yek aran aɲan ayecəra akakə dacə. ³ Kə Kanu kəloku: «Ifaɲ fə kəsak afum ɲayine kifir kəyine doru nke inasəɲ ɲa mə, bawo fum sɛm dəm yə. Kəyi kən doru kəfəde kəc-cəpər sə meren 120.» ⁴ Tɛm tatəkə tə afum aɲeci ɲanayi doru, nte mələke * ɲantefərne ayecəra aka afum, a kə ɲasəɲ ɲa awut mə. Awut akakə ɲanayəne abe akur a tɛm tatəkə.

⁵ Kə Kanu Kəpəɲ kənəɲk fə deyeɲki bəkəc da afum dɛla doru, dəsək o dəsək məcem-cəmnə mələc gbəcərəm mə afum ɲayine. ⁶ Kə Kanu Kəpəɲ kəɲaɲne telər kəsəl kən fum, k'abəkəc ɲeɲkafələ kə. ⁷ Kə Kanu kəloku: «Kənim k'inder afum aɲe inasəl mə, kəyefe afum, kəbəp sɛm, kəkə ka yeliɲe-liɲe haɲ bəmp ya dareɲc, bawo

* 5:29 Nuha = H. «kəyaməs-yaməs»
ɲanayə mewe məpəɲ mə.»

* 6:4 «awut a canu», «afum apəɲ», kə pəyəne fə ti-ɛ, «afum aɲe

inajne telar kasesl kanjan.»⁸ Mba ko Nuha osoto kanjanene ka Kanu Kəpəŋ, bawo Kanu kananəŋk dolompu dən.

Kanu kəyac Nuha

⁹ Tεcεpərene ta Nuha k'awut-sə ɔn tentε: Nuha, fum wətət enayi pəlomp, ɲasol kə Kanu. ¹⁰ Nuha, awut maas ɲə enakom: Semy, Ham kə Yafet.

¹¹ Mba nnə fər ya Kanu kirin, afum ɲanatesε fε bəkəc. Mes mələc gbəcərəm mənayi doru. ¹² Kanu kananəŋk a doru desəkpe, bawo afum fəp ɲanagbaymε-gbaymε dəpə dətət. ¹³ Ti t'enasəŋε Kanu kəloku Nuha: «Incem-cemne kəmələk yeŋesəm ya doru fəp, bawo tes tanjan təsəŋε kə doru dɛla kədəkəterene, kənim ɲa k'inder doru. ¹⁴ Məcaŋε abil ɲəpəŋ cəbam ca kawε, məwure ɲi sədəkələ səlarəm, məsop ɲi kərtal tedisre kə todoru. ¹⁵ Nte tə mändecan ɲi: Nəbəl cururu 300 (mɛtər 137), ɲəwəkəl cururu 50 (mɛtər 23), ɲotukmε cururu 30 (mɛtər 14). ¹⁶ Məgbəpər ɲi tadareŋc, məsak kururu katin (mɛtər dacə) kəyεfε nde kəron ɲan nde dəkəpom, məwure ɲi kumba kəsək, mədenər ɲi dek maas. ¹⁷ Bawo ina, domun dɛlarəm † d' indesak nde dendemələk ca fəp mə. Mpe o mpe peŋesəm doru mə, pendefi. ¹⁸ Kə mənə, indecanəs danapa dosu, məde məberε debil kə wəran kam, awut am k'aran aŋan! ¹⁹ Məde məbersenε sə ɲi disre sɛm ya doru fəp mɛrəŋ mɛrəŋ, workun kə wəran, nte təŋsəŋε nəde nəyi doru kə yi mə. ²⁰ Sɛm yeŋesəm ya doru fəp, yorkun kə yəran, yefet kə yəpəŋ, yede yəltərn' am nte təŋsəŋε yi sə yede yeyi doru mə. ²¹ Awa, məten yeri fəp, məmənəkərne yi nte təŋsəŋε nəde nəc-səto yedi nənə kə yi mə.»

²² Ti tə Nuha enayə, enayə mes fəp mmε Kanu Kəpəŋ kənaloku kə mə.

7

Nuha kəberε kən debil

¹ Kə Kanu kəloku Nuha: «Məberε abil disre, mənə k'afum am fəp, bawo inəkəcε a mənə sona gbəŋ (mən'

† 6:17 «wəcafən indetore pəkəl doru fəp.»

olomp) mən' εcεps' em darəŋ anapa am fəp dacə. ² Mələkenε sɛm yətət camət-mɛrəŋ camət-mɛrəŋ, yorkun kə yəran, mba sɛm yələc, mələk yi mɛrəŋ mɛrəŋ: Workun kə wəran gbəcərəm. ³ Kə bɛmp, mələkenε yi fəp dacə, yorkun camət-mɛrəŋ kə yəran camət-mɛrəŋ. Ti t' endesəŋε yi sə yeyi doru. ⁴ Pəŋcəme mata camət-mɛrəŋ, itore wəcafən mata 40 kə pibi 40 camcam. Tɛm tatəkə indefeŋ nnə doru afum aŋε inasɛl mə fəp.» ⁵ Nuha enayə məyə fəp, mmε Kanu Kəpəŋ kənaloku kə mə.

Kətup kəpəŋ

⁶ Nuha enasəto meren 600 a kə domun dendekal antəf. ⁷ K'embεrε debil kə wəran kən, awut ɔn k'aran aŋan, nte təŋsəŋε ɲayacənε domun nde dənaban antəf mə. ⁸ Sɛm yətət kə yələc, bɛmp kə sɛm yefet-yefet nyε yeŋliŋε-liŋε mə fəp, ⁹ kə Kanu kəmberε yi abil disre nde Nuha eyi mə, mɛrəŋ mɛrəŋ yorkun kə yəran, pəmə təkə Kanu kənaloku ti mə. ¹⁰ Nte tataka ta camət-mɛrəŋ tɛŋcɛpər mə, kə domun dɛmban antəf. ¹¹ Kəren nke Nuha osəto meren 600, tataka ta wəco kə camət-mɛrəŋ, ɲof ɲa mɛrəŋ disre, kə domun dombuŋcε dəcəŋgbəkə fəp, kə kəm kəŋgbite pəpəŋ. ¹² Kə wəcafən oŋcop kətuf mata 40 kə pibi 40. ¹³ Dəsək dayi də Nuha enabεrε debil kə wəran kən k'awut ɔn, Semy, Ham, kə Yafet, k'aran aŋan maas, ¹⁴ kə sɛm ya dop kə ya dare yin-yin kə sɛm yefet-yefet, bɛmp kə mataktaka. ¹⁵ Kə yeŋesəm (sɛm) yorkun kə yəran mɛrəŋ mɛrəŋ nyε yeŋayi doru mə, kə yender nde abil ɲa Nuha ɲeyi mə. ¹⁶ Kə yorkun kə yəran sɛm dokom fəp kə yəmbεrε abil disre pəmə təkə Kanu kənaloku ti Nuha mə, kə Kanu kəŋgbətər ɲa kumba.

¹⁷ Kə domun dɛmban antəf mata 40, nte domun dɛmpε mə, k'abil ɲofoy. ¹⁸ Nte domun dɛŋc-pε mə, ti tə abil ɲoŋc-foy. ¹⁹ Kə domun dɛmberεnε kəpε ɲan kə mərə meŋeci fəp mɛŋkale. ²⁰ (Tɛləpəs oŋ kə domun dɛmpε ɲan kə dɛŋcɛpər cururu wəco kə kəcəmət

mərə kəron). Kə domun dəmpə kə dəŋkal mərə meŋeci haŋ cururu wəco kə kəcamət (mētər camət-mērəŋ). ²¹Ca nyə yenayi antəf kəron, a yecŋesəm mə fəp, kə yefi: Bəmp, səm yəcol, səm ya dop kə yeliŋe-liŋe fəp kəbəp afum. ²²Kəyefe paka mpə pənayi antəf kəron a pec-ŋesəm mə, kə pefi. ²³Kə Kanu kəfəŋ dəntəf paka mpə peŋc-ŋesəm mə, kəyefe fum haŋ kəbəp səm yəpəŋ, yefet-yefet kə bəmp, k'enim yi doru fəp. Məne Nuha gbəcərəm, aka kəb kən disre kə səm nyə yenayi debil mə, ŋanafis.

²⁴Domun dənabaŋ antəf haŋ mataka 150.

8

Domun kəwosər

¹Kə Kanu kəŋcem-cəmnə Nuha, səm ya dop kə yəcol ya dare, nyə yenayi kə Nuha abil disre mə. Kə Kanu kəwure afef doru, kə domun doŋcop kətor. ²Kəba ka dəntəf kə dareŋc cəmepeŋe, kə wəcafən əsak kətuf. ³Kə domun dembele antəf kəron tepic-tepic. Mata 150 disre, kə domun dəŋcese dəntəf. ⁴Tataka ta wəco kə camət-mērəŋ (17), ŋof ŋa camət-mērəŋ, k'abil ŋende tərə tin ta Ararat kəron. ⁵Kə domun dəŋcese haŋ ŋof ŋa wəco. Tataka təcəkə-cəkə ta ŋof ŋaŋəkə, kə mərə meŋeci moŋcop kəwure səbomp.

⁶Tataka ta 40, kə Nuha eŋgbiti wunder nwe eŋaber abil mə. ⁷K'əsak abəmp ŋa ser* ŋin kə ŋaŋəkə. Pəwon fe kə ŋoluksərne, pənamar Nuha pəkar domun delip kəwosər dəntəf. ⁸Kə Nuha əsak sə antantoriya kəkə-məmən kə pəyənə fə domun d'ontor-ε. ⁹Mba ŋenasətə fe kəfo nke ŋentam kənde mə, bawo domun dənasərebaŋ antəf fəp, kə ŋoluksərne nde debil. Kə Nuha entəŋc kəca k'osumpər ŋi, k'embeŋse debil. ¹⁰K'eŋkar sə mata camət-mērəŋ, k'əsak sə ŋi. ¹¹K'antantoriya ŋoluksərne dec dərəfəy ŋegbəm təbəpər təcəŋk ta kətək nke aŋwe «olif» mə. † Kə Nuha eŋcərə katina a domun dəŋcese.

* **8:7** «abəmp ŋa Mənar» kə pəyənə fe ti-ε «kəwan ka aser.» † **8:11** Kətək kə nke aŋwure moro mme antam kidi, pamotene ki dəlamp, kə pəyənə fe ti-ε pasəm pokom pa ki.

¹²K'eŋkarəne sə haŋ tataka ta camət-mērəŋ, k'əsak sə antantoriya. Mba nte ŋi ŋaŋəkə mə, ŋenalukus fe sə nnə eyi mə.

¹³Tataka təcəkə-cəkə ta ŋof ŋəcəkə-cəkə nŋe Nuha əsətə meren 601, ti tə domun dənasak antəf. Kə Nuha eŋgbipi abil, k'məmən doru. K'eŋəŋk fə domun fəp dowosər. ¹⁴Tataka ta 27, ŋof ŋəcəkə-cəkə ŋayi, antəf fəp ŋenawos fər.

¹⁵Kə Kanu kəloku Nuha: ¹⁶«Məwur abil disre, məna kə wəran kam, awut am k'aran aŋan. ¹⁷Məwurene sə səm yeləpəs nyə yeyi abil disre kə məna mə. Kə bəmp dokom fəp, səm yefet kə yəpəŋ, yesam doru yokom.» ¹⁸Kə Nuha owur debil nkən kə wəran kən k'awut ən k'aran aŋan. ¹⁹Kə səm, bəmp kə yeliŋe-liŋe yowur fəp dokom dokom.

²⁰Kə Nuha olompəs dəkəloŋne, nde entam kəc-loŋne Kanu Kəpəŋ mə. Səm kə bəmp yətət dacə k'elek yin-yin, k'endif yi, k'əŋcəf yi nde dəkəloŋne kəron. ²¹Kə Kanu Kəpəŋ kəmbaŋ ambəŋc ŋobotu ŋa kəloŋne, kə kəlokune dəbəkəc, «Ifəsəsoŋ antəf pələc teta fum. Kaŋce kə, bawo afum məcem-cəmnə melec meyi ŋa dəbəkəc kəyefe dowut daŋan, mba ifəsələsər ca nyə yeŋesəm doru pəmə nte intep ti kəcyə mə.»

²²«Kəwon ka antəf doru fəp, kəbəf kə kətəl, pəwonu kə pəcaŋki, kətən kə dərəŋ, dəsək kə pibi, yəfədelip.»

9

Kanu kəderəme kən Nuha

¹Kə Kanu kəmpocə Nuha pətət k'awut ən, kə kəloku ŋa: «Nəyənə akombəra, nəkom pələrəm, nəlas antəf. ²Kəyefe məkə, səm ya doru fəp, kəbəp bəmp, səm yefet kə loŋ, yende yec-nese nu. Nəndetam kəc-səm yi. ³Paka o paka mpə peyi wəyeŋ pəc-kət mə, pəyənə nu peri pəmə nte inasəŋ nu

yokom ya yika yecanj kə ya tək mə. Isəñ nu oñ ndekəl yayəkə fəp. ⁴ Mba pəmar fə nədə nəc-səm wəsem nwe wəsəryə mecir mayi mə. * ⁵ Indeyif nu teta mecir monu, mme məyənə kəyi doru konu mə. Indeyif sə ti sem fəp nyə yendedif fum mə. Pəmə nte indeyif ti fum nwe endedif wənc mə.»

⁶ «Nwe endif fum mə, pəmar padif sə (məna wəkayi), bawo Kanu kəlopəs fum pəwurene kə nkən sərka.

⁷ Kə nəna, nəyənə akombəra, nəkom pəlarəm, nəsaməsər doru.»

⁸ Kə Kanu kəloku sə Nuha k'awut ən: ⁹ «K'ina, isəñ nu temer kəsek ka danapa kə nəna, kəbəp k'awut-sə anu kə nəna nəncəpər-ε ¹⁰ kə ca fəp nyə yənəñkər nu mə: Bəmp, sem ya dare kə ya dop, nyə yowur debil mə, kə nyə andekom nnə doru mə.

¹¹ Isəñ nu temer, nte t' indeyə: Domun dəfədesədi antəf, wəcafən əfədesəyi nwe endeləsər antəf mə.» ¹² Kə Kanu kəndəñər: «Paka pa danapa dosu pəmpə mpə pendeyi su dacə kə nəna, kəbəp ka ca yeñesəm doru o doru mə.

¹³ İsekən ambəñcəran (asiñki) ñem nde dəkəm. In' ende kəc-cəm-cəməs im temer nte isəñ antəf mə. ¹⁴ Təm o təm nte wəcafən ende pəc-biyə, a asiñki ñowur mə, ¹⁵ iñcəm-cəmnə temer təkə inasəñ' un kə ca nyə yeñesəm doru mə, wəcafən əfədesətuf nwe endesələsər ca ya doru fəp mə. ¹⁶ K'İnc-kəna-nəñk asiñki-ε, iñcəm-cəmnə temer ta doru o doru nte inasəñ' un, kə ca fəp nyə yeñesəm doru mə.» ¹⁷ Kə Kanu kəñgbəkərene sə moloku mame Nuha: «Asiñki ñementər temer nte isəñ nu kə ca ya doru nyə yeñesəm mə.»

Nuha k'awut-ən maas: Doru dofu, kə kiciya kəfu sə

¹⁸ Awut a Nuha añe ñanawur debil mə ñanayənə: Semy, Ham, kə Yafət. Ham əyənə papa wəka Kanahan. ¹⁹ Awut a Nuha akanə maas ñəgbəkəre sə kəlas antəf.

²⁰ Kə Nuha əyənə wəbifti antəf k'əmbəf len yokom. † ²¹ Kə Nuha

omun member k'əncis. K'əñkə pəwur kəsəkər nde abal ñən disre. ²² Nte Ham papa wəka Kanahan əñəñk kas Nuha pəyi kəsəkər mə, k'əñkə pəloku ti awənc aña mərəñ, añe ñanayi nde doru mə. ²³ Semy kə Yafət ñalek kəlooto. Mərəñ manan fəp, kə ñəñkumpənə kəlooto kəñkə dəcəro. Kə ñəñkə tokəmuntəra kə ñəñkə ñabəp papa kəñan pəyi kəsəkər. Kə ñəñkump kə kəsəkər kəñkə ənafəntəre mə. Mba nte ñanakafəli cəro cəñan a kə ñəñkə kas kəñan tokəmuntəra mə, ñananəñk fə kas kəñan kəsəkər. ²⁴ Nte pəñcəñe Nuha kəcis kəñkə disre mə, k'aloku kə təkə pənayi kə nte ənacis mə, kə təkə wan kən wələpəs ənayə kə mə. ²⁵ Kə Nuha oloku:

«İtolanə Kanahan pələc!

Kanahan pəyənə wəcar ka acar a awənc aña!» ²⁶ Kə Nuha oloku sə:

«İtola Kanu Kəpəñ, Kanu ka Semy, Kanahan pəyənə wəcar kəñan!

²⁷ Kanu kəyəc Yafət!

Yafət pəyi abal ña Semy disre, Kanahan nkən pəyənə wəcar kəñan!»

²⁸ Kə Nuha eyi sə doru meren 350, nte domun dəlarəm dəñcəpər mə. ²⁹ Kəwon ka Nuha doru fəp, kənasəto meren 950, a k'endefi.

10

Dokombəra da awut a Nuha dende

Tela ta afum doru

¹ Dokombəra da awut a Nuha: Semy, Ham, kə Yafət dende. Awut a Nuha ñanakom awut, nte domun dəlarəm dəñcəpər mə.

² Awut a Yafət ñanayənə: Komer, Makək, Maday, Yawañ, Tubal, Məsək, kə Tiras. ³ Awut a Komer: Askenas, Rifat, kə Tokarma. ⁴ Awut a Yawañ: Elisa, Tarsis, Kitim, kə Dodanim. ⁵ Awut akakə ñanakom afum añe ñayersənə kəndə cəba kəsək mə, kə təf yañan, kə cusu cəñan, kə cusuñka cəñan nde təf yañan.

⁶ Awut a Ham ñanayənə: Kus, Misira, Put, kə Kanahan. ⁷ Awut a

* **9:4** Wəsem nwe antəfay amera mə. † **9:20** Len yayəkə yə añwe «win» iy'ambəf Yisrayel nyə yokom yayi yəñsəñ member mə.

Kus: Seba, Hawila, Sabta, Rahəma, kə Sabətəka. Awut a Rahəma: Saba kə Dedəñ. ⁸ Kus ənakom sə Nimrod, nkən onuñkənə kəyənə korgba doru dandə. ⁹ Nimrodu ənayənə wəpən korgba nde fəp ya Kanu Kəpəñ kirin. Ti tə alokənə: «Pəmə Nimrod, korgba kəpən nde fəp ya Kanu Kəpəñ kirin.» ¹⁰ K'ənəkəre dəbe kəəsna Babel, Erek, Akad, kə Kalne nde atəf ɲa Siñhar. ¹¹ Dəndo atəf ɲaɲəkə ɲə Asur ənawur, k'ənçəmbər Niniwe, dare da Rehobot, Kalah, ¹² kə Rəsəñ, dare dəpəñ dəkə dənyai Niniwe kə Kalah daco mə.

¹³ Kə Misira ənayənə wətem k'afum aɲe: Aka Lud, aHanam, aLehab, aNaftu, ¹⁴ aPatərus, aKasəlu (aɲe aPələset * ɲawur daco mə) k'aKaftor.

¹⁵ Kə Kanahan oñkom Cidon, coco cən, kə Het. ¹⁶ Kanahan ənayənə wətem ka cusuñka cəlarəm: Aka Yebus, 'Amər, aKirkas, ¹⁷ aHewi, aHarki, aSini, ¹⁸ 'Arwad, aCemar, aHamat. Ti disre kə cusuñka ca Kanahan cənde cəsaməsər. ¹⁹ Cələnçər ca aKanahan cənəkə kəyefe Cidon, Kerar kəsək, hañ Kasa, kə kəca ka Sodom, kəca ka Komora, kəca ka Adma kə kəca ka Ceboyim, hañ Lasah. ²⁰ Awut a Ham ɲə akakə, dəcusuñka cusuñka, dəcusu cusu, dətəf təf.

²¹ Kə Semy wəbe ka Yafət, əsətə sə awut. Semy əyənə wətem ka Heber k'afum ən fəp. ²² Awut a Semy ɲanayənə: Helam, Asur, Arpaksadu, Ludo, k'Aram. ²³ Awut a Aram ɲanayənə: Huc, Hul, Kəter kə Mas. ²⁴ Arpaksadu ənakom Selah. Kə Selah oñkom Heber. ²⁵ Kə Heber oñkom awut arkun mərəñ. Tewe ta wəkin tənayənə Pələk,† bawo təm tən tə antəf ɲənayerənə. Kə tewe ta wənç tənayənə Yoktan. ²⁶ Kə Yoktan oñkom Almodad, Sələf, Hatsarmawət, Yərah, ²⁷ Hadoram, Husal, Diklah, ²⁸ Hobal, Abimayəl, Saba, ²⁹ Ofir, Hawila, kə Yobab. Akaɲe fəp awut a Yoktan ɲanayi. ³⁰ Kə ɲandə kəyefe ka Mesa, Səfar kəsək, hañ nde mərə ma nde dec dəmpə mə. ³¹ Awut a Semy

ɲə akakə, dəcusuñka cusuñka, dəcusu cusu, dətəf təf.

³² Cusuñka ca awut a Nuha cə cacəkə, kə təkə añkom ɲa mə. Afum akaɲe ɲə afum ɲawur dəris a kə ɲandeyəsənə dəntəf, doru fəp nte domun dəlarəm dəñçepər mə.

11

Kələ kəñeci ka Babel

¹ Təm tatəkə doru fəp kusu kin k'aɲç-cəp, paç-loku, moloku min mayi. ² K'afum ɲande ɲakə kəca nke dec dəmpə mə, kə ɲanəñk mərə atəf ɲa Siñhar, kə ɲandə mi daco. ³ Kə ɲalokənə: «Pasut birik, paçəf bi!» Kə birik bəçəf babəkə bəyənə ɲa masar, kə kərtal kəyənə ɲa dos. ⁴ Kə ɲaloku sə: «Pañkən, paçəmbər dare kə kələ nke domp da ki dendəkə hañ dəsə kəm mə. Nte tənçəñe pasətə tewe mə, tənçəñe su sə kətəsaməsər doru.»

⁵ Kə Kanu Kəpəñ kəntor kədəməmən dare kə kələ nke afum ɲaɲç-cəmbər mə. ⁶ Kə Kanu kələku, «Nəməmən afum aɲe! Fəp fañan kusu kin kə ɲaɲçəp. Nəməmən sə nte ɲaɲçəp kəyə mə. Tələm o tələm teyi fə nte tənçməne ɲa kəyə ka təfan tañan mə. ⁷ Pañkən, pator, pañəñkəl-nəñkəl kusu kəñan nte tənçəñe ta ɲanenənə sə mə.» ⁸ Kə Kanu kəsaməsər ɲa doru, kə ɲasak kəçəmbər dare. ⁹ Ti t' awenə di Babel, bawo difə Kanu Kəpəñ kənanəñkəl cusu, kə kəsaməsər afum doru.

Teçepərəne ta Semy kə awut ən, kəbər ka Abram

¹⁰ Teçepərəne ta Semy tənçə: Semy ənasətə meren 100, a pədəkom Arpaksadu, teren ta mərəñ nte domun dənasak antəf mə. ¹¹ Kəkom ka Arpaksadu kə Semy eyi sə doru meren 500, mme ənakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə.

¹² Arpaksadu ənasətə meren 35, a pədəkom Selah. ¹³ Kəkom ka Selah, Arpaksadu ənasətə sə meren 403, mme ənakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə.

¹⁴ Selah ənasətə meren 30, a pədəkom Heber. ¹⁵ Kəkom ka Heber,

* **10:14** = aka Filistiya, Filistiya = Pələset. † **10:25** Pələk = H. «kəyerənə»

Selah enasoto so meren 403, mme enakom so awut arkun k'awut aran aloma mo.

¹⁶ Ko Heber asoto meren 34, a padekom Perek. ¹⁷ Kekom ka Perek, Heber enasoto so meren 430, mme enakom so awut arkun k'awut aran aloma mo.

¹⁸ Perek enasoto meren 30, a padekom Rehu. ¹⁹ Kekom ka Rehu, Perek enasoto so meren 209, mme enakom so awut arkun k'awut aran aloma mo.

²⁰ Rehu enasoto meren 32, a padekom Seruk. ²¹ Kekom ka Seruk, Rehu enasoto so meren 207, mme enakom so awut arkun k'awut aran aloma mo.

²² Seruk enasoto meren 30, a padekom Nahor. ²³ Kekom ka Nahor, Seruk enasoto so meren 200, mme enakom so awut arkun k'awut aran aloma mo.

²⁴ Nahor enasoto meren 29 a padekom Terah. ²⁵ Kekom ka Terah, Nahor enasoto so meren 119, mme enakom so awut arkun k'awut aran aloma mo.

²⁶ Terah enasoto meren 70, a padekom Abram, Nahor ko Haran.

Teceparene ta Terah ko Abram

²⁷ Teceparene ta Terah tente: Terah okom Abram, Nahor ko Haran, Haran okom Lot. ²⁸ Haran, for ya kas kirin y' enafi, atof nne anakom ko mo, nde dare da Ur nde atof na Kaldi. ²⁹ Abram ko Nahor nanenche. Weran ka Abram ane-we Saray ko weran ka Nahor, Milka. Milka, wan ka Haran enayi, napanne kas kin ko Yiska. ³⁰ Saray enakom fe, enasoto fe wan.

³¹ Ko Terah elek wan kon Abram, ko wan-so kon Lot, wan ka Haran, k'elekene so Saray weran ka Abram, ko nasol fep fanan kawur ka nde dare da Ur nde atof na Kaldi kaka ka atof na Kanahan. Ko nambep atof na Haran ko nande di. ³² Terah enawon doru meren 205, a k'endefi dando atof na Haran.

Teceparene ta Abraham

* **12:5** ti toyone «yenesam, ca yeyi wayen.»

† **12:8** Betel = «kalo ka Kanu.»

‡ **12:8** Tewe totot ta Kanu, ti toyone «Yahweh.»

12

12:1-25:18

Kanu kaloku ka Abram kawur ka atofnan

¹ Ko Kanu Kapan kaloku Abram: «Mawur atof nam, dankom dam, kalo ka papa kam, mako atof nne indementar am mo. ² Indesan' am kayone ka kas k'afum alarəm, indesan am patot, indesane tewe tam tebek. Mandetolane afum aloma patot. ³ Indesan patot ane nandetolan' am patot mo. Indesan palec ane nandetolan' am palec mo. Tetam to indesane cusunka ca doru fep patot.»

⁴ K'Abram owur Haran pamo toko Kanu Kapan kanaloku ko ti mo, ko Lot encepse ko daran. Tenatanne Abraham pasoto meren 75. ⁵ K'Abram elek Saray, weran kon, ko wan ka wabek' on warkun, Lot, ko ca yoko nanayo di mo, k'afum * ako enasoto Haran mo. Ko nawur kaka atof na Kanahan.

Abram nde atof na Kanahan, ko kande kon Misira

Ko nambere atof na Kanahan. ⁶ K'Abram enjali atof han kəfo nke ane-we Sakem, han nde tofo nte Ankirin-na-More nenche mo. Aka Kanahan nanayi atof nanako tem tatako.

⁷ Ko Kanu Kapan kawurər Abram ko kaloku ko: «Indesan atof nane yuruya yam.» K'Abram olompas dakalonne da Kanu Kapan nke kanawurər ko dando mo. ⁸ K'eyeki so di sanke, nde eneyefe pəckə daməro mo, kəca nke dec dempe Betel † mo. K'enchəmbər abal di, Betel beyi ko nde dec denkale mo, dare da Hay deyi ko nde dec dempe mo. K'alo di dakalonne da Kanu, k'ontola tewe ta Kanu Kapan. ‡ ⁹ K'Abram eyefe kəcal-cali kəko ka kəca ka Nəkəf.

¹⁰ Dor denayi dotof, k'Abram ontor Misira kəko-cepərene tem, bawo dor denche-bek kabek dam. ¹¹ Nte olətarne kabere Misira mo, k'oloku weran kon Saray: «Məcənkəl im, inche fo weran wətat teyi məyone. ¹² K'aka

Misira nandekɔ-nɔŋk ɔm-ɛ, nandekɔ-loku: «Wɔran kɔn ɔfɔ!» Tem tatakɔ nandekɔ-difim, nasak mɔna. ¹³ Mɔdekɔ mɔloku na a wɔkire kem mɔyɔnɛ. Nte tɔŋsɔŋɛ nasumpɔr im bel-bel tetam mɔ, tetam tendekɔ-sɔŋɛ, ta ifi-ɛ.»

¹⁴ Nte Abram embere Misira mɔ, k'aka Misira nanɔŋk wɔran nwe entese pɔcepɔrɔr.

¹⁵ K'akɔsɔk a Firawona § nanɔŋk kɔ, kɔ nanɛkyekɔs kɔ nda Firawona. Nte tɔ k'anɔkɛre wɔran nwe nde kɔlɔ ka Firawona. ¹⁶ Kɔ Firawona osumpɔr Abram bel-bel teta Saray, k'ɔsɔtɔ kɔyɛfɛ sem yɛfɛt han yɔpɔŋ, sofale, amarɔs arkun k'aran kɔ yɔkɔmɛ. ¹⁷ Mba kɔ Kanu Kɔpɔŋ kɔsɔŋ Firawona k'afum ɔn ruŋc yɔpɔŋ teta Saray, wɔran ka Abram. ¹⁸ Kɔ Firawona ewe Abram, k'eyif kɔ: «Cɔke cɔ mɔyɔ em nte? Ake'sɔŋɛ nte mɔntɔlok' im a wɔran kam ɔfɔ mɔ? ¹⁹ T'ake tɔ mɔloke a wɔkire kam ɔfɔ-ɛ? Mɔsɔŋ' em kɔlek kɔ pɔyɔnɛ wɔran kem. Ndekɔl ɔŋ, wɔran kam ɛwɛ. Mɔlek kɔ! Mɔkɔ!»

²⁰ Kɔ Firawona oloku afum ɔn, «Nɔsak kɔ pɔkɔ nkɔn, kɔ wɔran kɔn kɔ ca nyɛ yɔyɔnɛ yɔn mɔ.»

13

¹ K'Abram empɛrne Misira kɔkɔ ka kɔca ka Nɛkɛf, nkɔn, wɔran kɔn kɔ ca yɔkɔ ɛnayo mɔ fɔp. Lɔt nanasol ti.

Kɔgbeyɛnɛ ka Abram kɔ Lɔt

² Abram ɛnasɔtɔ daka dɛlarɔm, ɛnala yɔcɔl, pɔsam kɔ kɛma. ³ K'ɛyɛfɛ kɔcal-cali kɔyɛfɛ ka Nɛkɛf han Betel da ɛnadɔf abal tɔcɔkɔ-cɔkɔ mɔ, Betel kɔ Hay dacɔ. ⁴ Kɔca nke ɛnanunɔkɛnɛ kɔlompɔs anɔbip na Kanu dɔnda, k'Abram ɔŋkɔrne tewe ta Kanu Kɔpɔŋ.

*

⁵ Lɔt nwe nanasol mɔ, nkɔn sɔ ɛnayo cir, ŋkesiya, cɔna kɔbɔp cɔbal. ⁶ Atɔf nɛnafɛtɔr na kiyi kɔŋan tofo tin, bawo yɔcɔl yanɔn yɛnala. ⁷ Kɔ kɔcɔp kɔnde kɔyi akɛk a yɔcɔl ya Abram k'akɛk a yɔcɔl ya Lɔt dacɔ. Atɔf nanɔkɔ sɔ, aKananan k'aPerisi nanande ni tem

tatakɔ. ⁸ K'Abram oloku Lɔt: «Pɔmar fe akɛk a yɔcɔl yam nasɔp k'akɛk a yɔcɔl yem. Sɔna sɔ pɔmar fe su ti, bawo dɛwɛŋca dɔ sɔyɔnɛnɛ. ⁹ Antɔf fɔp na nanɛ nɛy' ɔm fɔr kirin mɔ. Kɔ mɔŋkɔ kɔca kɔtɔt-ɛ, inɔkɔ kɔmeriya. Kɔ mɔŋkɔ kɔmeriya, inɔkɔ kɔtɔt, mba mɔwɔsɛ sɔgbeyɛnɛ.»

¹⁰ Kɔ Lɔt eyɛkti fɔr k'ɛnɔŋk aranta na Yurɔn tɔkɔ nɛndɔm mɔ (tem tatakɔ ta Kanu kɔntalɔsɔr Sodom kɔ Komora-ɛ), pɔŋckɔ han Cohar pɔmɔ aranta (mɛrɛ) na Kanu Kɔpɔŋ, pɔmɔ atɔf na Misira. ¹¹ Kɔ Lɔt ɛlek dale da Yurɔn fɔp, k'ɔŋkɔ kɔca nke dec dempe mɔ, tatakɔ tɔ nanagbeyɛnɛ kɔ Abram. ¹² K'Abram ɛnde atɔf na Kananan, kɔ Lɔt ɛnde sɔdare sa aranta na Yurɔn k'ɔndɔf cɔbal cɔn kɔca ka Sodom. ¹³ Afum a Sodom nanatesɛ fe bɔkɔc, nanɔc-ciya Kanu Kɔpɔŋ.

¹⁴ Kɔ Kanu Kɔpɔŋ kɔloku Abram, nte nasakɛnɛ ɔŋ kɔ Lɔt mɔ: «Mɔyɛkti fɔr kɔyɛfɛ dɔnda mɔyi mɔ, mɔmɔmɔn kɔca kɔtɔt, kɔmeriya nde dec dempe kɔ nde dɛŋkale mɔ. ¹⁵ Bawo atɔf nanɛ mɔŋnɔŋk mɔ fɔp indɛsɔŋ ɔm ni kɔ yuruya yam. ¹⁶ Indɛsɔŋɛ yuruya yam yɛla han ta antam kɔlɔm na-ɛ, pɔmɔ tɔkɔ antɔtam kɔlɔm kɔbof antɔf kɔrɔŋ mɔ. ¹⁷ Mɔyɛfɛ mɔkɔt atɔf nanɛ dobolu kɔ dowokɔlu da ni, bawo indɛsɔŋ ɔm ni.»

¹⁸ Kɔ Abram ɛŋcɛpɛ cɔbal cɔn, k'ɛnde pɔdɔf ci nde tofo nte ŋkiri-ŋa-Mamre yɛŋcɔmɛ mɔ kɔsɔk, ta ɔmbɔle Hebɔrɔŋ-ɛ, k'olompɔs di dɔkɔlɔŋnɛ tewe ta Kanu Kɔpɔŋ. †

14

Abram, abɛ kɔ Melkisedek

¹ Tem tatakɔ tɔ abɛ a tɔf manɔkɔle nanɔc-yɛfɔrɛnɛ kɔ abɛ a sɔdare kɔcamɔt: Amrafel wɔbɛ wɔka Sinhar,* Aryok wɔbɛ wɔka Elasar, Kɔdɔr-Lahomer wɔbɛ wɔka Helam, kɔ Tidɔhal wɔbɛ wɔka Koyim, ² tenatɔŋnɛ abɛ akakɔ nɔcyɛfɔrɛnɛ kɔ abɛ a sɔdare kɔcamɔt: Bera † wɔbɛ wɔka Sodom,

§ 12:15 Bafɔ tewe ta fum tɔ, mba tewe ta abɛ a Misira tenɔc-yi.

* 13:4 Mɔmɔmɔn Sora sa 12:8.

† 13:18 (Yhwah), mɔmɔmɔn Sora sa 4:26

* 14:1 Sinhar = Mesopotami

† 14:2 Bera ti tɔ tatakɔ

«pɔlɛc» ‡ 14:2 ti tɔ tatakɔ «abɔkɔc nɛlɛc»

Birəsa † wəbe wəka Komora, Sinab wəbe wəka Adma, Semeber wəbe wəka Ceboyim kə wəbe wəka Bela mbe bəyənə Cohar mə. ³ Abə akanjə kəcamət fəp aranta na Sidim daco njanandə, nde pəyənə məkə Kəba Kədokət mə. ⁴ Meren wəco kə mərəj njaɣi kətam ka Kədər-Lahomer dəntəf, mba teren ta wəco kə maas kə njaɣəkər kə səbomp. ⁵ Teren ta wəco kə maɣkələ, Kədər-Lahomer k'abə akə njanaberənə mə, njasut aRefay nde dare da Asterot-Karnayim, kə njasut aSus nde Ham, kə njasut afum a Em nde Aranta na Kiriyatayim. ⁶ K'abə maɣkələ njasut aHor ndaranjan, nde mərə ma Sehir.Ş Kə nambeləs aHor hanj nde tofo nte Anjiri-ɣa-Paran njaɣcəmə mə, nde tɛgbərə kəsək. ⁷ K'abə akanjə maɣkələ njaluksərne Eyən-Mispe * (nje njaɣənə Kadəs mə), kə njasut aHamalek atəf njanan fəp kə 'Amər anjə njanandə Hacacən-Tamar mə. ⁸ Kə abə a sədare kəcamət (Sodom, Komora, Adma, Ceboyim kə Bela, ti tə tatəkə Cohar) njanberənə kəsutənə nde aranta na Sidim. ⁹ Akə sə njaɣi: Kədər-Lahomer wəbe wəka Helam, Tidəhal wəbe wəka Koyim, Amrafel wəbe wəka Sinhar, kə Aryok wəbe wəka Elasar. Abə maɣkələ njaɣfərənə kə abə kəcamət. ¹⁰ Nte Aranta na Sidim njanala cələmp ca kərtal mə, k'abə anjə kəcamət daco, wəbe wəka Sodom kə wəka Komora njaɣəkse kə njanəmpənə ci disrə. K'aləpəs anjə maas k'asədar anjan njaɣəkse kə njanəfərne kəca ka dətərə. ¹¹ K'atam a asədar a abə kəcamət njaɣətəs ca ya aka Sodom kə Komora kə yeri yanjan fəp, kə njanəkə. ¹² Kə njasumpər sə Lət kə daka dən, nkən Lət wan ka wəbeki ka Abram enayi, (kəyefərənə kanjə kə nabəp Lət nwe pəyi Sodom).

¹³ Kə wəmulpə dəkəwan wəkin ende pəloku ti Abram wəHebər, nwe enandə nde kəfo nke Anjiri-ɣa-Mamre wəka 'Amər njaɣcəmə mə. Mamre nwe pəyənə wəɣc ka Eskol kə Haner, anjə njanacənəs kətənne kə Abram mə.

Ş **14:6** ti tə tatəkə Edəm, ndena Esay kə afum ən * **14:7** Eyən-Mispe ti tə tatəkə «abat nja kiti» † **14:18** «Yerusalem», ti tə tatəkə Darsalam

¹⁴ Nte Abram ene kusumpər ka wan ka wəbek' ən mə, k'oloɣka asol ən afum 318 anjə njanabanjse, akomənə ən daco mə. K'ənəcəpse abə asumpər a wan ka wəbek' ən darən hanj dare da Dan. ¹⁵ K'Abram eyerəs kənay (kəgba) kən, kə njaɣəkərne nja kəyefərənə ka pibi, nkən Abram k'amar ən, kə njasut asumpər a wan ka wəbek' ən, kə nambeləs nja hanj Hobə, nje njaɣi Damas kəca kəmeriya mə. ¹⁶ K'olukse ca fəp, k'olukse sə Lət, wan ka wəbek' ən k'aran k'afum aləpəs anjə.

¹⁷ Nte Abram osut Kədər-Lahomer k'amarənə ən mə, kə wəbe wəka Sodom owur kədəfaynə kə nde aranta na Sawe, nde pəyənə «Aranta nja Wəbe» mə.

¹⁸ Melkisedek, wəbe wəka Salem,† enjərə kəcom kə member: Melkisedek, wəloɣnə wəka Kanu Kəpən, nke kəyi afum aka doru fəp kəronj mə, enayi. ¹⁹ Kə Melkisedek ontolanə Abram, k'oloku: «Məna Abram, Kanu nke kəyi fəp kəronj mə, Wəbe wəka dəntəf kə dareɣc, kəpoc' am pətət. ²⁰ Ileləs Kanu nke kəyi fəp kəronj mə, nke kələk aɣfərənə am kə kəmbər əm dəwaca mə!» Kə Abram əsən kə farilə fa ca yəkə njanəsətə dəkəwan mə fəp.

²¹ Kə wəbe wəka Sodom oloku Abram: «Məsən im afum, məlek ca yayə fəp yam.» ²² Kə Abram olukse wəbe wəka Sodom məcəp: «Indot kəca nnə Kanu Kəpən nke kəyi afum fəp kəronj mə, nke kəyənə wəbe wəka dareɣc kə dəntəf mə. ²³ Ifələk ali paka pin ca yam daco. Ali debənə kə pəyi fə ti-ɛ pəpətərə pa kəfta kam. Ti tə məntətəm kəloku: «In' əsənə Abram kəyə daka.» ²⁴ Ifələk daka o daka, mənə yeri nyə afum em nandi mə, kə kəyer nke atəmp em Esekol, Haner, kə Mamre njasətə mə, bawo pəmar njasətə kəyer.»

15

Kanu Kəpən kəncənəs kiɣi kənan tes tin kə Abram

1 Nte mes mamakō menčepər mə, kō Kanu Kəpəŋ kəwūrər Abram dəmere kō kəloku kō nte: «Ta mənese, Abram! Ina yati indeyən' am aca. Indeluks' am kəway pəpəŋ.» 2 Kō Abram eyif Kanu: «Kanu Wəbe Wəpəŋ, ake mändesəŋ im-ε? Intas ta iyə wan-ε, wədelek kē kem əyənε Eliheser wəka Damas.» 3 Kō Abram ənəcər: «Məsəŋ f' em awut,* nwe aŋkom nde kələ kem disre mə, nkən endelek kē kem.» 4 Kō Kanu Kəpəŋ kəloku kō, «Ala, bafə nkən endeyənε wəlek ka kē kam, mba wan kam wəkom nwe endewur əm dərīs mə yati.» 5 Kō Kanu kəwūrənε Abram abal ŋən disre, kō kəloku kō: «Məgbətne kəm. Mələm cəs cacəkō, kō məntam-ε.» Kō kənəcər: «Pəmə cəs cacəkō, yuruya yam afəde pactam kələm ŋa fəp.» 6 Kō Abram eləŋ Kanu Kəpəŋ. Ti tō Kanu kənaləmε kō fum wələmpu. 7 Kō Kanu kəloku kō: «In' əyənε Kanu Kəpəŋ nke kənwur' am Ur ŋa aKaldi kədesəŋ əm atəf ŋaŋε, mədə məlek ŋi kē.» 8 Kō Abram eyif Kanu, «Kanu Wəbe Wəpəŋ, cəke cə indetam kəcərə a indesətə atəf ŋaŋε kε-ε?» 9 Kō Kanu kəloku kō: «Məker' em wana weyecəra win, wir wəran win, kō aŋkesiya ŋorkun ŋin fəp fayi ya meren maas maas, təpay tin kō topokpoka tin.» 10 Kō Abram eŋkərə səm yayəkō k'eŋgber-gberi yi daco daco k'ombocəs yegber-gberi yayəkō merəŋ merəŋ yetefərənε, kō bəmp, məlməl m' enaboc yi ta aŋgberi yi-ε. 11 Kō yəfən yontorər səm yegber-gberi yayəkō, mba k' Abram embeləs yi. 12 Dec dendekalε, k' Abram endirərne, k' ayekyek ŋəpəŋ ŋeŋgəpərne kō k' enese dəmere. 13 Kō Kanu kəloku Abram: «Məcərə a yuruya yam yendeyənε acikəra atəf ŋocuru ŋŋe ŋəntəyənε ŋaŋan mə. ŋandekə-yənε di acar, andekə-tərəs ŋa di haŋ meren 400. 14 Mba Indetərəs afum aŋε ŋandecəmbər ŋa dacar mə, ŋandewur atəf ŋaŋəkō kō ca yelərəm. 15 Kō mənə Abram, mändekə-bəp atem am pəforu disre, † pawup əm

detem dobotu disre. ‡ 16 Yuruya yam yendeluksərne nno mənε tēm ta danapa da maŋkələ, bawo 'Amər ŋantacepərər fε kiciya kəŋan a idebeləs ŋa.»

17 Nte dec deŋkalε mə, k' asum ŋemət (dimi dontor) kō teken pəŋcesəŋε, nēŋc kō kinimε yeŋčepər yoboc ya sēm yeyer yayəkō daco. 18 Dəsək dadəkō dō Kanu Kəpəŋ kəŋcaŋəs kiyi kəŋan tes tin kō Abram. Kō Kanu kəloku Abram: «Isəŋ yuruya yam kəyefe ka kəŋgbəkō ka Misira haŋ Efərat, kəŋgbəkō kəpəŋ: 19 Indesəŋ yuruya yam atəf ŋa aK- eni, aKenisi, aKadmon, 20 ŋa aHewy, aPerisi, aRefay, 21 ŋa 'Amər, aKana- han, aKirkas, kō aYebus.»

16

Kəkom ka Səmayila

1 Saray wəran k' Abram enakomε fε kō wan. Mba enayə wəcar wəran wəMisira, pacwe kō Hakar. 2 Kō Saray oloku Abram: «Mənəŋk, Kanu Kəpəŋ kəyaməsər im kəsətə ka wan. Məfəntərə kō wəcar kem, tələma intam kəsətər kō wan wərkun.» Kō Abram eŋcəŋkəl dim da Saray. 3 Awa, kō Saray wəran ka Abram elək wəcar kən wəMisira, Hakar, k'əsəŋ kō wos Abram pəyə kō wəran. Tenatəŋne kəndε ka Abram atəf ŋa Kanahan kəsətə meren wəco. 4 Kō Abram ŋambəpənε kō Hakar, kō Hakar embekəs. Nte eŋcərə a embekəs mə, əməməne fε sō Saray fər yətət. 5 Kō Saray oloku Abram: «Mən' endesərə pəcuypa mələməs mme ələməs im mə! Ina yati, in' elək wəcar kem k'imber əm kō dəwaca, mba nte enəŋkne oŋ pəbekəs mə, k'eyefe kəfərfərəs im. Mba Kanu Kəpəŋ kəmboc su kiti daco (kəyi su daco), ina kō mənə!» 6 Kō Abram olukse Saray moloku: «Wəcar kam ey' əm dəwaca. Məyə kō təkō tentes' am mə.» Awa, kō Saray əntərəs Hakar haŋ kō Hakar eyeksər kō, k'əŋkə pəbələ. 7 Kō məleke ma Kanu Kəpəŋ məŋkə məbəp kō nde dətəgberε kələmp kələma kəsək ta əmbələ kəŋgbəkō *

* 15:3 yuruya † 15:15 Ti tō tatəkō «Məndefi pəforu disre.» ‡ 15:15 Ti tō tatəkō «Pəbotu pa detem dam.» * 16:7 Tofo tenayi, nde domun dətət doŋcwur dəntəf mə.

nke kəyi dərə da Sur mə. ⁸ Kə mələkə mme meyif: «Hakar, wəcar ka Saray, deke məyefε-ε? Deke məηkə-ε?» Kə Hakar olukse mi moloku: «Wəbera kem Saray, iyeksər.» ⁹ Kə mələkə ma Kanu Kəpəη moloku, «Məluksərne ndena wəbera kam, məkə məfəntərə kə dəntəf.» ¹⁰ Kə mələkə ma Kanu Kəpəη moloku kə: «Indesəηe yuruya yam yela haη ta antam kələm ηa-ε.» ¹¹ Kə mələkə ma Kanu Kəpəη moloku kə: «Məmbəkəs tantε, wan wərkun məndekom, wan nwe məndesəη tewe ta Səmayila † mə, bawo Kanu kəne kəkule-kule ka pəcu y pam. ¹² Wan kam endeyi pəmə səfale sa dop. Ende pəc-caη afum fəp kəyefərəne, fəp fəc-yefərəne kə nkən. Sona s' endende pəbələne afum aləpəs aηε.»

¹³ Kə Hakar əsəη tewe a Kanu Kəpəη nke kənalok-lokər kə mə, «Ata-El-Roy,» ti tə tatəkə: «Inəηk nno Kanu nke kəηəηk im mə.» ¹⁴ Ti t' awene kələmp kaηkə, kələmp ka Lahay-Roy. Kələmp kaηkə kəyi Kades kə Beredu daco. ¹⁵ Kə Hakar oηkome Abram wan wərkun, kə Abram ewe wan wəkəkə Hakar enakome kə mə tewe ta Səmayila. ¹⁶ Abram enasətə meren 86 tēm nte Hakar oηc-kome kə Səmayila mə.

17

Kanu kəsəkpər tewe ta Abram kə təyəne «Abraham»

¹ Nte Abram əsətə meren 99 mə, kə Kanu Kəpəη kəwurər kə, kəc-loku kə: «In' əyənε Kanu nke kəntam mes ma doru fəp mə, məkət fər yem kirin, məcəme pələmpu darəη. ² Indecəηəs danapa dosu, ina kə mənə daco, isəη əm yuruya yelarəm.» ³ Kə Abram eηcəp tobu dəntəf kə Kanu kələku kə nte: ⁴ «Ta ina, danapa dem dende kə mənə daco: Məndeyənε kas ka afum a təf yelarəm. ⁵ Afəsəw' am tewe ta Abram, mba Abraham,* bawo indesəη' am kəyənε ka kas ka afum a təf yelarəm. ⁶ Indesəη əm dokombəra dərəη, indesəη' am kəkom ka afum

alarəm, abε yati ηandeyi ηa daco. ⁷ Indecəηəs danapa dem kə mənə daco kəbər ka yuruya yam kə mənə məfi-ε, indecəme danapa dadəkə darəη kə yuruya yam doru o doru. Tēm tatəkə Kanu kam k'indeyənε kə ka yuruya yam kə mənə məndecəpər-ε. ⁸ Indesəη əm kə yuruya yam atəf ηa Kanahan ηaηε mənəp kəc-bere mə fəp, ηendeyənε ηaηan doru o doru, iyənε Kanu kəηan.» ⁹ Kə Kanu kələku Abraham: «Mənə kə yuruya yam, dətəmp dətəmp nələləs danapa nde səηcaηəs mə. ¹⁰ Nte tə nəndetəmpərərne danapa dem nde incaηəs kə mənə kə yuruya yam kə məndecəpər-ε. Nwe o nwe əyənε wərkun yuruya yam daco mə, pakəηc kə. ¹¹ Kəkəηc konu kəndementər kəcəme konu danapa dem darəη. ¹² Kəyefe dətəmp kə dətəmp awut anu arkun fəp packəηc ηa tataka ta camət-maas, pəyənε wəkom wəka kələ kam, kə pəyənε fe ti-ε fum nwe asətənε pəsam nno wəkikəra eyi mə, ta əyənε wəka yuruya yam mə. ¹³ Pəmar pade packəηc nwe andekom nde kələ kam kə nwe andesətənε pəsam mə, ti tendeyənε kəfat ka danapa dem da doru o doru nde dis donu. ¹⁴ Wərkun nwe o nwe antəkəηc mə, aηwure wəkəyi afum ən daco, tēm tatəkə danapa dem delip nno nkən eyi mə.» ¹⁵ Kə Kanu kələku sə Abraham: «Nte təyənε ta wəran kam Saray mə, ta məwe kə sə Saray, kəyefe məkə Sara s' ande pac-we kə. ¹⁶ Kəpocε kə k'inder, ipocε sə mənə wan nwe endekom' am mə. Indepocε kə pətət, nkən endeyənε kere ka təf yelarəm. Abε a təf yelarəm ηandewur kə dərıs.» ¹⁷ Kə Abraham eηcəp kəro dəntəf kəsəl, k'olokune dəbəkəc: «Wərkun wəka meren 100 entam kəkom ba? Kə Sara əsətə meren 90 endekom ba?» ¹⁸ Kə Abraham oloku Kanu: «Məgbətənε Səmayila doru!» ¹⁹ Kə Kanu kələku: «Ala! Wəran kam Sara endekom' am wan nwe məndewe Isiyaka † mə. Indecəme danapa dosu darəη kə nkən, iyefe sə icəme di darəη kə yuruya yən kə nkən

† 16:11 Səmayila = «Eηcəηkəl» * 17:5 Abram = «Papa ka afum alarəm,» Abraham = «papa ka təf yelarəm.» † 17:19 Isiyaka = «kəsəl»

ençepər-ε danapa da doru o doru də.
²⁰ Nte tendenərne ti mə, ine wəran kam pəc-tolanə Səmayila: Indepocə kə pətət, indesəñ kə dokombəra dəpəñ indesəñe yuruya yən yela endeyəne kas ka abe wəco kə merəñ kə wətem ka afum alarəm. ²¹ Mba nte təyənə ta danapa dem mə, Sara oñkom' am tēm tantə dok.» ²² Nte Kanu kəlip kəlok-lokər Abraham mə, kə Kanu kəmpə darenç. ²³ K'Abraham əlek wan kən Səmayila kə afum añe anakom kəb kən disre mə fəp, kəbəp ka añe enawaye pəsam pən mə, ti tə tatəkə arkun a kəb kən disre fəp. K'əñkəñç nə dəsək din dadəkə, pəmə təkə Kanu kənaloku kə ti mə. ²⁴ Abraham enasətə meren 99 a k'andekəñç kə. ²⁵ Wan kən Səmayila, enasətə meren wəco kə maas a k'andekəñç kə. ²⁶ Dəsək dadəkə d' añkəñç Abraham kə wan kən, Səmayila. ²⁷ K'añkəñç arkun aka kəb kən disre fəp, kəyefe acar añe anakom di mə hañ akə enawaye pəsam pən nno acikəra nəyi mə. K'añkəñç nə fəp kə nkən Abraham.

18

Kanu kəndəñk a Sara endesətə wan wərkun

¹ Kə Kanu Kəpəñ kəwurər Abraham nde tofo nte ñkiri ya Mamre yeñcəmə mə, tətəñne Abraham pənde nde kusunka ka abal nəñ dan, tēm nte pəñwoñe mə. ² Kə Abraham eyekti fər, k'ənəñk arkun maas nəcəmə ta nəmbəle kə-ε. Nte enəñk nə mə, k'ewirne kəkə-bəpene kə nə, k'ontontnəne nə hañ dəntəf. ³ Kə Abraham oloku wəkin nə dacə: «Wəbe, iletsen' am intam kəsətər əm kəwosen' em kəcəmə ka nənəna wacar kam? ⁴ Pakere nu oñ domun depic nəbikene wəcək, nəñesəm nno kətək nke dəntəf. ⁵ Indesəñ nu sə peri, nte tənşəñe nu kəsətə sə fənəntər mə, a nədekə tēm tatəkə nəfədeçepər nno nderem kifəli, iyi kiyi konu.» Kə acikəra nəloku: «Tentesə! Məyə təkə məloku mə.»

⁶ Kə Abraham əñkə katəna-katəna abal nəñ disre nde Sara eyi mə,

k'oloku kə: «Məkufe məlek farin fədesdes tafala kəmaas məgbente akanə cəcom.» ⁷ K'eyekse sə kəkə ka nde yəcəl yeyi mə, k'osumpər tana pətət dis nde yəcəl yən dacə, k'əsəñ pi wəcar kən wətemp wəkin kə wəkəkə olompəs pi katəna-katəna.

⁸ Kə Abraham əlek fulaya kə məse ma wana kə səm ya tana tatəkə analompəs mə, k'əñkə pəcəmbərər yi acikəra ən. Kə nkən Abraham ençəmə nə kəsək kətək dəntəf, acikəra nəc-di yeri. ⁹ Nte nəlip kədi yeri mə, kə nəyif Abraham: «Deke wəran kam Sara eyi-ε?» Kə Abraham oloku nə, «Eyi nde abal disre.» ¹⁰ Kə wəcikəra wəkin oloku: «İnder nno ndaram dok tēm tantə wəran kam Sara endekom wan wərkun.» Sara enəcəmə dəkusunka Abraham tadarəñ pəc-cəñkəl.

¹¹ Abraham kə Sara nənasikər, nəbək, Sara enawurəne fe sə wətam kəsətə awut. ¹² Kə Sara eselərne pəc-loku: «Ndekəl nte isikər oñ mə, pəbotu pendey' im sə ba? Wos im sə, esikər.» ¹³ Kə Kanu Kəpəñ kəyif Abraham «Ta ake tə Sara esele-ε a pəc-loku: «Mba kançe kə, indetam kəsətə wan nno isikər mə ba?» ¹⁴ Tes teyi nte tənəmbər Kanu Kəpəñ mə ba? Dok tēm tantə imboñçər əm mə, inder nno ndaram, Sara endesətə wan wərkun.» ¹⁵ Kə Sara eyemə, k'ombupərə «İsel fe,» bawo enanesə. Kə Kanu Kəpəñ kəñgbəkərə: «Ala, məsel!»

¹⁶ K'afum añe nəyefe kəkə, kə nəməməñ kəca ka Sodom. Kə Abraham ençəmbər nə kəkə-lembərne nə. ¹⁷ Kə Kanu Kəpəñ kəyifne: «İməñkər Abraham nte ifəñ kəyə mə ba? ¹⁸ Abraham endeyəne kas ka afum a atəf nəpəñ, nə fənəntər. Afum a doru fəp tətən tə nədesətəne kəpocə pətət. ¹⁹ Bawo inasom kə pəloku awut ən kə afum ən, a nəcəmə dəpə da ina, Kanu Kəpəñ darəñ, nəcəmə pələmpu darəñ kə sariye nte tənşəñe ina Kanu ilasə Abraham dim nde enasəñ tətən mə.» ²⁰ Kə Kanu Kəpəñ kəloku Abraham: «Mes məmə əmbəñçə Sodom kə Komora mə, məmbək kə kiciya kayi kəyə wəy-wəy. ²¹ Kətor

k'inder dantɔf ideməmən kɔ pəyɔnɛ fɔ nte anloku taŋan mɔ kaŋce kɔ-ɛ, kɔ pəntɔyɔnɛ ti-ɛ, ina sɔ icərə ti.»

²² Kɔ acikərə aŋɛ ŋayɛfɛ tofo tatɔkɔ kɔ ŋantɛfərɛ kəca ka Sodom. Kanu Kəpəŋ kəsərɔyi kɔ Abraham.

²³ Kɔ Abraham ɔltərɛ k'eyif Kanu: «Məndekɔ-tərsɛnɛ sɔ fum wəlompu pəmɔ wələc ba? ²⁴ Tɔlɔma afum atɔt 50 ŋayi afum aka dare dadɔkɔ dacɔ, məndekɔ-ləsər sɔ dare dadɔkɔ ba? Məfɔtam kəŋaŋnɛnɛ ŋa teta afum alompu akaŋɛ 50 aŋɛ ŋayi ŋa dacɔ mɔ?» ²⁵ «Tɔbɔl' am mənə kəyɔ ka tantɛ! Məfɔdedifɛnɛ fum wəlompu kɔ wətɔlomp, tɛm tatɔkɔ wətɔdəkət pəsɔtɔ pəcuy pin payi kɔ wədəkət. Tɔbɔl' am mənə nwe məyɔnɛ wəboc kiti ka doru fəp mɔ, məfɔdeyi ta mələləs sariyɛ!» ²⁶ Kɔ Kanu Kəpəŋ kəlɔku: «K'imbəp nde dare da Sodom disrɛ afum alompu 50-ɛ, iŋaŋnɛnɛ aləpəs akɔ te taŋan.»

²⁷ Kɔ Abraham ɔŋgbəkərə k'oloku: «Nəməmən nte iyenjk abəkəc kəlɔk- lokər Kanu Wəbɛ mɔ, ina nwe iyɔnɛ kəbof ka dantɔf kɔ ka dənɛŋc dəm mɔ. ²⁸ Tɔlɔma afum alompu akaŋɛ 50 ŋandekɔ-but afum kəcamət paləsər ɔŋ dare fəp ba?» Kɔ Kanu kəlɔku: «Ifɔləsər di k'imbəp di afum alompu 40 kɔ kəcamət-ɛ.»

²⁹ Kɔ Abraham ɛŋcəmə kɔ darəŋ kəlɔku kɔ tolɔku nte: «Tɔlɔma alompu 40 ŋ' andekɔ-bəp di?» Kɔ Kanu kəlɔku: «Ifɔləsər, k'imbəp di alompu 40-ɛ.»

³⁰ Kɔ Abraham olɔku: «iləktərɛn' am, Kanu Wəbɛ! Ta pətɛl' am k'ilok- loku sɔ-ɛ! Tɔlɔma alompu 30 ŋ' an- dekɔ-bəp di?» Kɔ Kanu kəlɔku Abra- ham: «Ifɔləsər di k'imbəp dɔtɔf afum alompu 30-ɛ.»

³¹ Kɔ Abraham olɔku: «Kanu Wəbɛ, məŋaŋnɛnɛ mɔcɔp mem. Tɔlɔma alompu wəco mɛrəŋ ŋ' andekɔ-bəp di?» Kɔ Kanu kəlɔku Abraham: «Ifɔləsər di teta afum akakɔ wəco mɛrəŋ.»

³² Kɔ Abraham olɔku: «ilɛtsɛn' am, Wəbɛ kem! Ta pətɛl' am, tɛləpəs t' indelok-lokər əm. Tɔlɔma alompu wəco ŋayi di.» Kɔ Kanu kəlɔku sɔ

Abraham, «Ifɔləsər di teta afum akakɔ wəco.»

³³ Nte ŋalip kəlɔk-loku mɔ, kɔ Kanu Kəpəŋ kəŋkɔ, kɔ Abraham olukus nde ndərən.

19

Lɔt kəyacɛ kən kələsər ka Sodom

¹ Dec dərɔfɔy kɔ mɛləkɛ mɛrəŋ mender Sodom. Lɔt pəndɛ dəkəbɛrɛ da dare. Nte ɛnəŋk mi mɔ, k'eyɛfɛ kəkɔ-bəpɛnɛ kɔ mi, k'ontontnɛnɛ mi dantɔf. ² Kɔ Lɔt olɔku ŋa: «ilɛtsɛnɛ nu, nənə abɛ em, nəder nnɔ kəlɔ ka wəcar konu. Nəcəpərənɛ dɛ pibi, nəbikɛnɛ wɛcək, nədenə nəyɛfɛ bət-bətana suy, nəsumpər sɔ dɔpɔ donu, nəkɔ.» Kɔ mɛləkɛ ŋalɔku kɔ: «Ala, nnɔ tofo tante tɔ səndecəpərənɛ pibi!» ³ Mba kɔ Lɔt ɛŋcəmənɛ ŋa ti darəŋ haŋ kɔ ŋade ŋaləpsər kəkɔ nde ndərən. K'olompɛ ŋa yeri yɔtɔt, k'ɛmpɛcɛ ŋa cəcom, kɔ ŋandi yi.

⁴ Ta ŋantafəntərə-ɛ, k'afum a dare da Sodom ŋaŋkɛl kəlɔ, kəyɛfɛ awut haŋ abeki fəp faŋan ŋanayi di, ali fum anasak fɛ. ⁵ Kɔ ŋawe Lɔt kɔ ŋayif kɔ: «Deke afum akɔ ŋayi-ɛ, aŋɛ ŋambɛrɛ nnɔ ndaram nnɔ pibi pampɛ mɔ? Məwurɛnɛ ŋa nnɔ səyi mɔ, nte tɔŋsɔŋɛ səfəntərər ŋa mɔ.»

⁶ Kɔ Lɔt owur dəkusunka nnɔ ŋayi mɔ, k'ɛŋgbət kumba tadarəŋ tən. ⁷ K'olɔku ŋa: «Ala, Anapa, ilɛtsɛnɛ nu ta nəyɔ pələc pampɛ! ⁸ Ilɛtsɛnɛ nu! Iyɔ ayecərə mɛrəŋ atɔcərə arkun, ilɛtsɛnɛ nu ikɛrɛ nu ŋa nnɔ dabanika, nəyɔ ŋa məfaŋ monu. Mba ta nəyɔ acikərə em nte o nte, bawo kiyi kem kɔ ŋayinɛ dɛ!» ⁹ K'afum a Sodom ŋalɔku kɔ: «Məbɔlɛ day! Mənə wəcikərə məfaŋ kəbocər sənə dɔpɔ ndɛ səndekɔt mɔ, kɔ məntəwurɛnɛ ŋa-ɛ, təkɔ səndedɛŋər məna mɔ tendecəpər taŋan!» Kɔ ŋawɛn Lɔt pəpəŋ kɔ ŋalɔtərɛnɛ kumba kəkɔ-ləsər ki. ¹⁰ Kɔ mɛləkɛ mɛrəŋ mosumpər Lɔt, kɔ mɛmbɛrɛ kɔ, kɔ mɛŋgbət kumba. ¹¹ Afum akɔ ŋanayi dəkusunka mɔ, kɔ mɛləkɛ mɔsəŋ ŋa kətənəŋk, kəyɛfɛ wan fɛt haŋ wəbeki, kɔ tɛyamsɛ ŋa kənəŋk sɔ kumba.

12 Kɔ mɛlɛkɛ nɔyif Lɔt: «An' ɔ mɔyɔ sɔ nnɔ fum-ɛ? Arkun anɛ mɛsɔn aran mɔ, awut am arkun kɔ aran, kɔ afum am fɛp, akɔ mɔyɔ dare dandɛ mɔ fɛp, mɔwurenɛ nɔ nnɔ dare dandɛ. 13 Kɛlɛsɛr kɔ sɛnder tofo tantɛ, bawo Kanu Kɛpɔn fɔr kirin, nte anlokɛ afum a dare dandɛ mɔ, tɛmbɛk. Kanu Kɛpɔn kɛsom su kɛdelɛsɛr dare dandɛ.» 14 Kɔ Lɔt ɔnkɔ pɛbɛp arkun anɛ nɔnanɛnɛcɛ awut ɔn mɔ, k'oloku nɔ: «Nɛkufɛ nɔyɛfɛ dɛ! Bawo Kanu Kɛpɔn kɛnderɛr kɛlɛsɛr dare dandɛ.» Mba, kɔ arkun akanɛ nɔnɛcɛm-cɛmɔnɛ a kɛwolɛs kɔ Lɔt ɛndɛ.

15 Pɛndeyi dɛsɔkɔ dɛlɛpɛs kɔ mɛlɛkɛ nɔlɔku Lɔt: «Mɛrɔknɛ mɔyɛfɛ dɛ, mɛlɛk wɛran kam, kɔ awut am ayɛcɛra anɛ nɔyɛ nnɔ mɔ, ta pɛlɛc pɛdɛsɔtɔ nɔ kɔ dare dandɛ dɛnɛciya mɔ.» 16 Mba Lɔt pɛcwɔn, kɔ mɛlɛkɛ nɔsumpɛr nɔ waca, nkɔn kɔ wɛran kɔn kɔ awut ɔn ayɛcɛra mɛrɔn, kɔ mɛlɛkɛ nɔwurenɛ nɔ dare disrɛ, bawo Kanu Kɛpɔn kɛnafan kɛyac kɔ.

17 Nte mɛlɛkɛ nɔwurenɛ nɔ dare disrɛ mɔ, kɔ mɛlɛkɛ min molɔku Lɔt: «Mɔyɛkɛ nte tɔnɔnɛ ta mɛfi mɔ! Ta mɛmɔmɔn tadarɔn, ta mɛcɛmbɛrɛs tofo o tofo nnɔ aranta nɔnɛ! Mɛkɔ mɛndɛ mɔyɛcɛnɛ ndɛ dɛtɔrɔ, ta mɛdɛfi.» 18 Kɔ Lɔt olɔku nɔ: «Ala, wɛbɛ kem! Tɔfɔtam kɛyi. 19 Ilɛtsɛn' am! Wɛcar kam ɔsɔtɛr ɛm kɛnɔnɛ nte mɛlas layidi dam nnɔ iyi mɔ, nte mɛsak im kɛyi doru mɔ, mba ifɔtam kɛyɛkɛ ibɛp tɔrɔ tatɔkɔ a mɛtɔrɛ pɛlɛc, kɔ pɛyi fɛ ti-ɛ ina sɔ, inɛfi. 20 Ilɛtsɛn' am mɛnɔnɔnk dare dɔkɔ, dɔlɔtɛrn' em k'iyɛkɛ ibɛrɛ di kɔ dɛfɛtɛ sɔ. Mɛc' em ikɔ indɛ iyɛcɛnɛ di, dɛfɛtɛ fɛ ba? Intam di kɛbɛrɛ, tɔsɔn' em kɛyi doru!» 21 Kɔ mɛlɛkɛ molɔku kɔ: «Awa, kɛtɔla kam kankɛ disrɛ, ifɔlɛsɛr dare dadɔkɔ mɛnɛlɛ mɔ. 22 Awa, mɛrɔknɛ mɛkɔ, bawo ifɔtam kɛyɔ tɔlɔm o tɔlɔm ta mɛntabɛrɛ di-ɛ.» Ti t' ɔsɔnɛ nte awɛnɛ dare dadɔkɔ Cohar * mɔ.

23 Dec dɛnɛpɛ, a kɔ Lɔt ɛmbɛrɛ Cohar. 24 Kɔ Kanu Kɛpɔn kɛntufɛr

aka Sodom kɔ Komora kɛyɛfɛ darenɛ, pɛrbɛlɔ kɔ nɛnɛ, nyɛ Kanu Kɛpɔn kɛnɛsɛk mɔ. 25 Kɔ Kanu kɛlɛsɛr sɛdare fɛp, kɔ aranta, kɔ afum kɛbɛp ka yɔpɔn dɛntɔf fɛp. 26 Kɔ wɛran ka Lɔt ɔmɔmɔn tadarɔn, k'ɛntɔnkɛlɛ kɛyɔnɛ tɛrɔnkɛ ta mɛr.

27 Kɔ Abraham ɛyɛfɛ bɛt-bɛt suy, k'ɔnkɔ ndɛ tofo tɔkɔ nɔnɛcɛmɛ kɔ Kanu Kɛpɔn mɔ. 28 Kɔ Abraham ɔmɔmɔn kɛca ka Sodom kɔ Komora, k'ɔmɔmɔn sɛdare sa aranta fɛp, k'ɛnɔnk kinimɛ kɛc-pɛ pɛmɔ nte kinimɛ kɛpɔn kɛndɛ kɛc-pɛ daranta mɔ.

29 Nte Kanu kɛnɛclɛsɛr sɛdare sa aranta nɔnɔkɔ mɔ, kɔ Kanu kɛnɛcɛm-cɛmɛnɛ Abraham, kɔ kɛyac Lɔt pɛlɛc nte kɛnɛclɛsɛr sɛdare nɛ Lɔt ɛnandɛ pɛyacɛnɛ mɔ.

Lɔt kɔ awut ɔn aran

30 Kɔ Lɔt ɛyɛfɛ Cohar k'awut ɔn aran mɛrɔn kɛpɛ kɛkɔ-ndɛ dɛtɔrɔ, bawo ɛnɛnɛsɛ kɛndɛ ka Cohar. K'ɔnkɔ pɛyi kumbunɛkum † ka tɔrɔ kɛlɔma disrɛ. 31 Kɔ wan wɛran wɛcɔkɔ-cɔkɔ wɛka Lɔt olɔku wɛlɛpɛs: «Papa kosu ɔyɔnɛ wɛtem, fum eyi fɛ dɛtɔf nwe endɛdɛr su mɔ, pɛmɔ nte mes mosu mokur molɔku ti mɔ. 32 Mɛdɛr sɛsɔnɛ kɔ kɛmun member nte tɔnɔnɛ pɛfɛntɛrɛr su, tɔnɔnɛ sɛsɔtɔnɛ kɔ yuruya mɔ.»

33 Kɔ nɔsɔnɛ kɔ kɛmun member pibi papɔkɔ. Kɔ wan kɔn wɛran wɛcɔkɔ-cɔkɔ ɔnkɔ pɛfɛntɛrɛ kɔ kas. Mba Lɔt ɛnɛcɛrɛnɛ fɛ kɛbɛrɛ kɔn kɔ kɛwur kɔn. 34 Dɔckɔsɔk k'oloku wɛfɛtɛra kɔn: «Ifɛntɛrɛna nnɔ pibi kɔ papa. Pasɔnɛ kɔ sɔ kɛmun member nnɔ pibi, nte tɔnɔnɛ mɛna sɔ nɛkɔ nɛfɛntɛrɛ kɔ nkɔn mɔ tɔsɔnɛ pasɔtɔnɛ kɔ yuruya mɔ.» 35 Pɛndɛsɔbiyɛ kɔ awut ɔn aran nɔsɔnɛ kɔ sɔ member. Pibi papɔkɔ kɔ wan kɔn wɛran wɛfɛt wɛkɔ ɔnkɔ pɛbɛrɛr papa kɛnan Lɔt, kɔ nɔfɛntɛrɛ. Kas kɛnan ɛnɛcɛrɛnɛ fɛ kɛbɛrɛ kɔ kɛwur ka wɛkakɔ sɔ.

36 Kɔ awut aran a Lɔt anɛ mɛrɔn fɛp nɔmbɛkɛ Lɔt kas kɛnan. 37 Kɔ wan wɛran wɛka Lɔt wɛcɔkɔ-cɔkɔ ɔnkɔm

* 19:22 Cohar = «pɛfɛt» † 19:30 Abi ndɛ tɔrɔ kɛrɔn nte tɔnɔnɛ nɔtam kɛgbɔpɛnɛ mɔ. ‡ 19:37 Mohabu = «wɛka papa»

wan wærkun, k'ewe kɔ Mohabu.‡ Nkɔn ɔyɔnɛ papa ka aMohabu, ŋayi doru haŋ mɔkɔ. 38 Kɔ wan ka Lɔt wɛran wɛfɛt oŋkom wan wærkun, k'ewe kɔ «Ben-Ammi.»§ Nkɔn ɔyɔnɛ papa ka 'Amɔŋ ŋayi doru haŋ mɔkɔ.

20

Abraham kɔ Abimɛlɛk

1 Kɔ Abraham eyɛfɛ di kɔkɔ ka atɔf ŋa Nɛkɛf. K'endɛ Kadɛs kɔ Sur daco, k'eyɛfɛ sɔ k'ɛŋcɛpɛrɛnɛ tɛm Kerar. 2 Abraham oŋc-loku afum aka di teta wɛran kɔn Sara: «Wɛkirɛ kem ɔfɔ.» Kɔ Abimɛlɛk, wɔbɛ wɛka Kerar, embaj Sara. 3 Awa, kɔ Kanu kɛnder Abimɛlɛk dɛmɛrɛ ma pibi kɔ kɛloku kɔ: «Kɛfi kɔ mɛnder teta wɛran wɛkɔ mɛsumpɛr mɔ, bawo wɛran wɛlɔ ɔfɔ!» 4 Abimɛlɛk nwe enatɔgbuŋɛnɛ wɛran nwe mɔ, k'eyif: «Kanu cɛke cɔ pɛyi-ɛ, kɛdif kɔ mɛnder atɔf ŋin ali ŋayɔnɛ afum alompu? 5 Nkɔn Abraham yati olok' im: «Wɛkirɛ kem ɔfɔ,» kɔ wɛran yati nkɔn sɔ oloku: «Wɛŋc im wærkun ɔfɔ?» Abɛkɛc ŋosoku ŋ' inayɔ, ali pɛlɛc iyɔ fɛ.» 6 Kɔ Kanu kɛloku kɔ dɛmɛrɛ: «ŋcɛrɛ bel-bel ina sɔ, a abɛkɛc ŋosoku ŋɔ mɛnayɔ nte mɛcyɔ tantɛ mɔ. Ina yati in' eyamɛs am kɛdɛktɛr im, ti t' inatɔwos' am a mɛgbuŋɛnɛ kɔ. 7 Nɛkɛl, mɛlukɛ wɛran wɛkawɛ wos. Bawo wɛdɛŋk wɛka Kanu ɔ ɔyɔnɛ, endetolan' am mɛyi doru. Kɔ mɛntɔlukɛ kɔ-ɛ, mɛcɛrɛ a kɛfi kɔ mɛnder kɔ ca yɔkɔ mɛyɔ mɔ fɛp.» 8 Kɔ Abimɛlɛk eyɛfɛ bɛt-bɛt suy, k'ewe acar ɔn fɛp. K'ɔlɔmɛr ŋa mɛrɛ mamɔkɔ fɛp. Kɔ kɛnɛsɛ kɛpɔŋ kɛsumpɛr afum akakɔ. 9 Kɔ Abimɛlɛk ewe Abraham k'eyifkɔ: «Cɛke cɔ mɛyɔ su tantɛ-ɛ? Kɔ kiciya kɛrɛ k'ɛŋciy' am-ɛ, nte mɛsɔŋɛ su, ina k'atɔf ŋɛm kɛciya pɛpɔŋ mɔ? Mɛyɔ em mɛyɔ mɛmɛ pɛntɔmar mɛyɔ em mɔ.» 10 Kɔ Abimɛlɛk eyif Abraham: «Cɛke cɔ mɛnafaj nte mɛyɔ tantɛ mɔ?» 11 Kɔ Abraham oloku: «Inacɛm-cɛmnɛ a kɛnɛsɛ Kanu kɛyi fɛ nnɔ, a andedif im teta wɛran kem. 12 Nte tendɛŋɛrɛnɛ ti mɔ, kanɛcɛ kɔ, a wɛkirɛ kem ɔfɔ.

Kas kin kɔ sɛmpaŋnɛ, sɛyɛrɛnɛ cɛrɛ. K'ender sɔ k'ɔyɔnɛ wɛran kem. 13 Nte Kanu kɛsɔŋ' em kɛyɛfɛ kɛlɔ ka papa wɛkem mɔ, ti t' inaloku Sara: «Mɛlɛk' em layidi kɛca nke o nke sɛŋkɔ mɔ, mɛdɛkɔ mɛcloku a wɛŋcɛ am wærkun iyɔnɛ.»

14 Kɔ Abimɛlɛk ɛlɛk cir, ŋkɛsiya, cɛna kɔ acar arkun kɔ aran k'ɔsɔŋ Abraham k'olukɛ kɔ wɛran kɔn Sara. 15 Kɔ Abimɛlɛk oloku: «Atɔf ŋɛm ŋɔ ŋaŋɛ nnɔ fɛr yam kirin, mɛndɛ nnɔ pɛndɛbɔt am mɔ.» 16 K'oloku Sara: «Isɔŋ wɛŋcɛ am wærkun mɛŋcɛmbɛl ma gbɛti wul win, bɔyɔn' am aca nnɔ afum ŋayi mɔ, kɛmɛntɛr fɔ mɛŋcɛrɛ fɛ tɔlɔm o tɔlɔm tɛs tantɛ disrɛ.» 17 Kɔ Abraham ontola Kanu, kɔ Kanu kɛntamɛs Abimɛlɛk, wɛran kɔn kɔ acar ɔn, kɔ ŋantam kɛkom, 18 bawo Kanu Kɛpɔŋ kɛnasumpɛr aka kɛlɔ ka Abimɛlɛk fɛp dokombɛra teta wɛran ka Abraham, Sara.

21

Kɛkom ka Isiyaka

1 Kɔ Kanu Kɛpɔŋ kɛmbaj Sara pɛmɔ tɔkɔ kɛnaloku ti mɔ, kɔ Kanu kɛlɛsɛ kɔ dim dɔkɔ kɛnasɔŋ kɔ mɔ. 2 Kɔ Sara embɛkɛs, k'ɔŋkɔmɛ Abraham wan wærkun detɛm dɔn disrɛ, tɛm tatɔkɔ Kanu kɛnabɔŋcɛr kɔ mɔ. 3 Kɔ Abraham ewe wan wærkun nwe Sara oŋkɔmɛ kɔ mɔ «Isiyaka.» 4 Kɔ Abraham ɛŋkɛŋc Isiyaka wan kɔn wærkun nwe tataka ta camɛt-maas tɔn, pɛmɔ tɔkɔ Kanu kɛnasom kɔ ti mɔ. 5 Abraham ɛnasɔtɔ merɛn 100, nte aŋc-kom wan kɔn Isiyaka mɔ. 6 Kɔ Sara oloku: «Kanu kɛsɔŋ' em kɛsɛlsɛr. Nwe o nwe ɛnɛ kɛkom kem Isiyaka mɔ, tɔŋyɔ kɔ mesɛl.» 7 K'endenɛrɛ: «An' ɛnatam kɛsɔŋɛ Abraham kɛlanɛ a Sara ɛndɛmɛsɛr awut-ɛ? Mba inɛkɔmɛ kɔ wan wærkun detɛm dɔn disrɛ.»

Abraham kɛbɛlɛs kɔn Hakar kɔ Sɛmayila

8 Kɔ wan embɛk k'awurɛ kɔ mɛsɛ. Kɔ Abraham omboc kɛsata kɛpɔŋ dɔsɔk ndɛ awurɛ Isiyaka mɛsɛ mɔ. 9 Kɔ Sara ɛnɛŋk wan wærkun, nwe wɛran

§ 19:38 Ben-Ammi = «wan ka afum em»

wəMisira Hakar enakome Abraham mɔ, pɛc-sel. ¹⁰ Kɔ Sara oloku Abraham: «Məbeləs wan wəran wəcar nwe kɔ wan kɔn wərkun. Bawo wan ka wəcar wəkawε nɛfɔdepaŋne kε kɔ wan kem.» ¹¹ Kɔ toloku tatɔkɔ tentεle Abraham bel-bel teta wan kɔn. ¹² Mba kɔ Kanu kəloku Abraham: «Ta tetel' am teta wan kam wərkun kɔ kεre, wəcar kam. Məwosεne Sara nte o nte enfanɔr əm mɔ. Bawo nnɔ Isiyaka eyi mɔ, mändesɔtɔ yuruya nyε yendetəmpər tewe tam mɔ. ¹³ Indeyɔne sɔ wan ka wəcar kam atɔf. Bawo nkɔn sɔ yuruya yam y' ɔyɔne.»

¹⁴ Kɔ Abraham eyεfe bət-bət suy, k'elɛk kəcom, k'elas apampε domun k'ɔsɔŋ Hakar, k'endəŋsər kɔ wan, k'embeləs ŋa. Kɔ Hakar ɔŋkɔ pəyi Tεgbere ta Berseba. ¹⁵ Nte apampε ŋelip domun mɔ, kɔ Hakar esak wan tɔtɔk dantɔf. ¹⁶ K'enɛkafələr k'ɔŋkɔ pənde kəsək pəc-cɔpəsne: «Ifaŋ fe kəgbətəne wan kem pəc-fi.» K'ɔŋkɔ pənde pəbɔlene kɔ dobolu da kələm ka ambəŋcəran katin pətəfərne kɔ, pəc-bok. ¹⁷ Kɔ Kanu kəne wan dim, kɔ məlekε ma Kanu mewe Hakar darenɔc kɔ meyif kɔ: «Ak' ɔyɔ əm-ε Hakar? Ta mənese! Bawo Kanu kəne wan kam dim nde eyi mɔ. ¹⁸ Məyεfe məlek wan, məsumpər kɔ waca mɛrəŋ, bawo afum alarəm ŋ' indesɔŋ kɔ.» ¹⁹ Kɔ Kanu kəmeɓi Hakar fɔr k'enəŋk kələmp. K'ɔŋkɔ pələs apampε domun, k'ɔsɔŋ wan k'omun. ²⁰ Kɔ Kanu kəmbum wan nwe enɔc-bek, pəyi dətεgbere mɔ, k'ende pəyɔne wəpene mbəŋcəran. ²¹ Kɔ Səmayila embek dəndo tεgbere ta Paran, kɔ kεre entene kɔ wəran wəMisira.

Abraham kəsək kɔn danapa kɔ Abimɛlek

²² Təm tatɔkɔ, Abimɛlek ŋasol kɔ Pikɔl, wəbe wəka asɔdar ɔn, k'ende pəloku Abraham: «Kanu kəsol am mes mme mənɔyɔ mɔ fəp. ²³ Məderəm' em ɔŋ ma nnɔ, məckorne Kanu a məfɔdetinɔkər im, məfɔdesɔtinɔkər awut em, məfɔtinɔkər awut-sɔ em, kɔ mändetəmpər em kɔ atɔf nɛ mɔyi mɔ abəkεc ŋosoku, pəmɔ layidi nde

intəmpər' am mɔ.» ²⁴ Kɔ Abraham oloku: «Indərəm am ti.» ²⁵ Mba kɔ Abraham enal Abimɛlek teta kələmp nke acar a Abimɛlek ŋanabaŋe fənɔntər mɔ. ²⁶ Kɔ Abimɛlek oloku: «Inɔcəre fe nwe enayɔ tɔyɔ tatɔkɔ mɔ: Mənasɔŋe f' em ti kəcəre, məkɔ mändesɔŋ' em ɔŋ ti kəcəre.» ²⁷ Kɔ Abraham elɛk ŋkesiya, cir kɔ cəna, k'ɔsɔŋ yi Abimɛlek. Kɔ ŋaluksərne kɔ ŋasek danapa mɛrəŋ maŋan. ²⁸ Kɔ Abraham enɔcəmbər kəsək cir cəyecəra camət-mɛrəŋ ca yɔcəl yɔn. ²⁹ Kɔ Abimɛlek eyif Abraham: «Cir camət-mɛrəŋ ca ake cɔ mənɔcəmbər kəsək-ε?» ³⁰ K'Abraham oloku Abimɛlek: «Məwosε kəbaŋ cir caŋce tɔyɔne kəmentər a in' enakay kələmp kanɔkε.» ³¹ Ti tɔ awene tofo tatɔkɔ «Berseba», bawo dəndo kəfo kanɔkɔ kɔ ŋanaderəmene. ³² Kɔ ŋantəŋne kəsək danapa dəndo Berseba. Kɔ tɛyεfe dənda, Abimɛlek kɔ Pikɔl wəbe ka asɔdar ɔn ŋayεfe, kɔ ŋalukus atɔf ŋa aPɛleset. ³³ Kɔ Abraham ɔmbɔf abet * Berseba, k'ɔŋkorne Kanu Kəpəŋ nke kəntəlɔp doru o doru mɔ. ³⁴ K'Abraham enɔcəpərne təm tobolu atɔf ŋa aPɛleset.

22

Abraham owosε kəlɔŋne Kanu wan kɔn Isiyaka

¹ Nte mes mme mənɔcəpər mɔ, kɔ Kanu kəmbocər Abraham dɔpɔ, kɔ kəwe kɔ: «Abraham!» K'owosene ki: «In' ewε!» ² Kɔ Kanu kəloku: «Məlek ɔŋ wan kam sona Isiyaka, wəkakɔ mambətər mɔ. Məkɔ atɔf ŋa Moriya dəndo, məkɔ məlɔŋnen' em kɔ kəlɔŋne ka kəcɔf nde tɔrɔ mpe indekə-mentər əm mɔ.»

³ Kɔ Abraham eyεfe bət-bət suy k'enɔgbek sɔfale sɔn kəbənda, k'elɛkene acar ɔn atəmp mɛrəŋ kɔ wan kɔn Isiyaka. Kɔ Abraham enɔgbes tək nyε enakəcɔfe polɔŋne mɔ, k'entas nde kəfo kəŋkɔ Kanu kənamentər kɔ mɔ. ⁴ Tataka ta maas, kɔ Abraham eye-kti kəro k'enəŋk kəfo kanɔkɔ pəbɔle. ⁵ K'oloku atəmp ɔn: «Nəyi nnɔ kɔ

* 21:33 kətək nke kəwurene «tumbunyi» mɔ.

sɔfale. Isiyaka k'ina, kɛpɛ kɔ sɛnder nde kɛronj kɛkɔ-lɔnjne Kanu. Kɔ sɛlipɛ, sɛndebɛp nu nnɔ.»

⁶ Kɔ Abraham ɛlek tɔk nyɛ anakɔcɔfɛ polɔnjne mɔ, k'ɛsarɛsɛr yi wan kɔn Isiyaka, kɔ nkɔn ɛlek nɛnjɔ kɔ faka. Kɔ njasol mɛrɛnj manjan kɛkɔ. ⁷ Kɔ Isiyaka ewe kas Abraham k'eyif kɔ: «Papa!» Kɔ wɛkakɔ owosɛ: «In' ɛwɛ, wan kem!» Kɔ Isiyaka oloku: «Nɛnjɔ dɔ dandɛ kɔ tɔk, mba deke tɛnjkesiya tɔkɔ aɲkɔ-lɔnjne Kanu pacɔf mɔ peyi-ɛ?» ⁸ Kɔ Abraham oloku: «Wan kem, Kanu ki sɛrka kɛnjɔ-sɔtɔ tɛnjkesiya nte aɲkɔ-lɔnjne pacɔf mɔ.»

Kɔ njasol mɛrɛnj manjan sɔ kɛkɔ. ⁹ Nte nambɛp kɛfo nke Kanu kɛnamentɛr kɔ mɔ, kɔ Abraham ɔlɔ dɛkɛlɔnjne Kanu, k'ombɔc tɔk. K'ɔnjɔt wan kɔn Isiyaka, k'ɛdenɛr kɔ tɔk ya dɛkɛlɔnjne kɛronj. ¹⁰ Kɔ Abraham ɛntɛnjɔ kɛca k'ɛlek faka kɛkɔ-fay wan kɔn amera. ¹¹ Kɔ mɛlɛkɛ ma Kanu Kɛpɔnj mewe kɔ darenjɔ. Kɔ moloku: «Abraham! Abraham!» K'owosɛ: «In' ɛwɛ!» ¹² Kɔ mɛlɛkɛ moloku: «Ta mɛdenɛr wan kam kɛca, ta mɛyɔ kɔ tes o tes, bawo iɲcɛrɛ ɔnj ndɛkɛl a mɛnjnɛsɛ Kanu, nte mɛntɔfatɛn' em wan kam mɔ, wan kam sona.»

¹³ Kɔ Abraham ɛyɛkti fɔr k'ɛnɛnjknɛ tadarɛnj aɲkesiya njorkun lɛn ya nj yɛpɛtsɛrɛnɛ dɛrɛntɛm. Kɔ Abraham ɔnjɔ pɛlɛk aɲkesiya nɛnjɛ k'ɛsɛkpɛrɛ nj wan kɔn, k'olɔnjne nj Kanu k'ɔnjɔf, k'ɛsak wan kɔn. ¹⁴ Kɔ Abraham ɔsɔnj tofo tatɔkɔ tewɛ ta «Kanu Kɛpɔnj Yire*.» Ti tɔ aɲloke mɔkɔ: «Nde tɔrɔ ta Kanu Kɛpɔnj kɛronj, endɛkɔ-sɔtɔ pɛmarsɛnɛ.»

¹⁵ Kɔ mɛlɛkɛ ma Kanu Kɛpɔnj mɔnjgbɔkɛrɛ sɔ kɛwɛ Abraham darenjɔ, ¹⁶ kɔ moloku: «Toloku ta Kanu Kɛpɔnj indɛrɛm' am ti, ina sɛrka! «Bawo mɛyɔ tantɛ, mɛfatɛnɛ f' em wan kam sona Isiyaka, ¹⁷ indelas ɛm kɛpɔcɛ pɛtɔt, indɛsɔnjɛ afum am njala pɛmɔ cɔs ca darenjɔ kɔ asɛnjɔ nj kɛba kɛsɛk. Yuruya yam † yendɛtasɛrɛnɛ atɛrɛnɛ aɲan. ¹⁸ Afum a doru fɛp njandesɔtɔ

kɛpɔcɛ pɛtɔt tɛta yuruya yam, bawo mɛnjcɛnjɔkɛl dim dem.» ¹⁹ Kɔ Abraham oluksɛrɛnɛ nde atɛmp ɔn njɛnjɔ-kar kɔ mɔ, kɔ njayɛfɛ kɔ njasol fɛp faɲan kɛkɔ Berseba, bawo Abraham Berseba ɛnandɛ.

²⁰ Nte mes mamɔkɔ mɛnjcɛpɛr mɔ, k'andɛ paloku Abraham nte: Milka ɔnjɔkɔmɛ sɔ wɛnjɔ Nahor awut arkun: ²¹ Huc wan kɔn wɛcɔkɔ-cɔkɔ, Bus wɛnjɔ wɛrkun, Kemuhɛl papa ka Aram, ²² Kesed, Haso, Pildas, Yidlaf kɔ Betuhɛl. ²³ Kɔ Betuhɛl ɔnjɔkom Rebeka. Awut arkun akanɛ camɔt-maas njɔ Milka ɛnakɔmɛ Nahor, wɛnjɔ ka Abraham. ²⁴ Kɔ wɛlak' ɔn Rehuma, nkɔn sɔ ɛnakɔmɛ kɔ awut: Tebah, Kaham, Tahas, kɔ Mahaka.

23

Abraham kɛwayɛ kɔn Sara kufu

¹ Kɛwon ka Sara doru kɛnasɔtɔ merɛn 127, merɛn mamɔkɔ mɔ Sara ɛnasɔtɔ doru. ² Sara ɛnafi nde dare da Kiriyat-Harba, ti tɔ tatɔkɔ Hɛbɛrɔnj atɔf njɔ Kanahan. Kɔ Abraham ɛnder kɛtɛnjɛ kɛwup ka Sara, pɛbɔk kɔ. ³ Kɔ Abraham ɛyɛfɛ pɛsak wɛran kɔn wɛfi, k'oloku aHewy moloku mɛmɛ: ⁴ «Wɛcɛkɛrɛ iyɔnɛ, wɛcɛpɛrɛnɛ tɛm nnɔ ndoronu, nɛpɔc em tofo towupɛnɛ nnɔ ndoronu, intam kɛwup wɛran kem, ibɔlɛn' em kɔ.» ⁵ Kɔ aHewy njaloku Abraham: ⁶ «Mɛcɛnjɔkɛl su, Wɛbɛ! Fum wɛpɔnj wɛka Kanu mɛyɔnɛ su dacɔ. Mɛmɔmɔn kɛfo nke kɛmbɔt ɛm mɔ, mɛwup wɛran kam dɛkɛwupɛnɛ dosu dacɔ. Ali fum ɔfɔdɛfatɛnɛ dɛkɛwupɛnɛ dɔn kɛwup ka wɛran kam.» ⁷ Kɔ Abraham ɛyɛfɛ k'ontontnɛnɛ afum a dɔtɔf, aHewy fɔr kirinj. ⁸ Kɔ Abraham oloku njɔ nte: «Kɔ nɛwosɛ a iwup wɛran kem nnɔ ibɔlɛn' em kɔ-ɛ, nɛcɛnjɔkɛl im, nɛlukɛsɛ tɛfaɲ tɛm Hɛfɛrɔnj, wan ka Sohar. ⁹ A pɛsak em kumbunjkum * ka Makpɛla nke kɛyɔnɛ kɔn mɔ, nde dalɛ dɛkusu. Pɛwayɛr im di gbɛti mɛbɛ bɛntam

* **22:14** Kanu Kɛpɔnj-Yire = «Wɛbɛ Kanu ɔsɔnj pɛmarsɛnɛ.» † **22:17** Yuruya yam = pɛlay pa kɛbɛnda

ka dokom dam * **23:9** Bi yɔkɔ yeyi nde mɔrɔ dɛntɔf, nde njɛnjɔwupɛnɛ cɔkɔ-cɔkɔ mɔ.

kəsətə di mə, nte tənşəne pəyənə di dəkəwupənə dem nənə daco mə.»

¹⁰ Həfəron ɛnandə aHewy daco. Kə Həfəron wəHewy oloku Abraham aHewy fər kirin kə ane nənç-bere dare daŋan dəkusunka mə: ¹¹ «Ala, wəbe kem. Məcənkel im! Isən əm dale, k'isən əm sə kumbunqum kənko kəyi di mə. Isən əm ki, fər ya awut a atəf nəm kirin. Məwup di wəran kam.»

¹² Kə Abraham ontontnənə afum aka dətəf. ¹³ K'oloku nte Həfəron, fər ya afum a dətəf kirin: «Mənə sə məkafələ məcənkel im! İnşən kəway ka dale! Məwosen' em ti, a idewup di wəran kem.» ¹⁴ Kə Həfəron oloku Abraham: ¹⁵ «Wəbe kem, məcənkel im! Antəf nə gbeti məncəmbəl 400, ake babəkə bəyənə ina kə mənə daco-ε? Məwup di wəran kam!»

¹⁶ Nte Abraham ene moloku ma Həfəron mə, k'əsən kə gbeti mbe ɛnabənç mə, gbeti məncəmbəl 400, fər ya aHewy kirin. Gbeti məncəmbəl 400 babəkə, benayənə hake nə kəway ka antəf nənçəmə təm tatəkə nənə acaməs nənə mə. ¹⁷ Kə təyənə on dale da Həfəron nde deyī Makpela, pətəfərəne di kə Mamre mə, kəyefe dale kəkə kumbunqum han tək nyə yənacəmə dəkələncər mə fəp, ¹⁸ kə yəyənə on ya Abraham fər ya aHewy kirin kə akə nənç-bere dare dadəkə dəkusunka mə. ¹⁹ Nte tənçepər mə, kə Abraham owup wəran kən Sara nde kumbunqum ka dale da Makpela, nde pəntəfərəne kə Mamre mə, ti tə tatəkə Ebərən atəf nə Kanahan. ²⁰ Dale kə kumbunqum nke kənayi di mə, kə pəyənə di on dəkəwupənə da Abraham nde ɛnaway fər ya aHewy kirin mə.

24

Kənənçənə ka Isiyaka kə Rebeka

¹ Abraham ɛnasikər, meren mən mənbələ kətənç, Kanu Kəpən kənəpocə kə pətət fəp. ² Kə Abraham oloku wəcar kən nwe ɛnanənkanə kəwon nənə ndərən mə, nwe onçlompəse kə ca yən mə: «Məden kəca kam alənç nəm tantəf, ³ Indesən' am kəderəm Kanu Kəpən, Kanu nke

kəyi dərənç kə dətəf mə, ta mələke wan kem wəran wəKanahan, afum akanə ində daco mə. ⁴ Mba məde məkə atəf nəm nde dənçkom dem, mələke di wan kem Isiyaka wəran.» ⁵ Kə wəcar kən oloku kə: «Tələma ta wəran ɔnçə-wosə kəcəps' em darən kəder ka nənə-ε, təm tatəkə ilukse wan kam atəf nne məyefe mə ba?» ⁶ Kə Abraham oloku: «Ta məlukse wan kem dəndo de! ⁷ Kanu Kəpən nke kəyi dərənç mə, nke kəsən' em kəsək afum em kə dənçkom dem mə, nke kələk-ləkər im a kəderəm' em kəsən ka atəf nənçə afum em mə, nkən sərka endesom mələke məcəm' am fər kirin, dəndo məndekə-ləke wan kem wəran mə. ⁸ Kə wəran ɔntəkəwosə kəcəm' am darən-ε, inənən' am kəderəm nke isən' am kəderəm mə. Mba ta məlukse wan kem dəndo de!» ⁹ Kə wəcar endən kəca wəbe kən Abraham alənç tantəf, k'enderəm kə teta moloku maməkə. ¹⁰ Kə wəcar ɛlək yəkəmə wəco yəkəmə ya wəbe kən daco, k'ənçə. Tənətənne pətəmpər mes ma daka da wəbe kən. ¹¹ Nte ɛmbere Mesopotami nde dare da Nahor mə, k'ənçəp yəkəmə suwu dare kəsək ta ɔnbələ kələmp ka domun-ε, dec dərəfəy təm təkə aran nənçwər kəkəkət domun mə. ¹² K'ontola: «Mənə Kanu Kəpən, Kanu ka wəbe kem Abraham, məmar im kənənç ka paka mpe inten mə, iletən' am. Kə məyə ti-ε, məlase wəbe kem Abraham layidi dəkə mənasən kə mə. ¹³ İn' ewe inçəmə nənə kələmp kəsək mə, k'ayecərə a afum a dare nənçwər kədəkət domun-ε. ¹⁴ Pəyənə fə wəyecərə nwe indeloku fə: «Iletən' am məti təbəl tam imun,» a wəkəyi pələk' im: «Məmun, isən sə yəkəmə yam yomun,» pəyənə a wəkəkə məmpocə wəcar kam Isiyaka! Təm tatəkə indecərə a məlase wəbe kem Abraham layidi dəkə mənasən kə mə.» ¹⁵ ɛnalip fə moloku, kə Rebeka wan ka Betuhel, wan-sə ka Milka kə Nahor wənç ka Abraham onçwər pəgbanne təbəl tən. ¹⁶ Wəyecərə wətət teyi ɛnayi, ta ɛntacərə wərkun-ε, ali wərkun wəkin ɛnacərə fə kə dərən. K'ontor dəkələmp k'elas təbəl

tɔn k'empɛ. ¹⁷ Kɔ wɛcar ɛyɛksɛ kɛkɔ-faynɛ kɔ, k'oloku kɔ: «Mɛpɔc em domun depic da tɔbɔl tam, ilɛtsɛn' am.» ¹⁸ Kɔ Rebeka oloku: «Mɛmun, wɛbɛ kem!» K'embɛlkɛr kɛtinɛ kɔ tɔbɔl tɔn, k'ɔsɔŋ kɔ domun, k'omun. ¹⁹ Ntɛ elip kɛsɔŋ wɛcar ka Abraham k'omun mɔ, k'oloku kɔ sɔ: «Indekɛtɛ yɔkɔmɛ yam domun yi sɔ yomun haŋ pɛtɔŋnɛ yi.» ²⁰ K'embɛlkɛr kɛnɛŋkɛli domun dɛlɛpɛs dɛkɛsɛmp, k'ɛyɛksɛ sɔ kɛkɔ-kɛt domun dɔlɔma dɛkɛlɛmp, k'ɛŋkɛtɛ yɔkɔmɛ fɛp domun. ²¹ Kɔ wɛcar ka Abraham ɛyifnɛ tɛta wɛyɛcɛra nwɛ dɛbɛkɛc, kɔ pɛyɔnɛ fɔ Kanu Kɛpɔŋ kɛyi kɛlɔmpɛ kɔ pɛkɔt pɔn-ɛ.

²² Ntɛ yɔkɔmɛ yelip kɛmun mɔ, kɔ wɛrkun nwɛ ɛlɛk kurundɛ ka kɛma ka tɛŋcɛmbɛl dacɔ,* kɔ cɛsɔra ca dɛkɛca mɛrɔŋ ca kɛma ka mɛŋcɛmbɛl wɛcɔ,† kɛsɔra kin o kin k'ɔsɔŋ Rebeka. ²³ Kɔ wɛrkun nwɛ ɛyif Rebeka: «An' okom ɛm-ɛ wɛyɛcɛra? Mɛlɔk' im ti ilɛtsɛn' am. Sɛntam kɛsɔtɔ kɛfɔ dɛkɛcɛpɛrɛnɛ pibi, ndɛ kɛlɔ ka papa kam?» ²⁴ Kɔ Rebeka oloku: «Wan ka Betuhɛl iyɔnɛ, nwɛ Milka ɛnakomɛ Nahor mɔ.» ²⁵ K'ɛndɛŋɛr: «Mɛmpɛlɛ kɔ yika yɛlarɛm yeyi nnɔ ndorosu kɔ tofo tɛcɛpɛrɛnɛ pibi teyi sɔ di.» ²⁶ Kɔ wɛrkun nwɛ ontontnɛnɛ Kanu Kɛpɔŋ nkɛ, ²⁷ pɛclɔku: «Inkorkor ɛm mɛna Kanu Kɛpɔŋ nkɛ, Kanu ka wɛbɛ kem Abraham. Mɛna nwɛ mɛntɔsak kɛlas layidi ndɛ mɛnasɔŋ kɔ mɔ, mɛcyɔnɛ wɛbɛ kem mɛfan mɔn fɛp mɔ! Kanu Kɛpɔŋ mɛsol' em kɔ mɛŋkɛr' em haŋ nnɔ kɛlɔ ka awɛŋc a wɛbɛ kem Abraham.» ²⁸ Kɔ wɛyɛcɛra ɛyɛksɛ k'ɔŋkɔ pɛlɔmɛr mɛs mamɔkɔ fɛp kɛrɛ ndɛ ndɔrɔn. ²⁹ Rebeka ɛnayɔ wɛŋc wɛrkun pɛcwe kɔ Labaŋ. Kɔ wɛkɛkɔ ɛyɛksɛ kɛkɔ-mɛmɛn wɛrkun nwɛ, ndɛ dɛkɛlɛmp. ³⁰ Labaŋ ɛnanɔŋkɛ Rebeka kurundɛ kɔ cɛsɔra dɛwaca, k'ɛnanɛnɛ kɔ pɛclɔku: «Ti tɔ wɛrkun wɛkɛkɔ olɔk-lɔkɛr ɛm.» Kɔ wɛŋc wɛrkun wɛka Rebeka ɛndɛr nda wɛrkun nwɛ, ɛnayi kɛlɛmp kɛsɛk kɔ yɔkɔmɛ yɔn mɔ. ³¹ Kɔ Labaŋ oloku: «Mɛdɛr

mɛna nwɛ Kanu kɛmpɔcɛ mɔ! Ta ake tɔ mɛndeyinɛ dabaŋka-ɛ? Ifɛŋ dɛkɛlɔ k'ilɔmpɛ yɔkɔmɛ yam tofo.»

³² Kɔ wɛrkun nwɛ ɛmbɛrɛ dɛkɛlɔ. Kɔ Labaŋ ontɔrɛ yɛsarɛ ya yɔkɔmɛ, k'ɔsɔŋ yi yika kɔ mɛmpɛlɛ. K'ɔsɔŋ wɛrkun nwɛ kɔ afum aŋɛ ɛnasolɛ mɔ domun dɛbikɛnɛ wɛcɛk. ³³ Kɔ tɛyɛfɛ dɛnda k'aŋcɛmbɛrɛ kɔ yeri. Mba k'oloku: «Ifɔdi kɛrɛsna paka, mɛnɛ ilɔku tolɔku ntɛ inder kɛlɔku mɔ.» Kɔ Labaŋ oloku kɔ: «Mɛlɔku!»

³⁴ K'oloku: «Awa. Wɛcar ka Abraham iyɔnɛ. ³⁵ Bel-bel bɔ Kanu kɛmpɔcɛ wɛbɛ kem pɛtɔt nwɛ ɔyɔnɛ fum wɛlɛl mɔ. Kanu kɛmpɔcɛ kɔ yɔcɔl yɔpɔŋ kɔ yɛfɛt, gbɛti kɔ kɛma, acar arkun kɔ aran, yɔkɔmɛ kɔ sɔfale. ³⁶ Sara wɛran ka wɛbɛ kem ɛndɛ pɛkomɛ kɔ wan wɛrkun dɛtɛmbɛra dɔn disrɛ. Wan wɛrkun wɛkɛkɔ, nkɔn wɛbɛ kem ɔsɔŋ daka dɔn fɛp. ³⁷ Wɛbɛ kem Abraham ɔsɔŋ' em kɛdɛrɛm, kɛclɔku: «Mɛfɔdɛtɛnɛ wan kem wɛran ayɛcɛra a Kanahan dacɔ atɔf nŋɛ iyi mɔ, ³⁸ mba mɛdɛ mɛkɔ ndɛ iyɛfɛ mɔ, kor kosu disrɛ, mɛtɛnɛ di wan kem wɛran.» ³⁹ K'ilɔku wɛbɛ kem: «Tɔlɔm ta wɛran ɔŋkɔ-wɔsɛ kɛcɛps' em darɔŋ kɛdɛr nnɔ-ɛ.» ⁴⁰ Kɔ wɛbɛ kem olɔk' im: «Kanu Kɛpɔŋ nkɛ inkɔt fɛr kirin mɔ, kɛndɛsom mɛlɛkɛ mɔn mɛbaŋ ɛm pɛkɔt pam. Mɛlɛkɛ wan kem wɛran ndɛ kusɔŋka kosu, pɛyɔnɛ sɔ wɛka kor kosu.» ⁴¹ Kɔ Abraham olɔk' im: «Indɛwur' am kɛdɛrɛm kanjɛ imbers' am fɔ mɛdɛrɛm mɔ, kɔ pɛyi fɔ mɛŋkɔ ndɛ kor kosu a ta awos' am, kɛsɔŋ ka wan wɛran-ɛ inŋaŋnɛn' am kɛdɛrɛm kanjɛ.» ⁴² Ntɛ imbɛpna mɛkɔ ndɛ dɛkɛlɛmp mɔ, k'ilɔku: «Kanu Kɛpɔŋ, Kanu ka wɛbɛ kem Abraham, kɔ mɛŋwɔsɛ kɛlɔmpɛs em pɛkɔt-ɛ, ⁴³ in' ɔfɔ nwɛ iyi kɛlɛmp ka domun kɛsɛk mɔ.» Wɛyɛcɛra nwɛ ɛndɛwur kɛdɛkɛt domun mɔ, nwɛ indɛlɔku: «Mɛpɔc em domun depic da tɔbɔl tam imun,» ⁴⁴ a wɛkayi pɛlɔk' im: «Mɛbaŋ mɛmun mɛna sɛrka, indɛsɛkɛtɛ yɔkɔmɛ yam!» Wɛyɛcɛra wɛkɛkɔ pɛyɔnɛ nwɛ Kanu Kɛpɔŋ kɛŋcɛmbɛrɛ wan ka wɛbɛ

* **24:22** Delel da kurundɛ ka kɛma kanjɔ dɛnayɔnɛ «grammes» camɛt-tin. † **24:22** Delel da kɛsɔra kin dɛnayɔnɛ «grammes» tasar tin kɔ tɔlɔma.

kem Abraham ma! ⁴⁵ Ilipna fe ti kalokune debakac, ko Rebeka onwur pagbanne tabal dakabanca. K'ontor dakalamp k'enkēt domun. K'iloku ka: «Iletsen' am mepoc' em imun.» ⁴⁶ K'embelkar katin' em tabal tən təkə engbanenna ma, k'olok' im: «Məmun, indepocə sə yəkəme yam yomun.» K'imun, k'ompocə sə yəkəme yem ko yomun. ⁴⁷ K'iyif ka: «An' okom əm-ε wəyəcəra?» K'olok' im: «Wan ka Betuhel iyəne, wan-sə ka Nahor ko Milka.» K'imber ko kurunde dololəm ko cəsora dəwaca. ⁴⁸ K'intontnəne Kanu Kəpən, k'iyekyekəs ki, Kanu ka wəbe kem Abraham, nkə kəsol' em kədəlek wan ka wənç idesən ko Isiyaka wan ka nkən Abraham ma. ⁴⁹ Ndekəl on ko pəyənə fə məwosə kələsə wəbe kem Abraham pəsoku disre, layidi nde mənasən ko ma, məsən' em ti kəcərə, ko pəyənə fe ti-ε, ikə kəca kəmeriya, ko pəyi fe ti-ε, kətət.»

⁵⁰ Laban ko Betuhel naloku: «Tes tantə nda Kanu Kəpən tēyefe, səfətam kaloku ti tələm o tələm. ⁵¹ Rebeka əfə wəkawə fər yam kirin, məlek ko nəkə. Pəkə pəyənə wəran ka wan ka wəbe kam pəmə təkə Kanu Kəpən kaloku ti ma.»

⁵² Nte wəcar ka Abraham ene moloku maməkə ma, k'ontontnəne Kanu Kəpən dəntəf. ⁵³ Ko wəcar k'Abraham owurə ca ya gbeti, ca ya kema, ko yamos k'əsən yi Rebeka, k'ompocə sə Laban wənç wərkun wəka Rebeka ko kərə kənan pəlarəm. ⁵⁴ Nte mes maməkə melip ma, wərkun nwe ko asol ən, ko nandi yeri ko namun, ko nançepərəne pibi. Dec dendesək, nte naye fe ma, ko wəcar nwe oloku: «Nəsak im iluksərne nda wəbe kem.» ⁵⁵ Ko Laban naloku ko kərə: «Wan wəran pəyi nnə kərəsna mata wəco ko səna. Ko tençepər-ε, məntam kəkə.» ⁵⁶ Ko wərkun nwe oloku na: «Ta nəsən' em kəwon ka nnə, bawo Kanu Kəpən kəlompəs em pəkət. Nəsak im ilukus ndena wəbe kem.» ⁵⁷ Ko Laban naloku ko kərə: «Səwe wan wəran, səyif ko təkə efan ma.» ⁵⁸ Ko nawe Rebeka ko naye fe ka: «Məfan kəkə ko wərkun nwe

ba?» Ko Rebeka owosə: «Ey.»

⁵⁹ Laban ko kərə nəsak Rebeka ko wəran nwe enaban ko ma, wəcar ka Abraham ko asol ən ko nançə. ⁶⁰ Ko nançə Rebeka ko naloku ko:

«Məna wəkire kosu, məyənə wəka afum alarəm! Məyənə fum nwe awut-sə ən nandətam atərəne am ma!»

⁶¹ Ko Rebeka eyefe ko acar ən ayecəra k'empəsə yəkəme kəron, k'ənçəme wərkun nwe darən. Ko wəcar ka Abraham elək Rebeka ko nançə.

⁶² Tetənne Isiyaka pəluku kəyefe ka kələmp ka Lahay-Roy, pəndə nde atəf na Nəkəf. ⁶³ Dəfəy dələma ko Isiyaka ənçə dənkətəs dəkulum, endeyekti fər k'ənənç yəkəme yec-der. ⁶⁴ Rebeka endeyekti sə fər k'ənənç Isiyaka, k'ontor yəkəme kəron. ⁶⁵ K'eyif wəcar ka Abraham: «Wərkun wəre əfə wəkawə nnə dəkulum nwe ender kəfaynə su ma?» ⁶⁶ Ko wəcar oloku ko: «Wəbe kem əfə.» K'elək kələto kən k'ənçbalərne. Ko wəcar ka Abraham ələmər Isiyaka mes məkə enaçepərəne ma fəp. ⁶⁷ Ko Isiyaka ənçəkərə Rebeka abal na kərə Sara disre. K'elək Rebeka k'əyənə wəran kən, k'əmbətər ko. Ti t' enasənə Isiyaka pəwak kəpəl-pələs defi da kərə.

25

Defi da Abraham: Mewe ma yuruya yən nye wəran kən Ketura enakome ka ma

¹ Ko Abraham elək sə wəran wələma, pac-we ko Ketura. ² Ko Ketura onçome ko awut arkun: Simran, Yəksən, Mediyən, Madiyan, Yisbak, ko Suwah. ³ Ko Yəksən onçom Saba ko Dedən. Awut arkun a Dedən nanayənə afum a təf maas: 'Asuri, aLetusi ko aLeyumi. ⁴ Awut a Madiyan nanayənə Hefah, Hefər, Henok, Abidah, ko Eldaha. Akançə nanayənə awut a Ketura.

⁵ Abraham enasən daka dən fəp Isiyaka. ⁶ Awut a alak' ən, k'ompocə na, pəsəyən doru, k'ənçəkərə na pənçə pəbələnə na wan kən Isiyaka, atəf nne naye fe ntende kəca nkə dec dəmpə ma. ⁷ Kəwon ka Abraham doru kənasətə

meren 175. ⁸ Kɔ Abraham ontore kifi, k'efi nte encepere detem dobotu ma, pabek, panembare mataka ma doru, k'onokel atem on ane nanafi ma. ⁹ Isiyaka ko Samayila awut a Abraham, nawup ko nde dakawupene da Makpela, nde dale da Heforon wan ka Sohar wəHewy, paterene di ko Mamre. ¹⁰ Dale denayi nde Abraham enaway nno aHewy nayi ma. Difo anawup Abraham ko wəran kon Sara. ¹¹ Nte defi da Abraham dencepər ma, ko Kanu kəmpoce wan kon Isiyaka nwe enande nde kəlamp ka Lahay-Roy kəsək ma.

¹² Awut a Samayila no akanje, Samayila wan k'Abraham, nwe wan wəran wəMisira Akar wəcar ka Sara enakome Abraham ma. ¹³ Mewe ma awut a Samayila memē, təkə nanabekene ma: Nebayot (coco ca Samayila), Kedar, Adbel, Mibsam, ¹⁴ Misma, Dumah, Masa, ¹⁵ Hadad, Tema, Yetur, Nafis, ko Kedma. Awut a Samayila no akako. ¹⁶ Mewe manan ma maməkə tendē tanan cəgbo cəgbo. Abē wəco ko merəŋ nanayi na kirin delay danan. ¹⁷ Kəyi ka Samayila doru kənowon meren 137. K'ontore kifi, k'efi, k'onokel atem on akə nanafi ma. ¹⁸ Afum a Samayila nayi kəyefe ka Hawila han Sur nse santeferne Misira ma, kəkə ka kəca ka Asiri. Yuruya ya Samayila nanande nateferne awenɔ anja fəp.

Tecperene ta Yakuba

25:19-36:43

Esay ko Yakuba

¹⁹ Afum a Isiyaka n' anje, wan ka Abraham. Abraham okom Isiyaka. ²⁰ Isiyaka enasoto meren 40 a k'endenenɔe Rebeka, wan wəran wəka Betuhel wəka Aram wəka Pdan-Aram, wəkire ka Laban wəka Aram. ²¹ Ko Isiyaka ontola Kanu Kəpən teta wəran kon, bawo enakome fe wan. Ko Kanu Kəpən kəne kətola kon. Ko wəran kon Rebeka embekəs. ²² Ko awut nayefere ko kor disre, ko Rebeka eyifne: «Ak' ender im tante-ε?» K'onko pakorne Kanu Kəpən. ²³ Ko

Kanu kəloku ko: «Afum a tɔf merəŋ nay' əm dəkər, afum merəŋ akako nandegbeyene kəwur əm dəkər. Afum a wəkin nwe nandetaserne aka wəka merəŋ. Wəbeki endeyi wəfet wəkə dəntɔf.» ²⁴ Dəŋkom dən k'anəŋk fə cəberi cəyi ko dəkər. ²⁵ Dəŋkom dən, ko wəcəkə-cəkə wəder əla cəfon ceyim dərīs pəmə wəsem, k'awe ko Esay. ²⁶ Ko tenɔepər, ko wəka merəŋ ender pəsumpər atek na wəcəkə-cəkə. K'awe wəkəkə Yakuba. Isiyaka pəsoto tem tatəkə on meren 60 a k'andekome ko awut akanje. ²⁷ Ko awut arkun anje nambek. Ko Esay ende pəyone wəpən wətət, wəbətər kəyeksə-yeksə dəkulum kəten ka sem yepən, ko Yakuba nkən əyone wəyi wəka dare, wətəsimse dis pəbətər kənde d'abal. ²⁸ Isiyaka enabətər Esay bawo enabətər sem nye Esay enɔ-pən ma. Rebeka nkən pəbətər Yakuba. ²⁹ Dəsək dələma ko Yakuba onɔonər mənɔ, ko Esay ender pəyefe dəkulum dis dələl ko. ³⁰ Ko Esay oloku Yakuba: «Məpoc' em, ilətsen' am idi pəyim pam papəkə bawo dis dələl im.» Ti tə asəŋe Esay tewe ta «Edəm*». ³¹ Ko Yakuba oloku Esay: «Məwayər im məkə dəkəcəme da debeki dam.» ³² Ko Esay oloku ko: «In' ewe ic-fi, ake dəkəcəme da debeki dadəkə dendeɔ em-ε?» ³³ Ko Yakuba oloku: «Məderəm' em kəesna.» Ko Esay enderəme Yakuba k'ewayər ko dəkəcəme da debeki dən. ³⁴ Ko Yakuba ompoce Esay kəcom, ko mənɔ maməkə. Ko Esay endi yeri yayəkə, k'omun, k'eyefe k'onko. Tatəkə tə Esay enagbal dəkəcəme da debeki dən.

26

Isiyaka ko Abimelek

¹ Ko dor dende deyi dətɔf, nde denaciyanə ko dor dəkəkə-cəkə dəkə denayi di tem ta Abraham ma. Ko Isiyaka onko nda Abimelek, wəbe ka aPələset nde Kerar. ² Ko Kanu Kəpən kəwurər Isiyaka, ko kəloku ko: «Ta mətər Misira, məyi atəf nje indebonɔər əm ma. ³ Mənde atəf nanje.

* **25:30** «Edəm» ti tə tatəkə «pəyim» * **26:3** delay dam

Isol' am, indepoc' am pətət, bawo mənə kə yuruya yam * η' indesəŋ antəf ɲaŋε fəp. Inlas tēm tatəkə dim ndε inasəŋ papa kam Abraham mə. ⁴ Indeyə yuruya yam yela pəmə cəs ca dareŋc. Indesəŋ yuruya yam təf yaye fəp. Afum a doru fəp ɲade kəctən kətola nnə yuruya yam yeyi mə. ⁵ Abraham εnacəŋkəl dim dem, pəcəme dəpə dem darəŋ, pəsumpər moloku mem, pələləs mɛfan mem kə sariyə sem.»

⁶ Kə Isiyaka εndε Kerar. ⁷ Nte afum a tofo tatəkə ɲaŋcyifət teta wəran kən mə, pəc-loku ɲa: «Wəkire kem əfə.» Pəc-nesε kəloku fə wəran kən əfə, ta afum a tofo tatəkə ɲadif kə, bawo Rebeka εnatesε. ⁸ Nte kiyi kən kəŋc-won di mə, kə tosurene Abimɛlek wəbe ka aPələset pəwure kəro dəwunder pəc-məmən, k'εnəŋk Isiyaka pəc-cεcεne kə wəran kən Rebeka. ⁹ Kə Abimɛlek ewe Isiyaka k'eyif kə: «Wəran kam əyənε wəran nwe! Ake 'səŋε nte məloku su a wəkire kam əfə mə?» Kə Isiyaka oloku kə: «Iloku ti kənesε disre ta idefine tetən.» ¹⁰ Kə Abimɛlek oloku kə: «Cəke məyə su tante? Pəpic pəcəme wəloma su dacə ɲafəntərə kə wəran kam, kə mən' əsəŋε su ti kəciya.» ¹¹ Kə Abimɛlek əsəŋ dim dadəkə afum ən fəp, nte: «Məna nwe mənɟbuŋεne wərkun nwe kə wəran kən mə, andeŋər əm sariyə sa defi.»

¹² Kə Isiyaka əmbəf kəren kəŋkə dətəf k'entel 100 ta təkə εnabəf mə, bawo Kanu Kəpəŋ kənapocε kə pətət. ¹³ Kə wərkun nwe əsətə daka, k'emberεne kəsətə daka haŋ k'εnəŋkanε kəyənε wəka daka wəpəŋ. ¹⁴ Isiyaka εnayə yəcəl yɛlarəm: Cəna, cir, ɲkesiya, kə acar alarəm, təsəŋε aPələset ɲayənε kə kəraca.

Isiyaka kəcaŋ kən danapa kə Abimɛlek

¹⁵ Cələmp nce acar a kas Abraham ɲanakay kiyi kən doru mə, kə aPələset ɲaməntən ci, kə ɲalas ci kəbof. ¹⁶ Kə Abimɛlek oloku Isiyaka: «Məyεfe ndorosu məkə bawo məmbək su fənəntər.» ¹⁷ Kə Isiyaka εyεfe di, k'əŋkə pəyi nde məro dacə nde Kerar, nde

εnandε cəkə-cəkə mə. ¹⁸ Kə Isiyaka əŋgbəkəre sə kəkay cələmp nce anakay tēm ta kas Abraham, a kə aPələset ɲaməntən ci kəcəpər ka defi da Abraham mə. K'ewe sə ci mewe məkə kas εnawe ci mə. ¹⁹ Kə acar a Isiyaka ɲaŋkay sə kələmp kəloma, dəndo məro dacə, kə ɲambəp ki disre domun dətət. ²⁰ Akεk a yəcəl ya dare da Kerar ɲaŋcaŋ akεk a yəcəl ya Isiyaka kəcəp, ɲac-simse kələmp, kə ɲaloku: «Kələmp kəŋkε kosu kə.» Kə Isiyaka ewe kələmp kəŋkə Esek, bawo afum ɲanagbəkəlene ta ki kə nkən. ²¹ Kə acar a Isiyaka ɲaluksərne sə kəkay kələmp kəloma nke anagbəkəlene sə taka ki mə, k'ewe ki Sitna. ²² K'eliŋ saŋka sən dəndo, k'əŋkə pəkay sə kələmp kəloma nke anatəgbəkəlene ta ki mə, k'ewe ki Rehobət, bawo, oŋclokū: Kanu Kəpəŋ kəyac su, kəsikəli su, kədesətə fənəntər atəf ɲaŋε. ²³ Kə Isiyaka εmpərne Berseba. ²⁴ Kə Kanu Kəpəŋ kəwurər kə pibi papəkə, kə kəloku kə: «In' əyənε Kanu ka papa kam Abraham. Ta mənεε, bawo isol' am, indepoc' am pətət, indeyə sə yuruya yam ɲala, teta wəcar kem Abraham.» ²⁵ Kə Isiyaka εŋcəmbər di dəkəlonε k'okorne tewe ta Kanu Kəpəŋ. K'εŋcəmbər sə di abal, kə acar ən ɲaŋkay sə di kələmp.

²⁶ Kə Abimɛlek εyεfe Kerar kəkə- nəŋk nkən Isiyaka ɲasol kə Ahusat wanapa kən, kə Pikəl wəbe wəka əsədar ən. ²⁷ Kə Isiyaka eyif ɲa: «Ta ake tə nənderεne nnə nderem-ε, bawo nənter im, kə nəmbeləs im nde ndoronu?» ²⁸ Kə ɲaloku kə: «Sənəŋk bel-bel fə Kanu Kəpəŋ kəsol am. Ti tə səloke: Fə paderəmεne, ti tə tatəkə mənə kə sənə, patəŋne pacanəs danapa. ²⁹ Nte tendesəŋε ta məyə su ali pələc pin, pəmə təkə sənətəyə əm pələc, kə səyə əm pətət haŋ kə səsak əm kə mənɟkə pəforu disre mə. Ndekəl oŋ Kanu Kəpəŋ kəmpoc' am.» ³⁰ Kə Isiyaka ombocε ɲa kəsata, kə ɲandi yeri kə ɲamun. ³¹ Kə ɲayεfe bət-bət suy kə ɲanderəmεne. Kə Isiyaka εsak ɲa kə ɲalokus kə ɲasak Isak pəforu disre.

³² Dəsək din dadəkə də acar a Isiyaka ɲander ɲaloku kə teta kələmp

kəŋkə ŋanakay mə, kə ŋaloku kə: «Səsətə domun.» ³³ Kə Isiyaka ewe kələmp kəŋkə Sibeya. Ti təsəŋe nte aŋwene dare dadəkə Bərseba haŋ məkə mə.

Esay kənence kən

³⁴ Esay kəsətə kən meren 40, k'elek aran aHewy, pac-we ŋa Sudit wan ka Beri kə Basmat wan ka Elən. ³⁵ Kə aran aHitara akanje mərəŋ ŋawonəs Isiyaka kə Rebeka dis.

27

Yakuba kəsətə kən kətolanə nkə panamar Esay kəsətə mə

¹ Isiyaka ŋəc-yəne wətem, fər yəc-ləl kə haŋ kə teləpsər kə kətənəŋk. K'ewe wan kən wəcəkə-cəkə Esay, k'oloku kə: «Wan kem!» Kə Esay owose: «In' ewe!» ² Kə Isiyaka ŋəgbəkəre: «Iyənə wətem, iŋcərə fe dəsək dem defi. ³ Mələk oŋ yepene yam, abom ŋam kə ambəŋcəran, məkə dəkulum məkə məpen' em wəsem. ⁴ Mələmpəs' em peri pəmə təkə imbətər ti mə. Məker' em pi, idi, nte təŋsəŋe ina yati itolan' am pətət a ic-fi mə.» ⁵ Rebeka pəc-cəŋkəl təkə Isiyaka ŋəc-loku wan kən Esay mə. Kə Esay ŋəkə dəkulum kəkə-pen wəsem, pəkere.

⁶ Kə Rebeka oloku wan kən Yakuba: «Nte t' ine. Papa kam pəcloku wəŋc əm Esay: ⁷ «Məker' em wəsem. Mələmpəs' em peri mpə indedi, itolan' am pətət nde Kanu Kəpəŋ kəyi mə, a ic-fi.» ⁸ Ndekəl oŋ wan kem məcəŋkəl dim dem, məyə təkə indelok əm mə. ⁹ Məkə məlek' em nde yəcəl daco, mir mətət mərəŋ. Ilompse papa kam peri pətət pəmə təkə əmbətər pi mə. ¹⁰ Məndekene papa kam peri papəkə, nte təŋsəŋe pətolan' am pətət a pəc-fi mə.» ¹¹ Kə Yakuba oloku kere Rebeka: «Ey, mba wəŋc im Esay əla cəfon dərīs, k'ina iyə fe ci. ¹² Tələma papa wəkem pəkə-wakəs im dis, endecər' em kətəlomp təsəŋ' em kəsətə pələc ta isətə pətət-ε.» ¹³ Kə kere oloku kə: «Təyənə fə pələc papəkə peder im! Məcəŋkəl gbəcərəm dim dem. Məkə məker' em mir.» ¹⁴ Kə Yakuba ŋəkə pələk mir, k'əŋkere iya kən. Kə iya kən olompəs

peri, pəmə təkə papa kən enabətər pi mə. ¹⁵ Kə Rebeka elek yamos ya Esay wan kən wəcəkə-cəkə, yamos yətət yəkə enatam kəsətə dekər mə, k'əsəŋ yi wan kən wələpəs Yakuba k'emberne. ¹⁶ K'əŋkump Yakuba akata ŋa mir məkə ŋanadif mə dəwaca kə dəkilim, kəbər ka mofə məkə mənatəyə cəfon mə. ¹⁷ Kə Rebeka əsəŋ wan kən Yakuba peri pəkə enalompəs mə, kə kəcom. ¹⁸ Kə Yakuba ŋəkə nde papa kən eyi mə, k'oloku: «Papa wəkem!» Kə Isiyaka owose: «In' ewe. Mən' an' əfə-ε, Wan kem?» ¹⁹ Kə Yakuba oloku kas: «In' əfə Esay wan kam wəcəkə-cəkə. Iyə təkə məlokun' em mə. Məyefe iltsen' am, mənə məsəm wəsem wem, nte təŋsəŋe mənə yati mətolan' em pətət mə.» ²⁰ Kə Isiyaka oloku wan kən: «Mba məyənək kəsətə wəsem wan kem!» Kə Yakuba oloku: «Kanu Kəpəŋ kam kəkər' em wi.» ²¹ Kə Isiyaka oloku Yakuba: «Məcəŋne oŋ wan kem, iwakəs əm, icərə kə pəyənə fə wan kem Esay əfə-ε.» ²² Kə Yakuba ələtərne kas Isiyaka, k'ewakəs kə k'oloku: «Dim dandə da Yakuba də, mba waca wawe wa Esay wə.» ²³ Isiyaka enanəpəl fe kə. Bawo waca wən wənala cəfon pəmə waca wa wəŋc Esay, k'ontolanə kə pətət. ²⁴ K'oloku: «Mən' əfə mənə wan kem Esay?» Kə Yakuba owosene kə fə: «Ey.» ²⁵ Kə Isiyaka oloku: «Məber' em isəm wəsem wa wan kem, nte təŋsəŋe, ina yati itolan' am pətət mə.» Kə Yakuba embere Isiyaka yeri k'endi, k'əŋkere kə sə member k'omun. ²⁶ Kə kas Isiyaka oloku sə: «Məcəŋne məcup im wan kem.» ²⁷ Kə Yakuba ŋəcəŋne, k'əŋcup kə. Kə Isiyaka ene ambəŋc ŋa yamos ya Esay. K'ontolanə kə nte: «Ey, ambəŋc ŋa dale nde Kanu Kəpəŋ kəmpocə pətət mə. ²⁸ Kanu kəsəŋ əm pəcəŋki pa dərəŋc kə daka da dəntəf: Malə kə member pələrəm!

²⁹ Kanu Kəpəŋ kəsəŋe, afum ŋay' əm dəntəf, Kanu kəsəŋe afum ŋatontnen' am! Kanu kəsəŋe məyi awəŋc əm aŋa kəron,

Kanu kəsəŋe awut a iya kam
ŋatontnen' am dəntəf!

Kanu kəsəŋ pələc, wəkə eŋfaŋ' am
pələc mə,

Kanu kəsəŋ pətət wəkə eŋfaŋ' am pətət
mə.»

³⁰ Isiyaka enadelip kətolanə
Yakuba, Yakuba endeyefe kas dəntəf,
kə wəŋc Esay embere pəyefe dəkəpen.

³¹ Kə Esay olompəs sə peri k'eŋkene
kas Isiyaka. K'oloku kas: «Papa
məyefe məsəm wəsəm wa wan kam,
nte təŋsəŋe mətolan' em pətət mənə
yati mə.» ³² Kə kas Isiyaka oloku kə:
«Mən' an' əfə-ε?» Kə Esay oloku kə:
«In' əfə wan kam wəcəkə-cəkə Esay.» ³³ Kə
pəyi Isiyaka yama-yama, yama-yama
yərəŋ k'oloku: «An' əkə pəpen wəsəm
k'eŋker' em-ε? Isəm yi a kə mändeder,
intolanə kə pətət. Kətola pətət kəlip
kəsumpər kə.» ³⁴ Nte Esay ene moloku
ma kas mə, k'ember kəbebe, k'oŋkule-
kule pəpəŋ, k'oloku kas: «Ina sə
mətolan' em pətət Papa.» ³⁵ Kə Isiyaka
oloku kə: «Wəŋc əm enderene cəkəta
k'elək kətolanə pətət kam.» ³⁶ Kə Esay
oloku: «Cepə nte asəŋ kə tewe ta
Yakuba mə, ti t' eŋnempəs' em haŋ
kəmerəŋ? Enabaŋər im təkə dəcəme
da debeki dem. Kə pəndesəyi tante
k'eŋləkər im sə kətolanə pətət kem.»

Kə Esay enderə: «Papa, məmerəkərne
fə sə kətolanə pətət kələma, məsəŋ im
ki?» ³⁷ Kə Isiyaka oloku Esay: «Isəŋ
kə kiyi kam kəron, k'isəŋ kə awəŋc
aŋa fəp kiyi kə dəntəf, k'isəŋ kə bələ*
kə member. Cəke cə indeyənə mənə-
ε, wan kem?» ³⁸ Kə Esay eyif kas:
«Kətola pətət kin kaŋkə gboŋ kə məyə
ba, Papa? Ina sə mətolan' em pətət,
Papa!» Kə Esay eyefe kəbək. ³⁹ Kə kas
Isiyaka oloku kə: «Mənəŋk!

Dəkəndε dam dəfədeyə daka da dəntəf
Kə pəcaŋki mpe pənyefe dareŋc mə.

⁴⁰ Dakma dam dendedəsəm doru,
Məndeyi wəŋc əm dəntəf.

Məndeyi tam taciŋa

Fənəntər fam fəndesəŋe, məc-cer kə
məfaŋ mən.»

Kəkə ka Yakuba

* 27:37 f. «blé»

⁴¹ Kə Esay eməŋke Yakuba metele,
teta kətolanə pətət nke kas enatolanə
Yakuba mə. Esay pəc-cəpəsne
dəbəkəc, «Mataka ma defi da papa
wəkem məmbələ fə sə. Indedif wəŋc
im Yakuba.» ⁴² K'aŋkə payemsene
Esay nno iya kən Rebeka eyi mə.
Kə Rebeka ewe wan kən Yakuba,
k'oloku kə: «Məne nte wəŋc əm Esay
efaŋ kəluks' am ayek mə, a pədif
əm. ⁴³ Awa wan kem, məcəŋkəl im!
Məyefe, məkə məgbəpne ndena wəŋc
im wərkun Labaŋ nde Harəŋ. ⁴⁴ Məkə
məyi di mataka, haŋ metele ma wəŋc
əm melip. ⁴⁵ Kə metele ma wəŋc əm
mendelip-ε, pəpələrne pəcuy pəkə
məyə kə mə, indew' am məder. Ta ake
tə indebutε nu merəŋ monu dəsək din-
ε?»

Kəyeksε ka Yakuba Pəkə Mesopotami

⁴⁶ Kə Rebeka oloku Isiyaka: «Doru
dēŋgbəf im teta awut aran aHewy. Kə
Yakuba enəŋcε wəHewy, wan wəran
wəka dətəf pəmə akaŋε, ake indesəyə
oŋ doru-ε?»

28

¹ Kə Isiyaka ewe Yakuba, k'ontolanə
kə pətət, k'osom kə nte: «Ta məneŋcε
wəran wəka Kanahan. ² Məyefe. Məkə
Padaŋ-Aram, ndena papa ka iya kam.
Mələk di wəran awut aran a ŋcək'
am Labaŋ dacə. ³ Kanu Kəpəŋ nke
kəntam mes fəp doru mə kəpoc' am
pətət, kəsəŋ əm dokombəra, kəsəŋ'
am mələ nte təŋsəŋe məyənə afum
alarəm mə! ⁴ Pəsəŋ əm kətolanə
pətət ka Abraham, mənə kə yuruya
yam nte təŋsəŋe atəf ŋaŋe məyi de-
cikəra mə, ŋey' əm dəwaca pəmə
təkə Kanu Kəpəŋ kənasəŋ ŋi Abra-
ham mə.» ⁵ Kə Isiyaka esak Yakuba
k'oŋkə Padaŋ-Aram, ndena Labaŋ wan
ka Betuhel, wəAram, wəŋc wərkun
wəka Rebeka, iya wəka Yakuba kə
Esay. ⁶ Kə Esay enəŋk fə Isiyaka on-
tolanə Yakuba pətət, k'oloku kə kəkə sə
Padaŋ-Aram pəkəten wəran, mba nte
Isiyaka oŋc-tolanə kə mə, enasom kə

nte: «Ta mənənçə wəran wəka Kana-
han de.» ⁷ Yakuba enane moloku
ma kas kə kere, k'ənjə Padan-Aram.
⁸ Kə Esay enəjk fə mes ma awut
aran aka Kanahan mənabət fə papa
kən Isiyaka. ⁹ Kə Esay əjkə ndena
Səmayila, k'ələk di wəran pac-we kə
Mahalat, wan wəran wəka Səmayila
wan k'Abraham, wəkire ka Nebayət,
kəberene ka aran aHewy akə enayə
mə.

Kəwerəp ka Yakuba

¹⁰ Kə Yakuba eyefe Berseba k'ənjə
Haran. ¹¹ K'embəp tofo təloma
k'endire di, bawo dec dənəlpə
kə. K'ələk tasar tin ta kəfo kəjkə,
k'efakene pi, k'efəntərə kəfo kəjkə.
¹² K'ewerəp. K'enəjk same səcəmə
dəntəf domp da si doc-gbuñene kəm
məleke a Kanu məc-fəranj si, məc-pe,
moc-tor. ¹³ Kə Kanu Kəpən kəcəmə
same sasəkə darenç. Kə kəloku: «In'
əyənə Kanu Kəpən, Kanu k'Abraham
papa kam, kə Kanu ka Isiyaka. Antəf
nəjkə məfəntərə mə, indesən əm
nə mənə kə yuruya yam. ¹⁴ Yuruya
yam nendela pəmə kəbof ka dəntəf.
Məndewəkələs dəkəndə dam kəca
kətət kə kəmeriya, nde dec dəmpə
mə kə nde dənkalə mə. Afum a doru
fəp nandə nactənər əm kətolanə pətət
kə yuruya yam. ¹⁵ Ina yati in' osol'
am, inde ic-bum əm kəca nkə o nkə
məjkə mə, indeker' am atəf nəjə,
bawo ifəsək əm ta intalas tante inlok'
əm mə.» ¹⁶ Kə Yakuba entime dəmere,
k'oloku: «Təloma Kanu Kəpən kəyi
nnə tofo tante, kə intənacərə ti!»
¹⁷ K'enesə k'oloku: «Mba tofo təyə
wey-wey! Pənçiyənə fə de kə kələ ka
Kanu, kusunja ka darenç kə!» ¹⁸ Kə
Yakuba eyefe bət-bət suy, k'ələk tasar
təkə enafakene domp mə, k'ənçəmbər
pi, k'olonjər pi moro. ¹⁹ Kə Yakuba ewe
tofo tatəkə Betel, mba dare dadəkə
dənanunjenə dəyə tewe ta Lus. ²⁰ Kə
Yakuba ontola pəc-loku: «Kə pəyənə
fə Kanu kəsəl' em kəc-bum im dəpə
nde inəkət mə, kə pəyənə fə kənşən im
kəcom kem kəsəm, kəsən im sə yamos
ibərne-ε, ²¹ K'ilukus pəforu disre nde
kələ ka papa wəkem-ε, awa Kanu

Kəpən kəndeyənə Kanu kem. ²² Tasar
tante inçəmbər mə, pəndeyənə kələ ka
Kanu. Indesən əm farilə fa mpə o mpə
məndekə-sən im mə.»

29

Yakuba kəbərənə kə Rasel

¹ Kə Yakuba eyefe kəkət kəkə ka
atəf nə awut a nde dec dəmpə
mə. ² Kə Yakuba enəjk kələmp
dəndo dəkulum, kə yəcəl yefet-yefet
yolonkanə mofo maas yecəmə kələmp
kəjkə kəsək, bawo kələmp kəjkə kə
yəcəl yənç-mun. Tasar mpə pənayi
kələmp dəkusu mə pənabək. ³ Difo
yəcəl fəp yənçəpənə. Pəbinjəli tasar
pəpəkə anaboc kələmp dəkusu mə, cir
kə nkesiya yomun. Kə yelip-ε palukse
tasar pəpəkə sə kələmp dəkusu. ⁴ Kə
Yakuba eyif akek yəcəl: «Awənç im
ənə, aka deke nə nəyənə-ε?» Kə akakə
nəloku kə: «Aka Haran nə səyənə.»
⁵ Kə Yakuba eyif nə: «Nənçərə Laban,
wan ka Nahor?» Kə nəwosə: «Ey,
sənçərə kə.» ⁶ K'eyif nə: «Cəke cə pəyi
kə-ε?» Kə akakə nəloku kə: «Daka o
daka! Wan kən wəran Rasel ender
wəkə kə yəcəl yefet-yefet.» ⁷ Kə Yakuba
oloku nə: «Dec dəsərəbək kərəsna.
Təm tolonja yəcəl tentabər fə. Nəsən
yəcəl domun, kə nəlip-ε nəkekərə yi
kərəsna yəkə səmət.» ⁸ Kə nəloku kə:
«Səfətam ti, kə yəcəl fəp yəntəlonkanə-
ε, bawo ti tə səmbinjəli tasar nte
ənşənçə kələmp mə, a yəcəl yefet-
yefet yomun.» ⁹ Yakuba eyi kəlok-
ləkər akek, kə Rasel əmbərə kə yəcəl
yefet-yefet ya kas, bawo Rasel wəkək
ənayi. ¹⁰ Nte Yakuba enəjk Rasel, wan
wəran wəka Laban, kə yəcəl yefet-yefet
ya Laban mə, k'ənçənə, k'əmbinjəli
tasar tatəkə ənç-sənçə kələmp mə, kə
yəcəl yefet-yefet ya Laban yomun.
¹¹ Kə Yakuba onçup Rasel, k'eyefe
kəfək. ¹² Kə Yakuba oloku Rasel:
«Fum ka papa kam iyənə, wan ka
Rebeka iyənə.» Kə Rasel eyekse kəkə-
loku ti kas Laban. ¹³ Nte Laban ene
kəder ka Yakuba wan ka wəkire kən
mə, k'eyekse k'ende pəsapnə Yakuba,
k'əmakərəne kə. Kə Laban ənkekərə kə
nde kələ kən, kə Yakuba ələmə kə mes

məkə menasətə kə mə fəp. ¹⁴ Kə Labaŋ oloku kə: «Kance kəsoku pəs kə: Mecir min mə səmpaŋne!» Kə Yakuba eyi ndena Labaŋ ŋof ŋin.

Kəneŋce ka Yakuba kəmerəŋ

¹⁵ Kə Labaŋ ende pəloku Yakuba: «Bawo fum kem məyənə, məfədebəc' em kifəli? Məboŋcər im daka ndə məfaŋ da kəway kam mə.» ¹⁶ Labaŋ ənayə ayecəra mēreŋ: Tewe ta Bəmbə bən tənayənə Leya, kə Cayi cən Rasel. ¹⁷ Leya ənatese fər dəkəro, mba Rasel ənanaŋkanə kətesə. ¹⁸ Rasel ənabət Yakuba mes. Kə Yakuba oloku Labaŋ: «Indebəcam meren camət-mēreŋ, teta wan kam wəran Cayi: Rasel.» ¹⁹ Kə Labaŋ oloku kə: «Kəsəŋ əm kə kəŋcəpər im təkə iŋkə-səŋ kə wərkun wəcuru mə. Məyi nnə nderem!» ²⁰ Kə Yakuba əmbəce Labaŋ meren camət-mēreŋ teta Rasel. Kə meren camət-mēreŋ maməkə meyi, Yakuba dəfər pəmə mataka, bawo Rasel ənabət kə mes. ²¹ Kə Yakuba ende pəloku Labaŋ: «Məsəŋ im wəran wəkem bawo tēm tēm ta yebəc telip, ifaŋ kəneŋce kə.» ²² Kə Labaŋ ewe aka tofo tatəkə fəp, kə ŋambəpənə k'omboc kəsata. ²³ Pəndeyi dəfəy, k'ələk wan kən wəran Leya k'əŋkenə Yakuba, kə Yakuba əneŋce kə. ²⁴ Kə Labaŋ əsəŋ wan kən wəran Leya wəcar wəran nwe aŋcwe Silpa mə. ²⁵ Dec dendesək, kə Yakuba ənəŋk fə Leya əsəŋ kə. K'oloku Labaŋ: «Cəke cə məyə em nte? Bafə teta Rasel t' imbəc' am? Ta ake tə məntiŋkər' em-ε?» ²⁶ Kə Labaŋ oloku: «Afəsəŋ səna ndorosu Cayi, ta antasəŋ Bəmbə-ε. ²⁷ Mələpəs tataka toluksər kə Bəmbə, a sədesəŋ əm sə Cayi kə məndewosə sə kəbəc' em tetən meren camət-mēreŋ-ε.» ²⁸ Kə Yakuba əyə tatəkə, k'ələpəs tataka toluksər kə Leya, kə Labaŋ əsəŋ kə sə wan kən wəran Rasel. ²⁹ Kə Labaŋ ələk wəcar kən Bilha k'əsəŋ kə Rasel. ³⁰ Ka Yakuba əneŋce sə Rasel nwe ənabət kə mes, pətas Leya mə. K'əmbəce sə Labaŋ meren camət-mēreŋ.

Awut a Yakuba

³¹ Kə Kanu Kəpəŋ kənəŋk fə ambətər fə Leya pəmə Rasel, kə kəsəŋ Leya dokombəra. Kə kəsumpər Rasel dokombəra. ³² Kə Leya əmbəkəs. K'əŋkom wan wərkun, k'ewe wan kakə Ruben. Ti tə tatəkə nnə eyi mə, «Kanu Kəpəŋ kənəŋk kələpəs kem. Ndekəl oŋ, wos im endebətər im.» ³³ K'əŋgbəkəre sə kəmbəkəs, k'əŋkom sə wan wərkun. Kə Leya oloku fə: «Kanu Kəpəŋ kəne a ambətər f' em, kə kəsəŋ im sə wəkawε.» Kə Leya əsəŋ wəkəkə tewe ta Siməŋ. ³⁴ Kə Leya oluksərne k'əmbəkəs, k'əŋkom wan wərkun sə. K'oloku: «Tantə taŋ, wos im endegbəkər' em, bawo iŋkome kə awut arkun maas. It' anasəŋə wan wəkəkə tewe ta Levi.» ³⁵ K'əmbəkəs sə k'əŋkom wan wərkun sə. K'oloku: «Tantə taŋ indekorkoru Kanu Kəpəŋ.» It' ənawənə wan wəkəkə tewe ta Yuda. Kə Leya əsak oŋ, kəkom.

30

¹ Nte Rasel ənəŋk fə eyi fə kəkome Yakuba mə, k'əyənə wəŋc wəran Leya kəraca. Kə Rasel oloku Yakuba: «Məsəŋ im awut kə pəyi fə ti-ε, iŋfi!» ² Kə pəntələ Yakuba nnə Rasel eyi mə, k'oloku: «Iŋcəmə dəkəcəmə da Kanu, nke kəntəsəŋ əm dokombəra mə?» ³ Kə Rasel oloku: «Wəcar kem wəran Bilha ewe, məfəntərə kə nkən nte təŋsəŋə pəsətə wan mə. Nnə suwu sem s' endekom wan wəkəkə, pəsəŋ' em kəyə wan.» ⁴ Kə Rasel əsəŋ Yakuba wəcar kən wəran Bilha. Kə Yakuba əŋkə kə, ⁵ Kə Bilha əmbəkəs, k'əŋkome Yakuba wan wərkun. ⁶ Kə Rasel oloku: «Kanu Kəpəŋ kəmboc' em kiti, kə kənesə dim dem, kəmpoc' em wan wərkun.» It' ənasəŋə wan wəkəkə tewe ta Dan. ⁷ Kə Bilha wəcar ka Rasel, əŋgbəkəre sə kəbəkəs, k'əŋkome Yakuba wan wərkun ta mēreŋ. ⁸ Kə Rasel oloku: «Kanu kəmar im kəsīməs kə wəŋc im wəran Leya, k'intam kə.» Kə Rasel əsəŋ wan wəkəkə tewe ta Naftali. ⁹ Nte Leya ənəŋk fə əsak kəkome mə, k'ələk wəcar kən Silpa k'əsəŋ kə Yakuba pəneŋce. ¹⁰ Kə Silpa wəcar ka Leya oŋkome Yakuba wan wərkun. ¹¹ Kə Leya oloku fə: «Pəbotu

pende!» Kɔ Leya ɔsɔŋ wan wəkakɔ tewe ta Kadu. ¹² Silpa wəcar ka Leya ɔŋgbəkərə sɔ kəkome Yakuba wan wərkun ta mərəŋ. ¹³ Kɔ Leya oloku: «Mba pəmbət im! Ey, aran ŋande ŋac-kul' em oŋ fɔ pəmbət əm.» K'ɔsɔŋ wan kakɔ tewe ta Aser.

¹⁴ Dɔsɔk dɔlɔma katela kənayi, kɔ Ruben ɔŋkɔ dalɛ. K'ɔŋkɔ pəsɔtɔ di yeri yokom yɔlɔma*, k'ɛŋkərə yi iya kən Leya. Kɔ Rasɛl oloku Leya: «lɛtsɛn' am, məpoc' em yokom yɔlɔma nyɛ wan kam ɛŋkər' am mɔ.» ¹⁵ Kɔ Leya oloku Rasɛl: «Pəntəŋnɛ f' am nte məmbanər im wos im mɔ, mɛnɛ məsɔtɔ sɔ yeri ya wan kem?» Kɔ Rasɛl oloku Leya: «Awa! Ndaram ende məkɔ fəntərə, kəway ka yeri ya wan kam.» ¹⁶ Dɔfɔy dendebəp, nte Yakuba ɛyɛfɛ dalɛ mɔ, kɔ Leya ɔŋkɔ pəfaynɛ kɔ, k'oloku Yakuba: «Nnɔ nderem mənde məkɔ fəntərə, bawo kəsɔtɔ kam pibi pəməkɔ, mɛnɛ nte isəkpərə pi yeri yɔlɔma ya dalɛ nyɛ wan kem ɛŋkərəna mɔ.» Kɔ Yakuba ŋafəntərə pibi papəkɔ kɔ Leya. ¹⁷ Kɔ Kanu kəmban Leya, k'embəkəs. K'ɔŋkome Yakuba wan wərkun wəka kəcamət. ¹⁸ Kɔ Leya oloku: «Kanu kəsɔŋ im kəway kem. Ina nwe ilɛk wəcar kem wəran k'isɔŋ kɔ wos im mɔ.» Kɔ Leya ewe wan wəkakɔ Isakar. ¹⁹ Kɔ Leya endesɔ pəbəkəs, k'ɔŋkome Yakuba sɔ wan wərkun wəka camət-tin. ²⁰ Kɔ Leya oloku: «Kanu Kəpɔŋ kəmpoc' em! Tante tan, wos im endeyi tofɔ tin k'ina, bawo iŋkome kɔ awut arkun camət-tin.» Kɔ Leya ewe wan wəkakɔ Sabulon. ²¹ Kɔ Leya embəkəs, k'ɔŋkom wan wəran nwe ɛnasɔŋ tewe ta Dina mɔ. ²² Kɔ Kanu kənde kəcem-cəmnɛ Rasɛl, kɔ kəmban kɔ kɔ kəsɔŋ kɔ dokombərə. ²³ Kɔ Rasɛl ende pəbəkəs, k'ɔŋkom wan wərkun. K'oloku: «Kanu Kəpɔŋ kilin im malap.» ²⁴ Kɔ Rasɛl ewe wan kən wəkakɔ Isifu, k'oloku: «Kanu Kəpɔŋ kəbərən' em sɔ wan wərkun wəlɔma!»

Yakuba kəsɔtɔ kən daka

²⁵ Nte Rasɛl ɔŋkom Isifu mɔ, kɔ Yakuba oloku Laban: «Məsak im

ilukus nnɔ nderem, ikɔ nde atɔf ŋem. ²⁶ Məsɔŋ im aran em k'awut em aŋɛ imbəc' am tanan mɔ, ŋaŋɔ səndekɔ, bawo məna yati mənçərə yebəc nyɛ imbəc' am mɔ.» ²⁷ Kɔ Laban oloku Yakuba: «Ifan fɔ məboŋçər im kəway nkɛ indesɔŋ əm mɔ. Canu cem cəmentər im a Kanu Kəpɔŋ kəmpoc' em tetam. ²⁸ Məboŋçər im kəway kam iŋsɔŋ əm ki.» ²⁹ Kɔ Yakuba oloku Laban: «Məna yati, mənçərə kɔ təkɔ imbəc' am mɔ, kɔ təkɔ isɔŋɛ kɔ yɔcɔl yam yeyi mɔ. ³⁰ Bawo yɔcɔl yepic yəkɔ inabəp' am mɔ, yela oŋ ndəkəl. Kɔ Kanu Kəpɔŋ kəmpoc' am kələk dəsək ndɛ imbərə kələ kam mɔ, haŋ məkɔ. Ndekəl oŋ ake tɛm tɔ indɛbəcə afum em-ɛ?» ³¹ Kɔ Laban eyif kɔ: «Ak'indesɔŋ əm-ɛ?» Kɔ Yakuba oloku: «Məfɔdesɔŋ im daka o daka. Kɔ məwosɛ kəyɔ təkɔ indelok əm mɔ, indəsəkɛk yɔcɔl yam yɛfɛt-yɛfɛt, ibum' am sɔ yi. ³² Məkɔ indeçəpər yɔcɔl yam yɛfɛt-yɛfɛt fəp daco, mədəkɔ-cəmbər ŋkesiya yɛtɛmsər kɔ yɛcəmcəmər fəp kəsək yɔyɔnɛ yəpɔŋ, yɔyɔnɛ yɛfɛt, ŋkesiya nyɛ yɔyɔ lom yɛcapsər mɔ, kɔ cir nɛ cəŋcəmcəmər, nɛ cəntɛmsər mɔ. Yayəkɔ yendeyɔnɛ kəway kem. ³³ Dolompu dem dɛŋmentər əm ti alna, kɔ məndekɔ-məmən kəway kem-ɛ. Mɛ o mɛ pɔ mənəŋk di alna cir daco ta pɛntɛmsər, ta pɛŋcəmcəmər kɔ ŋkesiya daco ta pɛŋcapsər alom mɔ, məcərə fɔ iŋkiyər əm pi.» ³⁴ Kɔ Laban oloku Yakuba: «Awa! Iwosɛ toloku tam.» ³⁵ Awa, dəsək dadəkɔ dɔ, Laban ɛŋçəmbər mbiyofɔ ya cəgbɛr, yɛcəmcəmər, cir cətɛmsər kɔ cəcəmcəmər cir nɛ cənayɔ pəfɛr mɔ fəp, ŋkesiya yəkɔ yɛnayɔ alom ŋɛcapsər mɔ. Kɔ Laban ɛlɛk yi fəp, k'embɛr awut ɔn dəwaca. ³⁶ K'awut ɔn ŋambɔlɛnɛ yɔcɔl yayəkɔ, kəkət ka mata maas kɔ Yakuba daco nwe ɛŋç-kɛk sɔ yɔcɔl ya Laban mɔ. ³⁷ Kɔ Yakuba ɛlɛk wara wɛcaŋk wa tək maas yeciyanɛ, k'ɛnaci wi pol nte tənɔŋɛ pəfɛr pa kətək powur mɔ. ³⁸ Kɔ Yakuba ɔndəfət wara wawəkɔ ɛnanaci mɔ nde yɔcɔl

* **30:14** yokom nyɛ yɔyɔnɛ acɔl ŋa dokombərə mɔ

yoncmun mɔ, nte tɔnsɔŋe yecnɔŋk wara wawɔkɔ mɔ, tɔsɔŋe yorkun yec-cɛc yɛran kɔ yender dɔkɔmun-ɛ.
³⁹ Kɔ yɔcɔl yɛŋcɛcɛnɛ wara wawɔkɔ kɛsɔk, ti tɛnasɔŋe yɔcɔl yockomɔs mowut ma cɛgbɛr, mɛtɛmsɛr kɔ mɛcɛmɛmɛr.
⁴⁰ Nte Yakuba ɛŋgbɛy mɛŋkesiya mɔ, kɛŋcɛmbɛr yi fɔr ya yɔcɔl ya Laban kirin nyɛ yɛnayo cɛgbɛr kɔ alom ŋɛcapsɛr mɔ, k'ɔsɔtɔ yɔcɔl nyɛ ɛnacɛmbɛr taciŋa ta owose yɔnɔŋkɛlɛnɛ kɔ ya Laban mɔ.
⁴¹ Kɛcɛc nke o nke yɔcɔl yetifi yorkun yɛcfan kɛcɛc yɛran mɔ, Yakuba ɛŋclɛk wara wɔn wɛnaci pɛcɛmbɛr wi yɔcɔl fɔr kirin dɛndo yoncmun mɔ, nte tɔnsɔŋe yɛtam kɛcɛcɛnɛ, yecnɔŋk wara wawɔkɔ mɔ.
⁴² Kɔ Yakuba ɛnɔŋk fɔ, pɔcɔl pɛlɛŋki pɛfan kɛcɛc-ɛ, ɔfɔdɔf fɛ pi kɛra kɔn kɛnaci. Kɔ tendɛ tɛlɔpɛsɛr ɔŋ Yakuba kɛyɔ yɔcɔl yetafi kɔ Laban ɔyɔ yɛlɛŋki.

Yakuba kɛyɛksɛ pɔkɔ ndena Laban

⁴³ Kɔ Yakuba ɛnde pɔyɔnɛ wɔka daka wɔpɔŋ. K'ɔyɔ yɔcɔl yɛfɛt-yɛfɛt yɛlarɛm, acar arkun, acar aran, yɔkɔmɛ kɔ sofale-e.

31

¹ Kɔ Yakuba ɛnɛ mɛcɛm-cɛmnɛ ma awut a Laban, ŋac-loku: «Yakuba ɛlɛk daka da papa wɔkosu fɔp, di dɔsɔŋe kɔ kɛyɔnɛ ka wɔka daka dandɛ fɔp.»
² Kɔ Yakuba ɛŋgbɛkɛrɛ fɔ kɛro ka Laban kɛyi fɛ sɔ nnɔ eyi mɔ, pɛmɔ tɔkɔ pɛnayi cɔkɔ-cɔkɔ mɔ.
³ Kɔ Kanu Kɔpɔŋ kɛloku Yakuba: «Mɛlukus atɔf ŋa awisi aŋa, dɛŋkom dam. Isol' am.»
⁴ Kɔ Yakuba ɛwɛ Rasɛl kɔ Leya aŋɛ ŋanayi dale ŋackɛk yɔcɔl yɔn cir kɔ ŋkesiya mɔ.
⁵ K'oloku ŋa: «Ŋgbɛkɛrɛ fɔ, kɛro ka papa konu kɛyi fɛ sɔ nnɔ iyi mɔ, pɛmɔ tɔkɔ pɛnayi cɔkɔ-cɔkɔ mɔ. Mba Kanu ka papa kem kɛsol' em.
⁶ Nɛŋcɛrɛ nɛna yati a imbɛcɛ papa konu kɔ fɛnɔntɛr fem fɔp.
⁷ Mba papa konu ɛŋkafɛli-kafɛli, k'ɛŋcɛpɛ-cɛpɛ kɛway kem han wɔcɔ. Mba Kanu kɛwosɛ fɛ kɔ kɛyɔ em pɛlɛc.
⁸ Pɛnaloku fɔ yɛtɛmsɛr yɔyɔnɛ kɛway kam-ɛ, kɔ yɔcɔl fɔp yɛnader

yockomɔs awut atɛmsɛr. Pɛnaloku sɔ fɔ ya cɛgbɛr yɔyɔnɛ kɛway kam-ɛ, yɔcɔl fɔp kɔ awut a cɛgbɛr yɔ yɛnader yockomɔs.
⁹ Kanu kɛmban yɔcɔl yɔn nnɔ papa konu eyi mɔ, kɔ kɛsɔŋ im.
¹⁰ Tɛm nte yɔcɔl yɛŋcfan kɛcɛcɛnɛ mɔ, k'iyɛkti fɔr dɛrɛŋc, k'iwerɔp a yɔcɔl yorkun nyɛ yɛŋc-cɛc yɛran mɔ, yɛnayo cɛgbɛr, yɛtɛmsɛr, yɛcɛmɛmɛr.
¹¹ Kɔ mɛlɛkɛ ma Kanu molok' im dɛmɛrɛ: «Yakuba!» K'iwose: «In' ɛwɛ!»
¹² Kɔ mɛlɛkɛ molok' im: «Mɛyɛkti fɔr mɛmɔmɛn. Yɔcɔl yorkun fɔp nyɛ yeyi kɛcɛc yɛran mɔ, yɔyɔ cɛgbɛr kɔ yɛntɛmsɛr kɔ yɛcɛmɛmɛr. Bawo inɔŋk mɔyɔ mɔkɔ Laban ɔyɔ ɛm mɔ fɔp.
¹³ In' ɔyɔnɛ Kanu ka Betel, ndɛ mɛnacɛmbɛr tasar, kɔ mɛlɔŋɛr pi moro mɔ, ndɛ mɛnasɔŋ im tɛmɛr mɔ. Nɛkɛl ɔŋ, mɛyɛfɛ atɔf ŋaŋɛ, mɛlukus dɛŋkom dam.»
¹⁴ Rasɛl kɔ Leya ŋaloku kɔ: «Mba sɔyɔ sɔ kɛ nnɔ kɛlɔ ka papa kosu?»
¹⁵ Mba ɔlɔm fɛ su ɔŋ pɛmɔ acikɛra ba, bawo ɛŋcamɛs su, k'ɛndi pɛsam posu.
¹⁶ Daka ndɛ Kanu kɛmbanɛr papa kosu mɔ fɔp, dɛndɛyɔnɛ ɔŋ dosu k'awut asu. Mɔyɔ tɔkɔ Kanu kɛlok ɛm mɔ fɔp.»
¹⁷ Kɔ Yakuba ɛyɛfɛ, k'ɛndɛs awut ɔn yɔkɔmɛ kɛrɔŋ kɔ aran ɔn.
¹⁸ Kɔ Yakuba ɔsolɛ yɔcɔl yɔn kɛkɛk, kɔ daka dɔn fɔp ndɛ ɛnasɔtɔ mɔ, yɔcɔl nyɛ ɛnasɔtɔ Pɛdan-Aram mɔ, k'ɔŋkɔ ndena papa kɔn Isiyaka, atɔf ŋa Kanahan.
¹⁹ Kɔ Laban ɛnde pɔkɔ kɛgbɛt-gbɛt ŋkesiya yɔn. Kɔ Rasɛl ɛŋkiyɛ mɛrɛŋka ma papa kɔn Laban.
²⁰ Kɔ Yakuba nkɔn ɛntiŋkɛr Laban wɛAram kɛkɔ kɔn, ta ɛlɛmbɛrɛnɛ kɔ-ɛ.
²¹ Kɔ Yakuba ɛyɛksɛ kɔ daka dɔkɔ ɛnayo mɔ fɔp, k'ɛyɛfɛ k'ɛmpimɛnɛ kɛŋgbɔkɔ, k'ɛntɛfɛrɛnɛ mɔrɔ ma Kalahadu.

²² Tataka ta maas, k'aloku Laban a Yakuba ɛyɛksɛ.
²³ Kɔ Laban ɛlɛk awɛŋc aŋa kɔ ŋaŋcɛmɛ Yakuba darɛŋ kɛkɔt ka mata camɛt-mɛrɛŋ, kɔ ŋambɛp kɔ ndɛ mɔrɔ ma Kalahadu.
²⁴ Kɔ Kanu kɛnder Laban wɛAram dɛmɛrɛ ma pibi, kɔ Kanu kɛloku kɔ: «Mɛkɛmbɛrɛnɛ kɛlok-lokɛr Yakuba.»
²⁵ Kɔ Laban ɛmbɛp Yakuba pɛcɛmbɛr abal ŋɔn tɔrɔ kɛrɔŋ. Kɔ nkɔn sɔ

dəmnə eñcəmbər abal nən kə awəñc aña tərə ta Kalahadu kəronj. ²⁶ Kə Labaň eyif Yakuba: «Cəke cə məyo tantə-ε? Ta ake tə məntiñkər' em-ε, məkekərə awut em aran pəmə afum aňe aňsumpər dəkəwan mə-ε? ²⁷ Ta ake tə məñgbəpnənə kə məyekse-ε? Məntiñkər f' em ba, məyeksar f' em ba? K'inasak əm məkə pəbotu disrə, pac-lenəs, pac-fula pac-fer. ²⁸ Məwosə f' em kəcup awut-sə em arkun kə awut em aran! Tantə taň məmbut amera. ²⁹ Intam kəyo əm pələc, mba Kanu ka papa kam kəlokus' em nendisna: «Məkəmbərnə kəloku ka Yakuba pələc!» ³⁰ Bawo pəñwon əm kəkə ndena papa kam, ta ake tə məñkiyəne canu cem-ε?» ³¹ Kə Yakuba oloku Labaň: «Indenanesər-nesər ti kəcəm-cəmnə fə, məndəbaňər im awut em aran. ³² Mba məməmən nwe o nwe məñnəñke canu cam afum em dacə mə, wəkəkə eñfi! Awəñc asu aña fər kirin məməmən məlek mpe o mpe pəyoñe pam mə məkekərə.» Mba Yakuba ənacərə fə a Rasel eñkiyəř Labaň canu ca kusunka kəñan. ³³ Kə Labaň əmbərə abal ɳa Yakuba, k'owur k'əmbərə ɳa Leya, k'owur k'əmbərə abal ɳa acar aran aňe mərəñ, ənəñk fə daka o daka. Kə Labaň əmbərə abal ɳa Rasel disrə. ³⁴ Rasel pələk mərəñka pəboc mi dəntəf, k'ələk dəcəm ndə aňnəne yəkəmə kəronj mə k'endenər, k'eyəfə k'endə di kəronj. Kə Labaň efen-feni abal disrə fəp ənəñk fə mərəñka mme. ³⁵ Kə Rasel oloku papa kən: «Papa, ta pətəl' am, nte intəyefen' am mə, təntəñne iyə təkə teñyi aran təm o təm mə.» Kə Labaň əntən mərəñka mme haň, ənəñk fə. ³⁶ Kə abəkəc ɳempə Yakuba, k'eñcaň Labaň kəcəp. Kə Yakuba ələk moloku, k'oloku: «Deke iləsər-ε, deke iñciya-ε tantə məñcəm' em darəñ mə? ³⁷ Nte məfen-feni ca yem fəp mə, ake mənəñk-ε ca yam ya dəkələ-ε? Məmentər im yi fər ya awəñc im aña kə awəñc əm aña ɳabərə su dacə ina kə məna. ³⁸ Meren wəco mərəñ

mə iyi nno ndaram. Mba aňkesiya ɳam ɳin, wir wan win wələcə fə kor, isəmə f' am aňkesiya yəcəl yam dacə. ³⁹ Iñkərə f' am pəcəl pefi, in' ənacərə teta yi. Məñc-wer im kəsəñ ka kəway kə nyə aňc-kiyəř im pəwanərə kə pibi mə. ⁴⁰ Inayi nno nne yəc-cəf im pəwanərə, kəfe kəc-sut im pibi, mere məbələn' em. ⁴¹ Təsətə meren wəco mərəñ nte iyi nno ndaram mə. Icbəc' am teta awut am aran meren wəco kə marəkələ, kə meren mme camət-tin, ta yəcəl yam yefet-yefet. Mba mənacərə-cərə kəway kem haň wəco. ⁴² Pəyoñe fə Kanu ka papa kem Abraham, Kanu Kəwey-wey ka Isiyaka kəsəl' em-ε, kə tantə tə məsak im ilukus waca wəsəkər. Kanu kənəñk malap mem, kə kələləs nke inalələs waca mə, ti tə kəmbocəsa su nendisna kiti.» ⁴³ Kə Labaň oloku Yakuba: «Awut arkun añañe, awut aran añañe kəbəp yəcəl yayə fəp yemi yə. Cəke c' intam məkə kəyoñe awut em aran kə awut aňe ɳaňkom mə-ε? ⁴⁴ Ndəkəl məder səsek danapa fər ya fum wələma kirin ina kə məna.» ⁴⁵ Kə Yakuba ələk tasar tin, k'eñcəmbər pi cos. ⁴⁶ Kə Yakuba oloku awəñc aña: «Nəwetəs masar!» K'awəñc aña ɳawetəs masar kə ɳamboc tərəsa. Kə ɳandə tərəsa papəkə kəronj kə ɳandi yeri. ⁴⁷ Kə Labaň ewe tərəsa papəkə «Yekar Sahaduta,» * kə Yakuba nkən ewe pi «Kaledu.» † ⁴⁸ Kə Labaň oloku: «Tərəsa pəmpə peyi su məkə dacə.» Ti tə asəñe pi tewe ta Kaledu. ⁴⁹ Tərəsa papəkə p'añwe sə Mispə, bawo Labaň ənaloku: «Kanu kəgbəkərə su ina kə məna kə səndəsələrenə. ⁵⁰ Kə məntərəs awut em aran-ε, kə mələk sə aran aləma-ε, məcərə fə bafə fum eyi su dacə, mba Kanu yati.» ⁵¹ Kə Labaň oloku: «Tərəsa pəmpə, kə tasar pəkə iñcəmbər ina kə məna dacə mə. ⁵² Tərəsa pəmpə kə tasar pəmpə peyi su dacə, kəcərə fə ifəsəcəpər tərəsa pəmpə kəkə-cañərn' am kəyo ka pələc, məna sə ta məcəpər tərəsa pəmpə kə tasar pəmpə kəkə-cañərn' em kəkə-yə pələc.» ⁵³ Kə Labaň oloku: «Kanu

* **31:47** Itə tatəkə cəAram cə «tərəsa pa sede» † **31:47** kaled = H. «tərəsa pa sede»

ka Abraham kɔ Nahor, kɔ Kanu ka kas kəŋan kəyi su dacɔ.» Kɔ Yakuba ɛnderəme Kanu Kəwey-wey ka papa kən Isiyaka. ⁵⁴ Kɔ Yakuba oloŋne tərɔ tatəkɔ kəron, k'ewe awenɔc aŋa kədədi yeri yayəkɔ. Kɔ ŋandi yeri yayəkɔ kɔ ŋandire tərɔ papəkɔ kəron.

32

¹ Kɔ Laban eyefe bət-bət suy, k'oncup awut-sɔ ɔn arkun k'aran, k'ontolane ŋa, k'osumpər dɔpɔ kəlukus ka nde ndrən.

Yakuba kəlompəsne kən kəbərəne kə Esay

² Kɔ Yakuba sɔ ɛŋcəme dɔpɔ dən darən, kɔ meleke a Kanu ŋanɔpse kɔ darən. ³ Yakuba endenəŋk mi, k'oloku: «Afan ŋa Kanu ŋa!» K'osən tofo tatəkɔ tewe ta Mahanayim*.

⁴ Yakuba pəyi tadarən k'osom nda wenɔc Esay nwe ɛnayi kulum ka Edəm mɔ, atɔf ŋa Sehir. ⁵ Kɔ Yakuba osom ŋa nte: «Nte tɔ nənɔkɔ-loku wenɔc im Esay: «A wəcar kam Yakuba-ɛ, a iŋkɔ iwond nda Laban haŋ, ⁶ Iyɔ cəna, sɔfale, ŋkesiya, cir, acar arkun kɔ aran. Ti t' isom' am nnɔ wenɔc im eyi mɔ, pəctam kəwosɛ ibere.»»

⁷ K'asom ŋaluksərne nnɔ Yakuba eyi mɔ, kɔ ŋaloku kɔ: «Sənɔkɔ nda wenɔc ɔm Esay, nkən sɔ kəlompəsne k'ende kədəbər ɔm, kɔ afum 400.»

⁸ K'abəkɔc ŋɔtɔfəntərə Yakuba, kɔ kənese kəsumpər kɔ. K'eyer afum akɔ ŋanasol mɔ cəgba mərəŋ, kəbər ŋkesiya, cir, cəna haŋ yəkəme. ⁹ Kɔ Yakuba oloku: «Kɔ Esay ɛntam afum a kəgba kin-ɛ, a kɔ ŋanɔyeksɛ.»

¹⁰ Kɔ Yakuba oloku: «Kanu ka papa kem Abraham, Kanu ka papa kem Isiyaka, Kanu Kəpən nke kəlɔk' im: «Məlukus atɔf ŋam nde aŋkom ɔm mɔ, indeyən' am pətət!» ¹¹ Ifetər layidi kɔ pətət mpe mənker' em mɔ, ina wəcar kam. Bawo nte iŋc-cəpər Yurdən yayɛ mɔ, togbo tem gbəcərəm t' inatəmpər, ndəkəl ɔŋ iyer afum em cəgba mərəŋ. ¹² Iletsən' am məbaŋ im, wenɔc im Esay dəwaca! Bawo iŋnese ta pədesut im, kɔ iya ka awut em. ¹³ Kɔ mənə Kanu

mənalok' im: «Indeyɔ ɔm pətət, indeyɔ afum am ŋala pəmɔ asənɔc ŋa dəkəba, nŋe antətam kələm mɔ.»»

¹⁴ Difo Yakuba ɛnəcəpərəne pibi. K'eyekyek daka dən dəkɔ ɛnakere mɔ dacɔ, kəkɔ-pocɛ wenɔc Esay: ¹⁵ Cir 200, mbiyofɔ wəco mərəŋ, ŋkesiya yəran 200 kɔ yorkun wəco mərəŋ, ¹⁶ kɔ yəkəme yəran 30 kɔ awut ayi akɔ yənɔc məsər mɔ, cəna cəran 40, mura wəco, sɔfale səran wəco mərəŋ kɔ sərkun wəco. ¹⁷ Kɔ Yakuba ɔsən yɔcəl yayəkɔ fəp fa yi kɔ dokom da yi acar ɔn, k'oloku ŋa: «Nəy' im kirin, nəsolɛ yɔcəl yayɛ dokom dokom, nəbəlɛne yi kɔ yəkɔ.» ¹⁸ K'osom wəcəkɔ-cəkɔ: «Kɔ nənɔkɔ-bərəne kɔ wenɔc im Esay a pəyif ɔm: «An' ɔ məyənɛ? Deke mənɔkɔ-ɛ? An' ɔyɔ yɔcəl yayɛ məsolɛ mɔ-ɛ?» ¹⁹ Məlɔku kɔ: «Ya wəbe kam Yakuba yɔ, kəpocɛ kɔ nke ɔsən im a ikənɛ wəbe kem Esay mɔ. Mba nkən ɔfɔ wəkɔ ɛnder im tadarən mɔ.»»

²⁰ K'osom sɔ kəsom kin kənɔkɔ, asolɛ yɔcəl aka mərəŋ, aka maas kəbər ka aləpəs akɔ ŋanayi tadarən ŋasolɛ yɔcəl mɔ: «Tatəkɔ tɔ nənɔkɔ-loku wenɔc im Esay, kɔ nənɔkɔ-bərəne-ɛ. ²¹ Nəlɔku kɔ: «Wenɔc ɔm Yakuba ɛnder su wəkɔ tadarən.» Bawo Yakuba ɛnaloku fɔ: «Kəpocɛ kənɔkɔ kəy' im kirin mɔ, ik' iŋkɔ-tor-torene kɔ abəkɔc. A sədenənɔkɛne fər disre. Təlɔma endəkɔ-selən' em bel-bel.» ²² Kɔ yopocɛ yayəkɔ yeyi kɔ kirin, k'ənəcəpərəne pibi papəkɔ dəndo dəkulum.

Yakuba kəsıməs kən kə Kanu

²³ Kɔ Yakuba eyefe pibi papəkɔ, k'elɛk aran ɔn mərəŋ, amarəs aran ɔn mərəŋ k'awut ɔn wəco kɔ pin, k'ənɔcalɛne ŋa dənɔgbəl da Yabək. ²⁴ Nte Yakuba elɛk aran ɔn, k'ənɔcalɛne ŋa dənɔgbəl kɔ daka dəkɔ ɛnayɔ mɔ fəp. ²⁵ Kɔ Yakuba eyi di sona. Pəndebiyɛ, kɔ fum wəlɔma eyefe kəsıməs kɔ Yakuba haŋ dəsɔka. ²⁶ Nte wəsıməsɛne kən ɛnənɔk, eyi fe kətam kɔ mɔ, k'osut kɔ nnɔ dətəkɔc. Kɔ təkɔc ta Yakuba towur pəcsıməs kɔ fum wəkakɔ. ²⁷ Kɔ fum wəkakɔ

* 32:3 = H. «fan mərəŋ»

oloku: «Məsak im ikə, bawo pəyi kəyə panpan.» Kə Yakuba oloku kə: «Ifəsak əm məkə ta məntolan' em-ε.»
²⁸ Kə fum wəkakə eyif Yakuba: «Cəke c' aŋw' am-ε?» Kə Yakuba oloku: «Yakuba y' aŋw' em.»
²⁹ Kə fum wəkakə oloku kə sə: «Yakuba yəfəsəyənə tewe tam, Yisrayel† η' ande pac-w' am, bawo məsiməs kə Kanu kə afum, kə məntam ηa.»

³⁰ Kə Yakuba eyif fum wəkakə: «İletsən' am məboŋcər im tewe tam.» Kə fum nwe eyif kə: «Ta ake tə məfaŋε kəcərənə tewe tem-ε?» Kə fum nwe ontolanə Yakuba dəndo.
³¹ Kə Yakuba əsəŋ tofo tatəkə tewe ta Peniyel‡, bawo nkən olokunə: «Inəŋk Kanu səgbətnənə, k'intəfi.»
³² Dec dəŋcpe a pəc-cepər Peniyel. Yakuba pəctorər təkəc tən.
³³ Ti təsəŋε nte awut a Yisrayel nantəsəm abənta ηa dətəkəc mə, bawo abənta ηa dətəkəc ηə Kanu kənasut Yakuba, nde kəbent ka dəkəcək kə kəbent ka dəkumunt yembəpənə mə.

33

Yakuba kəbəpənə kəŋan kə Esay

¹ Kə Yakuba eyekti kəro k'ənəŋk Esay pəc-der pəsələ afum 100. Kə Yakuba eyer awut Leya, Rasel, kə acar aŋε mərəŋ daco.
² Kə Yakuba əŋcəmbər aran ən acar kirin, k'awut aŋan ηaŋcəŋc ηa, kə Leya əŋcək k'awut ən ηayı kə darəŋ, kə Rasel əŋcəmə kə wan kən Isifu eyi kə darəŋ.
³ Kə nkən yati əŋcepər ηa fər kirin, k'ontontnənə Esay dəntəf camət-mərəŋ, haŋ k'ələtərənə kə.
⁴ Kə Esay eyəkse kəkə-bəpənə kə Yakuba wəŋc, k'əsapnə kə, k'ənəpsərənə kə dəkilim, k'əŋcup kə, kə ηayεfə fəp faŋan kəbok.
⁵ Kə Esay eyekti kəro, k'ənəŋk aran kə awut, k'eyif: «Are ηə akaŋε?» Kə Yakuba oloku kə: «Awut akaŋε ηə Kanu kənamar im kəsətə nənəfər dən disrə, ina wəcər kam.»
⁶ Kə aran ən acar ηələtərənə Esay, kə awut aŋan, kə nantontnənə kə.
⁷ Kə Leya ələtərənə kə

sə kə awut ən, kə ηa sə nantontnənə kə, kə Isifu kə Rasel ηələtərənə kə kə nantontnənə kə.
⁸ Kə Esay eyif kə: «Ake məndeyənə yəcəl yayε səŋcepər-cepər mə?» Kə Yakuba oloku kə: «Kətəŋnə kam k'inafaŋ. Ti tə inacəm-cəmne kəsəŋ əm yi.»
⁹ Kə Esay oloku Yakuba: «Yelar im ina wəŋc im, məməŋkərənə yayε yəyənə yam.»
¹⁰ Kə Yakuba oloku Esay: «Ala. İletsən' am, kə pəyənə fə isətər əm kətəŋnə, məwose məbaŋ kəpocε kem. Ti t' iməmənə kəro kam pəmə təkə aŋməməŋ kəro ka Kanu mə, kə məselən' em bel-bel.
¹¹ Məbaŋ kəpocε kem nke isəŋ əm mə, bawo Kanu kəmar im k'isətə daka dəkə ifaŋ mə fəp.» Kə Yakuba əŋcəməne ti Esay darəŋ haŋ kə wəkakə owose kəbaŋ ka kəpocε kaŋkə.
¹² Kə Esay oloku: «Paŋkən, pasolnə dəpə, in' endey' əm kirin.»
¹³ Kə Yakuba oloku: «Wəbe kem, məŋcərə a awut ηaŋcuca kəkətənə, k'isolə sə mir mowut kə mana məməsə. K'ayə yi yəkət pəpəŋ dəsək din-ε yəcəl yowut fəp yəŋfi.
¹⁴ Wəbe kem məy' im kirin, indey' əm tadarəŋ, pəpic-pəpic isurenə yəcəl k'awut pəkət, haŋ ibərə ndena wəŋc im nde atəf ηa Sehir.»
¹⁵ Kə Esay oloku: «İsakər' am afum em aləma akə isolə mə.» Kə Yakuba eyif Esay: «Ak' indeyənə ηa-ε? Təfaŋ ta ina, isətə kəŋaŋnə nənə məyi mə.»
¹⁶ Dəsək dadəkə də Esay əlek dəpə kəlucus ka Sehir.

Yakuba kəndə kən Səkem kəsək

¹⁷ Kə Yakuba əŋkə dare da Sukət. K'ələ kələ kən k'ələnə yəcəl yən ηgbaŋcan. Ti t' asəŋε tofo tatəkə tewe ta «Sukət*».
¹⁸ Kə Yakuba əmbərə kətamnə disrə dare da Səkem, atəf ηa Kanahan. K'əŋkə pəcəmbərəs dare kəsək kəberə kən kəyεfə ka Padaŋ-Aram.
¹⁹ K'eway awut a Hamər arkun dəwaca, papa ka Səkem, tofokəl ta antəf nde ənacəmbər abal mə. Ənaway di məŋcəmbəl† 100.
²⁰ Kə Yakuba əŋcəmbər di dəkələŋnə da Kanu, k'ewe tofo tatəkə «El-Elohe-Yisrayel‡».

† 32:29 Yisrayel = H. «kəsıməs kə Kanu» ‡ 32:31 Peniyel = H. «kəro ka Kanu» * 33:17 H. «ηgbaŋcan»

† 33:19 H. «kesita» = kəway ka tənkesiya kənayı tēm tatəkə ‡ 33:20 «El, Kanu ka Yisrayel»

34

Siməŋ kə Lewy kəlukse ayek ŋa wəkire kəŋan Dina nwe analapəs mə

¹ Dina, wan wəran nwe Leya enakome Yakuba mə, eyefe kəkə-nəŋk awut aran a dətəf. ² Səkem, wan ka Hamər wəHewy wəbe wəka dətəf, enəŋk kə, k'emban kə, k'ombocərne kə, k'elapəs kə. ³ Kə Səkem esektərne teta Dina wan wəran ka Yakuba, haŋ dəmoloku mən k'eseŋ kəsətə ka kəbətər ka Dina. ⁴ Kə Səkem oloku papa kən Hamər: «Məsəŋ im wəyecəra wəkawe pəyone wəran kem wəneŋce.» ⁵ Kə Yakuba ende pəcərə a Səkem eŋcərə wan kən Dina dərən. Mba nte awut a Yakuba arkun ŋanayi dale kə yəcəl yən mə, kə Yakuba eŋcaŋke ti haŋ kə ŋander kəyefe dale. ⁶ Kə Hamər papa ka Səkem əŋkə pəloklokər Yakuba. ⁷ Kə awut a Yakuba ŋander kəyefe dale. Nte ŋane moloku maməkə mə, kə mosumpər ŋa. Kə pəntele ŋa, bawo Səkem enayə təyə nte pənətəmar paŋaŋne kə Yisrayel mə: Kəkiye kəcərə Dina wan ka Yakuba dərən, ta ŋayone akin ayi-ε. ⁸ Kə Hamər oloku ŋa nte: «Wan kem Səkem efaŋ kəfaŋ dəm wəkire konu Dina kəneŋce, nəsəŋ kə kə pəneŋce, ilətsene nu. ⁹ Antam kəkətərne pacneŋcəne. Nəde nəc-səŋ su awut anu aran, nəc-lək awut asu aran. ¹⁰ Nəndende kə səna, atəf ŋendeyi nu dəwaca pəmə səna, nəyi de, nəcaməs, nəten sə de ntəf.» ¹¹ Kə Səkem oloku papa kə awəŋc a Dina: «K'isətər nu kəwose-ε, iŋsəŋ nu mpe o mpe nəŋwer im mə. ¹² Nəwer im kəfac kəpəŋ kə yopocə yelarəm. Iŋsəŋ nu yi. Mba nəsəŋ wəyecəra wəkawe Səkem pəneŋce.» ¹³ Kə awut a Yakuba arkun ŋantiŋkər Səkem kə kas bawo Səkem enakiye kəcərə ka wəkire kəŋan dərən. ¹⁴ Kə awut a Yakuba ŋaloku Səkem kə kas: «Pəŋcuca su kəsəŋ wəkire kosu, fum nwe antəkəŋc mə, bawo tendeyone kəlapəs kosu. ¹⁵ Kə səndewose tefaŋ tonu-ε, mēne nəna sə nəwose kəyi pəmə səna, ti tə tatəkə arkun aŋe ŋayi nu dacə mə fəp pakəŋc ŋa. ¹⁶ Təm tatəkə səŋwose kəc-lək awut

anu aran səneŋce, nəna sə dəmnə nəc-lək akosu nəc-neŋce. Sənde nno kə nəna payone sə afum akin ayi. ¹⁷ Mba kə nəntətəm kəne təkə səloku fə pakəŋc nu mə, səŋlek wan kosu Dina, səkə.» ¹⁸ Hamər kə wan kən Səkem ŋawose moloku maməkə, kəcərə fə aŋkəŋc ŋa. ¹⁹ Kə wan wərkun nwe oŋcop təyə tatəkə, bawo enabətər Dina haŋ pəcəpərər. Nkən Səkem sə, anabətər kə nde ndaraŋan patas aka di fəp. ²⁰ Hamər kə Səkem ŋaŋkə nde dəkəberə da dare daŋan, kə ŋaloku afum a dare: ²¹ «Afum akanə ŋəsəkə su bəkəc. ŋawose kənde atəf ŋaŋe ŋac-caməs, atəf ŋaŋe ŋəwəkəl ŋa. Ande paclekərēne aran kə ŋa. ²² Mba afum akanə kəwose kəŋan kənde kə səna, payone akin ayi, mēne pawose arkun aŋe ŋayi su dacə mə fəp, pakəŋc ŋa pəmə ŋa. ²³ Yəcəl yaŋan kə ca yaŋan fəp yəfədeyone yosu ba? Pawose tefaŋ taŋan gbəcərəm, ŋayi su de.» ²⁴ Akə ŋanakə dəkəberə da dare daŋan mə fəp, kə ŋaŋcəŋkəl Hamər kə wan kən Səkem. Arkun akə ŋanader dəkəberə da dare daŋan dəkəcəŋkəl mə fəp, k'əŋkəŋc ŋa. ²⁵ Tataka ta maas ta kəkəŋc kəŋan, akəŋc ŋayi kəcunene, kə awut a Yakuba mərəŋ, Siməŋ kə Lewy awəŋc arkun a Dina, ŋaləkəs sakma səŋan kə ŋander ŋacop dəkəberə da dare daŋan kədifət, haŋ kə ŋalip kədifət arkun aka dətəf fəp. ²⁶ Kə ŋandifene sə Hamər kə Səkem sakma səŋan, kə ŋalək wəkire kəŋan Dina ndena Səkem kə ŋaŋkə. ²⁷ K'awut a Yakuba ŋawəkərne sə afi, kə ŋaŋkiyəŋ aka dare bawo metele mənayi ŋa kəlapəs ka wəkire kəŋan Dina. ²⁸ Kə ŋalək ŋkesiya, cir, cəna, səfale, yəcəl yəkə yənayi dare disre kə dəkulum mə fəp. ²⁹ Kə awut a Yakuba ŋawətəs ca ya afi, awut aŋan, aran aŋan, kə ca yəkə ŋanabəp nda Səkem kə Hamər mə fəp kə ŋaŋkekərə. ³⁰ Kə Yakuba oloku Siməŋ kə Lewy: «Nəyə em pələc te tonu tendesəŋe aka Kanahan kə Perisi ŋadeter im, nəŋcərə a səmpice, kəberene kə ŋander kədesutene kə ina, tēm tatəkə ŋandesut im ŋaləsər afum em.» ³¹ Kə awut a Yakuba ŋaloku kas

kəŋan: «Səndewosə Səkem pəyɔ wəkire kosu pəmɔ wəran wəyi yama-yama ba?»

35

Yakuba kəyɛfɛ Səkem pəkə Betel

¹ Kə Kanu kəloku Yakuba: «Məyɛfɛ məpɛ məkə məndɛ Betel, məlompəs di dəkəlɔŋnɛ da Kanu nkɛ kənwurər əm, ntɛ mənayɛksər wɛŋɔ əm Esay mə.» ² Kə Yakuba oloku afum ən, kə akə ŋanayi kə nkən mə: «Nəwure nu dacɔ canu cəcikəra. Nəsəkəsne, nətubi, nəsəkpər yɛbɛrne. ³ Kəyɛfɛ k'ander, papɛrne Betel. Dəndo iŋkə-cəmbər dəkəlɔŋnɛ da Kanu nkɛ kənalok-lokər im dəsək ndɛ inayi pəcuca disrɛ, a kə kəsol' em tɛm ntɛ inayi dəpɔ ic-kə decikəra mə.»

⁴ Kə ŋasəŋ Yakuba canu cəcikəra nɛ cənayi ŋa dəwaca mə fəp, kəbər ya dələŋəs yaŋan. Kə Yakuba ɛmət yi nde kətək kəpəŋ kəŋkə kəyi Səkem kəsək mə. ⁵ Kə ŋəŋkə. Kə ayekyek ŋa Kanu ŋɛŋgbəpərne aka sədare səkəsək fəp, kə ŋantətam kəcəmə awut a Yakuba darəŋ.

⁶ Kə Yakuba ŋambɛrɛ kə akə ŋanacəmə kə darəŋ mə fəp, kəkə ka Lus, ti tɔ tatəkə dare da Betel, atəf ŋa Kanahan. ⁷ K'ɛŋcəmbər di dəkəlɔŋnɛ da Kanu, k'ewe tofo tatəkə «El-Betel», bawo difɔ Kanu kənwurər kə tɛm ntɛ ɛnayɛksər wɛŋɔ mə. ⁸ Kə Debora, wəran nwe ɛnadusum Rebeka mə, efi. K'awup kə Betel tantəf, nde aŋkiri dəntəf nɛtəf awe tewe ta «Kətək ka Mɛŋcər» mə.

⁹ Kə Kanu kəwurər sɔ Yakuba, ntɛ ɛmbɛrɛ Padaŋ-Aram mə, kə kəmpocɛ kə pətət. ¹⁰ Kə Kanu kəloku kə: «Mən' aŋwe Yakuba, mba afəsəw' am tewe ta Yakuba tatəkə. «Yisrayel» ŋ' ande pac-w' am oŋ.» Kə Kanu kəsəŋ kə oŋ tewe ta Yisrayel. ¹¹ Kə Kanu kəloku kə: «In' əyənɛ Kanu nkɛ kəntam mes fəp mə. Məyənɛ wəkombəra, məla. Afum a təf yɛlarəm ŋə məndekom, abɛ ŋandewur əm dərɛs. ¹² Atəf nɛtəf isəŋ Abraham kə Isiyaka mə, indesəŋ əm ŋi kə yuruya yam kə məndecəpər-ɛ.

Indesəŋ ŋa atəf ŋəŋɛ.» ¹³ Kə Kanu kəmbɔlɛ kə day, nde kənalok-lokər kə mə. ¹⁴ Kə Yakuba ɛŋcəmbər tasar da tofo təkə Kanu kənalok-lokər kə mə. K'ompus pi, k'olonər pi moro. ¹⁵ Kə Yakuba əsəŋ tofo tatəkə tewe ta Betel, nde Kanu kənalok-lokər kə mə.

Kəkom ka Benyamin, defi da Rasel

¹⁶ Yakuba ɛyɛfɛ Betel kə afum ən. ŋanawak kəbɔlɛ sɔ kəbɛrɛ ka Efarata, kə Rasel oŋkom, kəkom kəcuy. ¹⁷ Eyi pəcuy pa kəkom kəŋkə, kə wəbərən kən wan oloku: «Ta mənɛsɛ, bawo məsətɔ sɔ wan wərkun!» ¹⁸ Ntɛ Rasel ɛŋc-fi mə, k'ewe wan wəkəkə Bən-Oni*. Mba kə kas ewe kə Benyamin†. ¹⁹ Kə Rasel efi. K'awup kə nde dəpɔ da Efrata, nde Betlɛhɛm. ²⁰ Kə Yakuba ɛŋcəmbər tasar nde kufu ka Rasel, tasar papəkə ɛnacəmbər kufu ka Rasel mə, pəsərəyi di haŋ məkə. ²¹ Kə Yakuba əŋkə, pəcəmbər abal nde Mikədal-Edɛr takəron. ²² Ntɛ Yakuba eyi atəf ŋəŋkə mə, kə Ruben əŋkə pəfəntərər Bilha wələkə ka papa kən, kə Yakuba ɛŋcərə ti.

Yakuba ɛnasətɔ awut arkun wəcɔ kə mɛrəŋ: ²³ Awut a Leya: Ruben coco ca Yakuba, Siməŋ, Lewy, Yuda, Isakar, kə Sabulon. ²⁴ Awut a Rasel: Isifu kə Benyamin. ²⁵ Awut a Bilha, wəmarəs ka Rasel: Dan kə Naftali. ²⁶ Awut a Silpa, wəmarəs ka Leya: Kadu kə Aser. Awut a Yakuba ŋanayi akəkə, aŋɛ ɛnakom Padaŋ-Aram mə.

²⁷ Kə Yakuba ɛnder kas Isiyaka kəsək, nde Mamre, nde Kiriya Harba, nde pəyənɛ Hɛbərəŋ mə, a kə Abraham kə Isiyaka ŋanayi decikəra mə. ²⁸ Kəwon ka Isiyaka doru kənasətɔ meren 180. ²⁹ K'ɛŋgbɛŋ kifir. K'efi, k'əŋəŋkəl atem ən akə ŋanafi mə, Isiyaka ɛnasikər, doru dɛtəŋnɛ kə. K'awut ən Esay kə Yakuba ŋawup kə.

36

Esay kəndɛ kən nde atəf ŋa Edəm

¹ Dokombəra da Esay dɔ dandɛ, nwe aŋwe sɔ Edəm mə. ² Kə Esay ɛlɛk aran ən, aran a Kanahan dacɔ:

* **35:18** H. = «wan wəka pucuy» † **35:18** H. = «wan wəka kəca kətət»

Ada, wan wəran ka Elon wəHewy, Oholibama wan wəran ka Ana, wan wəran ka Cibehəŋ wəHewi, ³ Basmat wan wəran ka Səmayila, wəkire ka Nebayot. ⁴ Kɔ Ada oŋkome Esay Elifas, kɔ Basmat oŋkom Rehuwel. ⁵ Kɔ Oholibama oŋkom Yehus, Yahelam, kɔ Korah. Awut a Esay nɔ akakɔ aŋe anakome kɔ Kanahan mɔ. ⁶ Kɔ Esay elek aran ɔn, awut ɔn arkun kɔ aran, afum ɔn aka kəlɔ kɔn, yɔcɔl yɔn kɔ ca yɔkɔ enasɔtɔ atɔf nɔ Kanahan mɔ fəp, k'ɔŋkɔ atɔf nɔlɔma. K'ɔmbɔle wɛŋc Yakuba, ⁷ bawo yɔcɔl yɛnalar nɔ, ta nɔntam kəyi tofo tin-ɛ. Atɔf nɔŋe nɔnayi mɔ nɛnafetər nɔ teta yɔcɔl yaŋan yɛlarəm. ⁸ Kɔ Esay endɛ nde tɔrɔ ta Sehir. Esay, nkɔn aŋc-we sɔ Edəm.

Yuruya ya Esay

⁹ Dokombəra da Esay, dɔ dandɛ wətem ka yuruya nɔe aŋwe Edəm mɔ, nde tɔrɔ ta Sehir kəron. ¹⁰ Mewe ma awut a Esay mɔ mamɛ: Elifas wan ka Ada wəran ka Esay, Rehuwel wan ka Basmat wəran ka Esay. ¹¹ Awut a Elifas nɔnayoŋe: Teman, Omar, Sefo, Kahetam, kɔ Kenas. ¹² Timna wəlako ka Elifas enayi wan ka Esay. K'ɔŋkome Elifas Amalek. Awut a Ada nɔ akakɔ wəran ka Esay. ¹³ Mewe ma awut a Rehuwel mɔ mamɛ: Nahat, Serah, Sama, kɔ Misa. Awut a Basmat nɔ akakɔ wəran ka Esay. ¹⁴ Mewe ma awut a Oholibama wan wəran ka Ana, wan-sɔ ka Cibehəŋ, wəran ka Esay: K'ɔŋkome Esay Yehus, Yahelam, kɔ Korah. ¹⁵ Mewe ma abɛ a yuruya ya Esay mɛmɛ: Awut abɛ a Elifas, coco ca Esay: Wəbɛ Teman, wəbɛ Omar, wəbɛ Sefo, wəbɛ Kenas, ¹⁶ wəbɛ Korah, wəbɛ Kahetam, kɔ wəbɛ Amalek. Abɛ a Elifas nɔ akakɔ, atɔf nɔ Edəm. Awut a Basmat nɔ akakɔ, wəran ka Esay. ¹⁸ Awut a Oholibama nɔ akanɛ, wəran ka Esay: Wəbɛ Yehus, wəbɛ Yahelam, kɔ wəbɛ Korah. Abɛ a Oholibama nɔ akanɛ wan wəran ka Ana, wəran ka Esay.

¹⁹ Awut a Esay nɔ akakɔ, kɔ abɛ aŋan. Esay nwe aŋc-we sɔ «Edəm» mɔ.

²⁰ Awut a Sehir wəHori nɔ akanɛ: Lotan, Sobal, Cibehəŋ, Ana, ²¹ Disəŋ, Esɛr, kɔ Disəŋ. Abɛ aHori nɔ akakɔ, awut a Sehir nde atɔf nɔ Edəm. ²² Awut a Lotan nɔnayoŋe Hori kɔ Hemam. Wəkire ka Lotan enayoŋe Timna. ²³ Awut a Sobal nɔnayoŋe Alwan, Manahat, Ebal, Sefo, kɔ Onam. ²⁴ Awut a Cibehəŋ nɔnayoŋe Awa kɔ Ana. Ana wəkakɔ enafir kəlɔmp nde dətɛgbɛrɛ, pəkɔ dənkek sɔfale sa papa kɔn Cibehəŋ. ²⁵ Awut a Ana nɔnayoŋe Disəŋ kɔ Oholibama, wan ka Ana wəran. ²⁶ Awut a Disəŋ nɔnayoŋe: Hemdan, Esban, Yitran, kɔ Keran. ²⁷ Awut a Etsɛr nɔnayoŋe: Bilan, Sawan, kɔ Akan. ²⁸ Awut a Disəŋ nɔnayoŋe Huc kɔ Aran. ²⁹ Abɛ a Hori nɔ akanɛ: Wəbɛ Lotan, wəbɛ Sobal, wəbɛ Cibehəŋ, wəbɛ Ana, ³⁰ wəbɛ Disəŋ, wəbɛ Ecɛr, wəbɛ Disəŋ. Abɛ a Hori nɔ akakɔ, abɛ aŋan atɔf nɔ Sehir. ³¹ Tem tatɔkɔ abɛ nɔnatɔmpər fɛ kərəsna dɛbɛ nde atɔf nɔ Yisrayel. Mewe ma abɛ aŋe nɔnacepər atɔf nɔ Edəm mɔ, mɔ mamɛ: ³² Bela, wan ka Behor, enayoŋe wəbɛ Edəm, tewe ta dare dɔn tɛnayoŋe Dinaba. ³³ Kɔ Bela efi. Kɔ Yobabu wan ka Serah wəka Bɔcəra elek dɛbɛ dɔn. ³⁴ Kɔ Yobabu efi. Kɔ Hucam wəka atɔf nɔ Temani elek dɛbɛ dɔn. ³⁵ Kɔ Hucam efi. Kɔ Hadadu wan ka Bedadu elek dɛbɛ dɔn. Nkɔn enacəmbər Madiyan nde kulum ka Mohabu. Tewe ta dare dɔn tɛnayoŋe Awit. ³⁶ Kɔ Hadadu efi. Kɔ Samla wəka Masreka elek dɛbɛ dɔn. ³⁷ Kɔ Samla efi. Kɔ Sawul wəka dare da Rehobɔt Dəŋgbɔkɔ elek dɛbɛ dɔn. ³⁸ Kɔ Sawul efi. Kɔ Bahal-Hanan, wan ka Akbər, elek dɛbɛ dɔn. ³⁹ Kɔ Bahal-Hanan wan ka Akbər efi. Kɔ Hadar elek dɛbɛ dɔn. Tewe ta dare dɔn tɛnayoŋe Pawu, kɔ tewe ta wəran kɔn tɛnayoŋe Mehetabel, wan ka Matrɛdu wəran, wan ka Mesahabu wəran. ⁴⁰ Mewe ma abɛ a Esay mɔ maməkɔ, dəcɔr dəcɔr, dətɔf tɔf. Pəmɔ tatɔkɔ mewe maŋan moloku ti mɔ: Wəbɛ Timna, wəbɛ Alwa, wəbɛ Yetet, ⁴¹ wəbɛ Oholibama, wəbɛ Ela, wəbɛ

Pinəŋ, ⁴² wəbe Kenas, wəbe Teman, wəbe Mibcar, ⁴³ wəbe Makdiyel, wəbe Iram. Akanəŋe ŋanayəne abe a Edəm, kə dəkənde danan atəf ŋəkə ŋanayəne abe mə. Esay enayəne wətem ka aka Edəm.

Tecepərenə ta Isifu

37

37-50

Taruku ta Yakuba k'afum ən

Məwerəp ma Isifu

¹ Kə Yakuba ende atəf ŋa Kanahan nde kas enandə mə. ² Dokombəra da Yakuba dende: Kəsətə ka Isifu meren wəco kə camət-merəŋ, kə Isifu eyefe pəc-cəpse awenç aŋa darəŋ ŋackək ŋkesiya kə cir. Pəyənə wan wəfet, pəc-cəme awut arkun a Bilha kə Silpa darəŋ, aran a kas. Mba Isifu eŋcder pəcsəŋe papa kəŋan kəcəre məcemcəmənə mēlec məkə meŋc-cəpər di mə fəp. ³ Yakuba* enabətər Isifu pətəs awut ən aləpəs aŋe fəp, bawo detem disre d' enasətə kə. Kə Yakuba əsət bərumus bənəŋkəsəl lom k'əsəŋ bi Isifu. ⁴ Kə awenç a Isifu ŋande ŋanəŋk, a kas kəŋan əmbətər Isifu pətəs ŋa fəp. Kə ŋamençke Isifu mētele maməkə. Kə ŋayi ta ŋaŋlok-lokər Isifu bel-bel-ε. ⁵ Kə Isifu ewerəp, k'əŋkə pəloku mere maməkə awenç aŋa, kə akakə ŋanəŋkanə sə kəter kə. ⁶ Kə Isifu oloku ŋa: «Awenç im aŋa, nəcəŋkəl mere mmə iwərəpna mə! ⁷ Dəkulum ayina pacsek mēmpələ. Pəwon fε kə kilim kem ka mēmpələ kəyefe kə kəŋcəme sot! Kə cilim ca mēmpələ ma nəna cənder cənəŋkər kemi, kə cəntontnənə ki.» ⁸ Kə awenç aŋa ŋaloku kə: «Mba mənə mənçem-cəmne kəyənə ka wəbe ka sənə ba? Məyi su kəronç?» Kə ŋamberenə sə kəter kə teta moloku mən maməkə. ⁹ Kə Isifu endəsə pəwerəp, k'oloku sə ti awenç aŋa. K'oloku: «Iwərəpna sə: Dec, ŋof kə cəs wəco kə pin yontontnən' em.» ¹⁰ Kə Isifu oloku mere maməkə papa kən kə awenç aŋa. Kə papa kən oŋkul-kulər kə, k'eyif kə: «Cəke cə

mere mame məwerəp mə moloku-ε? Mənçem-cəmne a səndeder, iya kam, awenç əm aŋa, kə ina sədetontnən' am dəntəf?» ¹¹ Kə awenç a Isifu ŋayənə kə kəraca. Mba kə kas kəŋan emençkərne kəwerəp kançkə.

Awenç a Isifu ŋançaməs kə

¹² Kə awenç a Isifu ŋande ŋawur, kəkə-kək ŋkesiya kə cir ya kas kəŋan nde Səkem. ¹³ Kə Yakuba oloku Isifu: «Awenç əm aŋa ŋayi Səkem ŋawurenə yəcəl kəkəsə-mət. Məder, ifaŋ kəsom əm nde ŋayi mə.» Kə Isifu owosə: «In' ewel!» ¹⁴ Kə Yakuba oloku kə: «Məkə məməmən em kə pəyi fə daka o daka deyī fε awenç əm aŋa kə yəcəl yefet-yefet-ε. Məder məlok' im ti.» K'osom kə kəyefe ka aranta ŋa Hebərəŋ, kə Isifu əŋkə Səkem. ¹⁵ Kə wərkun wələma əŋkə pəbəp kə pəc-kafələ-kafələ dəkulum. Kə wərkun nwe eyif kə: «Ake məntən-ε?» ¹⁶ Kə Isifu oloku kə: «Awenç im aŋa ŋ' inten, ilətsen' am məmentər im nde ŋayi kəkəkəs yəcəl mə.» ¹⁷ Kə wərkun nwe oloku kə: «ŋayefe de, inenəna ŋa ŋac-loku: «Paŋkən kəca ka Dotan.» Kə Isifu eŋcəme ni yaŋan darəŋ, kə yəcəl haŋ k'əŋkə pəbəp ŋa Dotan.

¹⁸ K'awenç aŋa ŋanəŋk kə pəbələ, ta entabəp ŋa-ε, kə ŋaseke kə kədif. ¹⁹ Kə ŋalokenə: «Wəbe ka kəwerəp ender wəkə. ²⁰ Nəder oŋ padif kə, pagbal kə nde dəkələmp. Pakə paloku fə wəsem wəsəm kə. Paməmən oŋ daka nde kəwerəp kən kəndeyənə mə.» ²¹ Kə Ruben ene ti, k'embaŋ kə akakə dəwaca. K'oloku: «Ta pasəŋe kə kəfi.» ²² Kə Ruben oloku sə: «Ta nəwure mecir! Nəgbal kə kələmp kançke kəyi nnə dətegbere mə. Ta nədençər kə kəca!» Enaloku ŋa moloku mame, nte tənçəŋe pətəm kəyac Isifu defi, pəkene kə kas mə. ²³ Nte Isifu embəp awenç aŋa mə, kə akakə ŋawure kə bərumus bənəŋkəsəl lom bəkə enabernə mə. ²⁴ Kə ŋasumpər kə, kə ŋantore kə dəkələmp. Kələmp kançkə kənawosər, ali domun kənayə fε. ²⁵ Kə ŋande ŋacdi yeri, ŋandeyekti fər, kə ŋanəŋk afum

* 37:3 H. «Yisrayel» = tewe tante tə Kanu ki sərka kənasəŋ Yakuba. Məməmən

a Səmayila nayeƒe atɔf ɲa Kalahadu. Yɔkɔmɛ yaɲan yesare gbɔngbo, simi, kɔ cigbili nyɛ ɲaɲckekɔrɛ Misira mɔ. ²⁶ Kɔ Yuda oloku awɛɲɔ aɲa: «Ta ake tɔ andedife wɛɲɔ kosu pamɛɲk mecir mɔn-ɛ? ²⁷ Nɔder pacamsɔr kɔ afum a Səmayila. Ta padɛɲɔr kɔ kɔca. Bawo wɛɲɔ kosu ɔfɔ, mecir min mayi mɔ ampaɲɛ.» K'awɛɲɔ aɲa ɲanɛnɛ kɔ moloku mamɔkɔ. ²⁸ Kɔ acamɔs aMadiyaɲ aɲɛ ɲaɲc-cɛpɔr mɔ, ɲampɛnɛ Isifu dɔkɔlɔmp. Kɔ awɛɲɔ a Isifu ɲaɲcamsɔr kɔ aMadiyaɲ gbɛti ɲcɔmbɔl wɔco mɛrɔɲ, k'aMadiyaɲ ɲaɲckekɔrɛ Isifu Misira. ²⁹ Ntɛ Ruben oluksɔrɛnɛ kɔdemɔmɔn kɔlɔmp disrɛ mɔ, embɔp fɛ sɔ Isifu kɔlɔmp disrɛ. K'ɛwal-wali yɛbɛrɛnɛ yɔn. ³⁰ K'ɛɲkafɔlɛ nnɔ awɛɲɔ aɲa ɲayi mɔ, k'oloku: «Wan nwe eyi fɛ sɔ nnɔ dɔkɔlɔmp! Cɔke indeyɔ ɔɲ-ɛ?» ³¹ Kɔ ɲalɛk bɛrumus ba Isifu, kɔ ɲafay ambiyɔfo amera, kɔ ɲasɔpɔt bɛrumus babɔkɔ mecir. ³² Kɔ ɲaɲkenɛ kas kɔɲan bɛrumus bɔnɔɲkɔsɔl lom ba Isifu babɔkɔ, kɔ ɲaɲkɔ ɲac-loku kas kɔɲan: «Yamos yaye yɔ sɔɲkɔ sɔnɔɲk. Mɔna sɔ mɔmɔmɔn ma kɔ pɔyi fɔ bɛrumus ba wan kam bɔ-ɛ.» ³³ Kɔ Yakuba ɛnɛpɔl bi, k'oloku: «Bɛrumus ba wan kem bɔ! Wɛsɛm wɔlɔma wɛlɛc wɔsɔm kɔ! Wɛsɛm wɛwatɔri-watɔri kɔ!» ³⁴ Kɔ Yakuba ɛwal-wali yamos yɔn, k'ɛsɛkɔnɛ abɛk defɛ. K'ombɔk wan kɔn Isifu mataka mɛlarɔm. ³⁵ Kɔ awut ɔn arkuɲ kɔ aran fɔp ɲayeƒe kɔtɔrɛ-tɔrɛ kɔ abɛkɔc. Mba k'ombupɔrɛ kɔlɛtsɛnɛ fɔp. K'oloku: «Indebok wan kem haɲ dɔsɔk ndɛ indɛkɔ-bɔp kɔ dabiya mɔ!» K'ɛɲcɔmɛ kɔbɔk ka wan kɔn darɔɲ.

³⁶ Kɔ aMadiyaɲ ɲaɲcamɔs Isifu Misira. Kɔ Potifar wɔtupɛ ka Fira-wona yeri nwe ɛnayeɲɛ wɔbɛ ka abum a dɔsaɲka sa Firawona mɔ, ɛway kɔ.

38

Yuda kɔ Tamar

¹ Tɛm tatɔkɔ, Yuda pɔbɔlɛnɛ awɛɲɔ aɲa, kɔ ɔɲkɔ pɔyi kɔ wɔrkun wɔlɔma nwe aɲcwe Hira mɔ, wɔka Adulam ɛnayeɲɛ. ² Dɔndo, kɔ Yuda ɛnɔɲk

wɔyɛcɔra wɔKanahan wɔlɔma pac-we kɔ Suwa. K'ɛlɛk kɔ k'ɛnɛɲɔc k'ombɔcɔrɛnɛ kɔ. ³ Kɔ Suwa embɛkɔs, k'ɔɲkɔmɛ Yuda wan wɔrkun k'ɛwe kɔ Er. ⁴ K'embɛkɔs sɔ k'ɔɲkɔm wan wɔrkun k'ɔsɔɲ kɔ tewe ta Onaɲ. ⁵ K'ɔɲgbɔkɔrɛ sɔ kɔkom wan wɔrkun nwe ɛnawe Selah mɔ. Dare da Kisibu Yuda ɛnayeɲɛ tɛm ntɛ Suwa ɔɲc-kom Selah mɔ. ⁶ Kɔ Yuda ɛface coco cɔn wɔyɛcɔra nwe aɲcwe Tamar mɔ. ⁷ Mba Er, nwe ɛnayeɲɛ coco ca Yuda mɔ, ɛnatesɛ fɛ fɔr ya Kanu Kɔpɔɲ kirɔɲ. Kɔ Kanu Kɔpɔɲ kɔsɔɲɛ kɔ kɔfi. ⁸ Kɔ Yuda oloku tɔɲɔ tɔn Onaɲ: «Mɔbɔcɔrɛnɛ wɔran ka wɔbɛk' am. Mɔsɔɲɛ wɔran kɔn pɔsɔtɔnɛ kɔ yuruya.» ⁹ Ntɛ Onaɲ ɛnacɔrɛ a wan nwe ɛndɛsɔɲ wɔran ka wɔbɛk' ɔn mɔ, ɔfɔdɛyɔnɛ wɔkɔn. Kɔ ɲaɲc-kɔna-fɔntɔrɛ kɔ wɔran ka wɛɲɔc-ɛ, pɔc-lɔɲ domun dɔn dɔntɔf, ntɛ tɔɲsɔɲɛ ta ɔsɔɲɛ wɔran nwe kɔbɛkɔs mɔ. ¹⁰ Mɔyɔ mɔn mamɔkɔ mɔɲc-bɔt fɛ Kanu Kɔpɔɲ. Kɔ kɔsɔɲɛ sɔ nkɔn Onaɲ kɔfi. ¹¹ Kɔ Yuda oloku Tamar wɔran ka wan kɔn: «Mɔndɛ kɔbal ka wos ɔm ndɛna papa kam haɲ wan kem wɔrkun Selah pɔc-bɛk.» Bawo Yuda ɔɲc-lokune: «Wɔkawe sɔ kɔfi k'ɛnder pɔmɔ abek' ɔn.» Kɔ Tamar ɔɲkɔ pɔyi ndɛ kɔlɔ ka papa kɔn.

¹² Kɔ mataka mɛlarɔm mɛɲɔcɛpɔr, kɔ wan wɔran ka Suwa, wɔran ka Yuda, ɛfi. Ntɛ abɛkɔc ɲɛnator Yuda mɔ, k'ɛmpɛrɛnɛ kɔca ka Timna kɔ wanapa kɔn Hira wɔka Adulam, ndɛ akɔ ɲaɲcfon ɲkɛsiya yɔn ɲanayeɲɛ mɔ. ¹³ K'ɔɲkɔ paloku Tamar: Kɔɲci kam ɛntas Timna kɔkɔ-fon ɲkɛsiya yɔn yɛfɛt. ¹⁴ Kɔ Tamar owurɛ yamos yɔn ya kɔbal, k'ɛɲgbalɛrɛnɛ kɔloto, k'ɛnɛpɔsɔrɛnɛ ki, k'ɔɲkɔ pɔndɛ dɔkɔbɛrɛ da ɛnayeɲɛ ndɛ dɔpɔ da Timna. Bawo ɛnanɔɲk a Selah embɛk, k'antɔlɛk kɔ pasɔɲ Selah pɔyɔnɛ wɔran kɔn. ¹⁵ Kɔ Yuda ɛnɔɲk Tamar, kɔ pɔyi kɔ pɔmɔ wɔran wɔyama-yama, bawo ɛnakumpɔnɛ kɔrɔ. ¹⁶ Kɔ Yuda ɛɲcaɲ Tamar moloku dɔpɔ: «Taɲkɔn, sɔkɔ sɔfɔntɔrɛ.» Bawo Yuda ɛnacɔrɛ fɛ a wɔran ka wan kɔn wɔrkun ɔfɔ. Kɔ

Tamar eyif kɔ: «Ake mɔndekɔ-sɔŋ im, kɔ mɔmbocɔrn' em-ε?» ¹⁷ K'oloku: «Inkɔ-ker' am wir wowut yɔcɔl yem dacɔ.» Kɔ Tamar oloku: «Mɛnɛ mɔsɔŋ im paka pɔlɔm itɔmpɛr haŋ mɔc-kerɛ wir wowut wawɔkɔ.» ¹⁸ Kɔ Yuda eyif kɔ: «Ake indesɔŋ ɔm haŋ ic-kerɛ wir wowut nwε?» Kɔ Tamar oloku kɔ: «Mɔsɔŋ im tamp tam, kɔbɔnda kɔ kɔgbo kaŋkɔ mɔntɔmpɛr mɔ.» Kɔ Yuda ɔsɔŋ kɔ yi. Kɔ Yuda ɛfɔntɔrɛ kɔ Tamar, kɔ Tamar ɛmbɛkɔsɛ Yuda. ¹⁹ Kɔ Tamar ɛyɛfɛ k'ɔŋkɔ, k'owurɛ kɔloto kaŋkɔ ɛnagbalɔrnɛ mɔ, k'ɛmbɛrnɛ sɔ yamos yɔn ya kɔbal.

²⁰ Kɔ Yuda osom wanapa kɔn wɔAdulam, a pɔkenɛ Tamar wir wowut, pɔkerɛnɛ ca yɔkɔ ɛnacɔmbɛr di sɛkɛ mɔ. Mba ɛnanɔŋk fɛ kɔ. ²¹ Kɔ wɔkɔkɔ ɔŋkɔ pɔc-yifɔt afum akɔ ɛnabɔp di mɔ: «Deke wɔran wɔtɛn arkun, nwε ɛŋcɔmɛna nnɔ dɔpɔ da ɛnayim mɔ, eyi-ε?» Kɔ akɔkɔ ŋaloku kɔ: «Wɔran wɔtɛn arkun ɔfɔcɔmɛ nnɔ.» ²² Kɔ wɔrkun nwε olukus k'ɔŋkɔ pɔc-loku Yuda: «Inɔŋk fɛ kɔ. Ali afum a tofo tatɔkɔ ŋaloku: «A wɔran wɔtɛn arkun eyi fɛ nnɔ.»» ²³ Kɔ Yuda oloku: «Pɔmɛŋkɔrnɛ ca yem yɔkɔ ɔntɔmpɛr mɔ! Ta patɛnɔrnɛ malap. Bawo isom pakenɛ kɔ wir wowut kɔ mɔntɔnɔŋk kɔ.» ²⁴ Ntɛ yof maas yɛŋcɛpɛr mɔ, k'andɛ paloku Yuda: «Wɔran ka wan kam ɔŋkɔt yama-yama, kɔ tɔsɔŋɛ kɔ kɔbɛkɔs.» Kɔ Yuda oloku: «Nɔwurɛnɛ kɔ. Pɔcɔf kɔ!» ²⁵ Ntɛ asolɛ kɔ kɔwurɛnɛ doru mɔ, k'osom nda kɔŋci kɔn: «Wɔbɛkɔsɔs kem ɔyɔ ca nyɛ. Mɔsɛp mɔcɔrɛ nwε ɔyɔ tamp pampɛ, kɔbɔnda kaŋkɛ, kɔ kɔgbo kaŋkɛ mɔ.» ²⁶ Kɔ Yuda ɛnɛpɔl yi. K'oloku: «Tamar olomp pɔtas im, bawo iwosɛ fɛ kɔsɔŋ kɔ wan kem Sɛlah.» Difɔ tɛnalip ɛŋcɔrɛ fɛ kɔ sɔ dɛran.

²⁷ Ntɛ Tamar ɛyɛfɛ kɔkom mɔ, k'anɔŋk fɔ cɔbɛri cɔyi kɔ dɔkor. ²⁸ Tamar eyi kɔkom. Kɔ wan wɔcɔkɔ-cɔkɔ owurɛ kɔca. Kɔ wɔran wɔbaŋ wan osumpɛr kɔnaka nkɛ kɔca k'ɔŋkɔt kɔ debɛŋa deyim dɔkɔca, pɔcɔluku: «Wɔkawɛ andɛnuŋkɛnɛ

kɔkom.» ²⁹ Mba kɔ kɔnaka nkɛ kɔlɛŋ kɔca kɔ wɛŋc onuŋkɛnɛ kɔwur. Kɔ wɔbaŋ wan eyifnɛ: «Kɔpɔc kɔrɛ kɔ mɔwurɛ kaŋkɛ-ε?» Kɔ Tamar ewe wan wɔkɔkɔ Pɛrɛc. * ³⁰ Kɔ wan wɔka mɛrɔŋ owur, nwε anakot debɛŋa dɔkɔca mɔ, kɔ Tamar ewe wɔkɔkɔ tewɛ ta Serah. †

39

Isifu kiyi kɔn Misira ndena Potifar

¹ K'ɔŋkɛkɔrɛ Isifu Misira. Kɔ Potifar wɔMisira, wɔbɛ wɔpɔŋ wɔka firawona, nwε ɛnayɔnɛ wɔkirɛŋ ka abum ɔn mɔ, ɛway kɔ afum a Sɔmayila dɔwaca akɔ ŋanakerɛ kɔ Misira mɔ. ² Kanu Kɔpɔŋ kɔnasolɛ Isifu, pɔcucɔ fɔp pɔ Kanu Kɔpɔŋ kɔŋcɔbaŋ kɔ. Kɔlɔ ka wɔbɛ kɔn wɔMisira k'ɛnayi. ³ Kɔ wɔbɛ kɔn ɛnɔŋk fɔ Kanu Kɔpɔŋ kɔsolɛ Isifu. Mosumpɛr mɔn fɔp, Kanu Kɔpɔŋ kɔŋcɔmar kɔ mɛctɛsɛ kɔ dɔwaca. ⁴ Kɔ Isifu ɛndɛ pɔsɔtɔ kɔlaŋ ka wɔbɛ kɔn nwε ɛŋc-bɔcɛ mɔ. Kɔ wɔkɔkɔ ɛlɛk kɔ, k'ɔsɔŋ kɔ dɛbɛ da kɔcɔmbɛr-cɔmbɛr mes ma kɔlɔ kɔn disrɛ. K'ɛlɛk daka dɔn fɔp k'ɛmbɛr di Isifu dɔwaca pɔc-lompɛ-lompɛ kɔ di kɔcɔmbɛr-cɔmbɛr. ⁵ Ntɛ Potifar ɛlaŋ Isifu, a k'ɔsɔŋ kɔ kɔcɔmbɛr-cɔmbɛr ka mes ma kɔlɔ kɔn disrɛ fɔp mɔ, kɔ Kanu Kɔpɔŋ kɔmpocɛ kɔlɔ ka wɔMisira nwε, tɛta Isifu. Kɔ kɔpocɛ ka Kanu Kɔpɔŋ kɔsumpɛr daka da Potifar fɔp, kɔyɛfɛ dɛkɛr haŋ ndɛ dalɛ. ⁶ K'ɛsakɔrɛ tɛta daka dɔn fɔp Isifu, nkɔn ɛnasumpɛr fɛ sɔ ntɛ o ntɛ mɛnɛ yɛri nyɛ ɛŋc-di mɔ.

Isifu kɔ wɔran ka Potifar

Mba Isifu fum wɔtɔt teyi ɛnayi. ⁷ Ntɛ mes mamɔkɔ mɛŋcɛpɛr mɔ, kɔ wɔran ka wɔbɛ kɔn ɛndɛ pɔcɛŋcɔr Isifu fɔr, k'oloku kɔ: «Mɔfɔntɔrɛ kɔ ina!» ⁸ Kɔ Isifu ɛfati. K'oloku wɔran ka wɔbɛ kɔn: «Mɔnɔŋk ntɛ wɔbɛ kem ɛlɛk mes mɔn fɔp k'ɛmbɛr im dɔwaca mɔ, tɔsɔŋɛ ɔfɔsɔyɔ ntɛ o ntɛ dɛkɛr k'ɛlɛk sɔ daka dɔn fɔp k'ɔsɔŋ im kɔcɔmbɛr-cɔmbɛr. ⁹ Fum nwε o nwε eyi fɛ nnɔ kɔlɔ kaŋkɛ nwε ɛlɛlɛ pɔcɛpɛr im mɔ. Ɔmɔnɛnɛ f' em ntɛ o ntɛ ta kɔlɔ

* 38:29 Pɛrɛc = «kɔpɔc» † 38:30 Serah = «Kɔpɛ ka dec»

kanke mene mæna, bawo wæran kæn mæyæn. Ak' endesøn' em on kəyo pælec pəpən, iciyanε sə Kanu-ε?» ¹⁰ Kə wæran nwe ençamene Isifu moloku maməkə darən han mataka melarəm. Mba Isifu enawose fe mεcem-cemne mæn, kəcære fə nfəntære kə nkæn. ¹¹ Dəsək dəlōma, kə Isifu emberε dəkəb dəkəlompæs yebæc yæn. Mba dəsək dadəkə afum a kəb kanəkə ali wəkin enayi fe deker. ¹² Kə wæran nwe osumpær pæberne pa Isifu k'oloku kə: «Məfəntære kə ina!» Kə Isifu esakære kə pæberne pæn, k'eyekse k'owur doru. ¹³ Nte wæran nwe enənjk fə Isifu esakære kə pæberne pæn dəwaca, k'eyekse k'owur doru mə. ¹⁴ K'ewe afum a kəb kənan k'oloku ηa nte: «Nənənjk, wəHebæru nwe wos im* enkerε pədefani su mə. Isifu ender im a pədefəntære kə ina. Ti tə injkulenε pəpən. ¹⁵ Nte endecære fə kəpene k'indε dim mə, k'eyekse. K'esakær' em pæberne pæn kə nkæn owur nde doru.» ¹⁶ Kə wæran nwe ombocærne pæberne pa Isifu kəsək, han wəbe ka Isifu pæc-bere deker. ¹⁷ Kə wæran nwe oloku wos tin tayi, k'oloku kə: «Wəcar wəHebæru nwe mənkerε su mə, ender im a pədefan' im. ¹⁸ Mba nte injkulekule pəpən mə, k'esak pæberne pæn nnə iyi mə. Kə nkæn eyekse k'owur nde doru.» ¹⁹ Nte wəbe ka Isifu ene moloku ma wæran kæn, nwe onç-loku kə: «Nte tə wəcar kam əyo em!» ²⁰ Kə meteλε məpən mosumpær wəbe ka Isifu. Kə wəkəkə ember Isifu dəbili kəca nke wəbe enç-ber afum ən dəbili mə. Kə Isifu eyi dændo dəbili.

Kəyi ka Isifu dəbili

²¹ Kə Kanu Kəpən kəsole Isifu, kə kəlas layidi da amera ηobotu ηəkə kənasən kə mə. Kə kəsənε wəbe wəka dəbili emar kə. ²² Kə wəbe wəka dəbili elek aka dəbili fəp k'ember ηa Isifu dəwaca, nte o nte tenç-cepær on di mə, Isifu ə tençepær dəwaca kəresna. ²³ Wəbe wəka dəbili ənçməmæn fe sə nte o nte Isifu enatəmpær dəwaca mə, bawo Kanu Kəpən kənasole kə, kəclompæse kə mosumpær mæn fəp.

40

¹ Nte mes maməkə mençepær mə, kə amarəs mæran a Firawona, wəbe ka Misira, wətupε kə wəcəfe kæn cəcom, ηande ηacyanε kə. ² Kə pəntεle Firawona nnə amarəs ən mæran ηayi mə. ³ Kə Firawona osom k'asumpær ηa, k'anjkə pacanær ηa nde bili bəkə anacanær Isifu mə. ⁴ Kə wəbe ka aka dəbili oloku Isifu kəgbekære ηa pəmə nte enayi ηa kəsək mə. Kə ηayi dəbili tem telarəm.

Isifu kəloku tedisre ta mere ma amarəs a Firawona, anε enacanəs dəbili mə

⁵ Pibi pin disre, kə amarəs a Firawona anε mæran ηawerəp. Nwe o nwe, tæwerəp tən taciηa tecianε kə ta wəkə. ⁶ Dec dendesək, kə Isifu enənjk ηa ηamənçne. ⁷ Kə Isifu eyif amarəs a Firawona anε mæran anε ηanayi dəbili kə nkæn mə, k'eyif ηa: «Ta ake tə nənεyε cəro məkə-ε?» ⁸ Kə ηaloku Isifu: «Səwerəpna nnə pibi, mba fum eyi fe nnə nwe endetam kəloku su tedisre ta mere maməkə mə.» Kə Isifu eyif ηa: «Bafə Kanu kətəmpær kəcære ka tedisre ta mes ba? Nəlok' im ma mere monu-a.»

⁹ Kə wətupε ka Firawona yomunəs əlmær Isifu mere maməkə enawerəp mə. K'oloku: «Mere mme iwerəpna mə: Ançbənjkəb ηa wiη ηeyin' em fər kirin. ¹⁰ Njəyo wara maas. Nte ançbənjkəb nne ηonçbuc mə kə yokom yembek, kə yokom yayəkə yələl. ¹¹ Tetənne itəmpær apət nne inç-tupe wəbe kem Firawona mə. K'ilək yokom yəlōma k'ifəcəs yi nnə apət nne inç-tupe Firawona mə disre, k'isən Firawona mənçənçə ma pokom papəkə inafəcæse kə dəpət mə.» ¹² Kə Isifu oloku kə: «Tedisre tayi tentε: Wara wawəkə maas, mata maas mə. ¹³ Kə mata maas mençepær-ε, Firawona endesəlucus kəyekt' əm domp, pəluks' am yebæc yam. Məndesə mətupε kə yomunəs pəmə təkə mənçbæc ti mə, məber kə yeri yəkə mənde kətupe kə mə dəkəca. ¹⁴ K'andesak əm-ε, ta mədekə-pəlærn' em, ilətsen' am mələk'

* 39:14 Potifar

em layidi a mändekə-mar im nnə wəbe eyi mə. Nte tənşəne pəwuren' em nnə kələ kanke disre mə. ¹⁵ Bawo atəf ɲa Hebəru ɲalək im k'aŋkərə Misira. Kə nnə, ali tes iyə fe nte andeber' em dəbili mə.»

¹⁶ Nte wəcəfe ka Firawona cəcom enəjk fə moloku mme Isifu oloku ma mere mə, məmbət kəne, k'oloku Isifu: «Ina mere mem, mafala maas ma kəcom kəgbent m' isarena. ¹⁷ Kəfala kanke kəneɲa ci dacə mə fəp, yeri yəkə wəcəf cəcom ontup a pəcsəɲ yi Firawona mə fəp yeyina dənda. Bəmp yəcsəm yeri yayəkə isarena kəfala disre mə.» ¹⁸ Kə Isifu oloku kə: «Tedisre tayi tentə: Cəfala cacəkə maas, mata maas mə. ¹⁹ Kə mata maas meɲceperə, Firawona endepən' am dareɲc, pəber əm kəbənda dəkəlim pəgbək əm, bəmp yəcsəm əm.» ²⁰ Tataka ta maas, dəsək doluksər da kəkom ka Firawona. K'ombocə amarəs ən kəsata kəpəɲ. K'əsəɲ wəcəfe kən cəcom dəbe dəpəɲ, amarəs ən fəp fər kirin. ²¹ K'olukse sə wəka merəɲ wəkə yəbəc yəkə enayi cəkə-cəkə mə: Kə wəkəkə oɲcop sə kəctup pəber Firawona apət dəkəca. ²² Kə Firawona osumpər wəcəf cəcom wəpəɲ pəmə təkə Isifu enaloku ti mə. ²³ Wətupə ka Firawona yomunəs enɲcem-cəmnə fe sə Isifu, k'empələrne kə.

41

Kəwerəp ka Firawona

¹ Kə teren tin tenɲepər, teren ta merəɲ, kə Firawona ewerəp: Pəcəme kəngbəkə nke aɲwe Nil mə kəsək. ² Kə cəna cəran cətifi camət-merəɲ cəɲcafe dəkəngbəkə. Kə cəyefe kəsəmət dale. ³ Kə cəna cəran camət-merəɲ cələma cələnki cəɲcafe sə cəkə tadarəɲ dəkəngbəkə. Kə ci cəɲkəsə cəcəme cəcəkə-cəkə kəsək dəkəngbəkə. ⁴ Kə cəna cələnki nce cəyefe kəsəm cəna cətifi cəkə. Kə Firawona entəme. ⁵ Kə Firawona ɲgbəkərə sə kədire, k'ewerəp sə tamerəɲ. ⁶ Səbomp sa malə camət-merəɲ səpəɲ səwurəs atoka ɲin ɲətət ɲayi. Kə səbomp sa malə səfet səwurəs səcəkə-cəkə tantəf.

⁷ Kə səbomp sa malə səfet nse səndi səbomp sa malə səpəɲ səlare səkə. Kə Firawona entəme sə. Mere mayi mə maməkə.

⁸ Dec dendesək, kə amera ɲeləcə-ləcə Firawona. K'ewe acərə mes k'abeki a Misira fəp. Kə Firawona əlmər ɲa mere mən. Mba ali fum enayi fe nwe enɲtam kəloku kə tedisre ta mere mən mə. ⁹ Kə wətupə kən yomunəs elək moloku, k'oloku Firawona: «Inɲcem-cəmnə məkə tɛpələrənə tem. ¹⁰ Pənatele Firawona nnə amarəs ən ɲayi mə, k'osom k'asumpər im kə wəcəfe kən cəcom, k'ember su dəbili nde kələ ka wəbe ka abum ən. ¹¹ Kə səwerəp ina kə wəka merəɲ kem pibi pin. Nwe o nwe mere mən tacinɲa mme antam kəloku tedisre ta mi mə. ¹² Tetəɲne səyi bili bin kə wətemp wəcar wəHebəru wəka wəbe ka abum a Firawona wələma. Kə səloku kə nwe o nwe mere mən k'oloku su tedisre ta mi. ¹³ Kə tosurene kə teyi pəmə təkə enaloku nwe o nwe mə. Kə Firawona oluks' em yəbəc yem yəcəkə-cəkə. K'ənɲbək wəka merəɲ kem.»

Isifu kəloku kən mes ma mere ma Firawona tedisre mə

¹⁴ Kə Firawona osom a pawenə kə Isifu. K'awurenə kə katəna-katəna dəbili. K'ofonənə, k'esəkpər yamos, k'əɲkə nde Firawona enawe kə mə. ¹⁵ Kə Firawona oloku Isifu: «Iwerəp, mba ali fum isətə fe nwe oɲlok' im tedisre ta mere mem mə. Mba alok' im a məntam kəloku tedisre ta mere mme aɲlok' əm mə.» ¹⁶ Kə Isifu oloku Firawona: «Bafə in' əfə! Kanu kəndeloku Firawona tedisre ta mere mən.» ¹⁷ Kə Firawona oloku Isifu: «Mere mem-ɲ, kəngbəkə kəsək inɲcəmena. ¹⁸ Kə cəna camət-merəɲ cətət cətifi cəɲcafe dəkəngbəkə, kə cəyefe kəsəmət dale. ¹⁹ Kə cəna camət-merəɲ cələma cələnki cələc, ci cəɲcafe sə cəkə tadarəɲ dəkəngbəkə. Mba intanəɲk fe Misira cəna cələcə pəmə cacəkə. ²⁰ Kə cəna cələc cələnki nce cəyefe kəsəm cəcəkə-cəkə camət-merəɲ cətifi cətət cəkə. ²¹ Cəna cətifi nce cəbərə cələnki dəputuk, ta aɲcərə kə pəyənə fə yati cəmbərə ci dəputuk-ɲ. Kə cəna cələc nce cənaɲkanə sə kələcə,

pətas təkə cənələcə mə. K'intəmə.
²² K'iwərəp sə nte: Səbomp camət-
 mərəj sa malə sətət səlare səwurəs
 atəka ɲin ɲayi. ²³ Kə səbomp camət-
 mərəj sa malə sələma səfət səwurəs
 səcəkə-cəkə səkə tantəf. ²⁴ Kə səbomp
 sa malə səfət nse səndi səbomp sa
 malə səpəj səkə. Iloku mere mame
 acərə mes. Mba ali fum isətə fə nwe
 oɲlək' im tedisrə ta mi mə.» ²⁵ Kə Isifu
 oloku Firawona: «Mere ma Firawona
 fəp, toloku tin tə moloku. Kanu
 kəyi kəmentər Firawona nte kəndeyə
 mə. ²⁶ Cəna cətət nce camət-mərəj,
 meren camət-mərəj mə. Kə səbomp
 sa malə sətət nse camət-mərəj, meren
 camət-mərəj mə, mere min mə.
²⁷ Cəna cələc cələjki nce cəmpəna cəkə
 tadarəj mə, meren camət-mərəj mə,
 kə səbomp sa malə səfət nse, dor da
 meren camət-mərəj də. ²⁸ Pəmə təkə
 intəp ti kəc-loku Firawona mə, Kanu
 kəmentər Firawona təkə kəndeyə
 mə. ²⁹ Meren camət-mərəj ma
 kənəmbərə mender mame atəf ɲa
 Misira fəp. ³⁰ Kə meren camət-mərəj
 ma kənəmbərə mənçepər-ε meren
 camət-mərəj ma dor mendecəmə mi
 darəj: Dor dadəkə dendelukse Misira
 darəj. ³¹ Kə dor dadəkə deɲçepər-
 ε, afədetam kəcərə yati kə pəyi fə
 kənəmbərə kənayi də tələma-ε. Debeki
 da dor dadəkə dendesəj ti. ³² Kə
 mənəjk Firawona pəgbəkərə kəwərəp
 mere min maməkə kəmerəj-ε, Kanu
 kəyi kəsəj kə kəcərə: A mes melip
 nno kəyi mə, kəbelkər kə kənder oɲ
 kəbəc yəbəc yaki. ³³ Nte Firawona
 eɲçərə oɲ a Isifu əyə amera, k'eɲçərə
 sə mes mə, kə Firawona əsəj kə dəbe
 atəf ɲa Misira disrə. ³⁴ Firawona
 pəyefə oɲ, pəboɲçəs akə ɲandeyəne
 abe aɲe ɲandekə-tene atəf ɲa Misira
 mə, nte təjəjə ɲabaɲəs katin ka
 kəcəmət ka kəsətə yətəl yaɲan, atəf
 ɲa Misira meren camət-mərəj ma
 kəməmbərə mme disrə mə. ³⁵ ɲaləjka
 yeri ya meren mobotu mme mender
 mə, ɲayə ti dim da Firawona dəntəf.
 Firawona pəsom paməjk yeri sədare
 fəp. ³⁶ Yeri yayəkə yə andeməjkə atəf,

kədəm ka meren camət-mərəj ma
 dor mme Isifu oloku kədəyi mə, nte
 təjəjə ta dor dadəkə dedetam atəf ɲa
 Misira mə.»

*Isifu əyənə wəmarəs wəcəkə-cəkə
 wəkə Firawona*

³⁷ Kə moloku maməkə məmbət Fi-
 rawona kə amarəs ən. ³⁸ Kə Fira-
 wona eyif ɲa: «Andetam kəsətə fum
 pəmə Isifu ba, pəyə amera ɲa Kanu?»
³⁹ Kə Firawona oloku Isifu: «Nte Kanu
 kəsəj əm kəcərə ka mes mame fəp
 mə, fum o fum eyi fə nwe əsək domp,
 pəcərə mes pəmə mənə mə. ⁴⁰ Mənə
 Isifu, mən' endeyəne wəkiriɲ ka kələ
 kem, afum a atəf ɲem fəp. Mən' ə
 ɲandeyi darəj, dəbe da ina Firawona
 gbəcərəm dendeçepər dam.» ⁴¹ Kə Fi-
 rawona oloku Isifu: «Misira mə mame
 isəj əm dəbe da atəf ɲaɲe fəp.» ⁴² Kə
 Firawona owurə kurundə kən dəkəca,
 k'embər ki Isifu dəkəca. K'embər
 Isifu yamos yətət. K'eɲgbək kə kəma
 dəkilim. ⁴³ Kə Firawona embək Isifu
 abil ɲa kəwan ɲəkə wənəcəjç wən mə,
 kə ɲaɲçək kəkə. Kə afum ɲayefə kəkul-
 kulene ɲa: «Abərek!» * Tatəkə tə
 Firawona enasəj Isifu dəbe, atəf ɲa
 Misira. ⁴⁴ Kə Firawona oloku sə Isifu:
 «In' əyənə Firawona! Kə mənəwose-
 ε atəf ɲa Misira, ali fum əfəyektə də
 kəca, k'əjkə yektə kəcək kən atəf ɲa
 Misira.» ⁴⁵ Kə Firawona ewe Isifu
 tewe ta Misira «Cafənət Paheneyah.»
 K'əsəj kə wəran pacwe kə Asnat, wan
 wəran ka Potifera, Sali Almamy sa
 dare da Hon. Kə Isifu owur kəkə-
 çərə Misira mme enasətə kəkətene dəbe
 ta eɲçərə mi mə. ⁴⁶ Isifu enasətə
 meren 30 a Firawona pədecərə kə.
 Nte aɲçəmbər kə dəbe mə, fər ya Fi-
 rawona kiriɲ yə Isifu enawur kəkə-
 çərə atəf ɲa Misira fəp. ⁴⁷ Meren
 camət-mərəj ma kənəmbərə maməkə
 disrə, kə afum a Misira ɲamberene
 kəbəc. ⁴⁸ Kə Isifu oləjka yeri yayəkə
 fəp Misira meren mme camət-mərəj.
 K'oləjka yeri ya sədare səfət səkə
 sənəjkər sədare səpəj mə. ⁴⁹ Isifu
 enaləjka kur ka yeri pəmə kəsəjç ka
 dəkəba, kur kənabək haɲ pac-cəm-
 cəmne a dor dəfəsətam kəsumpər aka

* **41:43** «Nəkene kə!»

Misira. ⁵⁰ Teren tɔcɔkɔ-cɔkɔ ta dor, kɔ Isifu oŋkom awut arkun merəŋ aŋe Asnat wan wəran ka Potifera Sali Al-mamy sa dare da Hon enakome kɔ mɔ. ⁵¹ Kɔ Isifu ewe coco cən Manase, ti tatɔkɔ Kanu kəsɔŋe kɔ kəpələr ka pəcuɣ fəp kɔ kəsakene kɔ aka kələ ka kas. ⁵² K'ewe wan kən tɔŋɔ Efrayim, ti tɔ tatɔkɔ Kanu kəsɔŋ kɔ dokombəra atɔf nŋe analapəs kɔ mɔ. ⁵³ Kɔ meren camət-merəŋ ma kənembərə melip. ⁵⁴ Kɔ meren camət-merəŋ ma dor moŋcop pəmɔ tɔkɔ Isifu enaloku ti mɔ. Dor dənayi tɔf ya Misira fəp. Mba yeri yemɛŋkərne yənayi sɔ atɔf ŋa Misira fəp. ⁵⁵ Nte dor dosumpər aka Misira mɔ, kɔ ŋambokər Firawona kəsɔtɔ ka cəcom. Kɔ Firawona oloku aka Misira: «Nəkɔ nənəŋk Isifu, nte oŋloku nu mɔ, nəyɔ tatɔkɔ!» ⁵⁶ Nte dor dembək Misira mɔ, kɔ Isifu oŋcop kəcamsər aka Misira malɔ. Mba dor dɛŋc-bək kəbək dəm atɔf ŋa Misira. ⁵⁷ Afum ŋac-yefe mofɔ fəp ma Misira kədeway malɔ nnɔ Isifu eyi mɔ, bawo dor dənanaŋkanə kəbək Misira.

42

Yakuba kəsom kən awut ən Misira

¹ Kɔ Yakuba ene a malɔ* beyi Misira. Kɔ Yakuba oloku awut ən: «Ta ake tɔ nəndeyine nnɔ nəc-məmənene fɔr disre-ε?» ² Kɔ Yakuba oloku: «Ine a malɔ meyi Misira. Nətor nəkɔ nəwaye su dəndo malɔ, ta padefine dor.» ³ Kɔ awɛŋc a Isifu wəco ŋantor kəkɔ-way malɔ Misira. ⁴ Mba Yakuba enasak fe Benjyamin wəkɔ enapaŋne kere kɔ Isifu mɔ pəcepse awɛŋc aŋa darəŋ, bawo Yakuba enaloku: «Benjyamin əfɔkɔ ta tes telec tɔlɔma tɔkəsɔtɔ kɔ.» ⁵ Kɔ awut a Yakuba ŋaŋkɔ Misira kəkɔ-way malɔ pəmɔ tɔkɔ afum alarəm ŋaŋckɔ Misira dəkəway malɔ mɔ, bawo dor dənayi atɔf ŋa Kanahan fəp.

Isifu eyenkas abəkac ŋən nnɔ awɛŋc ŋayi mɔ

⁶ Tem tatɔkɔ Isifu pəyɔne wəbe atɔf ŋa Misira. Nkən eŋcwayər afum a Misira fəp malɔ. Kɔ awɛŋc a Isifu ŋander ŋatontnene Isifu fɔr yən kirin,

ŋacəp mobu dəntɔf. ⁷ Kɔ Isifu enəŋk awɛŋc aŋa. K'eneɣəl ŋa. Mba owurər fe ŋa kəcərəne. K'olok-lokəre ŋa dim deyeŋki, k'eyif ŋa: «Deke nəyefe-ε?» Kɔ awɛŋc aŋa ŋaloku kɔ: «Atɔf ŋa Kanahan ŋɔ səyefe, kɔ sənder kəway nnɔ yeri.» ⁸ Kɔ Isifu eneɣəl awɛŋc aŋa. Mba awɛŋc aŋa ŋananɛɣəl fe kɔ. ⁹ Kɔ Isifu eŋcem-cemne mere məkɔ enawerəp te taŋan mɔ. K'oloku ŋa: «Aten mes ŋɔ nəyɔne! Mes ma atɔf ŋaŋe mɔ nənder kəten, nəkɔ nəloku mi aka atɔf ŋonu.» ¹⁰ Kɔ ŋaloku Isifu: «Ala, wəbe, dəkəway yeri sənder bafɔ aten mes ŋɔ acar am ŋayɔne. ¹¹ Deweŋca dɔ səyɔ fəp fosu, wərkun wəkin okom su. Səsəkene bəkac! Səclok' əm a dəkəten yeri gbəcərəm sənder.» ¹² Kɔ Isifu oloku ŋa: «Kəbupərə ti kɔ nənde, metambər ma atɔf ŋaŋe mɔ nənder kəten nəkəloku mi ndoronu.» ¹³ Kɔ awɛŋc aŋa ŋaloku Isifu: «Wəco kɔ merəŋ wɔ sənayi kas kosu kəkom nde Kanahan. Mba wəkɔ efete su dacɔ mɔ eyi məkɔ dəkər kɔ papa kosu, kɔ wəkin enafi.» ¹⁴ Kɔ Isifu oloku ŋa: «Tɔkɔ iloku nu mɔ, ti tɔyɔne kanɛ: Aten mes ŋɔ nəyɔne! ¹⁵ Awa, yebac nyɛ y' indecəmbər nu: Inderəme nu tewe ta Firawona, nəfəwur nnɔ ta wəfet konu wələpəs wəkakɔ nəsak dəkər mɔ ender-ε. ¹⁶ Nəsom wɛŋc konu wəkin pəkəkere wɛŋc konu wəkakɔ nəsak dəkər mɔ. Kɔ nəna aŋe endsak nnɔ mɔ, dəbili andeber nu. Andeməmən moloku monu, pacərə kɔ pəyɔne kanɛ kɔ nəloku-ε. Kɔ pəyɔne fe ti-ε, inderəme nu tewe ta Firawona aten mes ŋɔ nəyɔne!»

¹⁷ Kɔ Isifu ember ŋa dəbili mata maas. ¹⁸ Tataka ta maas, kɔ Isifu oloku ŋa: «Nəyɔ nte, tɔsəŋe nu kəyi doru. Innese Kanu! ¹⁹ Kɔ pəyɔne fɔ nəsəkene bəkac-ε, nəsak wɛŋc konu wəkin dəbili. Nəna aləpəs aŋe nəkene afum anu yeri kərəs bawo dor deyi. ²⁰ Nəkərən' em wəfet konu wəkɔ nəsak dəndo mɔ nte tɔŋsəŋe paməmən moloku monu kɔ pəyɔne fɔ kanɛ kɔ-ε, ta nədefi.» ²¹ Ti tɔ ŋanayɔ, ŋaclokene: «Ey. Sən' enayɔ ti wɛŋc kosu. Bawo

* 42:1 bəle = f. «blé» megben mme aŋcɔ pəsɔtɔ farin mɔ

anəŋk ayek ɲən, tɛm nte oŋcloku su a paŋaŋneɛ kə mə, ta aŋcəŋkələ kə-ɛ. Ti tə ayek ɲən ɲeyi kəsute su tante.»
 22 Kə Ruben elek moloku, k'oloku ɲa: «Inaloku fe nu ti ba, fə ta nəyɔ wan nwe pələc? Mba nənacəŋkəl f' em. Ndekəl oŋ awer su mecir mən.»
 23 Awɛŋc a Isifu ɲanacərə fe a Isifu eŋne kusu kəŋan bawo wəcepərəne moloku enayi kə dacə kə awɛŋc aŋa. 24 Kə Isifu əmbələ awɛŋc aŋa, k'əŋkə pəbok.

Awut a Yakuba kəlukus kəŋan Kanahan

Nte elip mə, k'oluksərne kadelok-
 lokər ɲa. K'elek Siməŋ awɛŋc aŋa dacə, k'ember kə dəbili fər ya awɛŋc aŋa kirin. 25 Kə Isifu osom a palase ɲa yeri dəlɔba, palukse nwe o nwe pəsam pən nde alɔba ɲən, pasarəsər ɲa yeri yayəkə. Ti tə anayəne ɲa. 26 Kə awɛŋc ən ɲasarəsər səfale səŋan yeri. Kə ɲasumpər dəpə kə ɲaŋkə. 27 Kə wɛŋc ka Isifu wəkin ende pəsikəli alɔba ɲən nde dəkarwanse pəfaŋ kəwure səfale sən yika yəsəm, kə wəkakə enəŋk pəsam pən alɔba ɲən disre. 28 K'oloku awɛŋc aŋa: «Aluks' em pəsam pem. Ipempə nnə alɔba ɲem.» Kə mera yeyi ɲa yama-yama kəcərə fə a ɲaŋkə dəkəway palukse ɲa sə pəsam paŋan. Kə ɲayifne: «Cəke cə Kanu kəyɔ su tante-ɛ?» 29 Kə ɲambere ndena papa kəŋan Yakuba nde atəf ɲa Kanahan. Kə ɲaləmər kas kəŋan mes məkə menasətə ɲa mə fəp. 30 Kə ɲaloku kas kəŋan: «Fum wəkə əyənə wəbe wəka Misira mə, olok-lokərə su dim deyeŋki, k'endenɛ su kəyənə aten mes ma Misira mme səndeloku aka nnə mə. 31 Kə səloku kə fə səsəkene bəkəc, bafə aten mes ɲə səyənə. 32 Kə Səloku kə sə fə wəco kə mərəŋ wə sənayi kas kosu kəkəom, mba wəfet kosu eyi dəker, kə wəkin enafi su dacə. 33 Kə wəbe wəka Misira oloku su: «Nte tə nəndeyɔ a itam kəcərə a nəsəkene bəkəc. Nəsak wɛŋc konu wəkin nnə, nəkene afum anu yeri kərəsna bawo dor deyi. 34 Nəkə, nəker' em wəfet konu. Tɛm tatəkə, indecərə a bafə aten mes ɲə nəyənə, kə nəsəkene bəkəc. Indelukse nu wɛŋc konu, tɛm

tatəkə nəcəme sə kəcəməs konu darəŋ dətəf.»

35 Nte ɲambere ndaraŋan akə ɲayuk malə məkə ɲanakere mə, kə fəp faŋan ɲanəŋkəs-nəŋkəs pəsam paŋan nde lɔba yaŋan disre. ɲa kə kas kəŋan nte ɲanəŋkəs pəsam nde lɔba yaŋan disre mə, kə kənesə kənder ɲa. 36 Kə kas kəŋan Yakuba oloku ɲa: «Awut em ɲə nəfaŋ kəbaŋsər im! Isifu eyi fe sə doru, Siməŋ eyi fe sə doru, kə nəfaŋ sə kələkər im Benyamin-ɛ! In' ə maməkə fəp mendetərəs.» 37 Kə Ruben oloku papa kən: «Məde məyɔ padif awut em mərəŋ k'intəkər' am Bensaməŋ. Məber im kə dəwaca, indeker' am kə.» 38 Kə Yakuba oloku: «Wan kem əfətər kə nəna, bawo wəbek' ən Isifu efi. Sona s' eyi oŋ. Kə tələc təsətə kə dəpə-ɛ, cəke cə nəndeyɔ-ɛ, tɛm tatəkə nəŋsəŋ' em kətore cəfon cem cəfer dabiya kə abəkəc ɲocuy nde afi ɲayi mə.»

43

Yakuba kəwose kən Benyamin kəkə kə awɛŋc aŋa

1 Dor deŋc-bək kəbək dəm dətəf.
 2 Nte ɲalip kədi malə məkə ɲanakere kəyefe Misira mə, kə Yakuba oloku awut ən: «Nəluksərne, nəkə nəwaye su yeri yepic.» 3 Kə Yuda oloku kə: «Wəbe ka Misira enabeŋne su: «Ta inəŋk nu sə cəro, kə nəntəkər' em wɛŋc konu wələpəs-ɛ.» 4 Kə məŋwose kəsak wəfet kosu səkə-ɛ, səntər Misira kəkəway' am yeri. 5 Kə məntəwose kəsak kə səkə-ɛ, səfətəm kətər Misira kəkəway' am yeri, bawo wərkun kəkə enaloku: «Ta inəŋk nu sə cəro kə nəntəkər' em wəfet konu-ɛ.» 6 Kə Yakuba oloku: «Ta ake tə nənayən' em pələc tante, kəcloku wərkun wəkakə a nəyɔ wəfet-ɛ?» 7 Kə awut ən ɲaloku: «Wərkun wəkakə enayifət su pələram te tosu kə tokomene tosu, pəcyif su: «Papa konu əsərəyi doru? Nəyɔ wɛŋc wələma sə?» Kə səlukse kə moloku maməkə. Sənatam kəcərə ba, a endeloku su: «Nəkə nəker' em wəfet konu!» 8 Kə Yuda oloku papa kəŋan Yakuba: «Məsak wəfet səkə kə ina. Səndeyefe səkə, təsəŋe su kədeyi doru ta səfi-ɛ, mənə papa, awut asu kə sənə.

9 In' ɔsɔŋ əm temer, teta wəfət: In' ɔ mändewer kɔ, kɔ intəkər' am kɔ-ɛ, ta ilukse kɔ ider ibər əm kɔ dəwaca-ɛ, tɛm tatakɔ in' endesɔŋ' am kətənəŋk sɔ wan kam. 10 Patɔbɔlsɛnɛ moloku-ɛ, kɔ sɛntam nte kəkɔ kəmerəŋ səlukuɛ.»
 11 Kɔ papa kəŋan Yakuba oloku ŋa: «Bawo teyi tantɛ, nəkɔ nəyɔ nte. Nələk ca ya atɔf ŋaŋɛ yɔlɔma nətɔmpərənɛ wərkun wəkakɔ, pəmɔ: Dɔni, mɛsɛ ma cəme mɛpic, cigbili, yamaku kɔ mɛgbɛn ma yalake kɔ cola.* 12 Nələk pəsam pəkɔ nənakekərə tɔcəkɔ-cəkɔ mɔ kəmerəŋ. Nəlukse pəsam pəkɔ anabərənɛ nu dɔlɔba mɔ, tɔlɔma ŋanaciya kəciya dəm. 13 Nələk wəfət konu nəkɔ ndena wərkun wəkawe. 14 Intola Kanu Kəpəŋ nkɛ kəntam mes ma doru fəp mɔ, kəsəŋɛ wərkun wəkakɔ pəkɔ pəyɔnɛ nu nənɔfɔr pəsak wɛŋc konu wəkɔ osumpər mɔ nəder, nəkerɛnɛ sɔ Bɛŋyamin! Kɔ ina kɔ pəyi fɔ awut em ŋandewur im dəwaca-ɛ, awa ŋawur im dəwaca!»

Isifu kəbaŋnɛ kəmerəŋ kɔ awɛŋc ən

15 Kɔ awut a Yakuba ŋələk yɔtɔmpərənɛ kɔ pəsam pəkɔ ŋanakekərə tɔcəkɔ-cəkɔ mɔ kəmerəŋ, kɔ Bɛŋyamin. Kɔ ŋayɛfɛ, kɔ ŋantɔr Misira. Kɔ ŋaŋkɔ ŋamentərɛ Isifu. 16 Nte Isifu ɛnəŋk Bɛŋyamin kɔ awɛŋc aŋa mɔ, k'oloku wəcamɛ kɔn: «Məbərəsɛ afum akaŋɛ dɛkɛr, mədif pɔcɔl, məcɔŋ, bawo afum akaŋɛ ŋɔ sən' endenadi məkɔ yeri tofo tin daŋana.» 17 Kɔ fum wəkakɔ ɔyɔ təkɔ Isifu ɛnaloku kɔ mɔ, k'embərəsɛ afum aŋɛ dɛkɛr ndena Isifu. 18 Kɔ awɛŋc a Isifu ŋanɛsɛ nte anabərəsɛ ŋa ndena Isifu mɔ, kɔ ŋaloku: «Teta pəsam pəkɔ anasak lɔba yosu disrɛ mɔ ti t' aŋkɛrɛ su nɔ. Aŋkɛrɛ su nɔ, ŋadewəkərɛnɛ su ŋacəmbər su dacar kɔ sɔfale sosu.» 19 Kɔ ŋalɔtərɛnɛ wəcamɛ ka Isifu, kɔ ŋaloku kɔ moloku mmɛ dəkusuŋka: 20 «Nəŋaŋnɛ Wəbɛ! Sənader tɔcəkɔ-cəkɔ kədeway yeri. 21 Nte səŋc-lukuɛ mɔ, kɔ səŋkɔ sikəli lɔba yosu karwanɛ, kɔ sənəŋk nwe o nwe pəsam pən nde alɔba ŋən. Mba səŋkɛrɛnɛ sɔ pi. 22 Səŋkɛrɛnɛ sɔ pəsam

pɔlɔma kədeway yeri. Səŋcərə fɛ nwe ɛnabər pəsam papəkɔ nde lɔba yosu disrɛ mɔ.» 23 Kɔ wərkun nwe oloku ŋa: «Ta nənɛsɛ bəkɛc yɔfɔr nu! Kanu konu kɔ, Kanu ka papa konu kənasəŋ nu pəsam nde lɔba yonu. Pəsam ponu pənader im.»

Kɔ wəcamɛ ka Isifu owurɛnɛ Siməŋ nɔ awɛŋc aŋa ŋayi mɔ. 24 Kɔ fum wəkawe embərəsɛ ŋa nde kəlɔ ka Isifu disrɛ. K'ɔsəŋ ŋa domun, kɔ ŋambikɛnɛ wɛcək. K'ɔsəŋ sɔ sɔfale səŋan yika. 25 K'olompɛ ŋa yeri haŋ tɛm nte Isifu ɛnakɔ der daŋ mɔ, bawo ɛnanɛnɛ Isifu pəc-loku: «Sən' endedi yeri daŋ dɔməkɔ kɔ ŋa.» 26 Nte Isifu ɛnder dɛkɛr daŋ mɔ, kɔ awut a Yakuba ŋasəŋ Isifu ca yəkɔ ŋanatɔmpərənɛ kɔ mɔ, kɔ ŋantɔntnɛnɛ kɔ dɛntɔf. 27 Kɔ Isifu ɛyifət ŋa teta dis daŋan, k'eyif ŋa: «Papa konu wətem wəkɔ nəŋle mɔ, ɛntamɛ? ɔsərəyi doru?» 28 Kɔ awɛŋc aŋa ŋaloku: «Wəcar kam, papa kosu ɛntamɛ, ɔsərəyi doru.» Kɔ ŋantɔntnɛnɛ Isifu. 29 Kɔ Isifu ɛyɛkti fər. Nte ɛnəŋk Bɛŋyamin wəpaŋnɛ kən kərə mɔ, k'eyif ŋa: «Wəkawe ɔyɔnɛ wəfət konu wəlɔpəs, wəkɔ nənalok' im tetɔn mɔ?» K'ɔnɔcər: «Kanu kəmar əm wan kem!» 30 Kɔ Isifu oŋcɔpər moloku, bawo ɛŋctɛyɛ-tɛyɛ pəbotu pa kənəŋk ka wɛŋc, ɛnafəŋ kəbok. Kɔ Isifu embərəsɛ dəkulɔ dən, k'ombok di haŋ. 31 Kɔ Isifu ɛsak kəbok, k'ombufərɛnɛ kəro, k'owur. K'ɛsɛp kətəbok sɔ fər ya awɛŋc aŋa kirin. K'oloku: «Nəwurɛnɛ su yeri.» 32 K'ambərəsɛ Isifu yeri taciŋa, awɛŋc aŋa taciŋa, kɔ aMisira ŋa ŋayi sɔ taciŋa. Bawo aMisira ŋaŋcwoɛ fɛ kəpaŋnɛ dap da yeri kɔ aHəbərɔ. 33 Kɔ awɛŋc a Isifu ŋandɛ fər yən kirin. Kəyɛfɛ ka coco ca papa kəŋan haŋ wəfət kəŋan nwe o nwe kɔ dəkəndɛ dən. Kɔ ŋayɛfɛ kəlɔkɛnɛ kəciyanɛ nkɛ kəyi ŋa nte Isifu osumpər ŋa mɔ. 34 Kɔ Isifu embərənɛ ŋa yeri yən nyɛ nkən ɛŋc-di mɔ. Mba pəbərənɛ mpe ɛnasəŋ Bɛŋyamin mɔ pənala kəcamət, pɛtas pa akɔ. Kɔ ŋamun haŋ kɔ pəntəŋnɛ ŋa kɔ nkən Isifu.

* 43:11 Ti tɔ tatakɔ mɛgbɛn mɛyɛŋk kəway

44

Isifu əntərəs awerjə ən nte tərjəşəje pətam kəcərə bəkəc yanjan mə

¹ Kə Isifu oloku wəcamse kən: «Mələse afum akanje malə dələba pəmə təkə ləba yanjan yentam kələk malə mə. Məber pəsam pañan nde ləba yanjan disre. ² Məber sə apət nje nje nje nje nje gbeti nəkə, nde aləba nje wəfet wəkə kə pəsam pəkə eñkere kədeWAYE malə mə.» Kə wəcamse ka Isifu əyə təkə Isifu enaloku kə mə. ³ Dec dendesək, k'asak afum aje kəluku nde ndarañan kə səfale səñan. ⁴ Nəwur dare disre ta nantəbələ-e, kə Isifu oloku wəcamse kən: «Məyefe məcəmə afum aje darəñ hañ məbər nje. Məyif nje: «Ta ake tə nəşəje pətət kəway pələc-e? ⁵ Bafə apət nje nje nje wəbe kem oñmunə, nje nje nje kə kəcərə təkə tender mə? Nəñciya kəyə tantə nəyə mə.» ⁶ Kə wəcamse ka Isifu embelər nje k'embər nje. K'əñgbəkərənə nje moloku məkə Isifu enasom kə mə. ⁷ Kə njaloku wəcamse ka Isifu: «Ta ake tə wəbe oñlok-lokərə su tantə-e? Səna amarəs am səfətam kəyə tətəkə. ⁸ Sənuñkenə kərəsna kə səñkere nu pəsam pəkə sənanəñk nde ləba yosu mə, kəyefe Kanahan. Ta ake tə səndekiyənə pəsam kə pəyi fe ti kəma nde kələ ka wəbe kam-e? ⁹ Nwe o nwe anəñke ca yayəkə mə, padif kə, kə səna fəp səyənə acar a wəbe kem!» ¹⁰ Kə wəcamse ka Isifu oloku nje: «Awa. Ine nu sim! Nwe o nwe añnəñke paka mə, əyənə wəcar kem. Nəna aləpəs aje nəñkə.» ¹¹ Kə nambelkər-belkər kətore-tore ləba yanjan dəntəf kə nəsikəli-sikəli yi. ¹² Kə wəcamse ka Isifu oñcop kəfen-feni kəyefe aləba nje wəbəkə, k'eləpsər aləba nje wəfet. Kə wəcamse ka Isifu oñkə pənəñk apət nje nde aləba nje Benyamin. ¹³ Kə awerjə a Isifu nəwal-wali yamos yanjan, kə nandəndəsər sə səfale səñan ləba yanjan. Kə njaluksərne sə dare disre.

Yuda kəcəpe Benyamin

¹⁴ Yuda kə awerjə a nje nander sə nda Isifu wəkə enasəyəyi kəfo kanjə njanasak kə mə. Kə nantəmpənə dəntəf

Isifu fər kirin. ¹⁵ Kə Isifu eyif nje: «Cəke cə nəyə tantə-e? Nəñcərə fe a intam kəcərə təkə tərjəbərne mə, təkə tender mə?» ¹⁶ Kə Yuda oloku: «Cəke c' indeloku wəbe kem-e? Cəke c' indeloku mətam kələñ su-e? Kanu kəmbər amarəs am nəcəya. Səyənə oñ acar a wəbe, kəyefe səna hañ wəkə anəñk apət aləba nje disre mə.» ¹⁷ Kə Isifu oloku: «İfədebəc ti tətəkə! Fum nwe anəñke apət mə, endeyənə wəcar kem. Kə nəna, nəpərne nəkə ndena papa konu bəkəc yoforu disre.»

¹⁸ Kə Yuda ələtərne Isifu k'oloku kə: «İləktər'n' am wəbe məwose wəmarəs kam pələk-lokər əm ta abəkəc nje' am nne eyi mə! Bawo məyi pəmə Firawona. ¹⁹ Wəbe kem eyifət amarəs ən pəc-loku: «Nəyə kas kə pəyife ti-e wəfet?» ²⁰ Kə səwosənə kə: «Səyə kas kətem, kə wəfet wan nwe oñkom detem dən disre mə. Wəpañne kən kərə enafi. Kərə kən kəkom, sona s'eyi oñ, kə kas əmbətər kə.» ²¹ Kə məloku amarəs am: «Nəkə nəkere wəfet konu inəñk kə fər yem.» ²² Kə səloku wəbe kem: «Wəfet kosu əfətam kəyefe papa kosu kəsək. K'eyefe kə kəsək-e, papa kosu enfi.» ²³ Kə məloku amarəs am: «Kə nəntəkərə wəfet konu-e, ta inəñk nu sə də.» ²⁴ Nte səluksərne ndena papa kosu wəmarəs kam mə, kə səluksə kə moloku məmə wəbe kem. ²⁵ Kə papa kosu oloku: «Nəkəsə nəwaye su yeri yepic.» ²⁶ Kə səloku kə: «Səfətam kəkə. Mba kə səñsole wəfet kosu-e, səñkə, bawo wərkun kəkə əfəwose kənəñk su cəro ta səñkenə kə wəfet kosu pənəñk-e.» ²⁷ Kə papa kosu wəmarəs kam oloku su: «Nəñcərə fə wəran kem awut mərəñ nje'ənəkom' em. ²⁸ Kə wəkin ende pəsak im. İlan ti fə wəkəkə, anawatəri-watəri kə, bawo intanəñk fe kə hañ məkə. ²⁹ Kə nəmba nje im sə ndəkəl wəkəwə-e, tes tedəkə sətə kə-e, pəcuy disre pə nəndəsəñ' em kətore cəfon cem cəfer dabiya nde afi njeyi mə.» ³⁰ Ndekəl oñ k'iluku nde wəmarəs kam, papa kem eyi mə, ta inkenə kə wəfet kosu nwe abəkəc nje njeşəmpər mə, ³¹ enfi katina kə əntənəñke su wəfet kosu-e. Təm tətəkə amarəs am nandesəñe

wəmarəs kam papa kosu kətorəne cəfon cən cəfer dabiya pəcuy disrə. ³² Bawo ina wəmarəs kam isəŋ kə temer kəlukse kə sə wan kən, icloku papa kosu: «K'intəlüks' am wəfət kosu-ε, in' endesəŋ' am kətorə cəfon cam cəfer dabiya!» ³³ Ndekəl ilətsen' am: Ina wəmarəs kam iyi nnə. Iyən' am wəcar. Wəfət kosu pəlukus kə awenɟc im aŋa nde papa kosu eyi mə. ³⁴ Cəke c' intam kəlukus, ta ilukse wəfət kosu nnə papa kosu eyi mə-ε? Ha! Intola fε kənəŋk pələc pəkə pendekə sətə papa kosu mə, k'intəlukse kə wəfət kosu-ε!»

45

Isifu əsəŋe awenɟc aŋa kənəpəl kə

¹ Isifu enatam fε sə kəmənɟk mənɟcər nnə afum akə ŋanayi kə kəsək mə dacə, k'oŋkule: «Nəwurene afum fəp!» Ali wəkin enayi fε sə Isifu kəsək nte enɟmentərne awenɟc aŋa mə. ² K'eyefe kəbok, aMisira kə aka kələ ka Firawona ŋane kə dim kəbok. ³ Kə Isifu oloku awenɟc aŋa: «In' əfə Isifu! papa kem əsərəyi doru ba?» Mba awenɟc aŋa ŋanatam fε kəlukse kə moloku nte pənɟciyanə ŋa kənəŋk kə sə mə. ⁴ Kə Isifu oloku awenɟc aŋa: «İlətsene nu, nələtərn' em.» Kə ŋalətərne kə. K'oloku ŋa sə: «In' əfə Isifu wenɟc konu nwe nənacaməs a kə aŋkerə kə Misira mə. ⁵ Ndekəl oŋ, ta nəwakəsne. Ta pətəle nu kəcəməs kem pakər' em nnə, bawo kəbum konu, nəyi doru kə Kanu kənabelkər' em kəkere nnə, iyi nu kirin. ⁶ Teren ta mərəŋ ta dor tə tantə dətəf. Pənɟcəme meren kəcəmət afəde pac-bifti, afəde pac-təl. ⁷ Kanu kəkər' em iyi nu kirin, nte tənşəŋe nu kəsətə ka nnə atəf ŋəŋe yuruya mə, imar nu ta nəfi, ic-bum nu pəyenɟki pampə ayi kəcepərəne mə. ⁸ Ndekəl oŋ, bafə nən' ekər' em nnə, mba Kanu kə. Kanu kənɟcəmbər im iyəne papa ka Firawona, wəbe wəka kələ kən disrə, wəkirin ka atəf ŋa Misira fəp. ⁹ Nərokne nəpə nde papa kem eyi mə. Nəkə nəloku kə: «Nte tə wan kam Isifu olokuna su: Kanu kənɟcəmbər im wəkirin ka atəf ŋa Misira fəp. Ta

məwon kəder nnə iyi mə! ¹⁰ Nde atəf ŋa Kosəŋ ŋə mənɟkə-yi, məfədebəl' em, kəyefe mənə papa kəbər awut am, awut-sə am, yəcəl yam yəpəŋ kə yefət haŋ ca nyə məyə mə fəp. ¹¹ Nnə taŋ indetam kəcəŋ əm ca fəp bawo pəsərəcəme meren kəcəmət a dor de-clip. Ti disrə dor dəfədesumpər yəkə məyə mə.»

¹² «Fətə nəŋgbətne ti fər yonu, kə wəfət kem Benyamin enɟbətən' em fər yən yati a in' oŋlok-lokər nu. ¹³ Nəkə nəloku papa kem kə pələl mpe isətə Misira mə. Nələmər kə nte nənəŋk de mə fəp. Nərokne nətorəne papa kem nnə iyi mə.» ¹⁴ Kə Isifu enapsərne sə wəfət kən Benyamin dəkilim, kə ŋayefe kəbok. ¹⁵ Kə Isifu oŋcupəs awenɟc aŋa fəp. Kə ŋandeləpsər kənde tofo tin kə ŋalok-loku.

Firawona kəwe ka Yakuba Misira

¹⁶ Kə moloku maməkə mesam kələ ka Firawona fəp disrə, a awenɟc a Isifu ŋanderna məkə. Kə toloku tatəkə təmbət Firawona kə amarəs ən. ¹⁷ Kə Firawona oloku Isifu: «Məloku awenɟc əm aŋa: «Nəyə nte: Nələk yəcəl yonu, nəkə atəf ŋa Kanahan. ¹⁸ Nələk papa konu kə afum ən, nəder nnə iyi mə. İndeyəne nu nte o nte tentese atəf ŋa Misira mə. Nənde nəc-di yeri yətət ya Misira.» ¹⁹ İwos' am kəloku awenɟc əm aŋa: «Nəyə nte: Nələk cibil atəf ŋa Misira, nəkə nələk awut kə aran anu kə papa konu nəder.» ²⁰ Ta nəŋəŋne mələr teta ca yonu yəkə nəndekə-sak di mə, bawo mpe o mpe peyi atəf ŋa Misira pəyənə pətət mə, pendeyənə ponu.»

²¹ Kə awut a Yakuba ŋayə tatəkə. Kə Isifu əsəŋe awenɟc aŋa cibil pəmə təkə Firawona enasom kə ti mə. K'əsəŋ ŋa sə yeri yəkə ŋanakə kəcđi dəpə mə. ²² Kə Isifu ompocə awenɟc aŋa fəp yamos yəsəkpərə k'əsəŋ Benyamin gbeti mənɟcəmbəl 300 kə yamos kəcəmət yəsəkpərə. ²³ Ca nyə yə Isifu enasəŋ pakene kas kəŋan: Səfale surkun wəco səsarə ca yətət ya Misira, kə səfale səran wəco səsarə malə, cəcom kə yeri ta nte əŋkə-sumpər dəpə kəder Misira mə. ²⁴ Kə Isifu əsak

awenɔ aɲa kɔ ɲalukus. K'oloku ɲa: «Ta nəkɔ cɔp dɔpɔ de!» ²⁵ Kɔ awenɔ a Isifu ɲayefe Misira kɔ ɲampe Kanahan ndena papa kəɲan Yakuba. ²⁶ Kɔ awenɔ a Isifu ɲaloku kas kəɲan teta Isifu kiyi kən doru sɔ. Kɔ ɲaloku kas kəɲan a Isifu ɔyɔne wəbe wəka atɔf ɲa Misira fəp. Mba abəkɔc ɲenape fe Yakuba bawo enalan fe ɲa. ²⁷ Kɔ ɲaləmər kɔ moloku məkɔ Isifu enasom ɲa mɔ fəp. Nte Yakuba enanəɲk cibil cəkɔ Isifu enasak kədəlek kɔ mɔ, it' enasəɲe kɔ oɲ abəkɔc kəpɛ. ²⁸ Kɔ Yakuba oloku: «ɪlan ti oɲ! Wan kem Isifu ɔsɔɔyi doru! Indekɔ nəɲk kɔ a ic-fi.»

46

Yakuba kəkɔ kən Misira

¹ Kɔ Yakuba ɔɲkɔ kɔ ca yɔkɔ enayɔ mɔ. Nte embere Berseba mɔ, k'olonɲe di Kanu ka papa kən Isiyaka. ² Kɔ Kanu kəlok-lokər Yakuba kənəɲk ka pibi disre. Kɔ Kanu kəwe kɔ: «Yakubal Yakuba!» K'owose: «In' ewe!» ³ Kɔ Kanu kəloku kɔ: «In' ɔfɔ ina Kanu, Kanu ka papa kam. Ta mənese kətor ka Misira. Bawo difɔ ɲkɔ-səɲ' am kəyɔne ka kas ka afum alarəm. ⁴ Sən' endesol kətor ka Misira. In' endesəɲ' am sɔ kəpɛ. Isifu yati endemɛp' əm fɔr waca wən.» ⁵ Kɔ Yakuba eyefe Berseba. Kɔ awut a Yakuba ɲəɲkəkəre kas kəɲan, aran aɲan, kɔ awut aɲan cibil ca dəntɔf disre nɛ Firawona enasəɲ pakɔ kere ɲa mɔ. ⁶ Kɔ ɲalek sɔ yɔcɔl yaɲan kɔ ca yɔkɔ ɲanasɔtɔ atɔf ɲa Kanahan mɔ. Kɔ Yakuba ɔɲkɔ Misira kɔ afum ɔn fəp. ⁷ K'ənkenene atɔf ɲa Misira awut ɔn arkun kɔ awut-sɔ ɔn arkun, awut ɔn aran kɔ awut-sɔ ɔn aran.

Yakuba delay dən

⁸ Mewe ma awut a Yakuba mɛmɛ, aɲe ɲanakɔ Misira mɔ. Yakuba kɔ awut ɔn:

Coco ca Yakuba, Ruben. ⁹ Awut a Ruben: Henok, Palu, Hecəɔɲ, kɔ Karmi.

¹⁰ Awut a Siməɲ: Yemuyel, Yamin, Ohad, Yakin, kɔ Sohar, kɔ Sawul wan wərkun wəka wəKanahanara.

¹¹ Awut a Lewy: Kerson, Kehat, kɔ Merari.

¹² Awut a Yuda: Her, Onan, Selah, Perɛc, kɔ Serah, mba Her kɔ Onan ɲanafi nde atɔf ɲa Kanahan. Awut a Perɛc ɲanayɔne Hecəɔɲ kɔ Hamul.

¹³ Awut a Isakar: Tola, Puwa, Yəb, kɔ Simrəɲ.

¹⁴ Awut a Sebuləɲ: Sered, Eləɲ, kɔ Yahalɛl.

¹⁵ Awut akanɛ ɲɔ Leya enakome Yakuba nde Padaɲ-Aram, mba wan kən wəran Dina eyi fe ti. Kələk awut ɔn aran han arkun, ɲanakɔ afum 33.

¹⁶ Awut a Kadu: Cifyən, Haki, Suni, Echəɲ, Eri, Arodi, kɔ Areli.

¹⁷ Awut a Aser: Yima, Yisuwa, Yisuwi, kɔ Beriya, kɔ Sera wəkire kəɲan. Wan ka Beriya: Heber kɔ Malkiyel.

¹⁸ Awut a Silpa wəmarəs nwe Labaɲ enasəɲ wan kən wəran Leya mɔ, ɲɔ akakɔ aɲe enakome Yakuba mɔ. ɲanayi afum wəco kɔ camət-tin.

¹⁹ Awut a Rasel, wəran ka Yakuba: Isifu kɔ Benyamin. ²⁰ Kɔ Isifu nkən ɔɲkom Misira awut mɛrəɲ: Manase kɔ Efrayim, aɲe Asnat wan wəran ka Potifera Sali Almamy sa dare da Hon, enakome Isifu mɔ.

²¹ Awut a Benyamin: Bela, Bekɛr, Asubel, Kera, Naman, Ehi, Rəs, Mupim, Hupim, kɔ Ardu.

²² Yuruya yayɛ yɔ Rasel enasɔtɔne nkən Yakuba, ɲanayi afum wəco kɔ maɲkələ.

²³ Wan ka Dan: Husim.

²⁴ Mewe ma awut a Naftali mɛmɛ: Yahcel, Kumi, Yetsɛr, kɔ Silem.

²⁵ Awut a Bilha ɲɔ akakɔ, Bilha nwe Labaɲ enasəɲ wan kən wəran Rasel mɔ pəyəkɔ wəcar k'ɔɲkome ɲa Yakuba. ɲanayi afum camət-mɛrəɲ.

²⁶ Afum aɲe ɲanacəpse Yakuba kəkɔ ka Misira mɔ, ɲanayi afum 66 aɲe ɲanayɔne akom ɔn mɔ, aləm fe aran a awut ɔn arkun de. ²⁷ Awut a Isifu aɲe enakom Misira mɔ: ɲanayi awut mɛrəɲ. Afum a Yakuba aɲe ɲanacəpse kɔ darəɲ kəkɔ ka Misira mɔ, ɲanayi fəp faɲan afum 70.

Yakuba kənde kən nde Misira

²⁸ Kɔ Yakuba osom Yuda pəyi kɔ kirin kəkɔ ka Kosəɲ ndena Isifu. Kɔ

Yuda embere atof na Koseh. ²⁹ Ko Isifu elek abil non k'empere Koseh kaka-bapene ko papa kon Yakuba. Isifu nanke-wurarene ko papa kon, k'enapsarne ko dakilim ko k'eyefe kabok. K'ombok han. ³⁰ Ko Yakuba oloku Isifu: «Intam on kafi bawo inank am kero, k'incare on fo mayi doru!» ³¹ Ko Isifu oloku awenc ana ko afum a papa kon: «Ilukus iko ilukse Firawona kabere konu. Iko iloku ko fo: «Awenc im ana ko afum a papa kem ane nanayi atof na Kanahan mo, nander nno iyi mo. ³² Afum akek a nkesiya, cir, ko cana no nayone, bawo akek a acal no. Nankeere yocal yanjan fap ko ca yanjan.» ³³ Ko tem tendebap nte Firawona endewe nu pacyif nu: «Ake 'yone yebac yonu-e?» ³⁴ Nacloku ko: «San' acar am, akek no sayone, kayefe detemp dosu han moko, yebac yayoko yo sambape akombara asu.» Ti disre, nayi Koseh, bawo aMisira nambotar fe akek a nkesiya ko cir.»

47

¹ Ko Isifu ank pelukse ti Firawona. K'oloku ko: «Awenc im ana ko papa kem nander kayefe ka atof na Kanahan ko yocal yanjan nkesiya, cir ko cana kabap ka ca yanjan fap. Nayi tante atof na Koseh.» ² Ko Isifu elek awenc ana kacamot k'ementar na Firawona. ³ Ko Firawona eyif awenc a Isifu: «Ake 'yone yebac yonu-e?» Ko awenc a Isifu naloku Firawona: «San' acar am, akek a nkesiya, cir ko cana no sayone pamo papa kosu ana.» ⁴ Ko naloku so Firawona: «Sander kadende atof nane, bawo dakacal deyi fe so nde acar am nayefe mo, ko dor dembek kabek dam atof na Kanahan. Mawose on acar am kande atof na Koseh.» ⁵ Ko Firawona oloku Isifu: «Papa kam ko awenc am ana nander nno mayi mo. ⁶ Atof na Misira ney' am dawaca, madas papa kam ko awenc am ana nno pantesa na Koseh mo, ko mancare so awenc am ana dacu afum alompu-e, macambap na jackeks' em yocal.» ⁷ Ko Isifu ankere papa kon Yakuba kadementar ko Fi-

rawona. Ko Yakuba ontolane Firawona. ⁸ Ko Firawona eyif Yakuba: «Meren caka mo mayi doru-e?» ⁹ Ko Yakuba oloku ko: «Meren mme isoto kacepe-cepe disre mo, masoto meren 130, kiyi kem doru kancapar katana-katana. Inceparene meren meyenki kiyi kem doru. Intasoto fe meren mme akombara em nanasoto mo, mba teceparene doru tin tayi to sancaparene doru.» ¹⁰ Ko Yakuba ontolane so Firawona. K'eyefe, k'esak ko.

¹¹ Ko Isifu endas papa kon ko awenc ana atof na Misira. K'oson na antof Misira, nde atof na Ramses, pamo toko Firawona enaloku ko ti mo. ¹² Ko Isifu entam on kagbekare papa kon, awenc ana, ko afum a papa kon fap pamo toko nanalanene mo.

Isifu kakatene mes ma Misira

¹³ Yeri yenayi fe so atof na Misira fap, bawo dor denasoto fanontar. Atof na Misira ko atof na Kanahan dor denclenkas on kelenkas dam afum a taf yayoko. ¹⁴ Ko Isifu ewetas gbeti fap mbe benayi atof na Misira ko atof na Kanahan mo. Pacsakpare gbeti babako mal, ko Isifu embere gbeti babako nde kalo ka Firawona. ¹⁵ Nte gbeti ba Misira ko Kanahan belip mo, ko aMisira fap nander nno Isifu eyi mo. Ko naloku: «Mason su yeri! Cepo sandefi far yam kirin bawo gbeti beyi fe so?» ¹⁶ Ko Isifu oloku: «Nason yocal yonu. Inson nu kacom kasakpe ka yocal yonu, bawo gbeti beyi fe so.» ¹⁷ Ko nankeere Isifu yocal yanjan. Ko Isifu anson na yeri kasakpe ka yocal yanjan: Fales, yocal yefet ko yoran, sofale. Ko Isifu ason na yeri ya teren tatoko kasakpe ka yocal yanjan fap. ¹⁸ Nte teren tatoko tenepar mo, ko aka Misira nander so nno Isifu eyi mo teren toc-kasak. Ko naloku ko: «Safotam kamenkar am a gbeti bosu belip, ko yocal yosu yelip. Daka o daka dencame fe su so, mene dis dosu ko ntaf yosu. ¹⁹ Sandefi on far yam kirin ba, ko ntaf yosu? Maway su ko ntaf yosu kasakpe ka yeri. Tem tatoko sayone acar a Firawona, sana ko ntaf yosu.

Məsəñ su defet səbəc ta sədefi, ntəf yosu yedefəntərə gbəlməs.»

²⁰ Kə Isifu əwayə Firawona ntəf ya Misira fəp, aka Misira fəp ɲanacaməs ntəf yañan, bawo dor dənabəkər ɲa. Kə atəf ɲəyənə oñ ɲa Firawona. ²¹ Kə Firawona ələk afum añe ɲanayi dəcələnçər ca Misira mə, k'ənkerə ɲa sədare səpəñ. ²² Mba Isifu ənaway fə ntəf ya Sali Almamyə, bawo Firawona ənamənə kəway ka ntəf yañan. Sali Almamyə ɲayi kəkəkəs ka Firawona disrə, ti tə Sali Almamyə ɲanatəcaməsə ntəf yañan.

²³ Kə Isifu oloku afum a Misira: «Iway nu məkə kə ntəf yonu, nəyənə məkə aka Firawona. Defet dəndə: Nəntam kəbəf dəntəf. ²⁴ Kə nəndetəl-ə, nəsəñ poboc pin pa kətəl konu kə nəyer ki kəcamət-ə Firawona. Nəna nələk yoboc mañkələ nyə, yendeyənə nu yeri ya dəker kə awut, yəyənə nu sə defet da teren təcəñç.» ²⁵ Kə ɲaloku Firawona: «Məlukse su kəyi doru! Səsətə kəñayənənə ka wəbə kosu, səndeyənə wəcar ka Firawona.» ²⁶ Kə Isifu əñçəmbər ti kə təyənə məkə təyə ta Misira: Poboc pa kəcamət fəp pa Firawona pə. Mənə ntəf ya Sali Almamyə gbəcərəm yətəyənə ya Firawona.

Məfan ma Yakuba mələpəs

²⁷ Kə Yakuba endə atəf ɲa Misira, atəf ɲa Kosəñ. Kə pəyənə di ndarañan k'əyənə kas ka afum alarəm. ²⁸ Kə Yakuba eyi doru meren wəco kə camət-mərəñ atəf ɲa Misira. Kəwon ka Yakuba doru fəp kənasətə meren 147. ²⁹ Mataka ma Yakuba kəltəs kəlip, k'ewe wan kən Isifu k'oloku kə: «Kə məfan kəmar im-ə, məboc kəca kam aləñk ɲem tantəf, mələk' em layidi pəsoku disrə ndə mändetəmpər' em mə: İlətsen' am ta məwup im Misira! ³⁰ K'indəfəntərə kə papa kem aña-ə, məwuren' em Misira. Məkə məwup im ndə kufu kəñan kəyi mə.» Kə Isifu oloku kə: «İndeyə təkə mələk' im mə.» ³¹ Kə Yakuba oloku: «Mədərəm' em ti.» Kə Isifu endərəmə

kə ti. Kə Yakuba ontontnə ndə kəfəñç kən dəromp.

48

Yakuba kətolanə kən awut arkun a Isifu

¹ Nte mes maməkə meñçepər mə, k'əñkə paloku Isifu a Papa kən əntamnə fə. Kə Isifu ələkenə awut ən mərəñ Manase kə Əfrayim. ² K'əsəñe ti Yakuba kəcərə, k'aloku kə: «Wan kam Isifu eyi kəder nno məyi mə.» Kə Yakuba oloñka fənəntər fən k'eyefə, k'endə kəfəñç kən kəron. ³ Kə Yakuba oloku Isifu: «Kanu Kəpəñ nke kəntam mes fəp ma doru mə kəñawurər im dare da Lus ndə atəf ɲa Kanahan kə kəsəñ im temer kədəpoc' em pətət. ⁴ Kə kələk' im: «İndəsəñ əm dokombəra, indesəñ' am kəla, indesəñ' am kəyənə wətem ka afum alarəm. İndəsəñ atəf ɲañe afum am kə məñçepər-ə, atəf ɲañe ɲendeyənə ɲañan doru o doru.» ⁵ «Ndəkəl oñ, awut mərəñ añe məñkom atəf ɲa Misira a k'indeder nno məyi mə, ɲandeyənə akemi. Əfrayim kə Manase ɲayənə akemi, pəmə təkə iyə Ruben kə Siməñ mə. ⁶ Mba awut añe mändekom oñ añe mərəñ tadarəñ mə, akam ɲandeyi akəkə, awəñç aña ɲə ɲandesətər kə. ⁷ Kəder kem Padañ, kə Rasel efir im dəpə da Kanahan, ta pəmbələ su kəberə Efrata-ə. Difə inawup kə katina dəndo dəpə da Efrata, ndə pəyənə Betləhem mə.» ⁸ Kə Yakuba əməməñ awut a Isifu k'eyif: «Are ɲə akanə-ə?» ⁹ Kə Isifu oloku papa kən: «Awut em ɲə, añe Kanu kəsəñ im nno mə.» Kə Yakuba oloku: «İlətsen' am məyə ɲa ɲacəñnə nno itolanə ɲa.» ¹⁰ Detem dənalələs Yakuba fər. Əñç-tam fə sə kənəñk. Kə Isifu əñçəñ awut ən ndə Yakuba eyi mə, kə Yakuba oñçup ɲa, k'əmakərənə ɲa. ¹¹ Kə Yakuba oloku Isifu: «İnacəm-cəmənə fə sə kədenəñk əm. Mba Kanu kəsəñ' em k'inəñk əm hañ awut am!» ¹² Kə Isifu elin awut kas dələñk, k'əñçəp kəro dəntəf. ¹³ Kə Isifu osumpər mərəñ mañan fəp waca, pəsumpərə Əfrayim kəca

kətət mba pəyi kəca kəmeriya ka Yakuba, k'osumpərə Manase kəca kəmeriya mba pəyi Yakuba kəca kətət, k'ɔncɔɔnɛnɛ ɲa sɔ nde wətem kəɲan eyi mə. ¹⁴ Kɔ Yakuba ɛntɛɲc kəca kən kətət, k'endenɲ ki Efrayim dərɔmp nwe ɛnafɛtɛ mə, k'endenɲər Manase kəca kən kəmeriya dərɔmp. ɛnacərə bel-bel təkɔ ɔɲcyɔ waca wən mə, ali nte Manase ɛnayɔnɛ wan wəcəkɔ-cəkɔ mə. ¹⁵ Motolanɛ mmɛ mə Yakuba ɛnatolanɛ Isifu:

«Kanu Kəpəɲ nke kənəɲk papa kem aɲa Abraham kɔ Isiyaka teceperɛnɛ taɲan mə,

Kanu Kəpəɲ nke kəɲkəkəs im kəyɛfɛ nte iyi doru haɲ məkɔ mə,

¹⁶ Mɛlɛkɛ mmɛ mɛɲcyac im pələc mə, məsɔɲɛ awut aɲɛ!

Pawe ɲa tewe tem

kɔ mewe ma papa kem aɲa, Abraham kɔ Isiyaka.

Kanu kəsɔɲɛ ɲa kəkom pələrəm nde atɔf ɲaɲɔkɔ dacɔ.»

¹⁷ Nte Isifu ɛnəɲk kas pəc-denɲər Efrayim kəca kən kətət mə, kɔ tɔntɔbət kɔ. Kɔ Isifu osumpər kəca ka kas, k'ɔncɔɔɲ ntende domp da Manase ta pədenɲər ki Efrayim. ¹⁸ Kɔ Isifu oloku papa kən: «Ta məyɔ tante, fɔtɔ Manase ɛbək. Nkən ɔ pəmar mədenɲər kəca kam kətət.» ¹⁹ Kɔ papa kən ɛfati, k'oloku: «ɲɲərə ti, wan kem. ɲɲərə ti! Nkən sɔ endeyɔnɛ wətem ka afum alarəm, endebək. Mba wɛɲc Tɔɲɔ endebək kɔ, awut ɔn ɲandelas tɔf fəp.» ²⁰ Kɔ Yakuba ontolanɛ ɲa dəsək dadəkɔ, k'oloku: «Mən' endesɔɲɛ Yakuba pəc-tolanɛ a pəc-kulɛ fɔ: «Kanu kəsɔɲ' am kəyi pəmɔ Efrayim, pəmɔ Manase!» Tatakɔ tɔ Yakuba ɛnacəmbər Efrayim Manase kirinɲ. ²¹ Kɔ Yakuba oloku Isifu: «Kəfi k'inder! Mba Kanu kəndesolɛ nu. Kəndeluksɛ nu atɔf ɲa atem anu. ²² Imberɛn' am pəkɔ awɛɲc əm aɲa ɲantɔdesɔtɔ mə*, ip' ɔyɔnɛ mpɛ inabanərə aka Amər dakma dem kɔ ambəɲcəran ɲem mə.»

* **48:22** Paka papəkɔ pəyɔnɛ dare da Səkem. 34:25

49

Kətolanɛ ka Yakuba awut ɔn wəcɔ kɔ mɛrəɲ

¹ Kɔ Yakuba ewe awut ɔn, k'oloku: «Nəlɔɲkanɛ iloku nu təkɔ tendeder nu kirinɲ mə.

² Nəlɔɲkanɛ, nəcəɲkəl im Awut a Yakuba!

Nəcəɲkəl Yisrayel* papa konu!

³ Ruben, mənna coco cem, mənna nwe inakom tɛm nte inayɔ fənəntər mə:

Məɲceper awɛɲc əm aɲa tokom, kɔ fənəntər.

⁴ Məyɛɲk pəmɔ domun ndɛ dɛɲyɛksɛ dəkəɲgbəkɔ mə,

mba məfɔdesɔyɔnɛ wəkirinɲ,

Bawo mənapeɛ dəkəfəntərə da papa kam,

Mənayikyikəs kəfəɲc kem kəpɛsɛ ka ki, kɔ wəran kem wəkin.

⁵ Simɔɲ kɔ Lewy dɛwɛɲca dɔ ɲayɔ:

ɲa ɲantəɲnɛ, ɲasek kəkɔ-yɔ pələc.

⁶ Ta amera ɲem ɲosol kəmɛɲkəs kəɲan pələc,

Ta mɛcɛm-cɛmnɛ mem mətəɲnɛ nde ɲantəɲnɛ kəbəpɛnɛ mə.

Bawo mətɛlɛ maɲan disrɛ, ɲandif fum. Kəcuca kəɲan disrɛ, kɔ ɲaɲcopu-copu mura bənta.

⁷ Intolanɛ mətɛlɛ maɲan pələc, bawo məmbək pələsər.

Intolanɛ pələc deyɛɲki bəkək danan, bawo dɔfɔyɔnɛ nənɔfər.

Indeyerəs ɲa atɔf ɲa Yakuba,

Indesaməsər ɲa atɔf ɲa Yisrayel.

⁸ Yuda, mənna, awɛɲc əm aɲa ɲandeyekyəkəs əm.

Məndesumpər atɛrɛnɛ am cərəbɔ.

Kɔ awɛɲc əm aɲa ɲandecəp am səbomp fər yam kirinɲ.

⁹ Yuda, kusunuɲku kəwut kɔ məyɔnɛ. Dəkəwatəri-watəri wɛsɛm wam məyɛfɛ, wan kem!

Nkən oɲnut wɛcək, pəfəntərə pəmɔ kusunuɲku.

Pəmɔ kusunuɲku kəran: An' ɛntam ki kəyɛkti ta kəfaɲ-ɛ?

¹⁰ Kəgbo ka dɛbɛ kəfɔdɛ kəc-bələ Yuda,

* **49:2** Məməmən 32:29; 35:10 **49:4** 35:22 **49:6**

kəgbo ka dəbe kəndeyi yuruya yən
dəwaca,
hañ təm ntə wəka kəgbo kañkə yati
endeder mə,
wəkə afum fəp nandeyi dəntəf mə.

11 Nkən (Yuda) ende pəc-kot səfale sən
dəwiñ,
pəkot wan ka si nde kətək ka wiñ,
Ende pəc-yak yamos yən dəmember,
kə bərumus bən, dəməñcəñcə ma
rəsəñ.

12 Member mendesəñe kə fər
kəyimbəre,
Məsə ma wana mendefertər əm sek.

13 Kə mənə Sabulon, kəba kəsək
məndendə,
nde cibil cəndeyə kətənta mə.
Cələñcər ca atəf nənəkə cəndewəkəl
hañ Sidon.

14 Isakar, mənə səfale səpəñ sə
məyənə,
nse səñfəntərə gbərə mərəñ dacə mə.

15 Pənəñk fə kəfo kañkə eyi kəñesəm
mə kəntese,
k'atəf nəmbət.
Pətirmi kumunt padəndəsər kə
pəsərə,
Yəbəc ya dacar y' endeyi.

16 Dan, endeyənə afum ən wəbe.
Pəmə kusunja kələma cusunja cələpəs
ca Yisrayel cəkə.

17 Dan, endeyi pəmə abok nñe nñeyi
dəpə mə,
añkisin nñe nñeyi dəpə kəsək mə.
Abok nñe nñeñan bənta ya afələs,
a təsəñe wəyeksənə ka nñi kətəmpənə
mə.

18 İnğbəkər əm amera Kanu Kəpəñ, a
məndeyac im!

19 Kadu, kənay† kəndepənə kə
pəyefə pəcəmə nə darəñ kəbeləs.

20 Ndena Aser, yeri yobonju yendela
di.
Antəf nəm nñende nəc-səñ yeri nyə
pəmar yəyənə yeri y' abə mə.

21 Naftali, were w' əyənə nwe
weyi kiyi ka wi, ta tes o tes
tonkotərnə wi mə.
Ende pəc-koməs awut atət‡.

22 Isifu, popon pa kətək kəkom pəyənə,
Popon pa kətək kəkom nke kəcəmə
kəñgbəkə kəsək mə,
wara waki wetilsərnə damba.

23 Nandəkətər kə, kə nampən.
Arenə mbəñcəran nənayənə ayefərənə
am.

24 Mba ambəñcəran nən nñende
nñetəñnənə kə nkən sərka.
Anacənəs waca wən
kətəm ka Kanu ka fənəntər ka Yakuba
dəntəf.
Əyənə wəkək kə togbu pa aka Yis-
rayel§.

25 Tewe ta Kanu ka papa kam, nke
kəyənə wəmar kam mə,
tewe ta Kanu nke kəntəm mes fəp ma
doru mə, nke kəndepoc' am mə:
Kəpocə pətət nke kəndeyefə dərəñc
mə,
kəpocə pətət nke kəñyefə dəntəf mə,
kəpocə pətət ka awut alarəm kə yəcəl
yələrəm.

26 Kətolanə nke papa kam ontolan' am
mə,
kəñcəpər kətolanə pətət ka añe nənkom
im mə,
hañ dəkələpsər da mərə ma doru o
doru.
Kətolanə pətət kañkə kəyi Isifu
dəromp,
dəndo domp dacə da Isifu
nwe əyənə wəbe ka awəñc aña mə!

27 Benyamin, kalma k'əyənə nke
kəñwatəri-watəri mə.
Bət-bət kəwatəri-watəri wəsəm wa ki,
dəfəy, pəyerəs yəsətə ya ki.»

28 Awut akanə nənayənə cusunja wəco
kə mərəñ ca Yisrayel. Moloku mame
mə kas kəñan ənaloku nə, ntə oñctolanə
nə mə. Yakuba ənətolanə nə nwe o
nwe kə kətolanə kən taciña.

Defi da Yakuba

29 Ntə Yakuba elip kətolanə awut ən
mə, k'osom nə: «Intas kəbəp atəm em

† 49:19 kənare ‡ 49:21 pəc-loku moloku mətət

§ 49:24 H. = «tasar pa aka Yisrayel»

anɛ ɲafi mɔ. Nəwup im kɔ papa kem anɛ, nde kufu kəŋkɔ kəyi nde dale da Hefəron wəHewy mɔ, ³⁰ nde kufu nkɛ kəyi dale da Makpela, Mamre kəsək, nde atɔf ɲa Kanahan. Dale dadɔkɔ dɔ Abraham enaway nnɔ Hefəron eyi mɔ, pəyɔnɛ di dəkəwupɛnɛ da afum ɔn. ³¹ Difɔ anawup Abraham kɔ wəran kɔn Sara, difɔ anawup Isiyaka kɔ wəran kɔn Rebeka, difɔ inawup sɔ Leya wəran kem. ³² Dale kɔ kufu nkɛ kəyi di mɔ, Abraham enaway di aHewy dəwaca.» ³³ Ntɛ Yakuba elip kəsom awut ɔn mɔ, k'ɛfəntərə dəkəfəŋɔ. K'ɛŋgbɪn kifir k'ɔnɔŋkələnɛ atem ɔn anɛ ɲanafɪ mɔ.

50

Kəbal ka Yakuba

¹ Kɔ Isifu entɛmpɛnɛ papa kɔn kəron, k'ombok kɔ kəron, k'ɔŋcup kɔ. ² Kɔ Isifu osom acar ɔn akɔ ɲanayɔnɛ atɛn cɔl mɔ, a ɲasop kas acɔl ɲɛ ɲəsɔŋɛ ta wəfi ente katəna mɔ. Kɔ atɛn cɔl ɲasop Yakuba acɔl ɲaŋkɔ. ³ Kɔ tɔŋkɔ mata 40. Tɛm tatɔkɔ mataka maməkɔ m' anɔ-sop afi acɔl ɲa kətɔtɛ ɲaŋkɔ, kɔ aMisira ɲambok kɔ mata 70. ⁴ Ntɛ mataka ma kəbal kɔn mɛŋcɛpər mɔ, kɔ Isifu oloku afum akɔ ɲanayi nde sanɔka sa Firawona mɔ, k'oloku ɲa: «K'intam kəsɔtər nu layidi-ɛ, nəloku ntɛ Firawona iletɛnɛ nu: ⁵ Papa kem enasɔŋ' em kədəɛɛm, pəc-loku: «Kəfi k'inder! Məkɔ məwup im nde kufu kəŋkɔ ɲŋkay nde atɔf ɲa Kanahan mɔ.» Difɔ ifaŋ kəpɛ ikɔ wup papa kem. K'ilip-ɛ, ɲinder.» ⁶ Kɔ Firawona oloku kɔ: «Məpɛ məkəwup papa kam pəmɔ tɔkɔ ɔsɔŋ' am kədəɛɛm mɔ.» ⁷ Kɔ Isifu ɛmpɛ kəkəwup papa kɔn. Kɔ ɲampɛ kɔ abeki aka sanɔka sa Firawona fəp kəbəp abeki a atɔf ɲa Misira. ⁸ Kɔ afum a Isifu fəp, kələk awɛŋɔ anɛ kəbəp ka afum a papa kɔn, mɛnɛ awut, yɔcɔl yanɔn yɔpɔŋ kɔ yɛfɛt ɲ' anasak atɔf ɲa Kosɛŋ. ⁹ Isifu kɔ cibil ca dɛntɔf k'ayɛksɛnɛ fələs ɲampɛ kɔ nkɔn, kɔ tɔsɔŋɛ akɔ a Kanahan kəla. ¹⁰ ɲandebəp pəferere pa Atad, ɲɛ ɲeyi Yurdɛn takəron mɔ,

kɔ ɲawup Yakuba dɛndɔ kəyɛkɛkəs disrɛ. Kɔ Isifu ombok kas mata camət-mɛrɔŋ. ¹¹ Kɔ andɛ a atɔf ɲaŋkɔ, aka Kanahan, ɲayi kəbal ka Yakuba dɛndɔ pəferere pa Atad. Kɔ ɲaloku: «Defi dɔpɔŋ dɔ dandɛ aMisira daco!» Ti t' asɔŋɛ tofo tatɔkɔ tewe ta «Abel Misira» nde Yurdɛn takəron. ¹² Kɔ awut a Yakuba ɲayɔ tɔkɔ papa kəŋan ɛnaloku ɲa mɔ. ¹³ Kɔ awut ɔn ɲaŋkɛkərə kɔ atɔf ɲa Kanahan. Kɔ ɲawup kɔ nde kufu ka dale da Makpela, dale ndɛ Abraham enaway Hefəron wəHiti dəwaca mɔ, pəyɔ di dəkəwupɛnɛ da afum ɔn, nde Mamre kəsək. ¹⁴ Ntɛ Isifu elip kəwup papa kɔn mɔ, k'oluksərɛ Misira kɔ awɛŋɔ anɛ kɔ akɔ ɲanacəmbər kɔ, kəkəwup papa kɔn mɔ.

Mes maməkɔ mɔ mɛncɛpər ntɛ defi da Yakuba delip mɔ

¹⁵ Ntɛ awɛŋɔ a Isifu ɲanəŋk fɔ papa kəŋan efi mɔ, kɔ ɲaloku: «Kɔ Isifu ɛŋkafələ pəyɔnɛ wəterɛnɛ kosu, kələkɛ ka ayɛk ɲa pələc mɛpɛ sənayɔ kɔ mɔ!» ¹⁶ Kɔ ɲasom a paloku Isifu: «Papa kam enasom ntɛ a pəc-fi: ¹⁷ «Ntɛ tɔ nəŋkɔ-loku Isifu: Oh! ɲlɛtsɛn' am mənəŋnɛnɛ awɛŋɔ əm anɛ pələc kɔ kiciya kəŋan, bawo ɲanayɔ əm pələc! ɲlɛtsɛn' am mənəŋnɛ ɔŋ kiciya ka acar a Kanu ka papa kam!» Kɔ Isifu ombok ntɛ analoku kɔ moloku maməkɔ mɔ. ¹⁸ Kɔ awɛŋɔ anɛ ɲander ɲa sərka ɲatɛmpɛnɛ Isifu dɛntɔf kɔ ɲaloku: «Sən' ɔfɔ akanɛ acar am.» ¹⁹ Kɔ Isifu oloku ɲa: «Ta nənɛsɛ. Cɛpɔ Kanu k'iyɔnɛ? ²⁰ Nənasek' em kəyɔ ka pələc. Mba Kanu kənəkafəli ti pətɔt, kələmpɛ ka ntɛ teyi məkɔ mɔ, kɔ kəyac ka defi da afum alarəm. ²¹ Ndekəl ɔŋ, ta nənɛsɛ! ɲndɛtamɛ nu mɛfaŋ monu fəp kɔ ma awut anu.» Kɔ Isifu ontɔrɛ torɛ ɲa bəkəc, k'olok' lokərə ɲa dim d' antɔf. ²² Kɔ Isifu ɛndɛ Misira nkɔn kɔ afum ɔn. K'eyi doru merɛn 110. ²³ Kɔ Isifu ɛnəŋk awut a ɛfrayim haŋ dɛtɛmp maas. Kɔ Makir, wan ka Manase, ɔŋkom awut ɔn ləŋk ya Isifu kəron. ²⁴ Kɔ Isifu oloku awɛŋɔ anɛ: «Kəfi k'inder. Mba Kanu kəndɛmar nu ɲlan ti. Kanu kəndɛpɛnɛ nu nde atɔf

ηəkə kənaləkε Abraham, Isiyaka kə Yakuba layidi kəsəη ηa mə.»²⁵ Kə Isifu əsəηε awut a Yakuba kədərəm, pəc-loku: «Kanu kəndemar nu ilaη ti. Nəde nəpεε bεnt yem, nəbələεε yi nno.»²⁶ Kə Isifu efi pəsətə meren 110. K'asop kə acəl nηε ηəηsəηε wəfi kətətε katəna mə. Kə ηambεr kə kaηkəra ka tasar pεpat dəndo atəf ηa Misira.

Yosuwe Kəberε: Toloku nte Kanu kənaloku Aḡnabi Yosuwe mɔ

Moloku melarəm teta kətabu kanke, aḡcicəs taruku ta aka Yisrayel dəcətabu cəlarəm disre. DəTawureta Musa aḡcop. Afum apəḡ a Yisrayel, Aḡnabi Abraham, Aḡnabi Siyaka, Aḡnabi Yakuba, kə awut ən wəco kə mərəḡ (12) fəp faḡan dəkətabu kəcəkə-cəkə ka Tawureta Musa aḡnəḡk pi, mpe aḡwe «Dəkəcop» mɔ. Dəkəlpəsər da kətabu kanke dementər su təkə aka Yisrayel ḡanabəp atəf ḡa Misira mɔ.

Kətabu ka mərəḡ ka Tawureta Musa nke aḡwe «Kəwur» mɔ, taruku ta Aḡnabi Musa ə təḡcop. Kə Kanu kəsəḡe k'aḡkom kə atəf ḡa Misira, nte təḡsəḡe pəwure afum a Yisrayel dacar mɔ.

Nte aka Yisrayel ḡaḡcali Kəba ka Cəḡkolma kəmar ka mes məwey-wey mme Kanu kənamentər mɔ, kə ḡambere dətəḡbere. Atəf ḡa Kanahan ḡə Kanu kənafəḡ kəkəkəre ḡa, nde kənadərme aYisrayel kəsəḡ ḡa mɔ. Kətabu ka maas ka Tawureta Musa «Buk ba Aloḡne», ka maḡkələ «Kələm», kə ka kəcəmət «Sariye sa Mərəḡ», cətabu caḡce fəp cəloku teta marənt ma aka Yisrayel nte Kanu Kəpəḡ kənawure ḡa dacar nde Misira mɔ. Kəwon ka afum aka Yisrayel dətəḡbere kənasətə meren wəco maḡkələ a ḡadebəp atəf ḡa Kanahan. Kətəlan kəḡan kənasəḡe ḡa kəwon di.

Nte ḡanayefe kəcəli kəḡbəkə ka Yurdən, ḡabere atəf ḡa Kanahan mɔ, kə Kanu kələku aka Yisrayel a Yosuwe pəyənə ḡa wəkiriḡ dəkəcəme da Aḡnabi Musa. Kə Aḡnabi Yosuwe eḡcalene ḡa kəḡbəkə ka Yurdən kəmar ka mes məwey-wey ma Kanu, pəmɔ təkə Musa enacalene ḡa Kəba ka Cəḡkolma mɔ.

Nte tatəkə tənçepər mɔ, kə Aḡnabi Yosuwe entefərnene ḡa atəf ḡa Kanahan, ḡakə ḡasutene nte təḡsəḡe ḡasətə təf yayəkə mɔ. Kanu kənafəḡ kəsəḡ

ḡa təf yayəkə teta danapa danan kə kədərəm kəḡkə enadərəme ḡa kəsəḡ ḡa yi mɔ. Ti disre kə Kanu kəmar ḡa kəwan kəḡkə disre haḡ kə aKanahan fəp ḡanese ḡa. Kə cusuḡka nce wəco kə mərəḡ ca Yisrayel fəp cəsətə sədare. Kə Kanu kəsəḡ ḡa təf yayəkə yəyənə ḡa ke.

Taruku tante fəp acic pi kətabu kanke disre, kəyefe tēm nte aka Yisrayel ḡanacəli kəḡgbəkə ka Yurdən mɔ, haḡ tēm nte ḡanətam sədare sa Kanahan fəp mɔ. Ti disre aḡnəḡk fənəntər fa Kanu belbel. Kanu kəmbətər afum ən. Kədərəm nke o nke kəndərme ḡa mɔ, kəḡlas ki fənəntər kə teta danapa danan. Tatəkə təḡyənə su totubucne tətət. Kə səna səyənə sə afum a Kanu-ε, kəḡmare su fənəntər fən tecepərēne tosu doru, pəmɔ təkə kənadərme su mɔ. Kanu kəmar su, nte təḡsəḡe pane moloku mame, paləḡ sə mi mɔ.

Amina

Kanu kələku Yosuwe a pəbere antəf ḡa ke nde Kanahan

¹ Nte defi da Aḡnabi Musa wəcar wəka Kanu Kəpəḡ deḡçepər mɔ, kə Kanu kələku Yosuwe wan ka Nun wəmarəs wəka Musa: ² «Wəcar kem Musa efi. Ndekəl oḡ məyefe, məcali kəḡgbəkə ka Yurdən kanke, məna kə afum akanje. Nəkətene afum aḡe nde atəf nḡe indesəḡ aka Yisrayel mɔ. ³ Nnə o nnə mənçəmbər kəcək mɔ, isəḡ un di pəmɔ təkə inaloku ti Musa mɔ. ⁴ Cələnçər conu cəndeyefe nde dətəḡbere haḡ Liban, kəkə ka kəḡgbəkə kəpəḡ ka Efərat, kəbəp antəf məlməl ḡa aka Hit, haḡ nde Kəba Kəpəḡ ntende dec deḡkəle mɔ. ⁵ Ali fum əfəcəm' am fər kiriḡ kiyi kam doru fəp. Isol' am pəmɔ təkə inasole Musa mɔ. Ifədesak əm, ifəc' am. ⁶ Məyənç dis, məbaḡse! Bawo mən' endekətene afum a Yisrayel kəbaḡ atəf ḡa ke nḡe inadərəm kəsəḡ atem aḡan mɔ. ⁷ Məyənç dis gbaḡ, məbaḡse! Məḡbətne məkət dəpə nde Musa wəcar kem omboc' am mɔ: Ta məkə kəca kətət, ta məkə kəca kəmeriya, nte təḡsəḡ' am kətam mes fəp nnə o

nnɔ mənjkɔ mɔ. ⁸ Ta buk ba sariye mbe bɔbɔl' am dəkusu! Məc-nəm-nəmne dan pibi məgbətne, məkət tɔkɔ buk bambɛ boloku mɔ, itɔ mənjsolne dɔpɔ dɔtɔt, it' əɲsəɲe mətam mes fəp. ⁹ Indem f' am fɔ məyenjk dis, məbanjsɛ ba? Awa, ta mənese, ta nəyikcɛ, bawo Kanu Kəpɔɲ Kanu kam kəsɔl' am nnɔ o nnɔ mənjkɔ mɔ.»

Yosuwe kəlompəs kən kəcali ka Yurdən

¹⁰ Kɔ Yosuwe osom ti akirin; ¹¹ «Nəkɔtɛne sanja fəp, nəloku afum nte: «Nədəmnɛ yeri, bawo mata maas mənçəmɛ kəcali ka Yurdən yayɛ, nəkɔ-ban atɔf nɲe Kanu Kəpɔɲ Kanu konu kəmpoc' on mɔ.» ¹² Kɔ Yosuwe oloku aRuben, aKadu kɔ aka kusunja dacɔ ka Manase: ¹³ Nətəmpər tɔkɔ Musa wəcar ka Kanu Kəpɔɲ ɛnalok' un: «Kanu Kəpɔɲ, Kanu konu kəsɔɲ' un kəɲesəm, kəsɔɲ un atɔf nɲe.» ¹⁴ Aran anu, awut anu, kɔ yɔcɔl yonu yendeyi antɔf nɲəɲkɔ Musa əsɔɲ un nde Yurdən kəsək ntende dec dəmpɛ mɔ. Mba nənna arkun aɲe nəɲyefərəne nətəmpər yosutnɛne yonu mɔ, nən' endekɔ-nunkenɛ kəcali kəɲgbɔkɔ. Nəmar awɛɲc un aɲa, ¹⁵ haɲ Kanu Kəpɔɲ kəsɔɲ awɛɲc un aɲa kəɲesəm pəmɔ nənna, ɲa sɔ ɲasɔtɔ antɔf nɲe Kanu Kəpɔɲ kəsɔɲ ɲa mɔ. Kɔ telip-ɛ, nəluksərne nəder nəlek antɔf ɲa kɛ nɲe ɲɔyɔne ɲonu mɔ. Musa wəcar ka Kanu Kəpɔɲ əsɔɲ un ɲi Yurdən kəca kəɲkɔ ntende dec dəmpɛ mɔ.»

¹⁶ Kɔ ɲaloku Yosuwe: «Tɔkɔ məloku su mɔ fəp, səndeyɔ ti, səndesɔkɔ nnɔ o nnɔ mənɛkekərə su mɔ. ¹⁷ Səndecəɲkəl' am pəmɔ tɔkɔ sənacəɲkələ Musa mɔ. Tes tin gbəcərəm tɛbas su: A Kanu Kəpɔɲ Kanu kam kəɲsol' am pəmɔ tɔkɔ kənasolɛ Musa mɔ! ¹⁸ Nwɛ o nwɛ endetanər' əm aləɲəs, pəyenker dim dam dobomp mɔ, andif kɔ. Məyenjk dis gban, məbanjsɛ!

2

Yosuwe kəsom kən afum mɛrəɲ Yeriko

¹ Kɔ Yosuwe wan ka Nun osom afum mɛrəɲ dim dantɔf kəyefɛ ka Sitim, pəc-loku ɲa: «Nəkɔ, nəkɔkce antɔf nɲəɲkɔ kɔ dare da Yeriko! Kɔ afum akakɔ ɲəɲkɔ ɲabere nde kələ ka wəran wətɔtam kəloto kən mɔ, pac-we kɔ Rahabu, kɔ ɲəɲçepərəne pibi nde ndərən. ² K'aloku wəbɛ ka Yeriko: «Awa, nəgbətne nte arkun aka Yisrayel ɲanderna nnɔ pibi kədəfen-feni atɔf ɲosu mɔ!» ³ Kɔ wəbɛ wəka Yeriko osom pakɔ-loku Rahabu: «Məwurene afum akɔ ɲayi nnɔ ndaram mɔ, aɲe ɲambere nde kələ kam mɔ, bawo kəfen-feni ka atɔf fəp kɔ ɲanderɛne.» ⁴ Kɔ wəran nwɛ ɛɲkekərə arkun aɲe mɛrəɲ k'əɲkɔ pəmənjk, k'oloku asom a wəbɛ: «Kaɲce kɔ, arkun aɲe mɛrəɲ ɲandersa nnɔ kələ kem, mba inçərəsa fɛ aka nnɔ ɲayɔne mɔ. ⁵ Nendisna tɛm nte dec dəɲkalɛsa pac-kɔ kəgbət kumba ka dare dəkusu mɔ, kɔ arkun aɲe ɲawur nnɔ, mba inçərə fɛ nde ɲəɲkɔsa mɔ. Nəbelkər nəcəmɛ ɲa darəɲ, nəɲkɔbəp ɲa!» ⁶ Nte tənayi mɔ, ɛnərəne ɲa nde kələ dareɲc, k'ɛmənjk ɲa nde sek ya cəɲkɔlma dacɔ, nce ɛnadɛt nde kələ dareɲc mɔ. ⁷ Kɔ afum ɲasumpər dɔpɔ da Yurdən kəbelər ɲa haɲ nde dəkətənta. K'əɲgbət kumba ka dare dəkusu nte afum əbelər aɲan ɲanawur mɔ.

⁸ Ta acikəra atɛn mes ɲantadirɛ-ɛ, kɔ Rahabu ɛmpɛ kəkɔ-bəp ɲa nde kələ dareɲc. ⁹ Kɔ wəran nwɛ oloku arkun aɲe: «Inçərə a Kanu Kəpɔɲ kəsɔɲ un atɔf nɲəɲe. Pələc pɔkɔ nəfanɛ su mɔ pəsɔtɔ su, ayek-yek ɲɛɲgbəpərne afum fəp, ɲayi kənes' on. ¹⁰ Bawo sənɛ a Kanu Kəpɔɲ kənawosər' on domun da Kəba ka Cəɲkɔlma nte nəɲç-wur Misira mɔ. Sənɛ sɔ tɔkɔ nənadif abɛ a Amər mɛrəɲ aɲe ɲanayi kəɲgbəkɔ ka Yurdən kəsək ntende dec dəmpɛ mɔ: Sihəɲ kɔ Oku. ¹¹ Sənɛ ti, itɔ mim mowurɛ su, kɔ nwɛ o nwɛ ɛɲgbin kifir nnɔ nəyi mɔ, bawo Kanu Kəpɔɲ, Kanu konu, kəyɔne Kanu ka dareɲc, kɔ dɛntɔf. ¹² Nɛkəl ɔɲ, nədərɛm' em nnɔ Kanu Kəpɔɲ kəyi mɔ, a mənɛlɛsɛ afum a kələ kem layidi pəmɔ dəkɔ iyən' on mɔ. Mədərɛm' em

13 a nandesak iya kem, papa kem, awenɔc im anja arkun, aran, kɔ afum alpɔs anje ɲayɔne akɔnan mɔ fɔp. Nɔsak su sɔmulpɔr defi, nɔfɔdedif su.» 14 Kɔ arkun anje ɲaloku wɔran nwe: «Sɔwɔse kɔfine tetam, mba ta mɔdeloku afum tɔkɔtene tosu de! Kɔ Kanu Kɔpɔɲ kɔndesɔɲ su atɔf-ɛ, sɔndebɔt mera sɔlasene sɔ layidi nnɔ mɔyi mɔ.» 15 K'ɔsɔɲ ɲa kɔbɔnda kɔ ɲantɔrene ki nde dɔwunder, bawo kɔlɔ kɔn kɔnayi disre kɔgbɔcene kɔ damba da saɲka sa dare. 16 Kɔ wɔran nwe oloku ɲa: «Nɔkɔ ta dɔmɔrɔ kɔ pɔyi fe ti-ɛ, nɔmbɔpene kɔ abelɔr anu. Nɔgbɔpne dɔndo haɲ mata maas, tentɔɲne abelɔr anu ɲalukus, a nɔna nɔdesumpɔr dɔpɔ donu kɔkɔ!» 17 Kɔ arkun anje ɲaloku kɔ: «Nte tendesɔɲe su kɔlas kɔderɔm nke mɔsɔɲe su kɔderm' am mɔ: 18 Awa, mɔcɔɲkɔl im! Tɔm nte sɔndebere dare mɔ, mɔne mɔkotɔr tafɔc peyim nde wunder wɔkɔ mɔnatɔrene su mɔ. Mɔcɔmbɔrɔrne iya wɔkam, papa wɔkam, awenɔc'ɔm anja arkun aran, afum am fɔp nde kɔlɔ kam. 19 Nwe o nwe ɛɲcali kusunɲa kanɲkɔ a pɔwur mɔ, ɛsare teta mecir mɔn ndena Kanu Kɔpɔɲ, mba kanɲkɔ pagbuɲene wɔkin nu dacɔ-ɛ, sɔsare teta mecir ma wɔkayi! 20 Kɔ mɔloku afum tɔkɔtene tosu-ɛ, tɔm tatɔkɔ sɔɲsikili tetɔɲne tosu kɔ mɔna.» 21 Kɔ wɔran nwe oloku: «Kanu Kɔpɔɲ kɔsɔɲe teyi pɔmɔ tɔkɔ nɔloku ti mɔ!» Kɔ wɔran nwe ɛsak arkun anje kɔ ɲaɲkɔ. Kɔ wɔran nwe ɔɲkot tafɔc pɔyim nde wunder wɔn.

22 Kɔ arkun anje ɲaɲkɔ ta dɔmɔrɔ, kɔ ɲaɲgbɔpne di mata maas, haɲ kɔ abelɔs anjan ɲalukus. Abelɔr anjan ɲac-tɛn ɲa dɔpɔ, mba ɲananɔɲk fe ɲa. 23 Kɔ afum anje mɔrɔɲ ɲande ɲator dɔmɔrɔ, kɔ ɲaɲcali Yurden. Kɔ ɲaɲkɔ ɲabɔp Yosuwe wan ka Nun, kɔ ɲalɔmɔr kɔ tɔkɔ ɲanasɔtɔ nde anasom ɲa mɔ. 24 Kɔ ɲaloku Yosuwe: «Pɔwurene pɔmɔ Kanu Kɔpɔɲ kɔsɔɲ su atɔf ɲaɲkɔ fɔp. Ayek-yek ɲeɲgbɔpɔrne afum fɔp, ɲayi kɔnese su.»

3

Kɔcali ka Yurden

1 Yosuwe ɛyefe bɔt-bɔt suy, nkɔn kɔ aka Yisrayel fɔp, kɔ ɲayefe Sitim kɔ ɲaɲkɔ haɲ kɔɲgbɔkɔ ka Yurden. Dɔndo ɲayekti saɲka, kɔ ɲandire di, ɲantacali fe kɔresna. 2 Nte mata maas mɔɲcepɔr mɔ, kɔ akirinɲ ɲaɲkɔtene saɲka fɔp. 3 Kɔ ɲaloku afum nte: «Kɔ nɔndenɔɲk kanɲkɔra ka danapa da Kanu Kɔpɔɲ kɔ sɔna-ɛ, kɔ aloɲne aLewy anje ɲagbaɲne ki mɔ, nɔyefe nde nɔyi mɔ, nɔcɔme ki darɔɲ. 4 Mba nɔbɔlene ki abara masar kɔcamɔt, ta nɔlɔtɔrne ki de! Tɔm tatɔkɔ, nɔɲcɔre dɔpɔ dɔkɔ pɔmar a nɔkɔ mɔ, bawo nɔntacepɔr fe dɔpɔ dandɛ tɔcɔkɔ-cɔkɔ.»

5 Kɔ Yosuwe oloku afum: «Nɔsɔkɔsne, bawo Kanu Kɔpɔɲ kɔɲyɔ alna mes mɔpɔɲ nnɔ nɔyi mɔ.» 6 Kɔ Yosuwe oloku aloɲne: «Nɔlek kanɲkɔra kɔselɔɲ ka danapa da Kanu nke nɔgbɔɲne mɔ, nɔcepɔr afum fɔr kirinɲ.» Kɔ aloɲne ɲalek kanɲkɔra, kɔ ɲaɲcepɔr afum fɔr kirinɲ.

7 Kɔ Kanu Kɔpɔɲ kɔloku Yosuwe: «ɲɔcɔp kɔlelɔs'ɔm mɔkɔ nnɔ afum aka Yisrayel ɲayi mɔ, nte tɔɲsɔɲe ɲacɔre a in' osol am, pɔmɔ tɔkɔ inasole Musa mɔ. 8 Kɔ mɔna, mɔsom aloɲne anje ɲaɲgbɔɲne kanɲkɔra ka danapa mɔ nte: Kɔ nɔɲkɔ bɔp kɔɲgbɔkɔ ka Yurden-ɛ, nɔcɔmbɔrɔs domun disre.» 9 Kɔ Yosuwe oloku aka Yisrayel: «Nɔcɔɲne nnɔ, nɔcɔɲkɔl moloku ma Kanu Kɔpɔɲ, Kanu kɔnu!» 10 Kɔ Yosuwe oloku: «Nte tɔ nɔndecɔre a Kanu Kɔpɔɲ kɔy' un dacɔ, ki kɔɲkɔbelɔs nu fɔr kirinɲ aka Kanahan, aHit, aHiwy, aPerisi, aKirkasa, aka Amɔr, kɔ aYebus. 11 Awa nɔgbɔtne nte: Kanɲkɔra ka danapa da Mariki ma doru fɔp kɔndecali kɔɲgbɔkɔ ka Yurden fɔr yonu kirinɲ mɔ. 12 Nɔlek afum wɔcɔ kɔ mɔrɔɲ cusunɲa ca Yisrayel disre, fum wɔkin kusunɲa o kusunɲa. 13 Nte aloɲne anje ɲagbaɲne kanɲkɔra ka danapa da Kanu Kɔpɔɲ Mariki ma doru fɔp ɲanadegbɔt wɛcɔk domun da Yurden, kɔ domun da Yurden denɲbintɔr, kɔ sɔbo sɔsak kɔtɔre domun, kɔ donɲɔɲkanɛ tofo tin.»

14 Nte afum ñanawur dəcabal kəkɔ-cali kəŋgbəkɔ ka Yurden mɔ, alonɲe agbaɲne kaŋkəra kəselenɲ ka danapa da Kanu Kəpɔɲ mɔ ñaɲcepər afum fər kirinɲ. 15 Katela kəŋgbəkɔ ka Yurden kəɲc-lare domun. Nte agbaɲne kaŋkəra ñaɲkɔ-tore wəcək dərɔmun mɔ, 16 kɔ domun nde dɛɲyefe dəsəbo mɔ dɛɲcəme, kɔ dolonkanɛ kəfo kin pəbolu pəmɔ abonɲan ntende dare da Adama nde deyi Cartan kəsək, kɔ dəkɔ dontor kəca ka kəba ka Araba, kəba Kədokət, kɔ səbo sasəkɔ fəp səɲcopər domun. Kɔ afum ñaɲcali kəŋgbəkɔ ñatefərne dare da Yeriko. 17 Alonɲe aɲe ñanagbaɲne kaŋkəra ka danapa da Kanu Kəpɔɲ mɔ ñacəme antəf ɲowosu fər kəronɲ kəŋgbəkɔ ka Yurden dacɔ. Kɔ afum a Yisrayel fəp ɲalip kəcali kəŋgbəkɔ antəf ɲowosu kəronɲ.

4

Aka Yisrayel ɲaɲcəmbər masar pəyɔne tɛnɛpələ tanan ta kəcali ka Yurden

1 Nte afum a Yisrayel fəp ɲalip kəcali Yurden mɔ, kɔ Kanu Kəpɔɲ kəlɔku Yosuwe: 2 «Məyək-yək atemp wəco kɔ mɛrəɲ afum dacɔ, kusunɲa o kusunɲa fum wəkin. 3 Məlɔku ɲa: «Nəkɔ nələk masar wəco kɔ mɛrəɲ nde antəf ɲowosu fər kəŋgbəkɔ ka Yurden dacɔ, kəfo nke alonɲe ɲaɲcəme mɔ. Nələk mi nəkerɛ nəkɔ nəboc mi nde kəfo nke nəndena-cɛpərəne pibi mɔ.» 4 Kɔ Yosuwe ewe afum aɲe wəco kɔ mɛrəɲ aɲe anayək-yək aka Yisrayel dacɔ mɔ, kusunɲa o kusunɲa fum wəkin. 5 Kɔ Yosuwe oloku ɲa: «Nəcəpər kaŋkəra ka danapa da Kanu Kəpɔɲ Kanu konu fər kirinɲ, nəsolnɛ cər kəkɔ ka Yurden dacɔ, nwe o nwe pəgbaɲne tasar tin, kəlɔm ka cusunɲa ca Yisrayel, 6 nte tɔɲsɔɲe tɔyɔne tɛnɛpələ tonu mɔ. Kɔ awut anu ɲandeyif un dəsək dəlɔma-ɛ: «Ake masar mamɛ mɛfanɲ kəlɔku su-ɛ?» 7 nəlɔku ɲa fɔ domun da Yurden dɛnacopər fər ya kaŋkəra ka danapa da Kanu Kəpɔɲ kirinɲ nte kəɲc-cali Yurden mɔ, kɔ kəŋgbəkɔ ka Yurden kəɲcopɛ domun. Masar mamɛ mende

kəc-cɛm-cɛməs aka Yisrayel doru o doru.»

8 K'aka Yisrayel ɲayɔ təkɔ Yosuwe ɛnalɔku ɲa mɔ. Kɔ ɲaɲkɔ ɲalɛk masar wəco kɔ mɛrəɲ nde kəŋgbəkɔ ka Yurden dacɔ pəmɔ təkɔ Kanu Kəpɔɲ kənalɔku ti Yosuwe mɔ, kəlɔm ka cusunɲa ca aYisrayel. Kɔ ɲalɛk masar maməkɔ kɔ ɲaɲcalɛne nde ɲanacəmbər cəbal kərəsna mɔ, kɔ ɲamboc. 9 Kɔ Yosuwe omboc sɔ masar wəco kɔ mɛrəɲ kəŋgbəkɔ ka Yurden dacɔ, kəfo nke alonɲe agbaɲne a kaŋkəra ka danapa da Kanu Kəpɔɲ ɲanacəmbər wəcək mɔ. Masar maməkɔ məsəɔyi di haɲ məkɔ.

10 Alonɲe aɲe ɲanagbaɲne kaŋkəra kəselenɲ mɔ, ɲanacepɛ fɛ dəkəcəme daɲan kəŋgbəkɔ ka Yurden disre haɲ kɔ aka Yisrayel ɲalip kəyɔ ka təkɔ Kanu Kəpɔɲ kənasom Yosuwe a pəlɔku ɲa mɔ, kɔ Yosuwe ɔyɔ mes fəp pəmɔ təkɔ Musa ɛnasom kɔ ti mɔ. Kɔ aka Yisrayel ɲambɛlkər kəcali. 11 Nte afum fəp ɲalip kəcali mɔ, kaŋkəra ka Kanu Kəpɔɲ kɔ alonɲe akɔ ɲanagbaɲne ki mɔ ɲaɲcali sɔ, kɔ ɲaɲcepər sɔ afum kirinɲ. 12 Kɔ aka Yisrayel alɔma aka cusunɲa ca Ruben, Kadu kɔ kusunɲa dacɔ ka Manase ɲaɲcepər aka Yisrayel kirinɲ pəmɔ təkɔ Musa ɛnalɔku ɲa ti mɔ. 13 Antam kəlɔku fɔ dəsək dadəkɔ asɔdar məcəp wəco maɲkələ, atəmpər yosutnɛne ɲaɲcepər Kanu Kəpɔɲ kirinɲ, ɲalip kəlompəsne kəkɔ-sutɛne, nde aranta ɲa Yurden. 14 Dəsək dadəkɔ, kɔ Kanu Kəpɔɲ kəmbəkəs Yosuwe aka Yisrayel fəp dacɔ, kɔ ɲalɛləs kɔ pəmɔ təkɔ ɲanaleləs Musa kiyi kən doru fəp mɔ.

15 Kɔ Kanu Kəpɔɲ kəlɔku Yosuwe: 16 «Məlɔku alonɲe aɲe ɲagbaɲne kaŋkəra nke kəyɔ sariye nse sədɛrmɛne danapa dosu mɔ, ɲapɛne ki Yurden.» 17 Kɔ Yosuwe oloku alonɲe: «Nəpɛ Yurden!» 18 Nte alonɲe agbaɲne a kaŋkəra ka danapa da Kanu Kəpɔɲ ɲanadepɛ kəŋgbəkɔ ka Yurden kɔ ɲandɛɲ wəcək dəpəwosu mɔ, kɔ domun da kəŋgbəkɔ ka Yurden dɔɲcop sɔ kəkət səbo sayi pəmɔ təkɔ mɛɲc ma fraɲsuwa mɛɲyefe mɔ. 19 Kɔ

afum ɲaɲcali Yurɗen tataka ta wəco ta ɲof ɲɔcɔkɔ-cɔkɔ, kɔ ɲaɲkɔ ɲayekti saɲka nde Kilkal, ntende dec dɛmpɛ Yeriko mɔ.

²⁰ Masar wəco kɔ mɛrəɲ mme ɲanalek kəɲgbɔkɔ ka Yurɗen disrɛ mɔ, kɔ Yosuwe ɛɲcəmbɛr mi Kilkal.

²¹ Kɔ Yosuwe oloku aka Yisrayel: «Alna kɔ awut anu ɲandeyif un: «Masar ma ake mɔ mamɛ-ɛ?» ²² nɛc-loku ɲa fɔ: «Aka Yisrayel ɲanacali kəɲgbɔkɔ ka Yurɗen kəwosər domun.» ²³ Kanu Kəpɔɲ Kanu konu kənanwosərə nu domun da kəɲgbɔkɔ ka Yurɗen haɲ kɔ aka Yisrayel ɲalip kəcali pəmɔ tɔkɔ Kanu Kəpɔɲ kənayɔnɛ su ti Kəba ka Cəɲkɔlma haɲ kɔ sɛɲcali ki mɔ. ²⁴ Ti tendesɔɲɛ afum a doru fəp kəcərə a kəca ka Kanu kəyɔ fənəntər. Təsəɲ' on sɔ kənɛsɛ Kanu Kəpɔɲ kiyi konu doru fəp.»

5

¹ Ntɛ abɛ a Amər fəp aɲɛ ɲayi ntende dec dɛɲkale Yurɗen mɔ, kɔ abɛ aKanahan aɲɛ ɲayi agbɛp ɲa Kəba Kəpɔɲ mɔ, ɲane a Kanu Kəpɔɲ kənanwosərə aka Yisrayel kəɲgbɔkɔ ka Yurɗen haɲ kɔ ɲaɲcali ki, bəkɛc yɔfər fɛ ɲa sɔ, kɔ ɲanɛsɛ aka Yisrayel pəpɔɲ.

² Tɛm tatɔkɔ kɔ Kanu Kəpɔɲ kəlɔku Yosuwe: «Məpat səfaka sa masar, kɔ tɛyɛfɛ dənda-ɛ, məkəɲc aka Yisrayel.» ³ Kɔ Yosuwe ɛmpatɛnɛ səfaka sa masar, k'ɛɲkəɲc aka Yisrayel nde Tərɔ ta Cərot. ⁴ Ntɛ tɛnasɔɲɛ Yosuwe pəkəɲcɛ ɲa: Ntɛ afum a Yisrayel ɲaɲc-wur Misira mɔ, arkun abeki fəp, aɲɛ ɲaɲc-tam kəsutɛnɛ mɔ anakəɲc ɲa, mba afum akakɔ fəp ɲanafi nde dətɛgbɛrɛ, ntɛ ɲaɲc-kɔt mɔ. Awut arkun aɲɛ anakom oɲ tɛlpəs mɔ, ɲanatɔkəɲc, itɔ Yosuwe ɛnakəɲcɛ ɲa. ⁵ Arkun aɲɛ ɲanayɛfɛ Misira mɔ fəp anakəɲc ɲa, mba awut arkun aɲɛ anakom dətɛgbɛrɛ dɔpɔ ntɛ ɲanawur Misira ɲaɲc-kɔt mɔ, anakəɲc fɛ akakɔ ali wəkin. ⁶ Aka Yisrayel ɲanakɔt meren wəco maɲkələ dətɛgbɛrɛ, haɲ afum akɔ ɲanatam kəsutɛnɛ ntɛ ɲaɲc-yɛfɛ Misira mɔ ɲalip kəfi dɔpɔ, bawo

ɲanacəɲkəl fɛ dim da Kanu Kəpɔɲ. Kanu Kəpɔɲ kənaderəm kətɔ-sɔɲɛ ɲa kənəɲk antɔf ɲɲɛ ɲɛɲgbəlɛr mɛsɛ ma wana kɔ mɛsɛ ma cəme haɲ moc-ton, ɲɔkɔ nkɔn Kanu Kəpɔɲ kənaderəm kəsɔɲ ka atem aɲan mɔ. ⁷ Awut aɲan ɲanabek oɲ kɔ ɲaɲkɔ ɲandɛ dəkəndɛ daɲan. Kɔ Yosuwe ɛɲkəɲc ɲa, bawo anakəɲc fɛ ɲa dɔpɔ. ⁸ Ntɛ alip kəkəɲc ka afum fəp mɔ, kɔ ɲandɛ dəndo dəsəɲka haɲ kɔ ɲantamɛ.

⁹ Kɔ Kanu Kəpɔɲ kəlɔku Yosuwe: «Məkɔ, imbiɲkəli malap monu ma Misira k'imbəlɛn' on.» Itɔ asɔrɔwɛnɛ kəfo kaɲkɔ Kilkal* haɲ məkɔ.

Kəsata ka Pak pɔcɔkɔ-cɔkɔ nde Kanahan

¹⁰ Kɔ aka Yisrayel ɲandɛ Kilkal kɔ ɲamboc di kəsata ka Pak tataka ta wəco kɔ maɲkələ ta ɲof, dec dərɔfɔy, nde aranta ɲa Yeriko. ¹¹ Dɔckɔsɔk da Pak kɔ ɲandi yeri ya dətɔf, cəcom nɛ antɔnəɲkəl lebin mɔ, kɔ mɛgbɛn mɛkakəl. ¹² Kɔ cəcom nɛ aɲc-we «man» mɔ cəsak kəwur dɔckɔsɔk ndɛ ɲanadi yeri ya dətɔf mɔ. Kəren kaɲkɔ aka Yisrayel ɲasak kədi man, mba ɲac-di oɲ yeri ya atɔf ɲa Kanahan.

Yosuwe kəbərənɛ kən kɔ wəkiriɲ wəka asɔdar a Kanu Kəpɔɲ

¹³ Dɔsɔk dəlɔma Yosuwe pəltərɛnɛ Yeriko, k'ɛmpɛnɛ fər dərəɲc, k'ɔmɔmən, kɔ fum owur k'ɛɲcəmə kɔ fər kirin, pəwure dakma dən dohom pətəmpər. Kɔ Yosuwe ɔltərɛnɛ kɔ, k'eyif kɔ: «Səna ɲɔ məyine ba, ka atɛrɛnɛ asu ɲɔ məyine-ɛ?» ¹⁴ Kɔ fum wəkakɔ oloku: «Ala, fɔtɔ inɔyɔnɛ wəkiriɲ ka asɔdar a Kanu Kəpɔɲ, intɛp kəc-der.» Kɔ Yosuwe ontontnɛnɛ kɔ, k'ɛɲcəpɛ kɔ tobu dəntɔf, k'eyif kɔ: «Cəke cɔ Mariki endeloku wəcar kən-ɛ?» ¹⁵ Kɔ wəbɛ ka asɔdar a Kanu Kəpɔɲ oloku Yosuwe: «Məwure cɔfta cam dəwɛcək, bawo kəfo kaɲkɔ məɲcəmə mɔ, kəsɔk.» Kɔ Yosuwe owure cɔfta.

6

Kəbaɲ ka Yeriko

* 5:9 «Kilkal» It' ɔyɔnɛ cəHebərɔ «kəbiɲkəli.»

1 Anakankɛla dɛkɛbɛrɛ da Yeriko, pabɛnkɛr-bɛnkɛr di teta aka Yisrayel. Fum o fum onɔ-wur fɛ, fum ɛnɔ-bɛrɛ fɛ. 2 Kɔ Kanu Kɛpɔn kɛloku Yosuwe: «Ilɛk Yeriko, wɛbɛ kɛnan kɔ asɔdar anan ayɛnki dis, k'imber' ɛm dɛwaca. 3 Awa asɔdar fɛp nɛnɔnkɛr dare. Nɛnɔnkɛr dare katin dɔsɔk o dɔsɔk han mata camɛt-tin. 4 Alonɛ camɛt-mɛrɛn nɛtɔmpɛr lɛn ya nɛkesiya camɛt-mɛrɛn dɛwaca, nɛyi kanɛra ka danapa da Kanu Kɛpɔn kirin. Mba tataka ta camɛt-mɛrɛn, nɛnɔnkɛr dare camɛt-mɛrɛn, tɛm nte alonɛ nɛc-fula lɛn. 5 Kɔ nɛndena-fula kɛlɛn ka anɛkesiya-ɛ, nɛc-kɛna-ne kɛlɛn dim, afum fɛp nɛkule-kule sim sa kɛwan. Kɔ damba da dare dɛntɛmpɛnɛ di sɛrka-ɛ, asɔdar am nɛbɛrɛ on tɛm tatɔkɔ, nwe o nwe nde ɛntɛfɛrnɛ mɔ.»

6 Kɔ Yosuwe wan ka Nun ewe alonɛ, k'oloku nɛ: «Nɛlɛk kanɛra ka danapa kɛsɛlɛn, alonɛ camɛt-mɛrɛn nɛntɔmpɛr lɛn ya nɛkesiya camɛt-mɛrɛn nɛyi alonɛ atɔmpɛr a kanɛra kɛsɛlɛn ka danapa da Kanu Kɛpɔn kirin.» 7 K'oloku asɔdar: «Nɛkɔ nɛnɔnkɛr dare, akɔ nɛntɔmpɛr yosutnɛnɛ mɔ nɛyi kanɛra ka Kanu Kɛpɔn kirin.» 8 Kɔ afum nɛyɔ tɔkɔ Yosuwe ɛnaloku nɛ mɔ. Alonɛ camɛt-mɛrɛn nɛ nɛnatɔmpɛr lɛn camɛt-mɛrɛn ya nɛkesiya mɔ nɛyi kanɛra ka Kanu Kɛpɔn kirin, nɛnɛpɛr kɔ nɛfula lɛn. Kɔ kanɛra ka danapa da Kanu Kɛpɔn kɛcɛmɛ nɛ darɛn. 9 Asɔdar atɔmpɛr yosutnɛnɛ nɛyi alonɛ afula lɛn tekirin, alonɛ agbanɛ kanɛra kɛsɛlɛn mɔ nɛcɔnɔc afula lɛn, asɔdar alɔma nɛyi kanɛra tadarɛn, nɛc-kɔt nɛc-surɛnɛ kɛlɛn dim. 10 Mba Yosuwe ɛnaloku afum: «Ta nɛkɔ-kule-kule de! Ta nɛkɔ-yɔ pane nu sim de! Ta nwe o nwe pɛkɔ-loku toloku han dɔsɔk nde indɛloku nu a nɛkule-kule mɔ! Tɛm tatɔkɔ nɛkule-kule sim sa kɛwan.» 11 Kɔ kanɛra ka Kanu Kɛpɔn kɛnɔnkɛr dare katin, kɔ nɛmbɛrɛ dɛsanɛka, kɔ nɛnɛpɛrɛnɛ pibi.

12 Kɔ Yosuwe ɛyɛfɛ bɛt-bɛt suy, kɔ alonɛ nɛlɛk sɔ kanɛra kɛsɛlɛn ka Kanu Kɛpɔn. 13 Asɔdar atɔmpɛr

yosutnɛnɛ nɛnɛyi kirin, alonɛ camɛt-mɛrɛn atɔmpɛr lɛn ya nɛkesiya nɛc-fula nɛcɔnɔc nɛ, alonɛ atɔmpɛr kanɛra ka danapa da Kanu nɛyi afula lɛn tadarɛn, kɔ asɔdar alɛs nɛyi kanɛra tadarɛn. 14 Kɔ nɛnɔnkɛr dare katin tataka ta mɛrɛn, kɔ nɛlɛkɛ nde dɛsanɛka. Kɔ nɛyɔ ti mata camɛt-tin. 15 Tataka ta camɛt-mɛrɛn kɔ nɛyɛfɛ pɛpanpan kɔ nɛnɔnkɛr dare camɛt-mɛrɛn. Mba dɔsɔk din dadɔkɔ gbɛcɛrɛm dɔ nɛnanɔnkɛr dare camɛt-mɛrɛn. 16 Kɛnɔnkɛr ka camɛt-mɛrɛn kɔ alonɛ nɛfula lɛn, kɔ Yosuwe oloku afum: «Nɛkule-kule sim sa kɛwan, bawo Kanu Kɛpɔn kɛsɔn un dare dandɛ! 17 Kɛlɛsɛr k'ander dare dandɛ kɔ ca cɛkɔ cɛyi dɛ mɔ fɛp. Rahabu wɛran wɛyama-yama sona gbɔn kɔ afum ɔn nɛ nɛyi nde kɛlɛ kɛn disrɛ mɔ nɛ andɛsak, bawo ɛnawosɛ kɛmɛnɛ su afum akɔ sɛnasom yɔk-yɔk kɛdɛtɛnɛs mes ma atɔf nɛnɛ mɔ. 18 Mba nɛkɛmbɛrnɛ kɛlɛk paka pin nɛpɛ Kanu kɛnamɔnɛ mɔ, bawo daka fɛp nde nɛnɛsɔtɔ dɛkɛwan mɔ, mɛnɛ nɛmbɛrɛnɛ di daka da Kanu. Kɔ nɛmɛnɛkɛrnɛ paka pin, nɛndɛsɔn pɛlɛc sanɛka sa Yisrayel. 19 Kɛyɛfɛ gbɛti, kɛma, ca ca kɛpɛr fɛp fayi, Kanu Kɛpɔn kɛyɔ yɛsɔtɔ ya dɛkɛwan fɛp. Pɛmar padɛbɛrɛnɛ yi daka da Kanu Kɛpɔn.»

20 K'afula lɛn ya nɛkesiya, nte afum nɛnɛ lɛn dim mɔ, kɔ nɛ sɔ nɛwure sim sa kɛwan pɛpɔn, kɔ damba da sanɛka sa dare dɛntɛmpɛnɛ di sɛrka, kɔ afum nɛmbɛrɛ dare disrɛ. Nwe o nwe pɛsolnɛ nde ɛntɛfɛrnɛ mɔ, kɔ nɛmbanɛ dare. 21 Kɔ nɛndifɛtɛ afum kɔ yɛcɔl yɔkɔ yɛnɛyi dare disrɛ mɔ fɛp sakma sɛnan, kɛyɛfɛ wɛrkun, wɛran, wanfɛt, wɛbɛki, wana, anɛkesiya, sɔfale.

22 Yosuwe ɛnaloku afum akɔ mɛrɛn nɛ nɛnanɛ kɛtɛnɛs yɔk-yɔk mes ma atɔf nɛnɛkɔ mɔ: «Nɛkɔ ndɛna wɛran wɛyama-yama wɛkɛkɔ, nɛkɔ nɛwurenɛ kɔ, kɔ afum ɔn fɛp, pɛmɔ tɔkɔ nɛnɛdɛrɛmɛ kɔ mɔ.» 23 Kɔ atɛmp mɛrɛn nɛ nɛnanɛ nɛtɛn mes yɔk-yɔk nde atɔf nɛnɛkɔ mɔ, nɛnɛkɔ nɛwurenɛ Rahabu, papa wɛkɛn, iya wɛkɛn,

awenɔ anja, kɔ afum ɔn fɔp. Kɔ ɲawurenɛ afum ɔn fɔp anjɛ ɲanabɔp nde kɛlɔ kɔn mɔ, kɔ ɲanɔkɔ ɲadɔs ɲa tofo tɔtɔt saɲka sa Yisrayel tadarɔŋ. ²⁴ Kɔ ɲanɔɔf dare kɔ ca cɛkɔ yɛnayi di mɔ fɔp, mɛnɛ gbeti, kɛma, kɔ ca ca kɔpɔr kɔ fɛc, nyɛ ɲanaberɛnɛ daka da kɛlɔ ka Kanu Kɔpɔŋ mɔ. ²⁵ Yosuwe ɛnadif fɛ Rahabu wɛran wɔyama-yama kɔ afum a kɛlɔ kɔn fɔp. K'ɛndɛ aka Yisrayel dacɔ haɲ mɔkɔ, bawo nkɔn ɛnawosɛ kɛmɛɲk ka atɛn mes yɔk-yɔk, anjɛ Yosuwe ɛnasom kɛkɔ-tenɔs mes ma Yeriko mɔ.

²⁶ Tɛm tatɔkɔ kɔ Yosuwe ɛndɛrɛm:
«Intolane fum pɔlɛc
nwɛ endeyɛfɛ a dare da Yeriko
doɲlompɔs mɔ.
Wɛkayi pɛc-kɔna-kay kɛdɔf ka togbu
pɔcɔkɔ-cɔkɔ,
tɔyɔnɛ kɔway ka wan kɔn coco.
K'ɔɲc-kɔna-bɛr kumba ka dare-ɛ,
tɔyɔnɛ kɔ kɔway ka wan kɔn wɔlpɔs.»

²⁷ Kanu Kɔpɔŋ kɛnasolɛ Yosuwe, kɔ tewe tɔn tɛmbɛk tɔf fɔp.

7

Fum wɛkin kɔyɔ kɔn pɔlɛc kɛsɔŋ aka Yisrayel fɔp pɔlɛc

¹ Kɔ aka Yisrayel ɲanɲlukɛ kɛcɛmɛ Kanu Kɔpɔŋ darɔŋ nɛ kɛnamɔnɛ ɲa kɛlɛk ka daka da dare mɔ. Kɔ Akan wan ka Karmi, wan ka Sabidi, wan ka Sera, wɛka kusunɔka ka Yuda, ɛɲkiyɛ ca cɛlɔma daka da dare dacɔ, kɔ pɛntɛlɛ Kanu Kɔpɔŋ nnɔ aka Yisrayel ɲayi mɔ.

² Kɔ Yosuwe osom afum kɔyɛfɛ Yeriko kɛkɔ dare da Hay nde pɔlɔtɛrɛnɛ Bɛt-Awɛn ntɛndɛ dec dɛmpɛ Betel mɔ. K'oloku ɲa: «Nɔpɛ nɔkɔ nɔtɛn mes yɔk-yɔk dɔtɔf.» Kɔ afum akakɔ ɲampɛ kɛkɔ-ten mes yɔk-yɔk Hay. ³ Kɔ ɲaluksɛrɛnɛ nnɔ Yosuwe eyi mɔ, kɔ ɲaloku kɔ: «Ta afum fɔp ɲapɛ de! Afum mɛcɔp mɛrɔŋ, kɔ pɔyi fɛ ti-ɛ, afum mɛcɔp maas ɲapɛ, ɲa ɲantam kɛsut Hay! Ta nɛlɔlɔs afum dis, bawo akɔ pɛmar a payɛfɛrɛnɛ mɔ, ɲala fɛ.»

⁴ Kɔ afum mɛcɔp maas ɲampɛ kɛkɔ-sutɛnɛ kɔ aka Hay, mba ɲanatam fɛ, kɔ

afum akakɔ ɲanɔkɔ ɲayɛksɔr aka Hay. ⁵ Kɔ afum aka Hay ɲandifɔr ɲa afum wɛcɔ maas kɔ camɔt-tin. Kɔ ɲayɛfɛ kɛbɛlɔs ɲa kɔyɛfɛ dare dɛkusu haɲ Sabarim*, kɔ ɲasut ɲa pɔtɛmbɛlɔr pa tɔrɔ. Kɔ afum ɲanesɛ kɛsutɛnɛ kɔ dis dɛɲdɛɲɛ ɲa.

⁶ Kɔ Yosuwe ɛwal-wali yamos yɔn, k'ɛfɛntɛrɛ k'ɛɲcɔpɛ kanɔkɔra ka Kanu Kɔpɔŋ tobu dɛntɔf haɲ dɔfɔy. Kɔ abeki a Yisrayel ɲalɔŋɛrɛ sɔ kɛbɔf dɛsɔbomp. ⁷ Kɔ Yosuwe oloku: «Mariki Kanu Kɔpɔŋ, ta ake tɔ mɔɲcɔɲɛ afum kɛcali ka kɔɲgbɔkɔ ka Yurdɛn-ɛ kɛdɛlɛk su mɛbɛr aka Amɔr dɔwaca, kɛmɛlɛk su kɔ mɔfɔɲ? Kɔyi kosu Yurdɛn ntɛndɛ dec dɛmpɛ mɔ kɔɲcɛpɔr su kɛdɛr ka nnɔ! ⁸ Mɔɲanɛnɛn' em Mariki! Cɛke c' ideloku ɔɲ-ɛ?: «Yisrayel ɲayɛksɔr atɛrɛnɛ anjan.» ⁹ Kɔyɛfɛ aka Kanahan haɲ afum alpɔs anjɛ fɔp ɲayi dɔtɔf mɔ, kɔ ɲandɛnɛ ti-ɛ, ɲandɛbɛrɛnɛ, ɲapɔɲɛ su ɲasut, ɲamɛlɛk su doru. Cɛke cɔ mɛndɛmɛntɔr ɔɲ debeki dam-ɛ?»

¹⁰ Kɔ Kanu Kɔpɔŋ kɛlɔku Yosuwe: «Mɔyɛfɛ, ta ake tɔ mɔɲcɔpɛnɛ tobu dɛntɔf-ɛ? ¹¹ Aka Yisrayel ɲanɔciya! ɲalɔsɔr temɛr pɔkɔ inasɔŋ ɲa mɔ. Ey, ɲalɛkɛrɛnɛ ca cɛlɔma nyɛ inaloku ɲa kɛbɛrɛnɛ yi daka dem mɔ. ɲanɔkiyɛ ɲa yati, kɔ ɲamɛɲk ca cɛlɔma dɔyɛsarɛ yanjan. ¹² Ti disrɛ, aka Yisrayel ɲafɔtam kɛsutɛnɛ kɔ atɛrɛnɛ anjan. Mɛnɛ ɲayɛksɔr ɲa, bawo ɲa ɲɔ pɛmar ɔɲ pamɛlɛk. Ifɔtam kɔyi tes tin kɔ nɔna kɔ nɛntɔwurenɛ nu dacɔ ca nɛ inamɔnɛ nu kɛlɛk mɔ de! ¹³ Mɔyɛfɛ, mɔkɔ, mɔlɔɲka afum. Mɔlɔku ɲa: «Nɛsɔkɛsɛnɛ alna. Kanu Kɔpɔŋ, Kanu ka Yisrayel kɛsom im ti kɛdɛlɔk' un: Ca nɛ inamɔn' ɔn mɔ, yey' un dɔwaca.» Aka Yisrayel nɛfɔtam kɔyɛfɛrɛnɛ kɔ atɛrɛnɛ anu kɔ nɛntɔwure ca cacɔkɔ nu dacɔ-ɛ. ¹⁴ Alna bɛt-bɛt, nɛdɛr nnɔ fɔr ya Kanu kirin, nɛmɛntɔrɛnɛ Ki cusunɔka cusunɔka. Kusunɔka nɛ Kanu kɔɲcɔkɔr mɔ kɛcɔɲnɛ dɛcor cor. Kor nɛ kɛndɛcɔkɔr mɔ kɛcɔɲnɛ wɔlɔ wɔlɔ. Kɛlɔ nɛ Kanu kɛndɛcɔkɔr mɔ afum

* 7:5 Sabarim = «kɛfo nɛ anɲkaɲ masar mɔ»

anɛ ɲadecɔŋnɛ akin akin. ¹⁵ Nwɛ o nwɛ andebonɔc kɛtɔmpɛr ka ca ncɛ Kanu kɛmɔnɛ mɔ, amber kɔ dɛnɛɲc, nkɔn kɔ afum a kɛlɔ kɔn fɛp. Nkɔn ɛpɛtɛs danapa da Kanu Kɛpɔŋ bawo nkɔn ɔyɔ tes nte tɔntɔtesɛ mɔ nte tɔsɔŋɛ aka Yisrayel kɛlapɛrnɛ mɔ.

¹⁶ Kɔ Yosuwe ɛyɛfɛ bɛt-bɛt suy, k'ɔŋcɔŋɛnɛ aka Yisrayel cusunɲa cusunɲa. Kɔ Kanu Kɛpɔŋ kɛŋcɔkɛr aka kusunɲa ka Yuda. ¹⁷ Kɔ Yosuwe ɔŋcɔŋɛnɛ Yuda cor cor, k'ɔŋcɔkɛr kor ka Sera. K'ɔŋcɔŋɛnɛ kor ka Sera wɔlɔ wɔlɔ, k'ɔŋcɔkɛr kɛlɔ ka Sabidi. ¹⁸ K'ɔŋcɔŋɛnɛ kɛlɔ ka Sabidi akin akin, k'ɔŋcɔkɛr Akanɲ, wan ka Karmi, wan ka Sabidi, wan ka Sera wɛka kusunɲa ka Yuda. ¹⁹ Kɔ Yosuwe oloku Akanɲ: «Wan kem mɛlɛlɛs Kanu Kɛpɔŋ, Kanu ka Yisrayel, mɛyɛk-yɛkɛs ki! Mɛlok' im ma tɔkɔ mɛyɔ mɔ, ta mɛmɛŋkɛr' im ti de!» ²⁰ Kɔ Akanɲ oloku Yosuwe: «Ey, kanɛ kɔ, in'eciya Kanu Kɛpɔŋ, Kanu ka Yisrayel. Ilɔmɛr' ɛm nte iyɔ mɔ: ²¹ Yɔsɔtɔ yosu disrɛ, inanɛŋkɛr duma da Mesopotami, duma dadɔkɔ dɛntɛsɛ decepɛrɛr, kɔ gbeti masar mɛrɛŋ, kɔ aŋcɛmbɛl ɲa kɛma ɲi sona gbɔŋ ɲɛlɛlɛ kilo dacɔ. Kɔ ca cacɔkɔ yɛmbas' im, itɔ inalɛkɛ yi. Mba inamɛt yi dɛntɔf, imɛŋkɛr yi nde abal ɲɛm disrɛ gbeti beyi tantɔf.» ²² Kɔ Yosuwe osom afum, kɔ ɲayɛksɛ kɛkɔ-mɔmɔn abal ɲa Akanɲ disrɛ, kɔ ɲaŋkɔ ɲabɛp ca yayɔkɔ fɛp gbeti bɛfɛntɛrɛ yi tantɔf. ²³ Kɔ ɲalɛk yi fɛp, kɔ ɲaŋkɛnɛ Yosuwe kɔ aka Yisrayel fɛp, kɔ ɲaŋkɔ ɲaboc yi fɛr ya Kanu Kɛpɔŋ kirinɲ.

²⁴ Kɔ Yosuwe ɛlɛk Akanɲ wan ka Sera, kɔ gbeti, duma, aŋcɛmbɛl ɲa kɛma, awut ɔn arkun kɔ aran, cɛna cɔn, sɔfale sɔn, yɔcɔl yɔn yɛfɛt yɛfɛt, abal ɲɔn kɔ ca cɔkɔ yɛnayɔnɛ yɔn mɔ fɛp. Kɔ aka Yisrayel fɛp ɲasol kɔ Yosuwe, kɔ ɲampɛnɛ Akanɲ nde mɛrɔ dacɔ, nde aŋwe «Aranta ɲa Pɛlɛc mɔ». ²⁵ Kɔ Yosuwe oloku: «Ta ake tɔ mɛyɔnɛ su pɛlɛc pampɛ-ɛ? Mɛna sɔ kɛyɔ 'm kɔ Kanu Kɛpɔŋ kɛnder pɛlɛc mɔkɔ.» Kɔ aka Yisrayel fɛp ɲaŋcacas kɔ masar hanɲ k'ɛfi. Kɔ ɲaŋcacas afum ɔn fɛp masar, kɔ ɲaŋcɔf ɲa fɛp dɛnɛɲc.

²⁶ K'amboc ɲa kɛronɲ tɛpɛsa pɛpɔŋ pa masar, mɛpɛ pɔsɔrɔyi hanɲ mɔkɔ mɔ, kɔ abɛkɛc ɲɛdetɔr Kanu Kɛpɔŋ. Itɔ awɛnɛ kɛfo kanɲkɔ tewɛ ta «Aranta ɲa Pɛlɛc» hanɲ mɔkɔ.

8

Aka Yisrayel kɛtam kɛŋan aka Hay

¹ Kɔ Kanu Kɛpɔŋ kɛloku Yosuwe: «Ta mɛnɛsɛ, ta mɛyikɛ! Mɛlɛk asɔdar am fɛp, mɛyɛfɛ mɛkɔ-sutɛnɛ kɔ aka Hay. Mɛnɛŋkɛ, isɔŋ ɛm wɛbɛ ka Hay, k'imber' ɛm kɔ dɛwaca, nkɔn kɔ afum ɔn, kɔ dare dɔn, kɔ atɔf ɲɔn. ² Mɛŋkɔyɔ wɛbɛ ka Hay pɛmɔ tɔkɔ mɛnayɔ wɛbɛ ka Yeriko kɔ dare dɔn mɔ. Mba dɛndo tan, nɛntam kɛlɛk yɔcɔl kɔ ca cɛlpɛs fɛp ncɛ nɛŋkɔsɔtɔ dɛndo mɔ. Nɛgbɔpɛnɛ dare tadarɛŋ, nɛwɛkɛrnɛ ɲa.»

³ Kɔ Yosuwe ɛyɛfɛ kɔ asɔdar ɔn fɛp kɛpɛ ka Hay. Kɔ Yosuwe ɛyɛk-yɛk asɔdar ayɛŋki dis mɛcɛp wɛcɔ maas, k'oloku ɲa kɛkɔ Hay pibi. ⁴ K'oloku ɲa: «Nɛkɛmbɛrnɛ, nɛgbɔpɛnɛ dare darɛŋ hanɲ tɛm nte andenaloku a nɛwɛkɛrnɛ ɲa mɔ. Ta nɛbɔlɛ dare pɛlarɛm de! Nɛlompɛsɛnɛ kɛsutɛnɛ! ⁵ Ina kɔ afum anɛ isolɛ mɔ fɛp, sɛna sɛŋkɔlɔtɛrnɛ dare. Tɛm nte aka Hay ɲandenawur kɛkɔ-sɛtɛr su pɛmɔ tɔcɔkɔ-cɔkɔ mɔ, sɛŋkɔbanɛnɛ kɛyɛksɛr ɲa. ⁶ Tɛm tatɔkɔ ɲandecɛmɛ su darɛŋ kɛbɛlɛs, sɛŋkɛkɛrɛ ɲa hanɲ sɛwurɛnɛ ɲa dare, bawo ɲande kɛc-loku: «Kɛyɛksɛr su kɔ ɲandɛ sɔ pɛmɔ tɔcɔkɔ-cɔkɔ.» Tɔyɔnɛ fɔ sɛna sɛyi kɛyɛksɛr sɛc-der nnɔ nɛyi mɔ, ⁷ nɛwurɛr ɲa, nɛbanɲ katina dare. Kanu Kɛpɔŋ, Kanu konu, kɛŋkɔ-ber un dare dadɔkɔ dɛwaca. ⁸ Nɛc-kɔna-sumpɛr dare, nɛbɛr di nɛɲc. Nɛyɔ mes pɛmɔ tɔkɔ Kanu Kɛpɔŋ kɛloku mɔ. Nɛkɛmbɛrnɛ tatɔkɔ ilok' un mɔ.» ⁹ Kɔ ɛŋkɛkɛrɛ ɲa, dɛkɛlinɛ dare da Hay. Kɔ ɲaŋkɔ ɲagbɔpɛnɛ Betel kɔ Hay dacɔ, kɛca nke dec dɛŋkalɛ Hay mɔ. Kɔ Yosuwe ɛŋcɛpɛrɛnɛ pibi kɛfo kanɲkɔ kɔ asɔdar ɔn.

¹⁰ Dɔckɔsɔk kɔ Yosuwe ɛyɛfɛ bɛt-bɛt suy, k'olonɲka asɔdar ɔn, nkɔn kɔ abeki aka Yisrayel, kɔ ɲaŋcɛpɛr asɔdar kirinɲ kɛkɔ ka Hay. ¹¹ Asɔdar akɔ ɛnasolɛ mɔ fɛp kɔ ɲampɛ, kɔ ɲalɔtɛrnɛ nte

ɲanadetefarne dare ma, ko ɲanɲambər saŋka nde dec deŋkale ma kəca kətət. Aranta ɲenayi Hay ko asodar daco. ¹² Ko Yosuwe elək asodar afum məcəp kəcəmət, k'eŋcambər ɲa Betel ko Hay daco, ɲac-liɲe ntende dec deŋkale ma. ¹³ Nte asodar ɲalip kəcəmbər saŋka fəp ntende kəca kəmeriya ka nde dec dempe dare da Hay ma, ko Yosuwe eŋcəpər pibi papəkə nde d'aranta.

¹⁴ Nte wəbe ka Hay endecəre ti ma, ko ɲambəlkər kəyefe ko asodar ɲn ko afum a dare ɲawur, kəkə-bəpene ko aka Yisrayel kəsutene nde pətəmbələr pəkə pətəfərene ko Araba ma, mba wəbe ka Hay enacəre fe a kəliɲe ɲa ko aka Yisrayel ɲande ntende dare tadarəɲ. ¹⁵ Yosuwe ko aka Yisrayel fəp ɲayel waca Hay fər kirin, ko ɲayefe kəyeksər aka Hay, ɲasolne dəpə da nde dətəgbere. ¹⁶ K'aloku aka Hay a ɲabeləs ɲa. Ko ɲambələs Yosuwe ko afum ɲn haɲ ko ɲambələne dare da Hay. ¹⁷ Ali fum anasak fe Hay ko Betel nwe enatə-wur kəkə-bələs aka Yisrayel ma. Kəbəlker kəbələs aka Yisrayel kənasəɲe ta aŋgbət cumba ca dare-ε. ¹⁸ Ko Kanu Kəpəɲ kəloku Yosuwe: «Mətukər dakma dam dadəkə məntəmpər ma kəca ka Hay, bawo ilek Hay, k'imber' əm dəwaca.» Ko Yosuwe ontukər kəɲgbasar kəɲkə enatəmpər ma Hay. ¹⁹ Ko aliɲe ɲawur katəna-katəna nde ɲanagbəpəsne ma, ko ɲayekse kəkə dare, ko ɲambere, ko ɲasumpər dare ko ɲaɲcəf di katəna-katəna.

²⁰ Aka Hay ɲandeluksərne, ko ɲaɲgbətne nte: Kinime ka dare kəcpe haɲ kəsumpər dareɲc. ɲasətə fe sə təkse ɲakə kəca kətət, ko pəyi fe ti-ε, kəca kəmeriya. Asodar aka Yisrayel akə ɲanabaɲene kəyeksər aka Hay ma, ɲaɲkafələ kəkə-sutene ko ɲa. ²¹ Nte Yosuwe ko asol ɲn aka Yisrayel fəp ɲanəɲk fə aɲe ɲac-liɲe dare ma ɲasumpər di, ko kinime kəyi kəpe dare, ko ɲaɲkafələrne aka Hay kəsutene, ko ɲasut ɲa. ²² Akə ɲanabaɲ dare ɲaɲcəpse aka Hay darəɲ, ko təyəne fə aɲkuc-kucene aka Hay, ali wəkin enatam fe kəmulpər aka Yisrayel. ²³ Ko ɲasumpər

wəbe ka Hay pəyi wəyən, ko ɲaɲkene ko Yosuwe. ²⁴ Nte aka Yisrayel ɲalip kədif aka Hay nde dətəgbere ma, akakə ɲanacəme aka Yisrayel darəɲ kəbələs ma, k'andife ɲa fəp sakma. Ko aka Yisrayel fəp ɲander Hay ko ɲande ɲadif ɲa fəp. ²⁵ Dəsək dadəkə anadif afum məcəp wəco ko mərəɲ (12.000), kəyefe arkun haɲ aran, fəp fəɲan aka Hay. ²⁶ Yosuwe ontore fe dakma dadəkə enatukər Hay ma haɲ ko aka Yisrayel ɲalip kədifət ɲa. ²⁷ Ko aka Yisrayel ɲalek yəcəl yefət yefət, ko ca cələma ya dare pəmə təkə Kanu Kəpəɲ kənasom ti Yosuwe ma. ²⁸ Ko Yosuwe əɲcəf Hay, ko təyəne fə haɲ məkə tofo tətəye tə, təyəne nde dətəgbere. ²⁹ Ko Yosuwe eɲgbek wəbe wəka Hay dəkətək haɲ dəfəy. Dec dendekafələ, ko Yosuwe oloku a patorə wəfi. K'aɲkə pagbal ko nde dare dəkusu, k'andenəsər ko masar məpəɲ kəroɲ mme məsəryi di haɲ məkə ma.

³⁰ Ko Yosuwe eɲcəmbəre Kanu Kəpəɲ Kanu ka Yisrayel aɲgbip nde tərə ta Ebal. ³¹ Ko Yosuwe əyə ti pəmə təkə Musa wəcar ka Kanu Kəpəɲ enaloku ti aka Yisrayel ma, pəmə təkə aɲcic ti nde buk ba sariye sa Musa ma: «Aɲgbip ɲa masar mətəpat.» Ko ɲaloɲne kəloɲne ka kəcəf, ko kəloɲne ka pəforu. ³² Dəndo aka Yisrayel fəp fər kirin Yosuwe aɲgbəkəre sə kəcicəs masar maməkə kəroɲ sariye nse Musa enacicəs ma. ³³ Aka Yisrayel fəp, abeki aɲan, akirin aɲan, aboc aɲan kiti, acikəra ko aYisrayel ɲaɲcəme kaɲkəra kəca kətət ko kəmeriya. ɲatəfərene ko aloɲne aLewy aɲe ɲanagbaɲne kaɲkəra kəsələɲ ka danapa da Kanu Kəpəɲ ko aka Yisrayel ma. Afum daco ɲanayi kəca ka tərə ta Karisim, ko daco ɲanayi kəca ka tərə ta Ebal, pəmə təkə Musa wəcar ka Kanu Kəpəɲ enasom ti, a patolane aka Yisrayel təcəkə-cəkə ma. ³⁴ Ko Yosuwe oloku moloku ma sariye fəp, kətolane pətət ko pələc, pəmə təkə anacic ti dəbuk ba sariye ma. ³⁵ Ali toloku ta Musa tin Yosuwe enasak fe nte enatə-loku aka Yisrayel fəp fər kirin ma, kəbəp aran, awut,

hanj acikëra anje ñanandë ña dacö mö.

9

Käsek danapa kö aka Kabayöñ

¹ Nte toloku ta këder ka asödar aYisrayel tembëp abe anje ñanandë Yurden käsäk ntende dec denkale dämörö kö nde pätilsärne táf ya tantáf mö, abe anje ñanades-ndes këba käsäk mö fëp, hanj atáf ña Libanj käsäk: Aka Hit, aka Amör, aKananan, aPerisi, aHiwy, kö aYëbus, ² kö ñambërene këkö-sutene kö Yosuwe kö aka Yisrayel.

³ Kö aka Kabayöñ ñane sö nte Yosuwe enayö aka Yeriko kö Hay mö. ⁴ Kö ña sö ñanjö këkö-yö aka Yisrayel kö Yosuwe cämpän-pän. Kö ñalék löba yelëc, kö ñandenjër söfale sëñan kö cëbuntälë ca member cälëc cëfute-fute. ⁵ Kö ñanjberäsne cöfta cälëc cälëc cëwale-walë, pasötäs ci, ñaberäsne suma säwale-walë. Cëcom nce ñanamëñkärne këkösom mö fëp cënanwos, cëputkë. ⁶ Kö ñanjö ñabëp Yosuwe nde sanjka sa Kilkal kö ñaloku kö kö afum aka Yisrayel: «Atáf ñöbölë ñö säyefë. Sëfanj fö säsek danapa kö nëna.» ⁷ Mba kö afum aka Yisrayel ñaloku ña: «Anö 'cäre-ë? Tölöma sëna ñö nändë dacö. Cäke cö antam käsek danapa kö nëna-ë?» ⁸ Kö ñaloku Yosuwe: «Acar anu ñö säyöne.» Kö Yosuwe eyif ña: «Are ñö näyöne-ë? Deke näyefë-ë?» ⁹ Kö ñaloku Yosuwe: «Atáf ñöbol-bolu ñö acar am ñayefë, bawo tewe ta Kanu Këpöñ tö säne, Kanu kam, bawo säne kö tewe kö tükö enayö Misira mö fëp, ¹⁰ kö tükö enayö abe a Amör mërëñ nde Yurden käsäk ntende dec dëmpë mö: Sihöñ wäbë wäka Hesbon, kö Oku wäbë wäka Basan nwe enayi Astarot mö.

¹¹ Abeki asu kö afum asu fëp aka dötáf ñaloku su: «Nälék yeri yonu ya döpö, näkö näfayne ña. Näkö näloku ña: «Acar anu ñö säyöne! Ndekäl onj näsek danapa kö sëna! ¹² Cëcom cosu canjce cënanwone tem nte sändenälék ci dëker këder tömpärne döpö mö, këyefë dösäkö nde säyefë nnö ndorosu këder nnö näyi mö. Awa nægbätne nte: Icö canjce cëwosärenë kö cëmputkë mö.

¹³ Kö cëbuntälë canjce sänälék ci cëfu, nægbätne nte icö canjce cëmpäre-päre mö! Nënëñk yamos yosu kö cöfta cosu, döpö döbolu dösonje yi këlëcë.»

¹⁴ Kö afum a Yosuwe ñamömän ca ya acikëra ta ñayif ti Kanu Këpöñ-ë. ¹⁵ Kö Yosuwe enjcanjës këtëñne kö afum anje, kö ñantëñne pëforu, kö ñasöñ ña temer ta käsäk ña ñayi doru, kö akirinj a këlonkane ka Yisrayel ñanderme ña moloku mamökö ñanatëñne mö.

¹⁶ Mata maas disre nte ñalip këcanjës ka danapa kö ña mö, kö aka Yisrayel ñande ñane a andë anjan ñö, afum anje ñanöñkälene këndë. ¹⁷ Kö aka Yisrayel ñanjö nde dare danjan, tataka ta maas kö ñambëre di. Sädare sasökö sänatëñne Kabayöñ, Kefira, Beyerot, kö Kiriyat-Yeyarim. ¹⁸ Aka Yisrayel ñanadif fë ña teta këderäm këñkö akirinj a këlonkane ñanaderme ña tewe ta Kanu Këpöñ Kanu ka Yisrayel mö. Kö afum a Yisrayel fëp ñayefë këbupäre moloku ma akirinj anjan. ¹⁹ Mba kö akirinj ñaloku këlonkane ka aYisrayel fëp: «Sënadërme ña Kanu Këpöñ Kanu ka Yisrayel. Afösö-tam këgbuñene ña. ²⁰ Nte tö andeyö ña: Andëcë ña ñayi doru, ta padewerne mëtelë ma Kanu Këpöñ teta këderäm nke anaderme ña mö. ²¹ ñayi doru, töyö fë tes! Mba anjökëmbër ña këketäs ka domun, kö këgbes ka tük ya këlonkane ka Yisrayel.» Itö akirinj a Yisrayel ñanaloku afum anjan. ²² Kö Yosuwe ewe aka Kabayöñ, k'oloku ña: «Ta ake tö näyembäre su näc-loku a nämbölene kö sëna-ë, a kö pëyöne fö sänöñkälene këndë kö nëna-ë? ²³ Ndekäl onj, pälec pëñcäm' on darëñ! Ali wëkin öfösö-wur dacar. Nëna andë këc-këtäs domun, näc-gbes tük ya këlö ka Kanu kem.» ²⁴ Kö aka Kabayöñ ñaloku Yosuwe: «Alömär acar am teta aka Yisrayel tin tin tin a Kanu Këpöñ Kanu kam kënasom wëcar këñ Musa a käsöñ un antáf ñanë fëp, a näläsär andë a ñi fëp för yonu kirinj. Awa këder konu käsöñne su kënesene säbomp sosu, itö säyöne tantë. ²⁵ Ndekäl onj, säyi 'm däwaca. Mëyö su tükö tentes' am mö, mëyö su ti pälompü disre.»

26 Itō Yosuwe enayo ɲa, k'embanɲer ɲa aka Yisrayel anɛ ɲanatɔsɔ-dif ɲa mɔ. 27 Kɔ Yosuwe enɛɛmbɛr ɲa kɛyɛfɛ dɔsɔk dadɔkɔ kɛgbɛs tɔk, kɔ kɛkɛtɔs domun nde anɛbip ɲa Kanu Kɛpɔɲ, nde kɛfo kanɔ nkɔn Kanu Kɛpɔɲ kɛndementɔr mɔ. Han mɔkɔ, awut sɔ anɲan ɲasɔrɔbɛc yɛbɛc yayɔkɔ nde atɔf ɲa Yisrayel.

10

Yosuwe kɔ aYisrayel katam kɛɲan abɛ Amɔr

1 Kɔ Adoni-Cɛdek wɛbɛ wɛka Yerusalem ene a Yosuwe embɛɲ Hay, k'endif afum aka di fɛp, k'ɔyɔ aka Hay kɔ wɛbɛ kɛɲan pɛmɔ tɔkɔ enayo Yeriko kɔ wɛbɛ kɛɲan mɔ. K'ene sɔ aka Kabayɔɲ ɲa ɲasek danapa kɔ aka Yisrayel, kɔ ɲayi kɛfo kin. 2 Kɔ kɛnese kɛpɔɲ kɛnder ɲa, bawo Kabayɔɲ dare dɔpɔɲ dɛnayi, pɛmɔ dare da abɛ. Dɛnabɛk dɛtas Hay, afum a di ɲayɛnk dis. 3 Kɔ Adoni-Cɛdek wɛbɛ wɛka Yerusalem osom pakɔ-loku Hoham wɛbɛ wɛka Hebɔrɔɲ, Piram wɛbɛ wɛka Yarmut, Yafiya wɛbɛ wɛka Lakis, kɔ Debir wɛbɛ wɛka Ekilɔɲ; 4 «Nɛder nɛmar' im nte tɔɲsɔɲɛ itam kɛsut Kabayɔɲ, bawo ɲantɔɲɛ kɛsek danapa kɔ Yosuwe kɔ aka Yisrayel.»

5 Kɔ ɲamberɛnɛ abɛ kɛcamɔt nde atɔf ɲa Amɔr: Wɛbɛ wɛka Yerusalem, wɛbɛ wɛka Hebɔrɔɲ, wɛbɛ wɛka Yarmut, wɛbɛ wɛka Lakis, kɔ wɛbɛ wɛka Ekilɔɲ. Kɔ ɲampɛ fɛp fanɲan kɔ asɔdar anɲan, kɔ ɲanɔkɔ ɲacɛmbɛr sanɔka sɛɲan Kabayɔɲ kirin kɔ ɲawɛkɛrɛnɛ ɲa.

6 Kɔ aka Kabayɔɲ ɲasom pakɔ-loku Yosuwe nde sanɔka sa Kilkal: «Ta mɛsak acar am, mɛpɛrɛnɛ nnɔ sɛyi mɔ katɔna! Ta mɛbanɲer acar am kɛmar kam, bawo abɛ Amɔr fɛp, anɛ ɲanandɛ nde dɛmɔrɔ mɔ, ɲamberɛnɛ kɛdɛyɛfɛrɛnɛ kɔ sɛna. 7 Kɔ Yosuwe empɛ Kilkal kɔ asɔdar ɔn fɛp kɔ afum ɔn ayɛnki dis fɛp.

8 Kɔ Kanu Kɛpɔɲ kɛloku Yosuwe: «Ta mɛnesɛ ɲa, bawo ilek ɲa k'imber' ɔm dɛwaca. Ali fum kɛɲan wɛkin ɔfɔtam kɛcɛm' am fɔr kirin.» 9 Kɔ Yosuwe ɔɲkɔt pibi papɔkɔ fɛp kɛyɛfɛ

ka Kilkal, k'ɔɲkɔ pɛbɛrɔr ɲa. 10 Kɔ Kanu Kɛpɔɲ kɛsɔɲɛ ɲa kɛyɛksɔr aka Yisrayel. Kɔ ɲasut ɲa pɛpɔɲ Kabayɔɲ, kɔ ɲanɔcɛmɛ kɛbɛlɔs ɲa dɔpɔ ndɛ dɛmpɛ Bɛt-Horon mɔ, kɔ ɲandifɔt aka Amɔr han sɔdare sa Aseka kɔ Makeda. 11 Kɛyɛksɔr kɛɲan Yisrayel, nte aka Amɔr ɲanabɛp pɛtɛmbɛlɛr pa Bɛt-Horon mɔ, kɔ Kanu Kɛpɔɲ kɛyɛfɛ kɛtorɔr ɲa cul ya letɔr yɔpɔɲ han Aseka, kɔ ɲafi. Anɛ cul ya letɔr yɛnadif mɔ ɲanala ɲatas akɔ aka Yisrayel ɲanadifɛ sakma sɛɲan mɔ.

12 Kɔ Yosuwe oloku Kanu Kɛpɔɲ dɔsɔk ndɛ kɛnalɛk aka Amɔr kɛbɛr aka Yisrayel dɛwaca mɔ, k'oloku aka Yisrayel fɔr kirin:

«Mɛna Dec, mɛcɛmbɛrɛs Kabayɔɲ! Kɔ mɛna Nɔf, mɛcɛmbɛrɛs nde aranta ɲa Ayalon!»

13 Kɔ dec dɛɲcɛmɛ tofo tin kɔm dɛcɔ kɔ dɛfati kɛkɔt kɛlɔtɔs ka dɔsɔk din camcam, kɔ ɲof ɲi sɔ ɲɛcɛmɛ han tɛm nte aka atɔf ɲa Yisrayel ɲanalip kɛlukɛsɛ atɛrɛnɛ anɲan ayɛk mɔ. Anɔic fɛ ti nde Buk ba Wɛlompɔ ba? 14 Dɔsɔk dɛntayi fɛ pɛmɔ dɔsɔk dadɔkɔ, tɔcɔkɔ-cɔkɔ tɛlpɔs tɛnayi. Kanu Kɛpɔɲ kɛnacɛɲkɛl dim da fum, bawo Kanu Kɛpɔɲ Yisrayel ɲɔ kɛɲc-sutnɛnɛ dɔsɔk dadɔkɔ.

15 Yosuwe kɔ aka Yisrayel fɛp ɲalukus dɔsɔk dadɔkɔ nde sanɔka sa Kilkal.

Yosuwe kɛdifɔt kɛn abɛ kɛcamɔt

16 Kɔ abɛ anɛ kɛcamɔt ɲayɛkɛsɛ kɔ ɲanɔkɔ ɲagbɔpɛnɛ dɛtɔgbɔkɛnɛ nde Makeda. 17 K'anɔkɔ paloku ti Yosuwe: «Abɛ akɔ kɛcamɔt ɲanɔkɔ ɲagbɔpɛnɛ nde tɔgbɔkɛnɛ ta Makeda.» 18 Kɔ Yosuwe oloku: «Nɛbiɲkɛli masar mɔpɔɲ, nɛkɔ nɛsunɔcɛ mi kusunɔka ka tɔgbɔkɛnɛ tatɔkɔ, nɛcɛmbɛr di afum ɲac-bum. 19 Ta nɛsak kɛcɛmɛ atɛrɛnɛ anu darɔɲ, nɛgbintɛrɛnɛ ɲa dɔpɔ, ta nɛsak ɲa ɲabɛrɛ dare danɲan dɛ! Kanu Kɛpɔɲ kɛlɛk ɲa kɔ kɛmbɛr un dɛwaca!»

20 Nte Yosuwe kɔ awut aka Yisrayel ɲalip kɛsut ɲa, mba ɲabut kɛmɛlɛk ɲa fɛp mɔ, mɛnɛ afum akin akin akɔ ɲanayɛkɛsɛ-yɛkɛsɛ ɲakɔ sɔdare sa sanɔka sɛkɔ sɛnalɔtɛrɛnɛ ɲa mɔ. 21 Kɔ afum fɛp

ɲalukus bəkək yoforu disre nde sanƙa sa Makeda, nde Yosuwe enayi mɔ. Ali fum enayenƙ fe abəkək kəlɔkɛ ka aka Yisrayel tes tɔlɔma.

²² Kɔ Yosuwe oloku: «Nɔfeni dəkɔbɛrɛ da tɔgbɔkɛnɛ ta tɔrɔ tantɛ, nɔwurenɛ abɛ akanɛ kɛcamət nəkɛr'em ma!» ²³ Kɔ awurɛ kɔ abɛ akanɛ kɛcamət dɔndo dɔtɔgbɔkɛnɛ, k'anƙɛnɛ kɔ: Wɔbɛ wɔka Yerusalem, wɔbɛ wɔka Hebɔrɔɲ, wɔbɛ wɔka Yarmut, wɔbɛ wɔka Lakis, kɔ wɔbɛ wɔka Ekilɔɲ. ²⁴ Nte awurɛnɛ abɛ anɛ k'anƙɛnɛ Yosuwe mɔ, kɔ Yosuwe ewe afum aka Yisrayel fɔp, k'oloku abɛ ɔn aka dəkɔwan anɛ ɲanɔ-kɔ dəkɔsutɛnɛ mɔ: «Nɔcɔɲnɛ nɔna nɔgbɔcɛ abɛ akanɛ kɛcamət mera wɛcɛk wonu.» Kɔ afum anɛ ɲabɔtɔrnɛ kɔ ɲanɔgbɔcɛ abɛ anɛ kɛcamət mera, wɛcɛk wanɲan. ²⁵ Kɔ Yosuwe oloku: «Ta nɔnesɛ, ta nɔyikcɛ! Nɔyenƙ dis, nɔbanɲɛ, bawo tantɛ tɔ Kanu Kɔpɔɲ kɛndekɔ-yɔ aterɛnɛ anu fɔp anɛ nɔyi kɔsutɛnɛ mɔ.» ²⁶ Nte tenɔcɛpɔr mɔ, kɔ Yosuwe osut ɲa, k'endif. K'ɛɲɔgbɛk ɲa tɔk kɛcamət darenɔ, kɔ ɲandɛtsɛ tɔk yayɔkɔ darenɔ han ɔɔfɔy. ²⁷ Dec dɔrɔfɔy, kɔ Yosuwe oloku a padeti ɲa dɔtɔk dɔndo anagbɛk ɲa mɔ. K'anƙɔ pagbal ɲa dɔndo ɲanagbɔpɲɛ mɔ, k'asunɔcɛ kusunƙa ka tɔgbɔkɛnɛ tatɔkɔ masar mɔpɔɲ. Tatɔkɔ tɔ pɔsɔrɔyi dɔnda han mɔkɔ.

Yosuwe kɔtam kɔn afum a sɔdare sɔlɔma

²⁸ Kɔ Yosuwe emban sɔ dare da Makeda dɔsɔk din dadɔkɔ, k'osut ɲa k'endifɛ ɲa dakma dɔn, kɔlɛkɛnɛ wɔbɛ kɔɲan. Kɔ Yosuwe endif aka Makeda fɔp, kɔ yɔcɔl yanɲan yɔkɔ yenayi di mɔ, ali fum enamulpɔr fe ɲa. K'ɔyɔ wɔbɛ ka Makeda tɔkɔ enayɔ wɔbɛ ka Yeriko mɔ.

²⁹ Yosuwe kɔ aka Yisrayel fɔp ɲanɔcɛpɔr Makeda kɔ ɲanƙɔ Libana, kɔ ɲawɛkɔrnɛ aka Libana. ³⁰ Kɔ Kanu Kɔpɔɲ kɔlɛk sɔ Libana kɔ wɔbɛ kɔɲan kɔ kɔmbɛr ɲa aka Yisrayel dɔwaca. Kɔ aka Yisrayel ɲandifɔtɛ ɲa sakma sɔɲan, kɔ afum akɔ ɲanayi di mɔ fɔp. Ali fum enamulpɔr fe ɲa, kɔ ɲayɔ sɔ wɔbɛ wɔka

Libana pɔmɔ tɔkɔ ɲanayɔ wɔbɛ wɔka Yeriko mɔ.

³¹ Yosuwe kɔ aka Yisrayel fɔp ɲayɛfɛ Libana kɔ ɲanƙɔ Lakis. Kɔ ɲanƙɔ ɲacɔmbɔr di sanƙa sɔɲan fɔr yanɲan kirin, kɔ ɲawɛkɔrnɛ ɲa. ³² Kɔ Kanu Kɔpɔɲ kɔlɛk Lakis kɔ kɔmbɛr aka Yisrayel dɔwaca tataka ta mɛrɔɲ nte, kɔ aka Yisrayel ɲandifɔtɛ ɲa sakma sɔɲan, kɔ afum akɔ ɲanayi di mɔ fɔp, pɔmɔ tɔkɔ ɲanayɔ aka Libana mɔ. ³³ Kɔ Horam wɔbɛ wɔka Keser empɛ kɔkɔ-mar aka Lakis. Kɔ Yosuwe osut kɔ kɔ afum ɔn, ali wɔkin enasak fe.

³⁴ Yosuwe kɔ afum ɔn ɲanɔcɛpɔr Lakis, kɔ ɲanƙɔ Ekilɔɲ. Kɔ ɲanɔcɔmbɔr di sanƙa sɔɲan fɔr yanɲan kirin, kɔ ɲawɛkɔrnɛ ɲa. ³⁵ Kɔ Kanu Kɔpɔɲ kɔlɛk aka Ekilɔɲ kɔ kɔmbɛr aka Yisrayel dɔwaca dɔsɔk din dadɔkɔ. Kɔ ɲandifɔtɛ ɲa sakma sɔɲan, kɔ afum akɔ ɲanayi di mɔ fɔp. Kɔ Yosuwe endif ɲa fɔp dɔsɔk din dadɔkɔ, pɔmɔ tɔkɔ enayɔ aka Lakis mɔ.

³⁶ Yosuwe kɔ aka Yisrayel fɔp ɲayɛfɛ Ekilɔɲ kɔ ɲanƙɔ Hebɔrɔɲ, kɔ ɲawɛkɔrnɛ ɲa. ³⁷ Kɔ Kanu Kɔpɔɲ kɔlɛk aka Hebɔrɔɲ kɔ kɔmbɛr ɲa dɔwaca. Kɔ ɲandifɔtɛ ɲa sakma sɔɲan kɔbɔp ka wɔbɛ kɔɲan kɔ afum akɔ ɲanayi di mɔ fɔp, pɔmɔ tɔkɔ ɲanayɔ Ekilɔɲ mɔ. Ali fum enamulpɔr fe Yosuwe, k'endif ɲa kɔlɛkɛnɛ afum akɔ ɲanayi di mɔ fɔp.

³⁸ Yosuwe kɔ aka Yisrayel ɲanƙafɔlɔrnɛ aka Debir, kɔ ɲawɛkɔrnɛ ɲa. ³⁹ Kɔ Kanu Kɔpɔɲ kɔlɛk Debir kɔ wɔbɛ kɔɲan kɔ kɔmbɛr aka Yisrayel dɔwaca. Kɔ ɲandifɔtɛ ɲa sakma sɔɲan, kɔ ɲandif afum akɔ ɲanayi di mɔ fɔp. Ali fum enamulpɔr fe ɲa. Kɔ Yosuwe ɔyɔ aka Debir kɔ wɔbɛ kɔɲan pɔmɔ tɔkɔ enayɔ Hebɔrɔɲ, Libana kɔ abɛ anɲan mɔ.

⁴⁰ Kɔ Yosuwe osut aka mɔrɔ kɔrɔɲ akakɔ fɔp, atɔf ɲa Nɛkɛf nde kɔca kɔtɔt ka nde dec dɛmpɛ mɔ, pɔtilsɔrnɛ di atɔf ɲa tantɔf, kɔ atɔf nɲɛ nɲeyi mɔrɔ kɔ aranta dacɔ mɔ, kɔlɛkɛnɛ ka abɛ anɲan fɔp. Ali fum enasak fe. K'endif ca nɲɛ yɛɲɔ-ɲɛsɔm mɔ fɔp, pɔmɔ tɔkɔ Kanu Kɔpɔɲ, Kanu ka Yisrayel, kɔnasom kɔ ti mɔ. ⁴¹ Kɔ Yosuwe entam afum kɔyɛfɛ

ka Kadés-Barneya han Kasa, kəyəfē antəf ɲa Kosəɲ fəp han Kabayəɲ. ⁴² Kə Yosuwe emban təf yayəkə fəp, kə abe a təf yayəkə, bawo Kanu Kəpəɲ, Kanu aka Yisrayel, kəɲc-sutnēnē Yisrayel. ⁴³ Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ɲalukus nde sanjka səɲan nde Kilkal.

11

Yisrayel kəsutēnē kəɲan nde Merəm

¹ Nte toloku tēmbəp Yabin wəbe wəka Hacər mə, k'osom afum nda abe aləma: Yobab wəbe wəka Madəɲ, wəbe ka Simrəɲ, wəbe ka Aksaf, ² abe a kəca kəmeriya ka nde dec dəmpē dəmərə mə, nde Araba, kəca kətət ka ntende dec dəmpē Kinarot mə, nde pəntilsərne pa təf ya tantəf, antəf ɲa dəmərə ɲa Dər nde dec dəɲkalē mə, ³ aka Kanahan kəyəfē nde dec dəmpē mə kə aka nde dec dəɲkalē mə, aka Amər, aHit, aPerisi, aYebus nde dəmərə, kə aHiwy nde tərə ta Hərməɲ tantəf nde antəf ɲa Mispe. ⁴ Kə ɲawur fəp kə asədar aɲan, kə ɲayəne afum akin ayi, ɲanala pəmə asəɲc ɲɲe ɲeyi nde kəba kəsək mə. Fələs kə cibil ca kəwan yenala. ⁵ Kə abe akanjē fəp ɲaləɲkanē, kə ɲander ɲacəmbər sanjka səɲan nde domun da Merəm kəsək, ɲadesutēnē kə aka Yisrayel.

⁶ Kə Kanu Kəpəɲ kəluku Yosuwe: «Ta mənese ɲa, bawo dec dandē alna indesəɲe ɲa kəfi fəp fər ya aka Yisrayel kiriɲ. Məcopu bənta ya fələs yaɲan, məcəf cibil cəɲan.»

⁷ Yosuwe kə asədar ən ɲantorər ɲa katina dəndo domun da Merəm, kə ɲawəkərne ɲa. ⁸ Kə Kanu Kəpəɲ kələk ɲa kə kəmbər aka Yisrayel dəwaca. Kə ɲasut ɲa kə ɲambeləs ɲa han nde Sidəɲ Səpəɲ, han Misrefət-Mayim, han nde aranta ɲa Mispe nde mərə dacə ntende dec dəmpē mə. Kə ɲandifət ɲa, ali fum enampər fē ɲa. ⁹ Kə Yosuwe əyə ɲa pəmə təkə Kanu Kəpəɲ kənasom kə mə: K'əɲcopu bənta ya fələs yaɲan, k'əɲcəfē cibil cəɲan ca dəkəwan nēɲc.

Kəbanj ka dare dəpəɲ da Hacər

¹⁰ Təm tatəkə, nte ɲayi kəlüksərne mə, kə Yosuwe embanj Hacər, k'endifē wəbe kəɲan dakma. Cəkə-cəkə Hacər ɲenayəne dare dəpəɲ da sədare nse fəp. ¹¹ Kə ɲandifətē ɲa sakma, kə ɲandif afum akə ɲanayi di mə fəp. Ali paka peɲesəm pin ɲanasak fē, kə ɲaɲcəf Hacər. ¹² Kə Yosuwe embanj sə sədare sa abe akanjē fəp, k'osumpər sə abe aɲan, k'endifē ɲa dakma dən. K'endif ɲa fəp, pəmə təkə Musa wəcar ka Kanu Kəpəɲ enasom kə ti mə. ¹³ Mba aka Yisrayel ɲanacəfē fē ali dare din nde deyi nde mərə kəroɲ mə, mēne dare da Hacər gbəcərəm nde Yosuwe enacəf mə. ¹⁴ Kə aka Yisrayel ɲalək daka nde ɲanabəp di mə fəp kə yəcəl, mba kə ɲandifətē afum fəp sakma səɲan han kə ɲamələk ɲa. Ali paka ɲanasak fē mpē peɲesəm mə. ¹⁵ Tosom nte Kanu Kəpəɲ kənasom wəcar kən Musa mə, Musa enalukse kəsom kanjka Yosuwe, kə Yosuwe əɲkətene kəsom kanjka. Ali tes tin enadəɲcəs fē nte Kanu Kəpəɲ kənasom Musa mə.

Yosuwe kəbanj kən ka təf

¹⁶ Kə Yosuwe embanj ntəf yayəkə fəp, kəyəfē dəmərə, antəf ɲa Nəkēf fəp, antəf ɲa Kosəɲ, pətilsərne pa ntəf ya tantəf, Araba, antəf nde mərə ma Yisrayel kə pətilsərne pa antəf ɲa tantəf ntende dec dəɲkalē mə. ¹⁷ Kəyəfē ka tərə mpē pəntəyə tək peyi kəca ka Seyir mə, han Bahal-Kad, nde mərə dacə ma Libəɲ nde tərə ta Hərməɲ tantəf, k'osumpərəne abe aɲan fəp, k'endifət ɲa. ¹⁸ Yosuwe ɲanawon kəsutēnē kə abe akanjē. ¹⁹ Ali dare dənayi fē nde dəɲsek kətəɲne kə aka Yisrayel mə, mēne Kabayəɲ nke aHiwy ɲanandē mə. Kə ɲambanj sədare səlpəs nse fəp kəsutēnē disrē. ²⁰ Bawo deyeɲki bəkəc daɲan nde Kanu Kəpəɲ kə tēɲc-yefē, nte təɲsəɲe ɲabere aka Yisrayel dəbəkəc kəsutēnē mə, akakə ɲandifət ɲa, ta ɲaɲaɲnēnē ɲa mə, ɲamələk ɲa pəmə təkə Kanu Kəpəɲ kənasom ti Musa mə.

²¹ Kə Yosuwe əɲkə sə pəwəkərne aka Anak aɲe ɲanayi nde mərə ma Həbərəɲ, Debir, Anaba, nde mərə ma

Yuda fəp, kə mərə ma Yisrayel mə. Kə Yosuwe endif afum aka di fəp kələkənə sədare sənan. ²² Ali wəka Anak wəkin anasak fə sə nde antəf ɲa aYisrayel, mənə ɲayi sə nde Kasa, nde Kat, kə nde Asdodi. ²³ Kə Yosuwe emban antəf məlməl pəmō təkō Kanu Kəpən kənasom ti Musa mə. Kə Yosuwe əsən ntəf ya kə yayəkō aka Yisrayel k'eyer yi cusunka nce wəco kə mərə. Kə antəf ɲəfər ɔɲ, kə kəwan kəsakə.

12

Abə aɲe ɲə aka Yisrayel ɲanatam

¹ Abə aɲe ɲə aka Yisrayel ɲanatam, ɲabanər ɲa ntəf yanən nde Yurdən kəsək ntende dec dəmpə mə, kəyefə ka nde kəɲbəkō ka Arnən han nde tərō ta Hermən, kə Araba fəp nde dec dəmpə mə: ² Sihən wəbə ka aka Amər, nwe enandə Hesbon mə, wəkakō enayənə wəbə wəka antəf kəyefə ka Arower nɲe ɲeyi kəca ka nde kəɲbəkō ka Arnən mə, kəyefə ka nde kəɲbəkō daco, kələkənə dare da Kaladu daco, han kəɲbəkō ka Yabək, nde ɲayō kələnçər kə aka Amən mə. ³ Dəbə dən dələkənə antəf ɲa Araba, han nde kəba ka Kinarot nde dec dəmpə mə, kəkō ka nde kəba ka Araba, Kəba Kədokət, kəca nke dec dəmpə Bət-Yesimət mə, kə kəca kətət ka pətəmbələr pa Piska ntende dec dəmpə mə.

⁴ Antəf ɲa Oku wəbə wəka Basan, wəRefay wəlpəs wəlōma enayi wəkakō, nwe enandə Astarot kə Edereyi mə. ⁵ Wəkakō enayənə wəbə kəyefə ka tərō ta Hermən kəkō ka Salka, kəbər ka Basan fəp, han nde kələnçər ka aka Kesur kə aka Mahaka, kə kəyefə antəf ɲa Kaladu daco han kələnçər ka antəf ɲa Sihən wəbə wəka Hesbon. ⁶ Musa wəcar ka Kanu Kəpən kə aka Yisrayel ɲasut ɲa. Kə Musa wəcar ka Kanu Kəpən əsən cusunka cacəkō Ruben, Kadu, kə kusunka daco ka Manase ntəf yayəkō.

⁷ Abə aɲe ɲə Yosuwe kə aka Yisrayel ɲanatam nde antəf ɲa Yurdən ntende dec dənkale mə, kəyefə ka Bahal-Kad nde aranta ɲa Liban nde mərə

daco ntende kəca kəmeriya nke dec dəmpə, han tərō mpə pəntəyō tək peyi kəca ka Seyir mə. Kə Yosuwe əsən ntəf yayəkō aka Yisrayel, k'eyer yi cusunka cusunka ntə, ⁸ nde dəmərə, nde pətilsərne pa ntəf ya tantəf, nde Araba, nde pətəmbələr mpə pəyi mərə kə aranta daco, nde dətəgbərə kə Nəkəf. Nye yənayənə ntəf ya aHit, aka Amər, aKananan, aPerisi, aHiwy kə aYebus. ⁹ Abə aɲe aka Yisrayel ɲanatam mə, ɲanayənə aka sədare nse:

Yeriko, Hay nde Betel kəsək,

¹⁰ Yerusalem, Heberən,

¹¹ Yarmut, Lakis, ¹² Ekilən, Keser,

¹³ Debir, Keder, ¹⁴ Horma, Arad,

¹⁵ Libana, Adulam, ¹⁶ Makeda, Betel,

¹⁷ Tapuwa, Hefer, ¹⁸ Afek, Sarən,

¹⁹ Madən, Hacər, ²⁰ Simrən-Merən, Aksaf,

²¹ Tahanak, Mekido ²² Kədəs, Yokonam nde Karmel

²³ Dər nde dələtərne Nafat Dər mə, kə Koyim nde Kilkal kəsək ²⁴ kə Tirsə.

It' enakō abə wəco maas kə tin.

13

Ntəf nye yeɲcəme kəban mə

¹ Yosuwe enasikər, pəyənə wətem. Kə Kanu Kəpən kəlōku kə: «Məsikər, məyənə ɔɲ wətem, kə ntəf nye pəmar a məban mə yela. ² Ntəf nye yeɲcəme kəban: Ntəf ya aFilisti fəp, kə ɲa aka Kesur fəp, ³ kəyefə ka kəɲbəkō ka Sihər nke kənyekse domun Misira tekirin mə, han nde kələnçər ka Ekəron kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə mə, nke kəmar kəyənə ka aka Kananan akō abə aFilisti aɲe kəcamət ɲayi ɲa kəron mə: Wəbə wəka Kasa, wəbə wəka Asdodi, wəbə wəka Askalən, wəbə wəka Kat, kə wəbə wəka Ekəron, kələkənə antəf ɲa aka Awi. ⁴ Kəca kətət ka nde dec dəmpə mə, antəf məlməl ɲa aka Kananan, Meyara, mme məyənə ma aSidən mə, han Afek, han nde kələnçər ka aka Amər. ⁵ Ntəf yəkō yeɲcəme kəban mə yəyənə antəf ɲa Kebal, kə Liban məlməl ntende dec dəmpə mə, kəyefə

Bahal-Kad nde tɔrɔ ta Hermɔŋ tantɔf han kɛberɛ ka Hamat. ⁶ Ntɔf ya afum aka dɛmɔrɔ fɛp kɛyɛfɛ Liban han Misrefɔt-Mayim yɛŋcɛmɛ kɛban, aka Sidɔŋ nɔ nɔyɔnɛ. Tɔkɔ aka Yisrayel nɔnde kɛc-cɔŋɔsnɛ mɔ, itɔ indɛkɔ ic-liŋ nɔ fɔr yanjan kirin. Mɛde mɛsɔŋ antɔf nɔnɔkɔ fɛp aka Yisrayel, mɛc-yer nɔ nɔ kusunja o kusunja kɔ da endetɔŋnɛ mɔ tɔyɔnɛ kɛ kɔŋan pɛmɔ tɔkɔ ilok' ɛm ti mɔ. ⁷ Mɛyer antɔf nɛɛ cusunja nɛɛ camɔt-manjkɛ kɔ kusunja dacɔ ka Manase.»

Kayerɛnɛ ka antɔf nɛɛ nɛyi Yurɔɔn kɛsɛk ntɛndɛ dɛc dɛmpɛ mɔ

⁸ Kusunja dacɔ ka Manase, kɔ cusunja ca Ruben kɔ Kadu nɔnasɔtɔ ntɔf ya kɛ yanjan Yurɔɔn kɛsɛk ntɛndɛ dɛc dɛmpɛ mɔ, pɛmɔ tɔkɔ Musa wɛcar ka Kanu Kɛpɔŋ ɛnasɔŋ nɔ di mɔ. ⁹ Anasɔŋ nɔ antɔf kɛyɛfɛ ka Arower nde kɛŋgbɔkɔ ka Arnɔŋ kɛbɛp ka dare dɔkɔ deyi aranta nde mɔrɔ dacɔ mɔ, kɔ pɛgbantɛkɛla pa Medeba, han Dibɔŋ, ¹⁰ kɛbɛp ka sɛdare sa Sihɔŋ wɛbɛ wɛka aka Amɔr, nwe ɛnɔyɔnɛ wɛbɛ wɛka Hesbon mɔ, han nde kɛlɛŋcɛr ka aka Amɔŋ. ¹¹ Kɔ nɔsɔtɔ sɔ antɔf nɔ Kaladu, ntɔf ya aka Kesur kɔ aka Mahaka, tɔrɔ ta Hermɔŋ, kɔ Basan, han Salka, ¹² kɛlɛkɛnɛ dɛbɛ da Oku fɛp nde Basan, nwe ɛnɔyɔnɛ wɛbɛ wɛka Astarot kɔ Edereyi mɔ, nkɔn sɔ pɛyɔnɛ fum wɛlpɛs wɛlɔma wɛka aRefay. Kɔ Musa osut abɛ akakɔ, k'ɛmbanɔr nɔ ntɔf yanjan. ¹³ Mba aka Yisrayel nɔnabanɔr fɛ aka Kesur kɔ aka Mahaka ntɔf yanjan, bawo han mɔkɔ aka Kesur kɔ aka Mahaka nɔnde aka Yisrayel dacɔ.

¹⁴ Kusunja ka Lewy gbɛcɛrɛm k'anatɔ-sɔŋ antɔf nɔ kɛ. Daka nde anasakɛ nɔ mɔ dɛnɔyɔnɛ kɛlɔŋnɛ Kanu Kɛpɔŋ Kanu ka Yisrayel pɛmɔ tɔkɔ nkɔn Kanu Kɛpɔŋ kɛnalokɔ nɔ ti mɔ.

¹⁵ Kɔ Musa ɔsɔŋ aka kusunja ka Ruben antɔf nɛɛ dɛcor dɛcor. ¹⁶ Nɔ nɔnasɔtɔ antɔf kɛyɛfɛ Arower nde kɛŋgbɔkɔ ka Arnɔŋ kɔ dare nde

deyi mɔrɔ dacɔ, pɛgbantɛkɛla pa nde Medeba, ¹⁷ kɛlɛkɛnɛ Hesbon kɔ sɛdare fɛp nɛɛ sɔyi nde pɛgbantɛkɛla pa Dibɔŋ, Bamɔt-Bahal, Bɛt-Bahal-Meyɔŋ, ¹⁸ Yahas, Kedemot, Mefahat, ¹⁹ Kiriyaatayim, Sibma, Sɛrɛt-Sahar nde tɔrɔ tɛŋɛci mɛɛ pɛnɔyi aranta dacɔ mɔ, ²⁰ Bɛt-Peyɔr, pɛtɛmbɛlɛr pa Piska, kɔ Bɛt-Yesimɔt, ²¹ kɔ sɛdare sa pɛgbantɛkɛla, kɔ dɛbɛ da Sihɔŋ wɛbɛ wɛka Amɔr, nwe ɛnɔyi aka Hesbon kɛrɔŋ mɔ. Musa ɛnasut nɔ, nɔ kɔ akirin aka Madiyan: Efy, Rekem, Cur, Hur, kɔ Reba, nde dɛbɛ da Sihɔŋ anɛ nɔnandɛ dɔtɔf mɔ. ²² Aka Yisrayel nɔnadifɛ afum alɔma sakma sɔŋan. Wɛgbal kɛsɔŋc Balam wan ka Beyɔr ɛnɔyi nɔ dacɔ. ²³ Kɛlɛŋcɛr ka antɔf nɔ aka Ruben ntɛndɛ dɛc dɛŋkale mɔ kɛnɔyɔnɛ kɛŋgbɔkɔ ka Yurɔɔn. Kɛ ka aka Ruben kɛnɔyi kɛŋkɔ dɛcor cor: Sɛdare sɛpɔŋ kɔ sɛdare sɛfɛt sa si.

²⁴ Musa ɛnasɔŋ antɔf aka kusunja ka Kadu dɛcor cor. ²⁵ Nɔ nɔnasɔtɔ dare da Yaser, sɛdare sa Kaladu, kɔ antɔf nɔ aka Amɔŋ dacɔ han dare da Arower nde dɛntɛfɛrnɛ dare da Raba mɔ, ²⁶ kɔ kɛyɛfɛ ka Hesbon han dare da Ramat-Mispe, kɔ Betonim, kɛbɛp ka dare da Mahanayim han nde kɛlɛŋcɛr ka antɔf nɔ Debir. ²⁷ Kɛ kɛŋan kɛlɛkɛnɛ sɛdare sa Bɛt-Haram nde daranta, Bɛt-Nimra, Sukɔt kɔ Cafɔŋ, kɔ pɛlpɛs pa dɛbɛ da Sihɔŋ wɛbɛ wɛka Hesbon, kɛlɛkɛnɛ antɔf nɔ Yurɔɔn kɛsɛk ntɛndɛ dɛc dɛmpɛ mɔ han dɛkɛlɛpsɛr da kɛba ka Kinarot.* ²⁸ Kɛ ka aka Kadu kɛnɔyi kɛŋkɔ dɛcor cor: Sɛdare sɛpɔŋ kɔ sɛdare sɛfɛt sa si.

²⁹ Musa ɛnasɔŋ kusunja dacɔ ka aka Manase ntɔf dɛcor dɛcor. ³⁰ Nɔ nɔnasɔtɔ ntɔf nɛɛ yɛnɔyɔnɛ kɛyɛfɛ Mahanayim, Basan mɛlmɛl, dɛbɛ da Oku wɛbɛ wɛka Basan fɛp kɛlɛkɛnɛ ka sɛdare wɛcɔ camɔt-tin sa cɛbal ca antɔf nɔ Yahir nde Basan, ³¹ antɔf dacɔ nɔ Kaladu, dare da Astarot, kɔ dare da Edereyi, sɛdare sa Oku wɛbɛ wɛka Basan. Anasɔŋ afum dacɔ a Makir wan ka Manase antɔf nɔnɔkɔ dɛcor cor.

* **13:27** «Kɛba ka Kinarot» andɛnɔr sɔ tewɛ ta «Kɛba ka Kalile»

³² Ntɔf yayɔkɔ yɔ Musa enasɔnɔs nde aranta ɲa Mohab, Yurɔden kəsək ntende dec dɛmpɛ mɔ, pɛntɛfɛrɛnɛ kɔ Yeriko. ³³ Musa enasɔn fɛ kusunƙa ka Lewy antɔf ɲa kɛ: Kanu Kɛpɔn, Kanu ka Yisrayel kɛnayɔnɛ daka danjan, pɛmɔ tɔkɔ Kanu kɛnaloku ɲa mɔ.

14

Kɛyɛrɛnɛ ka antɔf ɲa Kanahan

¹ Ntɔf yayɔkɔ yɔ anasɔnɔs aka Yisrayel nde antɔf ɲa Kanahan. Wɛlonɲɛ Elasar, Yosuwe wan ka Nun, kɔ abɛ akirin a cusunƙa ɲanasɔn aka Yisrayel ntɔf ya kɛ. ² K'aɲkot yampun-pun kɛyɛr ka ntɔf ya kɛ pɛmɔ tɔkɔ Kanu Kɛpɔn kɛnasom Musa kɛyɛr yi, cusunƙa nɛ camɛt-manƙɛlɛ kɔ kusunƙa daco ka Manase mɔ. ³ Bawo Musa enasɔn antɔf ɲa kɛ cusunƙa canɛ mɛrɔn kɛlɛkɛnɛ ka kusunƙa daco ka Manase nde Yurɔden kəsək ntende dec dɛmpɛ mɔ, mba enasɔn fɛ kusunƙa ka Lewy ntɔf ya kɛ aka Yisrayel daco. ⁴ Afum a awut mɛrɔn a Isifu ɲanayi cusunƙa mɛrɔn: Manase kɔ Efrayim. Ali kɛfo anasɔn fɛ aka kusunƙa ka Lewy, mɛnɛ sɔdare sɛndɛ kɔ cəsək ca si, teta yɔcɔl nyɛ ɲanasɔtɔ mɔ. ⁵ Kɔ aka Yisrayel ɲayɔ pɛmɔ tɔkɔ Kanu Kɛpɔn kɛnasom Musa a pɛyɛr antɔf mɔ.

⁶ Kɔ aka Yuda ɲalɔtɛrɛnɛ Yosuwe nde Kilkal. Kɔ Kalebi wan ka Yefune wɛka Kenisi eyif kɔ: «Mɛna mɛnɛcɛrɛ tɔkɔ Kanu Kɛpɔn kɛlɔku Musa fum wɛka Kanu te tosu mɔ, ina kɔ mɛna, nde Kadɛs-Barneya. ⁷ Meren wɛco manƙɛlɛ m' inayɔ, tɛm nte Musa wɛcar ka Kanu Kɛpɔn onɛ-som' im kɛyɛfɛ ka Kadɛs-Barneya kɛkɔ-tɛn mes yɔk-yɔk dɔtɔf, k'inƙɔ ilɔmɛr kɔ mes mɛnɛ intɔnɛ mɔ abɛkɛc ɲosoku pɛs. ⁸ Awɛnɛc'im anja anɛ sɛnapɛ mɔ, ɲanasɔnɛ afum kɛtor bɛkɛc, mba ina inacɛmɛ dim da Kanu Kɛpɔn, Kanu kem darɔn. ⁹ Dɔsɔk dadɔkɔ dɔ Musa ɛnderɛm nte: «Ilan ti fɔ ntɔf yayɛ mɛnakɔtɛnɛ mɔ, mɛnɛ antɔf ɲam ɲeyi yi daco, antɔf ɲanɔkɔ ɲendeyɔn' am kɛ, mɛna kɔ awut am doru o doru, bawo mɛnɛcɛnƙɛl dim da Kanu Kɛpɔn, Kanu kem.» ¹⁰ Awa mɛgbɛtɛnɛ nte: Nɛkɛl

Kanu Kɛpɔn kɛsɔn em kiyi ka doru, pɛmɔ tɔkɔ kɛnaloku ti mɔ. Tɛnasɔtɔ meren wɛco manƙɛlɛ kɔ kɛcamɛt nte Kanu Kɛpɔn kɛnɛ-loku Musa nte mɔ, nte aka Yisrayel ɲanɛ-kɔt dɛtɛgbɛrɛ mɔ. Nɛkɛl on, inɛwɛ isɔtɔ mɔkɔ meren wɛco camɛt-maas kɔ kɛcamɛt. ¹¹ Isɔrɔtamnɛ pɛmɔ dɔsɔk ndɛ Musa onɛ-som' im mɔ. Isɔrɔyɔ fɛnɔntɛr fa kɛwan, kɛbɛrɛ kɔ kɛwur pɛmɔ tɛm tɔtɔkɔ. ¹² Mɛsɔn' im on antɔf nde dɛmɔrɔ ɲɛ Kanu Kɛpɔn kɛnaloku ta ɲi dɔsɔk dadɔkɔ mɔ. Mɛnɛnɛ dɔsɔk dadɔkɔ a aka Anak ɲandɛ di sɔdare sɔpɔn. Kɔ ɲalompɛs si nte tɔsɔnɛ ta atɛrɛnɛ anjan ɲantam kɛbɛrɛ. Kɔ Kanu Kɛpɔn kɛsol em-ɛ, indebanɛr ɲa sɔdare sanjan pɛmɔ tɔkɔ nkɔn Kanu Kɛpɔn kɛnalok' im ti mɔ.

¹³ Kɔ Yosuwe ontola Kanu teta Kalebi wan ka Yefune, k'ɔsɔn kɔ dare da Hebɛrɔn. ¹⁴ It' enasɔnɛ Kalebi wan ka Yefune wɛka Kenisi pɛsɔtɔ dɔsɔk dadɔkɔ kɛ ka Hebɛrɔn, nɛ kɛsɔrɔyi han mɔkɔ bawo Kalebi ɛnacɛmɛ dim da Kanu Kɛpɔn Kanu ka Yisrayel darɔn. ¹⁵ Tewe ta Hebɛrɔn tɔcɔkɔ-cɔkɔ tɛnayɔnɛ Kiriyat-Arba. Arba fum wɛpɔn ɛnayi aka Anak daco.

Kɛyɛfɛ tɛm tɔtɔkɔ kɔ antɔf ɲɔfɔr, kɛwan kɛyi fɛ sɔ.

15

Antɔf ɲa kusunƙa ka Yuda

¹ Antɔf ɲɛ kusunƙa ka Yuda ɲasɔtɔ dɛcor dɛcor mɔ ɲɛnayɔnɛ kɛyɛfɛ ka kɛlɛnɛcɛr ka Edɔm nde tɛgbɛrɛ ta Cin nde Nɛkɛf pɔn dɛndo kɛca kɛtɔt ka nde dec dɛmpɛ mɔ. ² Kɛlɛnɛcɛr kɛjan kɛyɛfɛ kɛsɛr ka Kɛba Kɛdɔkɛt nde kɛca kɛtɔt, kɛbɛp dobo da kɛba dɔkɔ dɛntɛfɛrɛnɛ kɔ Nɛkɛf mɔ. ³ Ipɔkɔ pɛbɛp nde kɛca kɛtɔt ka Dɛkɛpɛ da Mɛkɛlɛnɛcɛr, kɛcɛpɛr ka Cin, kɛpɛrɛnɛ ta Kadɛs Barneya, kɛcɛpɛr han Hɛcɛron, kɛpɛrɛnɛ ta Adar, kɔ kɛkɛfɛlɛr Karka. ⁴ Ki kɛcɛpɛr sɔ ta Asmɔn, kɛkɔ sɔ kɛnɛrɛnɛ kɛnɛgbɔkɔ ka Misira, kɛlɛnɛcɛr kayi kɛfutɛr nde dɛkɛba. Kɛlɛnɛcɛr konu kɛndeyi kanƙɔ nde kɛca kɛtɔt ka nde dec dɛmpɛ mɔ.

5 Ntende dec dempe ma, kalancar kanayone Kaba Kadokat hanj nde dobo da kancbako ka Yurden. Kaca kamariya ka nde dec dempe ma, kalancar kanc-cop kayefe ka nde temer ta kaba, mpe peyi nde dobo da Yurden ma. 6 Kalancar kanjan kaperne kaca ka Bet-Hokala, kacepar ntende kaca kamariya hanj Bet-Araba ma, ko kaperne hanj nde Tasar ta Bohan wan ka Ruben. 7 Kayefe di kalancar kanc Debir kacepar ta maro daco nde aranta na Akar, kakafalar kaca kamariya ntende Kikal, nde pantefarene ko Kape ka Adumim kaca katot ka kancbako. Kac-capar domun da En-Semes kasak, kako kafutar nde En-Rokel. 8 Kalancar kanaperne kayefe ka nde aranta na Ben-Hinam hanj patambalar pa aka Yebus kaca katot, nde payone Yerusalem ma, kaperne hanj nde telempan pa taro mpe peyi aranta na Hinam kaca nke dec denjkalē ma, ko dakalapsar da aranta na aka Refay nde maro daco ntende kaca kamariya. 9 Kayefe ka nde datelempan, ko kalancar kander kakafalar nde domun denj-c-pe ma nde Neftowa, ko kasolne sadare sa taro ta Efron, ko kancakafalar so Bala nde payone Kiriyat-Yeyarim ma. 10 Nte kancakafalar Bala ntende dec denjkalē ma, kaca ka nde taro ta Seyir, ko kancapar patambalar pa Taro ta Yeyarim ntende kaca kamariya, it' ayone Kesalon, kator Bet-Semes, ko kaceparene Timna. 11 Kanarne patambalar pa Ekaron kaca kamariya, kakafalar ntende dec denjkalē ma nde Sikaron, kaceparene nde Taro ta Bala, kako kanarne Yabanel, ko kacayne kafutar nde dakaba.

12 Calancar ca ntende dec denjkalē ma canayone Kaba Kapon ko agber na ki. Tante to aka kusunka ka Yuda nanayo calancar ca antof nanjan dacor cor.

13 K'asonj Kalebi wan ka Yefune dare da Kiriyat Arba aka kusunka ka Yuda daco, pamto toko Kanu Kapon kanaloku ti Yosuwe ma. Kiriyat-Arba kayone Heberonj. Arba enayone papa waka aka Anak. 14 Ko Kalebi

embaner atof na aka Anak anje maas dendo: Sesay, Ahiman, ko Talmay, na nanayone afum a Anak. 15 Kayefe dendo ko Kalebi emperne kako-wekarne afum a dare da Debir. Debir do anj-we coko-coko Kiriyat-Sefer. 16 Ko Kalebi oloku: «Mona nwe mansut aka Kiriyat-Sefer mabaner na di ma, isonj' am Aksa wan kem waran manenche.» 17 Otniyel wan ka Kenas wenc ka Kalebi embaner na di. Ko Kalebi sonj ko wan kon waran Aksa kanchche. 18 Nte Aksa ender ma, k'emperne wos abakac kako-wer ka kas Kalebi abof. Aksa onkator safale karonj, ko kas Kalebi eyif ko: «Ake mafan-e?» 19 Ko wan waran nwe oloku kas fo: «Matolan' em, bawo masonj' im antof nde kaca katot, mepoc' em so antof nde domun denj-c-pe ma. Ko Kalebi sonj ko antof notot nje domun denj-c-pe dantof nde dataro ko nde daranta ma.

20 Ntof yayako yo kusunka ka aka Yuda nanasoto kaye ka ke disre dacor dacor.

21 Sadare nse sayi dakalapsar da antof na kusunka ka Yuda ma ntende kalancar ka Edam nde Nekel kaca katot ntende dec dempe ma. Si sanayone: Kabacel, Eder, Yakur, 22 Kina, Dimona, Adada, 23 Kedes, Hacar, Yitnan, 24 Sif, Telem, Beyalot, 25 Hacar-Hadata, Keriyot-Hecaron nke kayone Hacar ma, 26 Amam, Sema, Molada, 27 Hasar-Kada, Hesbon, Bet-Palet, 28 Hasar-Suhal, Berseba, Bisiyoteya, 29 Bala, Hiyim, Hese, 30 Eltoladu, Kesil, Horma, 31 Cikalak, Madamana, Sansana, 32 Lebayot, Silhim, Ayin ko Rimon. Kabere ne ka sadare sasoko fap sako sadare waco meronj ko camat-manjkale (29) ko sadare safet sa si.

33 Sadare nse sayi aranta nde pantilsarne pa antof na tantof ma: Estol, Corha, Asna, 34 Sanowa, En-Kanim, Tapuwa, Enam, 35 Yarmut, Adulam, Soko, Aseka, 36 Sarayim, Aditayim, ko Kedera nke anje so Kederotayim ma. Sadare waco ko manjkale (14) ko sadare safet sa si.

37 Cenan, Hadasa, Mikadal-Kad 38 Dilhan, Misper, Yokatel, 39 Lakis,

Bocakat, Ekilon, ⁴⁰ Kabon, Lahamas, Kitelis, ⁴¹ Kederot, Bet-Dakon, Nahama, ko Makeda. Si sanayone sadare waco ko camet-tin (16) ko sadare safet sa si.

⁴² Libana, Heter, Asan, ⁴³ Yifta, Asna, Necibi, ⁴⁴ Keyila, Akasibu ko Maresa. Si sanayone sadare camet-manjkale (9) ko sadare safet sa si.

⁴⁵ Ekaron, ko sadare safet sa di, ⁴⁶ kayefe ka Ekaron sadare nse sayi Asdodi kasak mo fep, ⁴⁷ Asdodi ko sadare safet sa di, Kasa ko sadare safet nse sayi di kasak mo, han nde kengboko ka Misira, han nde Kaba Keron ko agber na ki.

⁴⁸ Nde damoro: Samir, Yatir, Soko, ⁴⁹ Dana, Kiriya-Sana, nde payone Debir mo, ⁵⁰ Anaba, Esitemo, Anim, ⁵¹ Koseh, Holon ko Kilo. Si sayone sadare waco ko pin (11) ko sadare safet sa si.

⁵² Araba, Ruma, Esan, ⁵³ Yanum, Bet-Tapuwa, Afeka, ⁵⁴ Humeta, Kiriya-Arba nde payone Heberon mo, ko Cihar. Si sayone sadare camet-manjkale (9) ko sadare safet sa si.

⁵⁵ Mahon, Karmel, Sif, Yuta, ⁵⁶ Yisrel, Yekdeham, Sanowa, ⁵⁷ Kayin, Kibeya, ko Timna. Si sayone sadare waco (10) ko sadare safet sa si.

⁵⁸ Halhul, Bet-Cur, Kedor, ⁵⁹ Maharat, Bet-Anot, ko Eltakon. Si sanayone sadare camet-tin (6) ko sadare safet sa si.

⁶⁰ Kiriya-Bahal nde payone Kiriya-Yeyarim mo, ko Raba, si sanayone sadare meron (2) ko sadare safet sa si.

⁶¹ Nde dategbere: Bet-Araba, Midin, Sekaka, ⁶² Nibasan, Hir-Mela, ko En-Kedi, si sanayone sadare camet-tin (6) ko sadare safet sa si.

⁶³ Aka kusunka ka Yuda nanatam fe kabanar ayebus ane nanande Yerusalem mo, ko ayebus nande ko aka kusunka ka Yuda nde Yerusalem han moko.

16

Antof na ke na kusunka ka Isifu

¹ Ntof nye anason aka kusunka ka Isifu mo yenayone, nte ankot yampunpun mo, kayefe ka Yurden nde Yeriko

kasak kaca ka ntende domun da Yeriko ntende dec dempe mo, kacepar ka dategbere kaperne ka Yeriko kaka ka nde damoro ma Betel. ² Ki kacepar Betel ko Lus, kaka kacepar kaca ka kalencar ka aka Arki nde Atarot, ³ kator ntende dec denkale mo, kaca ka kalencar ka ayafalet han nde antof na Bet-Horon-Tantof, han Keser kaka-futar nde dakaba. ⁴ Ke kanjo kusunka ca Efrayim ko Manase awut a Isifu nanasoto.

⁵ Antof na aka Efrayim no nane dador cor: Kalencar ko ke kanan kanayone ntende dec dempe mo, Atarot-Adar han Bet-Horon Takoron. ⁶ Kalencar kanabep Kaba Keron ntende dec denkale mo, kaca ka Mikemetat ntende kaca kameriya. Kakafalar ntende dec dempe mo, kaca ka Tahanat-Silo, kacali ntende dec dempe mo, kaca ka Yanoha. ⁷ Ko kayefe Yanoha, ko kator Atarot ko Nahara, ko kanjo kasankalar Yeriko, ko kanjo kanarne Yurden. ⁸ Kayefe Tapuwa, ko kalencar kanjo kaca nke dec denkale mo, ntende kengboko ka Kana kaka-narne nde dakaba. Ke kanjo ko kusunka ka Efrayim nanasoto dador dador, ⁹ kalekene ka sadare nse anacambere aka Efrayim nde antof na ke ka Manase mo, kalekene sadare safet sa si. ¹⁰ Na so nanabanar fe akanahan ane nande Keser mo, akanahan nande afum a Efrayim daco han moko, mba naye acar ane nambace afum a Efrayim mo daco.

17

¹ Anacambere so kusunka ka Manase coco ca Isifu atof na ke. Awut a Makir coco ca Manase papa waka Kaladu, nanasoto antof, bawo fum waka kawan enayi. Anacambere na Kaladu ko Basan. ² Anacambere so afum a Manase alpas antof na ke dador dador, kalekene afum a Abiyeser, a Helek, a Asriyel, a Sekem, a Hefer, ko afum a Semida. Awut arkun a Manase wan ka Isifu nanayi akako dador dador.

³ Celofahad wan ka Hefer, wan ka Kaladu, wan ka Makir, wan ka Manase, enayɔ fe wan wɔrkun, mɛnɛ awut aran. Mewe maɲan mɛmɛ: Mahala, Noha, Hokɛla, Milka, kɔ Tirsa. ⁴ Kɔ awut aran aɲɛ ɲaɲkɔ fɔr ya wɛlonɲɛ Elasar, Yosuwe wan ka Nun kɔ akirin, kɔ ɲaloku: «Kanɔ Kɔpɔɲ kɛnasom Musa a pasɔɲ sɔ sɛna kɛ awɛɲɔ asu dacɔ.» K'asɔɲ ɲa kɛ awɛɲɔ aɲan dacɔ pɛmɔ tɔkɔ Kanɔ Kɔpɔɲ kɛnaloku ti mɔ. ⁵ K'anacɛmbɛrɛ Manase ntɔf wɛcɔ, kɛlɛkɛnɛ antɔf ɲa Kaladu kɔ ɲa Basan ɲɛ ɲeyi Yurden kɛca kɛɲkɔ ntende dec dɛmpɛ mɔ, ⁶ bawo awut aran a kusunɲa ka Manase ɲanasɔtɔ kɛ awut arkun a kusunɲa ɔn dacɔ. Kɔ antɔf ɲa Kaladu ɲɔyɔnɛ ɲa awut arkun alpɛs a kusunɲa ka Manase akɔ.

⁷ Kɛlɛɲɔcɛr ka Manase kɛɲɔc-kɔ kɔyɛfɛ Aser haɲ Mikɛmetat, nde pɔntɛfɛrɛnɛ kɔ Sɛkɛm, kɛkɔ kɛca kɛtɔt ntende antɔf ɲa aka En-Tapuwa. ⁸ Atɔf ɲa Tapuwa ɲa Manase ɲɛnayi, mba dare da Tapuwa, nde dɛnayi kɛlɛɲɔcɛr ka Manase kɛrɔɲ mɔ, aka kusunɲa ka Efrayim ɲɔ ɲanapaɲnɛ di. ⁹ Kɛlɛɲɔcɛr kɛɲkɔ kɛɲɔc-tor nde kɛɲgbɔkɔ ka Kana. Sɛdare sɛlɔma sa Efrayim sɛnayi sɛdare sa Manase dacɔ nde kɛca kɛtɔt ka kɛɲgbɔkɔ ntende dec dɛmpɛ mɔ. Ntende dec dɛɲkɛlɛ mɔ, kɛlɛɲɔcɛr ka Manase kɛɲɔc-futɛr dɛkɛba. ¹⁰ Itɔ tatɔkɔ antɔf ɲa kusunɲa ka Efrayim ɲɛnayi kɛca kɛtɔt ka nde dec dɛmpɛ mɔ, k'antɔf ɲa Manase ɲeyi kɛca kɛmeriya. Kɛba kɛnayɔnɛ ɲa kɛlɛɲɔcɛr ka nde dec dɛɲkɛlɛ mɔ, antɔf ɲaɲan ɲɛmbɛp antɔf ɲa Aser ntende kɛca kɛmeriya, kɔ ɲɛmbɛp antɔf ɲa Yisakar ntende dec dɛmpɛ mɔ. ¹¹ Anacɛmbɛrɛ kusunɲa ka Manase sɛdare nɛɛ nde ntɔf ya Aser kɔ Yisakar: Bɛt-San, Yibɛleham, afum aka Dɔr, afum aka En-Dɔr, afum aka Tahanak, kɔ afum aka Mekido, sɛdare sa Nafet maas, kɔ sɛdare sɛfɛt sɛfɛt sa si fɛp. ¹² Aka Manase ɲanatam fɛ kɛbaɲ ka sɛdare sasɔkɔ, bawo aka Kanahan sɔ ɲafan kɔyi ka atɔf ɲaɲkɔ. ¹³ Ntɛ aka Yisrayel ɲandesɔtɔ fɛnɔntɛr mɔ, kɔ ɲaɲɔcɛmbɛr aka Kanahan yɛbɛc

yaɲan, mba ɲanatam fɛ kɛbaɲɛr ɲa antɔf mɛlmɛl.

¹⁴ Kɔ afum a Isifu ɲaloku Yosuwe nte mɔ: «Ta ake tɔ mɛsɔɲ em tofo tin gboɲ kɛ-ɛ? Mɛɲɔcɛrɛ a afum em ɲala, bawo kɛtolanɛ ka Kanɔ Kɔpɔɲ kɛsɔrɔy' im darɔɲ haɲ ndɛkɛl.» ¹⁵ Kɔ Yosuwe oloku ɲa: «Kɔ mɔyɔ afum alarɛm-ɛ, mɛpɛ nde dɛkulum, mɛkɔ mɛɛpɛs kɛfo nde ntɔf ya aPerisi kɔ aRefay, bawo antɔf nde mɔrɔ ma Efrayim ɲɛwɛkɛn' am.» ¹⁶ Kɔ aka Isifu ɲaloku: «Antɔf ɲa nde mɔrɔ ɲɛ ɲɔfɔtɛɲnɛ su kɛndɛ. Ta mɛrɔɲ ta ti, cibil ca kɛwan ca fɛc cɔyi nda aKananhan aɲɛ ɲayi nde aranta ɲa di mɔ, aɲɛ ɲayi aranta ɲa Bɛt-San kɔ sɛdare sɛfɛt sa di, kɔ akɔ ɲayi nde aranta ɲa Yisrel nde mɔrɔ dacɔ mɔ.» ¹⁷ Kɔ Yosuwe oloku aka cusunɲa ca Isifu, Manase kɔ Efrayim: «Afum alarɛm ɲɔ nɔyɔnɛ, kɔ nɔyɔ sɔ fɛnɔntɛr. Nɛfɔdeyɔ kɛfo kin gboɲ, ¹⁸ mba nɔyɔ antɔf ɲa dɛmɔrɔ mɛlmɛl. Ali nte ɲɔyɔnɛ kulum mɔ, nɛndɛɛpɛs ki, ntɔf fɛp yendeyɔnɛ yonu. Nɛndɛbaɲɛr aKananhan antɔf ɲaɲan, ali nte ɲayɔ cibil ca fɛc kɔ ɲayɔ sɔ fɛnɔntɛr mɔ.»

18

Kɔyɛr ka ntɔf cusunɲa cɛlpɛs

¹ Kɔ aka Yisrayel fɛp ɲalɔɲkanɛ Silo, kɔ ɲacɛmbɛr di aɲgbarɲan ɲa dɛkɛbɛpɛnɛ kɔ Kanɔ. ɲanabaɲ antɔf, ɲeyi ɔɲ kiyi kɛɲan. ² Mba pɛɲɔcɛmɛ cusunɲa camɔt-mɛrɔɲ ca aka Yisrayel aɲɛ ɲanatɔ-sɔtɔ kɛrɛsna kɛ kɛɲan mɔ. ³ Kɔ Yosuwe oloku aka Yisrayel: «Ake tɛm tɔ nɛndɛsak kɛdɛɲɔcɛs kɛlɛk ka kɛ nke Kanɔ Kɔpɔɲ, Kanɔ ka awisi aɲa kɛsɔɲ' un mɔ? ⁴ Nɛwure afum maas maas dɛcusunɲa dɛcusunɲa. Isom ɲa ɲandeyɛfɛ ɲakɔtɛnɛ antɔf ɲakɔkɛ ɲapirint ɲi, ɲader ɲasɔɲ' im. ⁵ ɲandeyɛrɛnɛ antɔf mopoc camɔt-mɛrɔɲ. Aka Yuda ɲaɲkɔyi Nɛkɛf, antɔf ɲaɲan ntende kɛca kɛtɔt ka nde dec dɛmpɛ mɔ, kɔ aka kusunɲa ka Isifu ɲa ɲayi nde antɔf ɲaɲan ntende kɛca kɛmeriya. ⁶ Kɔ nɔna nɛkɔ nɛkɔkɛ atɔf mofɔ camɔt-mɛrɔɲ, nɛde nɛlɔk'

im ti nnɔ. Kəkot' on k'inder yampun-pun fɔr ya Kanu Kɛpɔŋ Kanu kosu kiring. ⁷ Mba aLewy ŋa ŋafɔsɔtɔ antɔf ŋa ke nana dacɔ, bawo ŋa ŋatɔmpɛr teta Kanu Kɛpɔŋ, ti tɔyɔnɛ ke kɛŋan. Kɔ Kadu, Ruben kɔ kusunƙa dacɔ ka Manase ŋanasɔtɔ nde Yurdɛn kəsək ntende dec dempe mɔ ke kɛŋan nke Musa wɛcar ka Kanu Kɛpɔŋ enasɔŋ ŋa mɔ.»

⁸ Kɔ afum aŋɛ ŋayɛfɛ, kɔ ŋaŋkɔ. Yosuwe enaloku akɔ enasom kəkɔ-cic megbɛkɛrɛ maŋan ma antɔf mɔ nte: «Nəkɔ nənɔŋkɛr antɔf, nəkɔkɛ nɛder nɛlok' im, bawo kəkot' on k'inder yampun-pun fɔr ya Kanu Kɛpɔŋ kiring teta kɛyɛrɛnɛ ka antɔf nde Silo.» ⁹ Kɔ afum aŋɛ ŋaŋkɔ, kɔ ŋaŋcali antɔf, kɔ ŋacic dɛbuk tɔkɔkɛ ta mofom mɛ camɔt-mɛrɛŋ, sɛdare sɛdare. Kɔ ŋaluksɛrɛ nnɔ Yosuwe eyi mɔ, nde sanƙa sa Silo. ¹⁰ Kɔ Yosuwe oŋkote ŋa yampun-pun fɔr ya Kanu Kɛpɔŋ kiring nde Silo, k'eyer antɔf ŋa Yisrayel afum akanɛ dacɔ, pɛmɔ tɔkɔ anayer mɔ.

Antɔf ŋa Benyamin

¹¹ K'aŋkot yampun-pun kɛyɛr ka ke ka kusunƙa ka aka Benyamin dɛcor dɛcor, aŋcɛmbɛr ŋa antɔf nde kusunƙa ka Yuda kɔ kusunƙa ka Isifu dacɔ. ¹² Kɛca kɛmeriya ka nde dec dempe mɔ, kɔ kɛlɛŋcɛr kɛŋan kɛŋcop kɛyɛfɛ ka Yurdɛn. Kɔ kɛmpɛrɛ pɛtɛmbɛlɛr pa Yeriko kɛca kɛmeriya, kɔ kɛmpɛrɛ mɔrɔ ntende dec dɛŋkalɛ mɔ, kɔ kɛfutɛr ntende dɛtɛgbɛrɛ ta Bɛt-Awɛn. ¹³ Kɛlɛŋcɛr kɛŋan kɛc-cɛpɛr Lus, kɔ nde pɛtɛmbɛlɛr pa Lus, nde pɛyɔnɛ Bɛtɛl kɛca kɛtɔt ka ntende dec dempe mɔ, kɔ kɛntɔr Atarot-Adar, kɔ kɛmpɛ tɔrɔ tɔkɔ teyi kɛca kɛtɔt Bɛt-Horɔn-Tantɔf mɔ. ¹⁴ Ntende dec dɛŋkalɛ mɔ, kɔ kɛlɛŋcɛr kɛŋkafɛlɛr ntende kɛca kɛtɔt kɛyɛfɛ ka tɔrɔ nte tɛntɛfɛrɛnɛ kɔ Bɛt-Horɔn kɛca kɛtɔt mɔ, kɔ kɛŋkɔ kɛnarnɛ Kiriyat-Bahal, nde pɛyɔnɛ Kiriyat-Yeyarim, dare da aka kusunƙa ka Yuda. Tatɔkɔ tɔ kɛlɛŋcɛr ka ntende dec dɛŋkalɛ mɔ kɛnafɛntɛrɛ.

¹⁵ Kɛlɛŋcɛr ka kɛca kɛtɔt nde dec dempe mɔ kɛc-yɛfɛ Kiriyat-Yeyarim, kɛkɔ-narnɛ nde domun dɛŋc-pɛ mɔ nde Nɛftowa. ¹⁶ Kɛlɛŋcɛr kɛŋkɔ kɛc-tɔr dɛkɛlɛpsɛr da mɔrɔ mɛmɛ mɛntɛfɛrɛnɛ kɔ aranta ŋa Bɛn-Hinɔm mɔ, kɛca kɛmeriya ka nde dec dempe aranta ŋa aRefay mɔ. Kɛsolnɛ aranta ŋa Hinɔm nde mɔrɔ dacɔ, pɛtɛmbɛlɛr pa aYebus ntende kɛca kɛtɔt ka nde dec dempe mɔ, ki kɛtɔr haŋ En-Rokɛl. ¹⁷ Kɔ kɛŋkafɛlɛr kɛca kɛmeriya ka nde dec dempe mɔ, kɛkɔ kɛnarnɛ En-Sɛmɛs, kɛcɛpɛr kɛkɔ kɛsumpɛr Kelilot, nde pɛntɛfɛrɛnɛ kɔ Kɛpɛ ka Adumim, kɛkɔ kɛtɔr nde Tasar ta Bohan wan ka Ruben. ¹⁸ Kɛkɔ kɛcɛpɛr pɛtɛmbɛlɛr pa kɛca kɛmeriya ka tɔrɔ nde dec dempe mɔ, nde pɛntɛfɛrɛnɛ kɔ Araba, kɔ kɛntɔr nde Araba disrɛ. ¹⁹ Kɛlɛŋcɛr kɛŋkɔ kɛc-cɛpɛr nde pɛtɛmbɛlɛr pa kɛca kɛmeriya ka nde dec dempe Bɛt-Hokɛla mɔ, kɛkɔ-futɛr nde dobo da Kɛba Kɛdɔkɛt ntende kɛca kɛmeriya ka nde dec dempe mɔ, ntende dobo da kɛŋgbɔkɔ ka Yurdɛn kɛca kɛtɔt ka nde dec dɛŋkalɛ mɔ, tatɔkɔ tɔ kɛlɛŋcɛr ka kɛca kɛtɔt kɛnafɛntɛrɛ. ²⁰ Ntende dec dempe mɔ, Yurdɛn yɛnayɔnɛ kɛlɛŋcɛr.

Kɛ ka aka kusunƙa ka Benyamin kɛnayi kɛŋkɔ dɛcor dɛcor, kɔ cɛlɛŋcɛr cɛŋan fɛp.

²¹ Sɛdare sa kusunƙa ka Benyamin sɛnayi nɛ dɛcor dɛcor: Yeriko, Bɛt-Hokɛla, Hemek-Kecic, ²² Bɛt-Araba, Cemarayim, Bɛtɛl, ²³ Awim, Para, Hofra, ²⁴ Kɛfar-Amoni, Hofni kɔ Kɛba, sɛdare wɛcɔ kɔ mɛrɛŋ (12) kɔ sɛdare sɛfɛt sa si.

²⁵ Kabayɔŋ, Rama, Beyerot, ²⁶ Mispe, Kɛfira, Mosa, ²⁷ Rɛkɛm, Yirpɛl, Tarala, ²⁸ Cela, Helef, Yebus yi yɔyɔnɛ Yerusalɛm, Kibeya kɔ Kiriyat, sɛdare wɛcɔ kɔ maŋkɛlɛ (14) kɔ sɛdare sɛfɛt sa si. Kɛ ka aka kusunƙa ka Benyamin kɛnayi kɛŋkɔ dɛcor cor.

19

Antɔf ŋa kusunƙa ka Simɔŋ

¹ Topoc ta mɛrɛŋ mpɛ anawurɛ mɔ pɛnayɔnɛ pa kusunƙa ka Simɔŋ dɛcor dɛcor. Ŋa ŋanasɔtɔ ke kɛŋan

awut a Yuda daco. ² Kɔ ɲa ɲasɔtɔ kɛ nke kɛyɔnɛ sɔdare sa Berseba, Seba, Molada, ³ Hasar-Suhala, Bala, Hɛsɛm, ⁴ Eltoladu, Betula, Horma, ⁵ Cikɛlak, Bɛt-Markabot, Hasar-Susa, ⁶ Bɛt-Lebayot kɔ Saruhɛn, sɔdare wɛco kɔ maas (13) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si. ⁷ Ayin, Rimon, Hɛtɛr kɔ Asan, sɔdare maɲkɛlɛ kɔ sɔdare sɛfɛt sa si, ⁸ kɛlɛkɛnɛ ka sɔdare sɛfɛt sɛfɛt sɛkɔ sɛnɔɲkɛr sɔdare sasɔkɔ mɔ fɛp, haɲ nde Balat-Ber nde pɛyɔnɛ Ramat-Nɛkɛf mɔ. Kɛ ka aka kusunɲa ka Simɔɲ kɛnayi kaɲkɔ dɛcor dɛcor. ⁹ Atɔf ɲa kɛ ka kusunɲa ka Simɔɲ, kɛ ka kusunɲa ka Yuda ɲ' anabelɛr ki, bawo kɛ kɛɲan kɛnabɛkɛr ɲa pɛpɔɲ, kɛ kɛɲan disrɛ anasɔtɔnɛ kusunɲa ka Simɔɲ kɛ kɛɲan.

Antɔf ɲa Sabulon

¹⁰ Topoc ta maas pɛnayeɔnɛ kɛ ka kusunɲa ka Sabulon dɛcor dɛcor. Kɛlɛɲcɛr kɛɲan kɛnakɔ haɲ Saridi. ¹¹ Kɛpɛrnɛ kɛca nke dec dɛɲkɛlɛ mɔ, kɔ kɛca ka Marala, kɛkɔ kɛgbuɲɛnɛ Dabasɛt, kɛyɛfɛ dɛnda kɛkɔ nde kɛɲgbɔkɔ ka Yokonam tekirin mɔ. ¹² Ntɛ kɛyɛfɛ Saridi mɔ, kɔ kɛlɛɲcɛr kɛɲkafɛlɛ kɛca nke dec dɛmpɛ mɔ ntɛndɛ kɛlɛɲcɛr ka Kislɔt-Tabor, kɛkɔ kɛnarnɛ Daberat, kɔ kɛpɛrnɛ Yafiya. ¹³ Kɔ kɛyɛfɛ dɛndo kɔ kɛɲcɛpɛr ntɛndɛ dec dɛmpɛ Kat-Hefer, kɔ Et-Katsin, kɛkɔ kɛnarnɛ Rimon, kɔ kɛkɛfɛlɛr haɲ Neha. ¹⁴ Kɔ kɛlɛɲcɛr kaɲkɔ kɛɲkɔ kɛkɛfɛlɛr ntɛndɛ kɛca kɛmeriya ka nde dec dɛmpɛ Hanaton mɔ, kɛkɔ kɛfutɛr nde mɔrɔ daco nde aranta ɲa Yifta-El. ¹⁵ Kɛ kɛɲan kɛlɛkɛnɛ Katat, Nahalal, Simrɔɲ, Yidala, kɔ Betlehɛm. ɲanasɔtɔ sɔdare wɛco kɔ mɛrɔɲ (12), kɔ sɔdare sɛfɛt sa si. ¹⁶ Antɔf ɲa kɛ ɲa aka Sabulon kɛnayi kaɲkɔ dɛcor dɛcor, sɔdare sɛpɔɲ sasɔkɔ kɔ sɔdare sɛfɛt sa si.

Antɔf ɲa Yisakar

¹⁷ Topoc ta maɲkɛlɛ pɛnayeɔnɛ pa Yisakar, kɛ ka kusunɲa ka Yisakar dɛcor dɛcor. ¹⁸ Kɛlɛɲcɛr kɛɲan kɛnakɔ haɲ Yisrel, Kesulɔt, Sunem, ¹⁹ Hafarayim, Siyɔɲ, Anaharat, ²⁰ Rabbit, Kisiyon, Abɛc, ²¹ Rɛmɛt,

En-Kanim, En-Hada kɔ Bɛt-Pacɛc. ²² Kɛlɛɲcɛr kɛɲan kɛɲkɔ kɛgbuɲɛnɛ Tabor, Sahacima, Bɛt-Sɛmɛs, kɛkɔ kɛfutɛr Yurdɛn, sɔdare wɛco kɔ camɛt-tin (16) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si. ²³ Kɛ ka kusunɲa ka aka Yisakar kɛnayi kaɲkɔ dɛcor dɛcor, sɔdare sɛpɔɲ sasɔkɔ kɔ sɛfɛt sa si.

Antɔf ɲa Aser

²⁴ Topoc ta kɛcamɛt mɛpɛ pɛnawur mɔ pɛnayeɔnɛ pa kusunɲa ka Aser dɛcor cor. ²⁵ ɲa ɲanayo kɛlɛɲcɛr kɛyɛfɛ ka Helkat, kɛkɔ Hali, Bɛtɛn, Aksaf, ²⁶ Alamelek, Hamhadu kɔ Misal, kɛkɔ kɛgbuɲɛnɛ tɔrɔ ta Karmɛl kɔ Sihɔr-Libnat, ²⁷ kɔ kɛɲkɔ kɛkɛfɛlɛr kɛca nke dec dɛmpɛ mɔ, nde Bɛt-Dakɔɲ, kɛkɔ sɔ kɛgbuɲɛnɛ Sabulon, kɔ nde aranta ɲa Yifta-El nde mɔrɔ daco ntɛndɛ kɛca kɛmeriya ka nde dec dɛmpɛ Bɛt-Hemek kɔ Neyel mɔ, kɛkɔ kɛnarnɛ Kabul, kɛca kɛmeriya, ²⁸ kɔ kɛca ka Ebɔrɔɲ, Rehobo, Hamon kɔ Kana, haɲ Sidɔɲ dare dɔpɔɲ. ²⁹ Kɔ kɛlɛɲcɛr kaɲkɔ kɛɲkɔ kɛkɛfɛlɛr kɛca ka Rama haɲ nde dare da saɲka da Tir, kɔ kɛca ka Hosa, kɔ kɛɲkɔ kɛfutɛr nde dɛkɛba, kɛcɛpɛrɛnɛ ta Akɛsibu, ³⁰ kɛlɛkɛnɛ ka Huma, Afɛk kɔ Rehobo, sɔdare wɛco mɛrɔɲ kɔ mɛrɔɲ (22) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si. ³¹ Kɛ ka kusunɲa ka Aser kɛnayi kaɲkɔ dɛcor dɛcor, sɔdare sɛpɔɲ sasɔkɔ kɔ sɛfɛt sa si.

Antɔf ɲa Naftali

³² Topoc ta camɛt-tin pɛnayeɔnɛ kɛ ka kusunɲa ka Naftali dɛcor dɛcor. ³³ Kɛlɛɲcɛr kɛɲan kɛɲc-kɔ kɛyɛfɛ ka Helef kɔ kɛtɔk kɛpɔɲ kɛɲkɔ kɛyi Cananim kɛsɛk mɔ, kɛcɛpɛr ta Adami-Nɛkɛbu kɔ Yabanel, haɲ Lakum, kɔ kɛɲkɔ kɛfutɛr Yurdɛn. ³⁴ Kɔ kɛlɛɲcɛr kaɲkɔ kɛɲkɔ kɛkɛfɛlɛr ntɛndɛ dec dɛɲkɛlɛ Asnɔt-Tabor mɔ, kɔ kɛɲkɔ kɛnarnɛ Hukɔk, kɔ kɛɲkɛfɛlɛr Sabulon kɛca kɛtɔt ka ntɛndɛ dec dɛmpɛ mɔ, nde Aser kɛca nke dec dɛɲkɛlɛ mɔ, kɔ Yehuda. Yurdɛn yeyi kɛlɛɲcɛr kaɲkɔ nde dec dɛmpɛ mɔ. ³⁵ Sɔdare sa saɲka sasɔkɔ sɛnayeɔnɛ: Cidim, Cer, Hamat, Rakat, Kineret, ³⁶ Adama,

Rama, Hacor, ³⁷ Kedes, Edereyi, En-Hacor, ³⁸ Yiron, Mikadal-El, Horem, Bet-Hanat ko Bet-Semes, sadare waco ko camat-manjale (19) ko sadare safet sa si. ³⁹ Ke ka kusunja ka Naftali kanayi kanjo dacor dacor, sadare saponjo ko sadare safet sa si.

Antofja Dan

⁴⁰ Topoc ta camat-meron mpe penawur mo penayone ke ka kusunja ka Dan dacor dacor. ⁴¹ Anacambare ja Corha, Estol, Hir-Semes, ⁴² Sahalabin, Ayalon, Yitala, ⁴³ Elon, Timna, Ekaron, ⁴⁴ Elteke, Kibeton, Balat, ⁴⁵ Yehudu, Bene-Berak, Kat-Rimon, ⁴⁶ Domun da Yarkon ko Rakon, ko antof njoko nentefarene ko Yafa mo.

⁴⁷ Nte ke kanjan, atof nanjan nende nsolar ja mo, ko awut a Dan nanjo nawekarne aka Lesem ko nandif ja. Ko namban antof nanjo, ko njayone nanjan, ko nande di, ko nawe di Dan, tewe ta kas kanjan. ⁴⁸ Ke ka kusunja ka Dan kanayi kanjo dacor dacor, sadare sasoko ko sadare safet sa si.

⁴⁹ Nte aka Yisrayel nalip kayere ne cagbe ca antof mo, ko nampocce Yosuwe wan ka Nun antof ja ke ja daco, ⁵⁰ pamo toko Kanu Kepon kanasom ti mo. Ko nasonjo ko dare doko enafanjo mo, Timnat-Sera, nde mero ma Efrayim. Yosuwe oluksarne kacambar dare dadoko, k'ende.

⁵¹ Antof ja ke nanjo nj wolonje Elasar, Yosuwe wan ka Nun, ko abe a cusunja ca Yisrayel nanakot yampun-pun, anacambar mopoc far ya Kanu Kepon kirinjo nde Silo, nde dakabere da angbanjan ja dakabarene ko Kanu. Nte to nanalip kaye antof.

20

Sadare nse anayek-yek kagbapane teta ayek ja mecir mo

¹ Ko Kanu Kepon kaloku Yosuwe: ² «Maloku aka Yisrayel: Nendes-des sadare nse wadif fum ta eyefene ti entam kayacne mo nse isom Musa kason' un mo. ³ Nwe endif fum ta eyefene ti mo, entam kayekse pade pande di. Nte tansone wakayi payacne ta wako palukse ko ayek ja mecir mo.

⁴ Wadif ka fum wakako entam kayekse pako dare din sadare sasoko daco, k'onko-e, pako pacame dare dakusu, paloku abeki a dare tes toko elasar mo. Nambanjo ko dare dadoko disre, namentar' ko kifo nke onkonde ja daco mo. ⁵ Ko walukse ayek encepse ko daronjo kabelas-e, abeki a dare nafowose kasonjo ko ko, bawo eyefene fe kadif ka wenje, nwe enato-yone woterene konjo mo. ⁶ Payi dare dadoko hanjo tem nte aka Yisrayel nandeko kiti ko mo, ko payone fe ti-e wolonje waponjo pafi. Tem tatoko, wadif fum wako eyekse mo, entam kalukus nde dare don, nde kalo konjo, nde dare doko enayekse mo.»

⁷ Ko nalek sadare nse: Kedes ka Kalile nde mero ma Naftali, Sekem nde mero ma Efrayim, ko Kiriyat-Arba nde payone Heberonjo mo, nde mero ma Yuda. ⁸ Kaca kanjo ntende Yurden ntende dec dampre Yeriko mo, ko nalek Becer nde datagbere, pagbantakala mpe payone pa kusunja ka Ruben mo, Ramot da Kaladu nde kusunja ka Kadu disre, ko Kolan ka Basan nde kusunja ka Manase disre. ⁹ Sadare sasoko so aka Yisrayel nanatone kayone ka sadare nse, waka Yisrayel ko payone fe ti-e, wacikara, ko endif fum ta eyefene ti-e, wakako entam kayekse pade pande di ta alukse ko ayek ja mecir kadif konjo fum hanjo kalonkanjo ka afum a Yisrayel kabapojabocce ko kiti.

21

Anacambare aLewy sadare ko culum

¹ Ko abe a kusunja ka aLewy nanconje wolonje Elasar kasek, ko Yosuwe wan ka Nun, ko abeki a dacor dacor ca cusunja ca aka Yisrayel. ² Ko naloku ja nte nde Silo antof ja Kanahan: «Kanuj Kepon kasonjo Musa a kasonjo su sadare a pande si, ko culum ca si a pac-kek ci yocol yosu.» ³ Ko aka Yisrayel nasonjo aLewy sadare saloma ko culum ca si kabere ne ka ntof nanjan pamo toko Kanu Kepon kanaloku ti mo.

⁴ K'anjote yampun-punjo aka cor ca Kehat. K'awure aLewy afum a

wəlonɲe Aruna sədare wəco kə maas (13) nde cusunɲa ca Yuda, Simon kə Benyamin, k'ason ɲa si. ⁵ Kə cusunɲa cəlpəs ca Kehat ɲasotə sədare wəco (10) nde antəf ɲa cusunɲa ca Efrayim, Dan, kə kusunɲa daco ka Manase. ⁶ K'anɲkot yampun-pun, kə afum a Kerson ɲasotə sədare wəco kə maas (13) nde antəf ɲa aka cusunɲa ca Yisakar, Aser, Naftali, kə aka kusunɲa daco ka Manase nde Basan. ⁷ Kə afum a Merari dəcor dəcor, ɲasotər sədare wəco kə mɛrəɲ (12) aka cusunɲa ca Ruben, Kadu, kə Sabulon. ⁸ Kə aka Yisrayel ɲanɲkot yampun-pun kə ɲason aLewy sədare sasəkə kələkɛnɛ culum ca si, pəmɔ təkə Kanu Kəpən kənasom ti Musa mɔ.

⁹ Nde ntəf ya cusunɲa ca Yuda kə Simon anason sədare ¹⁰ afum a Aruna, aka kor ka Kehat wan ka Lewy, bawo ɲa ɲo yampun-pun yɛnanunɲkɛnɛ kəmentər. K'anabonɲər ɲa sədare sasəkə mewe. ¹¹ Kə aka Yisrayel ɲason aka Kehat Kiriyaat-Arba kə culum cacəkə cənɲkər di mɔ. Anwe sɔ dare dandɛ tewe ta Hebərɲ. Arba ɛnayonɛ papa wəka Anak. ¹² Mba sədalɛ sa dare dɔpən kə sədare səfɛt sa si k'ason Kalebi wan ka Yefune. ¹³ Kə ɲason awut a wəlonɲe Aruna Hebərɲ, dare da kəgbəpənɛ nde wədif fum ta ɛyɛfɛnɛ ti ɛntam kəyacnɛ mɔ, Libana, ¹⁴ Yatir, Esitemo, ¹⁵ Holon, Debir, ¹⁶ Ayin, Yuta kə Bət-Semɛs, sədare camət-manɲkələ (9) ca cusunɲa ca Simon kə Benyamin kələkɛnɛ culum ca si. ¹⁷ Nde atəf ɲa Benyamin kə ɲasotə Kabayon, Keba, ¹⁸ Anatot, kə Halmon. Itə tatəkə sədare manɲkələ kə culum ca si. ¹⁹ Alonɲe anɛ ɲanayonɛ aka kusunɲa ka Aruna mɔ ɲanasotə sədare wəco kə maas (13) kə culum ca si.

²⁰ Cor ca aka Kehat cəlpəs anɛ ɲanayonɛ kusunɲa ka Lewy mɔ, kə ɲasotə sədare nde antəf ɲa kusunɲa ka Efrayim. ²¹ K'ason ɲa Səkem dare da kəgbəpənɛ nde mɔrɔ ma Efrayim, Keser, ²² Kibasayim, kə Bət-Horon, sədare manɲkələ (4) kələkɛnɛ culum ca si. ²³ K'ason kusunɲa ka Dan: Elteke, Kibeton, ²⁴ Ayalon, kə Kat-Rimon,

sədare manɲkələ (4) kələkɛnɛ culum ca si. ²⁵ K'ason kusunɲa daco ka Manase: Tahanak kə Kat-Rimon, sədare mɛrəɲ (2) kələkɛnɛ culum ca si. ²⁶ Cor ca afum a Kehat alɔma cənəsotə sədare wəco (10) kə culum ca si.

²⁷ K'ason afum a Kerson cor ca aLewy daco: ɲasotər aka kusunɲa daco ka Manase nde Yurdən kəsək ntende dec dɛmpɛ mɔ sədare mɛrəɲ (2) kə culum ca si: Kolan nde Basan disrɛ, dare da kəgbəpənɛ, kə Bɛstara. ²⁸ K'ason kusunɲa ka Yisakar: Kisiyon, Daberat, ²⁹ Yarmut, kə En-Kanim, sədare manɲkələ (4) kələkɛnɛ culum ca si. ³⁰ K'ason kusunɲa ka Aser: Misal, Abadon, ³¹ Həlkat, kə Rehobo, sədare manɲkələ (4) kələkɛnɛ culum ca si. ³² K'ason kusunɲa ka Naftali: Kɛdɛs nde Kalile, dare da kəgbəpənɛ, Hamot-Dər, kə Kartan, sədare maas (3) kələkɛnɛ culum ca si. ³³ Sədare sa aka Kerson dəcor dəcor sənəkə sədare wəco kə maas (13) kə culum ca si.

³⁴ K'ason aLewy alpəs akə ɲanayonɛ cor ca afum a Merari mɔ, kə ɲa ɲasotər aka kusunɲa ka Sabulon: Yokonam, Karta, ³⁵ Dimna, kə Nahalal, sədare manɲkələ (4) kələkɛnɛ culum ca si. ³⁶ K'ason kusunɲa ka Ruben: Bɛcɛr, Yahas, ³⁷ Kedemot, kə Mefahat, sədare manɲkələ (4) kələkɛnɛ culum ca si. ³⁸ K'ason kusunɲa ka Kadu: Ramot nde Kaladu dare da kəgbəpənɛ, Mahanayim, ³⁹ Hesbon, kə Yaser, sədare manɲkələ (4) kələkɛnɛ culum ca si. ⁴⁰ Ntɛ anɲkot yampun-pun mɔ kə afum a Merari ɲawurɛ dəcor dəcor akə ɲanayonɛ aka kusunɲa ka Lewy alpəs mɔ, ɲasotə sədare wəco kə mɛrəɲ (12).

⁴¹ Sədare sa kusunɲa ka aLewy ntəf ya aka Yisrayel daco sənəkə sədare wəco manɲkələ kə camət-maas (48) kə culum ca si. ⁴² Sədare sasəkə fəp sənayɔ culum nɛ cənɲ-nɲkər si mɔ, itə sədare səkə fəp sənayi.

⁴³ Tatəkə tɔ Kanu Kəpən kənasonɲəs aka Yisrayel atəf məlməl nɲɛ kənadɛrmɛ atem anɲan kədeson ɲa mɔ, kə ɲamban ɲi kə ɲandɛ. ⁴⁴ Kə Kanu Kəpən kəsən ɲa kəɲɛsəm, mofɔ fəp

pəforu tun pə nənayine, pəmə təkə enaderme ti atem anan mə. Ali ater anan akin nənatan fə kəcəme nən fər kirin, kə Kanu Kəpən kələk ater anan kə kəmbər nən dəwaca. ⁴⁵ Moloku mətət mme Kanu Kəpən kənaloku aka Yisrayel mə, ali tin tənayi fə nte enatə-yəne nən mə, kə kəlas mi fəp.

22

Cusunjka ca Yisrayel nde dec dempe Yurden mə

¹ Kə Yosuwe ewe aRuben, aKadu, kə aka kusunjka daco ka Manase. ² K'oloku nən: «Nəyə təkə Musa wəcar ka Kanu Kəpən enalok' un mə fəp, kə nənçəkəl sə dim dem, təkə ilok' un mə. ³ Nəsumpər awenç un nən kəyefə nte tənayi mə han ndekəl, kə nəleləs sə dim nde Kanu Kəpən Kanu konu kənalok' un mə. ⁴ Ndekəl on nte Kanu Kəpən kəsən awenç un nən pəforu mə pəmə təkə enaloku nən ti mə, nəlek on səpə sa cəbal conu nde ntəf yəkə yəyənə yonu mə, nyə Musa wəcar ka Kanu Kəpən enasən un nde Yurden kəsək ntende dec dempe mə. ⁵ Ta nəgbayme metəkse kə sariye yəkə Musa wəcar ka Kanu Kəpən enalok' un mə: Nəbətər Kanu Kəpən Kanu konu, nəsolne səpə sən fəp, nəcəme dim dən darən, nələtərne kə, nəbəcə kə bəkəc yosoku pəs doru o doru.»

⁶ Kə Yosuwe ontola Kanu te tanan, k'oloku nən nwe o nwe a pəkə nde abal nən, kə nənçəkəkəs-kəs nde cəbal cənən. ⁷ Musa enasən kusunjka daco ka Manase kəfo kələma Basan, kə Yosuwe nkən əsən kusunjka daco kənçə kəfo kələma awenç nən kəsək nde Yurden ntende dec denkalə mə. Nte Yosuwe oloku nən kəkə ka nde cəbal cənən mə, k'ontolanə nən, ⁸ k'oloku nən: «Nəlukus nde cəbal conu kə daka dəpən, kə yəcəl yelərəm, kə pəsəm, kəma, kəpər, fəc kə yamos yelərəm. Nəyerənə kə awenç un nən yəsətə ya aterənə anu.

Ançəmbər ançbip Yurden kəsək

⁹ Kə kusunjka ka aka Ruben, aka Kadu, kə aka kusunjka daco ka Manase nəlukus, kə nəsək aka Yisrayel nde Silo

antəf nən Kanahan, kə nənçə nde antəf nən Kaladu, antəf nən kə nən nənənəsətə mə Kanu Kəpən kənasəm Musa kədəsən nən nən. ¹⁰ Nte nənberə sədare nse səyi Yurden nde antəf nən Kanahan mə, kə aRuben, aKadu kə aka kusunjka daco ka Manase nənçəmbər ançbip kənçəkə kəsək, ançbip nənçən, nətət teyi. ¹¹ Kə aka Yisrayel nənə pac-loku: «Nəgbətne nte aRuben, aKadu kə aka kusunjka daco ka Manase nəlompəs ançbip nətəfərne antəf nən Kanahan mə, nde Yurden kəsək kəca ka aka Yisrayel.»

¹² Nte nənə ti mə, kə aka Yisrayel fəp nələnçə Silo kəkə-sutənə kə nən. ¹³ Kə aka Yisrayel nəsəm Pinahas wan ka wələnçə Elasar nda aka Ruben, aka Kadu, kə afum a kusunjka daco ka Manase nde antəf nən Kaladu, ¹⁴ kə nənçə kə akirin wəcə akin akin aka cusunjka cəkəkə dəcər dəcər. Fəp fanan akirin a dəcusunjka nən nənayənə afum alarəm aka Yisrayel akəkə daco. ¹⁵ Kə afum nən nənçə nde aRuben, aKadu, kə aka kusunjka daco ka Manase nde antəf nən Kaladu, kə nənçə nəloku nən: ¹⁶ «Nte tə kələnçə ka afum a Kanu Kəpən fəp nəloku: Ake dətənçə lənəs də nəyə Kanu ka aka Yisrayel tantə-ε? Nənçənçə kəlukus dim da Kanu Kəpən darən, nənçəmbər ançbip nte tənçənçə nənçənçə Kanu Kəpən domp məkə mə! ¹⁷ Kiciya nke sənayə nde Peyər mə kənayənə mes mələc. Han məkə antəsəkəsne fə. Kiciya kosu kənəsənçə kələnçə ka afum ən arom nələc. ¹⁸ Kə nənə nənçənçə məkə kəlukus dim da Kanu Kəpən darən! Kə nənçənçə məkə Kanu Kəpən domp-ε, alna aka Yisrayel fəp nən endewurər metələ maməkə. ¹⁹ Kə nənçəm-çəmne a antəf nən nəsək fə-ε, nəcəpər on antəf nən nənçənçə nən Kanu Kəpən mə, nde Kanu Kəpən kəyi mə, təm tatəkə nənndə su daco, mba ta nənçənçə Kanu Kəpən domp, ta nənçənçə su səbomp kəcərə fə nəcəmbər ançbip nələma nən nənçənçə nən Kanu Kəpən Kanu kosu mə. ²⁰ Nte Akan wan ka Sera enalukus kəcəme Kanu darən teta ca cəkə Kanu

Kəpəŋ kənaməne kələk mə, aka Yisrayel fəp nə Kanu Kəpəŋ kənawurər mətələ mən. Nəncərə ti bel-bel a bafə Akan sona ənafinə kiciya kanəkə.»

²¹ Kə afum a Ruben, Kadu, kə aka kusunka daco ka Manase ŋaloku abe akirin a cor ca Yisrayel: ²² «Kanu ka canu, Kanu Kəpəŋ! Kanu ka canu, Kanu Kəpəŋ, Ki kəncərə ti! Aka Yisrayel ŋandecərə ti! Kə pəyone fə kətə-cəŋkəl kə kəyənkar domp kə-ε, ta pədeyac su dəsək dadəkə! ²³ Kə pəyone fə sənçəmbər anğbip ŋosu kədegbekəl Kanu Kəpəŋ səde səc-loŋne di yolonə yəcəf-ε, kə pəyone fə ti yolonə ya megben, kə pəyone fə səlompəs anğbip ŋaŋe səde səc-loŋne di yolonə ya pəforu Kanu Kəpəŋ-ε, awa, Kanu Kəpəŋ kəndegbekərə ti! ²⁴ Bafə itə teyi! Səlompəs anğbip ŋaŋe bawo sənese taalna awut anu ŋade ŋac-yif akosu fə: «Ak' eyi nu daco kə Kanu Kəpəŋ, Kanu ka Yisrayel-ε? ²⁵ Kanu Kəpəŋ kəmboc kələncər Yurden nənə kə sənə daco, aRuben, kə aKadu, ali tes teyi f' on sə daco kə Kanu Kəpəŋ!» Teta awut anu tendesəŋe ta awut asu ŋaŋnese sə Kanu Kəpəŋ-ε. ²⁶ Itə sənçəm-cəmne fə: Səmarəne səcəmbər anğbip, bafə səde səc-loŋne di de, ²⁷ mba ŋeyi su daco kə nənə pəmə sede. Ŋeyi sə awut asu daco kə awut anu ŋac-loŋne yolonə ya yəcəf kə yolonə ya pəforu Kanu Kəpəŋ fər yən kirin, nte tənşəŋe ta ŋade ŋac-loku dəsək dəloma a tələm o tələm teyi fə awut asu daco kə Kanu Kəpəŋ! ²⁸ Kə səloku: «Kə ŋande ŋaloku su tantə, kə pəyə fə ti ŋaloku awut asu ti-ε, moloku mamə mə səndelukse ŋa: «Nəgbətne teyi ta anğbip ŋa Kanu Kəpəŋ nŋe atem asu ŋanacəmbər mə, bafə teta yolonə yəcəf kə yolonə yəloma tə anacəmbərə ŋi de, mba ŋəyone sede su daco kə nənə ŋec-cəm-cəməs su.» ²⁹ Səmbələne kəyənkar Kanu Kəpəŋ domp, kə kəyi ta sənçəmə ki darəŋ məkə-ε, kəcəmbər kosu anğbip ŋa kəlonə yolonə yəcəf, yolonə ya megben, kə yolonə ya pəforu, səfəlonə kəfo kəcuru Kanu Kəpəŋ Kanu kosu, ta pəyone fə nde

anğbançan ŋa Kanu Kəpəŋ-ε!»

³⁰ Nte wəlonə Pinahas, kə abe akirin a kəlonkane kə abeki a cor ca Yisrayel aŋe ŋanayi di ŋane moloku maməkə afum a Ruben, Kadu, kə kusunka daco ka Manase ŋanaloku mə, kə moloku maməkə məmbət ŋa. ³¹ Kə Pinahas wan ka wəlonə Elasar oloku afum a Ruben, Kadu, kə afum a Manase: «Sənçərə məkə a Kanu Kəpəŋ kəyi su daco, bawo nəntalukus fə kəcəmə Kanu Kəpəŋ darəŋ, kə nəyac sə aka Yisrayel ta Kanu Kəpəŋ kəboc ŋa kiti.»

³² Kə Pinahas wan ka wəlonə Elasar kə akirin a cor cəŋan ŋalukus kəyefe ndena afum a Ruben kə Kadu nde atəf ŋa Kaladu kəkə nde antəf ŋa Kanahan ndena aka Yisrayel aŋe ŋanakə ŋalukse moloku məkə ŋanasətər ŋa mə. ³³ Kə moloku maməkə məmbət aka Yisrayel, kə ŋaŋkor-koru Kanu Kəpəŋ. Ŋaloku fə sə kəkə-mələk antəf nŋe afum a Ruben kə afum a Kadu ŋanandə mə. ³⁴ Afum a Ruben kə afum a Kadu ŋasəŋ anğbip ŋaŋəkə tewe, ŋac-kule fə: «Təyone su tənepələ a Kanu Kəpəŋ kəyone Kanu.»

23

Moloku melpəs ma Yosuwe

¹ Tem tobolu-bolu tənacepər kəyefe ka nte Kanu Kəpəŋ kənasəŋ aka Yisrayel kəŋesəm mə, kəber ŋa aterene aŋan acəsək fəp dəwaca. Yosuwe ənəsikər oŋ tem tatəkə. ² Kə Yosuwe ewe aka Yisrayel fəp kəyefe abeki, abe afet dəcor dəcor, aboc kiti, kəbər ka abe akirin aŋan, k'oloku ŋa: «Iyone oŋ wətem. ³ Kə nənəŋk təkə Kanu Kəpəŋ Kanu konu kənayə afum aka təf nyə fəp mə te tonu, bawo Kanu Kəpəŋ kəsutnen'on. ⁴ Nənəŋk nte inkot yampun-pun a k' iyer un təf ya kə konu dəcusunka dəcusunka mə, təf nyə yənçəmə kəban Yurden ntende dec deŋkale mə, kə təf nyə inim haŋ nde Kəba Kəpəŋ mə. ⁵ Kanu Kəpəŋ kəndewənəs afum aka təf yayəkə, kə nənde nəc-lətəs yi-ε, nəndendə ntəf yayəkə pəmə təkə nkən Kanu Kəpəŋ

Kanu konu kənasəŋ un temer ta ti mǝ. ⁶ Nəwure fənəntər, nəsumpər nələləs moloku mme acicəs buk ba sariye sa Musa mǝ, ta nəgbayme kəca kəmeriya, ta nəgbayme kəca kətət, ⁷ ta nədenəŋkələne afum a tǝf akakǝ ŋayi nu dacǝ mǝ! Ta nəboŋc canu cəŋan, ta nəkorne ci kədəram. Ta nəkor-koru ci, ta nətontne ci fər kirin! ⁸ Mba nəsumpər Kanu Kəpəŋ Kanu konu pəmǝ tǝkǝ nənalək ti kəyǝ haŋ mǝkǝ mǝ. ⁹ Kanu Kəpəŋ kəmbaŋər tǝf yǝpəŋ aka fənəntər, ali fum entatam fə haŋ mǝkǝ kəcəme konu fər kirin. ¹⁰ Nəna fum wəkin gboŋ eŋc-beləs aterene anu pəcəp pin, bawo Kanu Kəpəŋ Kanu konu kəŋc-sutnən' on, pəmǝ tǝkǝ kənalok' un mǝ. ¹¹ Nəkembərne nəbətər Kanu Kəpəŋ Kanu konu! ¹² Kǝ nəlukus Kanu Kəpəŋ darəŋ-e, kǝ nəcəme afum acuru aŋe ŋayi nu dacǝ mǝ darəŋ-e, kǝ nəneŋcəne-e, kǝ nənəŋkələne-e, ¹³ nəcərə a Kanu Kəpəŋ Kanu konu kəfǝdecəme sǝ kəbaŋsər ŋa afum akakǝ tǝf yaŋan fər yonu kirin, mba afum akakǝ ŋandeyən' on mowul, mənəmp, yala, cəŋgban-gban ca cəsək conu, kǝ gbəc dəfər yonu, haŋ nəlip kəməlke atǝf ŋobotu ŋaŋe Kanu Kəpəŋ Kanu konu kəsəŋ' un mǝ.

¹⁴ «Awa, nəcəŋkəl im! Mǝkǝ tēm tēmbəp kəkǝ ka nde ca ca doru fəp yendekǝ mǝ. Nəcərə ti bəkəc yonu yosoku pəs, a moloku mobotu mme Kanu Kəpəŋ Kanu konu kənalok' un mǝ, ali tin teyi fə nte əntəyən' on mǝ, ali tin teyi fə nte əntələs mǝ. ¹⁵ Kanu Kəpəŋ kələs kəyǝne ka pətət pǝkǝ enaloku kəyən' on mǝ, mba entam sǝ kələs ka pələc pǝkǝ eyi kəneps' on mǝ, pəmələk un antǝf ŋobotu ŋaŋe əsəŋ' un mǝ. ¹⁶ Kǝ nəsak mətəŋne mosu mme Kanu Kəpəŋ kəndəŋk' on mǝ-e, kǝ nəŋkǝ nəc-loŋne canu cələma-e, kǝ nəŋkǝ nəc-tontne canu cələma fər kirin-e, abəkəc ŋa Kanu Kəpəŋ ŋempne nǝ nəyi mǝ. Tēm tatǝkǝ nəŋməlkə antǝf ŋobotu ŋaŋe Kanu Kəpəŋ kəsəŋ' un mǝ, nəlip.

24

Aka Yisrayel fəp kədəram kəŋan

kəkorne Kanu Kəpəŋ

¹ Kǝ Yosuwe oloŋka cusuŋka ca Yisrayel fəp Səkem. K'ewenene sǝ abeki a Yisrayel, abe aŋan, aboc aŋan kiti, kǝ akirin aŋan, kǝ ŋamentərne nǝ Kanu Kəpəŋ kəyi mǝ. ² Kǝ Yosuwe oloku afum fəp: «Nte tǝ Kanu Kəpəŋ Kanu ka Yisrayel kələku: «Tēm tobol-bolu atem anu, Terah papa wəka Abraham kǝ papa wəka Nahor nde kəŋgbəkǝ ka Efərat ntende dec dəmpə mǝ kǝ ŋanandə, ŋac-korne canu cələma. ³ K'ilək wətem konu Abraham dəndo kəŋgbəkǝ ntende dec dəmpə mǝ, k'inkətene kǝ antǝf ŋa Kanahan fəp. K'isəŋe afum ən kəla, k'isəŋ kǝ Siyaka. ⁴ K'isəŋ Siyaka awut: Yakuba kǝ Esay. K'isəŋ Esay Təwə ta Seyir nte təyǝne antǝf ŋən, kǝ Yakuba kǝ awut ən ŋa ŋantor Misira. ⁵ K'isom Musa kǝ Aruna kədəmar afum anu. K'isut Misira fər yonu kirin a k'indewurene afum anu di. ⁶ Nte iwure awisi aŋa Misira, kǝ nəmbəp dəkəba mǝ. Kǝ aka Misira ŋaŋcəme ŋa darəŋ kəbeləs haŋ nde Kəba ka Cəŋkələma, ŋac-beləs ŋa dəfələs kəroŋ kǝ cibil ca kəwan. ⁷ Nte awisi aŋa ŋawes-wes kəmar ka Kanu Kəpəŋ mǝ, kǝ kəntore kubump kəpəŋ aka Misira kǝ nəna dacǝ. Kǝ Kanu kəŋgbətəs ŋa dəkəba. Nənatəŋne mes mme inayǝ Misira mǝ fər yonu kirin. Kǝ nəwon kəndə dətegbere meren mələram. ⁸ Tēm tatǝkǝ t'inakekər' on antǝf ŋa aka Amər aŋe ŋanandə Yurdən kəsək ntende dec dəmpə mǝ. Kǝ nəsutene kǝ ŋa, mba k'ilək aka Amər k'imber'un ŋa dəwaca. Kǝ nəmbaŋər ŋa antǝf ŋaŋan, k'imələk ŋa fər yonu kirin. ⁹ Kǝ Balak wan wəka Sipər wəbe wəka Mohab ewəkərne aka Yisrayel. K'osom Balam wan wəka Beyər a pətolan' on pələc, ¹⁰ mba k'ifati kəcəŋkəl kǝ. Pətət gbəcərəm pǝ Balam oŋc-tolan' on, k'iyac nu fənəntər fən. ¹¹ Kǝ nəŋcali kəŋgbəkǝ ka Yurdən, kǝ nənder Yeriko. Kǝ aka Yeriko kələkene aka Amər, aPerisi, aKanahan, aHit, aKirkasa, aHiwy, kǝ aYebus ŋasutene kǝ nəna, k'ilək ŋa k'imber' un dəwaca. ¹² K'isom deme nde dənayi nu kirin kǝ dəmbeləs abe a

Amər mərəj mə. In' enasəj on kətam
 ɲa. Bafə sakma sonu, bafə mbəncəran
 yonu yə nənatamə aterene anu de!

¹³ In' əsəj un antəf ɲɛ nəntəbəc
 haɲ nətaka mə, kə nənde sədare nse
 nəntəcəmbərə waca wonu mə. Kə
 nəndi yeri ya sədale nse nəntəbifti mə,
 nəc-di yokom ya tək nyə nəntəbəf mə.»

¹⁴ Ndekəl oɲ nənesə Kanu Kəpəj,
 nəkornə Kanu kə bəkəc yosoku pəs!
 Nəcəmə kə darəj tēm fəp. Nəcə
 canu nce atem anu ɲaɲc-kornə nde
 kəɲgbəkə ka Efərat ntende dec dəmpɛ
 kə nde Misira mə. Nəkornə oɲ Kanu
 Kəpəj! ¹⁵ Kə nəntəwosə oɲ kəkornə
 Kanu Kəpəj-ɛ, nəboɲc məkə anə
 nənde nəc-kornə-ɛ, kə pəyənə canu nce
 atem anu ɲaɲc-kornə ntende Efərat
 kəca ka ntende dec dəmpɛ mə, kə
 pəyənə fɛ ti-ɛ, canu ca aka Amər aɲɛ
 nəyi kənde antəf ɲaɲan mə. Mba ina
 kə aka kələ kem disre Kanu Kəpəj kə
 sənde səc-kornə!»

¹⁶ Kə afum ɲalukse kə: «Səmbələne
 kəsak Kanu Kəpəj a səc-kornə canu
 cələma! Səfətam kəyə tatəkə! ¹⁷ Kanu
 Kəpəj kənaɲwure atem asu kə sənə
 dacar dəndo antəf ɲa Misira, Kənaɲə
 məgbəkərə məpəj nde fər yosu kirin.
 Kəc-bum su dəpə kəc-mar su kəcəpər
 təf ya afum alarəm. ¹⁸ Kanu Kəpəj
 kənabeləs afum aka təf yayəkə fəp,
 kələkənə aka Amər aɲɛ ɲanandə di
 mə. Sənə sə səndekornə Kanu Kəpəj,
 bawo Kanu kosu k' əyənə!»

¹⁹ Kə Yosuwe oloku afum:
 «Nəfədetam kəc-kornə Kanu Kəpəj,
 bawo kəcəmpi kə əyənə! Kanu kə
 nke kəyə kəraca mə nke kətəɲaɲnənə
 kətəj konu ləɲəs, kə kiciya konu
 mə. ²⁰ Kə nəlukus Kanu Kəpəj
 darəj-ɛ, kə nəkornə canu cəcuru-
 ɛ, Kanu kəndekafələ kətəfərne nəna.
 Kəndeləsər on mes, kəndemələk nu,
 ali nte cəkə-cəkə kənaɲ' on pətət mə.»

²¹ K'afum ɲalukse Yosuwe nte: «Ala,
 səndekornə Kanu Kəpəj!» ²² Kə
 Yosuwe oloku afum: «Nəwosə kəyənə
 sɛde sa nte nəloku mə ba? Antəɲnə oɲ
 a Kanu Kəpəj kə nənde nəckornə!» Kə
 afum ɲaloku: «Atəɲnə a ti ɲə səyənə!»
²³ Kə Yosuwe oloku: «Awa, nəsak canu

cəcuru nce cəyi nu dacə mə, nəcəmə
 Kanu Kəpəj Kanu ka Yisrayel darəj
 kə abəkəc ɲosoku pəs!»

²⁴ Kə afum ɲaloku Yosuwe:
 «Səndekornə Kanu Kəpəj Kanu kosu,
 Ki kə səndecəɲkəl!»

²⁵ Dəsək dadəkə dəndo Səkem kə
 Yosuwe ɛɲcicəs mes ma danapa
 nde ɲasek mə, k'ələməɲ afum a Yis-
 rayel tin tin tin məfaɲ fəp kə sariyə
 nse Kanu kənabocər kə mə. ²⁶ Kə
 Yosuwe ɛɲcicəs moloku mme dəbuk
 ba sariyə sa Kanu. K'ələk tasar
 təpəj k'ɛɲcəmbər pi kətək tantəf nde
 aɲgbəɲcan ɲa Kanu. ²⁷ Kə Yosuwe
 oloku afum fəp: «Nəgbətne pi, tasar
 pampɛ peyi su dacə, bawo pi pətəɲnə
 moloku mme Kanu Kəpəj kənaloku
 su mə fəp. Sɛde sə pəyənə kə nəlukus
 Kanu darəj-ɛ. ²⁸ Nte Yosuwe elip
 kələloku mə k'əsak afum kəkə, kə fəp
 fəluku nde antəf ɲa kə ɲən.

Defi da Yosuwe

²⁹ Nte mes maməkə məɲcəpər mə,
 Yosuwe wan ka Nun wəcər wəka
 Kanu Kəpəj efi. Meren məɲ mənakə
 tasar tin kə wəcə (110). ³⁰ Anawup
 kə nde antəf ɲa kə kən, nde Timnat-
 Sera nde məɲə ma Efrayim, kəca
 kəmeriya ka Təɲə ta Kahəs. ³¹ Aka
 Yisrayel ɲaɲc-kornə Kanu Kəpəj mata
 ma Yosuwe fəp, haɲ kə abeki aɲɛ
 ɲanasol kə Yosuwe mə ɲalip kəfi. Abeki
 aɲɛ ɲanatəɲnə mes fəp mme Kanu
 Kəpəj kənaɲənə aka Yisrayel mə.

³² Bənt ya Isifu nyə aka Yisrayel
 ɲanakərə kəyefe Misira mə, anawup
 yi nde Səkem nde dalə nde Yakuba
 ɛnawayər awut a Hamər papa wəka
 Səkem məɲcəmbəl ma gbeti tasar tin
 (100). Itə dalə dandə dənaɲənə kə ka
 kusunɲa ka Isifu.

³³ Kə Elasar wan wəka Aruna efi,
 k'awup kə nde Kibeya nde məɲə ma
 Efrayim, antəf ɲɛ anasəj wan kən
 Pinahas mə.

Rut

Pələcər pa afum a Eliməlek

¹ Təm nte aboc kiti njanatəmpər dəbe da Yisrayel mə, kə dor dende deyidətəf. Kə fum wəka dare da Betləhem, nde atəf nja Yuda, ende pəkə nkən kə wəran kən kə awut ən arkun mərənj, kəkə-cepərəne təm nde sədale sa Mohabu. ² Tewe ta fum wəkəkə tenayəne Eliməlek, pacwe wəran kən Noyemi, kə mewe ma awut ən arkun akakə mərənj menayəne Malənj kə Kilyənj. Fəp fajan aka kor ka Əfərat nja njanayəne, dare da Betləhem nde atəf nja Yuda. Kə nander sədale sa Mohabu kə nandə di. ³ Kə Eliməlek wos ka Noyemi ende pəfi dəndo, kə Noyemi eyi di oñ kə awut ən arkun mərənj. ⁴ Kə awut akakə nande njanence aran a Mohabu. Wəran wəcəkə-cəkə ancwe «Ərpa,» kə wəka mərənj ancwe «Rut.» Kə nayı di meren wəco. ⁵ Malənj kə Kilyənj nande nafi, kə Noyemi ende pəyi oñ, əyə fə wərkun, əyə fə sə awut.

Rut kəcəmbər kən Noyemi Betləhem

⁶ Kə Noyemi eyəfə nkən kə aran a awut ən sədale sa Mohabu, bawo analoku kə dəndo sədale sa Mohabu, a Kanu Kəpənj kəmar afum ən, kə kəmpocə nja yeri. ⁷ Kə Noyemi eyəfə dale dadəkə enayı mə, kə aran a awut ən mərənj, kə njasumpər dəpə kəluku ka nde atəf nja Yuda.

⁸ Kə Noyemi oloku aran a awut ən mərənj: «Awa, nəlukus nwe o nwe nde kələ ka iya kən! Kanu Kəpənj kəlas layidi dəkə kənaləke nu mə, pəmə təkə kənalase di akə nafi mə, akə nənə nəlase di sə ina mə. ⁹ Intolanə nu: Kanu Kəpənj kəpocə nu nwe o nwe pəforu nda wərkun!» K'əncup nja, kə njaəfə kəbok. ¹⁰ Kə aran a awut ən njanbupərə: «Ala! Sən' endekə kə mənə nde afum am nayı mə.» ¹¹ Kə Noyemi oloku: «Nəlukus aran a awut

em! T' ake tə nəndecəpsən'em darənj-ε? Ifəsətam kəsətə awut añe njanətam sə kənence nu mə. ¹² Nəlukus nde ndoronu aran a awut em, nəkə! Bawo imbək oñ wərkun kədəsənenc'em. Ali icloku fə isəregbəkər Kanu amera, ali pibi pampə pə səyi kəfo kin kə wərkun, ikom sə awut, ¹³ njanətam kəkər nja nəkək, nənəfat'ənə ti oñ kələ? Ala, Awut em! Bawo pələc mpe pəsət'em mə, poncu pətas pəkə pəsətə nu mə, in' ə Kanu kətəfərnəne pucuy pampə.»

¹⁴ Kə nambok sə. Kə Ərpa nkən oncup kəncərə kən Noyemi, k'ələmbərne kə, k'osumpər dəpə, k'ənjəkə. Mba Rut nkən owosə fə kəsək kəncərə kən Noyemi pəkə. ¹⁵ Kə Noyemi oloku Rut: «Məməmən wəres'am, olukus ndena afum ən kə canu cən. Məyə təkə əyə mə, mənə sə məkə nde ndaram!» ¹⁶ Mba kə Rut oloku kə: «Ta məsənj'em kəsək'am, məsənj'em kəluku's'am darənj! Nde mənəkə mə, di fə ina sə indekə. Nde mənəyeyi mə, ina sə di fə indekə-yi. Afum am, afum em nja. Kanu kam, Kanu kem kə. ¹⁷ Nde mənəkə-fi mə, di fə indekə-fi, pawup'im di. Kanu Kəpənj kədənər'im pələc pəpənj kə pəyənə fə fə defi gbəcərəm dendesənjə su kəsəkənə kə mənə-ε.»

¹⁸ Nte Noyemi ənənjək fə Rut ənjgəc kəkə kə nkən mə, k'əsək kəluku kə sə te ta kəluku. ¹⁹ Kə njasol mərənj mañan kəkə, hañ kə njanbərə dare da Betləhem.

Nte njanbərə Betləhem mə, kə pənciyənə afum fəp te tañan. Kə aran njanəyiftənə: «Noyemi ə fə wəkawə ba?» ²⁰ Kə Noyemi oloku nja: «Ta nəw'em sə «Noyemi» («Wəyi dəpəbotu»), nəcw'em «Mara» («Wəyi dəpəcuy»). Bawo Kanu nke kəntam mes ma doru fəp mə, kəsənj'im pəcuy. ²¹ Nte incyəfə də kəkə mə, waca wem wənalare kə Kanu Kəpənj kəluku's'em waca wəsəkər. Awa! Nəsək kəw'em «Noyemi», bawo Kanu, kənjəkəfəln'em, kə kəsənj'im pəcuy.»

²² Tatəkə tə Noyemi enayəfə sədale sa Mohabu kə Rut wəMohabu, wəran

* **1:22** f. = «orge» mənənbən mme ambəf nde atəf nja Yisrayel. Antam kəcoñ mi pəmə malə, tələma añwos mi kə kəco, itə asətə farin fañfə f' añjompəs kəcom mə.

ka wan kɔn. Nte ɲambere Betlehem mɔ, patɛp kɛccop kɛtɛl ka mɛɲgbɛn mmɛ ambɔf nde atɔf ɲa Yisrayel mɔ.*

2

Rut ɲɲkɔ dɔkɛgbɛtɔs atɛl a Bɔs tadarɔɲ

¹ Noyemi ɛɲayɔ wɛkomɛnɛ ka wos wɛlɔma. Fum wɛpɔɲ ɛɲayi, pɛyɔ sɔ daka. Bɔs b' ancwe kɔ. ² Kɔ Rut wɛMohabu oloku kɔncɛra kɔn Noyemi. «Ikɔ nde dale ikɔ icgbɛtɔs wɛtɛl nwe ɲɲkɔ-wos'em kɛyi kɔ darɔɲ mɔ.» Kɔ Noyemi oloku Rut: «Mɛkɔ, wan kem.»

³ Kɔ Rut ɲɲkɔ dɔkɛgbɛtɔs atɛl darɔɲ. Kɔ tɔyɔnɛ fɔ dale nde ɛncgbɛtɔs mɔ da Bɔs dɔ, Bɔs nwe ɛɲayɔnɛ wɛkomɛnɛ ka Elimɛlɛk mɔ.

⁴ Pɛwɔn fɛ kɔ Bɔs ɛmbere kɛyɛfɛ ka Betlehem. Kɔ Bɔs eyif atɛl ɔn, k'oloku ɲa: «Kanu Kɛpɔɲ kɛsolɛ nu!» K'atɛl ɲantolanɛ kɔ nte: «Awa! Mɛna sɔ, Kanu Kɛpɔɲ kɛpɔc'am pɛtɔt!» ⁵ Kɔ Bɔs eyif wɛcar kɔn, nwe ɛnatɔmpɛr kɛmɔmɔn ka atɛl ɔn mɔ: «An' ɔyɔ wɛyɛcɛra nwe-ɛ?» ⁶ Kɔ wɛcar wɛkakɔ oloku kɔ: «Wan wɛran wɛMohabu ɔ fɔ, nwe ɲander kɔ Noyemi, kɛyɛfɛ ka sɛdale sa Mohabu mɔ. ⁷ Nte oloku mɔ: «Icɛmɛ atɛl darɔɲ icgbɛtɔs, icwɛtsɛnɛ sɔ mɛɲgbɛn min min mɛkɔ mɛntɛmpɛnɛ toka daco mɔ.» Kɛyɛfɛ nte enderna nnɔ bɛt-bɛt a k'ɛncɛmɛ mɔ, haɲ ndɛkɛl. Pɛpic p' ɛɲɛsɛm dɛkɛlɔ.»

⁸ Kɔ Bɔs oloku Rut: «Mɛcɛɲkɛl'im bel-bel wan kem: Ta mɛkɔ sɔ dɛkɛgbɛtɔs tofo tocuru. Ta mɛbɔlɛ sɔ nnɔ dale dem, ta nɛbɔlɛnɛ sɔ kɔ acar em. ⁹ Mɛgbɛtɔnɛ bel-bel nde afum em ɲantɛl mɔ, mɛcɛmɛ aran akɔ ɲɲgbɛtɔs mɔ darɔɲ. Mɛnɲɲkɔ iloku acar em, ta ɲagbuɲɛn'am. Kɔ domun dendenabas'am-ɛ, mɛkɔ nde dɛtɔbɔl, mɛkɛt domun nde acar em ɲɲkɛrɛ mɔ.» ¹⁰ Kɔ Rut ontontnɛnɛ Bɔs haɲ k'ɛfɛntɛrɛ dɛntɔf. K'oloku Bɔs: «Cɛkɛ c' iyɔ-ɛ, nte mɛndeyɔn'em mamɛ, ina nwe mɛntɔcɛrɛ mɔ?» ¹¹ Kɔ Bɔs oloku kɔ: «Alɔmɛr'im mi tin tin tin mes mmɛ mɛyɔ kɔncɛra kam, kɛyɛfɛ nte wos'am

ɛfi mɔ, tɔkɔ mɛsak papa kam, iya kam, k'atɔf ɲam nɲɛ ɲɲkom'am mɔ, mɛcɛder nnɔ, nda afum ɲɲɛ mɛnatɔcɛrɛ tɔcɔkɔ-cɔkɔ mɔ. ¹² Kanu Kɛpɔɲ kɛluks'am tɔkɔ mɛyɔ mɔ! Kanu Kɛpɔɲ kɛsɔɲ'am ti kɛway, nkɔn Kanu ka Yisrayel nke mɛnder mɛndɛ katɛkɛp kɔn dɛntɔf mɔ.» ¹³ Kɔ Rut oloku: «Mɛmbaɲ'im bel-bel kɔ t' ɔmbɔt'im. Moloku mam mɛsɔɲ'em abɛkɛc kɛfɛntɛrɛ, kɔ mɛɲkɔ mɛmɔmɔn ti-ɛ, ali wɛcar kam wɛkin sɛfɔtɛɲnɛnɛ.»

¹⁴ Nte tɛm ta kɛdi yeri tendebɔp mɔ, kɔ Bɔs oloku Rut: «Mɛde mɛdi yeri nnɔ sɛyi mɔ, mɛbaɲ kɛcom, mɛctɛm ki nnɔ dɛmɛnc.» Kɔ Rut ɲɲkɔ pɛndɛ atɛl kɛsɛk. Kɔ Bɔs ɔsɔɲ kɔ yeri. Kɔ Rut endi yeri, k'ɛnɛmbɛrɛ, k'ɛmɛɲkɛrɛnɛ yɛlpɛs. ¹⁵ Kɔ Rut ɛyɛfɛ sɔ kɛgbɛtɔs, kɔ Bɔs oloku acar ɔn: «Nɛcɛ kɔ sɔ pɛgbɛtɔs nde dɛtoka, ta nɛmɔmɔnɛnɛ kɔ. ¹⁶ Nɛcwak kɛcsul-sulu sɛbomp sa ɔrs sɛlɔma yati nɛcgbalɛ kɔ, nte tɔɲsɔɲɛ kɔ pɛcwɛtɔs si mɔ, ta nɛcmɔmɔnɛnɛ kɔ, ta nɛlɔku kɔ tɔlɔm o tɔlɔm.»

¹⁷ Kɔ Rut ɛɲgbɛtɔs haɲ dɔfɔy, k'ɛsɛpɛr ɔrs ɲɔkɔ ɛnagbɛtɔs mɔ, k'ɔsɔtɔ mɛɲgbɛn ma ɔrs pan pin.

¹⁸ Kɔ Rut ɛlɛk ɔrs nɲɛ k'ɛsarɛ, k'ɛɲkɛkɛrɛ ɲi, k'ɔɲkɔ pɛmɛntɛr kɔncɛra kɔn. K'owurɛ sɔ yeri yɔn yɛlpɛs, k'ɔsɔɲ kɔ. ¹⁹ Kɔ kɔncɛra kɔn eyif kɔ: «Deke mɛɲgbɛtɔs ɔrs nɲɛ fɛp mɛkɔ-ɛ? Dale d' ana dɔ mɛmbɛcna-ɛ? Kanu Kɛpɔɲ kɛmar nwe ɛɲkɛkɛsɛn'am mɔ!»

Kɔ Rut oloku kɔncɛra kɔn: «Abɔf ɲa wɛrkun wɛlɔma ɲ'imɛcna, pacwe kɔ Bɔs.» ²⁰ Kɔ Noyemi oloku wɛran ka wan kɔn: «Inɲɲkɔ fɔ Kanu Kɛpɔɲ nke kɛsɔrɔlɛsɛ sɛɲayi doru layidi, pɛmɔ akɔ ɲafi mɔ. Kanu kɛmar wɛrkun wɛkawɛ!» K'oloku wɛran ka wan kɔn: «Wɛrkun wɛkawɛ, fum kosu wɛka dɛkɛca ɔ fɔ. ɲa ɲɔ pɛmar ɲacɛmɛ su dɛntɔf.» ²¹ Kɔ Rut wɛMohabu oloku sɔ: «Olok'im sɔ, mɛlɔtɛrɛnɛ acar em haɲ ɲalip kɛtɛl'em fɛp.» ²² Kɔ Noyemi oloku Rut wɛran ka wan kɔn: «Wan kem pɛntɛsɛ ti tatɔkɔ, nɛsumpɛrɛnɛ kɔ akakɔ, ta mɛtor dale da nwe o nwe.»

* 2:23 Mɛɲgbɛn mowurɛnɛ malɔ, mmɛ ɲɲwe databo «orge» mɔ.

²³ Kɔ Rut ɲasumpɔrɛnɛ kɔ acar a Bɔs kɔgbɛtɔs haɲ kɔ kɛtɛl ka ɔrs ɲa dale* kɔ ɔrs ɲa dɛmɔrɔ† kɔncɛpɔr. ɲasɔrɔyi kɔ kɔncɛra kɔn.

3

Rut kɔncɛpɔrɛnɛ pibi nde wɛcɔk wa Bɔs tantɔf

¹ Kɔ kɔncɛra ka Rut, Noyemi, oloku kɔ: «Wan kem, ifaɲ kɔsɔɲ'am kɛlɔ, mɛna sɔ mɛɲɛsɛm, nte tɔɲsɔɲɛ pɛbɔt sɔ mɛna mɔ. ² Nɛkɛl oɲ, Bɔs nwe ɛsak'am mɛcbɛc kɔ acar ɔn mɔ, mɛlaɲ ti oɲ a fum kosu ɔ fɔ? Mɛncɛrɛ sɔ a pibi pa mɔkɔ p' aɲkɔ-foy nde dɛkur mɛɲgbɛn mamɔkɔ anatɛlɛ kɔ mɔ? ³ Mɛyɛfɛ, mɛbikɛ, mɛsɛkɛp, mɛsɔpɛ moro, mɛkɔ dɛndo aɲkɔ-sɛpɔr mɔ! Ta mɛwɔrɛr kɔ ta ɛntalip kɛdi yeri kɔ kɛmun de! ⁴ K'ɛndɛna pɛckɔ dɛkɛfɛntɔrɛ-ɛ, mɛgbɛkɛrɛ da ɛɲfɛntɔrɛ mɔ. Kɔ mɛyɛfɛ-ɛ, mɛkɔ mɛfɛni kɔ kɛloto nde dɔwɛcɔk, mɛfɛntɔrɛ. Nkɔn Bɔs yati ɔɲkɔ-lok'am tɔkɔ pɛmar a mɛyɔ mɔ.» ⁵ Kɔ Rut oloku kɔncɛra kɔn: «ɲɲkɔ-yɔ tantɛ mɛlok'im mɔ fɔp.»

⁶ Kɔ Rut ɔɲkɔ nde dɛkur, k'ɔyɔ tɔkɔ kɔncɛra kɔn ɛnaloku kɔ mɔ fɔp. ⁷ Kɔ Bɔs ɛndi yeri, k'omun, kɔ pɛmbɔt kɔ dɛris. K'ɔɲkɔ pɛfɛntɔrɛ nde kur kɛlɔpsɔr mɔ. Kɔ Rut ɔɲkɔ pɛfɛni kɔ kɛloto dɔwɛcɔk, k'ɛmbɛrɛ, k'ɛfɛntɔrɛ.

⁸ Pɛndeyi cɛk-cɛk, kɔ dis dɛyɛfɛ wɛrkun nwe, ɛndekafɛlɛ: k'ɛmbɔp wɛran pɛfɛntɔrɛ kɔ wɛcɔk tantɔf. ⁹ K'ɛyif: «An' ɔ fɔ-ɛ?» Kɔ Rut oloku kɔ: «In' ɔ fɔ, ina Rut, wɛcar kam. Mɛnasɛr'im, bawo pɛmar mɛnasɛr ina wɛcar kam.» ¹⁰ Kɔ Bɔs oloku: «Kanɔ Kɔpɔɲ kɔpɔc'am pɛtɔt wan kem! Layidi dɛndɛ mɛntɛp kɛclas mɔ, dɛmɛntɛr sɔ kɛbɔtɛr ka kɔncɛra kam pɛtas tɔkɔ mɛnayɔ mɔ. Bawo mɛncɛmɛ fɛ atɛmp darɔɲ ɲayɔ daka, ɲayɔ fɛ daka. ¹¹ Nɛkɛl oɲ wan kem ta mɛnɛsɛ, nte o nte tɔ mɛloku, ɲɲɔn'am ti, bawo dare fɔp dɛncɛrɛ a wɛran wɛtɔt mɛyɔnɛ. ¹² Nɛkɛl oɲ, kɛncɛ kɔ pɛmar a icɛmɛ nu dɛntɔf, mba wɛlɔma eyi nwe ɔlɔtɛrnɛ dokom kɔ wos'am

pɛtas ina mɔ. ¹³ Mɛcɛpɔrɛnɛ nɲɔ pibi. Bɛt-bɛtana, k'ɛfaɲ kɛlɛk kɛ kɔn ka kɛcɛmɛ nu dɛntɔf-ɛ, tɛntɛsɛ, pɛcɛmɛ nu dɛntɔf. Mba k'ɔntɔfaɲ kɛcɛmɛ nu dɛntɔf-ɛ, ina incɛmɛ nu dɛntɔf, Kanɔ Kɔpɔɲ kɛyi de! Mɛfɛntɔrɛ haɲ dɛc dɔcsɔk.»

¹⁴ Kɔ Rut ɛfɛntɔrɛ kɔ wɛcɔk tantɔf haɲ kɔ dɛc dɔsɔk, k'ɛyɛfɛ pɛpan-pan, tɛm nte antɔtam kɛncɛpɔlɛnɛ mɔ. Kɔ Bɔs oloku kɔ: «Ta pɛcɛrɛ a mɛndɛrsa nɲɔ dɛkur de!» ¹⁵ Kɔ Bɔs oloku kɔ: «Mɛcipi kɛfakɛl nɛ mɛncɛpɛnɛ mɔ, mɛsumpɔr ki bel-bel.» Kɔ Rut osumpɔr kɛfakɛl, kɔ Bɔs ɛmbɛrɛ kɔ mɛɲgbɛn ma ɔrs tafala camɛt-tin, k'ɔnɔɲkɛr kɔ, kɔ Bɔs ɔɲkɔ dare.

¹⁶ Kɔ Rut ɔɲkɔ ndɛna kɔncɛra kɔn Noyemi, kɔ wɛkakɔ eyif kɔ: «Mɛn' ɔ fɔ wɛkawɛ wan kem?»

Kɔ Rut ɔlɔmɛr kɔncɛra kɔn mɛs mɔkɔ wɛrkun nwe ɛnayɔnɛ kɔ mɔ fɔp. ¹⁷ Kɔ Rut oloku: «ɔsɔɲ'im ɔrs mafala camɛt-tin mɛmɛ, pɛcloku: «Ta mɛlukus wɛcɔ wɛsɔkɛr ndɛna kɔncɛra kam!»» ¹⁸ Kɔ Noyemi oloku Rut: «Mɛyi nɲɔ, wan kem, haɲ mɛcɛrɛ kɔ tɔkɔ mɛs mɛmɛ mɛndɛlɔpsɔr mɔ, bawo wɛrkun wɛkawɛ, ɔfɔsɔtam kɛndɛ k'ɔntɔlip mɛs mɛmɛ mɔkɔ-ɛ!»

4

Bɔs ɛlɛk kɛ ka Elimɛlɛk

¹ Kɔ Bɔs ɔɲkɔ dɛkɛbɛrɛ da dare dɛɲɔn k'ɔɲkɔ pɛndɛ. Pɛwɔn fɛ kɔ wɛkomɛnɛ ka Elimɛlɛk wɛka dɛkɛcɔ, nwe Bɔs ɛnaloku a wɛkakɔ ɛnaɲkɛnɛ kɛlɔtɛrnɛ kɛcɛmɛ ka Rut dɛntɔf pɛtas kɔ mɔ, kɔ wɛrkun nwe ɛncɛpɔr, kɔ Bɔs ɛwɛ kɔ: «Mɛcɔɲɛ mɛdɛ mɛndɛ nɲɔ, mɛna kɛrɛ!» Kɔ wɛkakɔ ɔncɔɲɛ k'ɔɲkɔ pɛndɛ. ² Kɔ Bɔs ɛlɛk afum abeki wɛcɔ dare disrɛ, k'oloku ɲa: «Nɛndɛ nɲɔ!» Kɔ akakɔ ɲandɛ. ³ Kɔ Bɔs oloku wɛkɔ pɛnamɛr a pɛcɛmɛ Rut dɛntɔf mɔ: «Nte Noyemi ɛyɛfɛ atɔf ɲa Mohabu, k'ɛfaɲ kɛcamɛs antɔf ɲɔkɔ ɲɛnayɔnɛ ɲa wɛnc kosu Elimɛlɛk mɔ. ⁴ K'incɛm-cɛmɛnɛ kɛsɔɲ'am ti kɛcɛrɛ, ilok'am ti: Mɛsɛp mɛway di, fɔr ya abeki a afum asu kirin kɔ afum acuru

† 2:23 Malɔ mɛmɛ aɲwɛ cɔtabo «blé» mɔ, mi mɔ aɲlompɛ «farine».

ako ηandetəŋne ti mə! Kə məfan kəway di-ε, məway! Kə məntəsəfan di-ε, məsəŋ'em ti kəcəre, bawo sariye sa ke kanke, kə mənə məyefe day-ε, in' ɔ pəmar icəme.» Kə wərkun nwe oloku Bəs: «Ifan kəway dale dadəkə yati.»⁵ Kə Bəs endenər: «Kə məway dale Noyemi dəwaca-ε, mēne mənəsər sə Rut wəMohabu, wəran ka wəfi. Nte təŋsəŋe ta tewe ta wəfi təsəle ke kanke kəron mə.»⁶ Nwe enalətərne dokom mə, oloku: «Ifətam kəway ke nke kəntədeyənə ka awut em, kəyənə ka awut a Rut mə. Mənə məway ke nke pəmar iway mə, bawo ifətam kəway ki.»

⁷ (Cəkə-cəkə Yisrayel, kəcəpəs ka dim da fum, təyənə fə kəway ke kəsəpərəne, kəfta kə məwure, məsəŋ ki wəkə nəyi kəlompəs mes mə. Təyɔ tatəkə tənayənə təcənse moloku cəkə-cəkə atəf ηa Yisrayel).⁸ Kə wərkun nwe pənamar kəway dale nde mə, oloku Bəs: «Bəs, mənə məway!» Kə wərkun nwe owure kəfta kən.⁹ Awa, kə Bəs oloku abeki kə afum fəp: «Teyi məkə fər yonu kirin, a inəkə-sətər Noyemi dəwaca ca nye yənayənə ya Eliməlek fəp mə, kəyefe ka Kilyəŋ han kəbəp ka Maləŋ.¹⁰ Iwose sə kənasər Rut wəMohabu, wəran ka Maləŋ, nte təŋsəŋe pade pacwenə kə ke kən mə, ta padepələrne tewe tən awenc aŋa dacɔ dare dandə mə. Teyi fər yonu kirin məkə?»¹¹ Kə afum ako ηanacəme dəkusunka mə fəp faŋan kə abeki ηambəŋenə: «Teyi fər yosu kirin! Kanu Kəpəŋ kəpocə wəran wəkawə awut pəmɔ Leya kə Rasel, aran aŋe mērəŋ aŋe ηaŋkom afum a atəf ηa Yisrayel mə. Kanu Kəpəŋ kəsəŋ'am fənəntər aka kusunka ka Efərat dacɔ, məsətə tewe nde Betlehəem!»¹² Kanu Kəpəŋ kəsəŋ'am kə wəran wəkawə awut alarəm, Kanu kəsəŋe afum am ηade ηayi pəmɔ awut a kəlɔ ka Perəc, aŋe Tamar enakome Yuda mə!»¹³ Kə Bəs enence Rut, k'ombocərne kə. Kə Kanu Kəpəŋ kəsəŋe Rut kəbekəs, k'əŋkom wan wərkun.¹⁴ Kə aran ηaloku Noyemi: «Səŋkor-koru Kanu Kəpəŋ nke kəsəŋe məkə k'əŋkom fum

nwe endekəkəs'am mə. Kanu kəde kəpocə wan kam fənəntər Yisrayel.¹⁵ Endekafəl'am teyi, pəkəkəs'am detembəra dam disre. Bawo wəran ka wan kam nwe əmbətər'am mə, okom kə. Wəran ka wan kam nwe encepər'am awut arkun camət-mērəŋ mə.»¹⁶ Kə Noyemi elek wan k'enekne, nkən Noyemi enadusum wan kakə.¹⁷ K'andə a Noyemi ηasəŋ kə tewe, ηacloku: «Noyemi oŋkom wan!» Kə ηawe kə Obəd. Nkən enayənə papa wəka Yisay, Yisay enayənə papa wəka Dawuda.

Mewe ma atem a Dawuda

¹⁸ Mewe ma awut a Perəc mēmε: Perəc okom Həcəron,¹⁹ Həcəron okom Ram, Ram okom Aminadabu,²⁰ Aminadabu okom Nasəŋ, Nasəŋ okom Salməŋ.²¹ Salməŋ okom Bəs, Bəs okom Obəd,²² Obəd okom Yisay, Yisay okom Dawuda.

Kəbaru Kətət Luk

Kəberε ka kəcop moloku ma Luk

¹ Nte afum alarəm ɲaɲcop kəlompəs ka mes mme menacepər su daco mə, ² pəmō təkō akō ɲananəɲk mi dəkəcop, akō ɲanasom kəloku ka afum toloku ta Kanu mə. ³ Kələləs kam, Teyofil, itō pəwuren'em fō pəntese ina sō, nte inten mi bel-bel kəyefe dəkəcop mə. Awa, isəɲ'am mi kəcəre dəmecicəs pəmō təkō inatəkəs mi mə, ⁴ nte təɲsəɲe məcəre kaɲce ka mes mme antəks'am mə.

*Mələke moloku kədəkom ka Aɲnabi Saɲ**

⁵ Təm nte Herodu enayəne wəbe ka atəf ɲa Yude mə, wəloɲne ka Kanu wələma enayi pac-we kō Yakariya, wəka kəgba ka aloɲne nke aɲc-wene wətem Abiya mə enayəne; wəran kən pəwur dokom da Aruna, pac-we kō Elisabet. ⁶ Məɲəɲ maɲan fəp ɲanalomp fər ya Kanu kirin, ɲacəme sō dəpō kō mosom ma Kanu Kəpəɲ fəp darəɲ pəmō təkō pəmar mə. ⁷ Mba ɲanayō fε wan, bawo Elisabet enayəne fε wəran wəkombəra, məɲəɲ maɲan fəp ɲanasikər.

⁸ Dəsək dələma Yakariya pəc-bəc yebəc yən ya kəloɲne ka Kanu, bawo kəgba kəɲan kənəkō kətoɲpər kəloɲne kaɲkō. ⁹ Pəmō təkō aloɲne a Kanu ɲaɲyō ti mə, k'angbal kəla†; kō kəla kəmentər Yakariya dəsək dadəkō kəberε ka dəkəfo kəcempi ka kələ kəpəɲ pəkō-mote Kanu Kəpəɲ curay. ¹⁰ Afum alarəm ɲanayi nde dabanɲa ɲac-lok-lokər **Kanu** tēm tatəkō aɲc-mot curay mə. ¹¹ Awa, kō mələke ma Kanu mowurər Yakariya, məcəme nde kəca kətət ka **anɲbip** ɲɲe aɲmot curay mə. ¹² Nte Yakariya enəɲk mələke mme mə, kō pəyi kō yama-yama, kō kənese kəsumpər kō. ¹³ Mba kō mələke mme moloku kō:

«Ta mənese Yakariya, bawo Kanu kələk kətola kam: Elisabet, wəran kam, endekom'am wan wərkun məde məwe kō tewe ta Saɲ‡.

¹⁴ Wan wəkakō endesəɲ'am kəyektī domp pəbət'am sō mes; kəkom kən kəndesəɲe afum alarəm kəselsər.

¹⁵ Bawo fum wəpəɲ endeyi fər ya Kanu Kəpəɲ kirin; əfəde pəc-mun member, əfəde pəc-mun yomunəs nyε yeɲcisəs mə, endelare **Amera** ɲecempi ɲa **Kanu** pəsəɲə-yi kεre dəkər.

¹⁶ Endelukse awut a Yisrayel alarəm nno Kanu Kəpəɲ, Kanu kəɲan, kəyi mə.

¹⁷ Kanu kəndesak Saɲ pəyi Wəbe kirin kədərenε amera kō fənəntər ya wədəɲk wəka Kanu Eliya.

Endekafəli bəkəc ya cas nno awut ɲayi mə,

bəkəc ya ataɲi ləɲəs nno kəsək domp ka alompu kəyi mə,

pəloɲpəs afum aɲe ɲandeyi kiyi ka Kanu Kəpəɲ tēm fəp mə.»

¹⁸ Kō Yakariya eyif mələke: «Cəke cō indecərenε, a kaɲce kō-ε? Bawo wətem iyəne kō wəran kem sō embək.»

¹⁹ Kō mələke məsəɲe kō kəcəre, moc-loku kō : «Ina əyəne Yibirila nwe eɲcəme Kanu fər kirin mə! Asom'im kəsom dəm kədəlok-lokər'am, ilok'am toloku tətət tantε. ²⁰ Mba nte məntələɲ moloku mem mə, məfədesə-tam kələk-loku haɲ dəsək nde tendeyi mə, tēm nte Kanu kəndefan mə.»

²¹ Nte afum fəp ɲac-kar Yakariya nde dabanɲa mə, kō pənde pəciyane ɲa, bawo oɲc-won dəndo kəfo kəcempi.

²² Yakariya endewur, entam fε kələk-lokər ɲa, kō afum ɲaɲcəre a Kanu kəsəɲe Yakariya kənəɲk tes tələma dəndo kəfo kəcempi disre. Kō Yakariya əyəne wətətam kələk-loku, k'eyefe kələk-lokəre ɲa waca.

* **1:4** «Saɲ Batis» = Yaya; itō «Saɲ, wəgbət afum dəromun teta kəsəkəs bəkəc yaɲan.». † **1:9** «kō kəla kəmentər nwe Kanu kəfan mə.» K'angbal kəla: tatəkō tō aɲc-yek-yek wəloɲne aloɲne daco nwe pəc-mar kəberε kəfo kəcempi kəkō-mote Kanu curay nde kələ kəpəɲ mə. ‡ **1:13** a. «Yaya» = «Saɲ»

23 Nte mataka mɔn ma yɛbɔc mɛnɔɔɔɔ mɔ, k'olukus nde kɛlɔ kɔn. 24 Pɛwɔn fɛ, kɔ wɛran kɔn Elisabet embekɛs. K'ɔngbɔɔɔne yɔf kɛcamɔt, pɛc-loku: 25 «Nte tɔ Kanu Kɛpɔɔ kɛyɔn'em, kɛntɛɔ on kɛdewɔsɛ kɛwɔr'em malap nnɔ afum ɔyɔi mɔ.»

Mɛlɛkɛ moloku kɛdekom k'Anɔnabi Yesu

26 Nɔf ɔa camɔt-tin ɔa kɛbekɛs kɔn, kɔ Kanu kɛsom mɛlɛkɛ Yibirila nde dare dɔkɔ aɔwe Nasaret mɔ, atɔf ɔa Kalile, 27 ndena wan wɛran wɛtɔcɛrɛ wɛrkun, nwe aɔc-we Mari mɔ. Isifu wɛka dokom da Dawuda ɛɔc-fac kɔ. 28 Kɔ mɛlɛkɛ mɛmbɛrɛ ndena Mari, kɔ moloku: «Pɛbɔt'am, mɛna nwe Kanu kɛmar kɛfili mɔ; Kanu Kɛpɔɔ kɛsol'am!» 29 Kɔ toloku tatɔkɔ tɔsɔɔɔ kɔ pɛyɔi Mari yama-yama. K'eyifne nte kɛyif kanɔkɔ kɛlɔku mɔ. 30 Kɔ mɛlɛkɛ moloku kɔ:

«Ta mɛnesɛ Mari, bawo mɛsɔtɔ kɛmar kɛfili nke kɛyɛfɛ ndena Kanu mɔ.

31 Mɛnɔɔɔk fɛ! Kɛbekɛs kɔ mɛnder, mɛkom wan wɛrkun,

mɛde mɛwe kɔ tewe ta Yesu. 32 Fum wɛpɔɔɔ endeyi, pac-we kɔ wan ka Wɛbɛ wɛka dareɔc,

Kanu Kɛpɔɔ kɛndesɔɔ kɔ kɛngbasar § ka dɛbɛ da Dawuda, wɛtem kɔn.

33 Nkɔn endekekɛrɛ dɛbɛ da doru o doru nnɔ aka dolom da Yakuba * ɔyɔi mɔ,

dɛbɛ dɔn dɔfɔdelip.»

34 Kɔ Mari eyif mɛlɛkɛ: «Cɛke cɔ tatɔkɔ tentam kɛyɔi-ɛ, bawo inɔcɛrɛ fɛ wɛrkun?» 35 Kɔ mɛlɛkɛ moloku kɔ:

«**Amera Nɛcɛmpɔ ɔa Kanu** ɔndeder'am, fɛnɔntɛr fa Wɛbɛ wɛka dareɔc fɛkump'am katɛkɛp kɔn.

Itɔ endesɔɔɔɔ wan nwe andekom mɔ kɛcɛmp, pac-kulɛ kɔ «Wan ka Kanu.»

36 Mɛnɔɔɔk fɛ! Elisabet wɛkomɛnɛ kam, nkɔn sɔ embekɛs wan wɛrkun

detembɛra dɔn disrɛ. Nkɔn nwe aɔc-kulɛ kɛtɔ-kom mɔ, ɔf ɔn ɔa camɔt-tin ɔa kɛbekɛs ɔyɔi ɔaɔɛ, 37 bawo Kanu kɛfɔtarpɛnɛ tes o tes.» 38 Kɔ Mari oloku: «Kanu kɛyɔn'em tatɔkɔ mɛntɛɔ kɛc-loku mɔ. Wɛcar ka Kanu Kɛpɔɔ ɔyɔnɛ; intola teyɔi pɛmɔ tante mɛlɔk'im ti mɔ.» Kɔ mɛlɛkɛ mɛyɛfɛ kɔ day kɔ mɔɔkɔ.

Mari kɛkɔtɛs ndena Elisabet pɛkɔ-nɔɔk kɔ

39 Mata mamɔkɔ, kɔ Mari ɛyɛfɛ kɛkɔ katɛna-katɛna dare da Yuda dɔlɔma, nde atɔf ɔa dɛmɔrɔ. 40 K'ɔɔkɔ pɛbɛrɛ kɛlɔ ka Yakariya, k'eyif Elisabet. 41 Elisabet endene kɛne dɛm kɛyif ka Mari, kɔ wan ɛsɛɔ kɔ dɛkor. Kɔ **Amera Nɛcɛmpɔ ɔa Kanu** ɔɛlarɛ katin Elisabet, 42 kɔ ɔsɔɔɔɔ Elisabet kɛgbɔɔɔɔ kɛlɔku:

«Kanu kɛmpɔc'am pɛtɔt aran fɛp dacɔ, 43 Ak' ɔyɔnɛ nte iya wɛka Wɛbɛ kem endeder kɛyif'im mɔ? 44 Nte ine kɛyif kam mɔ, kɔ wan ɛsɛɔ'im dɛkor pɛbotu disrɛ.

45 Pɛbɔt nwe ɛnalɔɔ mɔ, bawo nte Kanu Kɛpɔɔ kɛnalɔku kɔ mɔ tendeyi.»

Teɔɔ ta Mari tokor-korɛ Kanu

46 Kɔ Mari oloku ɔɔ:

«Inɔkor-koru Kanu Kɛpɔɔ kɛtam kem fɛp,

Kanu kɛpɔcɛ pɛtɔt pokom pa kor kam! 47 Amera ɔem ɔɛlarɛ pɛbotu teta Kanu Kɛpɔɔ Wɛyɔc kem;

48 bawo owɔsɛ kɛgbal fɔr nnɔ ina, wɛcar kɔn wɛfɛfɛr iyi mɔ.

Ey, kɛyɛfɛ ndɛkɛl haɔ tɛm fɛp, afum ɔande ɔac-loc'im a pɛmbɔt'im,

49 bawo Wɛka fɛnɔntɛr nwe ɔyɔn'em mes mɔpɔɔ mɔ,

tewe tɔn tɛɔcɛmp!

50 Kɛbɔt ka Kanu amera kɛɔyɛfɛ detɛmp kɔ detɛmp akɔ ɔalɛlɛs ki mɔ.

51 Kɛmentɛr fɛnɔntɛr fa kɛca kɔn: kɔ kɛsamɛsɛr afum akɔ ɔnanabek bɛkɛc mɔ;

52 kɔ kɛngbal abɛ apɔɔ dɛbɛ daɔan

§ 1:32 «kɛngbasar» = «dɔcɔm da dɛbɛ», ti tɔyɔnɛ tɛgbɛkɛrɛ ta dɛbɛ. * 1:33 «Kɛlɔ ka Yakuba» = «afum aka Yisrayɛl»

kɔ kəŋcəmbər afəfər kirinj.

⁵³ Kɔ kəsəŋɛ kənembərə pətət aŋɛ dor
dɛnayo mə;

kɔ kəmbɛləs akɔ ŋanayo daka mə waca
wɔsɔkər.

⁵⁴ Kɔ kənder kədəmar aka Yisrayel,
amarəs ɔn:

kəmpələrne fɛ kəmentər dobotu am-
era dən

⁵⁵ a Abraham kɔ yuruya yɔn ta doru o
doru

—pəmɔ tɔkɔ ɛnaloku ti atem asu mə.»

⁵⁶ Kɔ Mari ŋayi kɔ Elisabet han yof
maas, k'olukus nde ndərən.

Kəkom ka Aŋnabi Saŋ Baptist†

⁵⁷ Kɔ tɛm tɛmbəp nte pənamar
Elisabet pəkom mə, k'ɔŋkom wan
wərkun. ⁵⁸ Andɛ ɔn kɔ akomɛnɛ ɔn
ŋane, a Kanu kəntorɛ kɔ pəforu disrɛ,

kɔ pəmbət ŋa fəp faŋan. ⁵⁹ Tataka ta
camət-maas ta kəkom kən, kɔ ŋander
kədəkəŋc ka wan, kɔ ŋasəŋɛnɛ kɔ tewe

ta kas Yakariya. ⁶⁰ Mba kɔ kɛrɛ ɛlɛk
moloku, k'oloku: «Ala, Saŋ sɔ andewe
kɔ.» ⁶¹ Mba afum ŋaloku kɔ: «Ali
fum eyi fɛ dokom dam nwe aŋwe

tewe tante mə.» ⁶² Kɔ afum ŋayɛfɛ
kəyifətɛ kas waca, tewe ta wan nte
ɛfaŋ pawe kɔ mə. ⁶³ Kɔ Yakariya
ewe tabam, k'ɛŋcic: «Saŋ sɔ andewe

kɔ.» Kɔ pəŋciyanɛ afum fəp. ⁶⁴ Kɔ
kusu kən kəmepe katina, kɔ temer
tən tɛyɛfɛ; k'ɛyɛfɛ kəkər-koru ka Kanu.

⁶⁵ Kɔ kənesɛ kəyi andɛ ɔn fəp, kɔ mes
maməkɔ mɛmbaŋ atɔf ŋa Yude fəp,
pac-yifətɛnɛ mi. ⁶⁶ Nwe o nwe ene pac-
loku mi, tenyi kɔ dɛbəkək, ŋac-yifnɛ:

«Ake wan wəkakɔ endeyɔnɛ ɔŋ-ɛ?» Kɔ
fənəntər fa Kanu Kəpəŋ fəŋcəme kɔ
darəŋ.

Teleŋ ta Yakariya tokor-korɛ Kanu

⁶⁷ K'Aməra Nɛcempi ŋa Kanu
ŋɛlarɛ Yakariya papa ka Saŋ, k'ɛyɛfɛ
kədəŋk moloku mme Kanu kənasəŋ
kɔ kəloku mə, pəc-loku:

⁶⁸ «Inkor-kor'am mənə Kanu Kəpəŋ,
Kanu ka aka Yisrayel,

bawo kənder kəmar afum ɔn, kɔ
kəmbaŋ ŋa.

⁶⁹ Kəwure su wəyac wəpəŋ,

† 1:56 Saŋ Baptist; məmɔmən 1:6

dokom da Dawuda, wəmarəs kən.

⁷⁰ —Itɔ Kanu kənalok-lokɛ cusu ca
adəŋk ɔn acempi kəyɛfɛ nte
pənawon mə—

⁷¹ kənasəŋ su temer kədəbaŋ su
aterɛnɛ asu dəwaca

kɔ kətam ka akɔ ŋantɔfaŋɛ su pətət mə.

⁷² Itɔ kənamentərə amera ŋobotu ŋa ki
atem asu,

kɔ kəŋcɛm-cɛmnɛ **kəcaŋəs kəcempi
kəŋan kəyi tes tin.**

⁷³ Pəmɔ **kədərəm** kaŋkɔ Kanu
kənadermɛ Abraham wətem
kosu, itɔ ɛlasɛ su ki,

⁷⁴ a kɔ kəndebaŋ su aterɛnɛ asu
dəwaca-ɛ,

kəndesəŋɛ su tɛm tatɔkɔ pac-kor-koru
kɔ bəkək yoforu disrɛ,

⁷⁵ nte təŋsəŋɛ pakor-koru kɔ decempi
kɔ dolompu disrɛ fər yɔn kirinj
kiyi kosu doru fəp mə.

⁷⁶ Kɔ mənə wan kem, wədəŋk wəka
Wəbɛ wəka dərɛŋc ɔ an-
dew'am.

Mənə endeyi Wəbɛ kirinj, məc-lompəs
səpɔ sən.

⁷⁷ Məkɔ məsəŋɛ afum ɔn kəcərə a Kanu
kənder kədəyəc ŋa,

kəŋaŋnɛnɛ ŋa kiciya kəŋan. ⁷⁸ Ey!
Teta dərɛŋc kɔ dobotu amera

da Kanu kosu,
kəmot su pəwanəkəra pa dərɛŋc, mpe
powurɛnɛ kɔ pəwanəkəra pa dec
dɛpɛŋcɛ mə.

⁷⁹ Nte təŋsəŋɛ akɔ ŋayi kubump kɔ akɔ
ŋayi katəkəp ka defi dəntɔf mə,
ŋasɔtɔ pəwanəkəra,

kəsolɛ su sɔ dɔpɔ da pəforu.»

⁸⁰ Kɔ wan ɛmbək, pəc-sɔtɔ fənəntər
fa amera. K'eyi dəndo dətɛgbɛrɛ han
dɔsɔk ndɛ ɛnamentərne nnɔ afum aka
Yisrayel ŋayi mə.

2

Kəkom ka Aŋnabi Yesu (Isa)

(Mt 1:18-25)

¹ Mata maməkɔ mə, Okustu wəbɛ
wəpəŋ wəka tɔf ya Rom fəp, osom
kəlɔm ka afum aŋɛ ŋanayi dɛbɛ dən
dəntɔf mə fəp. ² Kəlɔm kəcəkɔ-
cəkɔ kaŋkɔ kənayi tɛm nte Okustu

ɛnacəmbər Kurenio, pəyɔnɛ wəbɛ ka

atɔf ɲa Siri mɔ. ³ Kɔ afum fɔp ɲaŋkɔ kəsɔŋne mewe nwe o nwe nde dare dɔn dɔpɔŋ nde aŋkom kɔ mɔ.

⁴ Kɔ Isifu nkɔn sɔ empɛ kɔyɛfɛ dare da Nasaret atɔf ɲa Kalile kɔkɔ dare da Dawuda nde aŋwe Betlehem mɔ, bawo Isifu wɔka kɔlɔ kɔ dokom da Dawuda dɔ ɛnayɔne. ⁵ Nte tɔŋsɔŋe pəsɔŋne tewe kɔ Mari, wɔran nwe ɛŋc-fac mɔ, wɔkakɔ pɔbɛkɔs.

⁶ ɲanasɔrɔ-yi di, kɔ tɛm ta Mari tokom tɛmbɔp, ⁷ k'ɔŋkom wan kɔn wɔcɔkɔ-cɔkɔ wɔrkun. K'ɔfɔktɔr kɔ dɔkɔloto, k'ɔŋkɔ pɔbɔc kɔ dɔtanɲu nte aŋc-bɛrɛ yɔcɔl yeri mɔ, bawo ɲanasɔtɔ fɛ kɔfo dɔndo dɔkarwanɲe.

Mɛlɛkɛ ma Kanu mowurɔr akɛk yɔcɔl

⁸ Atɔf ɲin ɲaŋkɔ ɲɛnayɔ akɛk aŋe ɲaŋc-cɛpɛrɛne pibi dɔkulum kɔbum ka yɔcɔl yaŋan mɔ. ⁹ Kɔ mɛlɛkɛ ma Kanu Kɔpɔŋ mowurɔr ɲa, kɔ **pɔmot pa debeki da Kanu Kɔpɔŋ** pɛŋkɛl ɲa. Kɔ kɔnesɛ kɔpɔŋ kɔyi ɲa. ¹⁰ Mba kɔ mɛlɛkɛ moloku ɲa: «Ta nɔnesɛ! Bawo toloku tɔtɔt tɔ inder kɔdeloku nu, nte tendebɔtɔs afum fɔp bɛkɔc mɔ: ¹¹ Mɔkɔ, nde dare da Dawuda disrɛ, aŋkom'on wɔyac, nwe ɔyɔne Wɔbɛ, nwe Kanu kɔyɛk-yɛk mɔ. * ¹² Nte tendeyɔn'on tɛnɛpɔlɛ taka ti: Nɔŋkɔ-bɔp kɔnaka pafɔktɔr ki dɔkɔloto, kɔfɔntɔrɛ dɔtanɲu nte ambɛrɛ yɔcɔl yeri mɔ.

¹³ Pɔwɔn fɛ, kɔ kɔnay ka mɛlɛkɛɛ ma dareŋc kɔmɛpɛne katina mɔcɔkɔ-cɔkɔ kɔkor-koru ka Kanu, mɔc-liku: ¹⁴ «**Debeki da Kanu** deyi dareŋc, bɛkɔc yɔfɔr akɔ ɲayi dɔntɔf ak'ɔmbɔtɔr ɲa mɔ!»

Akɛk kɔkɔ kɔŋan Betlehem

¹⁵ Nte mɛlɛkɛɛ mɛsak ɲa kɔ mɛmpɛ dareŋc mɔ, kɔ akɛk ɲalokɛnɛ: «Awa, pɔŋkɔn haŋ Betlehem, pakɔ panɔŋk tɔkɔ teyi mɔ, nte Kanu Kɔpɔŋ kɔsɔŋe su kɔcɔrɛ mɔ.» ¹⁶ Kɔ akɛk ɲambɛlkɔr kɔkɔ, kɔ ɲaŋkɔ ɲabɔp Mari kɔ Isifu, kɔnaka kɔfɔntɔrɛ tanɲu pɛbɛrɛ pa yɔcɔl yeri. ¹⁷ Nte ɲalip kɔnɔŋk ti mɔ, kɔ ɲalɔm tɔkɔ analoku ɲa tɛta wan kakɔ mɔ. ¹⁸ Akɔ

ɲanacɔŋkɛl moloku mɔkɔ akɛk ɲaŋc-lɔmɔr ɲa mɔ fɔp, kɔ mɛŋciyanɛ ɲa. ¹⁹ Kɔ Mari ɛmɛŋkɔrɛne moloku mamɔkɔ fɔp, pɔc-cɛm-cɛmnɛ mi dɛbɛkɔc. ²⁰ Kɔ akɛk ɲalukɔsɔrɛne sɔ nde ɲanayɛfɛ mɔ, ɲac-cam **debeki** da Kanu, ɲaŋc-kor-koru Ki tɛta moloku mɔkɔ mɛlɛkɛ mɛnaloku ɲa, a kɔ ɲanɔŋk sɔ mi mɔ.

Kɔwurɛ ka Aŋnabi Yesu doru

²¹ Nte kɔkom ka wan kɔsɔtɔ mata camɔt-maas mɔ, k'ɔŋkɔŋc kɔ, k'awe kɔ Yesu, tewe nte mɛlɛkɛ mɛnabɔŋcɔr ɲa, ta antabɛkɔs kɔ mɔ.

Kɔmentɔr ka Aŋnabi Yesu nde kɔlɔ kɔpɔŋ ka Kanu

²² Nte mataka maŋan ma kɔsɔkɔsne melip pɔmɔ nte sariyɛ sa Musa sɔloku ti mɔ, kɔ ɲaŋkɛkɔrɛ kɔ Yerusalem kɔkɔmentɔr kɔ Wɔbɛ Kanu. ²³ ɲanayɔ mɔyɔ mɔkɔ aŋcic buk ba sariyɛ sa Wɔbɛ disrɛ mɔ: «Awut arkun acɔkɔ-cɔkɔ aŋe aran ɲaŋkom mɔ fɔp, pɔmar pasɔŋ ɲa Wɔbɛ Kanu ɲayɔne acempi.» ²⁴ Pɔmar sɔ akombɔra a wan wɔkakɔ ɲalɔŋne Kanu «mɔpay mɛrɔŋ, kɔ pɔyɔne fɛ ti-ɛ, ntantoriya yowut mɛrɔŋ,» pɔmɔ tɔkɔ aloku ti sariyɛ sa Wɔbɛ disrɛ mɔ.

²⁵ Tɛm tatɔkɔ fum wɔlɔma ɛnayi Yerusalem pɔc-we kɔ Simɔŋ. Fum wɔlɔmpu ɛnayi pɔcɔmɛ dɔpɔ da Kanu darɔŋ, pɔc-kar nwe endeyac Yisrayel mɔ, **Amera ɲɛcɛmpi ɲa Kanu** ɲɛnayi kɔ kɔrɔŋ. ²⁶ Amera ɲɛcɛmpi ɲaŋkɔ ɲɛnasɔŋe kɔ kɔcɔrɛ, a ɔfɔfi ta ɛnɔŋk Krist, wɔbɛ nwe Kanu Kɔpɔŋ kɔyɛk-yɛk mɔ. ²⁷ Kɔ **Amera ɲɛcɛmpi ɲa Kanu** ɲaŋcɔŋɔs kɔ, k'ɔŋkɔ nde **kɔlɔ kɔpɔŋ ka Kanu**. Nte akombɔra a Yesu ɲaŋkɛkɔrɛ kɔ kɔkɔ-yɔne kɔ tɔkɔ sariyɛ sɔloku mɔ, ²⁸ kɔ Simɔŋ ɛlɛk wan dɔwaca k'ɔŋkor-koru Kanu pɔc-liku: ²⁹ «Wɔbɛ, mɔntam ɔŋ kɔsak wɔcar kam pɔfine abɛkɔc ɲoforu pɔmɔ tɔkɔ mɔnaloku ti mɔ, ³⁰ bawo fɔr yem yati yɔ inɔŋkɛ nte mɔyɔ kɔyac ka afum am mɔ— ³¹ Nwe mɔlɔmpɔs afum fɔp fɔr kirin mɔ— ³² endeyɔne pɔmɔ pɔmot mpɛ pendesɔŋ afum a tɔf ya doru fɔp pɔwanɲkɔra it' ɔŋsɔŋe ɲacɔrɛ Kanu.

* **2:11** «Wɔsom ka Kanu» = «Krist» tokule tɔ = «Nwe Kanu kɔyɛk-yɛk kɔsom mɔ».

Nwε endeyɔnε pələl pa afum am, aka Yisrayel.»

Siməŋ kəloku ka təkə Kanu kəndeyɔ mɔ

³³ Kɔ pəŋciyanε akombəra a Yesu nte Siməŋ oŋc-loku teta Yesu mɔ. ³⁴ Kɔ Siməŋ ontolanε ɲa, k'oloku Mari iya wəka Yesu: «Kanu kəŋkεrε wan wəkawε kədesəŋε aka Yisrayel alarəm kətempnε, pəyεkti sɔ alarəm. Paka pa Kanu pɔ mpε pendesəŋε afum kəgbəkəlεnε mɔ. ³⁵ Enderber pəwanjərə bəkəc ya akɔ ɲayɔ mεcεm-cεmnε məgbɔpnε mɔ. Kɔ mənna Mari, pəcuy pendeput'am abəkəc pəmɔ təkə kəŋgbasar kəŋfutu mɔ.»

Wədəŋk wəka Kanu wəran Hana

³⁶ Wədəŋk wəran wəlɔma εnayi pacwe kɔ Hana, wan ka Panuyel, wəka kusunja ka Aser. Wəran wəsikər εnayi. Enalɔ nda wərkun meren camət-mērəŋ kəyεfε nte anagbaŋnε kɔ mɔ. ³⁷ Kɔ wos ende pəfi, k'eyi oŋ ta ɔyɔ wərkun-ε. Hana pəsɔtɔ meren 84 k'eyi, ta ɔmbɔlε **kəlɔ kəpəŋ ka Kanu**-ε pəc-bəc mɛfan ma Kanu dan kɔ pibi **kəlɔk-lokər Kanu** kɔ kəsun disrε. ³⁸ Kɔ nkən ɔŋkɔ sɔ pəberε di tɛm tatəkɔ Siməŋ oŋc-loku teta wan pəc-kor-koru sɔ Kanu mɔ; pəc-yif Kanu nəwali, pəc-loku teta wan akɔ ɲaŋc-kar Kanu kədəyac Yerusalem mɔ.

Kəlukuŋ ka Nasarət

³⁹ Nte akombəra a Yesu ɲalip kəyɔ ka məyɔ məkɔ aloku sariyε sa Kanu Kəpəŋ disrε mɔ, kɔ ɲalukuŋ nde ndaraŋan Kalile, nde dare da Nasarət. ⁴⁰ Awa, wan pəc-bək, pəc-sɔtɔ fənəntər. Pəlarε kəcərə ka pəkɔt, kəmar kəfili ka Kanu kəyi kɔ kəronj.

Aŋnabi Yesu kəkɔ ka nde Kəlɔ kəpəŋ teren tən ta wəco kɔ mērəŋ

⁴¹ Kəren o kəren, akombəra a Yesu ɲaŋc-kɔ Yerusalem kətəŋnε kəsata ka aSuyif ka Kəcepər.†

⁴² Nte Yesu ɔsɔtɔ meren wəco kɔ mērəŋ mɔ, kɔ akombəra ɔn ɲasolε kɔ kəkɔ-təŋnε kəsata ka Kəcepər

† **2:41** «Kəsata ka kəcepər» Kəsata kəpəŋ ka Yisrayel kɔ, nke kəŋcεm-cεməs ɲa təkɔ mɛlεkε mɛŋc-difət awut acəkɔ-cəkɔ a Misira a mɛc-sak akəŋan mɔ.

dəndo Yerusalem pəmɔ təkɔ ɲaŋc-yɔ ti kəren o kəren mɔ. ⁴³ Nte mataka ma kəsata melip mɔ, kɔ akombəra a Yesu ɲasumpər dɔpɔ kəlukuŋ ndaraŋan, mba kɔ wan Yesu nkən eyi Yerusalem, ta akombəra ɔn ɲaŋcərə ti-ε. ⁴⁴ Akombəra ɔn ɲanacεm-cεmnε a Yesu ɲasol kɔ alukuŋ, kɔ ɲaŋkɔt tataka tin. Kɔ ɲantən Yesu akomεnε kɔ acərənε aŋan dacɔ. ⁴⁵ Mba ɲananəŋk fε kɔ. Kɔ ɲalukuŋ sɔ Yerusalem ɲac-tən kɔ. ⁴⁶ Mata maas disrε, kɔ ɲaŋkɔ ɲanəŋk kɔ nde **kəlɔ kəpəŋ ka Kanu** disrε, pənde atəkse dacɔ pəc-cəŋkəl ɲa, pəc-yifət ɲa moloku. ⁴⁷ Aŋε ɲaŋc-cəŋkəl kɔ mɔ fəp, cusu cənawos ɲa dosoku domp dən, kɔ moloku mme oŋc-lukse ɲa mɔ. ⁴⁸ Nte akombəra ɔn ɲanəŋk kɔ mɔ, kɔ pəŋciyanε ɲa. Kɔ kεrε eyif kɔ: «Wan kem, ta ake tɔ məyɔnε su tantε-ε? Papa kam kɔ ina, bəkəc yεlεcε-lεcε su kətən kam!» ⁴⁹ Kɔ Yesu eyif ɲa: «Ta ake tɔ nəntən'em-ε? Nəŋcərə fε a mεnε isumpər yebəc ya Papa kem?» ⁵⁰ Mba akombəra ɔn ɲanacərə fε tedisrε ta toloku tatəkɔ. ⁵¹ Kɔ Yesu eyεfε kɔ ɲasol kɔ akombəra ɔn kəkɔ ka Nasarət, bawo Yesu εnaleləs ɲa. Kɔ iya kən εmɛŋkərne dɛbəkəc mes maməkɔ fəp. ⁵² Yesu pəc-bərənε kəcərə pətɔt, pəc-ŋaŋkanε kəbək, pəc-sɔtɔ kəmar kəfili ka Kanu kɔ afum.

3

Kawandi ka Aŋnabi Saŋ

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Saŋ 1:19-28)

¹ Teren ta wəco kɔ kəcəmət ta wəbe wəka atɔf ɲa Tiber, tɛm tatəkɔ sɔ Pəŋse Pilat pəyɔnε wəbe wəka atɔf ɲa Yude, Herodu nkən pəyɔnε wəbe ka atɔf ɲa Kalile, wəŋc Filip pəyɔnε wəbe wəka tɔf mērəŋ: nde Iture kɔ atɔf ɲa Tirakoniti. Lisaniyas pəyɔnε wəbe nde atɔf ɲa Abilen. ² Tɛm ta aloŋnε a Kanu apəŋ Hana kɔ Kayifa tənayi sɔ. Kɔ toloku ta Kanu tender Saŋ, wan ka Yakariya, nde dətεgbərə. ³ Kɔ Saŋ ɔŋkɔt sɔdare sa

Yurden fəp, pəc-kawandi kəgbət afum dərōmun teta kəsəkpər mera yaŋan, ŋacəmə pəlompu darəŋ, nte tənşəŋe Kanu kəŋaŋne ŋa kiciya kəŋan mə. ⁴ Pəmō təkō aŋcic mi nde buk ba moloku ma wədəŋk wəka Kanu Esayi mə:

«Dim da wəkō eyi kəkule-kule nde dətəgbere mə dō:

Nəlompəs dəpō da Kanu Kəpəŋ,
Nəlompə məpō mən!

⁵ Andelas mərə dacō fəp,
mərə kō pəŋeci fəp yendetor,
Səpō sənūtəsne fəp səndelomp,
Səpō səcumbul-cumbul fəp, andeyukur
si,

⁶ Afum fəp ŋandenəŋk kəyac ka Kanu.»

⁷ Afum alarəm akō ŋaŋc-der nkən Saŋ pədegbət ŋa dərōmun mə, ŋō ŋc-
loku ti: «Nəna aŋe nəyi pəmō bok mə!
Anō etəks'on kəyeksər ka metele mme
mender mə-ε? ⁸ Nəmentər dəmōyō a
nəŋsəkpər mera, kō nəŋcəmə pəlompu
darəŋ. Nəsak kəc-lokunε: «Abraham
ōyōne wətem kosu.» Bawo ic-lok'un
a Kanu kəntam kəkafəli masar mame
awut a Abraham. ⁹ Ndekəl ŋ tomunt
tefaŋ kəcop kəcəpəs tək haŋ ntentəl ya
yi: Kətək nke o nke kətəkom yokom
yətət, aŋcəp ki paləm ki dənəŋc.»

¹⁰ Kō cəgba ca afum cəyefe kəyifət
kō: «Cəke cō səndeyō ŋ-ε?» ¹¹ K'oloku
ŋa: «Məna nwe məŋyō suma mərəŋ
mə, məpocə wəkō əntəyō mə, məna
nwe məŋyō yeri mə, məpocə wəkō
əntəyō mə.» ¹² Kō abanəs dut ŋander
a Saŋ pəgbət ŋa dərōmun, ŋac-yifət kō:
«Wətəkse, cəke cō pəmar sədeyō ŋ-ε?»
¹³ K'oloku ŋa: «Ta nədenjər mpe o mpe
antəlok'un kəbaŋ mə.» ¹⁴ Kō asədar
ŋayif kō sō: «A sənə-a, cəke cō pəmar
səyō ŋ-ε?» K'oloku ŋa: «Ta nəmentər
nwe o nwe fənəntər, ta nədenje sō nwe
o nwe yem, kəway konu kətəŋn'on.»

¹⁵ Nte afum fəp ŋanayi kəkar mə,
kō ŋaŋyifne dəbəkəc kō pəyōne bafō
Saŋ ŋyōne Krist, nwe Kanu kəpəŋ
kəyek-yek mə. ¹⁶ Kō Saŋ oloku ŋa:
«Ina dərōmun iŋgbət'un de, mba
wələma eyi kəder nwe ŋyō fənəntər
pətəs'im mə, ali cōfta cən iyō fə

dofum nde pəmare isikəli ci mə.
Wəkakō, **Amera Nəcempi ŋa Kanu**
disre kō nənç yō ende pəc-gbət'un.
¹⁷ Pətəmpər kəgbo kən pəc-fəŋət kur
kən; endecəŋ-cəŋ yika nyε endecəfe
nənç nde dəntədenime mə, pələk malō
mən pəber dəkəle.»

¹⁸ Saŋ ŋc-loku sō afum moloku
mətət pəc-yəŋkəs ŋa sō bəkəc bel-bel.
¹⁹ Mba kō Saŋ ənal wəbe Herodu
teta Herodiyas, wəran nwe ənabanjər
wəŋc k'ənənçə mə, kō teta mes mələc
məkō Herodu ənayō mə. ²⁰ Kō Herodu
ende pənanjkanε kələsər: k'osumpər
Saŋ, k'embər kō dəbili.

Kəsəkəs ka Aŋnabi Yesu
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Nte afum ŋasətō kəgbət dərōmun
mə, kō Yesu nkən sō əsətō kəgbət
dərōmun. Eyi **kəlok-lokər Kanu**, kō
kəm kəŋgbite, ²² kō **Amera Nəcempi**
ŋa Kanu ŋəntorər kō, ŋetəŋkələ dis d'
abəmp, pəmō antantoriya. Kō dim
dōntor kəyefe darenç: «Wan kem nwe
imbətər mə məyōne, pəbotu pem fəp
pō imber'am.»

Akombəra a Aŋnabi Yesu
(Mt 1:1-17)

²³ Yesu ənasətō meren 30, a pədecop
yebəc yən. Wan ka Isifu ənayi pəmō
tatəkō anacəmə-cəmnε ti mə, wəka
Heli,

²⁴ wəka Matat, wəka Lewy,
wəka Melki, wəka Yannay, wəka Isifu,

²⁵ wəka Matatiyas, wəka Aməs,
wəka Nahum, wəka Hesəli, wəka
Nakay,

²⁶ wəka Mahat, wəka Matatiyas,

wəka Semeyin, wəka Yosek, wəka
Yoda,

²⁷ wəka Yohanəŋ, wəka Resa, wəka
Sorobabel,

wəka Salatiyəl, wəka Neri,

²⁸ wəka Melki, wəka Adi, wəka
Kosam,

wəka Elmadam, wəka Er,

* 3:29 g. «Yesu» = h. «Yosuwe»

29 waka Yesu,* waka Eliyaser, waka Yorim,
waka Matat, waka Lewy,
30 waka Simon, waka Yuda, waka Isifu,
waka Yonam, waka Eliyakim,
31 waka Meleya, waka Menna, waka Matata,
waka Natan, waka Dawuda,
32 waka Yisay, waka Obed, waka Bos,
waka Sala, waka Nason,
33 waka Aminadabu, waka Admin,
waka Arni, waka Hecaron,
waka Perec, waka Yuda,
34 waka Yakuba, waka Isiyaka, waka Abraham,
waka Terah, waka Nahor,
35 waka Seruk, waka Rehu, waka Pelek,
waka Heber, waka Sala,
36 waka Kayinan, waka Arpaksadu,
waka Semy, waka Nuha, waka Lemek,
37 waka Metusela, waka Henok,
waka Yeredu, waka Mahalalel, waka Kenan,†
38 waka Enos, waka Set,
waka Adama, waka Kanu.

4

Sentani* kafan kasonje Anjabi Yesu kaciya

(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

1 Ko Yesu ender kayefe Yurden, palare **Amera Njempri na Kanu**. Ko Amera Njempri nanoko nenkekere ko nde datεgberε, 2 nde sentani sanawakεs ko kasonje ko kaciya mata 40 disre ma. Ali paka enadi fe mataka mamoko disre, nte mataka mamoko melip ma, ko dor dεyo ko. 3 Ko sentani saloku ko: «Ko mεyone Wan ka Kanu-ε, maloku on tasar tante tεyone kacom.» 4 Ko Yesu oloku sentani: «Anjic ti dabuk ba sariye sa Kanu: «Bafε kacom gbacaram kansonje fum kiya ka doru.»»

5 Ko sentani sampene ko so tofo teneci karon, ko samentar ko pipic tof ya doru fεp. 6 Ko saloku ko: «Indeson'am katam fεp ko **pεmot pa pεlel pa dεbε** da tof yayε fεp; bawo anason'im yi, ina so ic-tam kason yi nwe o nwe injan ma. 7 Awa, ko mana mantontnen'em far kirin-ε, yayε fεp yam yo yonyone.» 8 Ko Yesu oloku sentani: «Anjic ti dabuk ba sariye sa Kanu: «Kanu Karon nke kayone Kanu kam ma, pamar mac-tontnene; nkon gbacaram ε pamar so mac-cεpεs tewe ton.»»

9 Ko sentani sankekere ko so Yerusalem, ko sanke sacambεr ko nde **kεlε kεpεn ka Kanu** karon. Ko saloku ko: «Ko pεyone fo Wan ka Kanu mεyone-ε, mεyoke on ma nno dantof. Bawo anjic ti dabuk ba Kanu: 10 «Kanu kandesak melekeε on anje nande kac-bum'am ma;» 11 k'anjic so: «Nandetampar'am dawaca nte tonsone ta mampεt tasar ma.» 12 Ko Yesu oloku Sentani: «Anjic ti dabuk ba sariye sa Kanu: «Ta mεwakεs Kanu Karon, Kanu kam.» 13 Nte Sentani salip kawakεs Yesu kaciya ma, ko sambεle ko han tem taloma.

Anjabi Yesu kacop ka yεbac yan Kalile

(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

14 Ko Yesu olukus Kalile ko fanantar fa Amera na Kanu disre, ko tewe ton tesam dotof fεp. 15 Pεc-taksε afum nde **dεkεcεpεs** danan, ko afum fεp **nac-cam debeki don**.

Kεbelas ka Anjabi Yesu nde Nasaret
(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

16 Ko Yesu ender Nasaret nde anadusum ko ma, k'emberε **dεkεcεpεs** simiti, dasak da kenesam, pamε tεko onj-yo ti ma. K'eyefe kεko-karan, 17 k'ason ko buk ba wεdεnk waka Kanu Esayi. K'emperi buk, k'embεp da anjic:

18 «Amera na Kanu Karon nej'im karon,
bawo Kanu kayek-yek'im

† 3:37 h. «Kenan» = g. «Kayinam» * 4: Sentani = g. «diabolos» = «wafor», ito wabe waka yonk yelec, ni nasone afum kaciya; watar ka Kanu wεcεko-cεko na oyone.

nte t̄s̄ɔ̄ɲe iloku afum at̄ɔ̄ȳɔ̄ daka
toloku t̄ɔ̄t̄ɔ̄t̄ m̄ɔ̄;

Kanu k̄əs̄om'im k̄əd̄ed̄ə̄ɲk k̄əȳac ka
acar āɲe asump̄ər d̄ək̄əwan
m̄ɔ̄.†

Ideloku at̄ɔ̄n̄ə̄ɲk a ɲanden̄ə̄ɲk;

k̄əd̄ekek̄əre āɲe ɲayi k̄ətam disre m̄ɔ̄,
b̄ək̄əc yoforu disre

19 k̄əd̄ed̄ə̄ɲk k̄əren ka k̄əmar nke Kanu
k̄ənd̄ə̄ɲāɲn̄ɛn̄ɛ afum s̄əbe nse
ɲant̄ə̄mp̄ər m̄ɔ̄.»‡

20 Nte Yesu elip k̄əkar̄əɲ m̄ɔ̄,
k'ɛn̄ɛp buk, k'ɔ̄s̄ɔ̄ɲ bi w̄əmar̄əs nwe
ɛnat̄ə̄mp̄ər teta s̄əbuk m̄ɔ̄, k'ɔ̄ɲk̄ɔ̄
p̄ənd̄ɛ. Ak̄ɔ̄ ɲanayi **d̄ək̄əc̄əp̄əs** disre
m̄ɔ̄ f̄əp k̄ɔ̄ ɲāɲgb̄ətn̄ɛ k̄ɔ̄. 21 K̄ɔ̄ Yesu
ɛȳɛf̄ɛ k̄əl̄ok-l̄ok̄ər ɲa: «M̄ək̄ɔ̄ toloku
tecic tat̄ɔ̄k̄ɔ̄ n̄əne m̄ɔ̄, telare.» 22 K̄ɔ̄
f̄əp f̄əment̄ər k̄ɔ̄ nte p̄əmb̄ɔ̄t k̄ɔ̄ n̄n̄ɔ̄
eyi m̄ɔ̄, k̄ɔ̄ t̄ɔ̄k̄ɔ̄ p̄əɲciyan̄ɛ ɲa moloku
ma k̄əmar k̄əfili m̄m̄ɛ mōɲc-wur k̄ɔ̄
d̄ək̄usu m̄ɔ̄, k̄ɔ̄ ɲāɲyif̄ət̄ɛn̄ɛ: «Baf̄ɔ̄ wan
ka Isifu ɔ̄f̄ɔ̄ ba?» 23 K̄ɔ̄ Yesu oloku
ɲa: «Īɲc̄ərə a n̄ənd̄el̄ok'im capaf̄ɔ̄ n̄c̄ɛ:
'W̄ət̄ɛn-c̄əl̄ m̄ət̄am̄əs̄n̄ɛ m̄əna s̄ərka!»
N̄ənd̄es̄ɔ̄-l̄ok'im: «S̄əne mes m̄ək̄ɔ̄
m̄əɲc̄əp̄ərən̄ɛ Kap̄ernayum m̄ɔ̄ f̄əp,
m̄əȳɔ̄ s̄ɔ̄ mes min mayi n̄n̄ɔ̄ āɲkom'əm
m̄ɔ̄.» 24 K̄ɔ̄ Yesu oloku ɲa s̄ɔ̄: «Kāɲce
k'ind̄el̄ok'un: Ali w̄əd̄ə̄ɲk w̄əka Kanu
w̄əkin af̄əs̄el̄ɛn̄ɛ bel-bel nde āɲkom k̄ɔ̄
m̄ɔ̄. 25 Kāɲce k̄ɔ̄ kāɲk̄ɛ ind̄es̄ɔ̄-l̄ok'un
m̄ɔ̄: Aran āɲe awos āɲa ɲanafi Yisrayel
m̄ɔ̄ ɲanala t̄ɛm ta Eliya, t̄ɛm nte k̄əm
k̄ənāgb̄ətn̄ɛ meren maas yof cam̄ət̄-
tin m̄ɔ̄, a k̄ɔ̄ dor d̄əp̄əɲ dosump̄ər
at̄ɔ̄f m̄ɔ̄. 26 Mba k̄ənasom f̄ɛ Eliya
nda nwe o nwe, m̄ɛn̄ɛ nda w̄əran
w̄ət̄ɔ̄l̄ɔ̄ w̄əl̄ɔ̄ma, nde Sarepta nde at̄ɔ̄f
ɲa Sid̄əɲ. 27 Acun̄ɛ sen alar̄əm ɲanayi
s̄ɔ̄ Yisrayel t̄ɛm ta sayib̄ɛ Elise. Mba
ali w̄əkin ɲa dac̄ɔ̄ anas̄ək̄əs f̄ɛ, m̄ɛn̄ɛ
Naman w̄əka Siri.»

28 Nte afum ak̄ɔ̄ ɲanayi d̄ək̄əc̄əp̄əs,
ɲanane moloku mam̄ək̄ɔ̄ m̄ɔ̄, k̄ɔ̄ m̄ɛt̄el̄ɛ
meȳi f̄əp fāɲan. 29 K̄ɔ̄ ɲaȳɛf̄ɛ k̄əb̄el̄əs k̄ɔ̄
k̄əw̄ur̄ɛn̄ɛ dare, k̄ɔ̄ ɲāɲk̄ek̄əre k̄ɔ̄ nde
t̄ɔ̄r̄ɔ̄ t̄ɛɲeci ta dare da Nasaret k̄əron̄

nde ɲanac̄əmb̄ər dare dāɲan m̄ɔ̄, k̄ək̄ɔ̄-
wen k̄ɔ̄ p̄ət̄ɛmp̄ən̄ɛ. 30 K̄ɔ̄ Yesu ɛmb̄ɛr̄ɛ-
b̄ɛr̄ɛ ɲa dac̄ɔ̄, k'ɔ̄ɲk̄ɔ̄.

*Fum nwe ɲə̄ɲk ɲɛl̄ɛc ɲɛnakaf̄əli-
kaf̄əli m̄ɔ̄*

(Mk 1:21-28)

31 K̄ɔ̄ Yesu ont̄or dare da
Kap̄ernayum at̄ɔ̄f ɲa Kalile; k'ɔ̄ɲk̄ɔ̄
p̄əc-t̄əks̄ɛ simiti, d̄əs̄ək̄ da k̄əɲes̄əm.
32 P̄ən̄aciyane afum tat̄ɔ̄k̄ɔ̄ ɛɲc-t̄əks̄ɛ
m̄ɔ̄, bawo kāɲce k̄əɲayi moloku
m̄ɔ̄n. 33 Fum w̄əl̄ɔ̄ma ɛɲayi d̄ənd̄o
d̄ək̄əc̄əp̄əs, nwe ɲə̄ɲk ɲɛl̄ɛc ɲət̄ɔ̄s̄ək̄
ɲɛɲayi m̄ɔ̄, p̄əc-kul̄ɛ-kul̄ɛ p̄əp̄əɲ: 34 «Ta
ake t̄ɔ̄ m̄əmb̄ɛr̄ɛn̄ɛ mes mosu-ɛ, Yesu
w̄əka Nasaret? S̄əna ɲɔ̄ m̄ənder
k̄əl̄əs̄ər? Īɲc̄ərə bel-bel w̄ək̄ɔ̄ m̄əȳɔ̄n̄ɛ
m̄ɔ̄: W̄əc̄empi w̄əka Kanu!» 35 K̄ɔ̄ Yesu
ɛɲgb̄əɲ-gb̄əɲər ɲi, p̄əc-loku: «M̄əɲɛp
kusu! M̄əwur fum w̄əkaw̄ɛ!» K̄ɔ̄ ɲə̄ɲk
ɲɛl̄ɛc ɲɛɲgb̄al fum w̄əkak̄ɔ̄ d̄ənt̄ɔ̄f afum
dac̄ɔ̄, k̄ɔ̄ ɲowur k̄ɔ̄, ali p̄əl̄ɛc ɲɛɲaȳɔ̄
f̄ɛ k̄ɔ̄. 36 K̄ɔ̄ cusu c̄əwos afum f̄əp, k̄ɔ̄
ɲaȳɛf̄ɛ k̄əyif̄ət̄ɛn̄ɛ: «Ake toloku t̄ɔ̄ tant̄ɛ-
ɛ? F̄ən̄ənt̄ər k̄ɔ̄ k̄ətam k̄ən k'ɔ̄ɲl̄ok-
l̄ok̄ərə ȳəɲk ȳɛl̄ɛc ȳət̄ɔ̄s̄ək̄, yoc-lukus
afum dar̄əɲ.» 37 K̄ɔ̄ tewe t̄ən t̄ɛsam
d̄ɔ̄t̄ɔ̄f f̄əp.

*Āɲnabi Yesu k̄ətam̄əs k̄ən acuy
alar̄əm*

(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

38 Nte Yesu ɛȳɛf̄ɛ d̄ənd̄o **d̄ək̄əc̄əp̄əs**
m̄ɔ̄, k'ɔ̄ɲk̄ɔ̄ ndena Sim̄əɲ. K'ɔ̄ɲk̄ɔ̄ p̄əb̄əp
iya w̄əka w̄əran ka Sim̄əɲ p̄əc-yik̄c̄ɛn̄ɛ
fiba f̄əp̄əɲ, k̄ɔ̄ akak̄ɔ̄ ɲaȳɛf̄ɛ k̄əl̄ɛts̄ɛn̄ɛ
Yesu a p̄əmar ɲa. 39 K̄ɔ̄ Yesu ɛn-
til̄s̄ər̄n̄ɛ w̄əran nwe k'ɛɲgb̄əɲ-gb̄əɲər
fiba faf̄ək̄ɔ̄, k̄ɔ̄ fiba f̄əsak w̄əran nwe.
Gb̄əɲc̄ana bab̄ək̄ɔ̄ k̄ɔ̄ w̄əran nwe ɛȳɛf̄ɛ
k'eyer̄əs afum yeri.

40 Nte dec d̄əɲkal̄ɛ m̄ɔ̄, āɲɛ ɲanaȳɔ̄
acuy m̄ɔ̄ f̄əp, k̄ɔ̄ ɲāɲk̄ɛn̄ɛ ɲa Yesu.
K'end̄ə̄ɲəs̄ər ɲa waca f̄əp, k̄ɔ̄ ɲant̄am̄n̄ɛ.
41 K̄ɔ̄ ȳəɲk ȳɛl̄ɛc yolukus afum alar̄əm
dar̄əɲ, yoc-kul̄ɛ-kul̄ɛ: «M̄əna ɔ̄ȳɔ̄n̄ɛ
Wan ka Kanu!» K̄ɔ̄ Yesu ɛɲgb̄əɲ-
gb̄əɲər yi, ta ōɲwos̄ɛ a yolok-loku-
ɛ, bawo ȳɛnac̄ərə a nk̄ən ɔ̄ȳɔ̄n̄ɛ nwe
Kanu k̄əȳɛk-ȳɛk m̄ɔ̄.

† 4:18 «K̄əd̄ed̄ə̄ɲk k̄əȳac ka acar āɲe asump̄ər d̄ək̄əwan m̄ɔ̄» k̄ɔ̄ p̄əȳɔ̄n̄ɛ f̄ɛ ti-ɛ, «K̄əd̄eloku acar k̄əsak k̄əɲan
ɲayi t̄ɛfāɲ tāɲan.» ‡ 4:19 Esayi 61:1-2

Ajnabi Yesu kəkawandi kən dākəcəpəs

(Mt 4:23; Mk 1:35-39)

⁴² Dec dendesək, kə Yesu owur k'əŋkə nde kəfo kəyer-yer kələma. Kə afum alarəm ŋawur kəten kə, kə ŋəŋkə ŋabəp kə dəndo kəfo kəŋkə. Ŋanafəŋ fə kəsək Yesu pəkə. ⁴³ Mba k'oloku ŋa: «Nəsək'im ikə-dəŋk sə sədare sələma moloku mətət ma **dəbe da Kanu**; bawo itə anasom'em.» ⁴⁴ Kə Yesu eŋkawandi afum dəndo **dākəcəpəs** da sədare sa Yude.

5

Yesu kəwe acəpsə ən darəŋ acəkə-cəkə

(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

¹ Dəsək dələma, Yesu pəcəmə agbep ŋa kəba ka Kenesaret, afum ŋamepne kə ŋac-cəŋkəl toloku ta Kanu. ² K'ənəŋk dəndo kəba kəsək cəbil mərəŋ, nce awent ŋanawur disre, ŋac-yak manta maŋan mə. ³ Kə Yesu embekə abil ŋin disre, nŋe ŋenayəne ŋa Siməŋ mə, k'oloku kə a pəbələnə agbep pipic. K'endə debil pəc-təksə kənay kəŋkə kənacəmə dəntəf mə.

⁴ Nte esək kələk-loku mə, k'oloku Siməŋ: «Məcəŋne nde pəntukmə mə, nəgbal manta monu nəsumpər lop.» ⁵ Kə Siməŋ oloku kə: «Wəkiriŋ, pibi pampə fəp səc-gbal manta, mba ali paka səsətə fə. Mba nte məloku ti mə, kəgbal k'inder manta.» ⁶ Nte eŋgbal manta mə, k'osumpər lop yelarəm haŋ kə manta moŋcop kəwale. ⁷ Kə ŋawe anapa aŋan akə ŋanayi abil ŋa mərəŋ ŋəkə disre mə, kədəmar ŋa. Kə akakə ŋander, kə ŋalas cəbil cacəkə mərəŋ haŋ cəc-fəŋ kəkale. ⁸ Nte eŋəŋk tatəkə mə, kə Siməŋ Piyer entempene Yesu wəcək dəntəf, k'oloku: «Wəbe, məbəl'em! Fum wəciya iyəne.» ⁹ Kə kusu kəwos kə, nkən kə akə ŋanayi mə fəp, teta lop yəkə ŋanasumpər mə. ¹⁰ Itə pənayi sə asol a Siməŋ, Sak kə Saŋ, awut a Sebede. Kə Yesu oloku Siməŋ: «Ta mənese! Kəyefe məkə, afum ŋə mənde məc-fəkəs oŋ.» ¹¹ K'asumpər lop akakə ŋampene cəbil dəgbep, kə ŋasək ca fəp, kə ŋəŋcəpsə Yesu darəŋ.

Yesu dəsəkəs wətətəmnə
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹² Dare dələma də Yesu enayi. Kə wərkun wələma nwe sen sənasumpər dis fəp mə, ender. Nte eŋəŋk Yesu mə, k'entempene dəntəf, k'əŋcəpə Yesu tobu, k'ələtsene kə: «Wəbe, kə məfəŋ-ε, məntam kəsəkəs'im.» ¹³ Kə Yesu entəŋc kəca, k'əŋgbuŋene kə, k'oloku: «Ifəŋ ti! Məsək!» Gbəŋcana babəkə kə sen səsək fum wəkəkə. ¹⁴ Kə Yesu oloku kə: «Ta məloku ti fum o fum, mba məkə məmentərne wəloŋne ka Kanu. Məloŋne sə teta kəsəkəs kam pəmə təkə Musa enacic ti mə, nte təŋsəŋe afum fəp ŋacəre a məntamne mə.» ¹⁵ Tewe tən təŋc-sam kəsam dəm, afum alarəm ŋac-loŋkanə kəcəŋkəl kə, kəten ka kətaməs ka docu daŋan. ¹⁶ Mba kə Yesu owur afum dacə, k'əŋkə nde dətəgbere **dəkələk-lokər Kanu**.

Yesu kətaməs kən fum nwe enatə-tam kəkət mə

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ Dəsək dələma Yesu pəc-təksə. AFarisi kə atəksə a sariye ŋandə. Ŋayefe-yefe sədare sa təf ya Kalile kə Yude, kə dare da Yerusalem. Kə fənəntər fa Kanu Kəpəŋ fəyi kə Yesu, nte təŋsəŋe pəc-taməs acuy mə. ¹⁸ Kə afum ŋander, ŋagbaŋne wətəkət dəyala, ŋac-səp kəbere kəkə-boc kə fər ya Yesu kiriŋ. ¹⁹ Nte dəlay da afum dəsəŋe ŋa kətəsətə dəkəbere mə, kə ŋafəŋk kələ kəroŋ, kə ŋəŋkə ŋafeni kələ darenç kəfo kələma, kə ŋantore wətəkət nwe pəyi dəyala yən afum dacə, Yesu fər kiriŋ. ²⁰ Nte Yesu eŋəŋk kələŋ kəŋan mə, kə Yesu oloku fum nwe: «Aŋəŋnen'am kiciya kam!» ²¹ Atəksə sariye kə aFarisi ŋayefe kəcəm-cəmnə, ŋac-yifne: «Fum wəre əfo wəkawe eŋfani Kanu mə? Ana entam kəŋəŋnenə kiciya, kə pəntəyənə Kanu sona-ε?» ²² Kə Yesu eŋcəre pəcəm-cəmnə paŋan, k'oloku ŋa: «Ta ake tə nəŋcəm-cəmnənə məcəm-cəmnə mame dəbəkəc-ε? ²³ Ake 'cuca kələku pətəs: «Aŋəŋnen'am kiciya kam,» kə kəkule ka fə: «Məyefe məkət-ε?» ²⁴ Awa kəsəŋe konu kəcəre a Wan ka fum

entam nno doru kəŋaŋnɛnɛ ka kiciya: K'oloku wətətam kəkət, ‹Ic-lok'am: Məyɛfɛ! Mələk yala yam, məkə nde ndaram!›»²⁵ Gbəŋcana babəkə kə fum wəkakə fər yaŋan kirin, k'ɛlɛk yala yən, k'osumpər dəpə kəkə nde ndərən **pəc-cam debeki** da Kanu.²⁶ Kə cusu cəwos afum fəp, kə ŋayɛfɛ **kəcam debeki** da Kanu. Kə kənɛsɛ kəyi ŋa, ŋac-loku: «Sənəŋk məkə nte sɛntatə-nəŋk mə.»

Yesu kəwe kən Lewy
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷ Nte tatəkə tɛŋcɛpər mə, kə Yesu owur k'ɛnəŋk wəbaŋəs dut wələma, nwe aŋc-we Lewy mə, pəndɛ nde aŋgbəŋcan ŋa abəŋəs dut. Kə Yesu oloku kə: «Məyɛfɛ məcəm'em darəŋ.»²⁸ Kə Lewy ɛsak mes fəp, k'ɛyɛfɛ k'ɛŋcɛpɛ Yesu darəŋ.²⁹ Kə Lewy əŋkə pəboce kə kəsata kəpəŋ nde kələ kən. Abəŋəs dut alarəm ŋanayi di, ŋandɛs-ndɛs dəmɛsa kə afum aləma kə Yesu.³⁰ aFarisi kə anapa aŋan atəkɛ sariyɛ aŋɛ ŋanayi di mə, ŋac-cəpɛnɛ, ŋac-loku acɛpɛ a Yesu darəŋ: «Ta ake tə nəndinɛ yeri, nəc-munəs kə abəŋəs dut kə aciya-ɛ?»³¹ Mba Yesu oloku ŋa: «Bafə atamne ŋafəŋ wətɛn-cəl de, mba acuy ŋafəŋ kə.³² Bafə alompu ŋə inder kəwe, mba aciya ŋə inder kəwe ŋatam **kəsəkpər mera, ŋacəmɛ pəlompu darəŋ.**»

Yesu kə kəsun
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

³³ Kə ŋaloku Yesu: «Acɛpɛ a Saŋ darəŋ kə acɛpɛ a aFarisi darəŋ, ŋaŋsun tɛm fəp ŋac-cəpəs, kə mənə akam ŋandi yeri ŋac-mun.»³⁴ Kə Yesu oloku ŋa: «Nəntam kəsəŋɛ anapa a wəfura kəsun ŋayi kə wəfura kəsata kəŋan disrɛ ba?»³⁵ Mataka meyi mɛnɛ ŋandɛgbɛyɛnɛ kə wəfura mə, awa ŋandɛsun mata maməkə.»³⁶ Kə Yesu oloku ŋa sə capafə nɛɛ: «Fum o fum əfəwali kəpəl dəkəloto kəfu kəkə-cəpɛ kəkur. Bawo təŋsəŋɛ kəpəl ka kəloto kəfu kəŋkə ɛwali mə, kətəmar kəloto kəkur kənkə ɛfəŋ kəlompəs

mə.³⁷ Fum o fum əfəbɛr member dəkəfala. Kə pəyənɛ fɛ ti-ɛ, member montəŋ, member moloŋɛ, məyi oŋ ta məsətə member mam-ɛ;³⁸ mba pəmar pabɛr member dəcəbuntələ.³⁹ Nwɛ o nwɛ omun member mokur, əfəsə-fəŋ mofu, bawo oŋloku: ‹Mokur mɛntəŋnɛ.›»

6

Aŋnabi Yesu kə simiti, dəsək da kəŋɛsəm

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

¹ Simiti sələma, dəsək da kəŋɛsəm,* kə Yesu eyi kəcali dalɛ, kə acɛpɛ ən darəŋ ŋaŋŋosəru malə ŋac-gbac-gbaci mi ŋac-səm.² Kə aFarisi aləma ŋaloku ŋa: «Ta ake tə nəŋyənɛ nte antəwosɛ kəyə simiti, dəsək da kəŋɛsəm mə?»³ Kə Yesu oloku ŋa: «Nəməmən fɛ yecicəs ya Kanu disrɛ təkə Dawuda ɛnayə, nte dor dənayə kə, kə afum ən mə?»⁴ —Dawuda ɛnabərə kələ kəpəŋ, k'ɛlɛk kəcom nke aloŋnɛ Kanu nke pəntəmar fum o fum pəsəm mɛnɛ wələŋnɛ ka Kanu mə, kə nkən Dawuda əsəm ki, k'ompocɛ afum ən akə dor dənayə mə.»⁵ Kə Yesu oloku ŋa: «Wan ka fum əyənɛ wəbɛ ka simiti, dəsək da kəŋɛsəm.»

Fum wəfi kəca
(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ Kə simiti sələma, dəsək da kəŋɛsəm səndɛ səbəp, kə Yesu əŋkə nde **dəkəcəpəs** kətəkɛ afum. Wərkun wələma ɛnayi di, pəfi kəca kətət.⁷ Atəkɛ sariyɛ kə aFarisi ŋaŋkəkɛ Yesu bel-bel, kə pəyənɛ fə əŋkətaməs fum simiti, dəsək da kəŋɛsəm-ɛ. ŋanayə ti nte təŋsəŋɛ ŋasətə teyɛmsɛnɛ kə mə.⁸ Mba Yesu ɛnacərə mɛcɛm-cɛmne maŋan, k'oloku wərkun nwe kəca kən kənafɛ mə: «Məyɛfɛ məcəmɛ nno dacə.» Kə wəkakə ɛyɛfɛ, k'ɛŋcəmə.⁹ Kə Yesu eyif ŋa: «Ic-yif'un ma: Cəke cə awosɛ kəyə ka simiti, dəsək da kəŋɛsəm-ɛ? Pəmar payə pətət, ka pələc pə pəmar payə; pataməs fum, ka pace kə pəfi?»¹⁰ Awa, kə Yesu əməmən

* **6:1** simiti, dəsək da kəŋɛsəm sariyɛ səmənɛ aEbərɛ fəp kəbəc tataka ta camət-mɛrəŋ lokun o lokun. Difə aŋwe simiti «simiti, dəsək da kəŋɛsəm».

na dəcəro fəp fajan, k'oloku wərkun nwe: «Məteŋci kəca!» Kə wərkun nwe enteŋci kəca, kə kəca kən kəntamne. ¹¹ Mba kə pəntele acicəs a sariye kə aFarisi, kə ŋayefe kəgbekələne nte ŋantam kəyə Yesu mə.

Yesu kəyek-yek Asom ən wəco kə mērəŋ

(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹² Tem tatəka, kə Yesu empe nde dətəro kəkə-sali, k'əŋkə pəcepərene pibi fəp kəlok-lokər Kanu. ¹³ Nte dec dəsək mə, k'ewe acəpse ən darəŋ, k'eyek-yek ŋa dacə afum wəco kə mērəŋ, aŋe enasəŋ tewe ta «asom» ən mə. ¹⁴ K'ewe Siməŋ, nwe enasəŋ tewe ta Piyer mə; kə wəŋc Andəre, Sak, Saŋ kə Filip, Bartelemy, ¹⁵ Matiye, Təma, Sak, wan ka Alfe, Siməŋ, wəsəŋka-səŋka† ¹⁶ Yude, wan ka Sak, kə Yudas wəka dare da Iskariya, nwe enadesəŋ Yesu adif ən mə.

Yesu pəc-təkse pəc-taməs

(Mt 4:23-25)

¹⁷ Kə Yesu ŋantor kəyefe dətəro kə ŋa, k'əŋkə pəcəme kəfo kətəŋnene nke acəpse ən alarəm, k'afum alarəm aləma ŋanayi mə: afum aka Yude fəp, Yerusalem, kə afum aka kəba kəsək nde sədare sa Tir kə Sidəŋ. ¹⁸ Afum akanje fəp ŋanader kədecəŋkəl kə, pətaməsene sə docu danjan. Afum aŋe yəŋk yelec yəŋc-tərəs mə, ŋanatomne. ¹⁹ Afum fəp ŋac-səp kəgbuŋene kə, bawo fənəntər fəŋc-wur kə nfe fəŋc-taməs acuy fəp mə.

Pətət kə pələc

(Mt 5:1-12)

²⁰ Kə Yesu əməmən acəpse ən darəŋ, k'oloku:

«Pəbət'un nəna atəyə daka,

bawo nəna əyə **dəbe da Kanu!**

²¹ Pəbət nəna aŋe dor dəyə tante mə,

bawo nəndenembərə!

Pəbət'un nəna aŋe nəyi kəbok mə,

bawo nəndesel!

²² Pəbət'un kə afum ŋandeter'un-ε, ŋac-beləs'un, ŋac-ləməs'un, ŋac-ləsər'un mewe bawo nəlan dim da

«Wan ka fum.» ²³ Nəde nəwoləs kə dəsək dadəkə dendeder-ε, nəyok-yokene pəbotu, bawo kəpocε kəpəŋ kəŋkar'un nde dareŋc. Tante tə atem aŋan ŋaŋc-yə adəŋk a Kanu.

²⁴ Pələc pey'un nəna aŋe nəyə daka mə!

Bawo nəlip kəsətə pənempəse ponu mpe pənamar'un kədəkə-sətə mə.

²⁵ Pələc pey'un nəna aŋe ca fəp yelar mə,

bawo dor dendeke-yə nu!

Pələc pey'un nəna aŋe nəyi kəsəl mə, bawo nəndekə-yi kəbal kə kəbok disre!

²⁶ Pələc pey'un nəna nwe afum fəp ŋandeloku pətət ponu mə,

tante tə atem aŋan ŋaŋc-yə kə akə ŋaŋc-baŋene kəyənε adəŋk a Kanu mə.»

Kəbətər ka aŋe ŋanter'un mə

(Mt 5:38-48; 7:12)

²⁷ «Mba, iŋloku ti nəna aŋe nəŋcəŋkəl'im mə: Nəbətər aterene anu, nəyə pətət aŋe ŋanter'un mə!

²⁸ Nətolanε pətət aŋe ŋantolan'on pələc mə, nətolanε aŋe ŋaŋləməs'un mə!

²⁹ Kə fum efer'am kəca dakanca-ε, məceŋc sə akanca ŋa mērəŋ ŋəkə pəsut sə ŋaŋəkə. Kə fum eləkər'am duma dakəroŋ-ε, məce kə sə pələc duma dam dedisre. ³⁰ Məpocε nwe o nwe ontol'am mə; kə fum eləkər'am paka mpe pəyənε pam mə, ta məwerəs kə pi. ³¹ Nəyənε afum təkə nəfan a ŋayən'on mə. ³² Kə nəmbətər gbəcərəm akə ŋambətər'un mə, kəway kəre kə nəŋgbəkər sə mera-ε?

Ali aciya ŋambətər aŋe ŋambətər ŋa mə!

³³ Kə pəyənε fə akə ŋaŋyən'on pətət mə gbəcərəm ŋə məŋyənε pətət-ε, kəway kəre kə məntam kəgbəkər amera-ε?

Ali aciya tatəkə tə ŋaŋyə! ³⁴ Kə pəyənε fə akə nəyə amera kədəluks'on mə gbəcərəm ŋə nəntam kəbər-ε, kəway kəre kə nəna nəntam kəgbəkər amera-ε?

Bawo ali aciya sə ŋambər aciya nte tənəŋe ŋa kədəsətə pətəŋnene payi mə. ³⁵ Nəbətər ater anu, nəbər ŋa nəwure kəluksε debe dadəkə amera.

† 6:15 Siməŋ, nwe aŋc-we «wəsəŋka saŋka», ou «wəsimsε» mə, nwe efan a atəf ŋa Yisrayel ŋowur kətam kə dəbe da Rom.

Nandesotɔ kəpocɛ kəpɔŋ, nəyɔnɛ sɔ awut a Wəbɛ wəka dareŋc, bawo Kanu kəntesɛ nnɔ apələrne pətət kə ayenki bəkəc ŋayi mə. ³⁶ Nəbət mera pəmɔ təkɔ Papa konu əmbət amera mə.»

Ta nəcin afum alɔma
(Mt 7:1-5)

³⁷ «Ta nəcin fum, afəkɔ-cin nu; ta nəboc kiti ka Kanu nnɔ fum eyi mə, afədekɔ-kiti nu; nəŋaŋnɛnɛ akɔ, andekɔ-ŋaŋnɛn'on. ³⁸ Nəpocɛ, andekɔ-poc'on; andekɔ-bɛr nde yuba yonu yɔpɔŋ ya duma donu potubucɛ pətət, pasumpər, pasəŋk-səŋk, pəlɔŋər. Bawo yotubucɛ nyɛ nantubucɛ mə, yɔ andekɔ-tubucɛ nu kəlukɛ nu kəway.

³⁹ Kɔ Yesu olok-lokər ŋa capafɔ: «Wətənəŋk entam kəkətɛnɛ wətənəŋk ba? Kɔ pəyɔnɛ fɛ ti-ɛ mɛrəŋ maŋan fəp mə ŋantɛmpɛnɛ abi disrɛ. ⁴⁰ Ali wətəkəs wəkin ɛŋcɛpər fɛ wətəkɛ kən; mba wətəkəs nwe ɛntəkəs bel-bel mə, ɛŋyi pəmɔ wətəkɛ kən. ⁴¹ Ta ake tɔ məŋməmənɛ ayika ŋɛ ŋɛŋyi wɛŋc'am dərɔfər, a ta məntam kəkəkɛ togbu təkɔ teyi məna sərka dərɔfər mə? ⁴² Cəke cɔ məntam kəlɔku wɛŋc'am: «Wɛŋc'im məwosɛ a ilin'am ayika ŋɛ ŋɛy'am dərɔfər mə!» məna nwe məntənəŋk togbu ta dərɔfər dam mə? Məna wəbaŋɛnɛ dofum! Məlɪŋ kərəsna togbu ta dərɔfər dam, itɔ əŋsəŋ'am kənəŋk bel-bel məlin ayika ŋəkɔ ŋɛyi wɛŋc'am dərɔfər mə.»

Kətək kə yokom ya ki
(Mt 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ «Kətək kətət kəfəkom yokom yɛlɛc, kətək kɛlɛc kəfəkom yokom yətət. ⁴⁴ Kətək nkɛ o nkɛ kɔ, yokom ya ki yɔ aŋnɛpələ ki. Afəpim tumbunyi‡ dəgbɛc, afəpim rɛsɛŋŠ dəbɛŋk. ⁴⁵ Fum wətət nde abəkəc ŋən ŋətət ɛŋlɛk məyɔ mətət, kɔ fum wələc nde abəkəc ŋən ŋɛlɛc ɛŋlɛk məyɔ mɛlɛc. Bawo ntɛ o ntɛ kusu kəŋlɔku mə, ti teyi nde dɛbəkəc.»

Wələ mɛrəŋ
(Mt 7:24-27)

⁴⁶ «Ta ake tɔ nəŋwen'em «Wəbɛ! Wəbɛ!» ta nəŋyɔ mes məkɔ inlɔku mə-ɛ? ⁴⁷ Nwe o nwe ɛdɛr'im, pənɛ moloku mem, pəkət mi, imɛntər'un nwe owurɛnɛ mə: ⁴⁸ Owurɛnɛ fum nwe eyi kəcəmbər kələ mə. Fum wəkəkɔ ɛŋkay dəntɔf bel-bel kɔ pəntukmɛ, k'ɛŋcəmbər kələ kən tasar kəron. Ali wəcafən ontuf pələrəm, domun dɛfəntərə, kələ kən kəfətam kətɛmpɛnɛ, bawo anacəmbər ki gbɪŋ. ⁴⁹ Mba nwe o nwe ɛnɛ moloku mem, ta əŋkətɛnɛ mi-ɛ, fum wəkəkɔ ŋawurɛnɛ kɔ nwe ɛŋcəmbər kələ kən katina dəntɔf, ta ɛŋkay pəcəmbər ki tasar kəron mə. Kɔ wəcafən ontuf, domun dɛfəntərə-ɛ, kələ kəŋkɔ kətɛmpɛnɛ katina, kələcɛ few!»

7

Aŋnabi Yesu kətaməs kən wəcar ka wəbɛ ka asɔdar 100
(Mt 8:5-13)

¹ Ntɛ Yesu elip kəlɔk-lokər afum aŋɛ ŋaŋc-cəŋkəl kɔ mə, k'əŋkɔ Kapɛrnayum. ² Dəndo kəfo kəŋkɔ, wəbɛ ka asɔdar tasar tin (100) wəRom wələma ɛnəyɔ wəcar nwe tɛtən tɛnəyɛŋk kɔ mə. Wəcar wəkəkɔ ɛnatamɛ fɛ, pəc-faŋ kəfi. ³ Ntɛ wəbɛ ka asɔdar nwe ɛnɛ pac-loku teta Yesu mə, k'osom abeki aSuyif alɔma, ŋəkəwɛnɛ kɔ Yesu pədɛtaməsɛ kɔ wəcar kən. ⁴ Kɔ abeki akakɔ ŋander ŋabəp Yesu kɔ ŋalɛtsɛnɛ kɔ ŋac-gbəkərə, ŋac-loku: «ŋyɔ dofum ndɛ pəmar məyɔnɛ kɔ ti mə, ⁵ bawo wəbɛ wəkawɛ əmbətər atɔf ŋosu, nkən ɛnacəmbər **dəkəcəpəs** dosu.» ⁶ Kɔ Yesu əŋkɔ kɔ ŋa. ŋanabələnɛ fɛ kələ ka wəsədar, kɔ wəsədar osom anapa ən kəkə-loku kɔ: «Wəbɛ ta mətərəsnɛ, bawo isɔtɔ fɛ dofum ndɛ pəmar'am kəbɛrɛ kələ kem mə. ⁷ Itɔ əsəŋɛ ntɛ ina sərka intənəkɔ nnɔ məyi mə. Mba məlɔku tolɔku tin, wəcar kem pətamɛ. ⁸ Bawo ina wəkawɛ yati abɛ'em ŋɔ iyi dəntɔf, k'ina sɔ iyɔ asɔdar alɔma aŋɛ ŋay'im dəntɔf mə. Nwe inkulɛ fɔ məkɔ mə,

‡ 6:44 f. = «figue» § 6:44 Pokom mpɛ pɔŋkom nde Yisrayel, pi pəkɔ aŋfəc kəsɔtɔ member mmɛ aŋwe «wɛŋ» mə.

wəkayi ɔŋkɔ, k'iloku wəkɔ fɔ mæder-ε, wəkayi ender. K'iloku wəcar kem fɔ məyɔ nte-ε, ɔŋyɔ ti.»⁹ Nte Yesu ene moloku maməkɔ mɔ, kɔ teta wəsɔdar nwe teŋciyanε kɔ. K'εŋkafɔle, k'εntefərne afum akɔ ŋanacəmε kɔ darəŋ mɔ, k'oloku: «Ic-lok'un, ali nde Yisrayel inanəŋk fε kəlan pəmɔ kaŋkε!»¹⁰ Kɔ asom a wəsɔdar nwe, ŋalukus ndərɔn. Kɔ ŋabəp wəcar nwe εnatɔ-tamnε mɔ, pətamnε keŋ.

Yesu kətimi kən wəfi

¹¹ Nte telip mɔ, k'ɔŋkɔ dare nde aŋc-we Nayin mɔ. Atəkəs ɔn kɔ afum alarəm ŋanasol kɔ nkən kəkɔ.¹² Nte ŋalɔtərne kəberε ka dare mɔ, kɔ ŋambəpene kɔ afum ŋaŋc-kekəre fum wəfi dəkəwup, mba fum nwe sona gboŋ sɔ kεre εnakom kɔ; wos pəfi sɔ. Afum alarəm a dare dadəkɔ ŋaŋc-kekəre wəfi wəkakɔ dəkəwup.¹³ Kɔ Yesu εnəŋk wəran nwe, k'ɔyɔne kɔ nənɔfɔr, k'oloku kɔ: «Ta məbok!»¹⁴ Kɔ Yesu ɔŋcɔŋne k'ɔŋgbuŋene kaŋkəra ka wəfi. Aŋe ŋanatəmpər kɔ mɔ ŋaŋcəmε. Kɔ Yesu oloku: «Wətəmp, ina olok'am: Məyεfε!»¹⁵ Kɔ wəfi eyεfε k'ende, k'ɔŋcɔp kəlɔk-loku. Kɔ Yesu olukse wəfi nwe kεre.¹⁶ Kɔ fəp fənesε; kɔ ŋayεfε **kəcam debeki** da Kanu, ŋac-loku: «Wədəŋk wəka Kanu wəpəŋ eyεfε su dacɔ! Kɔ Kanu kənder kəmar afum ɔn!»¹⁷ Kɔ tɔyɔ ta Yesu tatəkɔ tεsam atɔf ŋa Yude fəp, kəbəp ka sədare səkɔ səŋkεl Yude mɔ.

Asom a Aŋnabi Saŋ (Mt 11:2-19)

¹⁸ Kɔ acεpse a Saŋ darəŋ ŋaŋkɔ ŋaloku kɔ mes maməkɔ fəp. Kɔ Saŋ ewe acεpse ɔn darəŋ dacɔ afum mεrəŋ,¹⁹ k'osom ŋa kəkɔ-yif Wəbe Yesu kɔ pəyɔne nkən ɔyɔne nwe eyi kəder mɔ ba, ka pəmar pakar wəlɔma?²⁰ Nte ŋambəp kɔ mɔ, kɔ afum aŋe ŋaloku kɔ: «Saŋ wəgbət afum dərɔmun osom su kədəyif'am: «Məna ɔyɔne, nwe eyi kəder mɔ ba, ka pəmar səkər wəlɔma?»»²¹ Afum akakɔ anasom mɔ ŋaŋkɔ ŋabəp Yesu pəc-taməs docu da atətamnε alarəm,

lanyiru, aŋe yəŋk yεlec yεŋcəmε darəŋ mɔ, k'ɔsɔŋe atənəŋk alarəm kənəŋk.²² Kɔ Yesu oloku ŋa: «Nəkɔ nəlɔku Saŋ təkɔ nənəŋk kɔ təkɔ nəne mɔ:

Atənəŋk ŋanəŋk, atorər ŋaŋkɔt,
k'asəkəs aka sen, atəne ŋane,
afi ŋatime, andəŋk tolɔku tətət nno
atɔyɔ daka ŋayi mɔ.

²³ Pəbət nwe tetem təntɔdesɔŋe kəlɔŋε* mɔ!»

²⁴ Nte asom a Saŋ aŋe ŋaŋkɔ mɔ, kɔ Yesu eyεfε kəlɔku afum teta Saŋ pəc-yif: «Ake nənəkɔ kəməmən nde dətεgbere-ε? Awo ŋŋe afef ŋeyikεc mɔ ba?»²⁵ Mba ake nənəkɔ ɔŋ kəməmən di-ε, fum wəberne duma dətət? Mba aberne suma sətət, ŋayi pətət disre ŋandε wəlɔ wa abε disre.²⁶ Ake nənəkɔ ɔŋ kəməmən-ε, wədəŋk wəka Kanu-ε? Ey, ic-lok'un, Saŋ entese pətəs wədəŋk wəka Kanu.²⁷ Nkən ɔyɔne nwe yecicəs yecempi yoloku tetən mɔ:

«Isak wəsom pəy'im kirin
pəkɔ-cεpəs dəpɔ dam fər yam kirin.»†

²⁸ Kɔ Yesu oloku: «Ic-lok'un, aŋe aran ŋaŋkom mɔ fəp, ali wəkin eyi fε nwe eŋcεpər Saŋ mɔ. Mba nwe efete nde **dεbε da Kanu** mɔ, ɔyɔne nwe eŋcεpər Saŋ mɔ.²⁹ Afum aŋe ŋanane kɔ kəlɔk-loku mɔ fəp, kəbəp awerəs dut, kɔ ŋawosε dolompu da Kanu; ti disre kɔ ŋawosε a Saŋ pəgbət ŋa dərɔmun;³⁰ mba aFarisi kɔ atəkse a sariye ŋanawosε fε nte Kanu kənafaŋe ŋa mɔ, kɔ ŋafati a Saŋ pəgbət ŋa dərɔmun.³¹ Anɔ indetubcəne afum a dətəmp dandε-ε? Anɔ ɔ ŋawurεnε-ε?»³² Aŋe ŋɔ ŋawurεnε: Nəwurεnε awut aŋe ŋandε kəfo nkε afum fəp ŋambəpsenε mɔ, a ŋac-wenεnε kəkɔ-loku:

«Səfulanε nu aluk, kɔ nəntəpise!

Kɔ səlεŋse nu melen ma defi, kɔ nəntəbok.»³³ Bawo nte Saŋ wəgbət afum dərɔmun εnader mɔ, ɔŋc-səm fε kəcom, ɔŋc-mun fε member, kɔ nəlɔku: «Wəka ŋəŋk ŋεlec ɔfɔ!»

³⁴ Kɔ Wan ka fum ender, pəc-səm kəcom pəc-mun member kɔ nəlɔku: «Wəcələk kɔ wəcis ɔfɔ, wanapa ka

* 7:23 kəsɔle † 7:27 Malaki 3:1

aban̄əs dut k'aciya!› 35 Mba awut a kəcərə pətət ɲawosɛ dolompu da ki.»

Yesu nde kələ ka Siməɲ wəFarisi

36 Kə wəFarisi wələma ewe Yesu kəkə-di yeri kə nkən. Kə Yesu emberɛ nde kələ ka wəFarisi wəkakə, k'ɲkə pəndɛ amesa kirin. 37 Wəran wəciya wələma enayi dare dadəkə, nte ene a Yesu ɲkə nde kələ ka wəFarisi nwe mə, k'ɛlɛk təkə-bə pətət pɛlarɛ labundɛ, 38 kə wəran nwe ɲkə pəcəme Yesu kumunt darəɲ pəsumpər kə wɛcək. K'eyɛfɛ kəbok pəc-caɲkəsɛ mɛɲcər mən wɛcək wa Yesu, k'ɛfɛɲətɛ wɛcək wa Yesu cəfon cən, pəc-cup wi, pəc-lonşər wi labundɛ. 39 Nte wəFarisi nwe enawe Yesu nde ndərən, enəɲk tatəkə mə, k'olokunɛ dɛbəkək: «Fum wəkawɛ ɲyɔnɛ wədəɲk wəka Kanu-ɛ, k'ɛɲcərə wəran nwe ɔɲgbuɲɛnɛ kə mə, fum nwe ɔyɔnɛ mə—Wəran wəciya.» 40 Kə Yesu ɛlɛk moloku, k'oloku: «Siməɲ, iyə toloku tələma tolək'am.» Kə Siməɲ oloku kə: «Mələk'im ti, Wətəkɛ.» 41 «Wəbəs-bəsər wələma afum mɛrəɲ ɲanatəmpərə debe: Wəkin nwe pətəmpərə kə gbeti mɛɲcəmbəl masar kəcəmət (500); kə wəka mɛrəɲ pətəmpərə kə mɛɲcəmbəl 50. 42 Mba nte wəbəs-bəsər nwe enəɲk fə alɛkər ɔn səbe ɲayɔ fɛ gbeti bolukɛ kə mə, k'ɛɲaɲnɛnɛ mɛrəɲ maɲan fəp. Akakə mɛrəɲ anɔ endenaɲkanɛ kəbətər kə pətəs wəkə-ɛ?» 43 Kə Siməɲ oloku kə: «Pəwuren'em, a wəkə enatəmpərə kə gbeti belarəm mə.» Kə Yesu oloku kə: «Gbɛs, məluku kaɲcɛl!» 44 Kə Yesu ɛɲkafələ k'ɛntɛfərɛnɛ wəran nwe, k'oloku Siməɲ: «Mənəɲk wəran nwe? Imberɛna nnə kələ kam mba məsəɲna f'em domun ibikɛnɛ wɛcək; mba nkən ɛɲcaɲkəsɛ wɛcək wem mɛɲcər mən, k'ɛfɛɲətɛ wi cəfon cən. 45 Məɲcupna f'em, mba nkən kəyɛfɛ nte imberɛna nnə mə, a k'ɔɲcɔp kəcupəs'im wɛcək mə, haɲ ndɛkəl itə eyi kəyɔ. 46 Məsopna f'em moro dərɔmp,‡ mba wəran wəkawɛ ɔsɔp'im labundɛ dəwɛcək. 47 Itə ɔsəɲɛ nte intam kələk'am fə, kiciya

kələrəm nke ɛɲciya mə, aɲaɲnɛnɛ kə ki, bawo nkən ɔmbətər pənaɲkanɛ. Məna nwe aɲaɲnɛnɛ pipic mə, pipic pə məmbətər.» 48 Kə Yesu oloku wəran nwe: «Aɲaɲnɛn'am kiciya kam.» 49 Afum aɲɛ ɲanandɛ amesa kirin kə nkən mə, ɲaɲcɔp kəc-lokunɛ dɛbəkək: «Anɔ ɔfə wəkawɛ ɛɲaɲnɛnɛ ali kiciya mə?» 50 Mba kə Yesu oloku wəran: «Kələɲ kam kəyac'am, məkənɛ abəkək ɲɔforu.

8

Aran aɲɛ ɲaɲsol kə Yesu mə

1 Nte tɛyɛfɛ dənda mə, kə Yesu ende pəc-kət sədare; pəc-kawandi pəc-dəɲk moloku mətət ma **dɛbɛ da Kanu**. ɲasol kə Asom ɔn wəcɔ kə mɛrəɲ, 2 kəberɛnɛ ka aran aləma aɲɛ enataməs docu da dis kə da yəɲk yɛlɛc mə: Mari wəkə aɲc-we «Wəka Makdala» mə, nwe anabeləs yəɲk yɛlɛc camət-mɛrəɲ mə; 3 Yohanna (wəran ka Cusa, wələmpəs ka mes ma kələ disrɛ ka Herodu), Susan kə aran alarəm aləma aɲɛ ɲaɲc-wurɛ daka daɲan kəmar ka Yesu kə Asom ɔn mə.

Capafə ca wəbəf (Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

4 Kə afum alarəm ayɛfɛ sədare sələma ɲamɛpənɛ kə. Kə Yesu oloku capafə nɛɛ: 5 «Nte wəbəf owur kəkə-gbal malə mən mə, eyi kəgbal malə kə mɛɲgbɛn mələma mentɛmpɛnɛ dɔpə. Afum ɲac-nas-nas mi, kə gbaɲa yəsəm mi fəp. 6 Kə mɛɲgbɛn mələma mentɛmpɛnɛ dəmasar; nte momponɲ mə, kə mowos, bawo mənayɔ fɛ pədəm. 7 Kə mɛɲgbɛn mələma mentɛmpɛnɛ dəberɲk, kə bɛɲk yomponɲ kə mɛɲgbɛn maməkə kə yentasərɛnɛ mi. 8 Kə mɛɲgbɛn mələma mentɛmpɛnɛ antəf ɲətət kəron. Nte maməkə momponɲ mə, kə yɔɲkoməs; kə poponɲ mɛpɛ o mɛpɛ ponɲkom mɛɲgbɛn tasar tin (100).» Yesu ɔɲc-loku toloku tatəkə, pəc-gbəɲɛ: «Məna nwe məɲyɔ ləɲəs məc-ne mə, məcəɲkəl!»

‡ 7:46 Aka Yisrayel moro mə ɲaɲc-sop acikərə aɲan alel

Ta ake tɔ Yesu oŋc-loke capafɔ-ε?
(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

⁹ Kɔ acepse ɔn darəŋ ŋayif kɔ nte capafɔ cacɔkɔ cɔloku mɔ. ¹⁰ K'oloku: «Nəna ŋɔ asɔŋ kəcərəe mɔgbɔpənɛ ma **dɛbɛ da Kanu**; kɔ akɔ dɛcapafɔ aloku ŋa ti, mba:

«Ŋagbətne kɔ ŋantɔ kəc-nəŋk;
kɔ ŋaŋcəŋkəl ta ŋaŋne-ε.»

Yesu kɔloku tedisre ta capafɔ ca wəbɔf

¹¹ «Tedisre ta capafɔ canɔce tente: Defet, toloku ta Kanu tɔ. ¹² Mɛŋgbɛn mme mɛntɛmpɛnɛ dɔpɔ dacɔ mɔ, mi mɔyɔnɛ afum aŋɛ ŋaŋne mɔ; ŋəŋk ŋɛlɛc ŋeder ŋeliŋ ŋa dɛbəkɔc toloku ta Kanu tɔkɔ ɛnane mɔ, nte tɔŋsɔŋɛ payaməsər ŋa kəlanj nke kəntam kəyac ŋa mɔ. ¹³ Mɛŋgbɛn mɔkɔ meyi dəmasar mɔ, afum ŋɔ, aŋɛ ŋaŋc-kənanɛ toloku ta Kanu, pəbɔt ŋa mɔ. Mba ŋayɔ fɛ ntentəl,* ŋalanj tɛm tɔlɔma, kɔ tɛm teyenki tender ŋa-ε, ŋasak. ¹⁴ Mɛŋgbɛn mme mɛntɛmpɛnɛ dɛbɛŋk mɔ, mi mɔyɔnɛ afum aŋɛ ŋaŋcəŋkəl moloku ma Kanu, kɔ ŋalasərne mes mɔpɔŋ mme mɛntasərne ŋa mɔ: Mɛcɛm-cɛmnɛ mɛlarəm, kəsɔtɔ ka daka kɔ mɛfanj mobotu ma doru, ŋa ŋafɔsɔŋ yokom yololu. ¹⁵ Mɛŋgbɛn mme meyi antɔf ŋɔtɔt mɔ, afum ŋɔ, aŋɛ ŋaŋcəŋkələ toloku abəkɔc ŋɔtɔt ŋosoku, ŋamɛŋkərne ti, ŋacəme ti darəŋ mɔ, ŋa ŋaŋsɔŋ yokom yɔtɔt.»

Capafɔ ca lamp
(Mk 4:21-25)

¹⁶ «Nwe o nwe ɔfɔmot lamp a pəkufun di kalɔŋi, ɔfɔsɔ-bɛrsɛnɛ di kəfəŋc dɛntɔf; mba ɛndɛt di kɛdɛt dɛm, nte tɔŋsɔŋɛ aŋɛ ŋambɛrɛ dukəlɔ mɔ, ŋanəŋkne pəwanjɔkərə. ¹⁷ Mpe o mpe pɛmɛŋkənɛ, antam pi kənəŋk. Nte o nte tɔŋgbɔpənɛ mɔ, antam ti kəcərəe, towur tɛfəntərəe pəwanjɔkərə. ¹⁸ Nəkɛmbərne tɔkɔ nəŋcəŋkəl mɔ; bawo andekɔ-bɛrɛnɛ akɔ ŋayɔ mɔ; pabelər akɔ ŋantɔyɔ mɔ ali pɔkɔ ŋaŋgbekər mera kəyɔnɛ paŋan mɔ.»

* **8:13** «kəntentəl», «ntentəl» = «kəcəŋc», «ŋcəŋc»

Iya kɔ awɛŋc a Yesu
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

¹⁹ Kɔ iya ka Yesu kɔ awɛŋc ɔn ŋander ŋabəp kɔ, mba ŋaŋc-tam fɛ kəlɔtərne kɔ nte afum ŋala mɔ. ²⁰ K'əŋkɔ paloku kɔ ti: «Iya kam kɔ awɛŋc'əm aŋa ŋayi nde doru, mən' ɔ ŋafan kənəŋk.» ²¹ Kɔ Yesu oloku: «Iya kem kɔ awɛŋc'im aŋa, ŋayɔnɛ aŋɛ ŋaŋcəŋkəl toloku ta Kanu ŋacəme sɔ ti darəŋ mɔ.»

Yesu kəcəmbərəs kən afɛf ŋɔpɔŋ
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

²² Dɔsɔk dɔlɔma kɔ Yesu ɛmbɛkɛ debil kɔ acepse ɔn darəŋ. K'oloku ŋa: «Pacali ntende kəba mokuru.» Kɔ ŋaŋkɔ. ²³ ŋayi kəcali, kɔ Yesu ɛndirərne. Kɔ afɛf ŋɔpɔŋ ŋeyɛfɛ kəwur dəkəba kɔ abil ŋɛfanj kəkale, kɔ ŋayi dəpəwɛy-wɛy. ²⁴ Kɔ acepse ɔn darəŋ ŋander ŋatimi kɔ, ŋac-kule-kule: «Wətəksɛ! Wətəksɛ! Kəfi kɔ sənder!» Nte ɛntime mɔ, k'eyɛfɛ kəgbəŋ-gbəŋər afɛf, kɔ yam yɔpɔŋ yɔkɔ yɛnayɛfɛ mɔ, kɔ yɛsak few. Kɔ pəyɔ yɛŋ, ali tes aŋc-ne fɛ sɔ. ²⁵ Kɔ Yesu eyif ŋa: «Deke kəlanj konu kəyi-ε?» Nte ŋanɛsɛ a kɔ cusu cəwos ŋa mɔ, kɔ ŋayifɛnɛ: «Anɔ ɔfɔ wəkawɛ? Wəkawɛ ɛŋgbəŋ-gbəŋər ali afɛf kɔ yam, yɛcəme sɔ tɛfanj tən darəŋ!»

Yesu kətaməs ka fum nwe yəŋk yɛlɛc yɛnacəme darəŋ mɔ
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

²⁶ Kɔ Yesu ɔŋkɔ pənəŋk yɛcic yɔlɔma nde atɔf ŋa Kadara, nde pəntɛfərənɛ kɔ Kalile mɔ. ²⁷ Nte Yesu ontɔr dɛntɔf mɔ, k'ɛnəŋk fum wəlɔma wəkə dare dadɔkɔ fɔr yɔn kirin, nwe yəŋk yɛlɛc yɛlarəm yɛnacəme darəŋ mɔ. Kəyɛfɛ nte pənawon mɔ, ɛŋc-bɛrɛnɛ fɛ duma, ɛnayɔ fɛ kəlɔ kəyi, mɛnɛ pəyi nde aŋwupɛnɛ mɔ. ²⁸ Nte fum nwe ɛnəŋk Yesu mɔ, kɔ ŋəŋk ŋɛlɛc ŋɔsɔŋɛ kɔ kəkule-kule, k'ɛntɛmpɛnɛ Yesu wɛcək dɛntɔf, k'oloku pəpɔŋ: «Cəke cɔ məfanjər'im-ε, Yesu, Wan ka Kanu Wəbɛ wəkə dareŋc? Iletsɛn'am ta mətərəs'im!» ²⁹ Bawo Yesu oŋc-loku ŋəŋk ŋɛlɛc nŋɛ ŋɛnabɛrɛ fum wəkakɔ dərɛs pəwon mɔ kəwur. Gbɛkɛ yɔ

anɔ-kotərəne fum wəkawe dəkəkək kɔ afɛc nɔpɔn, mba onɔ-copu gbekce yayɔkɔ, nɔnɔk nɛlɛc nɔsolɛ kɔ nɛkɛkərə nde dətɛgbɛrɛ. ³⁰ Kɔ Yesu eyif kɔ: «Cəke cɔ anw'am-ɛ?» Kɔ fum nwe oloku Yesu: «Ina anwe «Pəlarəm.»» Bawo yɔnɔk yɛlɛc yɛlarəm yɛnacəme kɔ darən. ³¹ Kɔ yɔnɔk yɛlɛc nyɛ yɛletsɛne Yesu kəsak yi, ta pəsɔnɛ yi kəwur yɔkɔ dərɔcua. ³² Awa, nənabɔlɛnɛ fɛ sɔp yɛlarəm yɔlɔma nyɛ yɔnɔc-sɔmɔt dəndo tərɔ kərɔn mɔ. Kɔ yɔnɔk yɛlɛc yontola Yesu kəwosɛ ka kəbɛrɛ ka dəsɔp nyɛ, kɔ Yesu owosɛ yi. ³³ Kɔ yɔnɔk yɛlɛc yolukus fum nwe dərɔs, kɔ yɔnɔk yɛmbɛrɛ dəsɔp. Kɔ sɔp nyɛ fəp yontor kəyɛfɛ dətərɔ, kɔ yɔnɔk yotɔr dəkəba, kɔ yɛnɔgbətəsɛ, kɔ yɛfɛsɛ fəp. ³⁴ Ntɛ afum anɛ nənɔc-kɛk sɔp nyɛ nənənɔk ti mɔ, kɔ nɛyɛkɛ kɔ nənɔk nəlɔku ti dare danən kɔ aka sədare səkəsək. ³⁵ Kɔ afum nɛnder kəmɔmən tɔkɔ tɛnacɛpər di mɔ. Kɔ nɛnder nɔnɔ Yesu eyi mɔ, kɔ nɛmbɔp fum wəkɔ yɔnɔk yɛlɛc yɛnalukus darən mɔ, pəndɛ Yesu dəntɔf, pəbɛrnɛ yamos pəc-yɔ mes bel-bel, kɔ afum anɛ nɛnader kəmɔmən mɔ nənɛsɛ. ³⁶ Afum akɔ nənənənɔk mɛs mamɔkɔ mɛnacɛpər mɔ, nɛlɔmər akɔ nɛnader kəmɔmən tɔkɔ anayac kɔ mɔ. ³⁷ Kɔ afum a atɔf nɛ Kadara fəp nəlɔku Yesu a pəyɛfɛ ndaranən pəkɔ, bawo nənənənɔkanɛ kənɛsɛ. Kɔ Yesu ɛmbɛrɛ debil k'olukus. ³⁸ Fum wəkɔ Yesu ɛnalukɛ yɔnɔk yɛlɛc darən mɔ, ɛletsɛnɛ Yesu a pətam kəcɛ kɔ pəyi kɔ dəntɔf. Mba kɔ Yesu ombupərə kɔ pəc-loku: ³⁹ «Məlukus nɔnɔ ndaram. Məkɔ mɛc-loku afum tɔkɔ Kanu kəyɔn'am mɔ fəp.» Kɔ fum nwe ɔnɔkɔ pəlɔku dare disrɛ fəp mes məkɔ Yesu ɛnayɔnɛ kɔ mɔ.

Wan wəran wəka Sayirus, kə wəran wəkə ɛnagbuɛnɛ yamos ya Yesu mɔ (Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰ Yesu kəlukus kən, kɔ afum nənɔk nɛfaynɛ kɔ, bawo fəp fənɔc-kar kɔ. ⁴¹ Kɔ fum wəlɔma, pəc-we kɔ Sayirus, nwe ɛnayɔnɛ wəbɛ wəkə **dəkəkəpəs** mɔ, owur nde pəc-der. Kɔ Sayirus ɛfəntərə dəntɔf, k'osumpər Yesu wɛcək, pəc-letsɛnɛ kɔ kəwosɛ kəder ka kəlɔ kən.

⁴² Bawo ɛnayɔ wan wəran wəkən gbon, nwe ɛnasɔtɔ meren wəcɔ kɔ mɛrən mɔ, pəc-fi. Ntɛ ɛyɛfɛ kəkɔ mɔ, kɔ kənay kəmɛpɛnɛ kɔ han nɛc-yaməsər kɔ kənɛsəm. ⁴³ Wəran wəlɔma ɛnayi di, wəkəkɔ pəc-yak kəyɛfɛ ka meren wəcɔ kɔ mɛrən ta pənɔcəmbərəs-ɛ. Wəran nwe ɛnabɛrɛsɛ daka dən fəp nɔnɔ atən cəl nɛyɛ mɔ, nɛ tənɔsɔnɛ pataməs kɔ mɔ. Mba ali fum ɛnatam fɛ kətaməs kɔ. ⁴⁴ Kɔ wəran nwe ɔlɔtərnɛ Yesu tadarən, k'ɔnɔgbuɛnɛ dobol da duma dən. Gbənɔcana babəkɔ kɔ kəwur mɛcir kanɔkɔ kənayɛ kɔ mɔ kəsakɛ. ⁴⁵ Kɔ Yesu eyif: «Anɔ ogbuɛn'ɛm-ɛ?» Ntɛ afum fəp nɛmbupərə ti mɔ, kɔ Piyer oloku: «Wətəkɛ afum nənɔkɛl'am waca nwe fəp!» ⁴⁶ Kɔ Yesu oloku: «Fum wəlɔma ɔnɔgbuɛn'ɛm, bawo nɛcərə a fənɔntər fəlɔma fəwur'im dərɔs.» ⁴⁷ Ntɛ wəran nwe ɛnɔcərə a Yesu ɛnɔcərə fɔ fum ɔnɔgbuɛnɛ kɔ mɔ, k'ender pəc-yikɛ, k'ɛntɛmpɛnɛ Yesu wɛcək dəntɔf. K'oloku afum fəp fər kirin tes tɔkɔ tɛnasɔnɛ kɔ kəgbuɛnɛ ka duma da Yesu mɔ, kɔ tɔkɔ docu dən dɛnatamɛ gbənɔcana babəkɔ mɔ. ⁴⁸ Kɔ Yesu oloku kɔ: «Wan kem, kəlan kam kəyac'am, məkɔnɛ abəkək ɔforu.»

⁴⁹ Yesu eyi kəlɔk-loku kanɔkɔ, kɔ fum wəlɔma ɛnder kəyɛfɛ ka ndena wəbɛ ka **dəkəkəpəs** da dare, k'ender pəlɔku: «Wan kam efi, ali məntərəs fɛ sɔ wətəkɛ kəkɔ di.» ⁵⁰ Mba Yesu ɛnane fum nwe kəlɔku ka wəbɛ wəkə **dəkəkəpəs** defɛ da wan kən, k'oloku wəbɛ nwe: «Ta mənɛsɛ! Məlan gɛbɛcərəm, wan kam ɛntamɛ.» ⁵¹ Ntɛ nɛlɔlukus dɛkɛr mɔ, Yesu owosɛ fɛ fum kəbɛrɛ kɔ nkən mɛnɛ Piyer, San, Sak, wan wəran nwe kas kɔ kɛrɛ gɛbɛcərəm, nɔ ɛnawosɛ kəbɛrɛ nɔnɔ wan wəran wəfi nwe eyi mɔ. ⁵² Kɔ afum fəp nɛmbok nɛc-ləm pəcuy panən tetən. Kɔ Yesu oloku: «Ta nəbok! Efi fɛ, kədɛrɛ k'ɛndɛ.» ⁵³ Kɔ afum nɛyɛfɛ kəsɛlər Yesu, bawo afum anɛ nɛnacərə a wan wəran nwe efi. ⁵⁴ Kɔ Yesu osumpər wan wəran nwe kəca, k'olokɛ dim dɔpɔn: «Wəyɛcərə, məyɛfɛ!» ⁵⁵ Kɔ amera nən nɛnder kɔ, gbənɔcana babəkɔ k'ɛyɛfɛ, kɔ Yesu oloku a pasən kɔ yeri.

⁵⁶ Kɔ cusu cəwos akombəra aka wan wəran nwe, kɔ Yesu oloku ɲa a ta ɲalɔmər nwe o nwe nte tenɟepər mə.

9

Yesu osom acepse ɔn darəɲ wəco kɔ mɛrəɲ

(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

¹ Kɔ Yesu ewe Asom ɔn aɲe wəco kɔ mɛrəɲ, k'ɔsɔɲ ɲa fənɔntər kɔ kətam ka kəbɛləs yɔɲk yɛlɛc fəp, kələkɛnɛ kətam ka kətaməs ka docu. ² Kɔ Yesu osom ɲa kəkɔ-dəɲk **dɛbɛ da Kanu**, kɔ kətaməs ka docu. ³ K'oloku ɲa: «Ta nətəmpərənɛ daka o daka teta dɔpɔ, ta nətəmpər togbo, ta nətəmpər tɔlɔba, ta nətəmpər tocom, ta nətəmpər pəsam, ta nwe o nwe pətəmpər sɔma mɛrəɲ. ⁴ Nnɔ o nnɔ aɲkɔ-baɲ'un waca mɛrəɲ mə, nɔyi di, difɔ nəndekɔ-wur a nəsumpər dɔpɔ donu kəkɔ. ⁵ Nnɔ o nnɔ afum ɲantəkɔ-wos'on kəyi mə, kɔ nəndewur dare dadəkɔ-ɛ, nəkoɲ-kɔɲ wɛcək wonu, itɔ endeyɔnɛ sede nnɔ ɲayi mə. ⁶ Kɔ asom aɲe ɲawur ɲac-kət sədare; ɲac-dəɲk toloku tətɔt ta Kanu, ɲac-taməs acuy mofo fəp.

Pəciyanɛ pa Herodu

(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

⁷ Nte Alkaly Herodu ene mes mme meɲc-cepər mə, kɔ pəɲciyanɛ kɔ. Bawo alɔma ɲaɲc-loku a Saɲ entime afi daco; ⁸ alɔma ɲac-loku, a Eliya eder, alɔma ɲac-loku, a wədəɲk wəka Kanu wəcəkɔ-cəkɔ wəlɔma oluksərɛ sɔ kəder. ⁹ Kɔ Herodu nkən oloku: «Inagbinti Saɲ domp! Anɔ ɔyɔnɛ fum wəkawɛ aɲloku tetɔn mə-ɛ?» Kɔ Herodu ɛfaɲ kənəɲk kɔ.

Yesu kəsəɲe ka afum wul kəcamət (5000) kənɛmbərə

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-34; Saɲ 6:1-14)

¹⁰ Kɔ asom ɲander ɲalukɛ Yesu təkɔ ɲanayɔ mə fəp. Kɔ Yesu ɛlɛk ɲa kɔ ɲawurnɛ kəsək, ntende dare da Betsayida. ¹¹ Kɔ afum ɲaɲcərə kəwur kəɲan kɔ ɲaɲcepse ɲa darəɲ. Kɔ Yesu owosɛ ɲa kəder, k'ɔɲkɔ pəc-loku ɲa teta **dɛbɛ da Kanu**, k'entaməs sɔ aɲe ɲanatɔ-tamɛ mə. ¹² Nte dec deyɛfɛ kəkələ mə, kɔ Asom ɔn ɲalɔtərɛ kɔ

ɲac-loku: «Məyɔ ɔɲ məsak afum akanɛ ɲakɔ ɲatɛn dəkədirɛ kɔ yeri nde sədare nse səɲkɛl nnɔ mə; bawo dətɛgbɛrɛ ayi wəkawɛ.» ¹³ Kɔ Yesu oloku ɲa: «Nəna nəsɔɲ ɲa yeri.» Kɔ Asom ɔn ɲaloku kɔ: «Cəcom kəcamət kɔ lop mɛrəɲ gbəcərəm yɔ səyɔ, məfaɲ ɔɲ a səkɔ səwayɛ kənay kanɛ yeri ba?» ¹⁴ Mba afum aɲe ɲaɲc-bəp afum wul kəcamət (5000). Kɔ Yesu oloku Asom ɔn: «Nəyɔ ɲa ɲalɔɲkanɛ afum 50-50.» ¹⁵ Kɔ asom ɔn ɲayɔ təkɔ Yesu ɛnaloku ɲa kəyɔ mə, kɔ ɲandəs ɲa fəp. ¹⁶ Kɔ Yesu ɛlɛk cəcom nce kəcamət kɔ lop nye mɛrəɲ, k'eyɛkti fər dareɲc, k'ontolane yeri nye nnɔ Kanu kəyi mə. Kɔ tɛyɛfɛ dənda k'entipi yeri nye a k'endesɔɲəs yi acepse a ɲayerəs kənay kanɛ. ¹⁷ Kɔ afum akakɔ fəp ɲandi yeri nye kɔ ɲanɛmbərə. Nte anawɛtəs yeri yɛlɔpəs nye mə, yɛnayɔ cəfala wəco kɔ mɛrəɲ.

Piyer oloku a Yesu ɔyɔnɛ nwe Kanu kəyɛk-yɛk mə

(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

¹⁸ Dəsək dɔlɔma Yesu **pəc-lok-lokər Kanu** taciɲa, acepse ɔn darəɲ ɲalɔɲkanɛ kɔ kəsək. Kɔ Yesu eyif ɲa: «Toloku ta afum, anɔ iyɔnɛ-ɛ?» ¹⁹ K'acepse ɔn darəɲ ɲaloku kɔ: «Nte alɔma ɲaloku mə, a Saɲ wəgbət afum dərɔmun məyɔnɛ, k'alɔma ɲaloku a Eliya məyɔnɛ; alɔma a wədəɲk wəka Kanu wəcəkɔ-cəkɔ wəlɔma ɔ məyɔnɛ nwe ɛyɛfɛ afi daco mə.» ²⁰ Kɔ Yesu eyif ɲa sɔ: «Kɔ cəkɛ cɔ nəna nəɲcɛm-cɛmnɛn'em kəyɔnɛ-ɛ?» Kɔ Piyer oloku Yesu: «Wəyɛk-yɛk wəka Kanu məyɔnɛ.»

Yesu kəcam defi dɔn kɔ kədəyɛfɛ kən afi daco

(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

²¹ Kɔ Yesu entɲ-tɲ ɲa kəcaɲkɛ ti, ta ɲaloku ti fum o fum. ²² K'ɔnɔcər a pənamar dis dɔlɔl Wan ka fum bel-bel; abeki, alɔɲnɛ aɲɔɲ kɔ atəkɛ sariyɛ ɲabeləs kɔ; padif kɔ; pəyɛfɛ defi tataka tɔn ta maas.

²³ K'oloku afum fəp nte: «Kɔ fum ɛfaɲ kəcep's'em-ɛ, wəkayɛ pəsak kəcɛm-cɛmnɛ tetɔn ta sərka, wəkayɛ pəwosɛ kəsak məfaɲ mən pəwosɛ

kətərə han pəfi * dəsək o dəsək, pəcəm'em darəŋ. ²⁴ Bawo, nwe o nwe efan kəyac kəyi doru kən mə, kəŋsalpər kə; mba nwe o nwe ɔ kiyi kən doru kəsalpər kə tetem mə, eyac ki. ²⁵ Ake təyɔ fum kəsətə kən doru dandə fəp-ε, kə pəyənə fə wəkayi eyi kəgbalənə kə pəyənə fə ti wəkayi pəc-ləsərne-ε? ²⁶ Nwe o nwe elapərn'em kə moloku mem, Wan ka fum endekə-sədəmne-wose kəyac mənə wəkayi k'endeder **pəmot pa pələl pa dəb**ε da Papa-ε, kə melekεε mecempi. ²⁷ Icloku nu kançe: Afum akin akin ŋayi nnə kəfo kanke ane ŋantədewak defi ta ŋantanəŋk **dəb da Kanu** mə.»

Piyer, Saŋ kə Sak ŋanəŋk Yesu pəyi pəmotu pa debeki da Kanu disrε
(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

²⁸ Nte Yesu oloku moloku maməkə mə, kə mata camət-maas meŋcepər, k'elek Piyer, Saŋ kə Sak, kə ŋampe tərə kəronj **kək-łok-łokər Kanu**. ²⁹ Yesu eyi kəsali, kə kəro kən kesəkpər, kə yamos yən yənəŋkanə kəferε yoc-motər-motər. ³⁰ Pəwon fε kə afum merəŋ ŋayefe kəlok-loku kə nkən: Musa kə Eliya ŋanayi, ³¹ ane anç-nəŋk **pəmot pa pələl** pa debeki da Kanu disrε mə. Ŋac-loku Yesu kəkə kən nke kəŋkəyi Yerusalem mə. ³² Tetəŋne Piyer k'asol ən ŋac-dire pəpəŋ; nte ŋantime mə, kə ŋanəŋk Yesu pəmot pa debeki da Kanu disrε, kə afum merəŋ akə ŋanacəme kə nkən mə. ³³ Tem nte afum akəkə merəŋ ŋanç-gbeyenε kə Yesu mə, kə Piyer oloku kə: «Wətəkse pəntese su kiyi ka nnə. Səcəmbər **cəbal cəcpe-cəp**ε maas, ŋin ŋam, ŋin ŋa Musa, kə ŋin ŋa Eliya.» Piyer enacəre fε nte oŋc-loku mə. ³⁴ Nte oŋc-loku tatəkə mə, kə kəp kənder kəgbəpərne ŋa kə kənese kəsumpər acəpse a Yesu darəŋ nte ŋananəŋk kəp kanke kəc-der kəgbəpərne ŋa mə. ³⁵ Kə dim dowur kəp kanke disrε, doc-loku: «Wəkawe ɔyənə wan kem, nkən iyek-yek: Nəcəŋkəl kə!» ³⁶ Nte ane dim dadəkə mə, k'anəŋk Yesu pəcəme sona. K'acəpse a Yesu darəŋ ŋançanç

ali fum enaloku fε sə wəkos təloma nte enəŋk mə mata maməkə.

Yesu kətaməs ka wan nwe ŋəŋk ŋələc ŋenatoŋkulu-toŋkulu

(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

³⁷ Dəckəsək nte ŋantor kəyefe dətərə mə, kə afum alarəm ŋander kədəfayne Yesu. ³⁸ Kə fum wəloma oŋkulərne kənay kanke daccə: «Wətəkse iletsen'am məməmən wan kem, bawo wəkin wəkawe gbonj iyə. ³⁹ Ŋəŋk ŋələc ŋəloma ŋembere kə, kə ŋəsəŋe kə kəkule-kule gbəŋcana babəkə, kə ŋeyikəc kə pəpəŋ, kə ŋəsəŋe kə kəfoc kəwur kə dəkusu; kə ŋələləs kə dis, a kə ŋendesak kə. ⁴⁰ Iletsenε acəpse-am darəŋ kəbeləs ka ŋi, mba ŋantam fε ti.» ⁴¹ Kə Yesu oŋkulərne: «Nəna afum alεc a tem tante, atələŋ Kanu, tem cəke tə pəmar sə iyi kə nəna-ε? Tem cəke tə pəmar sə itəmpər te tonu-ε? Məkere wan kam nnə.» ⁴² Nte wan wəkəkə oŋc-lətərne Yesu mə, kə ŋəŋk ŋenəŋbal kə dəntəf kə ŋeyikəc kə pəpəŋ. Mba kə Yesu enəŋbəŋ-gbəŋər ŋəŋk ŋələc ŋanəkə, k'entaməs wan wəkəkə, k'əsəŋ kə kas. ⁴³ Kə cusu cəwos afum fəp kənəŋk ka fənəntər fəpəŋ fa Kanu.

Yesu kəgbəkəre kən kəloku defi dən

(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Nte mes maməkə Yesu oŋc-yə mə mec-ciyenε afum mə, k'oloku acəpse ən darəŋ: ⁴⁴ «Nəna nəsu ləŋəs, nəcəŋkəl bel-bel moloku mame: Kəber k'ander Wan ka fum afum dəwaca. ⁴⁵ Mba acəpse ən darəŋ ŋanacəre fε tedisrε ta toloku tatəkə oŋc-loku mə; tenagbəpne ŋa, nte tənəŋe ta ŋançəre ti mə. Kə ŋanese kəyifət kə tedisrε ta toloku tatəkə.

Anə ecepər nu fəp-ε?

(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

⁴⁶ K'acəpse ən darəŋ ŋayefe kəyifətene nte tənəŋe ŋacəre nwe ençepər ŋa dəkəcəme mə. ⁴⁷ Yesu nwe enacəre mecəm-cəmne mme meyi ŋa dəcor mə, elek wan wəfət wəkin, k'ənçəmbəpərne kə. ⁴⁸ Kə Yesu oloku ŋa: «Nwe o nwe eban wan wəkawe

* **9:23** «kəgbəŋne kətək ka gbekε kən» = ti disrε: «kəwose kəsəŋne defi dəsək o dəsək pəmə təkə Yesu enayə ti mə.»

kɛbanj kɛtɔt tetem, ɛmban'im ina sɛrka pɛtɔt; nwe o nwe ɛban'im, ɛmbanj wɛkɔ osom'im mɔ. Bawo fum wɛkɔ ɛnjɛɛmbɛrnɛ dɛkɛɛmɛ dɛfet mɔ, ɔyɔnɛ wɛkɔ ɛnɛɛpɛr nu fɛp.»

*Nwe ɔntɔc'am mɔ, ɛfan'ɛm
(Mk 9:38-40)*

⁴⁹ Kɔ Sanj ɛlɛk moloku k'oloku: «Wɛtɛkɛ sɛnanɛnjɛk fum wɛlɔma pɛɛbɛlɛsɛ yɔnjɛk yɛlɛɛ tɛwɛ tam; kɔ sɛfanj kɛmɔnɛ kɔ, bawo wɛkɛyɛ ɛnjɛɛmɛ f'am darɛnj pɛmɔ sɛna.» ⁵⁰ Kɔ Yesu oloku kɔ: «Ta nɛmɔnɛ kɔ ti; bawo fum nwe ɔntɔc'am mɔ, ɛfan'ɛm.»

*Dare dɔlɔma da Samari kɛfati kɛbanj
ka Yesu*

⁵¹ Ntɛ dɔsɔk dɛlɛk da Yesu doru dɔnjɛ-lɔtɛs mɔ, k'olokunɛ a mɛnɛ pɛkɔ Yerusalem gbɛs. ⁵² K'osom afum alɔma ɛyɛ kɔ kirinj. Kɔ akakɔ ɛyɛ kirinj kɔ ɛnjɛkɔ ɛjɛbɛp dare da Samari dɔlɔma, ntɛ tɔnjɛsɔnjɛ ɛjalɔmpɛsnɛnɛ kɔ mɔ. ⁵³ Mba kɔ aka dare dadɔkɔ ɛjɛfati kɛbanj kɔ, bawo Yerusalem ɛnjɛɛ-kɔ. ⁵⁴ Ntɛ afum ɛnjɛ ɛnjɛnɛnjɛk ti mɔ, ɛɛpɛsɛ a Yesu darɛnj, Sanj kɔ Sak ɛjaloku: «Wɛtɛkɛsɛ, mɛfanj sɛlɔku nɛnjɛɛ dɔtor kɛyɛfɛ dɛkɛm dɛlɛsɛr ɛjɛ?» ⁵⁵ Kɔ Yesu ɛnjɛkɛfɛlɛ k'ɛntɛfɛrnɛ ɛjɛ, k'ɛgbɛnjɛ-gbɛnjɛr ɛjɛ. ⁵⁶ Kɔ ɛnjɛyɛfɛ kɔ ɛnjɛnjɛkɔ dare dɔlɔma.

*ɛnjɛ ɛfanj kɛɛmɛ Yesu darɛnj mɔ
(Mt 8:19-22)*

⁵⁷ Ntɛ ɛjanayɛ dɔpɔ kɛkɔ mɔ, kɔ fum wɛlɔma oloku kɔ: «ɛnjɛɛm'am darɛnj nnɔ o nnɔ mɛnjɛkɔ mɔ.» ⁵⁸ Kɔ Yesu oloku kɔ: «Yɛtɛrɛr yɔyɔ bi kɔ bɛmp yɔyɔ wɛlɔ wa yi; mba Wan ka fum ɔyɔ fɛ nnɔ ɛntam kɛbɔɛɛ dɔmp mɔ.» ⁵⁹ Kɔ Yesu oloku fum wɛlɔma: «Mɛɛɛm'am darɛnj.» Kɔ fum wɛkɛkɔ oloku kɔ: «Wɛtɛkɛsɛ, mɛwɔs'ɛm kɛrɛsna ikɔ iwup papa kem.» ⁶⁰ Kɔ Yesu oloku fum wɛkɛkɔ: «Mɛsɛk afi ɛjawup afi; kɔ mɛna, mɛkɔ mɛdɛnjɛk **dɛbɛ da Kanu.**»

⁶¹ Kɔ fum wɛlɔma oloku: «Kɛɛɛm'am k'inder darɛnj Wɛbɛ, mba mɛkar ikɔ kɛrɛsna ɛlɛmbɛrnɛ aka kɛlɔ kem disrɛ.» ⁶² Kɔ Yesu oloku kɔ: «Nwe

o nwe ɛdɛbɛftɛ ɛna a wɛkɛyɛ pɛɛmɔmɔn tadarɛnj, ɛntɛsɛ fɛ kɛdɛnjɛk ka **dɛbɛ da Kanu.**»†

10

*Kɛsom ka ɛɛpɛsɛ darɛnj 72
(Mt 10:7-16)*

¹ Ntɛ tatɔkɔ tɛnjɛɛpɛr mɔ, kɔ Wɛbɛ ɛyɛk-yɛk sɔ afum 72 alɔma, k'osom ɛjɛ mɛrɛnj mɛrɛnj ɛyɛ kɔ tɛkirinj kɛkɔt ka sɛdare kɔ mɔfo fɛp mme pɛnamar kɔ kɛkɔ mɔ. ² K'oloku ɛjɛ: «Dɛlɛ dɛtɛl dɛmbɛk, mba atɛl ɛjɛmpɛɛ. Nɛlɛtsɛnɛ wɛkɛ dɛlɛ dɛtɛl dɛndɛ, pɛsɛk atɛl ɛjɛdɛ ɛjɛtɛl dɛlɛ dɔn. ³ Awa! Nɛkɔ, ɛsɛk'un nɛkɔ pɛmɔ ntɛ ɛnjɛsɛk ɛkɛsɛyɛ calma dɛɛɛ mɔ. ⁴ Ta nɛtɔmpɛrɛnɛ pɛsɛm pa dɛlɛk, ta nɛtɔmpɛrɛnɛ lɔba, ta nɛtɔmpɛrɛnɛ ɛɛftɛ, ta nɛyɛfɛnɛ sɔ kɔ fum o fum dɔpɔ. ⁵ Kɛlɔ nkɛ o nkɛ nɛndɛkɔ-bɛrɛ mɔ, nɛkulɛ kɛrɛsna: «Kanu kɛbɛrɛsɛ pɛforu kɛlɔ kanjɛ!» ⁶ Kɔ pɛyɔnɛ, fum wɛkɛ pɛforu ɛyɛ kɛlɔ kanjɛkɔ-ɛ, pɛforu ponu pɛnjɛ kɔ kɛrɔnj; kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, pɛforu pɛpɛkɔ poluksɛrn'on. ⁷ Nɛyɛ kɛlɔ kanjɛkɔ, nɛdi yɛrɛ, nɛmun domun da kɛlɔ kanjɛkɔ; bawo pɛmar pɛsɔnj wɛbɛɛ kɛway kɔn. Ta nɛɛ-cal-cali wɛlɔ dɛ! ⁸ Dare ndɛ o ndɛ nɛbɛrɛ a pɛban'un mɔ, nɛdi yɛrɛ yɔkɔ ɛnjɛsɔnj'un mɔ. ⁹ Nɛtamɛs ɛɛyɛ akɔ ɛnjɛ di mɔ, nɛlɔku ɛjɛ: «**dɛbɛ da Kanu** dɔlɔtɛrn'on.» ¹⁰ Dare ndɛ o ndɛ nɛkɔ ta ɛmban'un mɔ, nɛkɔ ndɛ ɛbanjɛkɔ ɛnjɛnɛn nɛlɔku: ¹¹ «Sɛnjɛkɔnjɛr'un kɛbɔf ka dare donu ali nkɛ kɛsɔptɛ su dɛwɛɛɛk mɔ, sɛluks'on ki; nɛtam kɛɛrɛ a **dɛbɛ da Kanu** dɔlɔtɛrnɛ.» ¹² ɛɛ-lɔk'un a dɔsɔk dadɔkɔ, tɔyɔ ntɛ ɛndɛyɔ dare dadɔkɔ mɔ, tɛndɛyɛnjɛk tɛɛɛpɛr ta Sodom.»

*Sɛdare nɛsɛ sɛfati kɛlanj mɔ
(Mt 11:20-24)*

¹³ «Pɛlɛɛɛr'am mɛna dare da Kɔrasin! Pɛlɛɛɛr'am mɛna, dare da Bɛtsayida! Bawo **mes mɛwɛy-wɛy mme Kanu kɛmmɛntɛr** ɛyɔ nnɔ ndorɔnu mɔ, m' ɛnɛyɔ sɛdare sa Tir kɔ Sidɔnjɛ-ɛ, kɔ ɛjanɛsɛkɛpɛr mɛra pɛwɔn, ɛjɛɛmɛ pɛlɔmpu darɛnj, ɛjɛbɛrnɛ yɛmɔs yɛnjɛn ya kɛbal, ɛjɛndɛ

† 9:62 «ɛntɛsɛ fɛ kɛdɛnjɛk ka dɛbɛ da Kanu» kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, «ɛmar fɛ dɛbɛ da Kanu.»

ḡaməŋcne! 14 Itə endesəŋe dəsək da kiti ka Kanu dadəkə, pəfədeyənkar Tir kə Sidəŋ pəmə nəna. 15 Kə mənə, dare da Kapərnayum, mənəcem-cemne a andekə-pən'am haŋ dareŋc? Ala! Andekə-tor'am dəntəf haŋ nnə afum aŋi ḡayi mə. 16 Nwə eŋcəŋkəl'un mə, eŋcəŋkəl'im. Kə nwə eŋwenəs'un mə, ewenəs'im, k'ewenəs wəkə osom'im mə.»

Kəlukus ka acəpsə darəŋ 72

17 Kə afum 72 aŋe anasom mə ḡalukus pəbotu disre kə ḡaloku: «Wəbe! Ali yəŋk yelec fəp yenayi su dəntəf tewe tam.» 18 K'oloku ḡa: «Indenanəŋk Sentani kətempene kəyefe dareŋc pəmə təkə pəŋmot mə. 19 Nəcəŋkəl: Isəŋ'un kətam kəkət ka bok kə mekəleŋcər kəron kələkene fənəntər fa ater anu fəp, daka o daka dəfətam kəyams'on ti. 20 Mba ta pəbət'un nte yəŋk yelec yeyi nu dəntəf mə, mba pəbət'un nte aŋcic mewe monu nde dareŋc, ndena Kanu mə.»

Pəbotu pa Yesu

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

21 Tenatəŋne, **Amera** Nəcempi ḡa **Kanu** ḡəsəŋe pənaŋkane kəbət Yesu, k'oloku: «Inyek-yekəs'am, Papa, Wəbe wəka dareŋc kə dəntəf, nte məmeŋkər abeki kə asoku səbomp mes mame, a kə məmentər mi awut afət mə. Ey, Papa, bawo tatəkə tə məfaŋ ti. 22 Ic-lok'un a Papa kem ember'im ca fəp dəwaca. Nwə o nwə eŋcəre fe nwə əyənə Wan mə, kə pəntəyənə Papa-e; nwə o nwə eŋcəre fe sə nwə əyənə Papa mə, kə pəntəyənə Wan-e, kə afum akə Wan eŋfaŋ kəloku ti mə.»

23 Kə Yesu eŋkafəle k'entəfərne acəpsə ən darəŋ, k'eyel dim, pəc-loku ḡa: «Pəmbət fər yəkə yeŋnəŋk məkə nəyi kənəŋk mə! 24 Bawo adəŋk a Kanu kə abe a təf yeləram ḡanafaŋ kənəŋk mme nəyi kənəŋk mə, mba ḡanaŋəŋk fe mi; ḡanafaŋ kəne mme nəyi kəne mə, mba ḡanane fe mi.

Capafə ca wəSamari wətət

25 Kə wətəkse sariye wəloma eyefe k'oloku Yesu, nte efaŋ kəcəpe kə

towul mə. K'eyif Yesu: «Wəbe, cəke cə pəmar iyə kəsətə ka kəyi wəyeŋ katina-e?» 26 Kə Yesu eyif kə: «Cəke cə aŋcic nde buk ba sariye-e? Cəke cə mənkarəŋ bi disre-e?» 27 Kə fum nwə oloku Yesu: «Pəmar məbətəre Wəbe Kanu abəkəc ḡam fəp, amera ḡam fəp, fənəntər fam fəp, kə kəsək kam domp fəp. Kə telip-e, məbətər wəŋc'am pəmə təkə məmbətərne mənə sərka mə.» 28 Kə Yesu oloku kə: «Məloku ti bel-bel, məyə tatəkə nte təŋsəŋ'am kəyi wəyeŋ katina mə.» 29 Mba nte wəbe wəka sariye nwə efaŋ kəmentər dolompu dən mə, k'eyif Yesu: «Anə əyənə wəŋc'im-e?» 30 Kə Yesu əŋgbəkəre moloku k'oloku: «Fum wəloma enayefe Yerusalem pəc-kə Yeriko. Kə afum wəkəkə əŋkə pəberə afum alec dacə, kə afum alec akakə ḡambaŋər kə daka dəkə enatəmpər mə fəp, kə ḡasut kə haŋ pəc-but kəfi, kə ḡasumpər dəpə kə ḡaŋkə. 31 Kə tosurene wələŋne wəloma osolne sə dəpə din dadəkə; nte wələŋne nwə enəŋk fum wəkə anasut mə, k'əŋcəpər dəpə ntende pəbəle kə. 32 Kə wəLewy wəloma ender sə kəfo kin kaŋkə; kə wəkəkə sə enəŋk fum nwə, kə nkən sə eŋcəpər ntende pəbəle kə. 33 Kə wəSamari wəloma nwə əŋc-kə delek mə, ender pəbəp fum wəkawə nte enəŋk kə mə, kə nənəfər deyi kə. 34 Kə wəSamari nwə ələtərne fum nwə, k'oləŋər ruŋc yən member, k'əmbəy yi moro; k'esektər yi. Kə wəSamari nwə elek fum wəkəkə k'enden kə pəkətene pən kəron, k'əŋkekəre kə karwaŋse kəloma, k'əŋkə pəboc kə di, k'əŋcəme tetən. 35 Dəckəsək kə wəSamari nwə owure gbəleŋ mərəŋ ba pəsam, k'əsəŋ bi wəka karwaŋse. K'oloku kə: «Məgbəkəre kə, mpe o mpe mendesəŋ kə mə, indeluks'am pi dəkəlukus dem.» 36 Kə Yesu ənəcər: «Afum akaŋe maas dacə anə ə mənə mənəcem-cemne kəyənə ka wəŋc ka fum wəkə afum alec ḡanasut mə?» 37 Kə wəbe wəka sariye nwə oloku: «Nwə enamentər kə amera ḡobotu mə.» Kə Yesu oloku wəbe wəka sariye nwə: «Awa, mənə sə məkə məyə

tatɔkɔ.»

Yesu ndena Marta kɔ Mari

³⁸ Yesu ɲayi dɔpɔ kɔkɔ kɔ acɛpɛɛ ɔn darɛn, kɔ ɲambɛɛ dare dɔlɔma, kɔ wɛran wɛlɔma pɛc-we kɔ Marta, embɛn kɔ nde ndɔrɔn. ³⁹ Marta ɛɲayɔ wɛɲɔ wɛran wɛlɔma nwe aɲ-we Mari mɔ, kɔ wɛɲɔ nwe ɔɲkɔ pɛndɛ Wɛbɛ dɛntɔf, pɛc-cɛɲkɛl moloku mɔn. ⁴⁰ Marta nkɔn pɛsumpɛr yɛbɛc yɛlarɛm. Kɔ Marta ender pɛloku Yesu: «Wɛbɛ tɔfɔtɔrɛs'ɛm tantɛ wɛɲɔ'im wɛran ende pɛnd'am dɛntɔf pɛsakɛr'em yɛbɛc yaye sona mɔ? Mɛloku kɔ pɛdɛ pɛmar'im.» ⁴¹ Kɔ Yesu oloku kɔ: «Marta, Marta! Mɛyi kɛcɛm-cɛmɲɛ kɔ kɛsimɛ tɛta mes mɛlarɛm. ⁴² Mba tes tin gbɔɲ tɔyɔ dɛkɛcɛmɛ. Mari ɛlɛk da pɛntɛɛ mɔ, afɔsɔ-bɛɲɛr kɔ dɛnda.»

11

Yesu kɔ sali

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

¹ Dɔsɔk dɔlɔma Yesu **pɛc-lok-lokɛr Kanu** kɛfo kɛlɔma. Ntɛ elip mɔ, kɔ wɛcɛpɛɛ kɔn darɛn wɛlɔma eyif kɔ: «Wɛtɔkɛɛ, mɛtɔkɛɛ su kɛlok-lokɛr Kanu, pɛmɔ tɔkɔ Saɲ ɛnataɛkɛɛ acɛpɛɛ ɔn darɛn kɛlok-lokɛr Kanu mɔ.» ² Kɔ Yesu oloku ɲa: «Kɔ nɛndɛ kɛc-lok-lokɛr Kanu-ɛ, nɛloku: Papa!

Pacɛɛ decɛmpɛ da tɛwɛ tam;

Dɛbɛ dam dɛdɛr!

³ Mɛc-sɔɲ su dɔsɔk o dɔsɔk kɛcom kosu ka dɔsɔk;

⁴ Mɛɲaɲɲɛnɛ su kiciya kosu!

Awa, sɛna sɔ, sɛɲaɲɲɛnɛ nwe o nwe ɛɲciyanɛ su mɔ.

Ta mɛsak su sɛcɛm-cɛmɲɛ kɛciya.»

⁵ Kɔ Yesu oloku ɲa sɔ: «Anɔ ɛntam kɛyɔ wɛkos wɛkin nu dacɔ, nwe ɛɲyɛfɛ cɛk-cɛk pɛkɔ pɛbɛp wanapa kɔn nde ndɔrɔn pɛc-loku kɔ: «Wanapa mɛbɛr'im cɛcom maas, ⁶ bawo wɛbɔt kem wɛlɔma edɛr nde nderem cɛk-cɛk caɲcɛ, mba ali paka iyɔ fɛ mɲɛ ɲɲɔɲ kɔ pɛdi mɔ.» ⁷ Kɔ wanapa kɔn wɛkɔkɔ, eyi dukɛlɔ mɔ oloku kɔ: «Ta mɛtɔrɛs'im! Aɲgbɔt kumba, sɛfɛntɛrɛ kɔ awut'em, ifɔtam kɛyɛfɛ isɔɲ'am cɛcom,» ⁸ ic-lok'un ti: Ali pɛyɔnɛ fɔ

ɔfɔyɛfɛ pɛsɔɲ kɔ ci bawo wanapa kɔn ɔfɔ, endɛyɛfɛ pɛsɔɲ kɔ daka o daka ndɛ ɛfan mɔ, bawo wanapa kɔn ɛɲgbɛc gbɛs a mɛnɛ pɛsɔɲ kɔ. ⁹ Kɔ ina, ilok'un: Nɛtɔla, aɲsɔɲ'un; nɛtɛn, nɛɲɲɛɲk; nɛsut-sut kumba, aɲgbite nu. ¹⁰ Bawo mɛna nwe mɛntɔla mɔ, amɲoc'am; mɛna nwe mɛntɛn mɔ, mɛɲɲɛɲk; pagbite nwe ɔɲsut-sut kumba mɔ. ¹¹ Kas kɛrɛ kɛyi nu dacɔ, nke wan kɔn ontɔla kɔ alop, pɛsɔɲ kɔ abok mɔ? ¹² Kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, wan kɔn pɛtɔla kɔ amɛs ɲɛgbɛɲ, nkɔn pɛsɔɲ kɔ tekɛlɛɲcɛr? ¹³ Kɔ pɛyɔnɛ fɔ nɛna aɲɛ nɛlɛcɛ mɔ, nɛɲcɛrɛ kɛsɔɲ awut anu ca yɔtɔt, ta ake tɔ Kas nke kɛyi nde dareɲɔ mɔ, kɛɲkɛsɔɲ Amera ɲɛcɛmpɛ ɲɔn aɲɛ ɲaɲwɛr kɔ ɲi mɔ!»

Yesu kɛlukɛ moloku ma yɛm nyɛ anabɔɲcɛ kɔ mɔ

(Mt 12:22-30; Mk 3:22-27)

¹⁴ Dɔsɔk dɔlɔma Yesu pɛc-bɛlɛs ɲɔɲk ɲɛlɛc ɲɛ ɲɛnasɔɲɛ fum wɛlɔma kɛtɔ-lok-loku mɔ. Ntɛ ɲɔɲk ɲɛlɛc ɲaɲɔkɔ ɲowur kɔ mɔ, kɔ wɛtɔlok-loku wɛkɔkɔ olok-loku, kɔ pɛɲciyanɛ afum. ¹⁵ Mba kɔ afum alɔma ɲaloku: «Bɛlɛbul wɛbɛ wɛka yɔɲk yɛlɛc, ɛmbɛlɛ yɔɲk yɛlɛc.» ¹⁶ Ntɛ alɔma ɲafan kɛsumpɛr kɔ dɛmoloku mɔ, kɔ ɲaloku kɔ a pɛmɛntɛr **tɔyɔ tɛgbɛkɛr tin ntɛ tɛɲ**mentɛr **a Kanu kɛsom kɔ mɔ.** ¹⁷ Mba ntɛ Yesu ɛnacɛrɛ pɛcɛm-cɛmɲɛ paɲan mɔ, k'oloku ɲa: «Dare ndɛ aka di ɲandɛyɛfɛrɛnɛ taɲan mɔ, dɛɲlɛpsɛr kɛlɛcɛ. Wɛlɔ wa di wɛtɛmpɛnɛ win win. ¹⁸ Kɔ pɛyɔnɛ fɔ Sɛntani eyi kɛyɛfɛrɛnɛ kɔ nkɔn sɛrka-ɛ, cɛkɛ cɔ dare dɔn dɛntam kɛtɛsɛ-ɛ? Bawo nɛloku a Bɛlɛbul imbɛlɛ yɔɲk yɛlɛc. ¹⁹ Kɔ pɛyɔnɛ fɔ ina Yesu, Bɛlɛbul imbɛlɛ yɔɲk yɛlɛc-ɛ, awut anu ɔɲ, anɔ ɔ ɲambɛlɛ yɔɲk yɛlɛc-ɛ? Itɔ ɔsɔɲɛ ntɛ ɲa yati ɲande kiti nu mɔ. ²⁰ Mba kɔ pɛyɔnɛ fɔ fɛnɔntɛr fa Kanu fɔ imbɛlɛ yɔɲk yɛlɛc-ɛ, **dɛbɛ da Kanu** dɛdɛr haɲ ɲnɔ nɛyi mɔ. ²¹ Kɔ fum wɛka fɛnɔntɛr ɔntɛmpɛr posutɲɛnɛ-ɛ, ombum daka dɔn bel-bel ta tɔlɔm o tɔlɔm tɛnɔɲk di-ɛ. ²² Mba kɔ fum wɛlɔma nwe embɛk kɔ fɛnɔntɛr

ender pəsut kə kəyefərəne pətam kə-ε, wəkakə embənjər kə yosutənene yən nyε enalanj mə, pələk ca yən fəp pəyerəs. ²³ Nwε ɔntəyi kə ina mə, enter'im; mba nwε ɔntəlɔŋkan'em mə, mənjsaməsər'em.»

Kəlukus ka nənjk nɛlɛc
(Mt 12:43-45)

²⁴ «Nte nənjk nɛlɛc nənjkə ɲowur fum nwε dərɪs mə, ɲɔc-kə ɲec-der ɲec-cepər-cepər mofo mowosu, ɲec-ten dəkəyi. Kə ɲəntəsətə, kə ɲoloku: «Ilukus nde kələ kem nke inayefe mə.» ²⁵ Nte ɲolokus mə, kə ɲebəp kələ kanjka pafən ki, palompəs di bel-bel. ²⁶ Awa! Kə nənjk nɛlɛc nənjkə ɲənjkə, ɲeten akos anj yənjk yeɛc camət-mɛrən nyε yenanankane kələcε yetas ɲi mə; kə ɲosole yi kə yender yeɛcəme fum nwε darən. Awa, kə pələc pənankane fum wəkakə pətəs təkə pənayi kə mə.»

Pətət posoku

²⁷ Yesu eyi kəloku moloku maməkə, kə wəran wələma ɔŋkulərne kənay ka afum akakə daco: «Pəbət kor nke kənbəkəs'am mə, kə mɛsɛ mme anaməsər'am mə!» ²⁸ Mba kə Yesu ɔŋkule: «Pəbət anj nənjkənjkəl toloku ta Kanu, ɲamənjkərne ti mə!»

Kəwe ka tɔyɔ tɛgbəkərɛ tɔləma nte tɛyɛfɛ nde Kanu kəyi mə
(Mt 12:38-42)

²⁹ Nte kənay kənjk-mɛpnɛ Yesu mə, kə ɲayefe kəloku: «Afum a ndəkəl ɲantese fe; tɔyɔ tɛgbəkərɛ nte tɛyɛfɛ ndena Kanu mə tɔ ɲafən kənənjk; mba ali tin afəsə-mentər ɲa kə pəyənɛ fe ta Yunusa-ε. ³⁰ Bawo təkə teta Yunusa tenayənɛ aka Ninewe tɔyɔ tɛgbəkərɛ mə, itə teta Wan ka fum tendesə-yənɛ afum a tɛm tantɛ tɔyɔ tɛgbəkərɛ. ³¹ Dəsək da kiti, wəbera wəka kəca kətət (kə mənɛfərne nde dec dempe mə), endetime tɛm ta kiti, pəcəme afum a ndəkəl fər kirin. Endeyemsənɛ ɲa, bawo kəfo kəbəl-bolu ka dare dələma k'ɛnayefe k'ender kəcənjkəl kəcərə pəkət ka Sulemany. Mba

fum eyi nnə nwε ɛŋcepər Sulemany mə! ³² Dəsək da kiti, afum aka Ninewe ɲandəkə-yefər afum a ndəkəl ɲayemsənɛ ɲa, bawo aka Ninewe ɲanasəkpər məyɔ manjan, kə ɲancəme pələmpu darən, nte ɲanane moloku ma Yunusa mə. Mba wələma eyi nnə nwε ɛŋcepər Yunusa mə.»

Capafɔ ca lamp da dis
(Mt 5:15; 6:22-23)

³³ «Fum nwε o nwε ɔfəmot lamp pəkənjk di kə pəyənɛ fe ti-ε pəmənjk di, mba pəfos pə anjəmbər di nte tənjsənɛ anj ɲambərə mə ɲanənjk pəwanjkəra. ³⁴ Dəfər dam dəyənɛ lamp da dis. Kə dəfər dam dentese-ε, dis dam fəp dənjkotnɛ; mba kə dəfər dam dɔntətɛsɛ-ε, dis dam sɔ kubump kə denyi. ³⁵ Məkəmbərne ta pəwanjkəra mpe pəy'am dərɪs mə pəyən'am kubump. ³⁶ Kə dis dam domot ta tofo o tofo teyi nte teyi kubump mə, tɛm tatəkə dis dam fəp demar, pəmə təkə lamp dənjkot'am kə dendemar-ε.»

Yesu kəbənjkɛ aFarisi kə atəkɛ a sariyɛ kiciya

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

³⁷ Nte Yesu ɛnayı kəlɔk-ɔku mə, kə wəFarisi wələma ɛlɛtsənɛ kə kəkə-di yeri dəsək dadəkə nde ndərən. Kə Yesu ɛmbərə k'ənjkə pəndɛ amɛsa kirin. ³⁸ Kə pənjkɛyanɛ wəFarisi nwε nte Yesu ɛnatə-ɡbət waca dərɔmun * kərəsna a pədɛdi yeri mə. ³⁹ Mba kə Wəbɛ ɔloku kə: «Nəna aFarisi, pələt kə səpət tadarən yə nənjsəkəs, mba bəkəc yonu disrɛ nələsərne deke dərɪs kə kəyɔ mes mələc. ⁴⁰ Nəna atəcərə mes anj nəyənɛ mə, Kanu nke kələmpəs tadarən mə, bafɔ ki kələmpəs sɔ te-disrɛ ba?† ⁴¹ Nəc-pocɛ atəyɔ daka mpe penyi səpət kə dəpələt yonu mə, fəp fa yi fəndəsək nnə nəyi mə.

⁴² Mba pələcər'un nəna aFarisi! Bawo nənjsənɛ Kanu farilɛ fa mɛrket kə malənkan; mba nəc-pələr dələmpu kə kəbətər ka Kanu. Tatəkə tɔ

* **11:38** CəFarisi, kə fum ɔŋkə kədi yeri-ε, mɛnɛ pəgbət kərəsna waca dərɔmun. † **11:40** Kanu nke kələmpəs tadarən mə, bafɔ ki kələmpəs sɔ te-disrɛ ba? kə pəyənɛ fe ti-ε, nwε ɔləmpəs tadarən mə, bafɔ nkən ɔləmpəs sɔ te-disrɛ ba?

pamar payo, ta ampelærne tãkã-ε. ⁴³ Pãlecãr'un nãna aFarisi! bawo nãmbãtãr dãkãnde dãcãkã-cãkã **dãkãcãpãs**, kã kãyif kãlel nde ambãpsene mã. ⁴⁴ Pãlecãr'un! bawo nãyi pãmã cufu nce antãgbekãre mã, pac-kãt ci kãronj ta aŋcãre-ε.»

⁴⁵ Kã fum wãlãma atãkse a sariye dacã εlek moloku, k'õŋkulãrne: «Wãtãkse, kã mãloku tatãkã-ε, mãŋsũnu sã sãna!» ⁴⁶ Kã Yesu oloku: «Pãlecãr sã nãna, atãkse a sariye! Bawo nãŋsarãsar afum yesarẽ nye ŋantãtam mã, ta nãŋgbũŋenene yi ali telãr tonu-ε.»

⁴⁷ «Pãlecãr'un! Bawo nãna ãŋlã cufu ca adãŋk a Kanu aŋe atem anu ŋanadif mã. ⁴⁸ Kãmentãr kã mãnde tantã a mãna sã mãwose mãyã ma atem anu mamãkã, bawo ŋa ŋanadif adãŋk a Kanu, kã nãna nãŋlã cufu cãŋan! ⁴⁹ Itã ãsãŋe kãcãre kãtãt ka Kanu disre, kãloku: «Indekene ŋa adãŋk kã asom.» Kã ŋandif alãma, kã ŋantãrãs alãma, ⁵⁰ itã endesãŋe afum a ndekãl kãdekã-sarẽ kiciya ka kãdif ka adãŋk a Kanu akanjẽ fãp, kãyefẽ nte doru donjãp mã, ⁵¹ kãyefẽ mecir ma Abel, haŋ kãbãp ka ma Yakariya, nwe anadif nde Kãlã kãpãŋ ka Kanu, kãfo kãcẽmpi kã **ãŋgbip** dacã mã. Ey, iŋlok'un ti: Andekã-yif ti afum a tem tantã.»

⁵² «Pãlecãr'un, nãna atãkse a sariye! Bawo nãliŋ tasapa pa kãcãre; nãna sãrka nãmbere fẽ, nãwose fẽ sã acuru ŋãbere akã ŋanafaŋ kãbere mã.»

⁵³ Nte Yesu owur nde kãlã kanjã mã, kã pãntelã atãkse sariye kã aFarisi nnã eyi mã. Kã ŋayefẽ kãgbãŋ-gbãŋãr kã, ŋac-yifãt kã mes fãp, ⁵⁴ ŋac-cãpe kã mowul, nte tãŋsãŋe ŋanene kã yem dãmoloku mã.

12

Nãkẽmbãrne ta nãbaŋene dofum (Mt 10:26-27)

¹ Tem tatãkã afum wul wul ŋanalõŋkanẽ, pãwurene pãmã ŋadenjãrãne, ¹³ Kã fum wãlãma oloku Yesu kã Yesu oloku acẽpse ãn darãŋ kãrãsna: «Nãkẽmbãrne lebin da aFarisi nde dãyãne kãbaŋene dofum mã. ² Tes o tes tãgbãpne teyi fẽ nte pãntãmar paloku mã, nte o nte

tãŋgbãpne fẽ nte pãntãmar pacãre mã. ³ Itã ãsãŋe nte o nte tã nãloku kubump, andene ti darã penj; kã nte mãŋmãŋkãs fum delãŋãs dukãlã mã, andedãŋk ti kãlã kãronj.»

Nwe pãmar nãnese mã (Mt 10:28-31)

⁴ «Ic-lok'un ti, nãna anapa'em: Ta nãnese aŋe ŋandif dis gbãcãrãm, kã teyefẽ dãnda ta ŋantãm tãlãm o tãlãm sã mã. ⁵ Indementãr'un nwe pãmar nãnese mã: Nãnese nwe endif pãkãfãle sã pãtam kãlãm'am Yahanama mã. Ey! Ic-lok'un, nkãn pãmar nãnese! ⁶ Bãfã gbãŋa kãcamãt y'ãŋcamãs pãsam gbãlãŋ mẽrãŋ? Awa! Ic-lok'un a Kanu kãfãpãl ali ŋin yi dacã. ⁷ Ali cãfon ca domp donu alãm ci fãp. Ta nãnese; bawo pãlel ponu pẽŋcẽpãr pa gbãŋa yelãrãm!»

Amera Nẽcẽmpi ŋa Kanu ŋendetãkse pãmar acẽpse a Yesu kãloku mã (Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ «Ic-lok'un ti: Nwe o nwe owose afum alãrãm dacã a wãcẽpse kem darãŋ ãyãne; Wan ka fum endesãrãmne-wose nnã fãr ya mẽlekẽe a Kanu kirinj, a wãkãn fum wãkãkã ãyãne. ⁹ Mba mãna nwe mãndekã-bupãre ti afum dacã mã, Wan ka fum endekãsãrãmne-ce mãna wãkãyi mẽlekẽe a Kanu fãr kirinj. ¹⁰ Nwe o nwe oloku pãlec pa Wan ka fum, andekã-ŋãŋnẽne wãkãyi; mba nwe o nwe ãlãmãs **Amera Nẽcẽmpi ŋa Kanu**, afãdekã-ŋãŋnẽne kã.»

¹¹ «K'ãnde pac-liŋãs'un kãkekãre nde **dãkãcãpãs**-ε, kã pãyãne fẽ ti nda aboc kiti, kã pãyãne fẽ ti abe-ε, ta nãcem-cẽmne nte nãŋkãyãcne, kã tãkã nãŋkãloku mã; ¹² bawo **Amera Nẽcẽmpi ŋa Kanu** ŋendekã-tãks'on gbãŋcana babãkã tãkã pãmar nãndekã-loku mã.»

Capãfã ca wãka daka wãtãcãre tes

¹³ Kã fum wãlãma oloku Yesu kãnay kanjã disre: «Wãtãkse, mãloku wãŋc'im a sãyerene kẽ kosu!» ¹⁴ Kã Yesu oloku fum wãkãkã: «Anã ã 'cãmbãr'im kãyãne ka wãboc kiti nu dacã, kã pãyãne fẽ ti, wãyer'un daka

donu-ε?» ¹⁵ Kɔ tɛyɛfɛ dɔnda, kɔ Yesu oloku ɲa: «Nɛkɛmbɛrnɛ kɛbɔtɛr ka kɛyɔ daka dɛlarɛm, bawo bafɔ daka dadɔkɔ dɔtɔmpɛr tecepɛrɛnɛ ta fum doru, ali wɛkayi pɛyɔ daka dɛlarɛm.»

¹⁶ Kɔ Yesu oloku ɲa capafɔ cɛlɔma: «Fum wɛka daka wɛlɔma ɛnayɔ ntɔf nyɛ yɛɲc-tesɛ yɔbɔf mɔ. ¹⁷ Pɛc-cɛm-cɛmnɛ, pɛc-yifnɛ: «Cɛkɛ cɔ indeyɔ-ɛ? Bawo iyɔ fɛ kɛfɔ nkɛ iɲkɔ-lɔɲka yɛtɛl yem fɛp mɔ.» ¹⁸ Kɔ fum nwe olokunɛ, «Ntɛ tɔ indeyɔ: Kɛwɛkɛc kɔ iɲkɔ cɛlɛ cem, isɛl nɛc cɛmbɛk mɔ, ilɔɲka ci disrɛ malɔ kɔ ca yem yɔlɔma. ¹⁹ Kɔ tɛyɛfɛ dɔnda-ɛ, ilokunɛ dɛbɛkɛc: «Iyɔ daka dɛlarɛm dɛmɛɲkɛrnɛ meren mɛlarɛm; iɲɛsɛm oɲ, idi, imun iwolɛs.»» ²⁰ Mba kɔ Kanu kɛloku kɔ: «Mɛna Wɛbɛc, Wɛtɔcɛrɛ tes! Pibi pa mɔkɔ yati pɔ andewer'am kiyi kam doru; tɔkɔ mɛlɔmpɛs mɔ, anɔ ɔ mɛndɛsakɛrɛ ti-ɛ?»» ²¹ Kɔ Yesu ɔɲɔcɛr: «Itɔ pɛyi fum nwe endelɔɲka daka dɔn, a ta Kanu kɛɲɲɔɲk kɛyɔ kɔn daka mɔ-ɛ.»

Kɛlɔɲ Kanu (Mt 6:25-34)

²² Kɔ Yesu oloku acɛpsɛ ɔn darɔɲ: «Itɔ ɔsɔɲɛ nɛɛ ilok'un: Ta nɛcɛm-cɛmnɛ tɛta doru donu—ake nɛndɛdi-ɛ. Ta nɛcɛm-cɛmnɛ sɔ tɛta dis donu—ake nɛndɛbɛrnɛ-ɛ. ²³ Bawo kɛyi doru kɛɲɛpɛr yeri, kɔ dis dɛɲɛpɛr yamos. ²⁴ Nɛkɛkɛcɛ bɛmp ya ser: Yɔfɔbɔf, yɔfɔtɛl, yɔfɔmɛɲkɛrnɛ, yɔyɔ fɛ cɛlɛ, mba Kanu kɛɲsɔɲ yi yeri. Nɛna nɛɲɛpɛr bɛmp yayɔkɔ pɛbɔlɛ! ²⁵ Anɔ ɔ kɛcɛm-cɛmnɛ kɔn kɛntam kɛbɛrɛnɛ kururu katin gbɔɲ kɛwɔn kɔn doru-ɛ? ²⁶ Kɔ pɛyɔnɛ a nɛfɔtam ali tes tɛfɛt-ɛ, ake nɛɲkɔcɛm-cɛmnɛnɛ tɔkɔ tɛɲcɛmɛ mɔ? ²⁷ Nɛgbɔtɔnɛ nɛɛ yɛlɛɲk ya dalɛ yomponɲ mɔ: Yɔfɔbɛc, yɔfɔdu yamos, mba ic-lok'un, ali wɛbɛ Sulɛmany kɔ daka da dɛbɛki dɔn, ɛnayɔ fɛ yamos nyɛ yɛnatesɛ pɛmɔ pɛlɛɲk papɔkɔ pin mɔ. ²⁸ Yika yeyi mɔkɔ dalɛ, alna pac-lɛm yi dɛnɛɲc, mba Kanu kɛɲsɔɲɛ pɛmar yi. Nɛna, aɲɛ kɛlɔɲ konu kɛmpicɛ mɔ, nɛntam kɛlɔɲ tes tin: Pipicɛ oɲ cɛkɛ o cɛkɛ, itɔ Kanu kɛndɛyɔn'on! ²⁹ Kɔ nɛna, ta

nɛtɔrɛsɛnɛ kɛcɛm-cɛmnɛ tɛta yeri yɔkɔ nɛndɛ nɛc-di mɔ, ta nɛcɛm-cɛmnɛ tɛta yomunɛs yɔkɔ nɛndɛ nɛc-munɛs mɔ. ³⁰ Bawo acuru a doru dandɛ ɲaɲɛcɛm-cɛmnɛ tɛta ca yayɔkɔ. Kɔ nɛna, Papa konu ɛɲcɛrɛ a nɛfɔɲ yi. ³¹ Nɛtɛn **dɛbɛ da Kanu**; nkɔn Kanu endɛsɔɲ'un yɛlɛpɛs yɔkɔ.»

Daka kiyi ka dareɲc (Mt 6:19-21)

³² «Ta mɛnɛsɛ, Atɛkɛs'em darɔɲ! Bawo pɛmbɔt Papa konu kɛsɔɲ konu daka da dɛbɛ dɔn fɛp. ³³ Nɛcamɛs daka donu, nɛpɔcɛ kɛway kanɲkɔ atɔyɔ daka. Nɛɛ tɔɲsɔɲɛ nɛmɛɲkɛrnɛ daka da alna ndɛna Kanu mɔ. Daka da ndɛna Kanu dɔfɔlip! Dɛndɔ wɛkɛ eyi fɛ nwe ɔɲlɔtɛrnɛ di mɔ; atɛ ɲeyi fɛ ɲɛ ɲɔɲsɔm di mɔ. ³⁴ Bawo da daka donu dɛɲyi mɔ, difɔ abɛkɛc ɲɔnu ɲɛɲyi.»

Abɛc aɲɛ ɲambum mɔ

³⁵ «Nɛgbɔɲɛnɛ sɛbɛlɛt dɔfi, nɛmot sɛlamp sonu, nɛcɛmɛ bel-bel! ³⁶ Nɛyi pɛmɔ abum aɲɛ ɲandɛkar wɛbɛ kɛɲan kɛdɛr kɛyɛfɛ dɔɲgbɔɲɛnɛ mɔ, nɛɛ tɔɲsɔɲɛ wɛkɛkɔ ɔɲc-kɔna-der pɛsut-sut kumba, ɲa ɲagbɛtɛ kɔ ki katɔna mɔ. ³⁷ Pɛbɔt acar akakɔ wɛbɛ kɛɲan, ɔɲc-kɔna-der pɛbɔp kɔ pɛc-kar kɛgbɛtɛ kɔ mɔ. Amina! Ic-lok'un ti: Endɛgbɔɲɛnɛ bɛlɛt, pɛdɛs acar akakɔ dɛmɛsa kɛkɔ-di yeri, nkɔn pɛyɛrɛs ɲa yi. ³⁸ Ali pɛyɔnɛ fɔ cɛk-cɛk cɔ endɛr, kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ dɔsɔka, mba k'ɛmbɔp ɲa ta ɲandirɛ-ɛ, pɛbɔt ɲa!»

³⁹ «Nɛcɛrɛ bel-bel a kɔ wɛbɛ wɛka kɛlɔ ɛɲcɛrɛ tɛm nɛɛ wɛkɛ endɛr mɔ-ɛ, ɔfɔsak kɔ pɛwɛkɛc kɛlɔ kɔn. ⁴⁰ Nɛna sɔ, nɛcɛmɛ bel-bel! Bawo Wan ka fum endɛdɛr tɛm nɛɛ nɛntɔyɔ kɔ amɛra mɔ.»

Wɛbɛc wɛlɔmpu kɔ wɛbɛc wɛtɔlomp (Mt 24:45-51)

⁴¹ Kɔ Piyɛr eyif Yesu: «Wɛbɛ, sɛna gbɛcɛrɛm ɲɔ mɛɲlɔku capafɔ canɲɛ, ka fɛp fɔ mɛɲlɔku ti ba?»

⁴² Kɔ Wɛbɛ oloku: «Wɛcɛmbɛr-cɛmbɛr daka wɛrɛ olomp, pɛsɔk domp-ɛ? Nkɔn ɔyɔnɛ nwe wɛbɛ ɔɲlɔku: «Isɔɲ'am yɛbɛc nyɛ: Mɛc-sɔɲ yeri afum aɲɛ ɲayi kɛbɛc'em mɔ,

tem nte pamar ma.» ⁴³ Pabot wacar wakako wabe kon onlukus pabape ko yebac yayako ma! ⁴⁴ Ilok'un ti, kançe ko: Nkon o wabe kon onson yebac ya kacambær-cambær ka daka don fap! ⁴⁵ Mba ko wacar olokune debakac: «Wabe kem entayefe fe kader,» payefe kasut ka amaras arkun ko aran-e, pac-di, pac-mun han pacis-e, ⁴⁶ wabe ka wacar kakò endeder dasak nde ontayo ko amera ma, dec nde ontocare ma, tem tatoko embelas wacar wakako, pason ko kaway nke pamar pason acar atonene wabe kanjan ma. ⁴⁷ Wacar nwe ejcære tefan ta wabe kon ma, ta olompasnene ko ma, ta onyo toko wabe kon efan ma, ansut wacar wakako kasut kapon. ⁴⁸ Mba wacar nwe ontocare tefan ta wabe kon ma, paciya-ciya kalompas ma, wacar wakako papic po ansut ko. K'anason fum palaram-e, palaram po anwer ko. K'anason ko kamejk palaram-e, anjan Kane kawer ko palaram.»

Teta Yesu tasonje afum kagbeyene
(Mt 10:34-36)

⁴⁹ «Nehc d' inder kaber doru, k'ifanje di kamar! ⁵⁰ Pamar isoto kagbat daromun, ko kanwon'im kayi. ⁵¹ Nanjem-cemne a peforu po injere kason doru ba? Ala de, mba kagbey k'injere. ⁵² Kayefe on tante ane o ane nanyi kamæt kalo disre, nandegbeyene ako nanyi maas ako nanyi meran. ⁵³ Kas kagbey wan warkun, wan warkun pagbey kas; kere kagbey wan waran, wan waran pagbey kere; kanjera kagbey waran ka wan kon, wan-so pagbey kanjera.»

Kacarene ka kam
(Mt 16:2-3)

⁵⁴ Ko Yesu oloku so kanay: «Ko nananj kær kagbaparne ntende dec denkale ma, nanjule katina: «Kader ko wacafan endeder!» Paf-won wacafan pader. ⁵⁵ Mba ko nananj afef na kaca katot noc-wur-e, naloku: «Kawone ko pander,» toko nanjoku ti ma, ito tenyi. ⁵⁶ Nana Abanene dofum! Nantam kacare megbekere ma toko antaf ko

kam yenyi ma; ta ake to nantotam kacarene tegbekere ta tem tante, nte teyefe ndena Kanu ma-e?»

Maten katagne ko waterene kam
(Mt 5:25-26)

⁵⁷ «Ta ake to nantocarene nana sarka toko pamar nayo ma-e? ⁵⁸ Ko mandeko ko wayefarene kam danjiti-e, mawose natagne dapo karesna. Ko payone fe ti-e, enjeker'am dabe. Waboc kiti pason'am wesodar, wesodar eber'am dabili. ⁵⁹ Ic-lok'am mafowur dabili ko mantolip kason pasam pako mantompere wakekere kam dabili ma.

13

Nasakpar mera, nacame palompu daran, ko payone fe ti-e, nafi!

¹ Tem tatoko ko afum aloma nander nalomar Yesu toko Pilat enadifat aKalile aloma nte nanj-lonne Kanu ma. Ito tatoko Pilat enananjæl mecir ma afum kalonne kanjan. ² Ko Yesu oloku na: «Nanjem-cemne a k'anadifat aKalile akako tatoko-e, a tementar on a nananan Kane kaciya natas aKalile alapas ako anatodif ma ba? ³ Ala! Ic-lok'un: Mba ko nantosakpar mera nacame palompu daran-e,* tatoko to nandelasarne fap pamò akako. ⁴ Ko payone fe ti-e, afum ane waco ko camæt-maas ane kalo ka Siloye kanawekarne kadif ma, nanjem-cemne a na nananan Kane kaciya natas aka Yerusalem alapas ane ba? ⁵ Ala, ic-lok'un, mba ko nantosakpar mera nacame palompu daran-e, nana so fap nanfi pamò na!»

Capafõ ca katæk kækom nke kanato-yo yokom ma

⁶ Ko Yesu oloku so capafõ nce: «Fum waloma enabaf katæk ka tumbunyi dale don dacò. K'ender katen yokom ya ki, mba k'embap katæk ka tumbunyi nke ta kanjom-e. ⁷ Awa, k'oloku wabac kon wako onj-bume ko dale ma: «Meren maas ma mamé nte inder kapim yokom ya katæk kanke ma, mba ifasoto. Awa macerp ki!

* **13:3** «Nantubi» ito «Nasakpare mayo matot mayo mele.»

Ta ake tɔ kændecəmɛnɛ, kəbən antɔf gbəcərəm-ɛ? 8 Kɔ wəbum ka dale oloku kɔ: «Wəbɛ, məsak kətək kəkom kanke kəren nke gbəcərəm paməmən sɔ; indekay haŋ inəŋkər, iber ma sɔ ŋcək-cək-a. 9 Kɔ tatəkɔ teyi-ɛ, tɔlɔma kəŋkom dok, kɔ pəyi fɛ ti-ɛ, məcɛp ki.»

Yesu kətaməs ka wəran wəlɔma simiti, dəsək da kəŋesəm

10 Kətəksɛ kɔ Yesu ɛŋc-ndɛ **dəkəcəpəs** dɔlɔma, simiti, dəsək da kəŋesəm. 11 Wəran wəlɔma ɛnayi dənda nwe ŋəŋk ŋɛlɛc ŋenasəŋɛ kətəkət kəyɛfɛ meren wəcɔ kɔ camətmaas mɔ; ɛnanutnɛ, ta ɛntam kətɛŋcɛ-ɛ. 12 Ntɛ Yesu ɛnəŋk wəran nwe mɔ, k'ewe kɔ, k'oloku kɔ: «Wəran, docu dam dəsək'əm.» 13 Kɔ Yesu ɛndɛŋ kɔ kəca. Gbəŋcana babəkɔ kɔ wəran nwe ɛntɛŋcɛ, k'eyɛfɛ **kəcəm** debeki da Kanu. 14 Mba kɔ pəntɛlɛ wəbɛ wəka **dəkəcəpəs** dadəkɔ, ntɛ Yesu ɛnataməs wəran wəkakɔ simiti, dəsək da kəŋesəm mɔ, kɔ wəbɛ nwe oloku afum: «Mata camət-tin meyi mmɛ pəmar pəc-bəc mɔ, nəder nətɛn kətaməsɛnɛ mata maməkɔ disrɛ, mba ta nəder simiti, dəsək da kəŋesəm.» 15 Kɔ Yesu oloku kɔ ntɛ: «Nəna abəŋɛnɛ dofum: Simiti, dəsək da kəŋesəm, anɔ ɔntɔgbeki wana wən, kɔ pəyɔnɛ fɛ ti-ɛ, sɔfale sən pəkəkərə kəkɔmun-ɛ? 16 A wəran nwe owur dokom da Abraham, a kɔ Sentani səsumpər səkot kəyɛfɛ meren wəcɔ kɔ camətmaas mɔ, pəmar fɛ pasikəli kɔ bənda yayəkɔ simiti, dəsək da kəŋesəm ba?» 17 Yesu kəlɔku moloku maməkɔ, kɔ tɔsəŋɛ ater ɔn fəp kəlapərɛnɛ; mba pənabɔt kənay fəp, mɔyɔ məpəŋ maməkɔ Yesu ɔŋc-yɔ mɔ.

Capafɔ ca tɛŋgbɛn tɛfɛt
(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)

18 Kɔ Yesu oloku sɔ: «Ake **dɛbɛ da Kanu** dowurɛnɛ-ɛ? Ak' indetubcɛnɛ di-ɛ? 19 Tɛŋgbɛn tɛfɛt† ntɛ fum ɛlɛk, pəlɛm dale dən disrɛ mɔ. Tɛŋgbɛn tatəkɔ topon, pəyɔnɛ kətək kəpəŋ, bɛmp yeder yɔlɔ wara wawəkɔ kəron mɔ.»

† 13:19 «tɛŋgbɛn tɛfɛt» Ti tɔ tɛŋgbɛn tɛfɛt ta tək ya dale, ntɛ tompon mɔ-ɛ, kətək ka ki kəmbɛk pətəs tək yɔlɔma ya dale.

Capafɔ ca lebin
(Mt 13:33)

20 Kɔ Yesu oloku sɔ: «Ak' indetubcɛnɛ **dɛbɛ da Kanu**-ɛ? 21 **Dɛbɛ da Kanu** dowurɛnɛ kɔ lebin ndɛ wəran ɛŋlɛk pəbɛr kəcom nke ɛnalompəs kɔ abek ŋa farin dacɔ mɔ, a kɔ kəcom kanke kəmpɛ fəp mɔ.»

Capafɔ ca dəkəbɛrɛ dɛwɛkɛnɛ
(Mt 7:13-14,21-23)

22 Ntɛ Yesu ɛŋcali sədare səfɛt kɔ səpəŋ kəkɔ ka Yerusalem mɔ, pəc-təksɛnɛ sɔ afum. 23 Kɔ fum wəlɔma eyif kɔ: «Wətəksɛ, afum apic ŋə Kanu kəndekɔ-yac ba?» Kɔ Yesu oloku ŋa: 24 «Nəna sɔ nəsɛp nədekɔ nəbɛrɛ dəkəbɛrɛ dɛwɛkɛnɛ dadəkɔ, bawo iclok'un: Afum alarəm ŋandesɛp kəbɛrɛ ka di, mba ŋafɔdekɔ-tam.»

25 «Kɔ wəka kəlɔ endekɔ-yɛfɛ pəcəŋ kumba, nəna aŋɛ nəŋyi doru mɔ, nədeyɛfɛ kəsut-sut kumba, nəc-loku: «Wətəksɛ! Məgbite su!» Tɛm tatəkɔ endekule nu: «ŋcərə fɛ kəca nke nəyɛfɛ mɔ!» 26 Tɛm tatəkɔ tɔ nəndekɔ-cop kəlɔku: «Sənadi yeri, səmun kɔ mənə, məc-təksɛ ndɛ mirit məpəŋ ma dare dosu.» 27 Nkən pəc-lok'un, «ŋcərə fɛ aka ndɛ nəyɔnɛ mɔ! Nəbɔl'em day, nəna akanɛ nəŋyɔ mes mɛlɛc mɔ!» 28 Difɔ afum ŋandekɔ-bok, ŋac-ŋəŋərənɛ sek, kɔ nəŋkənəŋk Abraham, Isiyaka, Yakuba kɔ adəŋk a Kanu fəp **dɛbɛ da Kanu** dəntɔf, a paləm nəna dabanɛka-ɛ. 29 Afum ŋandekɔ-yɛfɛ kəca nke dec dɛmpɛ kɔ nke dec dɛŋkalɛ mɔ, kəca kətət, kɔ kəmerya, ŋader ŋandɛ dɛmɛsa ndɛ **dɛbɛ da Kanu** dəntɔf. 30 Tɛm tatəkɔ, alɔma aŋɛ ŋayɔnɛ məkɔ aləpsər mɔ, ŋandekɔ-yɔnɛ akirin; akɔ ŋayɔnɛ akirin mɔ, ŋayɔnɛ aləpsər.»

Yesu kɔ Yerusalem
(Mt 23:37-39)

31 Tɛm tatəkɔ, kɔ aFarisi alɔma ŋander ŋaloku kɔ: «Məyɛfɛ nnɔ məkɔ! bawo Herodu ɛfan kədifəm.» 32 Kɔ Yesu oloku ŋa: «Nəkɔ nəloku ayɔfən ŋəŋəkɔ: Kəbɛləs yəŋk yɛlɛc kɔ kətaməs k'iyinɛ məkɔ kɔ alna, a indeləpəs yɛbəc yem tataka ta maas. 33 Mba mɛnɛ ikət

məkə,alna kə dəsəkə; bawo pəmar fə wədənj kə wəka Kanu efi kəfo kəcuru ta pəyənə Yerusalem-ε.»

³⁴ «Yerusalem! Yerusalem! Njə njendif adənj kə Kanu mə, njεc-cacas anj Kanu kəsom nno njeyi mə; pənas'ım kəlonjka ka awut'am pəmə nte acəkə njokombəra njonlonjka awut banca ya nj dəntəf mə! Mba kə nəntəfanj ti. ³⁵ Awa, kəsakər'on k'ander kələ konu. Mba ic-lok'un: Nəfəsə-nənj k'im, hanj tēm tēbəp nte nəndeloku:

«Kanu kəpocə pətət nwe endeder tewe ta Kanu Kəpənj mə.»»

14

Yesu kətaməs ka wəcuy wələma

¹ Dəsək da kənjəsəm da aSuyif dələma, k'awe Yesu nde kələ ka wəbe ka aFarisi wələma kəkə-di yeri, kə akakə njənkəkce kə. ² Kə fum wələma nwe docu dənəkəfəs mə, pəcəmə kə fər kirinj. ³ Kə Yesu eyif atəkse a sariyə kə aFarisi: «Anjwosə kətaməs ka wətətamne simiti, dəsək da kənjəsəm ba, ka afəwosə?» ⁴ Kə afum anj njəncanj k. Awa kə Yesu onjgbunənə wətətamne nwe, kə wəkakə entamne, k'əsak kə a pəkə. ⁵ Nte tənəcəpər mə, kə Yesu eyif njə: «Anə eyi nu daco nwe wan kən, kə pəyənə fə ti wana wən wentempənə dəkələmp simiti, dəsək da kənjəsəm, ta empənə wi dəsək dadəkə mə?» ⁶ Kə abe akakə njantətam kəlukse kə məcəp.

Nte anjyek-yek dəkənde, kə nte anjwene fum tes mə

⁷ Kə Yesu olok-lokər afum anj anawe dəkəsata mə, bawo ənəkəkce nte akakə anj-gbutələne dəkənde dəcəkə-cəkə mə. K'oloku njə: ⁸ «Kə fum ew'am kəkə-tənjne kəsata ka kəgbanjne kən-ε, ta məkə mənde dəkənde dəcəkə-cəkə, bawo tələma wəka kəsata ewe sə fum wələma kəsata kanjka, nwe ənəcəpər mənə mə. ⁹ Ta təsənjə wəkə ewe nu kəsata mə, kədəlok'am: «Məyefə məsakərə nwe dəkənde dadəkə.» Kələpərne kə mənəkə kəyefə dəkənde dəcəkə-cəkə dadəkə kəkə-nde dadarənj dəkə. ¹⁰ Mba, k'aw'am kəsata-ε, məkə mənde

dəkənde dadarənj, nte tənəsənjə nwe ew'am kəsata mə k'ender pənənj k'am-ε, pələk'am: «Wanapa, məcənjne kirinj.» Awa tēm tatəkə mənə məlele nno afum anj nənəkə-pənənjne aməsə kədi yeri mə. ¹¹ Nwe o nwe eləkne, andetore kə; nwe o nwe otorene andepənə kə.»

¹² Kə Yesu oloku fum nwe ənawe kə kəsata mə: «Kə məwe afum kədi yeri yerənj, kə pəyənə fə ti yərəfəy-ε, ta məwenə yi akos'am anjə, ta məwenə yi awənəc'am anjə, ta məwenə yi akomənə am, ta məwenə yi ande am aka daka. Nte tənəsənjə ta njadetam kəlukse ayek njə kəwenə yeri mə.

¹³ Mba kə məndewənə afum yeri-ε, məwe atəyə daka, lanyiru, atorər kə atənənj k. ¹⁴ Tēm tatəkə pəbət'am, bawo njəyə fə daka nde njənkə-luks'am kəway ka pətət papəkə mə. Kanu gbəcərəm kəndəkə-tam kəlukse'am kəway kanjka, nde ayə pətət njəndəkə-yefə defi mə.»

Capafə ca yeri ya kəsata (Mt 22:1-10)

¹⁵ Nte afum njəne moloku mame mə, kə fum wələma nwe ənənde dēməsə mə, oloku Yesu: «Pəbət mənə nwe məndəkə-di yeri nde **dəbe da Kanu** dəntəf mə!» ¹⁶ Kə Yesu oloku fum wəkakə: «Fum wələma ənaboc kəsata kəpənj, k'ewənə ki afum alarəm. ¹⁷ Nte tēm ta kədi yeri yayəkə tendebəp mə, k'osom wəcər kən kəkə-loku afum anj ewe kəsata mə: «Nəder! Alip kəcoj.» ¹⁸ Mba kə kan-kan eyefə kələtsənə kə. Kə wəcəkə-cəkə oloku kə: «Mənənjən'em, dale d' iway idə pəmar ikə iməmən; ilətsən'am ta məsumpər'em til!» ¹⁹ Kə wəka mərənj oloku kə: «Iway cənə cəbifti wəco, ic-' ifanj kəkə-wak; ilətsən'am ta məsumpər'em til!» ²⁰ Kə wəka maas oloku sə: «Intəp kəc-gbanjne, itə intətam kəkənə!» ²¹ Kə wəcər olukus k'ənjə pələku moloku maməkə wəbe kən. Kə pəntələ wəbe kən, k'oloku wəcər: «Məkə katənə nde mofə məpənj kə nde dəmirit ma dare! Məwen'em atəyə daka, lanyiru, atorər kə atənənj k.» ²² Kə wəcər ender pələku kə: «Wəbe nte məsom'im mə telip, mba yeri yəsərəcəmə!» ²³ Kə

wàbɛ oloku kɔ sɔ: «Màkɔ dɔpɔ da dɔkulum kɔ dɔngbanɔan, mɔloku afum nɔbɛrɛ nte tɔnsɔnɛ kɛlɔ kem kɛlarɛ mɔ.»²⁴ Bawo, ic-lok'un: Arkun akakɔ inanunɔkɛnɛ kɔwɛ kɛsata kanɔkɛ mɔ, ali wɛkin ɔfɔsɔ-di yeri ya ki.»

Cɔke cɔ anyi a patam kɔyɔnɛ wɔcɛpsɛ ka Yesu darɔn-ɛ
(Mt 10:37-38)

²⁵ Kɔnɔy kɔnacɛmɛ Yesu darɔn, kɔ Yesu ɛnkafɛlɛ, k'oloku nɔ: ²⁶ «Mɔna nwe mɔnɔcɛps'em darɔn mɔ, pɛmar mɔtam kɛce papa kam kɔ iya kam, kɔ wɛran kam, kɔ awut'am, awɛnɔc'am aɔa arkun, akirɛ am kɔ kiya kam doru yati, kɔ pɔyi fɛ ti-ɛ, fum wɛkakɔ ɔfɔtam kɔyɔnɛ wɔcɛpsɛ kem darɔn. ²⁷ Mɔna nwe o nwe mɔntɔwɔsɛ kɛgbanɔnɛ kɛtɔk kɛpandɔn ka defi nkɛ anɔanɔ anɛ nɔandif afum mɔ, mɔfɔtam kɔyɔnɛ wɔcɛpsɛ kem darɔn. ²⁸ Bawo nɔna akanɛ daco, mɔna nwe mɔnɔfan kɛcɛmbɛr kɛlɔ mɔ, mɔfɔndɛ kɛrɛsna mɔlɔm daka dɔkɔ mɔnɔkɔbɛrsɛ tɛta kɛlɔ kam mɔ, kɔ pɔyɔnɛ fɔ daka dadakɔ dɛntam kɛlip kɛcɛmbɛr ka kɛlɔ kanɔkɔ-ɛ. ²⁹ Mba kɔ nɔnɔcɔp kɛcɛmbɛr kɛlɔ ta nɔlip kɛcɛmbɛr ki, nwe o nwe ɛnɔnk ki, ɛndɛsɛlɔr'un ³⁰ pɛc-loku: «Afum akanɛ nɔnɔcɔp kɛcɛmbɛr kɛlɔ mba nɔntam fɛ ki kɛlɔpɛs.» ³¹ Itɔ pɔyi wɛbɛ nwe ɛnɔfan kɛkɔ-sutɛnɛ kɔ wɛbɛ wɛlɔma mɔ, mɛnɛ pɛndɛ pɛmɔmɔn kɔ pɔyɔnɛ, afum wul wɛcɔ (10.000) nɔntam kɛsutɛnɛ kɔ afum wul wɛcɔ mɛrɔnɔ (20.000) aka wɛbɛ wɛkɔ nɔnɔkɔsutɛnɛ mɔ. ³² Kɔ pɔyɔnɛ fɛ ti-ɛ, nɔnɔsɔrɛbɔlɛnɛ, wɛbɛ wɛka afum wul wɛcɔ (10.000) pɛsom nda wɛbɛ wɛka afum wul wɛcɔ mɛrɔnɔ (20.000) wɛkɔ nɔnɔkɔsutɛnɛ mɔ, nte pɛmar pɛkɔt ta nɔsutɛnɛ mɔ. ³³ Awa, mɔna nwe o nwe mɔntɔcɛ ca yɔkɔ mɔyɔ mɔ, mɔfɔtam kɔyɔnɛ wɔcɛpsɛ kem darɔn.»

Mɛr mɛmɛ mɛndɛnɔcɛ mɔ
(Mt 5:13; Mk 9:50)

³⁴ «Paka pɔtɔt pɔ mɛr mɔyɔnɛ, mba kɔ mɛr mɛndɛnɔcɛ-ɛ, ak' antam mi kɛbɔtsɛ-ɛ? ³⁵ Mɛr mɛdɛnɔc mɔfɔtesɛ tɛm tatɔkɔ antɔf, mɔfɔtesɛ nɔcɛk-cɛk ya

yɔbɔf, mɛnɛ pagbal mi dɔyika. Mɔna nwe mɔnɔyɔ lɔnɔs mɔc-ne mɔ, mɔnɛ ti!»

15

Capafɔ ca anɔkesiya nɛ nɛnasɔlɛ, k'anɔnk sɔ nɔ mɔ
(Mt 18:12-14)

¹ Abanɔs dut kɔ afum aciya nɔlɔtɛrnɛ Yesu kɛkɔ-cɛnkɔl kɔ. ² AFarisi kɔ acicɛs a sariyɛ nɔac-cɔpɛnɛ: «Fum wɛkawɛ ɛnɔsɛlɛnɛ aciya, pɛwɔsɛ kɛdi yeri kɔ nɔ.»

³ Mba kɔ Yesu oloku nɔ capafɔ nɛcɛ: ⁴ «Nɔna afum akanɛ daco, anɔ ɔnɔyɔ nɔkesiya tasar tin (100), a nɔn nɔsɔlɔr kɔ, a pɛsak yɔkɔ 99 dɛtɛgbɛrɛ kɛkɔ-tɛn nɔn nɔkɔ nɔsɔlɔr kɔ mɔ, hanɔ pɛnɔnk nɔi-ɛ? ⁵ Kɔ wɛkayi ɔnkɔ pɛnɔnk nɔi-ɛ, pɛgbanɔnɛ nɔ amera nɔbotu disɛ, ⁶ ɔnɔc-kɔna-bɛrɛ ndɛ ndɔrɔn, ɛwɛ anapa ɔn kɔ andɛ ɔn ndɛ ndɔrɔn, pɛloku nɔ: «Nɔwolɔs kɔ ina, bawo inɔnk anɔkesiya nɛm nɔkɔ nɛnasɔlɔr'im mɔ.» ⁷ Ic-lok'un: Pɛbotu pɛnkɔ-yi dɛrɛnɔc tɛta fum wɛkin nwe ɔnkɔ-sɛkpɛr amera pɛcɛmɛ dɔpɔ dolompu darɔn mɔ, pɛtas tɛta afum 99 anɛ nɔntɔmar kɛsɛkpɛr mɛra, bawo nɔlomp mɔ.»

Capafɔ ca pɛsam gbɔlɛn mɛrɛ nɛnasɔlɛ, k'anɔnk sɔ pi mɔ

⁸ «Kɔ pɔyɔnɛ fɛ ti-ɛ, wɛran wɛrɛ ɔnɔyɔ pɛsam gbɔlɛn wɛcɔ, a gbɔlɛn bin bɔsɔlɔr kɔ ta omot lamp, ta ɛfɛn kɛlɔ, ta ɛntɛn pi bel-bel, hanɔ pɛnɔnk pi mɔ? ⁹ Kɔ wɛran nwe ɛnɔnk pɛsam gbɔlɛn mɛrɛ-ɛ, ɛnɔwɛ anapa ɔn, kɔ andɛ ɔn, pɛloku nɔ: «Nɔwolɔs kɔ ina bawo inɔnk pɛsam gbɔlɛn mɛrɛ nɛnasɔlɔr'im mɔ.» ¹⁰ Ic-lok'un, pɛbotu pɛyi mɛlɛkɛɛ a Kanu daco tɛta fum wɛciya wɛkin gbɔn nwe ɛnɔsɛkpɛr amera pɛcɛmɛ pɛlompu darɔn mɔ.

Capafɔ ca wɛtɛmp wɛsɔlɛ, k'anɔnk kɔ sɔ mɔ

¹¹ Kɔ Yesu oloku sɔ: «Fum wɛlɔma ɛnɔyɔ awut arkun mɛrɔnɔ. ¹² Kɔ wɛkɔ ɛfɛtɛ mɔ, oloku kas: «Papa mɔsɔn'im da pɛmar idɛsɔtɔ kɛ kam mɔ.» Kɔ kas ɛyɛr daka dɔn awut ɔn akanɛ mɛrɔnɔ daco. ¹³ Nte mataka mɛpic mɛnɔcɛpɛr mɔ, kɔ wan wɛfɛt ɛnɔcamɛs

daka dɔkɔ enasɔtɔ mɔ fəp. K'osumpər dɔpɔ k'ɔŋkɔ pəbɔle, atɔf ŋocuru. Nde enakɔ pəyi yama-yama pəc-ləsər-ləsər daka dɔkɔ enayɔ mɔ. ¹⁴ Nte wan nwe elip kədi daka dɔn mɔ, kɔ dor dɔpɔŋ dəmbere atɔf ŋaŋkɔ enayi mɔ, kɔ ca yonɔɔp kəbut kɔ. ¹⁵ K'ɔŋkɔ pəyi nda fum wəlɔma wəka atɔf ŋaŋkɔ, wəkɔ enasɔŋ kɔ kəkək ka sɔp yɔn mɔ. ¹⁶ Wan nwe pəfan kədi yeri ya sɔp, mba ali fum enasɔŋ fɛ kɔ yi. ¹⁷ Awa, k'eyefɛ kəcəm-cəmne teyi tɔn, k'olokunɛ: «Afum cəke ŋayi kəbəc ndena papa kem aŋe ŋayɔ cəcom cəlarəm mɔ, a ina ic-finɛ nnɔ dor. ¹⁸ Kəyefɛ k'inder ikɔ ndena papa kem ikɔ iloku kɔ: Papa inɔciya Kanu, k'inɔciya sɔ mənə. ¹⁹ Imbut pələli mpɛ pəmar məsumpər'em pəmɔ wan kam. Mba məsumpər'im oŋ pəmɔ wəbəc kam.» ²⁰ Kɔ wan nwe elɛk dɔpɔ k'olokus ndena kas.»

«Dɔsɔrɔbɔle, kɔ kas enəŋk kɔ, kɔ nɔnɔfər dɔpɔŋ dosumpər kɔ. Kɔ kas eyekse kəkɔ-fayənɛ kɔ, k'ɛnɛpsərne kɔ dəkilim, k'ocup kɔ. ²¹ Kɔ wan oloku kɔ: «Papa, inɔciya Kanu, k'inɔciy'am, pəmar fɛ sɔ məsumpər'im pəmɔ wan kam.» ²² Mba kɔ kas kəlɔku acar ɔn: «Nəkere duma dɔtɔt nəber kɔ! Nəber kɔ kurunde dətɛlɛr, nəsɔŋ kɔ cɔfta! ²³ Nəkere tana tetifi təkɔ, nədif pi. Padi yeri, pawoləs! ²⁴ Bawo wan kem wəkawɛ nəŋnəŋk mɔ, enafi, mba olukus sɔ kəder doru! Enasɔle, mba inəŋk kɔ sɔ!» Kɔ ŋayefɛ kəwoləs. ²⁵ Tɛnatəŋne Coco pəyi dale. Nte wəkakɔ ender pələtərne kələ kəŋan mɔ, k'ene təkɔ aŋfer pəc-pise mɔ. ²⁶ Kɔ Coco ewe wəcar wəkin k'eyif kɔ tes nte teyi kələ kəŋan mɔ. ²⁷ Kɔ wəcar oloku Coco: «Wɛŋc'am eder, mba nte olukus kətammɛ disrɛ mɔ, itɔ papa kam endifɛ tana petifi pəkɔ.» ²⁸ Kɔ pəntɛle Coco nwe, ta ɛfan sɔ kəberɛ dəkɛr-ɛ. Kɔ kas owur kəkɔ-lɛtsɛnɛ kɔ. ²⁹ Mba kɔ wan wəcəkɔ-cəkɔ nwe oloku kas: «Meren melarəm mɔ mamɛ, iyi'am darəŋ ic-bəc'am pəmɔ wəcar, ali dəsək din inɔbəkəl fɛ mosom mam, mba ali dəsək din sɔ mənə məsɔŋ f'em tir idif səwoləs kɔ anapa'em. ³⁰ Mba

nte wan kam wəkawɛ ender mɔ, nwe ɔŋkɔ pələsər-ləsər daka dam kɔ aran ayama-yama mɔ, nkɔn taŋ məndifɛ kɔ tana petifi pəkɔ!» ³¹ Kɔ kas kəlɔku Coco, «Mənə wan kem, sənə eyi dɛ kɔ mənə, daka ndɛ o ndɛ iyɔ nnɔ mɔ, dam dɔ! ³² Mba pəmar yati paboc kəsata, pawoləs: Bawo wɛŋc'am wəkawɛ məŋnəŋk mɔ, enafi, k'olukus sɔ kəyi doru; enasɔle, k'anəŋk kɔ sɔ.»

16

Capafɔ ca wəcəmbər-cəmbər daka

¹ Kɔ Yesu oloku acɛpse ɔn darəŋ mɔ: «Fum wəka daka wəlɔma enayɔ wəcəmbərɛ-cəmbərɛ daka, k'ander payemsɛnɛ kɔ, a ɛŋləsər-ləsər daka da wəbɛ kɔn. ² Kɔ wəbɛ nwe ewe kɔ, pəc-loku kɔ: «Cəke cɔ ine te tam-ɛ? Məsɔŋ'em kəcərə təkɔ məŋcəmbər-cəmbər daka dem mɔ, bawo məfɔsɔ-yɔnɛ wəcəmbər-cəmbər daka dem.» ³ Kɔ wəcəmbər-cəmbər daka nwe olokunɛ dɛbəkɛc: «Cəke cɔ indeyɔ-ɛ, bawo wəka daka nwe oloku kəwur'em kəcəmbər-cəmbər daka dɔn? Iyɔ fɛ fənɔntər kədəyɔnɛ wəbifti antɔf, ilapərne sɔ kəc-tola. ⁴ Inɔcərə oŋ nte indeyɔ, a afum ŋaban'im wələ waŋan disrɛ kɔ wəkawɛ owur'em kəcəmbər-cəmbər daka dɔn-ɛ.» ⁵ Kɔ wəcəmbər-cəmbər daka nwe ewe fum wəcəkɔ-cəkɔ wəkɔ ɛnatəmpərə wəbɛ kɔn debe mɔ. K'eyif kɔ: «Cəke cɔ məntəmpərə wəbɛ kem debe-ɛ?» ⁶ Kɔ wəkakɔ oloku kɔ: «Moro m'olif cokos tasar tin (100).» —«Awa, mələk areka, məndɛ məcic: 50.» ⁷ K'eyif sɔ wəlɔma: «A mənə-a, cəke cɔ məntəmpər-ɛ?» Kɔ wəkakɔ oloku: «Malɔ busul tasar tin (100).» —«Awa, məndɛ mələk areka, məcic 80.» ⁸ Kɔ wəka daka nwe ɔŋkor-koru wəcəmbərɛ-cəmbərɛ kɔn daka wətəlomp nwe nte ɔŋkɔt bel-bel mɔ. Awa, afum a doru ŋaŋcərə kəyɔ mes taŋan pətəs akɔ ŋayɔnɛ aka pəwanɔkərə mɔ.» ⁹ Kɔ Yesu ɔnɔcər: «Ic-lok'un: Nətɛnɛ daka dɔtɔsək anapa, itɔ ɔŋsɔŋɛ kɔ dendelip-ɛ, paban'un ndɛ nəkəyi doru o doru mɔ. ¹⁰ Mənə nwe aŋlaŋ teta tes tɛfɛt mɔ, antam sɔ kəlaŋ'am teta tes tɔpəŋ. Mənə nwe məntəlomp

teta tes tefet mɔ, mɔfɔlomp teta tes tɔpɔŋ. ¹¹ Kɔ mɔntɔlomp kɛcɛmbɛr-cɛmbɛr ka daka dɔtɔsɔk ndɛ deyi doru dandɛ mɔ, anɔ endesɔŋ'am kɛcɛmbɛr-cɛmbɛr ka daka dosoku-ɛ? ¹² Kɔ mɔntɔlomp teta daka da fum-ɛ, anɔ endesɔŋ'am ndɛ dɔyɔnɛ dam mɔ-ɛ? ¹³ Ali wɛcar wɛkin ɔfɔtam kɛbɛcɛ abɛ mɛrɛŋ. Kɔ pɛyi ti-ɛ, enter wɛkin pɛbɔtɔr wɛka mɛrɛŋ; kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, pɛcɛŋkɛlɛ wɛkin ta ɛŋcɛŋkɛlɛ wɛka mɛrɛŋ-ɛ. Nɛfɔtam kɛbɛcɛ Kanu kɔ pɛsam.»

Moloku mɔnɔŋksɛl ma Yesu

(Mt 11:12-13; 5:31-32; Mk 10:11-12)

¹⁴ AFarisi, anɛ ŋanabɔtɔr pɛsam mɔ, kɛnɛ ka moloku mamɛ, kɔ ŋayɛfɛ kɛfani Yesu. ¹⁵ Kɔ Yesu oloku ŋa: «Nɛna, nɛŋcɛmbɛrɛ afum alompu nɔ awɛŋc'un anɛ ŋayi mɔ, mba Kanu kɛŋcɛr'on bɛkɛc; bawo nte afum ŋampɛnɛ dareŋc mɔ, itɔ Kanu nkɔn ɛŋcɛ. ¹⁶ Tɛm ta sariyɛ sa Musa kɔ yecicɛs yecɛmpi ya adɛŋk a Kanu tɛnawon han tɛm ta Saŋ. Kɛyɛfɛ ɔŋ tɛm tatakɔ, k'anɔcɔp kɛdɛŋk moloku mɔtɔt ma **dɛbɛ da Kanu**, nwe o nwe kɛsɛp k'ɛndɛ kɛbɛrɛ ka di. ¹⁷ Mba pɛfɛfɛrɛnɛ kɔm kɔ antɔf kɛsɔlɛ, pɛtas tofo tefet ta pecic pin* pa sariyɛ kɛtɛmpɛnɛ. ¹⁸ Mɛna nwe mɛŋcɛ wɛran kam mɛnɛŋcɛ sɔ wɛlɔma mɔ, mɛyi kiciya kɛpɔŋ disrɛ.† Mɛna nwe mɛŋnɛŋcɛ wɛran nwe wos ɛŋcɛ mɔ, dalakɔ dɔ nɛyi disrɛ.»‡

Capafɔ ca wɛka daka kɔ Lasar

¹⁹ «Wɛka daka wɛlɔma ɛnɛyi, pɛc-berɛnɛ yamos yɔtɔt, yeyɛŋki kɛway; dɔsɔk o dɔsɔk pɛyi pɛtɔt disrɛ, pɛc-di yeri yɔtɔt. ²⁰ Kɛlɔ kɔn kirin, fum wɛtɔyɔ daka o daka wɛlɔma, nwe anɔwe Lasar mɔ, pɛyɔ ruŋc, pɛfɛntɛrɛ kusunɛka kɔn. ²¹ Lasar nwe pɛfan kɛc-wɛtɔs yeri nyɛ yɛntɛmpɛnɛ-tɛmpɛnɛ amɛsa dɛntɔf ŋa wɛka daka nwe mɔ, pɛdi. Mba kɔ cen yender yɛc-nɛntɔs ruŋc yɔn. ²² Kɔ Lasar efi, kɔ mɛlɛkɛɛ mender mɛlɛk kɔ, kɔ mɛŋkɛkɛrɛ kɔ

kɛkɔ-ŋɛsɛm ndɛ Abraham kɛsɛk. Kɔ wɛka daka nwe ender pɛfi, k'awup kɔ. ²³ Nde kɛfo nkɛ afi ŋanɛkɔ mɔ, kɔ wɛka daka eyɛkti fɔr; k'ɛnɛŋk pɛbɔlɛ Abraham kɔ Lasar pɛc-ŋɛsɛm kɔ kɛsɛk. ²⁴ Kɔ wɛka daka nwe ɔŋkulɛrɛnɛ: «Papa Abraham, mɛyɔn'em nɔnɔfɔr! Mɛsom Lasar pɛgbɔt tɛlar tɔn dɛromun pɛder pɛcɛŋkɛs'im temer; bawo kɛtɔrɔ k'indɛ nɔnɛ nɛŋc dandɛ.» ²⁵ Kɔ Abraham oloku kɔ: «Wan kem, mɛcɛm-cɛmnɛ a mɛnasɔtɔ daka dam nte mɛnɛyi doru mɔ, kɔ Lasar nkɔn ɔsɔtɔ pɛcuy kiyi kɔn doru. Nɛkɛl ɔŋ, kɛŋɛsɛm k'eyi, mɛna mɛyi sɔ dɛmnɛ pɛcuy. ²⁶ Kɔ tɛyɛfɛ dɛnda-ɛ, dobo dɔpɔŋ deyi su dacɔ kɔ nɛna nte tɔŋsɔŋɛ nwe ɛŋfan kɛcɛpɛr pɛder nɔnɛ sɛyi mɔ, ta ɛntam-ɛ.» ²⁷ Kɔ wɛka daka nwe oloku: «Iletsɛn'am, Papa, mɛsom Lasar ndɛ kɛlɔ ka papa kem. ²⁸ Bawo, iyɔ di awɛŋc anɛ kɛcamɔt, Lasar pɛkɔ pɛlɔku ŋa nte tɛyi nɔnɛ mɔ, nte tɔŋsɔŋɛ ta ŋa sɔ ŋadeder nɔnɛ pɛcuy pampɛ pɛyi mɔ.» ²⁹ Kɔ Abraham oloku: «Ala, awɛŋc'am anɛ ŋayɔ Musa kɔ adɛŋk a Kanu; ŋacɛŋkɛl ŋa.» ³⁰ Kɔ wɛka daka nwe oloku Abraham: «Ala, Papa, kɔ fum ɛyɛfɛ nɔnɛ afi ŋayi mɔ pɛkɔ pɛlɔk-lɔkɛr ŋa-ɛ, ŋanɛsɛkɛpɛr mera ŋacɛmɛ pɛlompu darɛŋ.» ³¹ Kɔ Abraham oloku kɔ: «Kɔ ŋantɔcɛŋkɛl Musa kɔ adɛŋk a Kanu, ali fum ɛyɛfɛ nɔnɛ afi dacɔ, ŋafɔkɔ-cɛŋkɛl wɛkayi.»»

17

Kiciya kɔ kɛŋaŋnɛ

(Mt 18:6-7; Mk 9:42)

¹ Kɔ Yesu oloku acɛpɛsɛ ɔn darɛŋ: «Pɛfɔ-tam kɛyi ta mes meyi mɛmɛ mɔsɔŋɛ fum kɛciya mɔ. Mba pɛlɛc pɛyi wɛkɔ ɔŋsɔŋɛ ti mɔ. ² Pɛfɛfɛrɛnɛ kɛkɔt wɛkayi tɛsar tɔpɔŋ dɛkilim pagbal kɔ dɛkɛba, kɔ pɛyɔnɛ wɛkayi pɛsɔŋɛ wɛfɛfɛr wɛkin kɛlɔŋɛ-ɛ*. ³ Nɛkɛmbɛrɛnɛ bel-bel! Kɔ wɛŋc'am ɛŋciya-ɛ, mɛgbɛŋgbɛŋɛr kɔ; **k'ɛsɛkɛpɛr amera pɛcɛmɛ pɛlompu darɛŋ**-ɛ, mɛŋaŋnɛnɛ kɔ. ⁴ Kɔ

* 16:17 itɔ ɔyɔnɛ cɛsoma «sigirɛ» † 16:18 dalakɔ dɔ mɛyi kɔ wɛran wɛkakɔ ‡ 16:18 dalakɔ dɔ nɛyi

* 17:2 pɛsɔŋɛ fum wɛfɛfɛr kɛciya

wenç'am ençiy'am camət-mērəŋ dəsək din disrε-ε, a pəluksərne kəder'am camət-mērəŋ pəc-lok'am: «Kəsəkpər k'inder amera few, iŋcəme pəlompu darəŋ-ε,» mənjanne kə.»

⁵ Kə asom a Yesu darəŋ ŋaloku Wəbe: «Məberene su kəlan!» ⁶ Kə wəbe oloku ŋa: «Kə nəntəmpər kəlan nke kəyi pəmō tənġben tēfēt mō, nəntam kəloku kətək nke: Məgbukte nno məkō məcəme nde dəkəba, kətək kanjō kəyō tēfan tonu.»

⁷ «Nəna akanje dacō, anō əyō wəcar nwe embifti, kə pəyōne fe ti wəkayi pəc-kək, a pəc-kəna-yefe dale, pəloku kə: «Məder katəna məder mənde demesa!» ⁸ Nte oŋloku kə mō: «Məlompəs'em yeri yem, məberne duma məsəŋ'im yeri, haŋ ilip kədi yeri imun; k'ilip-ε, mənā mədi yeri məmun.» ⁹ Wəka wəcar kakō enyek-yekəs kə bawo əyōne kə mes məkō efan mō ba? Ala! ¹⁰ Tin tayi tō kə nənā, kə nəlip k'əyō mes məkō afaŋər'un mō fəp-ε, nəloku: «Acar ġbəcərəm ŋō səyōne; nte pəmar su kəyō mō, tō səyō.»»

Yesu kətaməs kən aka sen wəco

¹¹ Yesu eyi kəkō Yerusalem, kə Yesu eyefe kəcali atəf ŋa Samari kə ŋa Kalile dacō mō. ¹² Eyi kəberε tadare təlōma, kə afum wəco aka sen alōma ŋander ŋafayne kə; kə ŋaŋcəme pəbəlε. ¹³ Kə ŋampene sim ŋac-loku: «Yesu, Wəkiriŋ, məyōne su nənəfər!» ¹⁴ Nte Yesu enəŋk ŋa mō, k'oloku ŋa: «Nəkō nəmentərne alonje nde kəlō kəpəŋ ka Kanu.» Afum aŋe ŋayi kəkō, kə pəyōne fō ŋasək a kə ŋandebere di. ¹⁵ Nte wəkin enəŋk fō entamne mō, k'oluksərne pəc-cam debeki da Kanu dim dəpəŋ. ¹⁶ K'efəntərə dəntəf, k'osumpər Yesu wəcək, k'eyek-yekəs kə.† Fum wəkakō, wəSamari enayi. ¹⁷ Kə Yesu eyif kə: «Bafō asəkəs afum aŋe wəco? Deke aləpəs aŋe camət-maŋkələ ŋayi-ε? ¹⁸ Ali wəkin ençem-cəmnε fe kəluksərne **pədecam**

debeki da Kanu, mēne wəcikəra wəkin wəkawε?» ¹⁹ Kə Yesu oloku kə: «Məyefe məkō, kəlan kam kəyac'am.»

Kəder ka dεbε da Kanu (Mt 24:23-28,37-41)

²⁰ Nte aFarisi ŋayif Yesu tēm nte **dεbε da Kanu** dendeder mō, k'oloku ŋa: «**Dεbε da Kanu** dəfəder pagbətne di fəp. ²¹ Afəkule di, «Idende nno!», «Idəkō nde!» Bawo **dεbε da Kanu** nənā ŋō deyi dacō.»

²² Nte Yesu elip kəloku ŋa ti mō, k'oloku acepse ən darəŋ: «Dəsək den-debəp nde nəndefan kənəŋk dəsək din da Wan ka fum mō, mba nəfəsō-nəŋk di. ²³ Andelok'un: «Eyi nno!» kə pəyōne fe ti-ε «Eyi nde!» Ta nədekō di, ta nədeyeksərne kəkō ka di. ²⁴ Pəmō təkō pəmot poŋmot a pəyō waŋkəra dareŋc kəyefe kəsək kin haŋ ka mērəŋ mō, tatəkō tō Wan ka fum endeyi kə dəsək dən. ²⁵ Mba mēne pətəro pəpəŋ kərəs, afum a tēm tantε ŋawenəs kə. ²⁶ Təkō tenacepər tēm ta Nuha mō, tendecəpər sō dəsək da Wan ka fum. ²⁷ Afum ŋaŋc-di yeri, ŋac-mun, arkun kə aran ŋac-nençene, haŋ dəsək nde Nuha enabere debil mō: Kə domun delarəm dender nde denamələk ca fəp mō.‡ ²⁸ Pəndeyi pəmō tēm ta Lət. Afum ŋaŋc-di yeri, ŋac-mun, ŋac-way, ŋac-caməs, ŋac-bəf, ŋac-cəmbər wəlō. ²⁹ Mba dəsək nde Lət owur Sodom mō, nenç kə pərbəlō yenatuf Sodom kə yemələk ca ya di fəp.§ ³⁰ Itō pəndeyi dəsək nde andementər Wan ka fum mō.»

³¹ «Dəsək dadəkō mənā nwe mənji dekε, ca yam yeyi dukəlō mō, məfətam kəberε məlek yi. Mənā nwe tēmbəp dale mō, məfətam kəluksərne kəlō kam nde dare. ³² Nəcem-cəmnε wəran ka Lət.* ³³ Mənā nwe məndesεp kəkəkəs kəyi doru kam mō, kəndesalpər'am, kə mənā nwe kənasalpər mō, məndesətō ki. ³⁴ Ic-lok'un: Pibi papəkō, afum mērəŋ ŋandefəntərə kəfəŋc kin, pasumpər wəkin pasak wəkō; ³⁵⁻³⁶ aran mērəŋ

† 17:16 «k'eyek-yekəs kə» = «k'eyif Yesu nəwali teta kətaməs kən.» ‡ 17:27 Dəkəcop 6:9-7:24

§ 17:29 Dəkəcop 19:24 * 17:32 məməmən Dəkəcop 19:26 † 17:35-36 Andenər yeyicəs yəlōma [Arkun mērəŋ ŋandeyi dale din dayi, pasumpər wəkin pasak wəkō.]

26 Anje njanɔ-cəŋkəl Yesu mə ŋayif kə: «Anə antam oŋ kəyac-ε?» 27 Kə Yesu oloku ŋa: «Nte tentambər afum mə, Kanu kəntam ti.» 28 Kə Piyer oloku: «Səna səsak daka dosu kə sənɔcəm'am darəŋ.» 29 K'oloku ŋa: «Awa! Ic-loku nu kanɔe: Fum eyi fε, nwe ɛŋsak kələ kən, wəran kən, wəŋɔ, akomene ɔn, kə awut ɔn teta **dεbε da Kanu**, 30 ta wəkayi ɔŋkəsətə pəlarəm doru dandε, kə dekirin ɔn ɔŋkəyi wəyən katina mə.»

Yesu endəŋk ta maas defi dən kə kədeyεfε kən afi dacə

(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

31 Kə Yesu ɛlek Asom ɔn wəco kə mērəŋ, k'oloku ŋa: «Yerusalem andepε. Mes mmε adəŋk a Kanu ŋanacıs teta Wan ka fum mə fəp, mendekə-yi. 32 Bawo andekə-bər kə atəyənε Suyif dəwaca; andekə-fani kə, andekə-tərəs kə, andekə-yuksər kə lin, 33 andekə-sutε kə tərəŋkən, a padedif kə. Tataka ta maas ta defi dən, pəyεfε afi dacə.» 34 Mba Asom ɔn ŋanane fε ti tələm o tələm. ŋanacəre fε nte tatəkə toloku mə.

Yesu kətaməs kən wətənəŋk

(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

35 Nte ŋayi kəltərne Yeriko mə, tetəŋne wətənəŋk wələma pəndε dəpə kəsək pəc-tola. 36 K'ene pəkət pa kənay, k'eyif daka ndε dender mə. 37 K'aloku kə: «Yesu wəka Nasaret eyi kəcepər!» 38 K'əŋkulərne: «Yesu wəka† Dawuda məyən'em nənəfər!» 39 Anje ŋanasol kə Yesu ŋayi kə tekirin mə, ŋayεfε kəgbəŋ-gbəŋər kə a pəcanɔk, mba wəkakə pəc-nanɔkanε kəkule-kule: «Wəka Dawuda məyən'em nənəfər!» 40 Kə Yesu ɛŋcəme, k'osom a pakere kə fum nwe. Nte alətərne kə mə, k'eyif kə: 41 «Cəke cə məfan a iyən'am-ε?» K'oloku: «Wəbε, iluksərne sə kənəŋk!» 42 Kə Yesu oloku kə: «Məluksərne sə kənəŋk! Kəlan kam kəyac'am.» 43 Gbəŋcana babəkə kə fum nwe ɛnəŋk, k'eyεfε k'ɛŋcəme kə darəŋ **pəc-cam debeki** da Kanu. Nte afum fəp ŋanəŋk tatəkə mə, kə ŋayεfε kəkər-koru Kanu.

19

Yesu kə Sasey

1 Nte Yesu ɛmbere Yerikə mə, k'ɛŋcali dare. 2 Awa, kə fum wələma, nwe ɔŋc-we Sasey, nwe ɛnayənε wəbε ka awerəs dut, pəyə daka delarəm, 3 pəc-tən kəcəre fum nwe ɔŋwe Yesu mə; mba ɛŋc-tam fε ti, bawo afum ŋanala, nkən pəbumpsene. 4 Kə fum nwe ɛŋcepər kirin k'əŋkə pəfərəŋk dəkətək nte tənɔŋε kə kənəŋk Yesu mə, bawo dif ɛnakə kəcepər. 5 Nte Yesu ɛmbəp kətət kanɔkə dəntof mə, k'eyekti fər k'ɛnəŋk fum nwe, k'oloku kə: «Sasey məkufe mətor; bawo nde kələ kam inɔkə məkə iyi.» 6 Kə Sasey ɛmbelkər kətor, k'ɛmbəŋ Yesu pəbotu disre. 7 Nte afum ŋanəŋk ti mə, kə ŋayεfε kəcəpene, ŋac-loku: «Ndena fum wəciya ɔŋkə pəyi.» 8 Mba Sasey nwe ɛnacəme wəbε fər kirin mə, oloku: «Wəbε, indesəŋ atəyə daka dacə da kəsətə kem; nwe o nwe inananɔkanε kəbanər pəlarəm mə, indesəŋ wəkayi kəmanɔkəle ka təkə inabanər kə mə.» 9 Kə Yesu oloku kə: «Məkə, Kanu kəyac aka kələ kanɔkε, bawo məna sə wəka Abraham məyənε! 10 Bawo Wan ka fum ender kədeten kə kəyac ka ɔŋε ŋanasələ mə.»

Capafə ca mɛŋcəmbəl ma kema

(Mt 25:14-30)

11 Afum ŋayi kəcəŋkəl Yesu. Kə Yesu ɔnəcər capafə cələma, bawo ŋanalətərne Yerusalem, afum ŋac-cem-cemne a **dεbε da Kanu** dənɔkəwur gbəŋcana babəkə. 12 Kə Yesu oloku: «Fum wətət tokom wələma, ɛnayεfε k'əŋkə atəf ŋobol-bolu kəkə-tən dεbε a pədeder. 13 Kə fum nwe ewe acar ɔn wəco, k'əsəŋ ŋa nwe o nwe keme kəpəŋ kin, k'oloku ŋa: «Nəc-kafələ-kafələ ki waca haŋ ic-der.» 14 Mba afum aka dare dadəkə ŋanater kə, kə ŋasom kəkə-loku nde fum nwe ɔŋc-kə kəten dεbε mə: «Səfan fε a fum wəkawε pəyənε su wəbε!» 15 Kə fum nwe ɔŋkə pəsətə dεbε, nte olukus mə, k'ewe acar ɔn ɔŋε wəco kədecəre

† 18:38 «Wan ka Dawuda.» Ti təyənε tokule ta aYisrayel = «wəyac kəŋan.»

nte nwe o nwe enkafali-kafali waca ma. ¹⁶ Ko wacar wacaka-caka ender, k'oloku: «Wabe, isoto waco wa kema kanko manasani'im ma.» ¹⁷ Ko fum nwe oloku: «Tentesa, wacar watat mayone, bawo malomp teta tes tefet, indesani sadare waco mayone wabe kajan.» ¹⁸ Ko wacar waka merani ender, ko wakaka oloku ko: «Wabe, kacamat ka kanko manasani'im ma, k'isoto.» ¹⁹ Ko fum nwe oloku so wakaka: «Isani'am sadare kacamat, mayone wabe kajan.» ²⁰ Ko waloma ender paloku: «Wabe kema kam kanke, inafaktar ki dakeloto katot imanj. ²¹ Bawo inanes'am nte manjucu mes ma: Manjek mpe mantoboc ma; matel nde manato-baf ma.» ²² Ko fum nwe oloku wacar kan: «Moloku mam m' indekit'am, mana wacar walec! Manacare a injucu; k'anjek mpe intoboc ma, ic-tel da intobaf ma. ²³ Ak' enasane nte manato-bas-basar pasam pem ma, ko nte ilukus ma, k'inko iban pi padenaren'em kantangbe?» ²⁴ K'oloku afum ako janayi di ma: «Nabanar ko kema kanko nakena ki wako osotan'em waco ma.» ²⁵ Ko afum jaloku: «Wabe, wakaka osoto waco!» ²⁶ Ko fum nwe oloku ja: «Ic-lok'un: Mana nwe mayo ma, amberene so mana wakayi. Mba mana nwe mantoyo ma, ambanar'am ali depic pako mayo ma. ²⁷ Ta merani tayi, naker'em ater'em ane janato-fan a iyone ja wabe ma, nafay ja mera far yem kirinj.»

Yesu kaka kan Jerusalem
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Sanj 12:12-19)

²⁸ Nte Yesu elip kaloku afum moloku mamako ma, k'osumpar dopo afum kirinj kaka Jerusalem. ²⁹ Nte Yesu alatarne sadare sa Betfase ko Betani ma, kaca ka taro tako anwe Taro ta Olif ma, ko Yesu osom acerpse an darani merani. ³⁰ K'oloku ja: «Nako nde dare nde antefarne ma, ko nanjabere-e, nanjabar di safale safet pakot si, nse fum o fum entato-nde ma. Nasikali si, nakeri. ³¹ Ko fum eyif nu: «Ta ake to nansikale si-e?» Naloku ko gbacaram: «Bawo Wabe efan si.»

³² Ko afum ane anasom mo janako, ko janako jabar safale safet pakot si pamo tako Yesu enaloku ja ma. ³³ Jani kasikali safale safet, ko asarka janif ja: «Ta ake to nansikale safale sasaka-e?» ³⁴ Ko acerpse an darani merani ane jaloku aka safale: «Wabe efan si.» ³⁵ Ko afum ane janikene Yesu safale safet nse, ko jandenasar si suma sanan, ko Yesu ende si karon. ³⁶ Tako anj-co kirinj ma, ito afum janj-co-pere ko suma sanan dopo. ³⁷ Nte jalatarne Jerusalem nde patambalar pa Taro ta Olif ma, ko pambat kanay kanko kanacerpse ko darani mo far. Ko jayefe kakor-koru Kanu parani, bawo janananak **mes mewey-wey mm Kanu kammentar ma.** ³⁸ Ko jac-loku:

«Kanu Karani kapoce patot wabe nwe enderene tewe tan ma!

Peforu peyi darenc,

ko **pamot pa palel pa deb don** peyi darenc!»

³⁹ AFarisi akin akin ako janayi kanay kanko daco ma, jaloku Yesu: «Wabe, maloku acerpse am darani jakanj!» ⁴⁰ Ko Yesu oloku ja: «Ko janjanj-e, masar monkule-kule!»

Yesu kabok kan teta Jerusalem

⁴¹ Nte jalatarne Jerusalem, a ko Yesu enanj dare ma, k'eyefe kabok teta di, ⁴² k'oloku: «Jerusalem, mana enjcare mako tako anyo pasoto peforu ma! Mba ndekal tatoko tangbapan'am, mafotam ti kananj. ⁴³ Bawo dasak dendeder nde ater'am jandenanjkar'am kande, jakel'am, a jadeweparen'am waca far ma. ⁴⁴ Jandelasar'am han awut am, ali tasar tin jafodesakar'am mpe pandenarne polom ma, bawo manacare fe tem nte Kanu kanader kamar'am ma!»

Yesu kabere kan nde kalo karani ka Kanu

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Sanj 2:13-22)

⁴⁵ Nte Yesu embere nde **kalo karani ka Kanu** ma, k'eyefe kabelas acamas. ⁴⁶ K'oloku ja: «Dayecicas Kanu

kəloku: «Kələ kem, tofo nde **anĵlok-lokar Kanu** tɔ, mba nana nənĵkafəli ki anĵbanĵcan nŋe akiye nənĵbɔpne mɔ.»»

⁴⁷ Dɔsək o dɔsək Yesu eŋc-təksɛ afum dəndo **kələ kəpɔŋ ka Kanu** disre. Aloŋne apɔŋ, atəksɛ sariye, kə abeki a dɔtɔf ŋac-tɛn kədif kə. ⁴⁸ Mba ta ŋanĵcərə nte ŋanĵɔ, bawo afum fəp ŋanĵc-cəŋkəl moloku ma Yesu, ta ŋafan kəbut ali toloku tɔn tin kəne-ɛ.

20

Deke katam mes ka Yesu kəyɛfɛ-ɛ?
(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ Dɔsək dəlɔma, nte Yesu eyi kətəksɛ afum nde **kələ kəpɔŋ ka Kanu** mɔ, pəc-dəŋk moloku mətɔt. K'alonŋe apɔŋ, kə atəksɛ a sariye kələkɛne abeki a dɔtɔf ŋamberər kə, ² kə ŋaloku Yesu: «Məloku su ma sariye nse səsəŋ'am kəyɔ ka mes mame mɔ, kə pəyɔne fɛ ti-ɛ, məbɔŋcər su nwe osom'am kəyɔ ka mi mɔ.» ³ Kə Yesu oloku ŋa: «Ina sɔ, k'iyif'un k' inder toloku tin: ⁴ Anɔ ɛnasom Saŋ kədegbət fum dərɔmun-ɛ, Kanu ba, ka afum?» ⁵ Kə ŋayɛfɛ kəgbəkələne taŋan, ŋac-loku: «Kə səloku fɔ Kanu-ɛ, eŋyif su: «Ta ake tɔ nənətɔ-lan-ɛ?» ⁶ Mba kə səloku ndəkəl fɔ: «Afum ŋanasom kə-ɛ,» afum a dɔtɔf fəp ŋanĵcacas su, bawo ŋanĵcərə fəp a Saŋ wədəŋk wəka Kanu ɔ ɛnayɔne.» ⁷ Kə ŋaloku Yesu: «Səŋcərə fɛ.» ⁸ Kə Yesu oloku ŋa: «Ina sɔ ifəbɔŋcər'un nwe osom'im kəyɔ ka mes mame mɔ.»

Capafɔ ca abum dale aɛc bəkək
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹ Kə Yesu eyɛfɛ kəloku afum capafɔ nce: «Fum ɛnabɔf tək yokom dale, k'ɛŋcəmbər yi seke, k'owur k'ɔŋkɔ atɔf ŋəlɔma nŋe ɛnakɔ pəwon mɔ. ¹⁰ Nte tem tembəp mɔ, kə fum nwe osom wəcar nno abum a dale anŋe ŋayi mɔ, a ŋapocɛ kə yokom yəlɔma ya tək yayəkɔ. Mba kə abum a dale ŋasut kə, kə ŋasak kə, k'olukus waca wəsəkər. ¹¹ Kə fum nwe əŋgbəkərə sɔ kəsom ka wəcar wəlɔma; kə abum a dale ŋasut sɔ wəkakɔ, kə ŋalapəs kə, kə ŋasak kə, k'olukus waca wəsəkər.

¹² Kə fum nwe osom sɔ wəka maas, kə abum a dale ŋambɔpər wəkakɔ, kə ŋambeləs kə. ¹³ Kə wəka dale nwe eyifne: «Cəke cɔ indeyɔ-ɛ? Wan kem nwe imbətər mɔ indesom; təlɔma ŋanĵkələləs wəkakɔ.» ¹⁴ Mba nte abum a dale ŋanəŋk wəkakɔ mɔ, kə ŋalokɛne: «Wədəlek ke kən ɔfɔ wəkakɔ. Padif kə nte tənŋəne dale dede dəyɔne dosu mɔ.» ¹⁵ Kə abum a dale anŋe ŋasumpər wan ka wəka dale, kə ŋawurene kə dale kəsək kə ŋandif.»

Kə Yesu eyif acəŋkəl ɔn, «Cəke cɔ pəmar wəka dale nwe pəyɔ ŋa-ɛ?»

¹⁶ Kə Yesu ɔnɔcər: «Pəmar wəka dale nwe pəder pədif abum a dale akakɔ fəp, pəban sɔ dale pəsəŋ abum alɔma.» Nte afum ŋane moloku mme mɔ, kə ŋaloku: «Ta tatəkɔ tetam kəyi!» ¹⁷ Kə Yesu eŋkafəli kəro k'oməmən ŋa, k'eyif: «Cəke cɔ toloku tecic tante toloku ɔŋ-ɛ?»

«Tasar nte acəmbər kələ ŋanace mɔ, ipede pəyɔne ɔŋ tasar mpe posumpər kələ mɔ.»

¹⁸ Nwe o nwe ɛtempene pi kəron, ɛntɛpe; mənə nwe pentempene sɔ kəron mɔ, pomputək'am.»

Abɛ a dine aSuyif kəfan kəŋan kəkəŋkələ-kəŋkələ Yesu

(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

¹⁹ Atəksɛ a sariye kə aloŋne apɔŋ ŋac-tɛn kətəp kə waca tem tatəkɔ, bawo ŋanacərə a te taŋan tɔ Yesu ɛnalokɛ capafɔ cacəkɔ; mba ŋac-nese afum akɔ ŋanayi di mɔ. ²⁰ Kə ŋayɛfɛ kəkəŋkələ-kəŋkələ Yesu. Ti disre, kə ŋasom afum anŋe ŋanabanŋene kəcəŋkəl moloku mən mɔ. Afum ŋanayi anŋe anasom kəkɔ-sumpər Yesu dəmολου mɔ, nte tənŋəne ŋatam kəber kə wəbe dəwaca, nwe ɛnatəmpər kətam kə fənəntər dɔtɔf mɔ. ²¹ Kə afum asom anŋe ŋanĵcaŋ kə moloku: «Wətəksɛ, səŋcərə fɔ moloku mame məŋloku məc-təksɛ mi afum mɔ məsək; məfəkiti fum kənəŋk kən, mba kəŋce kə məntəksɛ afum kəkət nke kəmbət Kanu mɔ. ²² Awa, məloku su ma, pəmar kəsəŋ dut dosu wəbe wəka

* 20:22 «Wəbe wəka Rom» = «Sesar,» ti təyɔne tokule ta wəbe wəka Rom.

Rom* ba, ka pəmar fε ti?»²³ Mba kə Yesu enepəl kəta kəjan, k'oloku ηa:²⁴ «Nəmentər'im pəsam gbəleη bin. Kəro ka ana kəyi pəsam papəkə-ε, kə tewe ta wəkayī?» Kə ηaloku, «Wəbe wəka Rom.»²⁵ Kə Yesu oloku ηa: «Awa, nəseη wəbe wəka Rom pəkə pəyənne pən mə, kə Kanu sə pəkə pəyənne pa Ki mə.»²⁶ Afum aηe ηantam fε kəsumpər kə dəmoloku kənay nke daco; mba nte moloku ma Yesu menjiyanne ηa mə, kə ηaηcaηk.

*Kəyif ka kədeyefε ka defi afi daco
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)*

²⁷ Kə aSadisi aləma ηander nno Yesu eyi mə. ASadisi akakə ηaηc-liku a k'afi-ε, kəyefε kəyi fε sə. Kə ηayif Yesu moloku mme:²⁸ «Wətəkse, nte tə Musa enacice su: «Kə wəηc ka fum efi pənēηce mba ta əyə wan-ε, wəηc wəkə eyi doru mə, entam kənasər wəran ka wəfi pəkome kə awut.»²⁹ Mba awēηc camət-merəη ηanayi təloma. Kə wəcəkə-cəkə enēηce, k'efi ta esak wan-ε.³⁰ Kə wəka merəη enasər wəran kən, ³¹ kə tēyefε danda kə wəka maas enasər kə. Tatəkə tə tenakə haη kə awēηc aηa aηe camət-merəη fəp ηanēηce wəran wəkin nwe, ta nwe o nwe esak wan-ε.³² Teləpəs oη, kə wəran nwe efi.³³ Kə dəsək dəyefε da afi dendebəp-ε, anə endelek wəran wəkawε-ε? Bawo awēηc aηa akanē camət-merəη fəp ηananēηce kə!»³⁴ Kə Yesu oloku ηa: «Arkun kə aran a doru dandε ηaηnēηcεne.³⁵ Mba nde doru dakə dender mə, Kanu kənaηk fə pəmar alompu ηayefε defi, a ηasətə kəyi wəyēη doru dadəkə-ε, ηafəde ηac-nēηcεne.³⁶ Nafətam sə kəfi, bawo pəyi ηa pəmə melekeε, ηa ηandeyənne awut a Kanu, bawo Kanu kəyēkti ηa defi.³⁷ Musa oloku pəsoku pəs a afi ηandeyefε defi. Kəfo nke aηcic teta tērəntəm nte tēηc-mar mə, Musa ewe Kanu danda «Kanu ka Abraham, Kanu ka Isiyaka, Kanu ka Yakuba.»³⁸ Kə Yesu ənəcər, «Kanu bafə ka afi kə, mba ka ayi wəyēη; bawo nno Kanu kəyi mə, fəp fəyēy wəyēη.»³⁹ Kə

acicəs a sariyε aləma ηalək moloku, kə ηaloku: «Wətəkse, mələku bel-bel!»⁴⁰ Kə ηaηc-nese sə kəyif kə moloku mələma.

*Wəyεk-yεk wəka Kanu kə Dawuda
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)*

⁴¹ Kə Yesu oloku ηa: «Cəke cə antam kələku a Wəyεk-yεk wəka Kanu wəka Dawuda əyənne-ε?»⁴² Bawo Dawuda nkən yati oloku buk ba Yabura Dawuda disre:

«Wəbe enaloku wəbe kem:

Məder mändε nno kəca kem kətət,

⁴³ Ifaη kəbocər'am aterēne am dəntəf mənās-nas ηa.»[†]

⁴⁴ Kə Dawuda ewe wəsom ka Kanu «wəbe kən»-ε, cəke cə wəkakə entam kəyənne wan kən-ε?»

Yesu oloku a pakəmbərne məyə ma atəkse sariyε

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

⁴⁵ Nte afum ηayi kəcəηkəl Yesu mə, k'oloku acεpse ən darəη:⁴⁶ «Nəkəmbərne atəkse sariyε: Nambətər kəkətəse suma səpəη, ηambətər pac-yif ηa kəyif kətət mof mme menlare mə, ηambətər dəkəndε dəcəkə-cəkə **dəkəcəpəs**, kə səcəm səcəkə-cəkə mof mme aηkə kədi yeri mə.⁴⁷ Nə ηambəηər aran aηe awos aηa ηafi mə daka danan, ηa ηambələse sali nte təηsəηe pagbəkəre ηa mə. Andekə-kiti ηa kiti kəyēηki!»

21

Kəpocε ka wəran wətəyə daka nwe wos enafi mə

(Mk 12:41-44)

¹ Kə Yesu eyēkti fər, k'ənəηk nte aka daka ηaηc-ber kəpocε kəjan dətafala ta **kələ kəpəη ka Kanu** mə.² K'ənəηk sə wəran wətəyə daka wələma nwe wos efi mə, pəc-ber mēηcəmbəl mēfət merəη ma kəpər.³ K'oloku: «Ic-lok'un, kaηce: Wəran wətəyə daka wəkawε wos enafi mə, ompocε pətās aka fəp.⁴ Bawo afum aləpəs aηe fəp, nte daka delar ηa mə, itə ηamber kəpocε kəjan danda, mba nkən, kətəyə kən daka,

† 20:43 Psaumes 110:1

ɔsɔŋ pɔkɔ pamar pɔsɔŋɛ kɔ kɛtam kɛyi doru mɔ.»

Yesu kɛdɛŋk kɛdelɛsɛr ka kɛlɔ kɛpɔŋ
(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Afum alɔma ŋaŋc-loku teta **kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu**: «Kɛntesɛ k'alompɔsɛ ki masar mɔtɔt kɔ ca yɔtɔt ya ki nyɛ aŋsɔŋ Kanu kɛpɔcɛ mɔ.» Kɔ Yesu oloku: ⁶ «Dɔsɔk dɛndɛdɛr, ndɛ nɛntɔdɛnɛŋk tɛsar tɛdɛŋsɛ tɛsar kɛrɔŋ mɔ, fɛp fayi andewuŋ yi.

Pɔlɛc kɔ kɛtɔrɔs
(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷ Kɔ ŋayif kɔ: «Wɛtɔksɛ, ake tɛm tɔ tɔtɔkɔ tendeyi-ɛ? Tɔyɔ tɛgbɛkɛrɛ tere tendemɛntɛr mes mamɔkɔ mɛmbɛp-ɛ?» ⁸ Kɔ Yesu oloku ŋa: «Nɛkɛmbɛrɛnɛ, ta nɛsakɛnɛ patalɛr'un! Bawo afum alarɛm ŋadɛdɛr ŋac-kɛtɛnɛ tɛwɛ tɛm, ŋac-lok'un: «Ina ɔyɔnɛ wɔsom ka Kanu,» kɔ, «Tɛm tɛmbɛp!» Mba ta nɛdɛcɛmɛ ŋa darɔŋ! ⁹ Kɔ nɛndɛnɛ teta kɛwan, k'afum a dɔtɔf ŋayɛŋkɛr abɛ aŋaŋ bɛkɛc-ɛ, ta nɛnɛsɛ; bawo mɛnɛ tɔtɔkɔ tɔŋnɔŋkɛnɛ tɛdɛr kɛrɛsna, mba bafɔ ndɛkɛl doru dɛndɛ dɛndɛlip.» ¹⁰ K'oloku ŋa sɔ: «Afum alɔma ŋandɛyɛfɛrɛnɛ kɔ afum alɔma, atɔf ŋɔlɔma ŋayɛfɛrɛnɛ kɔ atɔf ŋɔlɔma; ¹¹ antɔf ŋɛndɛyikɛ mofɔ mɔlɔma, dor kɔ docu yɛndɛyɛ mofɔ mɛlarɛm; mes mɛwɛy-wɛy mɛndɛyɛ, kɔ **mɛgbɛkɛrɛ mɔpɔŋ mmɛ mɛndɛyɛfɛrɛ ndɛ Kanu Kɛyi mɔ**. ¹² Mba mamɔkɔ mɛndɛbɛp, pasumpɛr'un, patɔrɛs'un, pasɔŋ'un kɛkɔ-kiti **dɛkɛcɛpɔs** a padɛbɛr'un dɛbili. Abɛ a dɔtɔf ŋandɛkit'un teta tɛwɛ tɛm. ¹³ Tɔtɔkɔ tendɛmar'un kɛlɔku ka tɔkɔ nɛŋcɛrɛ tetɛm mɔ. ¹⁴ Ta tɔyɔ nu kɛcɛm-cɛmɛnɛ tɔkɔ nɛndɛyɔ a nɛyɛcɛnɛ mɔ. ¹⁵ Ina wɛkawɛ yati ina ɛndɛsɔŋ'un tɛmɛr kɔ kɛcɛrɛ ka kɛtɔt nɛkɛ atɛr anu, nɛwɛ o nɛwɛ ɔntɔdɛtam kɛgbɛkɛl mɔ. ¹⁶ Akomɛnɛ, awɛŋc aŋa, anapa, kɔ abɔt anu yati ŋandɛsɔŋ nu, ŋasɔŋɛ alarɛm kɛfi nu dɛcɔ. ¹⁷ Fɛp fɛndɛtɛr'un, teta tɛwɛ tɛm. ¹⁸ Mba ali kɛfon konu ka dɛrɔmp kin kɛfɔdɛsɔlɛ; ¹⁹ Kɔ nɛmbɛrɛnɛ kɛsumpɛr bel-bel-ɛ, nɛndɛyɛcɛnɛ nɛyi doru.»

Yesu ɛndɛŋk kɛdelɛsɛr ka Yerusalem
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ «Kɔ nɛndɛnɛŋk asɔdar ŋakɛl Yerusalem-ɛ, nɛcɛrɛ tɛm tɔtɔkɔ a kɛlɛsɛr ka di kɛlɔtɛrɛnɛ. ²¹ Tɛm tɔtɔkɔ akɔ ŋayi Yude mɔ, ŋac-yɛksɛ kɛpɛrɛnɛ ka dɛmɔrɔ; akɔ ŋayi Yerusalem dɛcɔ mɔ, ŋac-wur; akɔ ŋayi dɛkulum mɔ, ta ŋabɛrɛ sɔ dɛrɛ-ɛ. ²² Bawo dɔsɔk dɛdɔkɔ d' andɛbɔc kiti, nɛtɛ tɔŋsɔŋɛ mɛs mmɛ anɛcɛc mɔ fɛp mɛyi. ²³ Pɔlɛc pɛyi dɔsɔk dɛdɔkɔ aran aŋɛ ŋambɛkɛs, kɔ akɔ ŋaŋmɛsɛr mɔ! Bawo pɛyɛŋki pɔpɔŋ pɛndɛyɛ dɔsɔk dɛdɔkɔ dɔtɔf, kɔ mɛtɛlɛ mɔpɔŋ ma Kanu nnɔ afum akakɔ ŋayi mɔ. ²⁴ Sakma sɔ andɛdɛfɛtɛ ŋa, tɔf fɛp yosumpɛr-sumpɛr ŋa yɛkɛkɛrɛ ŋa pɛbɔlɛ; tɛm tɔtɔkɔ afum acuru ŋabaŋ Yerusalem, haŋ tɛm nɛtɛ asɔŋ ŋa mɔ tɛc-lip.»

Kɛdɛr ka Wan ka fum
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

²⁵ «Mɔyɔ mɛgbɛkɛrɛ mmɛ mɛyɛfɛrɛ ndɛ Kanu kɛyi mɔ mɛndɛyɛ dɛdɛc, dɛŋɔf kɔ dɛcɔs; dɛntɔf, bɛkɛc yɛndɛlɛcɛ-lɛcɛ afum teta pukulɛ-kulɛ pa dɛkɛba kɔ yam ya ki. ²⁶ Afum ŋandɛfɛnɛ kɛnɛsɛ ka kɛcɛm-cɛmɛnɛ ka tɔkɔ tendɛdɛr dɛntɔf mɔ, bawo fɛnɔntɛr fa kɛm fɛndɛyikɛ. ²⁷ Tɛm tɔtɔkɔ tɔ andɛnɛŋk Wan ka fum kɛdɛr dɛkɛp; dɛfɛnɔntɛr, kɔ **dɛpɔmot pa pɔlɛl pa dɛbɛ dɔn** dɛsɛrɛ d' ɛndɛr. ²⁸ Kɔ mɔyɔ mamɔkɔ mɛndɛcɔp kɛdɛr-ɛ, nɛlomp, nɛyɛkti sɛbomp, bawo kɛsɔŋ konu kɛway kɛlɔtɛrɛnɛ.»

Cɔkɛ cɔ kɛtɔk kɛkom kɛnatɔksɛ-ɛ?
(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)

²⁹ Kɔ Yesu oloku ŋa capafɔ cin: «Nɛnɛŋk kɛtɔk kɛkom* kɔ tɔk yɛlɔpɔs nyɛ. ³⁰ Nɛŋc-kɔna-nɛŋk yi yopɔŋ bɔpɛr, nɛcɛrɛ katin a kɛtɔŋ kɛlɔtɛrɛnɛ. ³¹ Itɔ nɛna nɛndɛsɔ-yɔ, kɔ nɛndɛnɛŋk mɛs mamɔkɔ mɛc-dɛr-ɛ, nɛcɛrɛ fɔ **dɛbɛ da Kanu** dɛlɔtɛrɛnɛ. ³² Ic-lok'un kɛŋcɛ: Afum a tɛm tantɛ ŋafɔdɛlip kɛfi fɛp, a ta tɛyi-ɛ. ³³ Kɛm kɔ antɔf yɛndɛsɔlɛ mba moloku mɛm mɔfɔdɛsɔlɛ.»

Ta nɛdirɛrɛnɛ!

* 21:29 f. «figuier»

³⁴ «Nàkembàrne bel-bel! Ta nəsak bəkac yonu yetasərne cəsata kə kəcis, kə kəcem-cəmne ka doru dandε, kə pəyi ti tatəkə-ε, dəsək dəpəŋ dadəkə dendebəpən'am, ³⁵ pəmə nte manta mēŋgbəpərne lop mə. Bawo dəsək dadəkə dendebəpəne afum a doru fəp. ³⁶ Ta nədirərne, **nəc-lok-lokər Kanu** tēm fəp, nte tənşəŋe nədə nəsətə fənəntər fəmulpəne mes məkə mendeder mə fəp, nədekə nəcəme, nəmentərne Wan ka fum, ta nəlapərne.»

³⁷ Dəsək dadəkə, Yesu pəc-təksε afum dəndo **kələ kəpəŋ ka Kanu**, k'owur kəkə-cəpərəne pibi nde aŋwe «Tərə ta Olif» mə. ³⁸ Afum fəp, kə dec dəsək-ε, ŋəŋc-kə nde **kələ kəpəŋ ka Kanu** kəkə-cəŋkəl kə.

22

Abε kətəŋne kəyə ka Yesu pələc

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Saŋ 11:45-53)

¹ Kə kəsata ka aSuyif ka **sali sa cəcom cətənəŋkəl lebin** nkε aŋwe «Pak» mə kələtərne. ² Aloŋne apəŋ kə atəkse sariye ŋayεfε kəten ka nte ŋəŋyə a ŋadif Yesu mə, mba ŋac-nese afum.

Yudas kəwose kən kəmar abε a aSuyifa ŋasumpər Yesu

(Mt 26:17-25; Mk 14:10-11)

³ Kə Sentani səmbere Yudas, nwe aŋc-we Iskariyət mə, nwe aŋc-ləm asom a Yesu wəco kə mərəŋ dacə mə. ⁴ Kə Yudas əŋkə ŋanenene kə aloŋne apəŋ kə abε aŋe ŋəŋc-bum **kələ kəpəŋ ka Kanu** mə, təkə pəmar pəsəŋ ŋa Yesu mə. ⁵ Kə pəmbət ŋa, kə ŋantəŋne kəpocε kə pəsam. ⁶ Kə Yudas owose. K'eyεfε ŋə kəten təyə nte əŋyə a pəsəŋ Yesu ta afum ŋəŋcərə ti mə.

Yesu kəsəŋ ka kəlompəs yeri ya Pak

(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Saŋ 13:21-30)

⁷ Kə dəsək da **sali sa cəcom cətənəŋkəl lebin** dəmbəp nde pəmar padif aŋkesiya ŋoloŋne mə. ⁸ Kə Yesu osom Piyer kə Saŋ, pəc-loku ŋa:

«Nəkə nəlompəsε su yeri ya Pak, nte tənşəŋe səde sədi yi mə.» ⁹ Kə ŋayif Yesu: «Deke məfan a səlompəs yi-ε?»

¹⁰ Kə Yesu oloku ŋa: «Kə nəndena nəc-bere dare disre-ε, nəŋkəbəpəne kə wərkun wələma pəsare tətəl pa domun. Nəcəme kə darəŋ haŋ nde kələ kəŋkə əŋkəbere mə. ¹¹ Nəloku wəka kələ kəŋkə: «Wəbe osom su a səder səyif'am, a dukələ dere d'endedi yeri ya Pak kə acεpse ən darəŋ-ε?» ¹² Endəkə-mentər'un kələ kəroŋ, dukələ dəpəŋ kə ca yəkə pəmar mə fəp. Dəndo kəfo kəŋkə kə nəŋkəlompəs yeri ya Pak. ¹³ Kə afum aŋe ŋəŋkə, kə ŋəŋkə ŋabəp ca fəp pəmə təkə Yesu ənaloku ŋa ti mə, kə ŋəlompəs yeri ya Pak.

Kəyer ka kəcom ka Pak

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26)

¹⁴ Nte tēm tēmbəp mə, kə Yesu endε demesa kədi yeri kə Asom ən. ¹⁵ Kə Yesu oloku: «Pəmbas'im kədi yeri ya Pak yayε kə nəna, a idetərə. ¹⁶ Bawo ic-lok'un, ifəsə-di yi, haŋ tēm nte teta yi tendəkə-lare nde **dεbe da Kanu** dəntəf mə.» ¹⁷ Kə Yesu elək apət, k'okor-koru Kanu,* k'oloku: «Nələk apət ŋe, nəyerene pedisre pa ŋi; ¹⁸ bawo ic-lok'un, ifəsə-mun wen haŋ **dεbe da Kanu** deder.» ¹⁹ Kə tēyεfε day, k'elək kəcom, nte elip kəkə-koru Kanu† mə, k'entepi ki, k'əsəŋ ŋa pəc-loku: «Dis dem də dandε, ndε asəŋe te tonu mə; nədə nəc-cəm-cəmn'em.» ²⁰ Nte ŋalip kədi yeri mə, k'elək sə apət, k'əsəŋ ŋa, pəc-loku: «Apət ŋəŋe ŋəyənε **kəcaŋəs kəfu kəyi ka tes tin** kə Kanu. Wen wawε weyi apət ŋəŋe disre mə, wəyənε mecir mem mme aloŋe tes tonu mə. ²¹ Ti disre, fum nwe endesəŋ'im padif mə, endε nno amesa ŋəŋe kə ina. ²² Wan ka fum entas, pəmə təkə aloku ti mə; mba pələc peyi fum wəkəkə endesəŋ kə padif mə.» ²³ Kə acεpse a Yesu darəŋ ŋayεfε kəyifətene dənda, fum nwe eyi ŋa dacə nwe endesəŋ kə padif mə.

* **22:17** «k'okor-koru Kanu,» kə pəyənε fε ti-ε, «k'eyif Kanu nəwali teta apət» † **22:19** «kəkə-koru Kanu» kə pəyənε fε ti-ε, «kəyif Kanu nəwali teta kəcom»

Ano ecepər'un fəp-ε?

²⁴ Kə kəgbekələne kəpəŋ kəyefε acεpse a Yesu darəŋ dacə, teta kəcəre ka nwe eŋcepər ŋa dacə fəp mə. ²⁵ Kə Yesu oloku ŋa: «Abε a təf ŋayi afum aŋan kəroŋ pəmə abε, aŋe ŋaŋkətene kətam nnə ŋayi mə, ŋafaŋ a pawe ŋa «abət a afum». ²⁶ Bafə tin tayi tə kə nənə! Mba mēne nwe eŋcepər'un fəp mə, pəyi pəmə nwe εfεte nu dacə fəp mə; nwe əyənε wəbe mə, pəyi pəmə wəcar. ²⁷ Bawo, nwe eŋcepər nu mə əyənε, nwe endε demesa mə ba, ka nwe eŋkεre kə yeri dənda mə? Bafə nwe endε demesa mə əfə? Kə ina, iyi nu dacə, pəmə nwe eŋkεre nu yeri demesa mə.»

²⁸ «Nənə enasiməs kə ina tēm nte in-ayi tərə disre mə. ²⁹ Itə əsəŋε nte papa kem əsəŋ'im dəbe mə, ina sə isəŋ'un di: ³⁰ Nte təŋsəŋε nədi yeri, nəmun amesa ŋem kəroŋ nde dəbe dem dəntəf mə. Nəndε səcəm sa abε kəroŋ, nəboc kiti ka cəsūŋka wəco kə mērəŋ ca Yisrayel.

Yesu endəŋk a Piyer endebaŋεne kətəcəre kə
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Sanj 13:36-38)

³¹ Kə Yesu oloku Siməŋ Piyer: «Siməŋ, Siməŋ! Məkembərne! Sentani səntola kədəs-dəs'un dəsifite pəmə kəcom. ³² Mba intolan'am, nte təŋsəŋε ta abəkəc ŋekafəl'am‡ mə. Kə məndeder'im-ε, məyənəkəs bəkəc ya awεŋc'am aŋa.» ³³ Kə Piyer oloku kə: «Wəbe, iwose kəkə dəbili kə mənə, kə pəyənε fε ti-ε, ifi kə mənə.» ³⁴ Mba kə Yesu oloku kə: «Piyer, ic-lok'am, məndebaŋεne kətə-cər'em kəmaas a kicipi kəc-cam.»

Pəsam pa delek, aləba, kə dakma

³⁵ Kə Yesu eyif ŋa: «Nte iŋc-som'un ta iŋsəŋ'un pəsam, ta iŋsəŋ'un aləba ŋεberε yamos, ta iŋsəŋ'un cəfta cəberne mə, paka penayi yi dacə mpε nənatə-sətə mə ba?» Kə acεpse ən darəŋ ŋaloku: «Ala! Ali pin pənayi fε.» ³⁶ Kə Yesu oloku ŋa: «Ndekəl mes mesəkpe! Mənə nwe mənəyə pəsam mə, məlekεne pi; mənə nwe mənəyə

aləba ŋεberε yamos mə, məlekεne ŋi; kə mənə nwe mənəyə dakma mə, məcaməs yamos yam, məway din! ³⁷ Bawo, ic-lok'un: Mēne təkə aŋcic mə telare nnə iyi mə: «Analəm kə ayenki bəkəc dacə.» Nte təyənε temi mə, kəyi kə tender.» ³⁸ Kə acεpse ən darəŋ ŋaloku kə: «Wəbe məbaŋ sakma nse mērəŋ.» Kə Yesu oloku ŋa: «Pəntəŋne tante.»

Yesu kəlok-lokər Kanu nde tərə ta Olif

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Pəmə təkə əŋc-yə ti mə, Yesu endewur k'əŋkə nde tərə ta Olif. K'acεpse ən darəŋ ŋaŋcεpse kə.

⁴⁰ Nte ŋambəp kəfo kəŋkə mə, k'oloku ŋa: «**Nəlok-lokər Kanu**, ta nəsakne nəberε kiciya disre.»

⁴¹ K'əmbəle ŋa, pəmə kələm ka tasar katin, k'εŋcəp suwu, k'ontola Kanu,

⁴² pəc-loku: «Papa kə məwose-ε, məbələn'em pəcuy pampε. Ti disre, ta tefaŋ tēm teyi, mba tam teyi.»

⁴³ Kə məleke mələma mowurər kə kəyefε dareŋc, kədeyənəkəs kə abəkəc.

⁴⁴ K'abəkəc ŋelεcε-lεcε kə, k'eyefε kəlok-lokər Kanu, k'abəkəc ŋempε kə, kə kawone kən kəyi pəmə nte mocul ma mecir mendetempene dəntəf mə.

⁴⁵ Kə Yesu εsak sə kəlok-lokər Kanu kəŋkə enayi mə, k'əŋkə pəbəp acεpse ən darəŋ ŋadirene bəkəc yerεŋc. ⁴⁶ Kə Yesu eyif ŋa: «Ta ake tə nəndirene-ε? Nəyefε, **nəlok-lokər Kanu** ta nəsakne nəberε kiciya disre!»

Kəsumpər ka Yesu

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Sanj 18:3-11)

⁴⁷ Yesu enalip fε kəlok-loku kə afum alarəm ŋander, fum wəkə aŋc-we Yudas, acεpse ən darəŋ wəco kə mērəŋ dacə mə, pəyi ŋa kirin. K'ələtərne Yesu kəkə-cup kə. ⁴⁸ Kə Yesu eyif kə: «Yudas, kəcup kə məndeleke Wan ka fum məsəŋ kə ater ən ba?»

⁴⁹ Nte asol a Yesu ŋanəŋk tatəkə tenakə-cepər mə, kə ŋayif Yesu: «Wəbe, səntam kəsutnεne sakma sosu ba?»

⁵⁰ Kə fum wəkin asol a Yesu dacə,

‡ 22:32 «ta abəkəc ŋekafəl'am,» kə pəyənε fε ti-ε, «ta kələŋ kam kəsolε»

enɛɛp wɛcar ka wɛlonɛ wɛpɔŋ alɔŋɔs ɲa kɛca kɛtɔt. ⁵¹ Kɔ Yesu ɛyac ɲa pɛc-loku: «Nɛce tatɔkɔ!» K'ɔŋgbunɛnɛ alɔŋɔs ɲa fum wɛkakɔ, k'entamnɛ.

⁵² Kɔ Yesu eyif alonɛ apɔŋ, abɛ a abum a **kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu** kɔ abeki a dɔtɔf aɲɛ ɲanader kɛsumpɛr kɔ mɔ: «Pɛmar nɛder nɛtɔmpɛr sakma kɔ tɔk, pɛmɔ nte nɛnder kɛsumpɛr kalbante mɔ ba? ⁵³ Dɔsɔk o dɔsɔk sɛna aɲɛ-yi nde **kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu** kɔ nɛna, mba nɛnasumpɛr f'em. Ndekɔl ɔŋ, tɛm tonu tɛbɛp, kɔ kɛtam ka kubump.»

Piyer embayɛnɛ kɛtɔ-cɛrɛ Yesu
(Mt 26:57-58,69-75; Mk 14:53-54,66-72; Sanj 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Nte ɲalip kɛsumpɛr Yesu mɔ, kɔ ɲanɛkɛrɛ kɔ nde kɛlɔ ka wɛlonɛ wɛpɔŋ. Mba kɔ Piyer ɛɲgbɛkɛrɛ ti pɛbɔlɛ. ⁵⁵ Kɔ ɲamot nɛɲɛ abanɲa daco kɔ ɲandɛ. Kɔ Piyer endɛ ɲa daco.

⁵⁶ Nte wɛcar wɛran wɛlɔma ɛnɔŋk kɔ pɛndɛ ɲa daco nɛɲɛ kirin mɔ, k'oloku: «ɲa ɲayina kɔ fum wɛkawɛ.» ⁵⁷ Mba kɔ Piyer ɛɲgbɛkɛl wɛran nwe, pɛc-loku: «Wɛran, ɲɛcɛrɛ fɛ fum wɛkawɛ!»

⁵⁸ Pɛwɔn fɛ kɔ wɛlɔma ɛnɔŋk kɔ, k'oloku: «Mɛna sɔ akin ayi ɲɔ nɛyɔnɛ.» Kɔ Piyer oloku wɛrkun nwe: «Alal Bafɔ akin ayi ɲɔ sɛyɔnɛ.» ⁵⁹ Kɔ dec din dɛɲɛpɛr mɔ, kɔ fum wɛlɔma ɛɲgbɛc kɛloku: «Fum wɛkawɛ ɔɲwureɛnɛ kɛnayi kɔ nkɔn, bawo wɛKalile ɔfɔ.»

⁶⁰ Kɔ Piyer oloku: «Mɛna, ina ɲɛcɛrɛ fɛ tante mɛɲkɛrɛ kɛloku mɔ.» ɲayi kɛlok-loku kɔ kicipi kɛɲcam. ⁶¹ Kɔ wɛbɛ Yesu ɛɲkafɛlɛ k'ɛɲgbɛtɛnɛ Piyer. Kɔ Piyer ɛɲɛm-cɛmɛnɛ toloku tɔkɔ wɛbɛ Yesu ɛnaloku kɔ mɔ: «Mɛndɛbanɛnɛ kɛtɔ-cɛr'ɛm kɛmaas a kicipi kɛc-cam.»

⁶² Kɔ Piyer owur nde dabanɲa, k'ɔɲkɔ pɛbok bel-bel.

Kɛlɔmɛs kɔ kɛsut ka Yesu
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

⁶³ Arkun aɲɛ ɲanɛ-bum Yesu mɔ ɲafani kɔ, ɲac-sut kɔ. ⁶⁴ ɲac-kump kɔ kɛrɔ, a ɲac-yifɛt kɔ nte: «Mɛmentɛr su ɔŋ a wɛdɛɲk wɛka Kanu ɔ mɛyɔnɛ! Mɛbɔɲɛ ma nwe osut'am mɔ!» ⁶⁵ Kɔ ɲales-les kɔ moloku mɛlɔmɛs mɛlarɛm.

Yesu nde aboc kiti apɔŋ fɔr kirin
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Sanj 18:19-24)

⁶⁶ Nte dec dɔsɔk mɔ, kɔ abeki a dɔtɔf, alonɛ apɔŋ, k'atɛkɛ sariyɛ ɲambɛpɛsɛnɛ. Kɔ ɲanɛkɛrɛ Yesu nde aboc kiti aɲan apɔŋ ɲayi mɔ. ⁶⁷ Kɔ ɲayif kɔ: «Kɔ pɛyɔnɛ fɔ mɛna ɔyɔnɛ nwe Kanu kɛyɛk-yɛk mɔ-ɛ, mɛloku su ti.» Kɔ Yesu oloku ɲa: «K'iloku nu ti-ɛ, nɛfɔlanɲi ti, ⁶⁸ k'iyif'un sɔ-ɛ, nɛfɔluks'em moloku. ⁶⁹ Kɛyɛfɛ ndɛkɛl, Wan ka fum endekɔ nde kɛca kɛtɔt ka fɛnɔntɛr fa Kanu.» ⁷⁰ Kɔ afum fɛp ɲambanɛnɛ: «Mɛna ɔyɔnɛ ɔŋ Wan ka Kanu ba?» K'oloku ɲa: «Nɛna oloku ti: Nkɔn iyɔnɛ.» ⁷¹ Kɔ ɲaloku: «Cɛke cɔ afanɲ sɔ kɛcɛrɛ-ɛ? Sɛna yati, sɛna ɛnɛnɛ kɔ ti dɛkusu.»

23

Yesu fɔr ya Pilat kirin
(Mt 27:1-2,11-14; Mk 15:1-5; Sanj 18:28-38)

¹ Kɔ ɲayɛfɛ fɛp faɲan, kɔ ɲasolɛ Yesu kɛkɛkɛrɛ kɔ nde fɔr ya Pilat kirin. ² Kɔ ɲayɛfɛ kɛyɛmsɛnɛ kɔ, ɲac-loku: «Wɛkawɛ sɛɲkɔ sɛbɛp pɛc-gbɲɛr afum kɛyɛɲkɛr su sɛbɔmp, ɲafati kɛsɔŋ wɛbɛ ka doru fɛp dut, pɛc-wɛnɛ sɔ «Wɛyɛk-yɛk wɛka Kanu, wɛbɛ wɛka atɔf.» ³ Kɔ Pilat eyif kɔ: «Wɛbɛ wɛka aSuyif mɛyɔnɛ?» Kɔ Yesu oloku kɔ: «Mɛna oloku ti.» ⁴ Kɔ Pilat oloku wɛlonɛ wɛpɔŋ wɛka kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu kɔ kɛnay ka afum: «Inɛɲk fɛ tɔlɔm o tɔlɔm nte pɛmar pasumpɛrɛ wɛrkun wɛkawɛ mɔ.» ⁵ Mba kɔ ɲanɛgbɛc gbɛs, kɛloku: «Afum ɲɔ ɛɲgbɲɛr, pɛc-tɛkɛ afum atɔf ɲa Yude disrɛ fɛp kɛyɛfɛ atɔf ɲa Kalile nde ɛnacɔp mɔ, hanɲ nnɔ.»

Yesu fɔr ya Herodu kirin

⁶ Nte Pilat ɛnɛ tɛta Kalile mɔ, k'eyif kɔ: «Wɛka Kalile mɛyɔnɛ ba?» ⁷ Nte Pilat ɛnɛ a wɛka Kalile ɔfɔ mɔ, k'oloku a fum wɛkawɛ, Herodu pɛmar pɛkiti kɔ. K'oloku a pakɛnɛ kɔ Herodu nwe ɛnayi mata mamɔkɔ Yerusalem mɔ. ⁸ Nte Herodu ɛnɛɲk Yesu mɔ, kɔ pɛmbɔt kɔ, bawo ɛɲɛ-tɛn kɛnɛɲk kɔ kɛyɛfɛ nte pɛnawɔn mɔ, tɛta mes

mako enɔ-ne pac-loku ton ma, payo amera kanank ko, payo tayo teḡbekare nte tɛyefe nde Kanu kayi ma for yon kirin. ⁹ Ko Herodu eyifat Yesu mes melarəm, mba Yesu enalukse fe ko nte o nte. ¹⁰ Wəlonne wəpən ko atakse sariye nanayi di, nac-nan Kane kayemsene ko. ¹¹ Herodu ko abum ən nafari ko, ko nayo ko pələc pələc; ko namber ko yamos ya abe, ko nasən ko a pakenē Pilat. ¹² Dəsək dadoko yati do Pilat ko Herodu nanabət on, nanaterene coko-coko.

Antəhne kadif Yesu

(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; San 18:39-19:16)

¹³ Ko Pilat ewe wəlonne wəpən, abe a dətəf, ko afum. ¹⁴ K'oloku na: «Nənkər'em fum nwe a nkən enḡbinər afum kayenjk səbomp. Mba for yonu kirin iyifat ko, ali tes tin inənk fe nte əyo mes mame nəmboŋce ko ma, nte pəmar padife ko ma. ¹⁵ Herodu so enənk fe ali tin, bawo olukse su ko. Awa! Fum wəkawe əyo fe nte o nte pəmar padife ko ma. ¹⁶ Kəsak ko k'inder k'andelip kəsut ko-ε.» ¹⁷ Kəsata ka Pak nke o nke, Pilat enɔ-sake na wəyi dəbili wəkin. ¹⁸ Ko nambənne fəp kəkule-kule: «Mədif wəkawe! Məsake su Barabas!» ¹⁹ Anaber Barabas dəbili teta kadifətene kəloma nke kanayi dare ma, ko kadif ka fum. ²⁰ Ko Pilat əḡbəkare so kəloku na kafən kən kəsak Yesu. ²¹ Mba ko naloku gbes: «Məcaŋ ko dəkətək ka defi! Məcaŋ ko!» ²² Ko Pilat eyif na so tamaas: «Pələc pere pəyo-ε? Inənk fe nte o nte pəmar padife ko ma. Kəsak ko k'inder k'alip kəsut ko-ε.» ²³ Ko nampene sim kabupəre, nac-loku: «Pacən ko!» Ko sim sənən sənkalərne. ²⁴ Ko Pilat owose kayo təkə nanafən ma. ²⁵ Ko Pilat esak Barabas wəkə nanawer ko ma. Barabas nwe anaber dəbili teta kadifətene, ko kadif ka fum ma. Ko Pilat elek Yesu, k'ember na dəwaca nayo ko təkə nanafən ma.

Kacən ka Yesu

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; San 19:17-27)

²⁶ Nte naye kəkəkare Yesu ma, ko nambəpene ko wərkun wəloma pac-we ko Simən, wəka atəf na Siren enayi pəyefe dale, ko nasarsər ko kətək kəpandən ka defi a pəcəme Yesu darən pəkəkare ki. ²⁷ Ko kanay ka afum alarəm ko aran nənɔcəme ko darən nac-sut-sutne bəkac nac-yəne ko nənəfor. ²⁸ Ko Yesu enkafəle nno naye ma, k'oloku: «Aran a Yerusalem, ta nəboke tetem! Mba nəboke te tonu ko ta awut anu! ²⁹ Bawo dəsək dendeder nde andeloku: «Pəmbət aran aŋe nantəbəkəs ma, pəmbət cor nce cəntəkom ma, ko məse mme məntəməsər mə!» ³⁰ Afum nandeloku mərə dəsək dadoko: «Mətempene su kəron!» ko mofə meŋeci, «Məḡbəpərne su!» ³¹ Bawo k'ayo ti kətək kəcanjk-ε, cəke cə andeyo kəwosu-ε?

³² Ko nasolene so kəkəkare calbante merən aŋe anakə-difene ko Yesu ma. ³³ Nte nambere kəfo kanjo aŋwe «Kəmbəmbəle» ma, ko nənɔcən ko dəkətək kəpandən ka defi dəndo. Kələkene calbante akako merən; wəkin pəyi ko kəca kətət, wəkə pəyi ko kəca kəmerya. ³⁴ Ko Yesu oloku: «Papa mənənne na, bawo nənɔcəre fe nte naye kayo ma.» Ko asədar akanje nayerene yamos yən nac-gbale ti kəla. ³⁵ Afum nacəme, nac-məmən. Abe nac-fani Yesu, nac-loku: «Bawo eyac akə, pəyacne on ma nkən sərka, ko pəyone fo Krist, nkən əyone Wəyek-yek nwe Kanu kəsom ma-ε!» ³⁶ Ko asədar so nənɔcənne kəkə-fani ko, ko nasən ko member modokət. ³⁷ Nac-loku: «Ko pəyone fo mənə əyone wəbe ka aSuyif-ε, məyacne on ma, mənə sərka!» ³⁸ Anacic ko domp takəron: «Wəkawe əyone wəbe ka aSuyif.»

³⁹ Kalbante kin akako anacən ma, pəc-ləməs Yesu, pəc-loku: «Bafə mənə əyone Wəyek-yek wəka Kanu? Məyacne on ma, ko sənə!» ⁴⁰ Mba ko kalbante kamərən kənjo anacən ma, kənḡbən-gbənər ko, kəc-loku: «Cəpə məfənesə Kanu ba, mənə nwe andeyo pəmə sənə ma?» ⁴¹ «Ta sənə, kanje ko, tante tə pəmar pasən su kəway ka meləsər mosu; mba wəkawe əyofe

tólom o tólom tēlec.» ⁴² K'oloku: «Yesu mǎde mǎcem-cēmn'em kǎ mǎndekǎ-bēre dēbe dam dǎntǎf-ε.» ⁴³ Kǎ Yesu oloku kǎ: «Kǎnce kǎ, ic-lok'am: Mǎkǎ, sǎna aŋkǎyi Ariyana kǎ mǎna.»

Defi da Yesu

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Sanj 19:28-30)

⁴⁴ Danj dēnabǎp, dec dosurene afum dǎsǎbomp, kǎ kubump kǎkǎbanj atǎf fǎp, tenabǎle kǎtēŋc hanj dec maas. ⁴⁵ Dec dēnakalē, pǎnabiyē. Kǎ kǎlotokǎ nke anagbēk kǎkump kǎ kǎfo kǎcempikǎ kǎ kǎlǎ kǎpǎŋ kǎ Kanu mǎ, kǎwǎle dacǎ. ⁴⁶ Kǎ Yesu oŋkulǎrne dim dǎpǎŋ: «Papa, ilēk amera ŋem, k'imber'am dǎwaca!» Nte elip kǎlokukǎ molokukǎ mamǎkǎ mǎ, k'ēŋgbij kifiz. ⁴⁷ Nte wǎsǎdar wǎRom wǎbē kǎ asǎdar tasar tin (100) ēnǎŋk mes mamǎkǎ mēnacēpǎr mǎ, **k'ēŋcam debeki** da Kanu pǎc-loku: «Kǎnce kǎ, fum wǎkawē ēnalomp!» ⁴⁸ Nte kǎnay kǎ afum aŋe ŋanader kǎdetǎŋne mes mamǎkǎ mǎ, ŋanǎŋk nte tenacēpǎr mǎ, kǎ ŋalukus ŋac-sut-sutne bǎkǎc nǎnǎfǎr. ⁴⁹ Aŋe ŋanacǎre Yesu mǎ fǎp, kǎ aran akǎ ŋanacǎmbǎr kǎ kǎyēfē Kalile mǎ, ŋanacǎme pǎbǎle, ŋac-mǎmǎn tǎkǎ mes mēŋcēpǎr mǎ.

Kǎber ka Yesu dǎkufu

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Sanj 19:38-42)

⁵⁰ Wǎrkun wǎlǎma ēnayi pǎc-we kǎ Isifu. Wǎboc kiti wǎpǎŋ wǎlǎma nkǎn ēnayǎne sǎ; fum wǎtǎt, pǎlomp. ⁵¹ Nkǎn ēnawosē fē kǎtǎŋne kǎsek kǎ molokukǎ mamǎkǎ, kǎ mǎyǎ ma akǎ sǎ mǎ. Wǎka dare da Arimate ēnayǎne, atǎf ŋa Yude; pǎc-kar **dēbe da Kanu**. ⁵² K'ǎŋkǎ nde Pilat eyi mǎ, k'ewer kǎ fure fa Yesu. ⁵³ K'ontore kǎ dǎkǎtǎk* nde anacǎŋ kǎ mǎ, k'ēnēpsǎr kǎ kǎsǎŋkē, k'ǎŋkǎ pǎboc kǎ nde dǎkufu nke anakay dǎtasar mǎ; kufu kǎnayi nke anatǎ-boc fum o fum ki disre kǎresna mǎ. ⁵⁴ Yuma yēnayi, dǎsǎk da kǎlompǎsnēne Simiti, nse aŋŋesǎm mǎ sǎc-faŋ kǎcǎp. ⁵⁵ Aran aŋe ŋanacǎmbǎr Yesu kǎyēfē Kalile

mǎ, ŋander kǎ Isifu; kǎ ŋamǎmǎn kufu disre, kǎ ŋanǎŋk tǎkǎ anaboc Yesu mǎ. ⁵⁶ Nte ŋalip kǎmǎmǎn kǎ mǎ, kǎ ŋalukus dare, kǎkǎ-lompǎs moro kǎ labundē da dǎris. Simiti, kǎ ŋaŋesǎm, pǎmǎ tǎkǎ Kanu kǎsom ti mǎ.

24

Yesu kǎyēfē kǎn afi dacǎ

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Sanj 20:1-10)

¹ Sandēŋ bǎt-bǎt suy, kǎ aran aŋe ŋaŋkǎ sǎ dǎndo dǎkufu, ŋakekǎre moro mobotu ambǎŋc mme ŋanalompǎs mǎ. ² Kǎ ŋaŋkǎ ŋabǎp pabijkǎli tasar tǎkǎ anasŋce kufu mǎ; ³ kǎ ŋamberē, mba ŋanabǎp fē fure fa Yesu. ⁴ Nte tes tǎtǎkǎ tēŋciyanē ŋa mǎ, kǎ arkun mērǎŋ ŋawurǎr ŋa, ŋaberne yamos yomotǎr-motǎr. ⁵ Kǎnesē kǎŋan disre, kǎ ŋaŋcǎp cǎro fǎp faŋan dǎntǎf; mba kǎ afum aŋe mērǎŋ ŋayif ŋa: «Ta ake tǎ nǎntēne wǎtǎfi afi dacǎ-ε? ⁶ Eyi fē dē! Eyēfē afi dacǎ! Nǎcem-cēmnē tǎkǎ ēnalok'un nte nǎnayi kǎ nkǎn atǎf ŋa Kalile mǎ. ⁷ Nte oŋc-loku: «Mēne pǎlek Wan kǎ fum pǎber kǎ aciya dǎwaca, **ŋacǎŋ kǎ dǎkǎtǎk ka defi**, pǎyēfē defi tataka tǎn ta maas.»

⁸ Kǎ ŋaŋcēm-cēmnē tolokukǎ ta Yesu tǎtǎkǎ. ⁹ Kǎ ŋayēfē dǎndo dǎkufu kǎkǎ-lokukǎ ti asom a Yesu aŋe wǎco kǎ pin, kǎbǎp kǎ afum alǎpǎs akǎ. ¹⁰ Mari Madelen, Yohanna, Mari wǎka Sak kǎ aran alǎma; aŋe ŋananǎŋk sǎ mes mamǎkǎ mǎ, ŋalokukǎ sǎ tin tayi asom a Yesu. ¹¹ Mba molokukǎ mamǎkǎ mēnayi ŋa pǎmǎ nte abǎc ŋandelok-lokǎr ŋa mǎ, ŋanalaŋ fē molokukǎ ma aran akakǎ. ¹² Kǎ Piyer eyēfē, k'eyēkse kǎkǎ nde dǎkufu. Nte ontulne kǎmǎmǎn mǎ, ēnǎŋk fē dǎka o dǎka mēne mopol ma kǎlotokǎ mǎkǎ mēnafǎntǎre dǎntǎf mǎ; k'eyēfē k'ǎŋkǎ ndǎrǎn, pǎciyanē kǎ tǎkǎ ēnǎŋk mǎ.

Nde dǎpǎ da Emayus

(Mk 16:12-13)

¹³ Dǎsǎk din dadǎkǎ, acēpsē a Yesu darǎŋ mērǎŋ ŋac-kǎ dare dǎlǎma nde aŋc-we Emayus mǎ, dare dēnayi, nde dēnabǎlēne Yerusalem kǎkǎt ka dec

* **23:53** «dǎkǎtǎk» ito ǎyǎne «kǎtǎk ka kǎpǎndǎn.»

merəŋ mə. ¹⁴ Afum akanje merəŋ ŋac-lokene mes məkə menjepər mə fəp. ¹⁵ Ŋayi kəlokene mes maməkə, ŋac-gbekəlene, kə Yesu ələtərne ŋa, kə ŋasol. ¹⁶ Mba paka pələma peŋc-yaməs ŋa kənepəl kə. ¹⁷ Kə Yesu eyif ŋa: «Ake moloku mə nəyi tante nəŋkə mə?» Kə ŋaŋcəme, kə dis dəndenje ŋa. ¹⁸ Kə wəkin wəkə aŋc-we Kəleyopas mə, oloku kə: «Məna sona gboŋ, məna eyi məkə Yerusalem nwe əntəcəre nte teŋjepər mata mamə mə?» ¹⁹ K'eyif ŋa sə: «Ake?» Kə akakə ŋaloku kə: «Nte teŋjepər teta Yesu wəka Nasaret, nwe enayəne wədəŋk wəka Kanu wəpəŋ mə; enamentər ti dəməyo kə dəmoloku, fər ya Kanu kiriŋ, kə nnə afum ŋayi mə. ²⁰ Aloŋne apəŋ asu, kə abe asu aka dətəf ŋalek kə, kə ŋamber kə afum dəwaca, **k'əŋcaŋ kə dəkətək kəpəndən ka defi.*** ²¹ Səŋcem-cemne fə nkən enader kəwurəs pəbaŋ Yisrayel, mba mamə oŋ fəp, tataka ta maas tə tante, nte mes mamə menjepər mə. ²² Kaŋce kə: A aran ələma ŋayi su dacə, aŋe ŋasəŋe kə pəciyanə su mə; ŋanuŋkenəna kəkə nde dəkufu, ²³ nte ŋantəna-nəŋk fure fa Yesu mə, kə ŋander ŋaloku su a melekəe mowurərna ŋa, kə moloku a eyi doru. ²⁴ Kə afum ələma ŋayina su dacə, kə ŋaŋkə dəndo dəkufu, kə akakə ŋaŋkə ŋabəp mes pəmə təkə aran ŋalokuna su mə, mba nkən, ŋa ŋanəŋkna fe kə.» ²⁵ Kə Yesu oloku ŋa: «Nəna afum atəsək səbomp, bəkək yonu yoŋwon kəlaŋ moloku mme adəŋk a Kanu ŋanaloku mə! ²⁶ Pənamar dis dələl Krist Wəyek-yek wəka Kanu tante a pədebere debeki dən dən disre?» ²⁷ Kəyefe ka buk ba Musa kəbəp ka yecicəs yecempi ya adəŋk a Kanu ələpəs aŋe fəp, kə Yesu ələmər ŋa təkə Yecicəs yosoku fəp yoloku tetən mə.

²⁸ Nte ŋələtərne tadare təkə ŋaŋc-kə mə, kə Yesu əyo pəmə nte eŋfaŋ kəjepər pəkə pəbələ mə. ²⁹ Mba kə ŋaməne kə kəjepər, ŋac-loku: «Məyi nnə kə səna, dec dəfaŋ kəkəle, kəbiye

kə pənde. Kə Yesu embere kəkə-yi di kə ŋa.» ³⁰ Ŋande demesa kəkə-di yeri, kə Yesu əlek kəcom, k'ontola Kanu; k'entepi ki k'əsəŋ ŋa. ³¹ Kə fər yaŋan yemere, kə ŋanepəl kə; mba k'əsələ sə fər yaŋan kiriŋ. ³² Kə afum aŋe ŋayefe kəlokene: «Pəyina fe pəmə nte neŋc deŋyi su dəcor, nte endenasəkəse su moloku mecic nde dəpə mə?» ³³ Kə ŋayefe gbəŋcana babəkə kə ŋalokus Yerusalem, kə ŋaŋkə ŋabəp acepse darəŋ a Yesu aŋe wəco kə pin ŋac-loŋkanə kə asol aŋan, ³⁴ ŋac-loku: «Kaŋce kə: Wəbe eyefe afi dacə, k'əŋkə pəwurər Siməŋ!» ³⁵ Kə afum aŋe merəŋ ŋələm sə təkə tenacepər dəpə mə, kə təkə ŋananepəl kə kətepi kən kəcom pəsəŋ ŋa mə.

Yesu kəmentərne kən acepse ən darəŋ

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Saŋ 20:19-23; Mes 1:6-8)

³⁶ Ŋayi kəloku moloku maməkə, kə Yesu nkən sərka owurər ŋa, k'oloku: «Pəforu peyi nu!» ³⁷ Kə ayek-yek ŋontorər ŋa, kə ŋanese, kə pəyi ŋa pəmə nte ŋaŋnəŋk tuberi mə. ³⁸ Mba kə Yesu eyif ŋa: «Ta ake tə pəyine nu yama-yama tante-ε, ta ake tə nəŋgbekəlene dəbəkək-ε? ³⁹ Nəməməŋ ma wəkək wem kə waca wem-a, ina əfə yati! Nəgbuŋen'em, nəməməŋ! Tuberi təyo fe səm, təyo fe bənt. Mba ina, iyə yayəkə fəp.» ⁴⁰ Yesu eyi kəloku moloku maməkə, k'ementər ŋa waca wən kə wəkək. ⁴¹ Mba nte pənanəŋkanə kəbət ŋa haŋ ta ŋantam kəlaŋ mə, kə ŋayi pəciyanə disre. Kə Yesu eyif ŋa: «Nəyo paka pələma pedi ba?» ⁴² Kə acepse ən darəŋ ŋawure əlop ŋenekət ŋin kə ŋasəŋ kə. ⁴³ Kə Yesu əlek əlop ŋaŋəkə k'əsəm ŋi fər yaŋan kiriŋ.

⁴⁴ Nte elip kəsəm əlop nŋe mə, k'oloku ŋa: «Mes mamə m' iŋc-lok'un nte inayi kə nəna mə; mənə mes məkə aŋcic tetem Tawureta Musa, yecicəs yecempi ya adəŋk a Kanu kə Yabura Dawuda mə fəp meyi.» ⁴⁵ Kə Yesu əsəŋe ŋa kəsək səbomp nte təŋsəŋe ŋacəre Yecic ya Kanu fəp mə.

* **24:20** «aŋcaŋ kə» = ampəndən kə dəkətək kə = «aŋgbek kə dəkətək»

⁴⁶ Kə Yesu oloku ŋa: «Nte tə aŋcic dəyəcicəs ya adəŋk a Kanu, a dis dendeləl Wəyək-yək wəka Kanu, kə təyefe dənda-ε, pəde pəyefe afi daco tataka tən ta maas. ⁴⁷ Mene pacame kəsəkpər mera pacame pələmpu darəŋ tewe tən, kəyefe ka Yerusalem, nte təŋsəŋe paŋaŋnene afum a təf fəp kiciya kəŋan mə. ⁴⁸ Nəna ŋə mes mamε meŋcepər fər yonu kirin. ⁴⁹ Kə ina, kəkere nu k'inder daka ndε Papa kem enasəŋ'un temer kəsəŋ mə; nəyi nnə dare dandε haŋ Kanu kəlas nu fənəntər fa dareŋc.»

Yesu kəpε kəŋ dareŋc

(Mk 16:19-20; Mes 1:9-11)

⁵⁰ Kə Yesu osolε ŋa k'əŋkekəre dare kəsək ntende Betani, nte ŋambəp di mə, k'empene waca dareŋc, k'ontolane ŋa. ⁵¹ Eyi kətolane ŋa, k'əsak ŋa, k'empε dareŋc. ⁵² Kə ŋaŋcəpe kə mobu kəsəŋε kə pələli, kə ŋalukus Yerusalem, pəbotu disre; ⁵³ tēm o tēm ŋaŋc-kə oŋ nde **kələ kəpəŋ ka Kanu**, ŋac-kor-koru Kanu.

Yebac ya Asom a Yesu

Asɔŋ asom a Yesu temer ta kader ka Amera Necempi ɲa Kanu

¹ Wanapa Teyofil,

Inacicəs kitabu kem kəcəkə-cəkə disrɛ mes mmɛ Yesu ɛnacop kəyɔ kə kətəkse mə, ² haŋ dəsək ndɛ anapɛnɛ kə dareŋc, nte elip kəsom asom ɔn Amera Necempi ɲa Kanu disrɛ, aŋɛ ɛnayek-yek mə. ³ Asom akakɔ ɲɔ Yesu ɛnamentər kaŋce ka mes mɛlarəm nte ɛnayefe pucuy pa defi mə. K'owurər ɲa mata 40 pəyi wəyɛŋ, pəc-loku ɲa mes ma dəbɛ da Kanu. ⁴ Dəsək dɔləma nte ɲayi kədi yeri kə Yesu mə, k'oloku ɲa: «Ta nəbɔlɛ dare da Yerusalem, mba nəkar tes nte Papa ɛnasɔŋ temer kədəsɔŋ mə, təkə nənane ic-loku mə: ⁵ Dəromun Saŋ ɛŋc-ɟbət afum teta Kanu, mba nəna kəɟbət Amera Necempi ɲa Kanu disrɛ kə nəndesɔtɔ mata mamɛ.»

Kəpɛ ka Yesu dəkəm

⁶ Akɔ ɲanalɔŋkanɛ mə kə ɲayif Yesu: «Wəbɛ, tɛm tante tɔ məndelompəsɛ Yisrayel dəbɛ ba?»

⁷ K'oloku ɲa: «Tɛŋcəmə fɛ nu dɔpɔ kəcərə ka tɛm kə dəsək ndɛ Apa Kanu ɛŋcɛm-cɛmɛ kəyɔ tɛfaŋ tɔn kətam kɔn disrɛ mə. ⁸ Mba nəndesɔtɔ fənɔntər kə Amera Necempi ɲa Kanu ɲendeder nu-ɛ, tɛm tatəkɔ nəndeyɔnɛ atɛŋnɛ aŋɛ mes mɛŋcɛpər fər yaŋan kirin mə ndɛ dare da Yerusalem, atɔf ɲa Yude fəp kə atɔf ɲa Samari kəkə-bəp cəpəc ca doru fəp.» ⁹ Nte elip kəlɔku tatəkɔ mə, afum aŋɛ ɲanayi di mə fəp ɲanagbətɛ Yesu nte ɛŋc-pɛ dareŋc mə, kə kəp kəŋkump kə. ¹⁰ Nte Asom ɔn ɲanagbətɛ kəm Yesu pəc-pɛ dareŋc mə haŋ k'əsɔlɛ. Gbəŋcana babəkɔ kə mɛleke-e mɛrəŋ mɛmbɛrnɛ yamos yomotər-motər mɛmentərɛ ɲa, ¹¹ kə moloku: «Afum a Kalile, ta ake tɔ nəŋcəmɛnɛ kəmɔmən kəm-ɛ? Yesu, wəkakɔ ɛmpɛ dəkəm fər

yonu kirin mə, tante nəŋgbətɛ kə pəc-pɛ mə, t' endesɔ-der.»

Wəcɔŋc ka Yudas

¹² K'asom a Yesu ɲalukus Yerusalem kəyɛfɛ ndɛ tɔrɔ təkə aŋwe «Tɔrɔ ta tək ya *Olif*», mpɛ pəntɔbɔlɛnɛ dare mə. Pəbol-bolu mpɛ dinɛ da aSuyif dɔŋc-wosɛ fum kəkɔt pabəp dəsək da kəŋesəm mə. ¹³ Nte ɲambɛrɛ dare mə, kə ɲampe dukəlɔ da kəron ɛndɛ ɲaŋc-ndɛ mə. Afum aŋɛ ɲanayi di mə: Piyɛr, Saŋ, Sak kə Andərə, Filip kə Tɔma, Bartelemy kə Matiye, Sak wan ka Alfe, Simɔŋ wəsəŋka-saŋka* kə Yudas wan ka Sak. ¹⁴ Fəp faŋan kəfo kin kə ɲaŋc-kə kətola Kanu tɛm o tɛm kə aran, kəbəp ka awɛŋc a Yesu, kə iya kɔn Mari.

¹⁵ Dəsək dɔləma mata maməkɔ disrɛ, afum aŋɛ ɲanayi di mə, ɲaŋc-kə haŋ afum tasar tin kə wəcɔ mɛrəŋ (120). Kə Piyɛr ɛyɛfɛ awɛŋc ɔn dacɔ, k'oloku: ¹⁶ «Awɛŋc im aŋa: Pənamar yecicəs ya dəkɪtabu yɛlarɛ. Ti disrɛ Amera Necempi ɲa Kanu ɲɛ Dawuda ɛnanuŋkɛnɛ kəlɔku teta Yudas, nwe ɛnasɔlɛ aŋɛ ɲanasumpər Yesu mə. ¹⁷ Analəm Yudas su dacɔ, səpaŋnɛ yebac yin yayi. ¹⁸ Nte elip kəsɔtɔnɛ abɔf pəsam pa kiciya kɔn mə, k'ɛŋgbɛknɛ, k'ɛntɛmpɛnɛ tekirin k'ɛwalinɛ kor kə təsɔŋɛ sumpa sɔn fəp kəsaməsər dɛntɔf. ¹⁹ Tes tɔ nte aka Yerusalem fəp ɲanacərə mə, it' ɛnasɔŋɛ pawɛ dalɛ dadəkɔ «Hakeldama», itɔ tatəkɔ kusu kəŋan «Dalɛ da mecir».† ²⁰ Bawo anacic ndɛ Yabura Dawuda disrɛ:

«Kəlɔ kɔn kəyɔ fos,
ali fum ta pəyi ki!»

K'ɛnacicəs sɔ:

«Wəlɔma pələk dəkəcəmə dɔn!» ‡

²¹⁻²² Mɛnɛ pamɔmənɛ afum aŋɛ ɲaŋc-cəmbər su tɛm nte Yesu ɛŋc-pɛ pəc-tor kə sənə mə, mɛnɛ wəkin pəyi su dacɔ nwe endeyɔnɛ wətəŋnɛ mes mmɛ mɛnəcɛpər fər yɔn kirin kəyɛfɛ ka Yesu afi dacɔ, mɛnɛ wəkayi sɔ pəyɔnɛ wənatəŋnɛ mes fəp kələk kəɟbət ka

* **1:13** Məmɔmən Luk 6.13; † **1:19** «Kiciya ka Yudas», məmɔmən Mat. 26:47-53; 27:3-8. ‡ **1:20** Yabura Dawuda (Psaumes) 69.26; 109:8.

Sañ teta Kanu, hañ dəsək nde Yesu enayefe su daco mə.»

²³ Awa kə namentər afum merəñ; Matiyas, kə Isifu nwe añc-we Barsabas, pac-denər kə sə tewe ta Yusutu. ²⁴ Kə nantola Kanu nte: «Wəbe, mənə nwe mənçərə bəkəc ya fəp mə, məmentər su gbasña wəkin nwe məlek kədecəñc Yudas akanə merəñ daco mə. ²⁵ Təsəñe wəkayi kəcop su daco yebac yən, pələk dəkəcəmə nde Yudas enasak a k'əñkə kəfo nke kəmar kə mə.» ²⁶ Kə nənçot yampun-pun § kə tosurene Matiyas nwe anaberene Asom añe wəco kə pin mə.

2

Kəder ka Amera Nəcempi na Kanu

¹ Nte Dəsək da kəsata ka aSuyif «Pantəkət» denabəp mə, alañ a Yesu fəp nənaloñkanə kəfo kin.* ² Gbənçana babəkə kə pukule pəyefe dəkəm mpe penawurene pukule pa afef nəpəñ mə, kə pelas kəb kəñkə nənandə disre mə. ³ Kə memer mowurər na mme menawurene ma neñc mə. Kə meyerəsenə fəp fañan, kə temer tentəpne nwe o nwe dətobu. ⁴ Kə Amera Nəcempi na Kanu nender na fəp, kə naye fe kəcop nwe o nwe kusu kəcuru. Amera Nəcempi nənç-səñe na kəcop tatako.†

⁵ Awa tem tatako aSuyif asumpər dine gbin añe nənayefe taf ya doru fəp mə, nənandə dare da Yerusalem. ⁶ Nte nane pukule mpe mə, kə naye kse kəkə di. Kə pənçiyane acikəra fəp nte nane afum a Kalile nac-cəp nwe o nwe kusu k'acəkəra mə. ⁷ Pəciyanə, kə kusu kəwos kəñkə disre, kə naye fene: «Afum akanə nəlök-łoku mə, bafə aka Kalile nə ba? ⁸ Ake 'səñe nte səna daco, fum o fum ene nac-cəp kusu kən mə? ⁹ AParto, aMede, aka Elam, aka Mesopotami, aka Yude, aka Kapados, aka Ponto, kə aka Asi, ¹⁰ aka

Firiki, aka Pañfili, aka Misira, aka Libi ande a atəf na Siren, aRom, ¹¹ aSuyif kə acikəra añe nənç-tubucne pətət pa dine da aSuyif mə: Aka Krit, aka Arabi, səñe na nac-łoku cusu cosu mes məpəñ ma Kanu!» ¹² Kə cusu cəwos na kə pəyi na yama-yama, kə naye fene tañan: «Cəke cə tantə tolök-ε?» ¹³ Mba kə aləma nənçfani na, nac-łoku: «Member mobotu mə nənembəre!»

Kəcam ka Piyer

¹⁴ Kə Piyer eyefe k'ənçəmə kə asom a Yesu añe wəco kə pin, k'empene dim pəc-łoku kənay nke: «Afum a Yude kə nənə añe nəndə dare da Yerusalem mə, nəsu ləñəs, nəcəñkəl bel-bel moloku mem! Nəcəre ti: ¹⁵ Afum akanə nənçis fe pəmə təkə nəcəm-cəmnə ti mə, bawo bət-bət b' ayi bambə. ‡ ¹⁶ Mba təkə añnabi Yowel enaloku mə teyi kəcəpər:

¹⁷ «Kə Kanu kəłoku mata meləpəs: «Indesaməsər Amera nəm nnə afum fəp naye mə.

Awut anu arkun kə aran nande nac-dəñk cəsayibe-e.

Indesəñ awut atəmp anu kənəñk ka məyə mem,

indewerəpəs sə afum anu atem.»

¹⁸ «Ey,» Kanu kəłoku, «Indeyerəs Amera Nəcempi nəm acar em arkun kə aran,

mata maməkə, nandedəñk cəsayibe-e.

¹⁹ Indementər mes məwey-wey melarəm dəkəm

kə megbəkəre ma Kanu nnə dəntəf: Mecir, neñc, kə acul na kinime.

²⁰ Dec dendesəkpə kubump,

kə nof nəsəkpə mecir.

Maməkə mendecəpər a dəsək da Wəbe dedebəp,

dəsək dadəkə dəmbək kə dentesə.

²¹ Nwe o nwe endeboñc tewe ta Wəbe Kanu mə endefis.»

²² Afum aka Yisrayel, nəcəñkəl moloku mamə! : Yesu wəka Nasaret,

§ 1:26 Nte nənafañ kəcərə tefañ ta Kanu mə, kə namber ca yowurene merəñ dələba. Pin tewe ta Matiyas, pəkə tewe ta Barsabas. Dəkəwure da yi, kə wəkin (Matiyas) əsətə. * 2:1 Pantəkət, Məməməñ Lev 23.15-21; Deut 16.9-11. Itə kəren o kəren aSuyif namboc kəsata ka kətəl tatako tataka ta wəco kəcəmət (50) kə Pak pənçepər-ε. † 2:4 Məməməñ 1.5, 8 (toloku ta kəsəñ temer Amera Nəcempi na Kanu.) ‡ 2:15 «bawo dec dənç-ter kəc-pε.» itə kusu ka aka Kresi koloku: «Dec maas da dəsək də dandə» = 9:00, bərbət.

fum nwe Kanu kamentare nu debeki don ma, dames mewey-wey, damarɔn, damegbekare pamɔ tatoka nɔncare ti ma, ²³ fum wakawe anasɔn nu kadif kan pamɔ tɔka Kanu kanawose ti ka kasɔn tɔkatene ta ti ma. Nanim ka nɔncan ka dɔkatok kɔpandan kamar ka waca wa acikara. § ²⁴ Kanu kayekti ka kɔngbintar ka pacuy pa defi, bawo defi denatam fe kamentarne ka. ²⁵ Dawuda enanukenne kaloku dayecias yecempi teta Yesu:

⟨Inɔ-nɔnk Wɔbe tem fɔp fɔr yem kirin, ifoyikce, bawo ey' im kaca katɔt.⟩

²⁶ It' asɔne nte abakac nem neyi dakasata ma, ka temer tem tesikale dapɔbotu.

Dis dem yati dendeka-nesame kɔgbekar amera.

²⁷ Bawo mafɔdeka-sak im dabiya mafɔdeka-sak wasoku kam pɔte.

²⁸ Masɔn' em kacare sɔpɔ sa kaceperene doru,

kiyi kam ina kasak kɔndeka-las' im pɔbotu.)*

²⁹ Awɛnc im aɔa! Nawose iloku nu nte kalan disre teta watem Dawuda: Enafi, k'awup ka, ka kufu kan kayi su so moka daco. ³⁰ Mba nte Dawuda enayone sayibe ma, ɛncare so a Kanu kanaderame ka a kandedas wan-so kan wɔlɔma dɔcom da debɛ don karɔn.

³¹ Dawuda enanukenne panɔnk kayefe ka Krist dukufu †, enanɔnk nte tendeder ma k'oloku ti: a anasak fe Krist dabiya, dis don denate fe dukufu.

³² Yesu wakako, Kanu kayekti ka, sɔna fɔp sayone atɔne aka ti. ³³ Ka Kanu kampene Yesu kafo kaleli, k'endɔs ka kaca kan katɔt. Ka Yesu asɔtar nkɔn apa Kanu Amera Necempi nhe analoku kadesɔn ma, k'eyerɔs tatoka nanɔnk ka nane ma.

³⁴ Bafɔ Dawuda enape darenc, nkɔn yati oloku:

⟨Wɔbe Kanu oloku wɔbe kem: ⟨Mɔnde nno kafo kaleli, kaca kem katɔt,⟩

³⁵ han ic-lip kaboc aterene am fɔr yam kirin manas-nas na.⟩

³⁶ Pamar aka Yisrayel fɔp nacare ti bel-bel: Kanu kanasɔne Yesu kayone wɔbe wayek-yek kan, Yesu wakako nɔncan dɔkatok kɔpandan ma.⟩

³⁷ Nte afum nane moloku mamako ma, ka mosumpar na, ka nayif Piyer ka asom a Yesu aka: «Awɛnc su aɔa, cɔke cɔ pamar sayɔ on-e?»

³⁸ Ka Piyer oloku na: «Nasakpɔr mera yonu, nalomp! Nwe o nwe pasɔto kɔgbɔt daromun tewe ta Yesu Krist disre, nte tɔnsɔne pananene kiciya ka wakayi ma, nandesɔto so Am-era Necempi na Kanu. ³⁹ Bawo, kɔpoc nke Kanu kanasɔne temer ma, konu ka, ka awut anu kabɔp ka aka nayi pɔbɔle ma, han kanay ka afum nke Wɔbe Kanu kosu endewe ma.⟩

⁴⁰ Ka Piyer oloku na so moloku melaram nte tɔnsɔne nanene ka mes mme menacɔpɔr fɔr yɔn kirin ma. K'engbinar na, pac-loku: «Nayacne detemp dande denkafale-kafale ma!» ⁴¹ Afum alaram nawose kɔgbɔt daromun teta Kanu. Dɔsɔk dadako afum wul maas (3.000) namberene ako nananukenne kalan ma.

⁴² Ka nanɔncɔnkɔl tem fɔp ka bel-bel metakse ma asom a Yesu, kiyi kanan tes tin, kɔpanne kanan dap da yeri,‡ ka katola Kanu. ⁴³ Ka kanese kasumpar nwe o nwe bawo Kanu kɔnc-mentare mes mɔpɔn ka mes mewey-wey melaram waca wa asom a Yesu. ⁴⁴ Ako nanalan ma fɔp nanayi tes tin nac-yerene mpe o mpe nanɔsɔto ma. ⁴⁵ Ka nanɔcamɔs daka dako nanayo ma, ka nayer pasam papako nac-maman tɔka pacucane penɔpɔrene ma. ⁴⁶ Dɔsɔk o dɔsɔk nanɔ-lɔnkane nde kalo kɔpɔn ka Kanu, nac-dinene yeri kafo kin nde wɔlɔ wanɔn, nac-dine yi mera yobotu ka bakac yoforu. ⁴⁷ Nac-kor-koru Kanu, ka mes manan mambɔt afum fɔp. Ka Wɔbe Yesu nkɔn emberene dɔsɔk o dɔsɔk kɔgba ka ane ɛnc-yac ma.

§ 2:23 «acikara», = afum atɔtɔmpɔr sariye, atɔyone Suyif. Krist = Wɔbe nwe Kanu kayek-yek ma, Wayek-yek ka Kanu ki ma»

* 2:28 Yabura Dawuda 16:8-11. † 2:31 ‡ 2:42 cɔKresi = «katɔpene kɔcom kayerene

3

Wabac watokot entamne

¹ Dɔsɔk dɔlɔma Piyer kɔ Sanj nampɛ nde kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu dec dɛrɔfɔy, dec nde antola Kanu mɔ. ² Tosurɛne pasare wɛbɛc nwe aŋkome kɛtɔ-kɛt mɔ. Dɔsɔk o dɔsɔk aŋc-kekɛre kɔ padɛs nde kusunja ka kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu. Dɛndo wɛbɛc nwe oŋc-tolane daka nɔnɔfɔr disre afum aŋɛ njaŋc-bere kɛlɔ kɛpɔŋ mɔ. Kusunja nke aŋc-we «Kusunja Kɛtɔt». ³ Nte enɔŋk Piyer kɔ Sanj aŋɛ njaŋc-kɔ kɛbere kɛlɔ kɛpɔŋ mɔ, k'eyefe kɛtola akakɔ nɔnɔfɔr disre. ⁴ Piyer kɔ Sanj njaŋgbɛtne kɔ, kɔ Piyer oloku: «Mɛgbɛtne su!» ⁵ K'ɛnɔgbɛtne nja pɛc-kar kɛdesɔtɛr nja paka pɔlɔm.

⁶ Mba kɔ Piyer oloku oŋ: «Ali pɛsam iyɔ fɛ, mba mpɛ iyɔ mɔ, ip' indesɔŋ' ɛm: Tewe ta Yesu Krist wɛka Nasaret, mɛyefe, mɛkɔt!» ⁷ Gbɛŋcana babɔkɔ kɔ nɔsumpɛr kɔ kɛca kɛtɔt kɔ njaɛkti, wɛcɛk kɔ mɛgbɔlkɔc mɔn yɛŋcɛp. ⁸ Kɛsɔrne katin k'eyefe k'ɛŋcɛmɛ, k'ɛlɛk wɛcɛk kɛkɔt. K'osol kɔ nja, kɔ nɔmbere kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu disre, pɛc-kɔt, pɛc-yoke, pɛc-kor-koru Kanu. ⁹ Kɔ afum fɛp njanɔŋk wɛbɛc nwe pɛc-kɔt, pɛc-kor-koru Kanu. ¹⁰ Aŋc-nɛpɛl kɔ, nkɔn ɛŋc-nde nde kɛlɔ kɛpɔŋ nde «Kusunja Kɛtɔt» mɔ, pɛc-tolane daka nɔnɔfɔr disre. Kɛnese kɔ pɛciyanɛ kɛmbɛp afum fɛp tɛta tɔkɔ tɛnabɛp kɔ mɔ.

Moloku ma Piyer nde kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu

¹¹ Nte fum nwe ɛnader pɛyi oŋ ta ɛnyefe Piyer kɔ Sanj dɛntɔf mɔ, kɛnese disre kɔ afum fɛp njaɛkse kɛkɔ nde akɛr nɛɛ aŋwene «Akɛr nja Suleman», nde Piyer kɔ Sanj njanayi mɔ. ¹² Nte Piyer ɛnɔŋk ti mɔ, k'oloku afum: «Aka Yisrayel! Ake 'sɔŋɛ nte tante t' ɛŋciyanɛ nu mɔ? T'ake tɔ nɔnɔgbɛtne su pɛmɔ fɛnɔntɛr fosu, kɔ pɛyɔne fɛ ti-ɛ, dosoku dosu disre dɔsɔŋɛ fum wɛkawɛ kɛkɔt?» ¹³ Kanu ka atɛm asu Abraham, Isiyaka, kɔ Yakuba kɛyɛkɛkɛs wɛcar kɔn Yesu. Mba nɔna nɛlɛk, kɔ nɛsɔŋ abɛ, nɔŋce kɔ fɛr ya Pilat kirin, mba Pilat ɛnacɛm-cɛmne kɛsak kɔn. ¹⁴ Nɔna nɛnace nwe ɔyɔne

wɛcɛmpi kɔ wɛlɔmpu kɔ nɛloku a pɛwɛse kɛsakɛ nu wɛdifɛt afum dare disre. ¹⁵ Nɛnadif wɛkirin wɛka doru, mba Kanu kɛyɛkti kɔ afi daco. Sɛn' ɔyɔne atɛŋne aka ti. ¹⁶ Anasɔŋ fɛnɔntɛr fum wɛkawɛ nɔnɔgbɛtne kɔ nɔŋcɛre mɔ. Kɛlɔŋ kɔn Yesu gbɛcɛrɛm kɛsɔŋ fum wɛkawɛ fɛnɔntɛr. Kɛlɔŋ kɔn, kɛlɔŋ Yesu yati kɛsɔŋ kɔ kɛtamne kɛŋ fɛp fɛr yonu kirin.

¹⁷ Nɛkɛl oŋ, awɛŋc im aŋa, iŋcɛre a kɛtɔ-cɛre konu kɛnasɔŋɛ nu kɛyɔ tɛtɔkɔ, nɔna kɔ abɛ anu. ¹⁸ Kanu kɛnalas tɔkɔ kɛnanunɛkɛne kɛloke cusu ca sayibe-e ɔn fɛp mɔ: A pɛnamar dis dɔlɔl Krist, wɛyɛk-yɛk kɔn. ¹⁹ Nɛsɛkpɛr bɛkɛc yonu, nɛlɛksɛrne nte tɔŋsɔŋɛ pɛaŋaŋne kiciya konu mɔ; ²⁰ nte tɔŋsɔŋɛ Wɛbɛ Kanu pɛkɛre tɛm ta kɛŋesɛm, pɛkɛre nu sɔ Wɛyɛk-yɛk kɔn, Yesu, nwe ananunɛkɛne kɛcam nu mɔ. ²¹ Nkɔn kɛm kɛntɛmpɛr haŋ tɛm nte mes mɛm Kanu kɛnalokɛ tɛm tobol-bolu cusu ca sayibe ɔn sɛcɛmpi mɔ mɛlarɛ. ²² Aŋnabi Musa ɛnaloku: «Wɛbɛ, Kanu konu, endekɛre nu sayibe pɛmɔ ina. Fum wɛkin wɛka awɛŋc anu daco endeyi, nɛde nɛcɛŋkɛl moloku mamɔkɔ ende pɛc-loku nu mɔ fɛp. ²³ Nwe o nwe ɔntɛdecɛŋkɛl wɛdɛŋk wɛkakɔ mɔ, andelɛsɛr kɔ. Endemɛlke afum a Kanu daco.»

²⁴ Sayibe-e fɛp kɛyefe aŋnabi Samiyɛl haŋ aŋɛ njanacɔŋc kɔ mɔ, njanaloku tɛta mataka mamɔkɔ, kɔ njaŋdɛŋk mi. ²⁵ Nɔna, awut a sayibe-e nɔ nɛyɔne, kɔ nɛyɔne sɔ awut a temer tɔkɔ Kanu kɛnacɛŋɛs kɔ atɛm anu mɔ, kɛc-loku Abraham: «Afum a doru fɛp nɛandesɔtɔ kɛpɔcɛ kɛtɔt kem tɛta kɛbɛnda ka dokom dam.» ²⁶ Te tonu tɔ, Kanu kɛnanunɛkɛne kɛyɛkti wɛcar kɔn, k'osom kɔ kɛdetolane nu, pɛsɛkpɛr nu nwe o nwe abɛkɛc nɔn nɛlɛc, nɔyɔne kɔ nɔtɔt.»

4

Piyer kɔ Sanj fɛr ya aboc kiti aSuyif kirin

¹ Piyer kɔ Sanj njanayi kɛlok-lokɛr afum tɛm nte aloŋne a kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu njanabere kɔ wɛbɛ ka asɔdar aŋɛ

ɲaɲc-bum ki mɔ, kɔ aSadisi. ² Pɔnatele ɲa nte ɲanane Piyer kɔ Saɲ ɲac-tɔkse kɔ ɲac-cam afum kɔyɛfɛ ka defi fɛnɔntɔr fa Yesu. ³ Kɔ ɲasumpɔr Piyer kɔ Saɲ, kɔ ɲandɛs ɲa pac-bum ɲa dɛbili haɲ dɔckɔsɔk, bawo pɔnabiyɛ. ⁴ Afum alarɛm alɔma aɲɛ ɲanane moloku maɲan mɔ, ɲanalɔɲ, kɔ kɔgba kɔɲan kɔɲc-bɔp arkun wul kɔcamɔt (5.000).

⁵ Dɔckɔsɔk abɛ aɲan, abeki apɔɲ a dɔtɔf, kɔ atɔkse a yecicɔs ya Aɲnabi Musa ɲambɔpsɛnɛ Yerusalem ⁶ kɔ wɔlɔɲnɛ wɔpɔɲ Anas, kɔ Kayifa, Saɲ, Aleksandɔr, kɔ akɔ ɲanayɔnɛ aka kɔbɔnda ka dokom da alɔɲnɛ apɔɲ mɔ. ⁷ Kɔ ɲaɲcɔmbɔr Piyer kɔ Saɲ fɔr yaɲan kirin kɔyifɔt: «Fɛnɔntɔr fɔrɛ, kɔ tewe ta ana tɔ nɔyɔnɛ tantɛ-ɛ?»

⁸ Awa kɔ Amɛra Nɛcɛmpi ɲa Kanu ɲɛlarɛ Piyer, kɔ ɲɔsɔɲɛ kɔ kɔlɔku ɲa: «Abɛ a afum kɔ abeki a dɔtɔf: ⁹ Ayifɔt su mɔkɔ tɛta pɔtɔt mɛpɛ ayɔnɛ wɔbɔc mɔ, kɔ nte antamɔs kɔ mɔ. ¹⁰ Nɛcɛrɛ ti bel-bel, fɔp fonu kɔbɔp ka aYisrayel: Tewe ta Yesu Krist wɔka Nasarɛt, wɔkɔ nɔnacɔɲ dɔkɔtɔk kɔpandɔn, akɔ Kanu kɔntimi kɔ afi dacɔ mɔ, tewe tɔn tɔsɔɲɛ nte fum wɔkawɛ ɛɲcɛmɛ nu dacɔ pɔtamnɛ mɔ. ¹¹ Nkɔn Yesu «ɔyɔnɛ togbu mɛpɛ nɔna acɔmbɔr kɔlɔ nɔnater mɔ, mba ɛnayɔnɛ togbu pɔtɔt, pa dacɔ.» * ¹² Nkɔn gbɔcɔrɛm ɛntam kɔsɔɲ su kɔfis. Kanu kɔnasɔɲ fɛ tewe tɔlɔma ta fum nɔnɔ doru dandɛ nte pɔmar payacnɛnɛ mɔ.»

¹³ Nte abeki aɲɛ ɲanɔɲk Piyer kɔ Saɲ ɲabaɲsɛ mɔ, kɔ pɔɲciyanɛ ɲa, bawo ɲanacɔrɛ a afum gbɔcɔrɛm ɲanayi aɲɛ ɲanatɔ-tɔkɔs mɔ. Kɔ ɲanɛpɔl ɲa dacɔ akɔ ɲanayi kɔ Yesu mɔ. ¹⁴ Mba nte abeki apɔɲ ɲaɲc-nɔɲk fum nwe anatamɔs pɔcɛmɛ ɲa fɔr kirin mɔ, ɲanayɔ fɛ tolɔku. ¹⁵ Kɔ aboc kiti a aSuyif ɲalɔku Piyer kɔ Saɲ kɔwɔr ka dukɔlɔ ndɛ aɲc-yifɔt ɲa mɔ, kɔ ɲamɛɲksɛnɛ taɲan, ¹⁶ kɔ ɲayifɛnɛ: «Cɔkɛ c' andeyɔ afum akanɛ-ɛ? Bawo tɔsɔkɔr aka Yerusalem fɔp a ɲa ɲasɔɲɛ kɔ tɛgbɛkɔrɛ ta Kanu tantɛ teyi.

Afɔtam kɔgbɛkɔl ti. ¹⁷ Mba, nte aɲyɔ a ta tɛsam nɔnɔ afum ɲayi mɔ, pabɛɲnɛ ɲa, pamɔnɛ ɲa kɔc-lok-lokɔr nwe o nwe tewe tɔtɔkɔ.

¹⁸ Kɔ ɲawe ɲa, kɔ ɲambɛɲnɛ ɲa kɔtɔ-loku kɔ kɔtɔ-tɔkse afum tewe ta Yesu. ¹⁹ Piyer kɔ Saɲ ɲayif ɲa: «Pɔmar fɔr ya Kanu kirin palelɔs nɔna patas Kanu Nkɔn ba? Nɔna nɔmɔmɔn ti bel-bel, ²⁰ bawo sɔna sɔfɔtam kɔyi ta sɔlɔku tɔkɔ sɔnɔɲk kɔ tɔkɔ sɔnɛ mɔ-ɛ.»

²¹ Kɔ aboc kiti ɲaɲgbɔkɔrɛ sɔ kɔbɛɲɔsɛnɛ ɲa, kɔ ɲasak ɲa. ɲasɔtɔ fɛ tɛs nte tɔɲsɔɲɛ ɲa kɔsumpɔr mɔ tɛta afum. Fɔp fɔɲc-kɔr-kɔru Kanu tɛta tɔkɔ tɛnayi mɔ. ²² Fum nwe ɛnasɔtɔ tɛgbɛkɔrɛ ta kɔtamɔs tɔtɔkɔ mɔ, ɛnatam kɔsɔtɔ merɛn wɔcɔ maɲkɔlɛ pɔcɛpɔr.

Kɔtɔla ka alay

²³ Nte asak Piyer kɔ Saɲ mɔ, kɔ ɲaɲkɔ ɲalɔmɔr afum aɲan tɔkɔ alɔɲnɛ apɔɲ kɔ abeki a dɔtɔf ɲanalɔku ɲa mɔ. ²⁴ Nte ɲane moloku mamɛ mɔ, kɔtɔɲnɛ disrɛ kɔ ɲampɛnɛ sim nɔnɔ Kanu kɔyi mɔ, ɲac-loku: «Wɔbɛ, mɔna nwe mɔlɔmpɔs kɔm, antɔf, kɔba kɔ ca yɔkɔ yeyi ki mɔ fɔp, ²⁵ dɔAmɛra Nɛcɛmpi ɲɔ mɔnalokɛ kusu ka kas kosu Dawuda wɔmarɔs kam:

«Ake 'sɔɲɛ nte mɛtɛlɛ mɔpɔɲ mɛɲcɛpɔrɔr afum a tɔf mɔ?»

Ake 'sɔɲɛ nte afum ɲantɔɲnɛ mes mɛmɛ mɔntɔdelɔpsɔr mɔ?»

²⁶ Abɛ a doru kɔr-kɔr ɲalɔmpɔsɛnɛ tɛta kɔyɛfɔrɛnɛ,

kɔ akirin ɲalɔɲkanɛ kɔ ɲantɔɲnɛ pɔlɛc nɔnɔ Wɔbɛ Kanu kɔ wɔyɛk-yɛk kɔn ɲayi mɔ.»

²⁷ Bawo kanɛɛ, Herodu kɔ Pɔɲsɛ Pilat ɲantɔɲnɛ pɔlɛc dare dandɛ disrɛ atɔyɔnɛ Suyif kɔ aYisrayel nɔnɔ wɔmarɔs kam wɔcɛmpi Yesu eyi mɔ, nwe mɔnayɛk-yɛk mɔ. ²⁸ ɲanayɔ mes fɔp mɛmɛ mɔnanunɲkɛnɛ kɔwɔsɛ kɔyɔ mɔ. ²⁹ Ndɛkɔl ɔɲ, Wɔbɛ, mɔgbɛkɔrɛ kɔbɛɲɔsɛnɛ kɔɲan, mɔsɔɲɛ acar am kɔbaɲsɛ kɔlɔku tolɔku tam kanɛɛ disrɛ. ³⁰ Mɔtɛɲci kɔca nte tɔsɔɲɛ

* **4:11** Yabura Dawuda 118:22. CɔKresi = «Nkɔn ɔyɔnɛ tasar mɛpɛ nɔna acɔmbɔr kɔlɔ nɔnater mɔ, aka pɔyɔnɛ pɔtɔt pa dɔtɔɲkubut.»

kətaməs, megbəkəre, kə mes mēwey-wey meyi tewe ta wəcar kam wəsoku Yesu.

³¹ Nte ŋalip kətola Kanu mə, kə kəfo kəŋkə ŋanalŋkanə mə kəyikce, kə Amera Nēcempi ŋəsəŋe fəp faŋan kəloku toloku ta Kanu kəbaŋse disre.

Alaŋ Yesu ŋawose kəyerene daka daŋan

³² Kənay nke kənaləŋ mə, ŋasəto bəkəc yin yayi, kə ŋayəne sə akin ayi. Nwe o nwe oŋc-loku fe a nkən sona əyə daka dən, mba a fəp faŋan fə ŋanapaŋne di. ³³ Asom a Yesu ŋaŋc-loku təkə ŋananəŋk kəyefe ka Wəbe Yesu afi dacə mə. Kə kəmar ka Kanu kəyi alaŋ fəp kəroŋ. ³⁴ Afum akaŋe dacə, nwe o nwe abəkəc ŋenaləce fe sə teta kətə-yə kən daka, bawo aŋe ŋanayə dale, kə pəyənə fe ti, wəbə mə, ŋanacaməs yi. Kə ŋaŋkəre kəway ka ca yayəkə, ³⁵ kə ŋaŋc-bocər ki asom a Yesu dəntəf. Kəway kəŋkə k' aŋc-yer nwe o nwe kə təkə pəcuca pəyi kə mə.

³⁶ Isifu wəka kor ka Levy enayi, nwe asom a Yesu ŋaŋc-we Barnabas mə, tatəkə kusu kəŋan «Wəcəpəs bəkəc.» Nde dare da Sipər anakom kə. ³⁷ Nkən enacaməs antəf nŋe enayə mə, k'əŋkəre kəway kəŋkə fəp k'ender pəbocər ki asom a Yesu dəntəf.

5

Ananiyas kə Safira

¹ Wərkun wəbma enayi pac-we kə Ananiyas, kə wəran kən Safira, kə ŋaŋcaməs antəf ŋaŋan. ² Kətəŋne disre kə wəran kən, k'Ananiyas embelər kəway ka antəf ŋaŋəkə, k'əŋkəre kəway kələpəs nke k'əŋkə pəbocər ki asom a Yesu dəntəf.

³ Kə Piyer eyif kə: «Ananiyas, ake 'səŋe nte məwose Sentany səsəŋ am kəyembər Amera Nēcempi mə? Məmbelər kəway ka dale. ⁴ Nte dale dandə dənayənə dam mə, ak' enasəŋe ta məmənəkərne di-ε? Ali nte mənacaməs di mə, pəsam papəkə, bafə pam pənayi ba? Ake 'səŋ' am kəyə tantε-ε? Bafə afum ŋə məyembər de, mba Kanu!»

⁵ Nte Ananiyas ene moloku maməkə mə, k'entempene, k'əŋgbiŋ kifir, k'efi. Kə kənesə kəpəŋ kəsumpər akə ŋanane ti mə fəp. ⁶ K'atemp ŋayefe kə ŋanepsər kə dəkasəŋke, kə ŋaŋkə ŋawup.

⁷ Nte dec maas deŋcepər mə, kə wəran ka Ananiyas embere, ta eŋcəre təkə tenacepər mə. ⁸ Kə Piyer eyif kə: «Mələk' im ma kəŋce: Kəway kəŋkə kə nəŋcaməs dale ba?»

Kə wəran nwe oloku «Ey, kəway kəŋkə yati kə.»

⁹ Kə Piyer oloku kə: «Ake 'səŋe nte nəntəŋne kə nəwak Amera ŋa Wəbe mə-ε? Məcəre a aŋe ŋawup wos əm mə, ŋayi nde dəkusəŋka, kəkəkəre kə ŋander sə məna.»

¹⁰ Gbəŋcana babəkə k'entempene kə wəcək dəntəf, k'əŋgbiŋ kifir. Kə atemp ŋambere kə ŋambəp kə pəfi. Kə ŋaŋkəkəre kə, kə ŋaŋkə ŋawup wos kəsək. ¹¹ Kə kənesə kəpəŋ kəsumpər kəloŋkanə ka alaŋ fəp kə akə ŋanane moloku maməkə mə.

Asom a Yesu ŋanatəmpər mes mēwey-wey mēlarəm ma Kanu

¹² Asom a Yesu ŋaŋc-yə megbəkəre kə mes mēwey-wey mēlarəm mme mənayi afum dacə mə. Alaŋ fəp ŋanacəme kəfo kin nde akər nŋe aŋc-wene «Akər ŋa Suliman» mə. ¹³ Afum aləpəs ŋaŋc-nese kənəŋkəl ŋa, mba ŋaŋc-yek-yekəs ŋa. ¹⁴ Kənay ka arkun kə aran aŋe ŋanalaŋ Wəbe mə, ŋaŋc-la oŋ kəla dəm. ¹⁵ Pac-kere atətamne səpə, pac-kere ŋa dəyalə kə dəsapoko nte təsəŋe kə Piyer ender-ε, andulu ŋən gbəcərəm ŋetam kəbəp wəbma. ¹⁶ Kənay ka afum aŋe ŋanayi sədare nse sənakəl Yerusalem mə, ŋaŋc-yekse kəkere Yerusalem atətamne kə afum aŋe yəŋk yeləc yenasəŋ dəbəc mə nde asom a Yesu ŋanayi mə, fəp faŋan anataməs ŋa.

Antərəs asom a Yesu teta kəlaŋ kəŋan

¹⁷ Wəloŋne wəpəŋ kə asadisi aŋe ŋasol mə ŋayefene kəraca. ¹⁸ Kə ŋantəp asom a Yesu waca kə ŋamber ŋa dəbili. ¹⁹ Pibi papəkə disre kə mēleke

ma Wəbe Kanu menjbiti cumba ca bili babəkə, kə mowurēne ja. Kə meleke moloku ja: ²⁰ «Nəkə kələ kəpən, nəloku afum moloku kə mes fəp ma təkətēne ta doru dandē.»

²¹ Nte njane moloku maməkə mə, kə asom a Yesu njankə bət-bət suy nde kələ kəpən, kə njancop kətəkse di afum.

Kə wəlonjē wəpən ender kə akə enasolē mə. Kə njawe aboc kiti aləpəs aSuyif kə abeki apən aka Yisrayel fəp, kə njasom a pakə pawurēne asom a Yesu dəbili, pakere. ²² Kə asədar njafə njakə, mba njambəp fē ja dəbili, kə njalukus. Kə njankə njaloku ti abe anje njanasom ja mə, njac-loku: ²³ «Sənjə səbəp cumba ca bili pacən ci bel-bel, abum a ci njacəme dəkəcəme danjan, mba sənjbiti ali fum sənjbəp fē bili disre.» ²⁴ Nte njane moloku maməkə mə, kə pəyi wəbe ka asədar a kələ kəpən kə alonjē apən yama-yama te tanjan, kə njanyifne cəke cə tes tante tendeləpəsər-ε?

²⁵ Kə fum wələma ende pəloku ja: «Afum anje nənaber dəbili mə njayi nde kələ kəpən, njac-təkse afum.»

²⁶ Asədar a kələ kəpən kə wəbe kənan njankə kələk asom a Yesu, kə njankere ja pəforu disre, bawo njanese afum kəcacas ja. ²⁷ Nte asədar njankere asom a Yesu mə, kə njancəmbər ja fər ya aboc kiti aSuyif kirin. Kə wəlonjē wəpən eyifət ja, ²⁸ k'oloku: «Bafə sənəmone nu kətəkse sə afum teta tewe tante ba? Nəlas Yerusalem metəkse monu! Kə nəloku gbēs a mēne nəlonjər su pələc pa defi da fum wəkawē.»

²⁹ Piyer kə asom a Yesu njaloku: «Kəcənkələ Kanu kəncəpər ka afum!

³⁰ Kanu ka atem asu kəntimi Yesu nwe nənacən dəkətək kəpandən kə nəmələk kə mə. ³¹ Kanu kəndəs kə kaca kən kətət pəmō nte əyone wəkirin kə wəyac mə, nte tənsonjē pəsən aka Yisrayel kəsəkpər bəkəc njacəme dōpō da Kanu darən, pañanjenē ja kiciya kənan mə. ³² Səna səyone atənne a moloku kə mes maməkə fəp, səna kə Amera Nəcəmpi nje Kanu kəsən anje njalələs kə njawose toloku tən mə.»

³³ Pənatelē aboc kiti anje njanc-cənkəl ja mə hanj pəcəpərər, kə njafən kədif ja. ³⁴ Mba wəFarisi wələma enayi ja dacə, pac-we kə Kamaliyel. Wətəkse sariyē enayi, nwe afum fəp njanabətər mə. K'eyefē aboc kiti aSuyif dacə, k'oloku a pawurēne afum akanje kərəsna, ³⁵ k'oloku: «Arkun a Yisrayel! Nəkembərne bel-bel nte nəndeyə afum akanje mə. ³⁶ Towon fē, Tudas enaləkne, afum masar mankələ (400) njanacək kə darən. Mba anamələk kə, afum akə enasolē mə fəp k'ambeləs ja. Ali wəkin anasak fē. ³⁷ Nte tatəkə tənəcəpər mə, kə Yudas wəKalile eyefē tēm nte njanc-ləm afum a dətəf mə. K'osolē sə afum alarəm. Nkən sə anamələk kə, anje enasəp kəkafəli kəcəme kə darən mə fəp, kə njasaməsər. ³⁸ Ndekəl ic-lok' un, ta nəcəpsər afum akanje, nəsak ja njakə. Kə pəyone fə mēfan, kə pəyone fē ti məyə manjan nda fum mənnyefē-ε, mendesolē. ³⁹ Mba kə pəyone fə nda Kanu mənnyefē-ε, nəfədetam kəsələne mi de! Nəkemərne kədəyefərəne kə Kanu de!» Kə njane moloku maməkə Kamaliyel enasəp kəloku ja mə.

⁴⁰ Kə njawe asom a Yesu, kə njasut ja, kə njamone ja kətəsə-lok-lokē tewe ta Yesu, kə njasak ja.

⁴¹ Kə asom a Yesu njawur ja aboc kiti dacə. Kə pəmbət ja kətərəs kənan teta kələləs ka tewe ta Yesu. ⁴² Dəsək o dəsək pəyone nde kələ kəpən ka Kanu kə pəyone fē ti nde wələ wənan, njanasak fē kəc-təkse kə kəcəmə moloku mətət: A Yesu əyone Krist, wəbe nwe Kanu kəyək-yək mə.

6

Ayek-yek arkun camət-mərən kamar ka asom a Yesu

¹ Mata maməkə nte acəpse a Yesu njanc-la kələ dəm mə, aSuyif acəp kusu ka Kresi njayefē kəcəpəsne teta akə njanc-cəp Ebərə mə. Aran acəp cəkresi anje awos anjan nafi mə njanc-sətə fē yeri pəmō acəp Ebərə dəsək o dəsək kə andeyer-ε. ² Kə Asom wəco kə mērən njawe kənay ka acəpse a Yesu kənənkene, kə njaloku: «Pəmar

fɛ su kəsak kəcam kə kətəkse toloku ta Kanu teta kəyer yeri. ³ Awa awɛɲɔ su aɲa, nəyek-yekɛnɛ arkun camət-mɛrɛɲ, aɲɛ afum ɲaɲɔrɛ kəyɔ mera yɔtɔt mɔ, ɲalare sɔ Amera Nɛcɛmpi ɲa Kanu kə kəcərə kəkɔt. Səsɔɲ ayek-yek anu akakɔ yebac yayɔkɔ. ⁴ Səna səsumpər bel-bel kətola ka Kanu kə yebac ya kəcam kə kətəkse toloku ta Kanu tɛm fəp.»

⁵ Kɔ moloku maməkɔ mɔmbɔt afum fəp, kə ɲayek-yek Etiyɛn, fum wəlan Kanu wəpɔɲ, pəlare Amera Nɛcɛmpi ɲa Kanu; kə Filip; kə Pirəkɔr; kə Nikanɔr; kə Timon; kə Parmenas; kə Nikola, wəka dare da Antiyɔk, nwe ɛnayɔnɛ wəcikəra kəbɛrɛ ka dinɛ da aSuyif mɔ. ⁶ Kɔ ɲaɲkɔ ɲamentər ayek-yek akakɔ asom a Yesu nte ɲalip kətola Kanu mɔ, kə ɲanden ɲa waca kədəs kəɲan.

⁷ Moloku ma Kanu mɛmɛ aɲɔ-təkse mɔ mɛɲɔ-sam kəsam dɛm, kə aɛpse a Yesu ɲala katəna-katəna Yerusalem, kə aloɲnɛ Kanu alarəm ɲawosɛ kəlan Yesu.

Kəsumpər ka Etiyɛn

⁸ Kanu kənamar Etiyɛn kə kəsɔɲ kə kətam kəyɔ ka mɛs mɛwɛy-wɛy kə mɛgbəkərə mɔpɔɲ ma Kanu afum dacɔ. ⁹ Afum alɔma aka kəlɔ ka dəkətola Kanu da aSuyif aɲɛ aɲɔ-wɛ ki «kəlɔ ka Awur dacar» mɔ, ɲanayinɛ fɛ Etiyɛn. ɲa ɲanayɔnɛ afum aka atɔf ɲa Sirɛn, aka dare da Aleksandər kə afum a atɔf ɲa Silisi, kə aka atɔf ɲa Asi. Nte tɔ kə ɲambɛrɛ kəgbəkəlɛnɛ kə Etiyɛn. ¹⁰ Mba ɲanatam fɛ kəsumpər kə dɛmoloku, bawo Amera Nɛcɛmpi ɲa Kanu ɲenasɔɲ kə kəlɔk-lokɛ dɛɛɛrɛn.

¹¹ Ti disrɛ, kə afum akakɔ ɲasɔɲ calbante pəsam aɲɛ ɲanaloku nte: «Səna sənɛnɛ kə kəlɔməs Musa kə Kanu!»

¹² Kɔ ɲambɛrəs afum mɛr kəyɛfɛ abeki a dɔtɔf haɲ atəkse sariyɛ. Kɔ ɲasumpər Etiyɛn, kə ɲaɲkəkərə kə fɔr ya aboc kiti aSuyif kirin. ¹³ Kɔ ɲaɲkɛnɛnɛ sɔ calbante akakɔ ɲanawosɛ kəyɛmɛ mɔ, ɲac-loku: «Fum wəkawɛ eyi fɛ nte o nte mɛnɛ kəlɔku pələc pa kəfo kəsoku kaɲkɛ kə sariyɛ sa

Musa. ¹⁴ Sənɛnɛ kə pəc-loku a Yesu wəNasarɛt wəkawɛ endeləsər kəfo kaɲkɛ, pəsəkpər sɔ mɔyɔ mɛmɛ Musa ɛnasakɛ su mɔ.»

¹⁵ Aboc kiti aSuyif fəp ɲanagbətɛn Etiyɛn, bawo kəro kən kəɲɔ-mot pəmɔ ka mɛlɛkɛ.

7

Etiyɛn nde fɔr ya aboc kiti kirin

¹ Kɔ wəloɲnɛ wəpɔɲ wəka kəlɔ kəpɔɲ ka Kanu eyif Etiyɛn: «Itɔ teyi ba?»

² Kɔ Etiyɛn oloku: «Awɛɲɔ im aɲa, Papa kem aɲa, Nəcəɲkəl im! Kanu nke debeki dən doɲmot mɔ kənawurər Abraham, wətem kosu, nte ɛnayi Mesopotami, ta ɛntadeder kəndɛ Haran mɔ. ³ Kɔ Kanu kəlɔku Abraham: «Məwur atɔf ɲam, dəɲkom dam, məkɔ nde atɔf ɲɛ indəkəmentər' əm mɔ.»

⁴ Kɔ Abraham owur atɔf ɲa Kaldi, k'əɲkɔ pəndɛ dare da Haran. Dəndo, nte defɛ da kas dɛɲɛpər mɔ, kə Kanu kəɲɛpərənɛ kə atɔf ɲaɲɛ nəndɛ oɲ ndəkəl mɔ. ⁵ Kanu kənasɔɲ fɛ Abraham kɛ atɔf ɲaɲɛ, ali dəkəcəmbər kəcək, mba kənalekɛ kə temer kədəsɔɲ kə ɲi kəbəp kəbənda ka dokom dən kə nkən ɛɲɛpər-ɛ, mba tɛm tatəkɔ ta ɛntayɔ wan-ɛ. ⁶ Kɔ Kanu kəlɔku Abraham nte: «Kəbənda ka dokom dam kəndeyi dɛcikəra atɔf ɲɔlɔma. Andəkə-cəmbər ɲa di dacar, patərəs ɲa meren masar mankələ (400). ⁷ Mba afum aka atɔf ɲaɲkɔ ɲandəkə-cəmbər ɲa dacar mɔ, in' endəkə-bocər ɲa kiti. Kɔ tɛɲɛpər-ɛ, ɲandewur ɲadəkɔr-kor im nɔ kəfo kaɲkɛ.»*

⁸ Nte tatəkɔ tɛɲɛpər mɔ, kə Kanu kəɲɔɲəs kiyi kən tetin kə Abraham, ti tɔyɔnɛ kəməɲkərɛnɛ ka kəkəɲɔ arkun. Ti disrɛ kə Abraham oɲkom Isiyaka, k'ɛɲkəɲɔ kə tataka tən ta camət-maas. Itɔ Isiyaka ɛnayɔ sɔ Yakuba, kə Yakuba əyɔ sɔ ti awut ən arkun wəco kə mɛrɛɲ, aɲɛ ɲayɔnɛ cas ca cusuɲka wəco kə mɛrɛɲ ca Yisrayel mɔ.

⁹ Nte atem asu, awut a Isiyaka, ɲanayɔnɛ wɛɲɔ kəɲan Isifu kəraca mɔ, kə ɲaɲcaməs kə nte təɲsɔɲɛ pəkəkərə

* 7:7 Dəkəcop 15:13-14

kɔ Misira mɔ. Mba Kanu kɔnayi kɔ Isifu, ¹⁰ kɔnayac kɔ pɔcua fɔp. Kanu kɔnjɔ-mar Isifu, kɔc-sɔŋ kɔ kɔcɛrɛ kɔkɔt nde Firawona wɔbɛ ka Misira fɔr kirin. Firawona ɛnasɔŋ Isifu dekirin da Misira kɔ da kɔlɔ kɔn disrɛ fɔp mɔ.

¹¹ Kɔ dor dɔpɔŋ dende deyɪ Misira fɔp kɔ atɔf ɲa Kanahan. Pɔcua pɛnabɛk, atem asu ɲanjɔ-sɔtɔ fɛ yeri. ¹² Kɔ Yakuba ende pɔne a cɔgbay cɔyi Misira, k'osom tɔcɔkɔ-cɔkɔ awut ɔn aŋɛ ɲantɔŋne atem asu mɔ. ¹³ Ta mɛrɔŋ, kɔ Isifu owurɛrne awɛŋc ɔn, nte tɔ kɔ Firawona ɔsɔtɔ kɔcɛrɛ ɔŋ akomɛne a Isifu. ¹⁴ Kɔ Isifu osom awɛŋc ɔn a pakɛrɛ kɔ kas Yakuba, kɔlɛkɛne ka afum ɔn fɔp, aŋɛ ɲanjɔ-bɔp afum wɔcɔ camɔt-mɛrɔŋ kɔ kɔcamɔt (75) mɔ. ¹⁵ Kɔ Yakuba ontɔr atɔf ɲa Misira. Difɔ ɛnafi, kɔ atem asu alɔma. ¹⁶ K'anjɛkɛrɛ cɔbel cɔŋan Sɔkɛm, k'anjɔ pawup nde kufu nkɛ Abraham ɛnawayɛ pɔsam nnɔ kusunja ka Hamɔr kɔyi mɔ.

¹⁷ Tɛm nte pɔnamar a Kanu kɔlas temer nte kɔnalɛkɛ Abraham mɔ tɛnalɔtɔrne. Kɔ dokombɔra dɛmbɛk, kɔ afum ɲanjɔ ɔŋ kɔla dɛm Misira, ¹⁸ haŋ kɔ wɔbɛ wɔlɔma ender pɔnde dɛbɛ da atɔf ɲanjɔkɔ nwe ɛnatɔ-cɛrɛ Isifu mɔ. ¹⁹ Wɔbɛ wɔkakɔ ender pɔc-nɛmpɔs, pɔc-tɔrɔs atem asu. K'ende pɔsɔŋɛ ɲa kɔsak cɔnaka cɔŋan, nte tɔŋsɔŋɛ ta akakɔ ɲantam kɔyi doru mɔ.

²⁰ Tɛm tatɔkɔ t' anakom Musa, nwe ɛnabɔt Kanu kɔnɔŋk mɔ. K'antɔmpɔr kɔ yof maas nde kɔlɔ ka kas disrɛ, ²¹ mba nte tɔyɔ tɛnatɔyi mɛne kɔgbal kɔn mɔ, kɔ wan ka wɔbɛ ka Misira wɔran ɛfir kɔ, k'ɔŋkɔ pɔdusum pɔyɔ kɔ wan. ²² Kɔcɛrɛ kɔkɔt fɔp k' aMisira k' anadusumɛ Musa, k'ɔsɔtɔ fɔnɔntɔr dɔmoloku kɔ dɔmɔyɔ.

²³ Nte Musa ɔsɔtɔ meren wɔcɔ maŋkɔlɛ (40) mɔ, k'ende pɔcɛm-cɛmne kɔkɔ-nɔŋk awɛŋc aŋa, afum a Yisrayel. ²⁴ Kɔ Musa ɔŋkɔ pɔtɔŋne wɛŋc wɔkin wɔka Misira pac-cakɔra, k'ɛŋcɛmɛne wɛŋc wɔkakɔ aŋc-tɔrɔs mɔ. K'olukɛ ayɛk ɲa wɛŋc, k'endɪf wɔMisira. ²⁵ Kɔ Musa ɛŋcɛm-cɛmne a awɛŋc aŋa ɲantam kɔc-gbɛkɛrɛ a Kanu kɔntam

kɔban ɲa kɔ ɲanjɔcɛmɛ kɔ darɔŋ-ɛ, mba ɲanacɛrɛ fɛ ti. ²⁶ Dɔckɔsɔk, kɔ Musa ɔŋkɔ pɔbɔp aYisrayel mɛrɔŋ ɲac-sutɛnɛ, k'ɛyac ɲa, k'olompɔs ɲa dɔcɔ. K'eyɪf ɲa: «Ta ake tɔ nɔŋsutnɛnɛ tantɛ-ɛ? Dɛwɛŋca dɔ nɔyɔ!»

²⁷ Mba wɔkɔ ɛŋc-cakɔra wɛŋc mɔ, ɛwɛn Musa pɔc-yɪf: «An' ɔsɔŋ' ɛm kɔyɔnɛ wɔbɛ kɔ wɔbɔc kiti sɔna dɔcɔ-ɛ?» ²⁸ Kɔdif' im kɔ mɔfaŋ ba, pɔmɔ tɔkɔ mɔndɪfsa wɔMisira mɔ?» ²⁹ Kɔ moloku mamɔkɔ mɔsɔŋɛ Musa kɔyɛkɛ, k'ɔŋkɔ pɔnde decikɔra atɔf ɲa Madiyan. Difɔ ɛnakom awut arkun mɛrɔŋ.

³⁰ Nte meren wɔcɔ maŋkɔlɛ mɛŋcɛpɔr (40) mɔ, kɔ mɛlɛkɛ mowurɔr Musa nde tɛgbɛrɛ ta tɔrɔ ta Turisnina dɔmemer ma nɛŋc nde dɛŋcmar dɛrɔntɔm mɔ. ³¹ Nte Musa ɛnɔŋk ti mɔ, kɔ pɔŋciyanɛ kɔ kɔnɔŋk ka tes tɛwɛy-wɛy tatɔkɔ, nte ɔŋc-cɔŋne kɔkɔ-gbɛkɛrɛ mɔ, kɔ dim da Wɔbɛ Kanu dender kɔ: ³² «In' ɔfɔ, Kanu ka atem am: Kanu ka Abraham, ka Isiyaka kɔ Yakuba!» Musa pɔc-yɪkɛ, ta ɔŋwɔsɛ sɔ kɔgbɔtne di-ɛ.

³³ Kɔ Wɔbɛ oloku kɔ: «Mɔwure cɔfta cam dɔwɛcɔk, bawo kɔfɔ kɔŋkɔ mɔŋcɛmɛ mɔ, kɔfɔ kɔcɛmpi kɔ. ³⁴ Inɔŋk pɔcuy pa afum em aŋɛ ɲayi Misira mɔ, ine kɔgbɪs kɔŋan: Intɔr idɛyac ɲa. Nɛkɔl ɔŋ, mɔdɛr isom ɛm Misira.»

³⁵ Musa wɔkakɔ ɲanace a ɲac-loku: «An' ɔsɔŋ' ɛm kɔyɔnɛ wɔbɛ kɔ wɔbɔc kiti sɔna dɔcɔ-ɛ?» Nkɔn Kanu kɔnasom pɔyɔnɛ wɔbɛ kɔ wɔyac, kɔbɛrɛnɛ ka mɛlɛkɛ mɛmɛ mɛnawurɔr kɔ nde dɛrɔntɔm mɔ. ³⁶ Nkɔn Musa ɛnawurɛnɛ aYisrayel Misira pɔc-yɔ mes mɛwɛy-wɛy kɔ mɛgbɛkɛrɛ ma Kanu, nde kɔba Kɔyim kɔ nde dɔtɛgbɛrɛ, meren mɛmɛ wɔcɔ maŋkɔlɛ (40) disrɛ.

³⁷ Nkɔn Musa wɔkakɔ yati ɛnaloku aYisrayel: «Kanu kɔndɛkɛrɛ nu sayɪbɛ pɔmɔ ina, nwe kɔndɛyɛk-yɛk awɛŋc anu dɔcɔ mɔ, pɔsom kɔ nnɔ nɔyi mɔ.»

³⁸ Nkɔn Musa, nte afum ɲanalɔŋkane nde dɔtɛgbɛrɛ mɔ, nkɔn ɛnayɔnɛ sɔ wɔcɛpɔrɛnɛ moloku atem asu dɔcɔ kɔ mɛlɛkɛ mɛmɛ mɔŋc-lok-lokɔr kɔ

nde dətərə ta Turisnina mə. K'əsətə moloku meyi wəyəñ, nte tənşəñe səcərə mi mə.

³⁹ Atem asu ñanafañ fe kəcəñkəl kə, kə ñawənəs kə. Ñanacem-cemne dəbəkəc kəluksərne Misira. ⁴⁰ Kə

atem asu ñaloku Aruna, «Məlompəsə su mərəñka, mme mendesole su mə, bawo Musa nwe owurəne su Misira mə, sənçərə fe nte təsətə kə mə.» ⁴¹ Mata maməkə, kə ñalompəs tərəñka ta tura, kə ñaləñne nnə tərəñka kirin, kə ñamboce kəsata yebac ya waca wañan.

⁴² Mba kə Kanu kəmber ña kumunt, kə kəsake ña kəkör-köru ca ya dareñc. It' ançic ti buk ba sayibe-e disre:

«Nəna aka Yisrayel,

meren wəco mankələ (40) mme nəñcepərəne dətəgbərə mə, in' ə nəñc-dife sem kəlonne disre ba?

⁴³ Nənakekərə abal ña tərəñka ta Mələk kə tərəñka ta kəs ka kanu konu Refañ. Nənapat mərəñka teta kəc-tontnəne ka mi fər kirin!

Ti disre kəkekərə nu k' inder decikərə Babiləñ tadarəñ.»

⁴⁴ Atem asu ñanayə dəndo dətəgbərə abal ña sede ñe anaməñk walake wa masar nwe Kanu kənacice Musa mə. Tatəkə tə wələk-lokər ka Musa ənaloku kə a pəyə, a ñowurəne kə ñəkə enanəñk mə. ⁴⁵ Nte atem asu ñəsətə ñi mə, kə ñankekərə nde atəf ñe Kanu kənabeləs afum fər yañan kirin mə. Yosuwe pəyənə ña wəkirin. Abal ñanəkə ñenayi di hañ tem ta Dawuda. ⁴⁶ Kə Dawuda əsətə kəmar ka Kanu, k'ontola sə kəsəñ kə kəfo nke əñkəcəmbərə Kanu ka Yakuba dəkəyi mə. ⁴⁷ Mba Sulemany ənader pələ kələ kanəkə.

⁴⁸ Mene nte Wəbe wəka dareñc əntəwosə kəyi paka disre mpe kəca ka fum kəlompəs mə, pəmə təkə sayibe səloku ti mə:

⁴⁹ «Wəbe oloku:

«Kəm kəyənə dəcəm dem da dəbe, kə antəf ñəyənə dəkəcəmbər dem wəcək.

Ake kələ kə nəyi kəcəmbər em-ε?

Kəfo kərə k' inde ic-ñesəm-ε?

⁵⁰ Bafə kəca kem kəlompəs mame fər ba?»

⁵¹ Nəna afum atanı ləñəs, ayə bəkəc pəmə bilakoro! Hañ məkə nəna nəyi kəwenəs Amera Nəcempi ña Kanu pəmə atem anu! ⁵² Sayibe səre atem anu ñanətə-tərəs-ε? Nənadif añe ñananuñkene kəcəm kəder ka Wələmpu nwe nəna nənasəñ oñ a kə andif mə. ⁵³ Nəna añe nənasətə sariye sa Musa nse melekə ma Kanu mənaloku kə mə, mba nənakətəne fe si, nəməñkərne fe sə si.»

Kədifka Etiyen

⁵⁴ Nte Etiyen oñc-lok-loku mə, afum akə ñanç-ne moloku maməkə mə, pənananəñkanə kətəle ña hañ ñanç-ñanərəne sek nnə eyi mə. ⁵⁵ Mba Amera Nəcempi ña Kanu ñeñc-bəc Etiyen dərıs. K'əñgbətne kəm, k'ənəñk nərə da debeki da Kanu, Yesu pəcəme kəca kən kətət. ⁵⁶ K'oloku: «Inəñk kəm kəgbite, Wan ka fum pəcəme kəca kətət ka Kanu!»

⁵⁷ Kə afum añe ñançkule-kule pəpəñ, kə ñasunçne ləñəs, kə ñawetne fəp fañan kəkə-bəp Etiyen. ⁵⁸ Kə ñambeləs kə hañ kə ñawurəne kə dare, kə ñançacas kə masar. Atəñne aka ti ñanaboc suma sañan sa kəron wətemp dəntəf, nwe añc-we Sol mə.

⁵⁹ Nte ñanç-cacas kə mə, kə Etiyen ontola pəc-loku: «Wəbe Yesu, məbañ amera ñem.» ⁶⁰ Nte tə kə Etiyen eñcəp suwu, k'əñkule-kule: «Wəbe, ta məsarsər ña kiciya kanke!» Nte elip kələku tatəkə mə, k'əñgbin kifir.

8

1 Sol ənawosə kədif ka Etiyen.

Sol əñc-tərəs kəlonkanə ka alañ Yesu

Dəsək dadəkə d' anacop kətərəs kəlonkanə ka alañ Yesu dəndo Yerusalem. Kə alañ fəp fañan ñasaməsər nde təf ya Yude kə Samari, mənə asom a Yesu. ² Kə afum alomp aləma ñawup Etiyen, kə ñambok kə bel-bel.

³ Kə Sol nkən eyefe kətərəs ka kəlonkanə ka alañ Yesu, pəc-bərə dəwələ wañan, pəc-wurəne ña, pəc-sumpər arkun kə aran, pəc-bər ña dəbili.

Filip kɛcam kɛn moloku mɔtɔt atɔf ɲa Samari

⁴ Alan ɲɛ ɲanasamɛsɛr mɔ, ɲɲɛ-cam moloku mɔtɔt mofɔ fɛp mme ɲɲɛ-cɛpɛr mɔ. ⁵ Filip nwe ɛnator dare da Samari mɔ, ɛɲɛ-cam teta , nwe Kanu kɛyɛk-yɛk kɛyɔnɛ Wɔbɛ mɔ. ⁶ Kɛnay k'afum kɛtɔnɛ disrɛ ɲɲɛ-cɛɲkɛl bel-bel tɔkɔ Filip ɔɲɛ-loku mɔ, nte ɲɲɛ-ne kɔ ɲɛc-nɔɲk sɔ mɛgbɛkɛrɛ ma Kanu mme ɔɲɛ-yɔ mɔ. ⁷ Yɔɲk yeɛc yɔɲɛ-kule-kule kɛwɛr afum alarɛm dɛris aka dare dadɔkɔ. Anatamɛs atorɛr kɔ afum alarɛm akɔ ɲanafi wɛcɛk mɔ. ⁸ Kɔ pɛbotu pɛpɔɲ pɛmbɛrɛ dare da Samari.

⁹ Wɛrkun wɛlɔma ɛnayi di pac-we kɔ Simɔɲ. ɛnawon dare dadɔkɔ, pɛyɔnɛ dure, pɛc-sɔɲɛ aka Samari cusu kɛwɔs, pɛc-wenɛ sɔ fum wɛpɔɲ. ¹⁰ Afum fɛp, kɛyɛfɛ wanfɛt haɲ wɔbɛki ɲanaleɛs kɔ, ɲɛc-loku: «Fum wɛkawɛ ɔyɔnɛ fɛnɔntɛr fa Kanu, fɛnɔntɛr fɛkɔ aɲwe «Fɛpɔɲ» mɔ.» ¹¹ ɲanacɛmɛ kɔ darɔɲ, bawo ɛnawon kɛwɔsɛs ɲa cusu teta dureya dɔn. ¹² Mba nte ɲanalan moloku ma Filip, nwe ɛɲɛ-cam moloku mɔtɔt ma dɛbɛ da Kanu kɔ tewe ta Yesu Krist mɔ, k'angbɛt arkun kɔ aran dɛromun. ¹³ Kɔ Simɔɲ nkɔn yati ɛlan moloku ma Filip, k'owɔsɛ kɛgbɛt dɛromun. K'ɛɲɛcɛmɛ Filip dɛntɔf tɛm fɛp. Nte Simɔɲ ɛnɔɲk mɛgbɛkɛrɛ kɔ mes mɛwɛy-wɛy ma Kanu mme mɛɲɛ-yi mɔ, kɔ kusu kɛwɔs kɔ.

¹⁴ Nte asom a Yesu ɲanayi Yerusalem kɔ ɲane a aka Samari ɲawɔsɛ toloku ta Kanu mɔ, kɔ ɲasom Piyɛr kɔ Saɲ kɛkɔ di. ¹⁵ Nte Piyɛr kɔ Saɲ ɲantor dare da Samari mɔ, kɔ ɲantolanɛ ɲa nte tɔɲsɔɲɛ ɲasɔtɔ Amera ɲɛcɛmpi ɲa Kanu mɔ, ¹⁶ bawo haɲ tɛm tatɔkɔ Amera ɲɛcɛmpi ɲɛnatorɛr fɛ nwe o nwe kɛrɛsna dɛndo. Mɛnɛ kɛgbɛt dɛromun gbɛcɛrɛm kɔ ɲanasɔtɔ tewe ta Yesu Krist. ¹⁷ Awa Piyɛr kɔ Saɲ ɲandenɔr ɲa waca, kɔ ɲasɔtɔ Amera ɲɛcɛmpi ɲa Kanu.

¹⁸ Nte Simɔɲ ɛnanɔɲk a kɛdenɔr kɛca ka asom a Yesu gbɛcɛrɛm kɛnasɔɲ afum Amera ɲɛcɛmpi mɔ,

k'ɛɲkɛrɛ ɲa pɛsam pɛc-loku: ¹⁹ «Nɛsɔɲ im ina sɔ kɛtam! Nwe o nwe indedenɔr waca mɔ, wɛkayi pɛsɔtɔ Amera ɲɛcɛmpi ɲa Kanu.»

²⁰ Mba kɔ Piyɛr oloku kɔ: «Kanu kɛsɔɲɛ mɛɛcɛ kɔ pɛsam pam, bawo mɔɲɛm-cɛmɛnɛ kɛsɔtɛnɛ pi kɛpɔcɛ ka Kanu! ²¹ Mɛna mɛyɔ fɛ daka, mɛyɔ fɛ tofokɛl nnɔ tes tante disrɛ, bawo abɛkɛc ɲam ɲolomp fɛ fɔr ya Kanu kirij. ²² Mɛluksɛrɛnɛ Wɔbɛ Kanu, mɛɛtsɛnɛ kɔ, mɛtola kɔ nte tɔɲsɔɲɛ pɔɲɔɲɛn' am mɛcɛm-cɛmɛnɛ mɛɛc ma abɛkɛc ɲam mɔ, kɔ Kanu kɛwɔsɛ ti-ɛ. ²³ Bawo inɔɲk fɔ mɛcɛm-cɛmɛnɛ mɛɛc ma kɛraca mɛntam ɛm, kɔ kɛtɔ-lomp kɛsɛkɛt' ɛm.»

²⁴ Kɔ Simɔɲ oloku kɔ: «Nɛtolan' em Kanu Wɔbɛ, nte tɔɲsɔɲɛ mame nɛloku mɔ ta tɔlɔm o tɔlɔm tɔsɔt' em.»

²⁵ Piyɛr kɔ Saɲ ɲɲɛcam nte ɲananɔɲk kɔ tɔkɔ ɲanane teta Yesu mɔ, kɔ ɲalukus Yerusalem, ɲɛc-cam toloku tɔtɔt ta Kanu sɛdare sɛlarɛm sa Samari.

Filip kɔ wɛrkun wɛpɔɲ wɛka atɔf ɲa Ecopi

²⁶ Mɛɛkɛ ma Wɔbɛ mɛlɔma mender nde Filip eyi mɔ moc-loku: «Mɛkɔ ntende kɛca-kɛtɔt, mɛsolnɛ dɔpɔ deyer-yer ndɛ dɛɲyɛfɛ Yerusalem doc-tor Kasa mɔ.» ²⁷ Kɔ Filip ɛyɛfɛ katin, k'ɛntas. Wɛrkun wɛpɔɲ wɛka Ecopi ɛnayi pabanɛ kɔ. Nkɔn ɛnatɔmpɛr kɛcɛmbɛr-cɛmbɛr ka daka da Kandas, wɛbera wɛka atɔf ɲa Ecopi fɛp. ɛnader Yerusalem kɛdɛkor-koru Kanu. ²⁸ Kɛlukus k'ɛɲɛc-ndɛ ndɔrɔn pɛndɛ pɛyɛksɛnɛ pɔn kɛrɔɲ, pɛc-karanɲ pɛpɔɲ buk ba aɲnabi Esayi. ²⁹ Kɔ Amera ɲa Kanu ɲoloku Filip: «Mɛcɔɲɛ mɛɛtɔrɛnɛ pɛyɛksɛnɛ mɛrɛ.»

³⁰ Kɔ Filip ɛyɛksɛ kɛkɔ dɛndo, k'ɛnɛ wɛka Ecopi nwe pɛc-karanɲ buk ba aɲnabi Esayi. K'ɛyif kɔ: «Mɛɲɛcɛrɛ nte mɛyi kɛkaranɲ mɔ ba?»

³¹ Kɔ wɛEcopi nwe oloku Filip: «Cɛke c' intam ti kɛcɛrɛ-ɛ, k'intɔyɔ nwe ɛntɔks' em mɔ?» K'oloku Filip a pɛpɛsɛ pɛndɛ kɔ kɛsɛk pɛyɛksɛnɛ pɔn kɛrɔɲ.

³² Moloku ma kitabu mme ɛɲɛ-caranɲ mɔ mɛnɔyɔnɛ mme:

«K'ankekare ko dakadif pamo ankesiya. Pamō ankesiya nowut nje nantokule-kule wafon waka ni dantof mo, enawani fe kusu.

³³ Owose katore kon banca, k' ambanjer ko kanje kon.

An' endetam kalom teta kabanda ka dokom don-e?

Bawo anim kiyi kon doru antof naje karon.»*

³⁴ Ko warkun wabane nwe eyifne Filip: «Iletsen' am, malok' im: Tes ta ana to sayibe saloku tante-e? Ta nkon wasarka ba, ka fum wacuru?» ³⁵ Ko Filip elek moloku k'oncop damoloku ma kitabu mamako, k'oloku ko toloku totot ta Yesu.

³⁶⁻³⁷ Nte njanasolne dapo nac-ko mo, ko najko nabap domun. Ko warkun wabane oloku: «Domun do dande: Ak' endeyamas on kagbat kem daromun teta Kanu-e?»† ³⁸ Ko Filip oloku a pacambap peyeksene, ko nantor daromun. ko Filip enjbat ko daromun teta Kanu. ³⁹ Nte nampre daromun mo, ko Amera Necempi na Wabe Kanu nempene Filip. Ti disre, wabane waka Ecopi nwe enank fe ko so, k'osolne dapo don abakac robotu disre. ⁴⁰ Ko Filip ank pnanjke dare da Asot. K'oloku moloku motot ma Kanu sadare fap nse enj-cepap mo, hanj k'ank pabap dare da Sesari.

9

Kanu kanjambap Sol dapo datot (22:3-16; 26:9-20)

¹ Tem tatoko Sol pac-benasne kadifat acerse a Wabe Yesu daranj, k'ank ndena walonje wapoj waka kalo kapoj ka Kanu. ² Ko Sol ewer walonje wapoj reka teta walo wa dakatola Kanu da aSuyif nde Damas, nte tansone k'embap di akin akin-e, payone arkun payone aran anje najceme dapo da Yesu daranj mo, patam kasumpap na pakekare Yerusalem. ³ Dapo Sol enayi pac-lotarne dare da Damas, gbancana babako ko pamot peyefe dakom, ko pasoj pawanjara mpe penakel ko mo.

⁴ K'entempene dantof. K'ene dim nde denayif ko: «Sol! Sol! T' ake to mantaras em-e?» ⁵ Ko Sol eyif ko, «Wabe, mana an' ofo-e?»

«Ina, Yesu iyone, nwe mayi kataras mo. ⁶ Mba mayefe, mabere dare, ank-lok' am toko pamar mayo mo.»

⁷ Ko arkun anje njanasol ko nkon Sol mo najceme, ta nantam kalok-loku-e kanese disre, nac-ne dim mba ta najnanjk fum-e. ⁸ Ko Sol eyefe dantof pamapi for, mba ta ennanjk paka o paka-e. K'asumpap ko koca, k'ambarsene ko dare da Damas. ⁹ K'eyi di mata maas ta ennanjk-e, ofodi peri, ofomun.

¹⁰ Dando dare da Damas wacerse waka Wabe Yesu daranj waloma enayi di pac-we ko Ananias. Ko Wabe oloku ko kanank disre: «Ananias!»

K'owose: «Iyi nno, Wabe!»

¹¹ Ko Wabe Yesu oloku ko: «Mako dapo dako anje «Dolompu» mo, mako maten nde kalo ka Yudas fum wako anje Sol mo, waka dare da Taras yone. Bawo ontola Kanu, ¹² ko Kanu kanamentar ko kanank disre fum nwe anje Ananias mo paberar ko. K'endenjar Sol waca, nte tansone ko so kanank mo.»

¹³ Mba Ananias olukse: «Wabe, inene afum alarap nac-lom palac mpe fum wakako yo afum am acempi nde Yerusalem mo. ¹⁴ Nno kaho kanje yati ko alonne apoj aSuyif nanawure Sol a padesumpap nwe o nwe ombonj tewe tam mo.»

¹⁵ Mba ko Wabe oloku Ananias: «Mako! Bawo fum wakako paka po mpe inayek-yek kakatene tewe tem nno abe a tof ya doru ko aka Yisrayel for kirij mo. ¹⁶ Ina yati in' endementar Sol pacuy fap pako pamar padecepene teta tewe tem mo.»

¹⁷ Ko Ananias ank. Nte embap kalo kanjo mo, k'embele, k'endenjar Sol waca. K'oloku: «Sol Wenj im, Wabe Yesu, nwe enawurap am nde dapo nde manasolne mac-der Damas mo, osom im nte tansoj' am so kanank,

* **8:33** Esayi 53:7 † **8:36-37** Yecicas yoloma andenjar moloku maloma: Ko Filip oloku: «Ko malanj abakac nam fap-e, santam ti.» Ko wacopi wabane oloku: «Ilanj a Yesu Krist yone Wan ka Kanu.»

a mɛlare sɔ Amera Nɛcempi ɲa Kanu mɔ.»¹⁸ Gbɛɲcana babɔkɔ, kɔ ca yɔɲkɔɲɛ kɔ dɛfɔr pɛmɔ wokwok, kɔ fɔr yɔn yɛntam sɔ kɛc-nɛɲk. Kɔ Sol ɛyɛfɛ, k'ɔsɔtɔ kɛgbɛt dɛromun teta Kanu.¹⁹ Ntɛ elip kɛdi yeri mɔ, k'ɔsɔtɔ sɔ fɛnɔntɛr.

Sol kɛcam kɛn toloku ta Kanu dare da Damas

Kɔ Sol ɛɲɛpɛrɛnɛ matakɔ mɛlɔma kɔ aɛpɛsɛ a Wɛbɛ Yesu akɔ ɲanayi dare da Damas mɔ.²⁰ K'ɛyɛfɛ kɛcam katina dɛwɔlɔ wa dɛkɛtola Kanu da aSuyif, pɛc-loku a Yesu Wan ka Kanu ɔyɔnɛ.²¹ Kɔ pɛɲciyanɛ afum fɛp ɲɛ ɲɛɲc-ne polok-loku pa Sol mɔ, kɔ ɲayif: «Bafɔ nkɔn nde Yerusalem ɛɲc-fɛɲ kɛmɛlɛk ɲɛ ɲɛɲc-bɔɲc tewe tantɛ mɔ ba? Bafɔ kɛsumpɛr kɛɲan k'ɛnɛdɛrɛnɛ nnɔ, pɛkɛkɛrɛ ɲa nde alɔɲnɛ apɔɲ ɲayi mɔ ba?»²² Mba Sol pɛc-yɔ kɛyɔ dɛm kɛtam pɛc-sɔɲɛ aSuyif ɲɛ ɲanayi dare da Damas mɔ kɛciyanɛ, kɛc-mentɛr a Yesu ɔyɔnɛ Krist, wɛbɛ wɛyɛk-yɛk wɛka Kanu.

²³ Ntɛ matakɔ mɛlɔma mɛɲɛpɛr mɔ, aSuyif ɲɛ ɲanayi Damas mɔ ɲantɛɲnɛ kɛnim ka Sol.²⁴ Kɔ Sol endɛ pɛcɛrɛ tɛtɛɲnɛ taɲan. ASuyif ɲɛɲc-bum dan kɔ pibi dɛkɛwɛr da dare ntɛ tɔɲsɔɲɛ ɲatam kɛnim kɔ mɔ.²⁵ Mba pibi papɔkɔ kɔ aɛpɛsɛ a Wɛbɛ Yesu darɛɲ ɲambɛr kɔ dɛkɛsaksaka, kɔ ɲayɔkɛnɛ kɔ damba da sanɲka sa dare darɛɲ.

Kɛyi ka Sol Yerusalem

²⁶ Ntɛ Sol ɛmbɛrɛ Yerusalem mɔ, k'ɛɲsɛp kɛnɔɲkɛlɛnɛ aɛpɛsɛ a Wɛbɛ Yesu darɛɲ. Mba fɛp fɛɲc-nɛsɛ kɔ, ta ɲalan a nkɔn sɔ ɔyɔnɛ wɛɛpɛsɛ wɛka Yesu darɛɲ-ɛ.²⁷ Mba kɔ Barnabas ɛlɛk kɔ, kɔ ɲanɲkɔ ndɛ asom a Yesu ɲayi mɔ. Kɔ Barnabas ɔlɛmɛr ɲa ntɛ Sol ɛnanɛɲk Wɛbɛ Yesu dɔpɔ, a kɔ Yesu olok-lokɛr kɔ mɔ, kɔ ntɛ tewe ta Yesu kɛnasɔɲɛ kɔ kɛbanɲɛ mɔ.²⁸ Sol ɔɲc-kɔ pɛc-der kɔ ɲa dɛndo Yerusalem pɛc-lok-lokɛ kɛlan ɲɛ tewe ta Wɛbɛ Yesu.²⁹ Sol pɛc-lok-loku, pɛc-gbɛkɛlɛnɛ kɔ afum aKresi, mba, ɲa sɔ, ɲac-tɛn kɛnim kɔ.³⁰ Ntɛ

awɛɲc alɛɲ ɲɛɲcɛrɛ ti mɔ, kɔ ɲasɔɲɛ Sol kɛtor Sesari, k'ɛlɛk dɔpɔ k'ɔɲkɔ dare da Tarɛs.

³¹ Kɛlɔɲkanɛ ka alɛɲ Yesu a atɔf ɲa Yude, atɔf ɲa Kalile kɔ atɔf ɲa Samari, ɲa fɛp ɲanayi pɛforu disrɛ. Alɛɲ Yesu ɲɛɲcɛpɛsɛnɛ bɛkɛc, ɲayinɛ kɛnɛsɛ ka Wɛbɛ Kanu disrɛ. Amera Nɛcempi ɲa Kanu ɲɛɲc-marɛs kɛlɔɲkanɛ ka alɛɲ Yesu, ti disrɛ ɲɛɲc-la kɛla dɛm.

Kɛtamɛs ka Eney

³² Piyɛr nwɛ ɛɲc-cɛpɛr sɛdare sasɔkɔ fɛp mɔ, ɛnɛdɛr pɛtor sɔ ndɛna afum aɛmpɛi ɲɛ ɲanɛndɛ dare da Lida mɔ.³³ K'ɔɲkɔ pɛbɛp di fum nwɛ ɲɛc-we Eney mɔ, ta ɔɲkɔt-ɛ, pɛfɛntɛrɛ debik mɛrɛn camɛt-maas disrɛ.³⁴ Kɔ Piyɛr oloku kɔ: «Eney, Yesu Krist ɛntamɛs ɛm! Mɛyɛfɛ mɛna wɛsɛrka mɛnɛp abik ɲam!» Gbɛɲcana babɔkɔ k'ɛyɛfɛ, k'ɛɲcɛmɛ.³⁵ Ntɛ aka Lida kɔ aka Sarɔɲ fɛp ɲanɛɲk kɔ mɔ, kɔ ɲanɲkafɛli mɛra yaɲan nnɔ Wɛbɛ Yesu eyi mɔ.

Kɛyɛkti ka Tabita defi

³⁶ Wɛran wɛɛpɛsɛ ka Wɛbɛ Yesu darɛɲ wɛlɔma ɛnɛyi dare da Yopɛ, pɛc-we kɔ Tabita. Kusu kɛɲan disrɛ ɲɛɲc-we kɔ sɔ Dorkas, ti tɔyɔnɛ «wɛrɛ». Wɛran wɛkɛkɔ ɔɲc-yɔ mɛs mɔtɔt mɛlarɛm, kɔ kɛmar.³⁷ Mata mamɔkɔ disrɛ, k'ɛfɛntɛrɛ docu, k'ɛfi. K'ambikɛ kɛbɛl kɔn, k'ampɛnɛ ki ndɛ dukulɔ da kɛlɔ darɛɲc.³⁸ Ntɛ aɛpɛsɛ a Wɛbɛ Yesu darɛɲ ɲanɛ a Piyɛr eyi Lida ndɛ dɔlɔtɛrɛnɛ dare da Yopɛ mɔ, kɔ ɲasom arkun mɛrɛɲ kɛkɔ-lɛtsɛnɛ kɔ: «Ta mɛwɔn kɛɛpɛr ndɛ ndorosu.»

³⁹ Kɔ Piyɛr ɛyɛfɛ kɔ ɲanɲkɔ kɔ asom ɲɛ mɛrɛɲ. Ntɛ ɲambɛrɛ mɔ, k'ampɛnɛ kɔ ndɛ dukulɔ da kɛlɔ darɛɲc. K'acɛbɔkɛrɛ fɛp ɲander ɲabɛp kɔ ɲac-bok, ɲac-mentɛr kɔ sɛbrumus kɔ yamos nyɛ Dorkas ɛnalompɛs ntɛ ɛnɛyi kɔ ɲa mɔ.

⁴⁰ Kɔ Piyɛr owurɛnɛ afum fɛp ndɛ doru, k'ɛɲcɛp suwu, k'ontola Kanu tɛtɛn. Ntɛ elip mɔ, k'ɛɲkɛfɛlɛ ndɛ kɛbɛl kɛyi mɔ, k'oloku: «Tabita, mɛyɛfɛ!» Awa kɔ Tabita ɛmɛpi fɔr, ntɛ ɛnɛɲk Piyɛr mɔ, k'ɛyɛfɛ, k'ɛndɛ.⁴¹ Kɔ Piyɛr ɔsɔɲ kɔ kɛca, k'ɛyɛkti kɔ. K'ɛwɛ afum

acempi kɔ acɛbɔkɛra, k'ementɛr ɲa Tabita pɛyi wɛyɛɲ. ⁴² Kɔ aka dare da Yope fɛp ɲaɲcɛrɛ ti, kɔ alarɛm ɲaɲcop kɛlanj Wɔbɛ Yesu. ⁴³ Kɔ Piyɛr eyi dare da Yope mataka mɛlarɛm, ndena Simɔɲ wɛlɔma nwe ɛɲc-bɛc kata mɔ.

10

Kɔwe ka Piyɛr ndena Kɔrneli

¹ Wɛrkun wɛlɔma ɛnayi Sesari pacwe kɔ Kɔrneli, pɛyɔnɛ wɔbɛ ka kɛgba ka asɔdar tasar tin (100). Kɛgba kanj kɔ k'ɲc-we «Kɛgba Itali.» ² Nkɔn kɔ aka kɛlɔ kɔn disrɛ fɛp ɲaɲc-nɛsɛ Kanu, ɲacɛmɛ tɛfanj ta ki darɛɲ. Kɔ Kɔrneli ɔɲc-yɔnɛ afum nɔnɔfɔr, pɛc-tola Kanu tɛm fɛp. ³ Dɔsɔk dɔlɔma dec dɔrɔfɔy, k'ɛnɛɲk pɛsoku pɛs kɛnɛɲk disrɛ, mɛlɛkɛ ma Kanu mɔlɔma mɛbɛrɛ nde kɛlɔ kɔn disrɛ, kɔ mɛwɛ kɔ: «Kɔrneli!»

⁴ K'ɛɲgbɛtɛnɛ mi, kɔ kɛnɛsɛ kɛyi kɔ, k'eyif mi: «Acɛkɛ Wɔbɛ?»

Kɔ mɛlɛkɛ mamɔkɔ moloku kɔ: «Mɔ-tola mam kɔ kɛyɔnɛ kam afum nɔnɔfɔr, mes mamɔkɔ fɛp mɛmpɛ nde Kanu fɛr kirinj, kɔ kɛɲcɛm-cɛmɛnɛ mi. ⁵ Mɛsɔm ɔɲ afum dare da Yope ɲakɔwɛn' am fum wɛlɔma nwe aɲwɛ Simɔɲ mɔ, pac-dɛɲɛr kɔ tɛwɛ ta <Piyɛr>. ⁶ Ndena Simɔɲ wɛlɔma eyi, wɛkɛkɔ wɛbɛc kata ɔfɔ, kɛlɔ kɔn kɛyi kɛba kɛsɛk.»

⁷ Ntɛ mɛlɛkɛ mamɔkɔ mɛnalɔk-ɔkɛr kɔ mɔ mɛnadɛlukus, kɔ Kɔrneli ɛwɛ amarɛs ɔn mɛrɛɲ kɔ wɛsɔdar wɛcɛmɛ mɛfanj ma Kanu darɛɲ wɛlɔma aɲɛ ɲanayi kɔ dɛntɔf mɔ. ⁸ Ntɛ Kɔrneli elip kɛlɔmɛr asɔdar ɔn mes mɔkɔ mɛnɛpɛr nkɔn kɔ mɛlɛkɛ dɛcɔ mɔ, k'osom ɲa Yope.

⁹ Dɔckɔsɔk, ntɛ ɲanayi dɔpɔ, a ɲac-lɔtɛrɛnɛ dare da Yope mɔ, kɔ Piyɛr ɛmpɛsɛ akɛr ɲa kɛlɔ kɔn kakɛrɔɲ kɛkɔ-tola Kanu, tɛnatɔɲɛnɛ danj dɛc-bɔp. ¹⁰ Kɔ dor dɔyɔ kɔ, k'ɛfanj kɛdi yeri. Tɛm tɔkɔ anayi kɛlɔmpɛsɛ kɔ yeri mɔ, kɔ kɛnɛɲk kɛndɛr kɔ. ¹¹ K'ɛnɛɲk kɔm kɛgbite, paka pɔlɔma mpɛ pɛnawurɛnɛ kɔ manta mɔpɔɲ mɛmɛ anasumpɛr mɔɲkubut manjɛkɛ mɔ, montɔr hanj kɔ mɛfɛntɛrɛ dɛntɔf. ¹² Sɛm dokom fɛp yɛnayi manta

mamɔkɔ disrɛ, kɛyɛfɛ sɛm ya wɛcɛk manjɛkɛ, yɛliɲɛ-liɲɛ hanj kɛbɔp bɛmp ya dɛrɛɲc. ¹³ Kɔ dim dɔlɔma doloku kɔ: «Piyɛr, Mɛyɛfɛ, mɛdif, mɛsɔm!»

¹⁴ Kɔ Piyɛr ɔlɔku: «Ala Wɔbɛ! Tɔlɔm ɔ tɔlɔm tɛntasɔɲɛ fɛm kɛsɔm paka mpɛ sariyɛ sɛmɔnɛ mɔ.»

¹⁵ Ta mɛrɛɲ kɔ dim ndɛ dolok-ɔkɛr kɔ sɔ: «Paka mpɛ Kanu kɛcɛmpɛs mɔ, ta mɔna mɛyik-yikɛs pi.»

¹⁶ Kɔ teyi kɛmaas, pɛwɔn fɛ k'ampɛnɛ dɛkɔm manta mamɔkɔ mɛnɔyɔ sɛm mɔ.

¹⁷ Kɔ tɛdisrɛ ta kɛnɛɲk kanj kɔ teyi Piyɛr yama-yama. Tɛm tatɔkɔ tɔ asom a Kɔrneli, ntɛ amentɛr ɲa kɛlɔ ka Simɔɲ mɔ, kɔ ɲanjkɔ ki ndɛ dɛkusunja. ¹⁸ Kɔ ɲawɛ, kɔ ɲayif kɔ pɛyɔnɛ fɔ kɛlɔ kanj kɔ Simɔɲ nwe andɛɲɛr tɛwɛ ta «Piyɛr» mɔ eyi-ɛ.

¹⁹ Ntɛ Piyɛr eyi kɛcɛm-cɛmɛnɛ tɛ-disrɛ ta kɛnɛɲk kɔn mɔ, kɔ Amera ɲa Kanu ɲɔlɔku kɔ: «Arkun maas ɲayi ndɛ dabanjka ɲac-tɛn ɛm. ²⁰ Mɛtɔr, nɛsɔl nɛkɔ kɔ ɲa, ali kɛnɛsɛ ta kɛy' im, bawo In' osom ɲa.»

²¹ Kɔ Piyɛr ontɔr k'eyif arkun aɲɛ: «Ina nɛntɛn, ta ake tɔ nɛnderɛnɛ nɔnɛ?»

²² Kɔ ɲalɔku kɔ: «Kɔrneli, wɔbɛ wɛka asɔdar tasar tin (100), fum wɛlɔmpu pɛc-nɛsɛ Kanu, nwe aSuyif fɛp ɲaɲcɛrɛ dɔtɔt dɔn akɔ ɲalɔku mes mɔn mɔtɔt mɔ, ndɛrɔn Kanu kɛsɔm mɛlɛkɛ mɔsoku, a pɛsak su sɛdew' am pɛkɔ-cɛɲkɛl' ɛm ntɛ pɛmar mɔlɔku kɔ mɔ.» ²³ Awa kɔ Piyɛr ɛmbɛrɛ ɲa dɛkɛr, k'ɔsɔɲ ɲa dɛkɛyi.

Dɔckɔsɔk kɔ Piyɛr ɛyɛfɛ, k'ɔɲkɔ kɔ ɲa. K'awɛɲc alanj a dare da Yope alɔma ɲaɲcɛmbɛr kɔ. ²⁴ Kɔ ɲambɛrɛ Sesari dɔckɔsɔk, Kɔrneli pɛc-kar ɲa, k'ɛwɛ akɔmɛnɛ ɔn alɔma ndɛ ndɛrɔn kɔ anapa ɔn atɔt. ²⁵ Kɛbɛrɛ ka Piyɛr, kɔ Kɔrneli ɔɲkɔ pɛfaynɛ kɔ, k'ɛntɛmpɛnɛ kɔ wɛcɛk dɛntɔf. K'ɛɲcɛpɛ kɔ suwu. ²⁶ Mba kɔ Piyɛr ɛyɛkti kɔ, k'ɔlɔku: «Mɛyɛfɛ, ina sɔ fum iyɔnɛ.»

²⁷ ɲayi kɛlɔk-ɔkɛr kɔ Kɔrneli, k'ɛmbɛrɛ k'ɛmbɔp afum alarɛm ɲalɔɲkanɛ. ²⁸ Kɔ Piyɛr ɔlɔku ɲa: «Nɛɲcɛrɛ a amɔnɛ aSuyif kɛbɔt kɔ

acikæra, kɔ pəyɔnɛ fɛ ti-ɛ, pəbɛrɛ ndɔrɔn. Mba Kanu kamentər im a pəmar fɛ a pakulɛ fum o fum a eyik-yik, kɔ pəyɔnɛ fɛ ti-ɛ, pəmar fɛ sɔ a pakulɛ fum o fum a ɔsək fɛ fɔr ya Kanu kirinj. ²⁹ It' ɔsɔŋɛ nte məsom a pakɔ-w' em mɔ, k'inder ali ta injem-cemne-ɛ. Ndekəl iyif əm, T' ake tɔ məwen' em-ɛ?»

³⁰ Kɔ Kɔrneli oloku: «Tɔsɔtɔ mata mankələ ic-tola nnɔ nderem, dɔfɔy dendebəp. K'inəŋk fɔr yem kirinj wərkun wəlbma pəbɛrne yamos yomotər-motər. ³¹ Kɔ fum wəkakɔ oloku: «Kɔrneli, Kanu kəmbanj kətola kam, k'ejcem-cemne sɔ kəyɔnɛ kam afum nɔnɔfɔr. ³² Məsom fum dare da Yope pakɔ-wen' əm Simɔŋ nwe andeŋər tewe ta «Piyer» mɔ, nde kəlɔ ka Simɔŋ, wəbəc kata, nwe kəlɔ kən kəyi kəba kəsək mɔ.» ³³ K'isom katina fum, kɔ mənə məsɔtɔ abəkəc ɲətət kəder. Ndekəl oŋ səyi fəp fosu Kanu fɔr kirinj, sədecəŋkəl moloku məkɔ Wəbɛ osom əm kəlɔku mɔ.»

Moloku ma Piyer ndena Kɔrneli

³⁴ Awa kɔ Piyer elɛk moloku, k'oloku: «Kaŋcɛ: Injɔrɛ oŋ a Kanu kəyi fɛ kəsək kin. ³⁵ Mba afum fəp daco mənə nwe məŋnese Kanu, məcəme pəlompɔ darəŋ mɔ, Kanu kəmbanj əm. ³⁶ Kanu kənakenɛ aka Yisrayel toloku, pəc-loku ɲa moloku mətət ma pəforu mpe Yesu Krist ejkɛrɛ afum fəp mɔ: Nkən ɔyɔnɛ Wəbɛ ka afum fəp. ³⁷ Nənə nəŋcɛrɛ təkɔ teyi Yude fəp mɔ, Kalile tenacop, nte Saŋ enacam kəgbət dərɔmun mɔ. ³⁸ Kanu kənabɔy Yesu wəka Nasarət Amera Nəcempi ɲən kɔ fənəntər. Nnɔ o nnɔ ejc-cɛpər mɔ, ɔŋc-yɔ pətət, pəc-taməs afum fəp aŋɛ amera ɲelɛc ɲəŋc-tɔrəs mɔ, bawo Kanu kənayi kɔ nkən Yesu.

³⁹ Səyɔnɛ atəŋnɛ a mes fəp mmɛ Yesu enayɔ nde atɔf ɲa aSuyif kɔ Yerusalem mɔ. Nkən nwe ɲananim, ɲacəŋ kɔ dəkətək mɔ, ⁴⁰ mba Kanu kənatimi kɔ tataka tən ta maas. Kɔ kəsəŋ kɔ kamentərne, ⁴¹ bafɔ nnɔ afum fəp ɲayi mɔ, mba nnɔ atəŋnɛ mes aŋɛ Kanu kənənanjkenɛ kəyɛk-yɛk, kɔ sənə aŋɛ sənadi yeri, səmun kɔ nkən nte

enayɛfɛ afi daco mɔ. ⁴² K'osom su kəlɔku afum, səmentər a nkən Yesu, nkən ɔ Kanu kəŋcəmbər kəyɔnɛ nwe endebocɛ afum afi kɔ ayi wəyɛŋ kiti mɔ. ⁴³ Sayibɛ-e fəp sənəloku tetɔn: Nwe o nwe egbəkər kəlanj kən Yesu mɔ, endesɔtɔ nde Kanu kəyi mɔ kəŋaŋnɛnɛ ka mes mən mɛlɛc teta tewe ta Yesu.»

Atəyɔnɛ Suyif ɲasɔtɔ Amera Nəcempi ɲa Kanu

⁴⁴ Moloku maməkɔ mɔ Piyer enayi kəlɔku, nte Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲenatorər afum akɔ ɲaŋc-cəŋkəl moloku mən mɔ. ⁴⁵ Cusu cənawos alaŋ a Kanu, akəŋc akɔ ɲanader kɔ Piyer mɔ, kənəŋk a kəpocɛ ka Amera Nəcempi kənəsaməsər kəbəp haŋ acikæra aŋɛ ɲantəyɔnɛ aSuyif mɔ, ⁴⁶ bawo ɲaŋc-ne ɲa kəkɔr-koru Kanu cusu c' acikæra.

Awa kɔ Piyer ɔŋgbəkərɛ: ⁴⁷ «Antam kəfatɛnɛ kəgbət afum dərɔmun nnɔ akanɛ ɲasɔtɔ Amera Nəcempi pəmɔ sənə mɔ ba?» ⁴⁸ K'oloku a pagbət akakɔ dərɔmun tewe ta Yesu Krist. Kɔ ɲalɛtsɛnɛ Piyer kəyi dəndo mataka məlɔma.

11

Piyer kəsəksər alaŋ a Yerusalem mes məkɔ mənəcɛpər dare da Yope mɔ

¹ Asom a Yesu kɔ awɛŋc aŋa alaŋ aŋɛ ɲanayi atɔf ɲa Yude mɔ ɲane a acikæra, aŋɛ ɲantəyɔnɛ Suyif mɔ, ɲawosɛ toloku ta Kanu. ² Nte Piyer enapɛ Yerusalem mɔ, kɔ afum aŋɛ anakəŋc mɔ ɲayɛfɛ kənal kɔ, ³ ɲac-loku: «Məmberɛ ndena afum aŋɛ antəkəŋc mɔ, kɔ məndi yeri kɔ ɲa, bawo aSuyif ɲanaməne ti!»

⁴ Awa kɔ Piyer eyɛfɛ kəlɔmər ɲa tin tin tin mes məkɔ mənəcɛpər mɔ: ⁵ «Ina, nde dare da Yope inayi, dəsək dadəkɔ ic-tola Kanu kɔ kənəŋk kənder im. Ti disrɛ, k'inəŋk paka pəlɔma poc-tor powurɛnɛ kɔ manta pasumpər pi moŋkubut mankələ, kɔ pontor kəyɛfɛ dəkəm haŋ nnɔ inayi mɔ. ⁶ Nte in-agbətne pi disrɛ mɔ, k'inəŋk sɛm ya wɛcək mankələ, sɛm ya dop, yeliŋɛ-liŋɛ, kɔ bɛmp ya dəkəm. ⁷ K'ine sɔ dim doc-lok' im: «Məyɛfɛ Piyer! Mədif, məsəm.»

⁸ K'iloku: «Ala Wəbe! Təlm o təlm tentasəne f'em kəber paka pətəcemp dəkusu, mpe Kanu kəmone kədi mə.»

⁹ Kə dim nde dəngbəkəre sə kəyefe dəkəm: «Paka mpe Kanu kəncempəs mə, ta mənə məloke pi kətə-cemp!»

¹⁰ Kə teyi kəmaas, pəwən fe kə ca nye fəp yolokus sə dəkəm.

¹¹ Gbəncana babəkə, kə arkun maas ane anasom nde nderem kəyefe dare da Sesari mə, nander nacəme dəkusunka ka kələ kənkə sənayi mə.

¹² Kə Amera Nəcempi ηolok' im a səsəl səkə kə ηa, ali inese fe. Kə awenç asu anə alan camətətin ane nacəm' em darəη, kə sənəkə səberə ndena Kərnəli.

¹³ Kə Kərnəli oloku su nte enanənk məleke nde ndərən, kə moloku kə: «Məsom fum dare da Yope pakə wen' am Siməη, wəkə andeηər tewe ta «Piyer» mə.

¹⁴ Nwe endelok' əm moloku mme mendeyac' əm, kəbəp aka kələ kam disre fəp mə.»

¹⁵ Iyi kəlok-loku, kə Amera Nəcempi ηa Kanu ηontorər ηa pəmə nte ηenatorər sənə sə dəkəcop mə. ¹⁶ Awa k'inəcəm-cəmnə toloku ta Wəbe nte enaloku: «San enəgbətə afum domun, mba nənə Amera Nəcempi ηa Kanu ηə nəndəsətəne kəgbət teta Kanu.»

¹⁷ Kə pəyənə fə kəpocə kin kayi kə ηanasətər Kanu pəmə sənə ane səlan Yesu Krist mə-ε, anə inatam kəyənə-ε nte inəkəyamsər Kanu mə?»

¹⁸ Nte ηane moloku maməkə mə, kə bəkəc yontor ηa, kə ηankor-koru Kanu, ηac-loku: «Kanu kəsəη sə acikəra ane ηantəyənə Suyif mə kətəm kəsəkrər bəkəc, nte tənəne ηəsətə tecepərəne doru nte Kanu kəfan mə!»

Kəlonkanə ka alan Yesu nde dare da Antiyək

¹⁹ Nte andif Etiyen mə, k' ançop kətərəs afum alan kə təsəne ηa kəsəməsər. Aləma ηanakə atəf ηa Fenisi, aləma ηakə Sipər, aləma ηakə han Antiyək, ηanç-lukse fe nwe o nwe sə toloku ta Kanu mənə aSuyif gbəcərəm. ²⁰ Afum akakə dacə, aləma

ηanayi, ane ηanader dare da Antiyək kəyefe ka sədare sa Sipər kə Sirən mə, ηanç-lok-lokər aka kusu ka Kresi, ηac-loku ηa toloku tətət ta Wəbe Yesu.

²¹ Kəca ka Wəbe Yesu kənayi alan akakə kəron. Kə afum alarəm ηayənə alan, kə ηanəkafəli bəkəc yanən nno Wəbe Yesu eyi mə.

²² Kə moloku maməkə mēmbere kəlonkanə ka alan Yesu ka Yerusalem dələnəs, k'asom Barnabas Antiyək.

²³ Kəberə kən di, nte enadenənk pətət kə pəbotu mpe Kanu kənayənə alan a Antiyək mə, kə pəmbət kə. K'engbinər ηa kəgbəkər ka Wəbe Yesu mera yanən fəp kəlan disre. ²⁴ Barnabas fum wətət enayi. Kəlan kənayi kə dəbəkəc kə Amera Nəcempi ηa Kanu ηeyi kə sə darəη. Kə afum alarəm ηançəme dəpə da Wəbe Yesu darəη.

²⁵ Kə Barnabas ənkə dare da Tarəs kələk Sol. ²⁶ Nte Barnabas enənk Sol mə, k'enjekərə kə Antiyək. Teren tin camcam, ηac-təne kəlonkanə ka alan, kə ηanəkəse kənay ka afum. Dəndo Antiyək, difə anacop təcək-cəkə kəwe acəpse a Wəbe Yesu darəη «aka Krist.»*

²⁷ Mata maməkə, kə adənk a Kanu aləma ηantor dare da Antiyək kəyefe Yerusalem. ²⁸ Wəkin enayi ηa dacə pac-we kə Akabus, k'eyefe, kə Amera Nəcempi ηəsəne kə kədanj a dor dendeysi doru fəp. Dor dadəkə dənader deysi tēm nte Kələd enayənə wəbe ka təf ya Rom fəp mə. ²⁹ Kə acəpse a Yesu ηançəm-cəmnə kəfek teta kəmar ka awenç anə alan ane ηanayi atəf ηa Yude mə, nwe o nwe kə nte enatam kəfek mə. ³⁰ Itə ηanayə: Kə ηasom Barnabas kə Sol kəkənə ki abeki ane ηanayi kəlonkanə ka alan a Yude mə.

12

Kədifka Sak, kə kəber ka Piyer dəbili

¹ Tēm tatəkə tə wəbe wəka atəf Herodu enatəpsər afum alan aləma waca teta kətərəs kənan. ² K'endife Sak wənç ka San dakma. ³ Nte Herodu

* **11:26** «Kretiyen,» itə təkə kusu ka Kresi «kristianos», itə 'mentər cəBaka «awurənə a Krist.», pəyənə fe ti-ε, «aka Krist.»

ɛnanɛŋk a mɔyɔ mɔn mamɔkɔ mɔŋc-
bɔt aSuyif mɔ, k'ɛŋcɛm-cɛmnɛ sɔ kɛtɛp
Piyɛr waca, ntɛ tɔŋsɔŋɛ pɛcanjɛr kɔ mɔ.
Mataka ma kɛsata kɛpɔŋ ka aSuyif
mɛnayi: Kɛsata ka cɛcom cɛtɔnɛŋkɛl
lebin. ⁴ Ntɛ Herodu osumpɛr Piyɛr,
k'ɛmber kɔ dɛbili mɔ, k'ɔsɔŋ cɛgba
manjɛlɛ ca asɔdar kɛbum kɛn, kɛgba
o kɛgba kɛnayɔ asɔdar manjɛlɛ. ɛŋc-
cɛm-cɛmnɛ kɛbocɛr Piyɛr kiti fɔr ya
afum fɔp kirinj kɔ kɛsata ka Pak
kɛŋcɛpɛr-ɛ.

⁵ Aŋc-bum Piyɛr dɛbili, mba afum
alaŋ ŋaŋc-tolane kɔ bel-bel nnɔ Kanu
kɛyi mɔ tɛm fɔp.

Kɔwure ka Piyɛr dɛbili

⁶ Ntɛ dɔsɔk ndɛ Herodu ɛnacɛm-
cɛmnɛ kɛbocɛr Piyɛr kiti dɛmbɛp mɔ,
pibi papɔkɔ, pakotɛ Piyɛr gbekce
mɛrɛŋ, pɛfɛntɛrɛ pɛc-dirɛ asɔdar
mɛrɛŋ dacɔ. Nde dɛkumba, asɔdar
ŋanacɛmɛ sɔ dɛndo ŋac-bum bili.
⁷ Gbɛŋcana babakɔ, kɔ wɛsom wɛka
darenjɛ, mɛlɛkɛ ma Wɛbɛ, mender, kɔ
pɛmot pɔsɔŋ pɛwanjɛra bili disrɛ. Kɔ
mɛlɛkɛ mmɛ mentimi Piyɛr k'oc-sut-
sut kɔ kɛsɔk, kɔ moloku kɔ: «Mɔyɛfɛ
katana!» Kɔ gbekce yonjɔŋɛ kɔ
dɛwaca.

⁸ Kɔ mɛlɛkɛ moloku kɔ: «Mɛlɛk
yamos yam, mɛbɛrnɛ cɔfta cam!» Kɔ
Piyɛr ɔyɔ mamɔkɔ fɔp. Kɔ mɛlɛkɛ
moloku kɔ sɔ: «Mɛbɛrnɛ yi, mɛcɛm'
em darɛŋ!» ⁹ Kɔ Piyɛr ɛŋcɛmɛ mɛlɛkɛ
mmɛ darɛŋ. ɛnacɛrɛ fɛ a kɛmar ka
mɛlɛkɛ kanjɛ a kanjɛ kɔ: kɛnɛŋk
ka darenjɛ kɔ nkɔn ɛnacɛm-cɛmnɛ.
¹⁰ Ntɛ ŋaŋcɛpɛr abum acɔkɔ-cɔkɔ kɔ
aka mɛrɛŋ mɔ, kɔ ŋambɛp kumba
ka fɛc nkɛ kɛnatɛfɛrnɛ dare mɔ. Kɔ
kumba kɛŋgbite ki sɛrka fɔr yaŋan
kirinj, kɔ ŋawur, kɔ ŋasumpɛr dɔpɔ
dɔlɔma. Gbɛŋcana babakɔ, kɔ mɛlɛkɛ
mɛsak Piyɛr.

¹¹ Ntɛ pɛndecɛrnɛ Piyɛr mɔ, k'oloku:
«ŋcɛrɛ ɔŋ a Wɛbɛ osomna mɛlɛkɛ
mɔn, mede mɛbanj' im waca wa
Herodu disrɛ, kɔ pɛlɛc pɔkɔ aSuyif
ŋanafanj em mɔ fɔp.»

¹² Ntɛ ɛŋcɛrɛ ti ɔŋ mɔ, k'ɔŋkɔ ndɛ
kɛlɔ ka Mari, iya wɛka Saŋ, nwe aŋc-
dɛŋɛr tewɛ ta «Mark» mɔ, ndɛ afum

alarɛm ŋanalonjɛkanɛ ŋac-tola Kanu
mɔ. ¹³ Ntɛ Piyɛr osut-sut kumba ka
dɛkɛbɛrɛ mɔ, kɔ wɛyɛcɛra wɛlɔma
pac-we kɔ Rodu, ɔŋcɔŋnɛ kɛkɔ-cɛŋkɛl.
¹⁴ Kɔ Rodu ɛnɛpɛl dim da Piyɛr,
mba pɛbotu disrɛ ɛŋgbite fɛ kumba.
K'ɛyɛkɛ kɛkɔ-loku afum aŋɛ ŋanayi
dɛkɛlɔ mɔ a Piyɛr ender, k'ɛŋcɛmɛ
dɛkumba.

¹⁵ Kɔ afum ŋaloku Rodu: «Mɛna
mɛntamnɛ fɛ!» Mba k'ɛŋgbɛc a tɔkɔ
oloku mɔ itɔ teyi. Kɔ ŋaloku: «Mɛlɛkɛ
mɔn mɔ!»

¹⁶ Piyɛr nkɔn pɛc-sut-sut kɛsut-sut
dɛm kumba. Ntɛ ŋaŋgbite kumba
kɔ ŋanɛŋk Piyɛr mɔ, kɔ cusu cɛwos
ŋa. ¹⁷ K'olok-lokɛrɛ ŋa kɛca a ŋacanjɛ,
k'ɔlɔmɛr ŋa ntɛ Wɛbɛ owurɛ kɔ dɛbili
mɔ. K'oloku: «Nɛlɔku ti Sak kɔ awɛŋc
asu.» K'owur k'ɔŋkɔ kɛfo kɛlɔma.

¹⁸ Ntɛ dec dɔsɔk mɔ, kɔ pɛyama-
yama pɔpɔŋ peyi asɔdar dacɔ: Ake
'sɔtɔ Piyɛr-ɛ, Deke eyi-ɛ? ¹⁹ Kɔ Herodu
osom a patɛn Piyɛr, mba ŋananɛŋk fɛ
kɔ. K'ombocɛr asɔdar akakɔ ŋaŋc-bum
Piyɛr mɔ kiti, kɔ Herodu oloku a padif
ŋa. Ntɛ telip mɔ, kɔ Piyɛr ɛyɛfɛ atɔf
ŋa Yude, k'ontor dare da Sesari kɛkɔ-
cɛpɛrɛnɛ di tɛm tɔlɔma.

Kɛfi ka wɛbɛ Herodu

²⁰ Herodu ɛnayi kɛyɛfɛrɛnɛ kɔ aka
sɔdare sa Tir kɔ Sidɔŋ. Mba kɛtɔŋnɛ
disrɛ aka sɔdare sasɔkɔ ŋander ŋabɛp
Herodu. Ntɛ ŋasɛp kɛsɔtɛr Bɛlastus
nwe ɛnayɔnɛ wɛtɛmpɛr ka mes ma
dukulɔ dɔn kɛwosɛ kɛyɛc ŋa mɔ, kɔ
ŋantola wɛbɛ Herodu pɛforu, bawo
nde atɔf ŋɔn difɔ yaŋan yɔŋc-sɔtɔ yeri.

²¹ Ntɛ tataka taŋan tɛtɔŋnɛ tɛmbɛp
mɔ, kɔ Herodu ɛmbernɛ yamos yɔn
ya dɛbɛ, pɛndɛ ndɛ aŋgbɛŋcan ŋɔn
pɛc-lok-lokɛr ŋa. ²² Tɛm ntɛ afum
fɔp ŋaŋc-kulɛ-kulɛ, a ŋac-loku: «Bafɔ
dim da fum dɔ dandɛ, mba da kanu
dɔ!» ²³ Gbɛŋcana babakɔ kɔ mɛlɛkɛ ma
Wɛbɛ mosut kɔ, bawo ɛnayɛk-yekɛs fɛ
Kanu, kɔ yet yonjɔp kɛsɔm kɔ, k'ɛfi.

²⁴ Toloku ta Wɛbɛ tɛŋc-sam ɔŋ
kɛsam dɛm tɔc-kɔ kirinj.

²⁵ Barnabas kɔ Sol ntɛ ŋalip kɛkɛtɛnɛ
kɛsom kɛŋan ndɛ dare da Yerusalem

mə, kə ŋalukus, ŋac-lekenε Saŋ, nwe aŋc-denər tewe ta «Mark» mə.

13

Ayek-yek Barnabas kə Sol kəkətene ka moloku ma Kanu

¹ Kəlonkanε ka alan Yesy aŋε ŋanayi dare da Antiyək mə, sayibe-e kə atəksε ŋanayi ŋa dacə: Barnabas, Siməŋ nwe aŋc-denər tewe ta «Wəbi» mə, Lusiyus wəka Siren, Manahεŋ nwe anadusum kəfo kin kə Herodu wəbe wəka topoc tin k'ayer atəf kəmanəkəle-ε, kə Sol. ² Dəsək dələma, nte alan akakə ŋaŋc-kor-koru Kanu mə, ŋac-sun, kə Amera Nəcempi ŋa Kanu ŋoloku: «Nəcəmbər em kəsək Barnabas kə Sol, teta yebac yəkə inawenε ŋa mə.» ³ Nte alan ŋalip kəsun kə kətola Kanu mə, kə ŋandenər Barnabas kə Sol waca, kə ŋasom ŋa.

Kəyi ka Barnabas kə Sol nde Sipər

⁴ Nte Amera Nəcempi ŋa Kanu ŋosom Barnabas kə Sol mə, kə ŋantor atəf ŋa Selusi, dəndo ŋanalek abil kə ŋaŋcali kəkə ka mokuru ma Sipər. ⁵ Nte ŋambere Salamin mə, kə ŋaŋcop kəluksε toloku ta Kanu nde kələ ka dəkətola Kanu da aSuyif. Saŋ enayi di pəc-mar ŋa.

⁶ Nte ŋaŋcali mokuru haŋ dare da Pafəs mə, kə ŋambər di fum wəwεŋke wələma pəc-wenε sayibe, mba ta əyənε si-ε. WəSuyif enayi, pac-we kə Bar-Yesu. ⁷ Wəwεŋke wəkakə ndena Serkus Polu enayi, nwe enayənε wəkiriŋ wəka sədare sa atəf ŋaŋəkə mə. Nkən Serkus Polu wərkun wəcempi domp enayi. K'ender k'ewe Barnabas kə Sol pəc-tən kənene ŋa toloku ta Kanu. ⁸ Elimas, itə tatəkə «wəwεŋke» kusu kəŋan, εŋc-gbəkəl moloku ma Barnabas kə Sol, pəc-tən kəkafəli kəlan ka wəkiriŋ Serkus Polu. ⁹ Mba Sol, nwe aŋc-we sə Pol mə, Amera Nəcempi ŋeyi kə darəŋ, k'εŋgbətne Elimas. ¹⁰ Kə Sol oloku kə: «Məna wəkakə məla mowul kə yem mə, wəka amera ŋelεc, wəter pələmpu fəp, məfəsak kəkafəli-kafəli səpə sa Wəbe Kanu nse səlomp mə ba? ¹¹ Ndəkəl kəca ka Wəbe kəy' əm kəron: Wətənəŋk mändeyənε! Təm tendebər,

mändeyi ta mənəŋk pəwanəkəra pa dec-ε.»

Gbəŋcana babəkə kə fər yəyə kə pafulu kə kubump kəwəkərne kə. K'eyefe kənana-nana pəc-tən kəca nke kəŋkəsumpər kə kəsolε mə. ¹² Nte wəkiriŋ ka dətəf enəŋk nte tenacepər mə, k'əyənε wəlan. Mətəksε mme enanene Barnabas kə Sol teta Wəbe mə mənabət kə debəkəc.

Pol kə Barnabas dare da Antiyək nde Pisidi

¹³ Nte Pol kə asol ən ŋayefe dare da Pafəs mə, kə ŋayekti abela kəkə ka Perke, nde atəf ŋa Paŋfili. Kə Saŋ Mark εŋgbey ŋa, k'olukus Yerusalem. ¹⁴ Kə ŋayefe Perke ŋacəme dəpə danan darəŋ haŋ Antiyək, atəf ŋa Pisidi. Kə ŋaŋkə kələ ka dəkətola da Kanu da aSuyif dəsək da kəŋesəm, kə ŋandε. ¹⁵ Nte alip kəkaran Tawureta Musa kə Sayibe-e mə, kə abε a kələ ka dəkətola da Kanu nde ŋaloku Barnabas kə Pol: «Awεŋc su aŋa, kə nəyə toloku tecəpəse abəkəc nte nəŋfan kələku afum mə, nəloku ti.»

¹⁶ Kə Pol eyefe, k'ondot kəca, k'oloku: «Arkun a Yisrayel, kə nəna aləpəs aŋε nəŋnese Kanu mə, nəcəŋkəl!

¹⁷ Kanu ka afum akaŋε, Kanu ka Yisrayel, kənayek-yek atem asu, kə kəsəŋε ŋa kəla tēm nte ŋanayi de-cikəra Misira mə, kə Kanu kin kaŋkə kəwurenε ŋa atəf ŋaŋəkə fənəntər fa kəca kən. ¹⁸ Kə kələke ŋa mes mēlεc maŋan nde dətεgbere meren wəco maŋkəle (40). ¹⁹ Nte Kanu kənim afum a cusuŋka camət-merəŋ nde atəf ŋa Kanahan mə, kə kəsəŋ atəf ŋaŋəkə afum ən nte tənəŋε ŋəyənε ŋa kε mə. ²⁰ Mes maməkə fəp mənawon meren masar maŋkəle kə wəco kəcəmət (450).

Nte tatəkə tencepər mə, kə Kanu kəsəŋ ŋa aboc kiti, aŋε ŋanatəmpər dəbe da aka Yisrayel mə haŋ kəbər ka tēm ta aŋnabi Samiyel. ²¹ Kə tēyefe dənda kə aka Yisrayel ŋawer Kanu wəbe. Kə kəsəŋ ŋa Sawul wan ka Kis pəyənε ŋa wəbe meren wəco maŋkəle (40). Fum wəka kusuŋka ka Benjamin enayi. ²² Nte Kanu kəfən

Sawul mɔ, kɔ kəsɔŋ ŋa wəbɛ Dawuda, nwe Kanu kənalokɛ nte mɔ: «Inəŋk Dawuda wan ka Yisay, fum əfɔ nwe səwurene bəkəc mɔ, inɕem-ɕemne a endeyɔ mɛfanj mem fəp.»*

²³ Kəbənda ka dokombəra da nkən Dawuda, difɔ Kanu kənasɔŋ kəkom ka Yesu Krist kədeyɔne ka nwe endeyac afum a Yisrayel, pəmɔ nte kənasɔŋ ti atem asu temer mɔ. ²⁴ Ta Yesu ɛntader-ɛ, Saŋ ɛnacam kəgbət dəromun, nte tɔŋsɔŋɛ afum a Yisrayel fəp ŋasəkpər bəkəc yanjan yetɛfərne Kanu mɔ. ²⁵ Nte Saŋ ɛŋc-ləpəs yebac nyɛ Kanu kənasom kɔ mɔ, ɛŋc-yif: «Pɛɕem-ɕemne ponu, an' iyɔne-ɛ? Nwe nəŋɕem-ɕemne a nkən iyɔne mɔ, bafɔ nkən iyɔne de! Mba endeder tadarəŋ tem nwe pəntɔmar' im yati kəsikələ ɕafta dəwɛɕək mɔ.»

²⁶ Awɛŋc im aŋa, nəna awut aka dokom da Abraham, kɔ nəna akɔ nəŋnese Kanu mɔ, səna ŋɔ anakere toloku nte tendeyac su mɔ. ²⁷ Mba aka Yerusalem kɔ abɛ aŋan ŋanacərə fɛ fum nwe Yesu ɛnayɔne mɔ. ŋanagbəkərə fɛ sɔ moloku ma sayibɛ-e mme aŋc-karaŋ dəsək o dəsək da kəŋesəm mɔ, mba ŋanader ŋalas moloku maməkɔ nte ŋanabocər Yesu kiti mɔ. ²⁸ ŋanasɔtɔ fɛ nte o nte təkɔ pənamar a ŋadife Yesu mɔ, mba ŋantola Pilat kədif kən. ²⁹ Nte ŋalip kəyɔ mes fəp məkɔ anacic tetən mɔ, kɔ ŋantore kɔ dəkətək kəpəmpəl, kɔ ŋaŋkɔ ŋaboc kɔ dəkufu. ³⁰ Mba Kanu kənayekti kɔ afum afi daco. ³¹ Kɔ Yesu owurər mataka mɛlarəm akɔ ŋanapɛ kɔ nkən kəyɛfɛ Kalile kəkɔ ka Yerusalem mɔ. ŋa ŋayɔne oŋ aŋɛ ŋanatəŋne kəyɛfɛ ka Yesu afi daco mɔ, ŋa ŋantam sɔ kəlukse ti afum alɔma.

³² Kɔ səna toloku tətət tatəkɔ tɔ səloku nu: Temer mpɛ anasɔŋ atem asu mɔ, ³³ Kanu kələsɛ su ti bel-bel, səna dokomɛne daŋan, kəyekti ka Yesu, pəmɔ təkɔ aŋcic ti Yabura Dawuda ya mɛrəŋ disrɛ mɔ:

«Wan kem məyɔne,

bawo in' okom əm kəyɛfɛ məkɔ.»

³⁴ Kanu kənaloku a kəndeyekti kɔ afi daco, nte tɔŋsɔŋɛ ta oluksərne pəte mɔ. It' ɛnasɔŋɛ pəloku:

«Indesɔŋ un memer mosoku mme inasɔŋ Dawuda mɔ, memer mme məyɔne kaŋɕe mɔ.»

³⁵ Itɔ Kanu kəlɔkɛnɛ kəfo kəlɔma Yabura Dawuda disrɛ: «Məfɔdesak Wəsoku wəkam pəte dəkufu.» †

³⁶ Dawuda nkən ɛnabəc tɛfanj ta Kanu dɛtemp dən disrɛ, k'ɛfəntərə k'ɛfi, k'awup kɔ nde atem ɔn kəsək, k'ente dəkufu. ³⁷ Mba fum nwe Kanu kənatimi afi daco mɔ, nkən ɛnate fɛ.

³⁸ Awɛŋc im aŋa, nəcərə ti: Teta nkən Yesu t' aŋcame nu kəŋaŋnɛne ka kiciya, kiciya nke sariyɛ sa Musa sənato-tam kəsəkəs nu mɔ. ³⁹ Ti disrɛ, nwe o nwe omboc kəlanj kən nno Yesu eyi mɔ, Kanu kəndesəkəs kɔ. ⁴⁰ Nəkembərne nte tɔŋsɔŋɛ mes məkɔ sayibɛ-e ŋaŋcic mɔ ta məbəp nu:

⁴¹ «Nəməmən nəna afum aŋɛ nəbətər kəfani mɔ!

Nəyi pəciyanɛ disrɛ, nəsolɛ!

Bawo ina kəyɔ k'inder tes tɔlɔma kiyi konu doru kaŋkɛ disrɛ,

tes nte nəntɔdelanj kɔ fum olok' un ti-ɛ.»

⁴² Dəkəwur daŋan, kɔ afum ŋaletseɛne ŋa kəder sɔ dəsək da kəŋesəm dəkɔ dender mɔ kədəgbəkərə moloku min mayi. ⁴³ Nte kənay kəsəkətɛne mɔ, aSuyif alarəm kɔ akɔ ŋambɛrɛ dine d' aSuyif mɔ ŋaŋɕɛpɛ Pol kɔ Barnabas kəlɔk-ɔloku kəŋan disrɛ. Kɔ akakɔ ŋasɛp kəcəpəs ŋa bəkəc teta kəsumpər kəmar ka Kanu.

⁴⁴ Dəsək da kəŋesəm nde dɛnacɔŋc mɔ, kɔ aka dare fəp ŋalɔŋkanɛ kəkɔ-ɕəŋkəl toloku ta Wəbɛ. ⁴⁵ Nte aSuyif ŋananəŋk kənay ka afum mɔ, kɔ ŋayɔ kərəca kəpəŋ. Kɔ ŋayɛfɛ kəgbəkəl Pol, ŋac-ləməs kɔ.

⁴⁶ Pol kɔ Barnabas ŋambaŋsɛ kəlɔku ŋa: «Nəna yati pənamar a pacop kəlukse toloku ta Kanu. Mba nte nənabupərə ti, kɔ nəncem-ɕemne a pəmar fɛ a nəsɔtɔ kəyi wəyɛŋ ka doru o doru mɔ, ndəkəl oŋ səna səndekafələ

* 13:22 I Sam. 15:23 † 13:35 Es 55:3

səkə ndena akə nantəyənə aSuyif mə.
⁴⁷ Bawo Wəbe osom su nte:
 «Isəñ' am kəyənə pəwanəkəra pa təf,
 nte təsəñe məkekəre kəyac ka afum
 hañ nde cəpəc ca doru fəp cəyi mə.»

⁴⁸ Nte afum nane ti mə, kə pəmbət
 atəyənə Suyif dəbəkəc. Kə nənkor-
 kuru toloku ta Wəbe, ane Kanu
 kənacəmbəre kəyi wəyən ka doru o
 doru mə, kə nayanə alañ.

⁴⁹ Kə toloku ta Wəbe tesaməsər dətəf
 fəp. ⁵⁰ Mba kə aSuyif aləma nənqbiñer
 aran abeki akor-kuru Kanu, kə abeki
 a dare, kə nənqop kətərəs Pol kə Barn-
 abas teta kəlan kəñan kə nambeləs
 na dare dañan. ⁵¹ Pol kə Barnabas
 nənqonər na kəbof ka wəcək wañan, kə
 təyənə sede sa kəfati kəñan kəcənqəl
 toloku ta Kanu, kə nənqə Ikoniyon.
 † ⁵² Pəmbət acəpse a Yesu darəñ, kə
 Amera Nəcempi na Kanu nənayi kə na.

14

Pol kə Barnabas nde dare da Ikoniyon

¹ Dəndo dare da Ikoniyon, Pol kə
 Barnabas nambere kələ ka dəkətola
 da aSuyif. Kə nəloku moloku mme
 mənəsəñe aSuyif kə aKresi alarəm
 kəlan Yesu mə. ² Mba kə aSuyif ayenki
 səbomp ane nambərəs afum atəyənə
 Suyif mər kəter ka awənq anə alañ. ³ Ti
 disre, Pol kə Barnabas nambələse kiyi
 kəñan dəndo dare dadəkə. Kə nəlök-
 ləkə kəgbəkər mera yañan teta Wəbe.
 Kə Wəbe əsəñ na fənəntər fəyənə mes
 mēwēy-wēy kə megbəkəre, pəc-mentər
 sə kanqe ka mes məkə Pol kə Barn-
 abas nənq-cam teta kəmar ka Wəbe.
⁴ Kə kəñay ka afum a dare dadəkə
 nayersənə. Aləma nənayinə aSuyif,
 aləma nənayinə asom a Yesu. ⁵ Mba,
 aSuyif kə acikəra kəbəp ka abe anan
 nənəlopəsne kəkə-tərəs Pol kə Barn-
 abas kəcacas kəñan masar hañ nədif
 na. ⁶ Nte Pol kə Barnabas nane ti
 mə, kə nənayəkse kəkə-yacne nde Listər

kə Dərbə, sədare sa atəf na Likayoni,
 kə səkəsək sayi. ⁷ Dəndo sə nənq-cam
 toloku tətət ta Yesu.

Pol kə Barnabas nde dare da Listər

⁸ Fum wələma ənayi Listər pəyənə
 wəbəc, wəcək wən wənafi. Kəyefe
 nte ankom kə mə, ali əñc-kət fe.
 Ənandə, ⁹ pəc-cənqəl moloku ma Pol.
 Kə Pol nənqətne kə. Nte ənənq a
 wəbəc əyə kəlan nke kəntam kəyac
 kə mə, ¹⁰ kə Pol oləkə kə dim dəpəñ:
 «Məyefe! Məcəmə wəcək wam kəron,
 məlomp!» Kə wərkun nwe oyokne,
 k'eyefe k'ənqəmə kəkət.

¹¹ Kə kəñay ka afum akakə nənənq
 nte Pol əyə mə, kə afum kəñay
 nənqənə cəbebe nəc-loku cəLikayoni:
 «Canu cəntənqələ afum kə cəntor nno
 ndorosu!» ¹² It' ənəsəñe nawe Barn-
 abas «Sus», nawe Pol nkən «Hermes»,
 bawo Pol nkən nənq-cəpərəne moloku.

* ¹³ Wələnqənə ka Sus ənəkəre mura
 kə yənəkəs nde dəkəberə da kələ ka
 dəkələnq nke kəyi nde dare dəkusu
 mə. Pəñabas kə kələnq mi, nkən kə
 kəñay ka afum nno Pol kə Barnabas
 nənayi mə.

¹⁴ Mba nte asom a Yesu Barnabas
 kə Pol nane ti mə, kə nəwal-wali yamos
 yañan, kə nambere afum dəcə nəc-kule-
 kule: ¹⁵ «Anapa! Ta ake tə nəyənə tantə-
 ε? Səna sə, afum nə səyənə, palompəs
 su tin tayi pəmə nənə. Səlök' un
 toloku tətət nte tənqəñe nəsak mes
 mēyama-yama mame! Nəkafələr
 Kanu fər nke kəyi wəyən mə, Kanu
 nke kəlompəs kəm, antəf kə kəba, kə
 ca yəkə yeyi ki mə fəp. ¹⁶ Dətəmp dəkə
 dənəcəpər mə, Kanu kənawosənə
 afum a təf ya doru fəp nəc-tam kəcəmə
 dəpə darəñ dəkə nənqan mə. ¹⁷ Ali nte
 nkən Kanu kənətə-sak kəc-mentər' un
 dətət dəməyə ma Ki mə, bawo kənq-səñ
 un wəcəfən, kənq-səñe sə yəbəf yonu
 kəkəkom pələrəm, kə kənq-səñ un sə
 yeri yələrəm, kə kənq-las' un sə pəbotu
 dəbəkəc.» ¹⁸ Ali nte Pol kə Barnabas

† **13:51** «Kə akakə nənqonər na kəbof ka wəcək wañan,» pəmə təkə Wəbe Yesu ənəloku ti acəpse ən darəñ
 mə: a dare o dare dəkə nənqə a tawosə kəcənqəl toloku ta Kanu mə, a nənqonər dare dadəkə kəbof ka wəcək
 wañan. Ti t' ənmentər a nənəcəpər dare dadəkə akə antəwosə kəcənqəl toloku ta Kanu. * **14:12** Dinə
 da aKresi «Sus» ənayənə wəbe ka canu, kə «Hermes» ənayənə wəcəpərəne kən moloku.

ñanaloku moloku mamakó mɔ, pɛcuca penayi ña kɛyamsɛr ka kɛnay kanjɔ kɛlonjɛ cɛna nke ñanafan kɛyɔne ña mɔ.

¹⁹ Kɔ aSuyif alɔma ñander kɛyɛfɛ Antiyɔk ña Pisidi kɔ Ikoniyon mɔ, kɔ ñasɛp hanj kɔ ñantalɛr kɛnay ka afum akakɔ. Nte tɔ kɔ kɛnay ka afum anjɛ ñayɛfɛ kɛcacas Pol. Tɛlɛpɔs kɔ ñalinjɔs kɔ hanj dare kɛsɛk, ñacɛm-cɛmnɛ a efi. ²⁰ Mba nte acɛpsɛ a Wɛbɛ ñanadenɔnkɛr Pol mɔ, k'ɛyɛfɛ, k'oluksɛrnɛ dare. Dɔckɔsɔk kɔ ñanjɔk dare da Derbɛ, nkɔn kɔ Barnabas.

Kɛlukus ka Pol kɔ Barnabas Antiyɔk atɔf ña Siri

²¹ Nte Pol kɔ Barnabas ñambɛp dare da Derbɛ kɔ ñanjɔcam dɛndo toloku tɔtɔt ta Yesu. Kɔ ñasɔtɔ di afum alarɛm anjɛ ñanalanj teta Yesu mɔ. Nte tɔ kɔ ñalɛk dɔpɔ kɛlukus ka Listɛr, Ikoniyon kɔ Antiyɔk ña Pisidi. ²² Kɔ ñacɛpɔs acɛpsɛ darɛnj bɛkɛc, ñac-gbinjɛr ña kɛyɛnɛ kɛlanj, ñac-loku: «Kɔ sɛna, mɛnɛ sɛcɛpɛrɛnɛ pɛcuy pɛlarɛm a sɛc-bɛrɛ nde dɛbɛ da Kanu deyɛ mɔ.» ²³ Kɔ ñayɛk-yɛkɛ ña abeki dɛkɛlonjɛ fɛp da alanj. Nte ñalip kɛtola Kanu kɔ kɛsɔnj mɔ, Pol kɔ Barnabas ñasɔnj ña Wɛbɛ nwe ñanagbɛkɛr kɛlanj mɔ kɛbum kɛnan. ²⁴ Kɔ ñanjɛpɛr dɔpɔ da atɔf ña Pisidi kɔ ñambɛrɛ atɔf ña Panfili. ²⁵ Nte ñalip kɛloku toloku ta Wɛbɛ dare da Perke mɔ, kɔ ñantor dare da Atali.

²⁶ Dɛndo Atali, difɔ Pol kɔ Barnabas ñanalɛk abil kɔ ñanjɔcali kɛkɔ Antiyɔk ña Siri, dare nde anatolanɛ ña kɛmar ka Kanu teta yɛbɛc nyɛ ñanalip mɔ. ²⁷ Nte ñambɛrɛ mɔ, kɔ ñalonjka alanj a Antiyɔk fɛp, kɔ ñalɔm tɔkɔ Kanu kɛnayɔne ña mɔ, kɔ tɔkɔ nkɔn Kanu kɛnasɔnjɛ atɔyɔne Suyif kɛlanj mɔ. ²⁸ Pol kɔ Barnabas ñawon dɛndo dare dadɔkɔ kɔ acɛpsɛ a Wɛbɛ Yesu darɛnj.

15

Kɛbɛpsɛnɛ ka alanj nde Yerusalem

¹ Afum alɔma ñanayɛfɛ atɔf ña Yude, ñac-tɛksɛ awɛnjɛ anjɛ alanj nte: Kɔ nɛntɔyɔ pakɛnjɛ' un pɛmɔ tɔkɔ tɔyɔ tokur ta Musa toloku ti mɔ, Kanu

kɛfɔdewosɛ kɛyɛc nu. ² Nte Pol kɔ Barnabas ñanjɛbɛkɛlɛnɛ kɔ arkun akakɔ kɛlinjɛnɛ kɛnan moloku mɔ, kɔ ñantɔnjɛ a nkɔn Pol kɔ Barnabas kɛbɛp ka akin akin arkun akakɔ dacɔ, ñakɔ Yerusalem kɛkɔ-nɔnɛ moloku mamakɔ nnɔ asom a Yesu kɔ abeki a kɛlonjɛnɛ ka alanj fɛr kirinjɛ. ³ Kɔ kɛlonjɛnɛ ka alanj a Antiyɔk ñasɔnj ña daka nde pɛnamar a ñayɔ teta marɛnt mɔ. Nte ñanjɛpɛr atɔf ña Fenisi kɔ atɔf ña Samari mɔ, kɔ ñalɔmɛr ña nte atɔyɔne Suyif ñanjɛkɛfɛli bɛkɛc yanjan nnɔ Wɛbɛ eyi mɔ, ñac-sɔnjɛ awɛnjɛ anjɛ alanj fɛp pɛbotu. ⁴ Nte ñambɛrɛ Yerusalem mɔ, kɔ kɛlonjɛnɛ ka alanj, asom a Yesu, kɔ abeki a kɛlonjɛnɛ ñambanj ña. Nte tɔ Pol kɔ Barnabas ñalɔm tɔkɔ Kanu kɛnayɔ fɛp kɔ ña mɔ.

⁵ Awa kɔ aFarisi alɔma anjɛ ñanayɔne alanj mɔ ñayɛfɛ kɔ ñaloku: «Pɛmar pakɛnjɛ atɔyɔne Suyif, pagbinjɛr ña sɔ kɛlɛlɛs sariyɛ sa Musa.»

⁶ Asom a Yesu kɔ abeki a alanj aka Yerusalem ñanabɛpsɛnɛ kɛkɔ-mɔmɔn ka tes tatɔkɔ. ⁷ Nte kɛgbɛkɛlɛnɛ kɛwon ña dacɔ mɔ, kɔ Piyɛr eyɛfɛ k'oloku: «Arkun, awɛnjɛ im anjɛ, nɛnjɛrɛ ti: A pɛwon nte Kanu kɛnayɛk-yɛk im nɛna dacɔ kɛcam ka toloku tɔtɔt ta Yesu, nte tɔnjɛnɛ atɔyɔne Suyif ñatam kɛnɛ ti kɔ kɛlanj ti mɔ. ⁸ Kanu kɛnjɛrɛ bɛkɛc ya afum, Ki yati kɛmentɛr a kɛmbanj atɔyɔne Suyif, bawo kɛsɔnj ña sɔ Amera Nɛcɛmpi pɛmɔ sɛna. ⁹ Ali kɛgbɛy kɛfɛt ɛnjɛbɛy fɛ su kɔ atɔyɔne Suyif, bawo kɛlanj k' ɔsɔkɛsɛ ña bɛkɛc. ¹⁰ Nɛkɛl ɔnj, ta ake tɔ nɛfanj kɛdɛkɛtɛrɛ Kanu-ɛ? Nte nɛfanj kɛsarsɛr acɛpsɛ a Yesu tes tocu nte, kɛyɛfɛ atɛm asu hanj sɛna yati sɛntɔtam kɛsarɛ mɔ. ¹¹ Mba sɛlanj a andɛyac su kɛmar ka Wɛbɛ Yesu disrɛ pɛmɔ ña atɔyɔne Suyif.»

¹² Kɛnay ka afum fɛp ñanacanjɛ, k'anɛcɛnjɛkɛl ɔnj moloku ma Barnabas kɔ Pol. Kɔ ñalɔm mes mɛwɛy-wɛy kɔ mɛgbɛkɛrɛ mmɛ Kanu kɛnasɔnjɛ ña kɛyɔ atɔyɔne Suyif dacɔ mɔ. ¹³ Nte ñalip kɛloku mɔ, kɔ Sak endɛnjɛr: «Awɛnjɛ im anjɛ! Nɛcɛnjɛkɛl im! ¹⁴ Simɔnj ɔlɔm nte tɔcɔkɔ-cɔkɔ Kanu kɛnader

kayek-yek taf ya doru fap daco, afum ane nayan akon ma. ¹⁵ Ita moloku ma sayibe-e mosolne ko moloku ma Siman pamonte anjic ti ma:

¹⁶ «Ko Wabe oloku: «Ko tante tenjepar-e, indeder so.

Indeyekti so abal na Dawuda ne natanampene ma,

indeyekti samba sa abal nanako,

Indecamban ni so jolomp,

¹⁷ nte tansane afum alapas naten ina Wabe ma.

Ey, datof fap nye anakorne tewe tem ma.»

Wabe oloku tante, nwe nyo mes mme

¹⁸ anjare tem nte panawon ma.»*

¹⁹ It' asane nte, ina Sak, injose so a ta pataras atayane Suyif ane nantefarne nno Kanu kayi ma. ²⁰ Mba pacice na a nakemarne pato-cemp mpe peyefe nno katola meranka kayi ma, ko dalako, ko kasom ka sem nye antofay ma, nakemarne so kamun mecir. ²¹ Kayefe detemp doko-coko, Musa yo sadare fap afum ane jaloku teton ma, bawo ankaraj Tawureta ton dasak o dasak da kanesam nde dakatola Kanu da aSuyif.»

Areka nako anakene alan atayane Suyif ma

²² Asom a Yesu ko abeki kabap ka kalonkane ka alan Yesu kor-kor nande namaman a pamar payek-yek na daco afum aloma ako pamar a pasom Antiyok ma, kabere ne ka Pol ko Barnabas. Ti disre ko kayek-yek afum meran ane natanampar delel awenja ana daco ma: Yudas wako anj-we so Barsabas ma, ko Silas. ²³ Ko nasom na ko areka nye:

«Awenja anu, asom a Yesu ko abeki ko alan nanjice nu areka, nana awenja su ana aka Antiyok, aka Siri, aka Silisi ane nantayane Suyif ma:

Sayif un! ²⁴ Sane a afum asu aloma ane nawur nno ndorosu ma, nantaras nu ko nampempe nu moloku manan, mme santosom na ma. ²⁵ Nte sanelene ako santane ti ma, ito sananj fo pantese sayek-yek afum, sasom na nde nayi ma, kabere ne ka Barnabas

ko Pol, ane samboter ma, ²⁶ afum ane nanjcamas kiyi kanan doru tewe ta Wabe Yesu Krist ma. ²⁷ Ita sasom Yudas ko Silas nako jalok' un nte teyi areka nane disre ma.

²⁸ Panabas Amera Necempi ko sana so, a pantese fe a sanujkar nu mes mako nantotam kasare ma, mene mes mako memar nu kasumpar ma: ²⁹ Ta nasom sem nye alonene meranka ma, nablene mecir ko sem nye antofay ma, nablene so dalako. Pamar nakemarne mes mamako fap.

Kanu kasane a natamne.»

³⁰ Nte anasak asom ane ma, ko nawurne kako Antiyok. Ko nanjo jalonka di alan, ko nasan na areka nanjo. ³¹ Kanjaraj ni ko pambot na, bawo areka nanjo natanapas na bakac. ³² Yudas ko Silas ane nanayane so sayibe-e ma nanj-gbinjar awenja ana alan ko njapas na so bakac damoloku melaram. ³³⁻³⁴ Nanayi dendo Antiyok han, ko awenja ana alan natolane na marant moforu, ko afum a Antiyok nasak na kalukus nde asom ana nayi ma. ³⁵ Mba tem tatoko Pol ko Barnabas nanayi Antiyok, kabere ne kanan ko afum alaram aloma, njac-takse, njacam so toloku totot ta Wabe.

Pol ko Barnabas nanjbeyene

³⁶ Nte mataka maloma menjepar ma, ko Pol oloku Barnabas: «Saluksarne sako-nanj awenja su ana sadare nse sanadanj toloku ta Wabe ma, nte tansane sare nte nayi ma, ko toko nasumpar toloku tatoko ma.

³⁷ Barnabas nkon njc-fan kakenene San, wako anwe so «Mark» ma. ³⁸ Mba Pol nkon enawose fe ti, enacem-cemne a pamar fe kalekene Mark, bawo dendo Panfili Mark enasak na pefati kacamban na kakatene ka yebac yako anasom na ma. ³⁹ Kagbekelene kanan kanayenja han ko tane na kagbeyene. Nte to ko Barnabas elek Mark ko jambekede debil ko nanjali kako Sipar.

⁴⁰ Nte Pol enayek-yek Silas ma, awenja ana alan natolane ko, njac-tola Wabe a pabum na kamar kon disre, ko nanjo.

* 15:18 Amos 9:11-12

41 Kɛkɛ kɛɲan, kɛ ɲaɲcali tɔf ya Siri kɛ Silisi, ɲac-cɛpɛs alan aka di bɛkɛc.

16

Timote eɲcɛmbɛr Pol kɛ Silas

1 Pol ɛnabɛrɛ dare da Dɛrbɛ, k'ɔɲkɔ sɔ Listɛr. Dɛndo wɛcɛpɛ Yesu darɛɲ wɛlɔma ɛnayi pac-we kɛ Timote, kɛrɛ pɛyɔnɛ wɛSuyif nwe ɛnader pɛlan Yesu mɔ, mba kas pɛyɔnɛ wɛKresi. 2 Awɛɲc aɲa alan aka Listɛr kɛ Ikoniyon ɲanatɔɲnɛ kɛyɔ kɛn mɛs mɔtɔt. 3 Kɛ Pol ɛfan kɛkɛkɛrɛ Timote, k'ɛlɛk kɛ k'ɛɲkɛɲc tɛta aSuyif aka ɲanayi atɔf ɲaɲɔkɔ mɔ, bawo fɛp fɛnacɛrɛ a Timote kas wɛKresi ɛnayi. 4 Sɛdare nɛɛ ɲaɲc-cɛpɛr mɔ, ɲaɲc-lukɛ moloku mɛɛ asom a Yesu kɛ abeki alan a Yerusalem ɲanasom ɲa kɛkɔtɛnɛ mɔ, nɛɛ tɔɲsɔɲɛ alan atɔyɔnɛ Suyif ɲacɛmɛ mi darɛɲ mɔ. 5 Alɔɲkanɛ alan ɲac-cɛpɛs bɛkɛc kɛlan disrɛ, ɲac-bɛrɛnɛ kɛla dɔsɔk o dɔsɔk.

Pol ɛnasɔtɔ kɛnɛɲk kɛyɛfɛ darenɲ

6 Nɛɛ Amera Nɛcɛmpi ɲa Kanu ɲɛyamɛ Pol kɛ Silas kɛlɔku tolɔku tɔtɔt ta Kanu atɔf ɲa Asi mɔ, kɛ ɲaɲcali atɔf ɲa Firiki kɛ atɔf ɲa Kalat. 7 Nɛɛ ɲalɔtɛrɛnɛ atɔf ɲa Misi mɔ, kɛ ɲasɛp kɛkɛ atɔf ɲa Bitini, mba Amera ɲa Yesu ɲɛnawɔsɛnɛ fɛ ɲa ti. 8 Kɛ ɲasolnɛ atɔf ɲa Misi kɛ ɲantɔr dare da Torowas. 9 Pibi disrɛ kɛ Pol ɔsɔtɔ kɛnɛɲk kɛyɛfɛ ka darenɲ. Ti disrɛ, wɛka Masedon pɛcɛmɛ kɛ kɛsɔk pɛc-lɛtsɛnɛ kɛ: «Mɛdɛr Masedon, mɛmar su!» 10 Pol ɛnadesɔtɔ kɛnɛɲk kanɲkɔ, kɛ sɛntɛn katina kɛkɛ ka atɔf ɲa Masedon, sɛc-boc ti a Kanu kɛwɛ su kɛkɛ-cam di tolɔku tɔtɔt ta Yesu.

Ludy kɛlan kɛn Wɛbɛ Yesu

11 Kɛ sɛyɛfɛ Torowas kɛ sɛyɛkti abɛla kɛ sɛntɛfɛrɛnɛ kɛkɛ ka Samotiras, dɔckɔsɔk kɛ sɛmbɛrɛ Neyapoli. 12 Kɛ sɛyɛfɛ dɛndo, kɛ sɛɲkɔ Filipi, dare dɔpɔɲ da atɔf ɲa Masedon dɔlɔma ndɛ aka Rom alarɛm ɲanandɛ mɔ. Kɛ sɛnacɛpɛrɛnɛ matakɛ mɔlɔma dare dadɔkɔ.

13 Dɔsɔk da kɛɲɛsɛm kɛ sɛwɔr dare dɔkusu kɛɲgbɔkɔ kɛsɔk, ndɛ sɛnacɛm-cɛmɛnɛ kɛfo nɛɛ sɛntam kɛtɔla Kanu mɔ. Kɛ sɛndɛ kɛlɔk-lɔkɛr aran aɲɛ ɲanalogkanɛ di mɔ. 14 Wɛran wɛlɔma ɛnayi ɲa dacɔ pac-we kɛ Ludy, pɛc-camɛs cɛloto ca karɛ. Pakom kɛ dare da Tiyatir. Wɛyɛk-yɛkɛs Kanu ɛnayi. Pɛc-cɛɲkɛl su, kɛ Wɛbɛ ɛɲgbiti kɛ abɛkɛc, nɛɛ tɔɲsɔɲɛ kɛ kɛc-nɛ bel-bel moloku mɛɛ Pol ɔɲc-lɔku mɔ. 15 Nɛɛ anagbɔt kɛ dɛromun tɛta Kanu mɔ, Ludy kɛ aka kɛlɔ kɛn disrɛ mɔ, k'ɛwɛ su kɛyɛ ndɛ ndɔrɔn matakɛ mɔlɔma, pɛc-tɔla: «Kɛ nɛɲcɛm-cɛmɛnɛ fɔ ilan Wɛbɛ bel-bel-ɛ, nɛdɛr nɔnɔ nderem, nɛyɛ nɔnɔ kɛ sɛna.» K'ɛlɛtsɛnɛ su kɛyɛ di.

Kɛcɛɲɔr ka Pol kɛ Silas ndɛ bili ba Filipi

16 Dɔsɔk dɔlɔma sɛc-kɛ dɛkɛtɔla Kanu da aSuyif, kɛ wɛyɛcɛra wɛcar wɛlɔma ɛndɛr pɛbɛp su, pɛyɔ ɲaɲk ɲɛɛ ɲaɲsɔɲɛ kɛ kɛlɔku nɛɛ tender mɔ. Wɛyɛcɛra nwe ɔɲc-sɔtɔnɛ ti abɛ ɔn pɛsam pɛlarɛm tɛta kɛlɔku kɛn mɛs mɛɛ mɛndɛr mɔ. 17 Kɛ wɛyɛcɛra nwe ɛɲcɛpɛ su darɛɲ Pol kɛ sɛna, pɛc-kulɛ-kulɛ: «Afum akanɛ acar a Kanu nɛɛ kɛyɛ darenɲ mɔ ɲɔ! Dɔpɔ da kɛyɛc dɔ ɲayi kɛmɛntɛr un!» 18 Nɛɛ wɛyɛcɛra ɔyɔ mɛs mamɔkɔ mata mɛlarɛm mɔ, kɛ tɔlɔlɛs Pol dis. K'ɛɲkafɛlɛ, k'ɔlɔku ɲaɲk: «Tɛwɛ ta Yesu Krist ilok' ɛm, mɛwɔr wɛyɛcɛra wɛkawɛ dɛris!» Gbɛɲcana babɔkɔ kɛ ɲaɲk ɲaɲɔkɔ ɲowɔr kɛ dɛris.

19 Nɛɛ abɛ ɔn ɲanɛɲk fɔ tɔsɔtɔnɛ tanɲan pɛsam tɔsɔlɛr ɲa mɔ, kɛ ɲasumpɛr Pol kɛ Silas, kɛ ɲaɲkɛkɛrɛ ɲa ndɛ abanɲa ɲa dare dacɔ abɛ a dare fɔr kirɲ. 20 Kɛ ɲaɲkɔ ɲamɛntɛr ɲa aboc kiti, ɲac-lɔku: «Afum akanɛ pɛyama-yama pɔ ɲayi kɛbɛrsɛnɛ dare dosu. ASuyif ɲɔ ɲayɔnɛ, 21 aɲɛ ɲayi kɛcam mɔyɔ manɲan mɛɛ pɛmar fɛ su kɛwɔsɛ kɛyɔ ka mi, sɛna aɲɛ sɛyɔnɛ aka Rom mɔ.» 22 Kɛ kɛnay ka afum ɲayɛfɛ kɛ ɲaɲcɛmɛ ɲa dɛbɛkɛc. Kɛ aboc kiti a dare dadɔkɔ ɲawɔrɛ ɲa yamos, k'asutɛ ɲa cɛɲgban-gban. 23 Nɛɛ alip kɛsut ɲa

pɛlarɛm mɔ, kɔ ɲambɛr ɲa dɛbili, kɔ abɛ ɲaloku wɛbum bili a pɛkɛmɛrɛ ɲa bel-bel. ²⁴ Ntɛ wɛbum bili ene moloku mamɔkɔ mɔ, k'ɛmbɛr ɲa ndɛ bili mbɛ ɲantɔtam kɛwɛr mɔ, k'ɔɲkotɛrɛnɛ ɲa wɛcɛk mɛmbɔɲk ma tɔk.

²⁵ Cɛk-cɛk cɛndɛbɛp, Pol kɔ Silas ɲac-tola Kanu, ɲac-lɛɲɔs mɛlɛɲ mokor-korɛ Kanu, kɔ ayi dɛbili ɲaɲnɛ sim sɛɲan. ²⁶ Gbɛɲcana babɔkɔ kɔ antɔf ɲɛyikɛ pɛpɛɲ, kɔ tɔsɔɲɛ kɛlɔ ka bili tantɔf kɛcɛkɛlɛ. Kɔ cumba fɛp cɛɲgbitɛ, kɔ gbɛkɛ fɛp yɔɲkɔɲɛ. ²⁷ Kɔ wɛbum bili entimɛ, k'ɛnɛɲk ntɛ cumba ca bili cɛɲgbitɛ mɔ, k'owurɛ dakma dɔn pɛc-kɔ kɛdɛfɛnɛ, bawo ɛnacɛm-cɛmnɛ a afum aɲɛ ambɛr dɛbili mɔ ɲayɛksɛ. ²⁸ Kɔ Pol ɔɲkɛlɛ-kɛlɛ pɛpɛɲ: «Ta mɛyɔnɛ pɛlɛc, sɛyi nɔɔ fɛp fɔsu!»

²⁹ Kɔ wɛbum bili ewe nɛɲc, k'ɛmbɛrɛ katɔna-katɔna, k'ɔɲkɔ pɛtɛmpɛnɛ fɔr ya Pol kɔ Silas kirɲɛ, pɛc-yikɛ kɛnɛsɛ disrɛ. ³⁰ K'owurɛnɛ ɲa ndɛ doru k'ɛyɛf ɲa: «Abɛ, cɛkɛ cɔ pɛmar iyɔ ntɛ tendɛyac im mɔ-ɛ?»

³¹ Pol kɔ Silas ɲaloku kɔ: «Mɛlɛɲ Wɛbɛ Yesu, andɛkɔ-yac ɛm, mɛna kɔ aka kɛlɔ kam disrɛ fɛp.» ³² Kɔ ɲaloku kɔ toloku ta Wɛbɛ, kɔ afum akɔ ɲanayi ndɛ kɛlɔ kɔn mɔ fɛp. ³³ Pibi papɔkɔ kɔ wɛbum bili ɛlɛk ɲa, k'ɛɲkɛkɛrɛ ɲa kɛkɔ-yak gbali yaɲan. Wɛbum bili kɔ afum ɔn fɛp ɲasɔtɔ gbɛɲcana babɔkɔ kɛgbɛt dɛromun tɛta Kanu. ³⁴ K'ɛmpɛnɛ ɲa ndɛ ndɔrɔn, k'ɛɲcɛmbɛr amɛsa, kɔ ɲawolɔs kɔ aka kɛlɔ kɔn disrɛ pɛbotu pa kɛlɛɲ kɔn Kanu.

³⁵ Ntɛ dec dɔsɔk mɔ, kɔ abɔc kiti a dare ɲasom afum aɲan alɔma kɛkɔ-loku wɛbum bili: «Mɛsak afum akanɛ.» ³⁶ Kɔ wɛbum bili olukɛ moloku mamɔkɔ Pol: «Abɔc kiti a dare ɲasom afum nɔɔ iyi mɔ, a isak' un. Awa nɛwɛr nɛkɔnɛ bɛkɛc yoforu.»

³⁷ Mba kɔ Pol oloku ɲa: «Ntɛ ɲalip ɔɲ kɛsut su fɔr ya afum kirɲɛ mɔ, ta aɲkiti su-ɛ, sɛna aɲɛ sɛyɔnɛ aka Rom mɔ, ɲabɛr su dɛbili. Ndɛkɛl ɔɲ yɔk-yɔk yɔ ɲandɛfan kɛsak su ba? Tatɔkɔ tɔfɔyi, ɲader ɲa sɛrka ɲasak su!»

³⁸ Kɔ asɔdar ɲaɲkɔ ɲalukɛ moloku mɛmɛ abɔc kiti, kɔ ɲanɛsɛ ntɛ ɲanane a Pol kɔ Silas aRom ɲɔ ɲayɔnɛ mɔ. ³⁹ Kɔ abɔc kiti a dare ɲander ɲalɛtsɛnɛ Pol kɔ Silas kɛɲaɲnɛ, kɔ ɲasak ɲa. ɲac-loku a ɲawɛr dare dandɛ. ⁴⁰ Ntɛ ɲawɛr dɛbili mɔ, Pol kɔ Silas ɲaɲkɔ ndɛna Ludy. Kɔ ɲanɛɲk awɛɲc aɲa alɛɲ, kɔ ɲacɛpɔs ɲa bɛkɛc. Kɔ ɲasumpɛr dɔpɔ, kɔ ɲaɲkɔ.

17

Pol kɔ Silas ndɛ dare da Tɛsaloni

¹ Ntɛ ɲaɲcɛpɛr Aɲfipoli kɔ Apoloni mɔ, kɔ ɲambɛrɛ dare da Tɛsaloni, ndɛ aSuyɛf ɲanayɔ kɛlɔ ka dɛkɛtola Kanu mɔ. ² Kɔ Pol ɔɲkɔ pɛmɔ tɔkɔ ɔɲc-yɔ mɔ, dɔsɔk dɛɲɛsɛm maas ɲac-gbɛkɛlɛnɛ dɛyɛcɛcɔs yɛcɛmpɛi kɔ ɲa. ³ Pol ɛɲc-mɛntɛr ɲa kɛsɔk pɛs dɛkitabu a pɛnamar dis dɔlɔl Krist, a pɛdɛyɛfɛ afi dacɔ. Pol ɔɲc-loku ɲa: «Yesu nwɛ ɲɛcamɛr nu tɛtɔn mɔ, nkɔn ɔyɔnɛ Krist, wɛbɛ nwɛ Kanu kɛyɛk-yɛk mɔ.» ⁴ Anasɛp haɲ kɔ aɲkafɛli alɔma ɲa dacɔ kɔ ɲalɛɲ ti, kɔ ɲaɲcɛmɛ moloku ma Pol kɔ Silas darɛɲ, kɛbɛp ka akor-koru Kanu aKresi alarɛm, kɛlɛkɛnɛ sɔ aran abeki alɔma.

⁵ Mba kɔ aSuyɛf aka dare da Tɛsaloni alɔma ɲayɔ kɛrɛca. Kɔ ɲalɔɲka afum alɛc alɔma dɔpɔ dacɔ, kɔ ɲayɛkti pɛyama-yama dare disrɛ. Kɔ ɲaɲkɔ ɲamɛpɛnɛ kɛlɔ ka Yason, ɲac-tɛn Pol kɔ Silas kɛkɛkɛrɛ ɲa kɛnay ka afum fɔr kirɲɛ. ⁶ Ntɛ ɲantɔnɛɲk Pol kɔ Silas mɔ, kɔ ɲalɛɲɔs Yason kɔ awɛɲc aɲa alɛɲ alɔma fɔr ya abɛ a dare kirɲɛ. ɲac-kɛlɛ: «Afum akanɛ ɲaɲkafɛli-kafɛli doru dandɛ fɛp mɔ, ɲayi ɔɲ nɔɔ, ⁷ kɔ Yason nkɔn ɛmbaɲ ɲa!» Afum akanɛ fɛp ɲaɲcɛ moloku mɛmɛ wɛbɛ wɛka tɔf ya Rom fɛp oloku mɔ, ɲac-loku a wɛbɛ wɛlɔma eyi, pac-we kɔ Yesu!» ⁸⁻⁹ It' ɛnasɔɲɛ ɲayɛkti pɛyama-yama kɛnay ka afum dacɔ. Ntɛ abɛ a dare ɲane ti mɔ, ɲambaɲɛr Yason kɔ awɛɲc aɲa alɛɲ pɛsam, kɔ ɲasak ɲa.

Pol kɔ Silas ndɛ dare da Bɛrɛ

¹⁰ Pibi papɔkɔ disrɛ kɔ awɛɲc aɲa alɛɲ ɲasak Pol kɔ Silas kɛkɔ dare da Bɛrɛ. Ntɛ ɲambɛrɛ di mɔ, kɔ

ɲaŋkɔ nde kɛlɔ ka dɛkɛtɔla Kanu da aSuyif. ¹¹ Akakɔ ɲanabɔt mes ɲatas aka Tesaloni, kɔ ɲaŋcɛŋkɛl tolɔku ta Kanu bel-bel pɛbotu disrɛ. ɲac-kɔkɛ sɔ kitabu bel-bel dɔsɔk o dɔsɔk kɛcɛrɛ kɔ pɛyɔnɛ fɔ moloku min mayi mɔ kɔ tɔkɔ Pol kɔ Silas ɲaŋlɔku ɲa dɛkɛtɔla Kanu mɔ. ¹² Kɔ afum alarɛm ɲa daco ɲayɔnɛ alan, kɛlɛkɛnɛ aran aKresi aɲɛ ɲanabek dɛkɛcɛmɛ mɔ, kɔ arkun alarɛm.

¹³ Mba nte aSuyif aka Tesaloni ɲanadecɛrɛ a Bere sɔ Pol eyi kɛcam tolɔku ta Kanu mɔ, kɔ ɲander sɔ dɛndo kɛdeyɛkti pɛyama-yama ɲaber kɛnay ka afum mɛr. ¹⁴ Kɔ awɛɲɔc aɲa alan ɲambɛlkɛr kɛkɛkɛrɛ Pol kɛca ka dɛkɛba, mba Silas kɔ Timote ɲayi dɛndo Bere. ¹⁵ Afum aɲɛ ɲanasolɛ Pol mɔ, ɲanakekɛrɛ kɔ haɲ dare da Aten. Dɛkɛlukus danɲan kɔ Pol osom ɲa nde Silas kɔ Timote ɲayi mɔ, a ɲabelɛr kɔ katɛna-katɛna.

Pol nde dare da Aten

¹⁶ Nte Pol ɛɲc-kar Silas kɔ Timote nde dare da Aten mɔ, kɛnɛŋk ka dare dadɔkɔ delarɛ mɛrɛŋka kɛnaber-bɛrɛ Pol dɛbɛkɛc. ¹⁷ Pol ɛɲc-gbɛkɛlɛnɛ kɔ aSuyif kɔ alɔma akɔ ɲanader kɛkor-koru nde kɛlɔ ka dɛkɛtɔla Kanu mɔ, pɛc-gbɛkɛlɛnɛ sɔ dɔsɔk o dɔsɔk kɔ afum akɔ ɲaɲc-yi nde abanɲa ɲa dare mɔ. ¹⁸ Acɛpsɛ mɛtɛkɛsɛ ma Epikuru kɔ ma Seno darɛɲ alɔma ɲander ɲacaɲ kɔ moloku. Alɔma ɲac-lɔku: «Wɛlɔk-lɔku ɔfɔ wɛkawɛ! Cɛke c' ɛfan kɛlɔku tante?» Akɔ ɲac-lɔku: «Wɛkawɛ pɛwureɛnɛ pɛmɔ nte endecam teta canu cɛcikɛra mɔ!» ɲanalɔku ti bawo tolɔku tɔtɔt ta Yesu kɔ kɛyɛfɛ kɛn aɲi daco kɔ Pol oɲc-lɔku.

¹⁹ Awa kɔ ɲalɛk Pol, kɔ ɲaɲkɛkɛrɛ kɔ tɛpɛsa mɛrɛ aɲc-we Areyopako mɔ kɛron, kɔ ɲayif Pol: «Mɛlɔku su kɛtɛkɛsɛ kɛfu kanɲɛ mɛyi kɛlɔku ta ki mɔ, ²⁰ bawo moloku mame mɛyi kɛlɔku mɔ, mɛyɔnɛ lɛɲɔs yosu mofu. Sɛfan kɛcɛrɛ tedisrɛ ta mi.» ²¹ Awa dɛmɔyɔ ma aka dare da Aten kɔ acikɛra aɲɛ ɲanayi di mɔ fɛp, ɲaɲc-cɛpɛrɛnɛ di tɛm tanɲan fɛp kɛc-lɔku, kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, ɲac-cɛŋkɛl moloku mofu.

²² Pol pɛcɛmɛ tɛpɛsa ta Areyopako kɛron, k'oloku: «Arkun a dare da Aten, inɛŋk a afum asumpɛr dinɛ bel-bel ɲɔ nɛyɔnɛ. ²³ Nte indenakɔt dare donu mɔ, k'inɛŋk mɛrɛŋka monu, k'inɲkɛcɛ aɲgbip ɲonu ɲɔlɔma pacic ɲi nte: «Ta kanu nɲɛ antɔcɛrɛ mɔ.» Awa tes tɔkɔ nɛŋkor-koru ta nɛɲcɛrɛ ti mɔ, tatɔkɔ yati t' inder kɛlɔk' un.

²⁴ Kanu nɲɛ kɛlɔmpɛs doru kɔ daka nde dɔyɔ mɔ fɛp, nkɛn nwe ɔyɔnɛ Wɛbɛ wɛka kɛm kɔ antɔf ɔfɔtam kɛyi kɛlɔ kɛpɔɲ nɲɛ alɔmpɛsɛ waca wa fum teta kɛkor-koru kɛn mɔ. ²⁵ Waca wa fum wɔfɔtam kɛmar Kanu kɛyi, pɛmɔ nte kɛɲfanɛr fum tɔlɔm mɔ. Nkɛn omɛpɔcɛ afum yeyinɛ yanɲan doru, kɛpɛnɛ kifir kɔ kɛtorɛ, kɛbɛp ka ca yɛlɛpɛs nyɛ fɛp. ²⁶ Dɛfum wɛkin ɔ Kanu kɛwure tɔf ya afum alɛpɛs a doru aɲɛ fɛp, nte tɔɲsɔɲɛ ɲandɛ antɔf fɛp kɛron mɔ. Kɔ Kanu kɛnanunɲɛnɛ kɛcic cɛlɛɲcɛr ca tɔf yayɔkɔ fɛp. Kɔ kɛlɔmpɛs dɛrɛn kɔ kɛtɛn teren o teren disrɛ. ²⁷ Kanu kɛnayɔ ti nte tɔɲsɔɲɛ ɲatɛn kɔ haɲ ɲanɛŋk kɔ kɛbuma-buma disrɛ mɔ, bawo Kanu kɛmbɔlɛ fɛ nwe o nwe. ²⁸ Nte tɔ nɛnɛ moloku mame: «Nkɛn ɔsɔɲɛ su kɛyi doru, nkɛn ɔsɔɲɛ su kɛcɛpɛ, nkɛn ɔsɔɲɛ su kɛyi tante ayi mɔ.» Itɔ alɛɲsɛ anu alɔma ɲalɔku:

«Kɛbɛnda ka dokom da Kanu kɔ sɛna sɔ sɛyi.»

²⁹ Kɔ pɛyɔnɛ fɔ kɛbɛnda ka dokom dɛn kɔ sɛna sɔ sɛyi-ɛ, pɛmar fɛ a pacɛm-cɛmnɛ a Kanu kɛwureɛnɛ kɔ kɛma, kɔ gbɛti, kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, tasar mɛrɛ fum ɛɲcɛm-cɛmnɛ k'ɛmpatɛ dɛcɛrɛɲ dɛn mɔ. ³⁰ Kanu kɛnacepsɛr fɛ afum akɔ ɲanayi tɛm nte anatɔcɛrɛ mes mɔ, mba kɛfan ɔɲ afum a doru fɛp a ɲasɛkpɛr bɛkɛc. ³¹ Kɔ Kanu kɛmbɔɲc dɔsɔk nde kɛndɛkɔ-bocɛ afum a doru fɛp kiti kɛlɔmpu mɔ. Kanu kɛnayɛk-yɛk fum nwe endɛkɔ-boc kiti kanɲɔ mɔ, kɛnasɔɲɛ afum fɛp kɛcɛrɛ wɛkayi nte kɛnayɛkti kɔ aɲi daco mɔ.»

³² Nte ɲane Pol pɛc-lɔku teta kɛyɛfɛ ka defɛ mɔ, kɔ alɔma ɲayɛfɛ kɛfani kɔ, mba alɔma ɲalɔku: «Sɛndɛsɔ-cɛŋkɛl' ɛm kɛlɔku ka tatɔkɔ dɔsɔk dɔlɔma.» ³³ Kɔ Pol owur ɲa daco, k'ɛŋkɔ. ³⁴ Kɔ afum alɔma ɲasumpɛr moloku mɛn kɔ

tosɔŋe ɲa kəyɔne ka alan Yesu, pəmə Denis wəka kəgba ka Areyopako, wəran wəloma pac-we kə Damaris, kə afum aloma.

18

Pol nde dare da Kərənt

¹ Nte tatəko teŋcepər mə, kə Pol eyefe dare da Aten k'ɔŋkə Kərənt. ² K'ɔŋkə pəbəp di wəSuyif wəloma pac-we kə Akila, nwe anakom dare da Pənt mə, pətəp kəc-der atəf ɲa Itali kə wəran kən Pirsila, bawo wəbe Kəlod enaloku a aSuyif fəp ɲawur Rom. Kə Pol ɔŋkə pəbəp ɲa. ³ Nte tenasurene ɲapaŋne yebac yin yayi mə, kə eyi ndaraŋan, ɲac-bac, ɲac-lompəs cəbal. ⁴ Dəsək da kəŋesəm fəp Pol eŋc-gbekələne kəlɔ ka dəkətola da aSuyif pəc-səp dəmoloku a aSuyif kə aKresi ɲawose kəcəme moloku mən darən.

⁵ Nte Silas kə Timote ɲanator Masedon mə, kə Pol eŋcəme ɔŋ gbəcərəm kəcəm ka toloku tətət, pəc-sɔŋe aSuyif kəlan a Yesu ɔyɔne wəbe nwe Kanu kəyək-yək mə. ⁶ Mba nte aSuyif ɲaŋc-gbekəl kə ɲac-ləmsene kə mə, k'ɔŋkə-kəŋər ɲa yamos yən teta kəyənəkəŋ kəŋan səbomp, k'oloku: «Doru donu deyi nu dəwaca! Kə ina, isək ti disre. Ndekəl ɔŋ, nda atəyɔne Suyif indekə.»

⁷ Kə Pol eyefe di, k'ɔŋkə nda Titi Yusutu wəkor-koru Kanu wəloma, nwe kəlɔ kən kənasəŋkərəne kə kəlɔ ka dəkətola da aSuyif mə. ⁸ Krispəs, wəbe ka kəlɔ ka dəkətola wəloma enalan teta Wəbe Yesu kə aka kəlɔ kən disre fəp. Kə aKərənt alarəm aŋe ɲaŋc-cəŋkəl mə ɲanayɔne alan, kə aŋgbət ɲa dərɔmun teta Kanu.

⁹ Pibi disre kə Wəbe oloku Pol kəŋəŋk disre: «Ta mənese! Məlɔk-oloku, ta məcəŋk de, ¹⁰ bawo ina iyi kə mənə! Fum o fum ɔfətəp'əm kəca kəyɔ 'm tes telec, bawo iyɔ afum alarəm dare dandɛ disre.» ¹¹ Kə Pol eyi ɲa dacɔ teren tin kə yof camət-tin pəc-təkse ɲa toloku ta Kanu.

¹² Təm tatəko tɔ Rom dənadəs Kaliyɔŋ kəyɔne ka wəbe nde atəf ɲa Akaya. Kə aSuyif aloma ɲantəŋne

kəyefərəne kə Pol, kə ɲaŋkəkəre kə dəŋkiti. ¹³ Kə ɲaloku: «Fum wəkawɛ, afum ɲ' efan a ɲacəme dɔpɔ da Kanu darəŋ, nde deŋciyanɛ kə nde sariye səloku mə.»

¹⁴ Pol eyefe kəkɔ-loku, mba Kaliyɔŋ oloku aSuyif: «Pəc-yɔne a fum endif, kə pəyɔne fɛ ti, tes telec tɔpəŋ təloma təyɔ-ɛ, k'ɲcəŋkəl nu, nənə aSuyif!

¹⁵ Mba nte pəyɔne fɔ dəmoloku, dəmewe, kə pəyɔne fɛ ti, teta sariye sonu nənə a sərka sɔ nəyi kəgbəkələne mə, nənə ɲɔ tatəko təməmən. Ina intola fɛ kəyɔne wəboc kiti kəŋkə.»

¹⁶ Kə Kaliyɔŋ embeləs ɲa dəndo dəŋkiti.

¹⁷ Kə aSuyif ɲaŋkə ɲantəp Sɔstən wəbe wəka kəlɔ ka dəkətola Kanu waca, kə ɲayefe kəsut kə dəndo dəŋkiti, mba Kaliyɔŋ enawe fɛ ti ali daka.

Pol olukus Antiyək

¹⁸ Kə Pol owon dare da Kərənt mataka məloma, k'ender pələmbərne awəŋc aŋa alan, k'elek abil kəkɔ atəf ɲa Siri, nkən, Pirsila kə Akila. K'ofonne domp nde dare da Səŋkəre kəmentər ka kəlip ka tes nte enaderme teta Kanu mə. ¹⁹ Nte ɲambere dare da Efesi mə, kə Pol esak Pirsila kə Akila. Kə Pol ɔŋkə kəlɔ ka dəkətola da aSuyif kə ɲaŋgbəkələne kə ɲa. ²⁰ Kə akakə ɲantola kə kəyi ka dəndo dare danan kərəsna, mba enawose fɛ. ²¹ K'elembərne ɲa pəc-loku: «Indelukus nnɔ ndoronu kə Kanu kəwose-ɛ.» K'elek abil dare da Efesi, ²² k'ontor dare da Sesari nde enacop mərənt mən mə. K'empɛ kərəs Yerusalem kəkɔ-yif alan. Nte elip mə, k'ontor dare da Antiyək ɲa Siri.

²³ Nte tɛm təloma teŋcepər mə, kə Pol ɔŋkə k'ɛŋcepər atəf ɲa Kalat kə Firiki pəc-cəpəs acəpse a Yesu bəkac fəp.

Apələs nde sədare sa Efesi kə Kərənt

²⁴ WəSuyif wəloma aŋc-we Apələs, enader Efesi. Dare da Aleksandər* dɔ anakom kə, fum wəcərə kəlɔk-loku enayi, pəcərə sɔ kitabu bel-bel. ²⁵ Dɔpɔ da Wəbe dɔ anatəkse kə, kə kəsumpər ka mes bel-bel, kəŋce k' ɔŋc-lokɛ, pəc-təkse teta Yesu, mba mənɛ kəgbət dərɔmun ka Saŋ gbəcərəm kə enacərə.

* **18:24** Aleksandər, dare dɔpəŋ nde Misira nde afum alarəm a doru fəp ɲaŋkə kətəkəs mes.

Masedon amar on merəŋ Timote kə Erasto, mba kə nkən Pol eyi mataka mələma atəf ŋa Asi.

²³ Tem tatəko tə pəyama-yama pəpəŋ pənayi Efesi teta dəpə da kəlan ka Wəbe Yesu. ²⁴ Wəgbec wələma enayi di, pac-we kə Demeteri, pəctubucne kəlompəs ka wələ wa terəŋka mpe aŋc-we Artemi mə. Agbec a wələ wa gbeti wawəko ŋaŋc-sətəne wi daka dələrəm. ²⁵ Kə Demeteri olonka agbec kə akə ŋaŋc-dine yebac yayəko mə, k'oloku ŋa: «Arkun! Nəŋcəre ti belbel a yebac yayə y' andine. ²⁶ Mba nənəŋk kə nəne a nnə Efesi kəbəp ka atəf ŋa Asi Pol pampə esep kəsəŋe afum alarəm kəlan haŋ pəc-kafəli ŋa mera kəloku a merəŋka mme waca wa fum wolompəs mə, bafə canu cə. ²⁷ Moloku maməko məntam kəsəŋe yebac yosu kələce. Təsəŋe sə teta kələ ka terəŋka Artemi təyə sə abəc. Afəde sə pac-loku a Artemi terəŋka a kanu kə, kanu kəran nke afum fəp ŋaŋkor-koru nnə atəf ŋa Asi, kə doru kər-kər mə.»

²⁸ Nte afum ŋane moloku maməko mə, kə metele meŋcepərər ŋa, kə ŋayefe kəkule-kule: «Artemi kanu ka Efesi kəyənə kəpəŋ!» ²⁹ Kə pəyama-yama papəko posumpər dare fəp, kətəŋne disre kə afum ŋambəpsene abanka ŋaŋan ŋəpəŋ. Kə ŋalinəs asol a Pol Kayus kə Aristarko, aŋe ŋanayefe Masedon mə, kə ŋaŋkekəre. ³⁰ Pol enafəŋ kəkə-mentərne afum fər kirin, mba acəpse a Wəbe darəŋ ŋanawosene fe kə ti. ³¹ Abə aləma a atəf ŋa Asi, aŋe ŋanayənə anapa a Pol mə, ŋanasom afum nnə eyi mə ŋac-lətsene kə a ta pəkə dəndo abanka ŋaŋan ŋəpəŋ de!

³² Kə pəyama-yama pəŋcop afum dacə, aŋe ŋac-kul-kulene nte, akə ŋac-kul-kulene təkə. Afum alarəm ŋa dacə ŋanacəre fe nte o nte anabəpsenene mə. ³³ Kənay kanəkə dacə kə afum aləma ŋaləmər Aleksandər, nwe aSuyif aləma ŋanacəŋəs kəkə-lok-loku fər ya afum kirin mə. Kə Aleksandər efek kəca, pəfəŋ kəlok-loku pəyacne. ³⁴ Mba nte ŋanadenepəl a Aleksandər

wəSuyif əyənə mə, kə fəp fəyefe kəkule-kule haŋ dec merəŋ: «Artemi kanu ka Efesi kəyənə kəpəŋ!»

³⁵ Kə wəbe wələma wəka di entam kətore-tore afum bəkəc pəc-loku: «Arkun a Efesi, an' ətəcəre a dare da Efesi dətəmpər kəbum ka kələ kəpəŋ ka kanu kosu Artemi kə terəŋka tən mpe pontor kəyefe dareŋc mə-e? ³⁶ Fum əfətam kəgbekəl tatəko, pəmar nəndə nəcaŋk ta nəbelkər kəyə nte o nte. ³⁷ Nte təsək mə, afum aŋe nəŋkere mə ŋaləsər fe kələ kosu kəpəŋ, ŋaləməs fe sə kanu kosu Artemi. ³⁸ Kə Demeteri kə awerəŋ aŋa apəŋne on yebac ŋayə kəbokene teta fum-e, dəkəboc kiti deyi kə aboc kiti ŋayi, dəndo pəmar ŋakə ŋabokene! ³⁹ Kə nəyə sə tobokene tələma-e, andekəlompəs ti pəmə təkə sariye səloku ti mə nde aboc kiti ŋaŋlonkanə mə. ⁴⁰ Nəkembərne, bawo antam kəbənçe su kəsəŋe pəyama-yama pampə kəyi, teta mes mame meŋcepər de məko mə, bawo ali toloku səfətam kəsətə kəloku nte təsəŋe afum kəbəpsene tante mə.» Nte wəbe elip kəloku tatəko mə, k'oloku nwe o nwe kəluku nde ndəran.

20

Pol nde təfya Macedon kə Kresi

¹ Nte pəyama-yama pəsak mə, kə Pol ewene acəpse a Wəbe darəŋ, k'əŋcəpəs ŋa bəkəc. Nte elip kələmbərne ŋa, k'əŋkə Masedon. ² Nte eŋcepər atəf ŋaŋəkə mə, k'əŋcəpəs alaŋ bəkəc dəmoloku məlarəm, k'ender atəf ŋa Kresi. ³ K'eyi di yof maas. Tem nte enadefəŋ kəyektə abela kəkə ka atəf ŋa Siri mə, k'asəŋe kə kəcəre a aSuyif ŋantəŋne kəyə kən pələc, k'əŋcəm-cəmne kəlukušərne sə dəpə da atəf ŋa Masedon. ⁴ Afum aŋe ŋanacəmbər kə mə, ŋanayənə: Sopateri wan ka Purus wəka Bere, Aristarko kə Sekondu aka Tesaloni, Kayus wəka Derbe, Timote, Tikiko, kə Tirofimo aka atəf ŋa Asi. ⁵ Afum akəkə ŋanayi su kirin kəkə, kə ŋaŋkə ŋakar su Torowas. ⁶ Kə səna nte mataka ma kəsata ka cəcom cətəyə lebin meŋcepər mə, kə səlek abil

dare da Filipi. Mata kacamət disre kə səmbəp ɲa dare da Torowas, nde sənacepəreɛ mata camət-merəɲ mə.

Kacepər kələpəs ka Paul dare da Torowas

⁷ Tataka təcəkə-cəkə ta tataka toluksər, kə səlonkanɛ kətəpi ka kəcom. Pol nwe pənamar kəkə dəcəkəsək mə eyi kəlɔk-ɔkɔ ɲa, k'əmbəlsɛ moloku haɲ cək-cək. ⁸ Səlamp səlarəm sənayi dəndo dukulɔ da dareɲc dadəkə sənalɔkkanɛ mə. ⁹ Wətemp wələma pac-we kə Eyutik ɛnandɛ biɲkəli ba wunder kəronɲ tɛm tatakə Pol oɲc-ɔk-ɔkɔ mə. Kə mere mɛɲgbəpərne kə, k'entempɛne kəyefɛ dukulɔ dakəronɲ da maas. Ankələk kə, tətəɲne efi. ¹⁰ Kə Pol ontɔr, k'ɔɲkə pəsipne kə, k'ələk kə dəwaca, k'oloku: «Ta pəyi nu yama-yama. Eyi wəyɛɲ!» ¹¹ Ntɛ Pol ɛmpɛ sɔ mə, k'entəpi kəcom kəsəm, k'ɔɲcop sɔ moloku mən haɲ dəsəka. Ntɛ elip mə, k'ɔɲkə. ¹² K'ankeɛ wətemp wəkəkə pəyi wəyɛɲ, kə təyɔne tɛcəpsɛ bəkək təpəɲ.

Marənt kəyefɛ Torowas haɲ Mileto

¹³ Səna, sənənunɲkɛne kələk abil kəkə dare da Asəs nde Pol ɛnaloku a səndəkə-lək kə mə, bawo kəroru k'ɛnafan kəkə. ¹⁴ Ntɛ ɛnabəp su Asəs mə, kə sələk kə kəkə ka Mitilɛn. ¹⁵ Ntɛ səyefɛ kəcali dəkəba dəndo mə, kə səmbɛɛ dəcəkəsək Kiyɔ. Dəcəkəsək damerəɲ kə səɲgbunɲɛnɛ Saməs, tataka ta maas kə səmbəp Mileto. ¹⁶ Pol ɛnafan kəcepər dare da Efesi takəronɲ ta ɛɲcəmbərəs di-ɛ, ntɛ təɲsəɲɛ ta owon sɔ Asi mə. Yerusalem ɛɲc-bɛlkər kəbəp, kə tentam kəyi-ɛ, a dəsək da Pantəkət dɛc-bəp.

¹⁷ Tɛm ntɛ ɛnayi Mileto mə, k'osom dare da Efesi kəkə-wenɛ kə abeki a kəlonkanɛ ka alaɲ aka di. ¹⁸ Ntɛ ɲander kəwe kən mə, kə Pol oloku ɲa ntɛ: «Nəɲcərə fəp fonu təkə isumpər nu mə, kələk dəsək dəcəkə-cəkə ndɛ ɲcəmbər kəcək atəf ɲa Asi mə. ¹⁹ Imbəcə Wəbɛ kətorɛ baɲca disre, ic-bok, ic-tərə, bawo aSuyif ɲaɲc-fan kəy' em pələc. ²⁰ Tes o tes tentam kətesɛ nu iloku nu ti fər ya afum kirin kəkə haɲ

dəwələ wonu disre, ali tin imɛɲkər fɛ nu. ²¹ K'ɲɲgbinər sɔ aSuyif kə aKresi kəsəkər bəkək ɲakafələ nnə Kanu kəyi mə, ɲagbəkər Wəbɛ kosu Yesu kəlanɲ.

²² Ndekəl oɲ Amera ɲa Kanu ɲesekət' im, Yerusalem ɲɲkə. ɲcərə fɛ ntɛ təɲkə-bəp im di mə, ²³ mɛnɛ Amera ɲecempi ɲa Kanu ɲɔɲɔk' im dare o dare ntɛ: A kətərə k'inder, pabər' im dəbili. ²⁴ Teta ina, mes ma ina darəɲ meyi, tɛfan ta ina təyɔne kəkətɛne kəsom nke asom im mə, mes mɛnɛ Wəbɛ Yesu olɔk' im kəyɔ mə fəp m' ifan kəyɔ, ntɛ təyɔne kəmentər sedɛ sa toloku tətət kə kəmar ka Kanu mə.

²⁵ Ndekəl oɲ intas, ɲcərə a nəfəsə-nəɲk im, nəna fəp aɲɛ ɲacəpər kəcam dɛbɛ da Kanu mə. ²⁶ Ilip kəlɔku nu moloku fəp mɛnɛ Kanu kənasom im kəlɔku nu teta kəyac konu mə. Kə nəntəyɔ oɲ təkə ɲatəks' on mə, te mi teyi fɛ sɔ ti, ²⁷ bawo iloku nu mɛfan ma Kanu fəp, ali tin imɛɲkər fɛ nu. ²⁸ Nəkemərne nəna sərka kəbəp ka alaɲ aɲɛ ɲayi pəmɔ yɔcəl nyɛ Amera ɲecempi ɲa Kanu ɲəsəɲ nu kəkək mə. Nəkembərne kəlonkanɛ ka alaɲ a Kanu, mecir mən yati məsətəne ɲa. ²⁹ ɲcərə a k'indekət-ɛ, afum aɛc ɲandətərəs kəlonkanɛ konu pəmɔ calma cəwɛy-wɛy nɛ cəmbɛɛ cəntədəsak yɔcəl mə. ³⁰ K'ɲcərə a alɔma nəna dacɔ yati ɲandeyefɛ kəlɔku yem, ntɛ təɲsəɲɛ acəpsɛ alaɲ ɲacəme ɲa darəɲ mə. ³¹ Nəde nəkəmərne, ta nəpələɛ a meren mɛnɛ maas pibi kə daɲ isak fɛ kəlɔk' un dəmɛɲcər a nəkembərne!

³² Ndekəl oɲ isəɲ nu Kanu kə toloku ta kəɲaɲne kən. Toloku tatakə tentam kəcəpəs' un bəkək kə kəsəɲ on kɛ, nəna aɲɛ ɲayɔne afum ən mə. ³³ ɲafan fɛ pəsam, ɲafan fɛ kɛma, ɲafan fɛ yamos ya fum. ³⁴ Nəna yati nəɲcərə a waca wem wawɛ w' imbəcə kətɛn ka yeri yem kə ya afum aɲɛ ɲɲsolɛ mə. ³⁵ ɲmentər nu a kə mənɲbəc tatakə-ɛ, mɛnɛ nəmar atəyɔ fənəntər. Məc-cɛm-cɛmnɛ moloku ma Wəbɛ Yesu, nkən nwe ɛnaloku: «Kəpocɛ kəɲcepər kəsətə.» »

³⁶ Nte Pol elip kɛloku moloku mamɔkɔ mɔ, k'ɛɲɔp suwu kɛtola Kanu kɔ ɲa fɛp faɲan. ³⁷ Afum fɛp kɛbok disre ɲanɛpsɛrne Pol dɛkilim ɲac-cup kɔ, ³⁸ nɔnɔfɔr dɛnananɲane kɛyi ɲa nte Pol ɛnaloku a ɲafɔsɔ-nɛɲk kɔ mɔ. Nte telip mɔ, kɔ ɲanɲɛmbɛr kɔ nde dɛkɛtanta.

21

Pol ɔɲko Yerusalem

¹ Nte sɛmbanɛrne ɲa mɔ, kɔ sɛyɛkti abɛla kɛkɔ ka Kɔs. Dɔckɔsɔk kɔ sɛɲɛpɛr sɔ han Rodu, kɔ sɛyɛfɛ dɛndo kɔ sɛɲkɔ dare da Patara. ² Nte sɛmbɛp di abil ɲɛ ɲɛɲc-cali kɛba kɛkɔ ka ntende atɔf ɲa Fenisi mɔ, kɔ sɛmbɛke ɲi, kɔ sɛɲcali. ³ Sɛnadɛtɛfɛrne Sipɛr, kɔ sɛsak si kɛca kɛmeriya, kɔ sɛɲkɔ kɛca ka atɔf ɲa Siri, kɔ sɛɲkɔ sɛpɛ dare da Tir nde pɛnamar abil ɲotore ca yɔkɔ ɲɛnayɔ disre mɔ. ⁴ Nte sɛnabɛp di aɛpɛse a Yesu mɔ, kɔ sɛyi di mata camɛt-mɛrɛɲ. Kɛcɔɲɔs ka Amɛra ɲa Kanu disre kɔ ɲanɲɛɲɔr Pol a ta pɛpɛ Yerusalem. ⁵ Nte kiyi kosu dɛndo kɛnalip mɔ, kɔ sɛɲkɔ. Kɔ alɛɲ fɛp ɲanɲɛmbɛr su, kɛyɛfɛ aran kɛbɛp awut han kɔ sɛwur dare disre, kɔ sɛɲkɔ sɛɛp suwu dɛndo dɛgbɛp kɛtola Kanu. ⁶ Nte sɛnalembɛrne ɲa mɔ, kɔ sɛmbɛke debil, kɔ ɲa ɲalukus ndaranɲan.

⁷ Kɔ sɛna, kɛlɛpɔs kosu kɛkɔt kɔ sɛmbɛke dare da Tir kɛkɔ ka dare da Pɛtolemay. Nde sɛnakɔ sɛyif awɛɲɔ asu aɲa alɛɲ mɔ, kɔ sɛɲɛpɛrɛne di dɔsɔk din. ⁸ Dɔckɔsɔk dɔ sɛnayɛfɛ di kɛkɔ dare da Sesari. Dɛndo sɛnabɛrɛ kɛlɔ ka Filip, wɛcam ka toloku tɔtɔt, nwe ɛnayɔne wɛkin ka afum camɛt-mɛrɛɲ aɲɛ anayɛk-yɛk Yerusalem mɔ. Kɔ sɛɲɛpɛrɛne dɛndo mata camɛt-mɛrɛɲ. ⁹ Filip ɛnayɔ awut aran maɲkɛle aɲɛ ɲanatɔ-cɛrɛ arkun mɔ, aɲɛ ɲanɲc-dɛɲk moloku mme Kanu kɛɲc-mar ɲa kɛcam mɔ.

¹⁰ Nte sɛnayi di mataka melarɛm mɔ, kɔ sayibɛ sɛlɔma sɛntor dare da Sesari kɛyɛfɛ ka atɔf ɲa Yude, pac-we kɔ Akabus. ¹¹ Nte ɛɲc-der nnɔ sɛyi mɔ, k'ɛlɛk bɛlɛt ba Pol, k'ɔɲkotnɛ wɛcɛk kɔ

waca. K'oloku: «Nɛcɛɲkɛl nte Amɛra Nɛcɛmpi ɲa Kanu ɲoloku mɔ: Fum nwe ɔyɔ bɛlɛt bambɛ mɔ, tantɛ tɔ abɛ aSuyif alɔma ɲandekot kɔ Yerusalem, ɲabɛr kɔ atɔyɔne Suyif dɛwaca.»

¹² Nte sɛne toloku tɔtɔkɔ kɔ afum akɔ ɲanayi su kɛsɛk mɔ, kɔ sɛlɛtsɛne Pol ta pɛpɛ Yerusalem. ¹³ Mba kɔ Pol olukɛ su: «Ta ake tɔ nɛmbokɛ, nɛsɔɲ' ɛm abɛkɛc kɛlɛcɛ-ɛ? Iwosɛ kɛkɔt kem, iwosɛ sɔ kɛfi kem Yerusalem tɛta tɛwɛ ta Wɛbɛ Yesu.» ¹⁴ Nte anasɛp kɔ antɔtam Pol dɛmoloku mɔ, kɔ sɛɲɛce kɔ. Kɔ sɛntola: «Kanu kɛsɔɲɛ tɛfan ta Wɛbɛ tɛyi!

¹⁵ Nte sɛɲɛpɛrɛne mataka mamɔkɔ dare da Sesari mɔ, kɔ sɛlɔmpɛsne, kɔ sɛlɛk dɔpɔ kɛpɛ ka Yerusalem. ¹⁶ Kɔ sɛsol kɔ aɛpɛse a Yesu alɔma kɔ sɛnder kɛyɛfɛ ka dare da Sesari. Kɔ ɲanɲɛkɛrɛ su nda fum wɛlɔma nwe pɛnamar sɛyi ndɔrɔn mɔ, pac-we kɔ Manasɔɲ. WɛSipɛr ɛnayi, ɛnayɔne wɛɛpɛse wɛka Yesu darɛɲ kɛyɛfɛ nte pɛnawon mɔ.

Pol ndena Sak

¹⁷ Kɛbɛrɛ kosu Yerusalem, kɔ awɛɲɔ asu aɲa alɛɲ ɲasɛlɛne su pɛbotu disre. ¹⁸ Dɔckɔsɔk kɔ sɛsol kɔ Pol, kɔ sɛɲkɔ ndena Sak. Kɔ abeki a kɛlɔɲkanɛ ka alɛɲ a Yerusalem fɛp ɲambɛpsɛne dɛndo. ¹⁹ Kɔ Pol ɛfaynɛ ɲa, k'ɛyɛfɛ kɛlɔmɛr ɲa tin tin tin mes fɛp mme Kanu kɛnamar kɔ kɛyɔ aSuyif dɛcɔ mɔ.

²⁰ Nte ɲalip kɛcɛɲkɛl Pol mɔ, kɔ ɲayɛk-yɛkɔs Kanu. Kɔ ɲaloku Pol: «Mɛmɛmɛn, wɛɲɔ kosu, afum asu wul wɛlarɛm ɲayɔne alɛɲ Yesu ɲasumpɛrɛne sɔ sariyɛ waca mɛrɛɲ. ²¹ Awa aSuyif alɔma ɲacɛm-cɛmme kɛne a kɛtɛksɛ kam disre a mɛloku aSuyif aɲɛ ɲayi afum acuru dɛcɔ mɔ a ɲasak sariyɛ sa Musa: Ta ɲakɛɲɔ awut, ta ɲacɛmɛ mɔyɔ mokur ma aSuyif darɛɲ. ²² Cɛke c' andɛyɔ-ɛ? Bawo ɲanɲkɔ-ne a mɛnder nnɔ. ²³ Awa mɔyɔ tɔkɔ sɛndelok' ɛm mɔ. Sɛyɔ nnɔ arkun maɲkɛle aɲɛ ɲanasɔɲ Kanu temɛr mɔ. ²⁴ Mɛlɛk ɲa, nɛkɔ kɛlɔ kɛpɔɲ ka Kanu, mɛsɔkɛsne kɔ ɲa. Kɔ mɛwosɛ-ɛ, mɛlɛk kɛwure pɛsam pa kɛway kɛɲan ka kɛlɔɲne, nte tɔɲsɔɲɛ ɲafonnɛ sɛbomp

mɔ. Ti disrɛ fɛp fɛndetam kɛcɛrɛ a mes mɔkɔ asɔŋɛ ɲa kɛlanj tetam mɔ fɛp mɔyɔnɛ fɛ kanʒɛ, a mɛna sɔ yati mɔlɛlɛs tɛta sariyɛ sa Musa. ²⁵ Ntɛ tɔyɔnɛ ta atɔyɔnɛ Suyif aɲɛ ɲayɔnɛ alanj mɔ, sɛnɛɲk fɔ pɛntesɛ kɛcicɛ ɲa reka kɛbocɛ ɲa tɔɲc: A ta ɲasɔm sɛm nyɛ alɔɲɲɛnɛ molom mɔ, ta ɲadi mecir, ta ɲasɔm sɛm nyɛ antɔfay mera mɔ, ta ɲasumpɛr dalakɔ.»

²⁶ Dɔckɔsɔk kɔ Pol ɛlɛk afum aɲɛ, kɔ ɲaɲcɔp kɛsɔkɛsnɛ, k'ɛmbɛrɛ kɛlɔ kɛpɔɲ ka Kanu disrɛ, k'ɔɲkɔ pɛbɔɲc dɔsɔk ndɛ kɛsɔkɛsnɛ kɛɲan kɛndɛlip mɔ, kɔ dɔsɔk ndɛ andɛlɔɲɲɛnɛ nwɛ o nwɛ mɔ.

Kɛsumpɛr ka Pol ndɛ kɛlɔ kɛpɔɲ ka Kanu disrɛ

²⁷ Dɛkɛlɛpɛsɛr da mataka mamɔkɔ camɛt-mɛrɔɲ, ntɛ aSuyif alɔma aɲɛ ɲayɛfɛ atɔf ɲa Asi ɲanɛɲk Pol kɛlɔ kɛpɔɲ ka Kanu disrɛ mɔ, kɔ ɲampɛnɛ bɛkɛc ya afum fɛp, kɔ ɲasumpɛr kɔ. ²⁸ ɲac-kulɛ-kulɛ: «Arkun a Yisrayel, nɛdɛr nɛmar su! Wɛkawɛ ɛntɔksɛ afum fɛp kɛfɔ o kɛfɔ tɔkɔ tɔntɔtesɛ afum asu, sariyɛ sosu, kɔ nnɔ kɛfɔ kanʒɛ mɔ! Ali aKresi ɛmbɛrsɛnɛ ɲa nnɔ kɛlɔ kɛpɔɲ ka Kanu, k'ɛyik-yikɛs kɛfɔ kɛsɔku kanʒɛ!» ²⁹ ɲanabokɛnɛ ntɛ bawo tɔcɔkɔ-cɔkɔ ɲananɛɲk Pol kɔ Tirofimo wɛka Efesi ɲasol dare disrɛ, kɔ ɲaɲcɛm-cɛmɲɛ a Pol ɛnabɛrsɛnɛ kɔ kɛlɔ kɛpɔɲ ka Kanu disrɛ.

³⁰ Kɔ dare mɛl-mɛl deyɛ yama-yama, kɔ afum ɲayɛfɛ waca fɛp kɔ ɲasumpɛr Pol, kɔ ɲalinjɛs kɔ kɛwɛrɛnɛ abanʒa ɲa kɛlɔ kɛpɔɲ ka Kanu disrɛ, k'ɔɲcɔɲɛs cumba katina. ³¹ Ntɛ ɲanayɛ kɛsɛp kɛdif kɔ mɔ, k'ɔɲkɔ palokɔ wɛbɛ wɛsɔdar wɛRom a pɛyama-yama peyi Yerusalem fɛp. ³² Gbɛɲcana babɔkɔ kɔ wɛbɛ wɛsɔdar wɛpɔɲ nwɛ ɛlɛk asɔdar kɔ abɛ aɲan alɔma kɔ ɲayɛksɛ kɛkɔ di. Ntɛ aSuyif ɲanɛɲk asɔdar aɲɛ kɔ abɛ aɲan mɔ, kɔ ɲasak kɛsut Pol.

³³ Kɔ wɛbɛ wɛpɔɲ wɛsɔdar nwɛ ɔɲcɔɲɛ, k'osumpɛr Pol, k'osom a pakotɛ kɔ gbɛkɛcɛ mɛrɔɲ. K'ɛyif fum nwɛ ɔyɔnɛ mɔ, kɔ tɔkɔ ɔyɔ mɔ. ³⁴ Kɛnay kanʒɔ dacɔ, alɔma ɲac-kulɛ ntɛ, akɔ ɲac-kulɛ tɔkɔ. Ntɛ ɛnader pɛyɛ ɔɲ

ta ɛɲnɛ tɔlɔm o tɔlɔm tɛta pɛyama-yama papɔkɔ mɔ, kɔ wɛbɛ oloku a pakekɛrɛ Pol dɛkɛdirɛ da asɔdar.

³⁵ Ntɛ Pol ɛmbɛp dɛkusunʒa mɔ, kɔ asɔdar ɲasipnɛ kɔ, bawo ɲananesɛnɛ kɔ pɛlɛc pɔkɔ afum ɲanafanʒ kɛyɔ kɔ mɔ. ³⁶ Kɛnay ka afum kɛnacɛmɛ Pol darɔɲ, ɲac-kulɛ: «Pamɛlɛk kɔ!»

Pol kɛyacɲɛ kɛn dɛmolokɔ

³⁷ Tɛm ntɛ anadɛkɔ-fanʒ kɔ kɛbɛrsɛnɛ dɛkɛdirɛ da asɔdar mɔ, kɔ Pol ɛyif wɛbɛ wɛsɔdar cɔKresi: «Aɲwos'em kɛlɔk' ɛm tɛs tɔlɔma ba?» Kɔ wɛbɛ ɛyif kɔ: «Mɛɲcɛrɛ kɛcɔp cɔKresi ba? ³⁸ Bafɔ wɛMisira mɔyɔnɛ, wɛkɔ ɛntɛp kɛc-sɔɲɛ pɛyama-yama kɛyɛ mɔ, mɛkɛrɛ adifɛt afum wul manʒkɛlɛ (4000) ndɛ dɛtɛgbɛrɛ ba?»

³⁹ Kɔ Pol oloku: «Awɔɲ! Ina, wɛSuyif iyɔnɛ, dare da Tarɛs atɔf ɲa Silisi aɲkom im, fum wɛka dare dɔpɔɲ dɛ! Intol' am, mɛwosɛ ilɔk-lokɛr afum.»

⁴⁰ Kɔ wɛbɛ wɛsɔdar owosɛ kɔ ti. Kɔ Pol ɛmpɛ k'ɛɲcɛmɛ dɛkusunʒa, k'ɛfɛk afum kɛca. Kɔ afum fɛp ɲaɲcɔɲk, k'olɔk-lokɛr ɲa cɔArame, kusu ka aSuyif aka di.

22

¹ «Awɛɲc im aɲa, Abek' em aɲa!» Pol ɔɲc-loku, «Nɛcɛɲkɛl ɔɲ molokɔ mɛmɛ iyɔ mɛyacɲɛnɛ mɔ.» ² Ntɛ ɲane pɛc-cɔpɛr ɲa kusu kɛɲan cɔArame mɔ, kɔ pɛnanʒkanɛ kɛyɔ yɛɲ.

K'olokɔ: ³ «WɛSuyif iyɔnɛ, pakom im dare da Tarɛs, atɔf ɲa Silisi. Mba nnɔ dare dandɛ d'andusum im nnɔna Kamaliyɛl nwɛ afum fɛp ɲaɲcɛrɛ mɔ. Nwɛ ɛntɔks' em bel-bel sariyɛ sa atɛm asu mɔ, k'inasumpɛr sɔ tɛta Kanu bel-bel kɔ abɛkɛc fɛp, pɛmɔ tantɛ pɛyɛ nɛna sɔ mɔkɔ mɔ. ⁴ K'ɛnatorɛs afum alɔma aɲɛ ɲanacɛmɛ dɔpɔ da Yesu dandɛ darɔɲ mɔ haɲ kɔ ɲafi. K'ɛɲkot aran kɔ arkun, k'ɛmbɛr ɲa dɛbili. ⁵ Wɛlɔɲnɛ wɛpɔɲ kɔ abɛki a dɔtɔf fɛp ɲayɔnɛ atɔɲnɛ aka ti. Inasɔtɛr ɲa reka kɛkɛnɛ afum ɛm aka Damas, ndɛ ɲɲc-kɔ kɛkɔ-sumpɛr alanj akɔ ɲanayɛ di mɔ, ikɛrɛ ɲa fɔr ya abɛ kirɲɲɛ ndɛ Yerusalem pakɔ-sut.

Pol ɔlɔm tɛcɛmɛ tɔn dɔpɔ dɔtɔt

⁶ Dɔpɔ inayi ic-lɔtɛrnɛ Damas, dan pɛɲ, gbɛɲcana babɔkɔ, kɔ pɛmot pɔpɔɲ pɛyɛfɛ darenɟ kɔ pɛɲkɛl im pɔwanɲkɛra. ⁷ K'intɛmpɛnɛ dɛntɔf, k'ine dim ndɛ dɔɲc-lok' im: «Sol, Sol, ta ake tɔ mɛntɔrs' em-ɛ?»

⁸ K'iyif: «Wɔbɛ, mɛna an'ɔfɔ-ɛ?»

K'olok' im: «Ina, Yesu wɛka Nasarɛt iyɔnɛ, nwe mɛna mɛyi kɛtɔrɛs mɔ.»

⁹ Afum aɲɛ sɛnasol mɔ ɲananɲk pɔwanɲkɛra papɔkɔ bel-bel, mba ɲanane fɛ dim da nwe ɔɲc-lok-lokɛr im mɔ.

¹⁰ K'iyif kɔ: «Cɛke cɔ pɛmar iyɔ-ɛ, Wɔbɛ?»

Kɔ Wɔbɛ olok' im: «Mɔyɛfɛ, mɛkɔ dare da Damas, dɛndo aɲkɔlok' ɛm tɔkɔ pɛmar' ɛm kɛyɔ mɔ fɔp. ¹¹ Mba nte pɔwanɲkɛra pa pɛmot papɔkɔ pɛnasɔɲ' em kɛtɔ-nɲk mɔ, afum akɔ sɛnasol mɔ ɲasumpɛr im kɛca kɔ ɲaɲkɛkɛr' em haɲ kɔ imbɛrɛ Damas.

¹² Mba fum wɛlɔma ɛnayi di pacwe kɔ Ananiyas, pɛcɛmɛ tɛfan ta Kanu darɔɲ pɛmɔ tɔkɔ sariyɛ sɛloku ti mɔ. Nwe aSuyif aɲɛ ɲanande di ɲanacɛrɛ kɔ dɔtɔt amera mɔ. ¹³ Kɔ Ananiyas ender nnɔ iyi mɔ, k'ɛɲcɛm' em kɛsɛk, k'olok' im: «Sol, wɛɲc im, mɛluksɛrnɛ sɔ kɛnɲk.» Gbɛɲcana babɔkɔ k'inɲk nkɔn Ananiyas.

¹⁴ Kɔ Ananiyas olok' im: «Kanu ka atem asu kɛsɔɲ ɛm kɛcɛrɛ ka tɛfan tɔn, mɛnɲk Wɛlompu, mɛne sɔ dim dɔn, ¹⁵ bawo mɛndekɔ-yɔnɛ kɔ sede fɔr ya afum fɔp kirin ta nte kɔ nte mɛne sɔ mɔ. ¹⁶ Ndekɔl ɔɲ ta ake tɔ mɛyi kɛwɔnɛ-ɛ? Mɔyɛfɛ mɛyɔ pagbɔt ɛm dɛromum teta Kanu, payak' ɛm kiciya kam kɛwe ka Wɔbɛ disrɛ.»

Kɛsom ka Pol decikɛra

¹⁷ Nte ilukus Yerusalem mɔ, ic-tola ndɛ kɛlɔ kɛpɔɲ ka Kanu, kɔ kɛnɲk kɛnder im kɛyɛfɛ darenɟ. ¹⁸ Ti disrɛ, k'inɲk Wɔbɛ Yesu, nwe ɛnalok' im: «Mɛkufɛ mɛwɔr Yerusalem, bawo ɲafɔdewosɛ kɛne sede sɛkɔ mɛsumpɛr tetem mɔ.»

¹⁹ K'iloku kɔ: «Wɔbɛ, ɲaɲcɛrɛ a ɲc-kɔ dɛwɔlɔ wa dɛkɛtola da aSuyif, ic-sut, ic-bɛr afum dɛbili aɲɛ ɲanalan

tetam mɔ. ²⁰ Nte analɔɲ mecir ma sede sam Etiyɛn mɔ, ina wɛkawɛ yati inayi di, kɔ mes maɲan mɛmbɔt im. In' ɛnamɛɲkɛ akakɔ ɲanadif kɔ mɔ yati yamos.»

²¹ Mba kɔ Wɔbɛ olok' im: «Mɛkɔ! Pɛbɔlɛ pɔ ina indesom ɛm, ndɛ atɔyɔnɛ Suyif ɲayi mɔ.»»

Pol kɔ wɔbɛ wɛsɔdar wɔRom

²² Afum ɲanacɛɲkɛl kɔ haɲ tɛm nte ɛnaloku toloku tatɔkɔ mɔ, mba ndɛkɔl ɔɲ kɔ ɲampɛnɛ sim ɲac-loku: «Pamɛlɔk kɔ! Ta pasak fum pɛmɔ wɛkawɛ pɛyi doru.»

²³ Kɔ ɲaɲkule-kule, kɔ ɲaɲgbal suma sɛɲan kɔ ɲalɛm kɛbof darenɟ. ²⁴ Kɔ wɔbɛ wɛsɔdar wɔRom osom asɔdar ɔn a pɛbɛrsɛnɛ kɔ dɛkɛdirɛ danɲan. K'oloku a pasut Pol nte tɔɲsɔɲɛ pɛloku-loku, pacɛrɛ te tɔkɔ ɔyɔ nte tɔsɔɲɛ afum kɛkule-kule tetɔn mɔ.

²⁵ Nte anakot Pol kɛkɔ sut kɔ mɔ, kɔ Pol eyif wɔbɛ wɛsɔdar wɛkɔ ɛnayi di mɔ: «Awos' am kɛsut wɛkom wɔRom nwe antɔkiti mɔ ba?»

²⁶ Nte wɔbɛ wɛsɔdar nwe ene toloku tatɔkɔ mɔ, k'ɔɲkɔ pɛyif wɔbɛ wɛsɔdar wɔpɔɲ, pɛc-loku: «Cɛke mɛndeyɔ-ɛ? Wɛkom wɔRom ɔfɔ.»

²⁷ Kɔ wɔbɛ wɔpɔɲ wɛsɔdar wɔRom ender k'eyif kɔ: «Mɛlɔk' im kaɲcɛ, wɛkom wɔRom mɛyɔnɛ ba?»

Kɔ Pol owosɛ: «ɛy.»

²⁸ Kɔ wɔbɛ wɔpɔɲ wɛsɔdar wɔRom nwe oloku sɔ: «Ina, pɛsam pɛlarɛm p' isɔtɔnɛ kɛyɔnɛ ka wɔRom!»

Kɔ Pol oloku: «Ina, aɲkom em ti kɛkomɛ dɛm.»

²⁹ Gbɛɲcana babɔkɔ, akɔ pɛnamar ɲasɔɲɛ Pol kɛlɔk-loku mɔ ɲambɔlɛ, kɔ wɔbɛ wɛsɔdar enesɛ, kɛcɛrɛ a wɛkom wɔRom yati ɔsɔɲɛ k'ɲkɔt.

Pol ndɛ fɔr ya aboc kiti kirin

³⁰ Dɔckɔsɔk wɔbɛ wɛka asɔdar nwe pɛfan kɛcɛrɛ tes tɔkɔ aSuyif akakɔ ɲambɔɲcɛ Pol mɔ, k'oloku a pasikɛli kɔ, k'oloku sɔ alɔɲnɛ apɔɲ kɔ aboc kiti aSuyif fɔp kɛlɔɲkanɛ. Kɔ wɔbɛ ɛɲkɛrɛ Pol k'ɛɲcɛmbɛr kɔ fɔr yaɲan kirin.

23

Pol kɛyɔcɛnɛ kɛn ndɛ fɔr ya aboc kiti kirin

1 Pol pəgbətnə aboc kiti aSuyif anj, k'oloku: «Kə ina, awenç im anja, amera njosoku pəs n' injkətnə fər ya Kanu kirinj han məkə.» 2 Ananiyas wəlonjə wəpənj oloku akə nanayi Pol kəsək mə a njafer kə kəca dakança. 3 Kə Pol oloku kə: «Kanu kəndesut' əm, məyənə pəmə damba dete nde ançəm alom njafer mə! Məndə nnə məc-kit' im pəmə təkə sariyə səloku mə, mba məc-loku a pasut em, təkə sariyə səmənə mə!»

4 Afum akə nanayi di mə, njaloku: «Wəlonjə wəpənj ka Kanu məyi sə kəlməs ba?»

5 Kə Pol olukse nja: «Awenç im anja, injcərə fə a nkən əyənə wəlonjə wəpənj. Itə ançic kitabu disrə: «Pəmar fə məlməs wəkirinj wəka afum am.»*»

6 Ntə tenayənə a alonkanə nanayi kəsək kin aSadisi kə kənjə aFarisi mə. Kə Pol əyefə k'empənə dim dəndo aboc kiti njañc-yifət kə mə: «Awenç im anja! Ina sə, wəFarisi iyənə, wan ka aFarisi! K'ançəmbər im kəkiti-ε, kəlanj kem a afi njandeyefə defi kəsənə ti!»

7 Ntə Pol oloku moloku maməkə mə, kə kəgbəkələne kəyi aFarisi kə aSadisi daco, kə kəgbeyənə kəyi. 8 Kə aSadisi njaloku a kəyefə defi kəyi fə, mələkə meyi fə, yənk kə arkifin yeyi fə. aFarisi kəca kənan, njalanə a maməkə fəp meyi doru.

9 Kə sim səmpə hanj, kə atəksə sariyə kəca ka aFarisi njayefə kə njambupərə pəpənj, njac-loku: «Sənənk fə ntə o ntə təc nnə fum wəkawə eyi mə! Ançərə fə: Tələma njənk, kə pəyənə fə ti-ε, mələkə molok-lokər kə.» 10 Ntə kəgbəkələne kənc-cənjə oñ kəcənə dəm kirinj mə, kə wəbə wəsədar wəpənj enesə a ta njawatəri-watəri Pol, k'oloku asədar a njator njakə njələk Pol njalukse kə nde asədar njandirə mə.

11 Dəckəsək pibi kə Wəbə Yesu ender Pol kənənk disrə, k'oloku: «Məbanjsə! Təkə mənayən' em sedə fər ya aboc kiti nde Yerusalem mə, mənə məkə sə məyən' em si Rom.»

Kəsək kədif ka Pol

* 23:5 «Pəmar fə məlməs wəkirinj wəka afum am.» Ex. 22:27

12 Ntə dec dəsək mə, k'aSuyif aləma njasek kədif Pol, kə njantənə kəsənə temer kətə-di yeri, kətə-mun hanj njac-lip ti. 13 Afum anjə njanasek kədif Pol kanjə mə, njənc-kə hanj njacəpər afum wəco manjələ. 14 Kə njənkə njabəp alonjə apənj kə abeki a dətəf kəkə-loku nja: «Səsənənə temer kətə-di peri ta səntalip kədif Pol-ε. 15 Nəna oñ ndəkəl kəbəp ka aboc kiti aSuyif, nəkə nətola wəbə wəsədar pəkərə nu Pol pəmə ntə nənfanj kəməmən tetən bel-bel mə. Səna səncəmə səc-kar kədif kən ta entabəp un-ε.»

16 Ntə wan ka wəkirə ka Pol ene pac-loku toloku ta kəcərə kə towul pədifə pən mə, k'ənkə nde asədar njandirə mə, k'əmbərə k'oloku ti Pol.

17 Kə Pol ewe wəsədar wəpənj wəlmə k'oloku kə: «Məsələ wətemp nwe məkenə kə wəbə wəsədar wəRom, bawo əfanj kəsənə kə kəcərə toloku tələma.» 18 Kə wəsədar wəkəkə ələk kə, kə njənkə ndena wəbə wəsədar wəRom.

K'oloku kə: «Kelmani Pol ew' em k'olok' im a iker' am wətemp wəkawə, a əfanj kəsən' am kəcərə toloku tələm.»

19 Kə wəbə wəsədar wəRom os-umpər kə kəca kə njawurnə kəsək. K'eyif kə: «Ake toloku tə məyə ntə məfanj kələk' im mə-ε?»

20 Kə wətemp nwe oloku: «ASuyif aləma njantənə a njawer əm alna Pol mətərənə nja kə ndena aboc kiti aSuyif, pəmə ntə njəfanj kəyifət kə njəməmən tetən bel-bel mə. 21 Mba məsəp ta njatam əm dəmoloku de! Bawo afum wəco manjələ kə tələm nja daco njayi kəcərə Pol towul pədifə pən. Nəsənənə temer kətə-di yeri, kətə-mun ta njantanim kə-ε. Təm tantə njalip kələmpəsənə. Kəwosə kam gbəcərəm kə njayi kəkər.»

22 Kə wəbə wəsədar wəRom emənəkə wətemp nwe a ta pələmər sə nwe o nwe toloku tatəkə oloku kə mə, k'əsək kə, k'ənkə.

Pol nde fər ya wəbə Felikəs kirinj

23 Kə wəbə wəsədar wəRom ewe asədar ən apənj mərənj, k'oloku nja:

«Nɔlɛk asɔdar masar mɛrɛŋ (200), ayɛksɛnɛ fɛlɛs wɛco camɛt-mɛrɛŋ, kɔ atɔmpɛr mbɛŋcɛran masar mɛrɛŋ (200), ŋalompɛsɛnɛ kɛkɔ ka Sesari pibi-ana. ²⁴ Nɔlompɛs sɔ fɛlɛs, nte tɔŋsɔŋɛ pakɛnɛ wɛbɛ Felikɛs Pol pɛyi wɛyɛn mɔ.»

²⁵ Kɔ wɛbɛ wɛsɔdar wɛRom ɛŋcicɛ Filikɛs areka ŋɛɛ ŋɛnaloku nte mɔ:

²⁶ «Ina, Kolodu Lisiyas, iŋcic' am areka ŋɛŋɛ mɛna wɛbɛ kem Felikɛs, ic-yif ɛm.

²⁷ Wɛrkun wɛkawɛ, aSuyif alɔma ŋalɛk kɔ ŋac-kɔ kɛnim. Mba alok' im a wɛkom wɛRom ɔfɔ, it' ɔsɔŋ em kɛder kɔ asɔdar em kɛbanɛr ŋa kɔ.

²⁸ Nte ifaŋ kɛcɛrɛ tes nte ambonɛcɛ kɔ mɔ, k'intorɛnɛ kɔ nde aboc kiti anjan ŋayi mɔ. ²⁹ K'inɛŋk, k'ambonɛcɛ kɔ tes-ɛ, kɛgbɛkɛlɛnɛ kɔ nke kɛŋkotɛrɛnɛ sariyɛ sɛŋan mɔ, mba ali tes ɛlɛsɛr fɛ nte pɛmar padifɛ kɔ, kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, pabɛr kɔ dɛbili mɔ. ³⁰ Nte alok' im kɛsek kɛdif ka wɛrkun wɛkawɛ oŋ mɔ, itɔ iŋken' am kɔ katina. K'ilokɛnɛ ambonɛcɛ ɔn tes, ŋakɔ ŋabokɛnɛ tetɔn nnɔ mɛna mɛyi mɔ. Dɛnda ɔfɔ lɔŋtaŋ.»

³¹ K'asɔdar ŋayɔ pɛmɔ tatɔkɔ wɛbɛ kɛŋan ɛnasom ŋa mɔ. Kɔ ŋalɛk Pol kɔ ŋaŋkɛkɛrɛ kɔ pibi disrɛ haŋ Antipatiri. ³² Dɔckɔsɔk kɔ asɔdar alɔma ŋaluksɛrɛnɛ nde ŋandirɛ mɔ, kɔ ŋasak ayɛksɛnɛ fɛlɛs ŋakɛkɛrɛ kɔ. ³³ Nte ŋambɛrɛ Sesari mɔ, kɔ ŋasɔŋ areka ŋaŋɔkɔ Felikɛs wɛbɛ ka dɔtɔf, kɔ ŋamentɛr kɔ Pol. ³⁴ Nte wɛbɛ ka dɔtɔf elip kɛkaraŋ areka ŋɛɛ mɔ, k'eyif Pol wɛka atɔf ŋɛrɛ ŋ'ɔyɔnɛ-ɛ. Nte ɛnɛ a wɛka Silisi ɔyɔnɛ mɔ, ³⁵ kɔ wɛbɛ Felikɛs oloku: «Indɛcɛŋkɛl ɛm kɔ abonɛcɛ am tes ŋandɛdɛr-ɛ.» K'osom a pacanɛr Pol nde bili bɔkɔ bɛnayi nde abanɛka ŋa wɛbɛ Herodu mɔ.

24

Ambonɛcɛ Pol mes

¹ Nte mata kɛcamɛt mɛŋcɛpɛr mɔ, kɔ wɛlɔŋnɛ wɛpɔŋ Ananiyas ontɔr kɔ abeki a dɔtɔf alɔma kɔ wɛgbɛkɛlɛnɛ wɛkin pac-we kɔ Tertulu. Kɔ ŋaŋkɔ ŋabokɛnɛ nnɔ wɛbɛ wɛka dɔtɔf eyi mɔ

tɛta Pol. ² Kɔ wɛbɛ ka dɔtɔf osom k'awɛ Pol, kɔ Tertulu oŋcɔp moloku mɔn nte: «Wɛbɛ, mɛn' ɔsɔŋɛ nte sɛyine bɛkɛc yoforu mɔ. Kɛkɔtɛnɛ dɛbɛ kam kɛtɔt, kɔ kɛsɛkpɛr ka mes mɔlɔma tɛta atɔf ŋosu ŋaŋɛ, bawo mɛnayaŋ ŋi nte tender mɔ. ³ Wɛbɛ Felikɛs wɛlɛlɛs kosu, sɛŋsɔtɔ pɛtɔt papɔkɔ tɛm fɛp kɔ mofo fɛp. Sɛŋyɛk-yɛkɛs' am ti. ⁴ Mba nte intɔfaŋ kɛlɛkɛr ɛm tɛm telarɛm mɔ, it' intolan' am kɛcɛŋkɛl su abɛkɛc ŋɔtɔt disrɛ tɛm tɛpic.

⁵ Sɛŋkɔkɛcɛ a fum wɛkawɛ wɛbɛrɛs afum dɛcɔ ɔyɔnɛ, nkɔn ɔŋsɔŋɛ aSuyif fɛp kɛgbɛkɛlɛnɛ doru mofo fɛp. Wɛkirin wɛka kɛgba ka afum a Nasarɛt ɔyɔnɛ. ⁶⁻⁷ ɛnafaŋ yati kɛyik-yikɛs kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu, itɔ sɛnasumpɛrɛ kɔ. ⁸ Mɛna Wɛbɛ mɛntam kɛyifɛt kɔ, mɛtɛn kɛcɛrɛ kɔ pɛyɔnɛ fɔ a tɔkɔ sɛmbonɛcɛ kɔ mɔ kanɛcɛ kɔ-ɛ.»

⁹ Kɔ Asuyif aŋɛ ŋanayi di mɔ, ŋambanɛ Tertulu, kɛc-loku: «Itɔ teyi yati!»

Pol fɔr ya Felikɛs kirin

¹⁰ Nte wɛbɛ ka dɔtɔf ɛfɛk Pol kɛca a pɛlok-loku mɔ, kɔ Pol oloku nte: «Wɛbɛ, iŋcɛrɛ a mɛrɛn mɛlarɛm mɔ mɛyi atɔf ŋaŋɛ mɛc-kiti. Kɛlaŋ kanɛkɔ disrɛ k'indelɔkɛn' am kɛyac kem. ¹¹ Tɛntacɛpɛr fɛ mata wɛco kɔ mɛrɛŋ nte impɛ dare da Yerusalem kɛkɔ-kɔr-koru Kanu, mɛntam ti kɛyifɛt. ¹² Ambɛp f'ɛm kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu, ambɛp f'ɛm dɛkɛlɔ ka dɛkɛtɔla Kanu da aSuyif, ambɛp f'ɛm dare disrɛ sɛc-gbɛkɛlɛnɛ kɔ fum, kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, ic-gbiŋɛr afum kɛyɛfɛrɛnɛ. ¹³ Nɛfɔtam sɔ kɛc-mɛntɛr ɛm kanɛcɛ ka tes tɔkɔ ŋambonɛcɛ em mɔ. ¹⁴ Kanɛcɛ intam kɛwosɛ nnɔ fɔr yam kirin a Kanu ka atɛm em k'inkɔr-koru, k'incɛmɛ dɛpɔ da Wɛbɛ darɛŋ ndɛ ŋa ŋaŋcɛm-cɛmɛnɛ a yɛm yɔ mɔ. Mba ina ilaŋ nte o nte aŋcic dɛkitabu Tawurɛta Musa kɔ Sayibɛ-e mɔ. ¹⁵ Inɛgbɛkɛr tɛta Kanu tɔlɔma amɛra, nte ŋa abonɛc' em mes ŋa sɔ ŋaŋgbɛkɛr mɛra mɔ: It' ɔyɔnɛ a Kanu kɛndɛyɛkti afi, alompu kɔ atɔlomp. ¹⁶ It' ɔsɔŋɛ nte ina sɔ iŋsɛp

tem fəp kəkətene amera nətət fər ya Kanu kə afum kirin.

¹⁷ Nte meren melarəm mençepər mə, k'inder nnə Yerusalem kədemar afum em, k'ilonene sə domun. ¹⁸ Kə nənəkə nənəkə im ic-səkəsne kələ kəpən ka Kanu disre, bafə afum nələnkanə di, bafə pac-gbəkələne. ¹⁹ Mene aSuyif a atəf nə Asi aləma akə nənayi di mə, nə nə pəmar kəder nnə məyi mə nənəkə-bənç' em mes, kə pəyənə fə a nənəkəmpər em mi-ε. ²⁰ Kə pəyənə fə ti-ε, afum akanə nəloku tes tēlec nte aboc kiti a kələ kəpən ka Kanu nənənənək im nte nənəkət' im mə. ²¹ Mene pəyənə toloku təkə inalokə dim dəpən, icəmə nə daco mə de: «Teta kədeyefə defi nke ilan mə, k'ançəmbər' im məkə kiti nnə fər yam kirin-ε!»

²² Tənabər paloku Felikəs bel-bel mes ma dəpə da Wəbe Yesu, k'olukəsə kiti dəsək dələma, pəc-loku: «Kə wəbe wəsədar wəRom Lisiyas endeder-ε, indeməmən tes tonu.» ²³ Kə wəbe ka dətəf oloku wəsədar a pəçənər kə, mba ta pəkot kə, ta pəmənə sə afum ən kəmar kə mes mələma.

Pol fər ya Felikəs kə Durusil kirin

²⁴ Nte mataka mələma mençepər mə, Felikəs nəsəl kə wəran kən, Durusil, wəSuyif ənayi, kə nənəkə, kə nəsəm pakə-we Pol. Kə nənəkənəkəl kə kələku ka kələn kən Yesu Krist. ²⁵ Mba nte Pol ənatefərnene moloku mən teta pələmpu, teta kəsumpərne, kə kiti nke kəndeder mə, kə kənese kəyi Felikəs. K'oloku Pol: «Pəntənne məkə tante. Məkə kərəsna. K'indesətə tem-ε, indesə w' am.» ²⁶ Felikəs ənafətəma a Pol ənəkəsən kə pəsəm. It' ənç-soməsə tem fəp, pakə-wenə kə Pol nəloku-loku.

²⁷ Kə nənayi ti disre han kə meren merən mençepər, k'asəkpər Felikəs dəbe, k'andəs Pərsiyus Fəstus. Mba nte Felikəs ənafən kəbətəs abe aSuyif mera mə, k'esak Pol dəbili.

25

Awe Pol fər ya wəbe wəka təfyə Rom fəp kirin

¹ Kədəs ka Fəstus dəcəm da dəbe tataka ta maas, k'eyefə dare da

Sesari kəkə ka Yerusalem. ² Alonə apən kə afum alel a dətəf aSuyif nənəkə nənəkəne nnə eyi mə, teta Pol. ³ Kə nənəkə nənəkə nənəkə-tola Fəstus kəmar kənən pakere Pol Yerusalem, mba kə nəlompəs towul mpe nənəkə kədife Pol dəpə mə. ⁴ Kə Fəstus oloku nə a ənçənər Pol dare da Sesari, a nənəkə yati pəmar pəkə di mata maməkə. ⁵ K'endenər, «Afum acəre kələk-loku ənə nənayi nu daco mə, nəsəl kə ina, səkə. Kə fum wəkawə ənələsər tes-ε, nəkə nələm kəbəkəne kənən dəndo.»

⁶ Fəstus ənəkəpərənə fə mata camət-maas, kə pəyənə fə ti-ε mata wəco Yerusalem, k'olukəs dare da Sesari. Dəkəsək k'endə dənkiti, k'osom a pakere Pol. ⁷ Nte Pol ender mə, kə aSuyif ənə nənəkə Yerusalem mə nənəkəl kə, kə nənəkənəkə kə mes mənəkə melarəm, mme nənəkə-tam kəsəkəs mə.

⁸ Pol ənç-loku kəyəcne kən: «Ali tes iləsər fə! İnçiya fə sariyε sa aSuyif, inçiya fə kələ kəpən ka Kanu, inçiya fə .»

⁹ Fəstus, nwe ənafən kəbətəs aSuyif mera mə, eyif Pol: «Məfan kəpə Yerusalem pakə-kit' əm di fər yem kirin ba?»

¹⁰ Kə Pol oloku: «Fər ya dənkiti da Sesar y' inçəm kirin tante, difə pəmar pakit' im. Ali tes iləsəre fə aSuyif, pəmə tatəkə mənə yati mənçərə ti mə.

¹¹ Kə pəyənə fə inçiya, kə pəyənə fə iyə nte o nte pəmar padif'em mə-ε, ifətəla a pənənən' em. Mba kə pəyənə fə mes mənə ambənç' em mənənə fə kənçε-ε, pəmar fə nwe o nwe pəsən im nə. Intəla ti wəbe wəka təf ya Rom fəp pəkət' im.»

¹² Awa Fəstus, nte nəlip kəməmən mes mme kə amar ən mə, k'oloku: «Nte mələku a Sesar məfan a pəkət' əm mə, kəkə kə mənəkə Rom pakə-kit' əm.»

Pol fər ya Akripa kə Bernis kirin

¹³ Nte mataka mələm mənçepər mə, kə wəbe Akripa kə wəkire kən Bernis nənəkə dare da Sesari, kədeyif Fəstus. ¹⁴ Nte nənəkə di kəwon mə, kə Fəstus ələmər wəbe nwe teta Pol,

pɛc-loku: «Felikɛs ɛnasak fum wɛlɔma dɛbili. ¹⁵ Ntɛ inakɔ Yerusalem mɔ, alɔŋnɛ apɔŋ kɔ abeki a dɔtɔf aSuyif ŋanabokɛnɛ tetɔn, ŋac-tola kɛdif kɔn.

¹⁶ K'iloku ŋa a aRom ŋafɔsɔŋ fum kɛdif ta wɛkayi ŋantatefɛrɛnɛ kɔ abɔŋcɛ ɔn mes-ɛ, pɛyacnɛ moloku mɔkɔ amɔŋcɛ kɔ mɔ. ¹⁷ It' ɔsɔŋɛ ntɛ ŋatɔwon kɛderɛnɛ nnɔ mɔ. Dɔckɔsɔk, k'indɛ dɛŋkiti, k'isom a pakɛrɛ fum wɛkakɔ. ¹⁸ Ntɛ abɔŋcɛ ɔn mes ŋander mɔ, ali tes ŋamɔŋcɛ fɛ kɔ ntɛ inafɔtɔnɛ kɔ mɔ. ¹⁹ Ŋaŋgbekɛlɛnɛ kɛgbekɛlɛnɛ dɛm teta dinɛ danan, kɔ teta Yesu wɛlɔma, nwe efi mɔ, mba kɔ Pol nkɔn oloku a eyi wɛyɛŋ. ²⁰ Kɔ ina, ntɛ intɔcɛrɛ ntɛ indeloku teta mes ma dinɛ danan mɔ, k'iyif Pol, kɔ pɛyɔnɛ ɔŋwosɛ kɔkɔ Yerusalem pakɔ-kiti kɔ dɛndo-ɛ. ²¹ Mba Pol ontola ntɛ ɛfan mɔ: A wɛbɛ kosu wɛlɛl pɛkiti kɔ, it' ɔsɔŋɛ ntɛ iloku a pacanɔr kɔ han ɪc-tam kɛkenɛ kɔ Sesar wɛbɛ wɛka tɔf ya Rom fɛp.»

²² Kɔ Akripa oloku Fɛstus: «Ina sɔ, ifan kɛcɛŋkɛl fum wɛkawɛ.» Kɔ Fɛstus oloku: «Alna mɔŋcɛŋkɛl kɔ.»

²³ Dɔckɔsɔk Akripa kɔ wɛkire kɔn Bernis ŋanderɛnɛ asos ŋayɛsnɛ, kɔ ŋamɛrɛ ndɛ dukulɔ dɔkɔ aŋkiti mɔ, kɔ abɛ apɔŋ asɔdar aRom, kɔ afum alɛl a dare. Kɔ Fɛstus osom k'anɔkɛrɛ Pol. ²⁴ Awa kɔ Fɛstus oloku: «Wɛbɛ Akripa, kɔ nɔna fɛp fonu aŋɛ nɔyi su daco mɔ, nɔnɔŋk fum wɛkawɛ, tetɔn tɔ aSuyif alarɛm akanɛ ŋambokɛnɛ nnɔ iyi mɔ. Kɛyɛfɛ Yerusalem han nnɔ, ŋac-kulɛ-kulɛ a pɛmar fɛ pɛyi doru. ²⁵ Kɔ ina, inɔŋk fɛ ntɛ o ntɛ pɛmar a padifɛ kɔ mɔ. Mba ntɛ nkɔn wɛsɛrka ontola a wɛbɛ kosu wɛlɛl pɛkiti kɔ mɔ, it' inɔcɛm-cɛmnɛ kɛdekɛnɛ kɔ Pol wɛkawɛ. ²⁶ Ntɛ intɔyɔ ntɛ o ntɛ tosoku tecicɛ wɛbɛ kosu wɛlɛl teta fum wɛkawɛ mɔ, it' inɔkɛrɛnɛ kɔ fɔr yonu kirin, pɛnanɔkanɛ mɔna wɛbɛ Akripa, nɔyifɔt kɔ ntɛ tɔŋsɔŋɛ isɔtɔ tɔkɔ indecɛ mɔ. ²⁷ Bawo, pɛwuren' em kɛyi samnɛ, kɛsɔŋ kelmani pac-kekɛrɛ Rom ta mɛsɔkɛs kɛcɛc mes mɔkɔ amɔŋcɛ kɔ mɔ-ɛ.»

26

Pol kɛyacnɛ kɔn nnɔ Akripa eyi mɔ

¹ Kɔ Akripa oloku Pol: «Awos' am kɛloku-loku tetam.»

Kɔ Pol ondɔt kɛca kɛlɛk moloku kɛyacnɛ. ² «Pɛmbɔt im, Wɛbɛ Akripa, kɛnɔŋkɛnɛ mɔkɔ ideyacnɛ nnɔ mɔyi mɔ mes mmɛ aSuyif alɔma ŋamɔŋcɛ em mɔ. ³ Mɔŋcɛrɛ bel-bel mes mokur aŋa ma aSuyif kɔ kɛgbekɛlɛnɛ ka mi. Ilɛtsɛn' am mɛcɛŋkɛl im bel-bel.

⁴ ASuyif fɛp ŋanɔcɛrɛ ntɛ tɛnayɔnɛ teyi tɛm kɛyɛfɛ dowut dem mɔ, dɛkɛcɔp ntɛ inayi afum em daco Yerusalem mɔ. ⁵ Ŋanɔcɛr' em kɛyɛfɛ ntɛ pɛnawon mɔ, ŋantam sɔ kɛbɔŋc ti, bawo fɔr yanɔn yati ŋanatɔŋnɛ mes kɔ mɔyɔ ma doru dem fɛp, a cɛFarisi c' inayi, kɛgba ka afum akɔ ŋanananɔkanɛ kɛyɛŋk mes dinɛ dosu mɔ. ⁶ Mɔkɔ ayi kɛkit' im, bawo inɔgbekɛr amera temer ntɛ Kanu kɛnasɔŋ atɛm asu mɔ. ⁷ Cusunɔka cosu nɛ wɛcɔ kɔ mɛrɔŋ cɛŋsali tɛm fɛp, dan kɔ pibi, ŋayɔ amera kɛsɔtɔ ka kɛlɛkɛ temer kanɔkɔ. Wɛbɛ, teta kɛgbekɛr amera kanɔkɔ kɔ aSuyif ŋamɔŋcɛ em mes. ⁸ Teta ake tɔ nɔntɔfanɛ kɛlanɔ a Kanu kɛntam kɛyɛkti fum defɛ disrɛ-ɛ?

⁹ Ina wɛkawɛ yati, inacɛm-cɛmnɛ kɛsimɛs kɔ tɛwɛ ta Yesu wɛNasaret sɔpɔ fɛp. ¹⁰ It' ɛnayɔ Yerusalem, ina wɛkawɛ yati inabɛr afum acɛmpi alarɛm dɛbili kɛtam disrɛ nɛkɛ abɛ a alɔŋnɛ ŋanasɔŋ im mɔ. Ntɛ ŋanɔc-loku kɛdif kɛŋan mɔ, ina sɔ inɔc-wosɛ ti. ¹¹ Inɔc-kɔ dɛwɔlɔ wa dɛkɛtola Kanu da aSuyif fɛp, ɪc-tɔrɛs alan, inɔc-gbɛc ŋa kɛlɔmɛs tɛwɛ ta Yesu. Pɛc-tɛl' em nnɔ ŋayi mɔ, inɔc-bɛlɛs ŋa han sɛdare sɛcuru.»

Pol ɔlɔm kɛkafɛlɛ kɔn amera

¹² «It' ɛnasɔŋɛ dɔsɔk ndɛ indekɔ dare da Damas mɔ, kɛtam kɔ kɛsom ka abɛ a alɔŋnɛ apɔŋ. ¹³ Dan dɛc-fan kɛbɔp, Wɛbɛ Akripa, k'inɔŋk dɛndo dɔpɔ pɛwanɔkɛra mɛpɛ pɛnakɛl im kɔ afum akɔ sɛnasol mɔ. Pɛmot mɛpɛ pɛnayɛfɛ dɛkɔm mɔ, pɔc-mot pɛtas dec. ¹⁴ Kɔ sɛntɛmpɛnɛ fɛp fosu dɛntɔf, k'ine dim doc-lok' im cɛArame: «Sol,

Sol, ta ake tɔ mɛntɔrɛs em-ɛ? Pɛnjuc' am kɛbɛr tɛfan ta wɛbɛ kam.»

¹⁵ K'i'yif: «Wɛbɛ, an' ɔfɔ-ɛ?»

K'oluks' em: «In' ɔfɔ Yesu, nwe mɛna mɛyi kɛtɔrɛs mɔ. ¹⁶ Mba mɛyɛfɛ mɛcɛmɛ wɛcɛk wam kɛronj. Mɛcɛrɛ tes nte tɔsɔnj' em kɛwɛrɛr ɛm mɔ: Iyɛk-yɛk ɛm kɛyɔnɛ ka wɛbɛc kem, mɛyɔnɛ sɔ wɛtɔnjɛnɛ mes mɛkɔ mɛnɛnk nɔɔ iyi mɔ kɔ mɛkɔ indɛsɔ-wurɛr ɛm mɔ. ¹⁷ Indɛbanj ɛm afum am akanjɛ dɛwaca kɔ atɔyɔnɛ Suyif nda anjɛ indɛsom ɛm mɔ, ¹⁸ kɛkɔ-mɛpi njɛ fɔr. Nte tɔnsɔnjɛ njawur dɛkɛbump njatɛfɛrnɛ pɛwanjkɛra, njawur kɛtam ka Sentani njayi kɛtam ka Kanu disrɛ mɔ. Kɔ njalanj im-ɛ, njandɛsɔtɔ kɛnjɛnjɛ ka kiciya kɛnan, njasɔtɔ dɛkɛcɛmɛ afum dacɔ anjɛ njayɔnɛ aka Kanu mɔ.»

Pol oloku yɛbɛc yɔn

¹⁹ «Ti disrɛ, Wɛbɛ Akripa, iyenjkɛr fɛ kɛnɛnk nke kɛnyɛfɛ dɛrɛnc mɔ domp. ²⁰ Mba inacam kɛrɛsna afum aka Damas kɔ aka Yerusalem, kɛbɛp ka afum aka atɔf njɛ Yude fɛp hanj atɔyɔnɛ Suyif. Iloku njɛ kɛsɛkpɛr bɛkɛc njakafɛlɛ nɔɔ Kanu kɛyi mɔ, njayɔ mɔyɔ mɔtɔt mɛmɛ mɛnjɛmɛntɛr kɛsɛkpɛr kɛnan bɛkɛc mɔ. ²¹ Tante tɛnasɔnjɛ kɔ aSuyif njasumpɛr im ndɛ kɛlɔ kɛpɔnj ka Kanu disrɛ, njac-fanj kɛnim im. ²² Mba kɛbum ka Kanu kɛsɔnj' em kɛyi doru hanj mɛkɔ, injɔnɛ kɔ wɛtɔnjɛnɛ mes mɛmɛ nɔɔ awut kɔ abeki njayi mɔ. Ifɔloku nte o nte sayibɛ-e kɔ Musa njanatɔ-loku mɔ, ²³ kɛcɛrɛ a Krist endɛkɛkɛrɛ pɛcucanɛ, k'ɔyɔnɛ wɛyɛfɛ wɛcɔkɔ-cɔkɔ defɛ-ɛ, nkɔn endɛcam tɛta pɛwanjkɛra nɔɔ aSuyif kɔ atɔyɔnɛ Suyif njayi mɔ.»

Pol kɛfanj kɛn kɛsɔnjɛ Akripa kɛlanj

²⁴ Nte Pol ɔnjɛ-loku moloku mɛn mɛyɛcɛnɛnɛ mɔ, kɔ Fɛstus ɔnjɛkulɛrnɛ: «Pol cɛpɔ mɛtamnɛ fɛ? Kɛtɛkɛs kam kɛlarɛm kɛsɔnj' am kɛtɔ-tamnɛ.»

²⁵ Kɔ Pol oloku: «Daka o daka dɔyɔ f'em. Intamnɛ kɛnj, Wɛbɛ kem wɛlɛl, Fɛstus! Moloku ma kanjɛ kɔ molompɛnɛ m' iyi kɛloku. ²⁶ Wɛbɛ ɛnjɛrɛ mamɛkɔ fɛp, it' injɛlɛ mi kɛlanj disrɛ fɔr yɔn kirinj. Injɛrɛ a mɛnjɛrɛ

mes mamɛkɔ fɛp, bawo mɛnɛcɛpɛr fɔr ya afum kirinj. ²⁷ Mɛlanj sayibɛ-e ba, Wɛbɛ Akripa? Injɛrɛ bel-bel a mɛlanj njɛ!»

²⁸ Kɔ Akripa oloku Pol: «Kɔ mɛsɛp kɛbɛrɛnɛ pɛpic-ɛ, mɛnjɛsɔnj' em kɛyɔnɛ wɛlanj Krist.»

²⁹ Kɔ Pol oloku: «Tɔyɔnɛ fɔ ndɛkɛl kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, tekirinj, intola kɔ Kanu kɛwɛsɛ-ɛ, kɛyɛfɛ mɛna hanj akɔ njayi kɛcɛnkɛl im mɛkɔ mɔ, nɛyi pɛmɔ ina, mba ta gbɛkɛcɛ yayɛ yeyi ti dɛ.»

³⁰ Awa wɛbɛ ka atɔf, wɛbɛ ka sɛdɛrɛ sɛlarɛm, Bernis, kɛbɛp ka afum akɔ njanandɛ kɔ njɛ mɔ fɛp njayɛfɛ. ³¹ Nte njɛnjɛ-wur mɔ njac-lokɛnɛ: «Fum wɛkɛwɛ ɔyɔ fɛ nte o nte pɛmar padifɛ kɔ, kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ pɛbɛr kɔ dɛbili mɔ.»

³² Kɔ Akripa nkɔn oloku Fɛstus: «K'antam kɛsak fum wɛkɛwɛ pɛtɔyɔnɛ fɔ ewe wɛbɛ wɛka Rom-ɛ.»

27

Anjkɛkɛrɛ Pol Rom

¹ Nte antɔnjɛnɛ ɔnjɛ a sɛbɛkɛ debil kɛkɔ ka atɔf njɛ Itali mɔ, k'asɔnj Pol kɔ afum alɛma akɔ njanayi dɛbili mɔ wɛsɔdar wɛpɔnj wɛlɛma nwe njɛc-we Yuliyus mɔ. Wɛbum ka wɛbɛ wɛka Rom ɛnɛyɔnɛ, k'asom kɔ kɛkɛkɛs njɛ. ² Kɔ sɛmbɛkɛ dɛbil kɛyɛfɛ ka dare da Adaramit kɛkɔ ka cɛgbɛp ca Asi kɔ sɛnkɔ sɛpɛ. Aristarko wɛMasedon wɛka dare da Tɛsaloni ɛnɛyi su dacɔ.

³ Dɛckɔsɔk kɔ sɛmbɛrɛ Sidɔnj. Yuliyus nwe njɛc-yɔ Pol mes mɛtɔt mɔ, owosɛ kɔ kɛkɔ ndɛna anɛpɛ ɔn kɛkɔ-tɛnɛr njɛ kɛmar kɛlɛma. ⁴ Nte sɛyɛfɛ dɛndɔ mɔ, kɔ sɛsumpɛr kɛca ka Sipɛr bawo sɛnjɛ-gbɔfnɛ afɛf. ⁵ Nte sɛnjɛcali kɛba nke mɛnjɛ monjɛsut tɔf ya Silisi kɔ Panjɛli mɔ, kɔ sɛnkɔ sɛtɔr dare da Mira, atɔf njɛ Lisi. ⁶ Dɛndɔ kɔ wɛbɛ wɛsɔdar ɔsɔtɔ dɛndɔ abil njɛ njanɛkɔ-yɛfɛ dare da Alɛksandɛr kɛkɔ ka Itali mɔ, k'ɛmbɛk su njɛ disrɛ.

⁷ Mataka mɛlarɛm disrɛ sɛc-kɔt mɛtɛn dɛkɛba. Pɛcucca disrɛ pɔ sɛnɛdɛbɛp Sinidi, mba nte afɛf njɛnatɔ-wosɛ su kɛkɔ pɛbɔlɛ mɔ, kɔ sɛsumpɛr agbɛp njɛ atɔf njɛ Kret, kɔ sɛnjɛcɛpɛr Salmɔn.

kə ɲaŋɟbal malə mɛləpəs dəkəba nte tɔŋsɔŋɛ abil ɲɛberɛnɛ kəfoy mə.

Kəlonɛ ka abil

³⁹ Nte dec dəsək mə, abəc a debil ɲananɛpəl fɛ antɔf, mba ɲananəŋk kɛrɛrɛ, kə ɲaŋcɛm-cɛmnɛ kəcɔŋəs abil haŋ ɲabəp ki. ⁴⁰ Kə ɲasikəli aŋka kə yontor dəkəba, kə ɲasikələnɛ sɔ bənda ya yas nyɛ aŋc-gbɛkɛ abil mə. Kə ɲayɛkti abɛla abil dəkəro, kə afɛf ɲɛlɛk ɲa, kə ɲɔŋcɔŋəs abil kəca ka dəkɛrɛrɛ. ⁴¹ Mba kə ɲaŋkə ɲapət kɛrɛrɛ acir mɛrəŋ dacɔ, kə kəro ka abil kəmətne dɛsəŋc, ɲɛntam fɛ sɔ kəcɔŋnɛ kirinɟ. Kə yam yɔpɔŋ yender yosut abil ɲaŋaŋ kə ɲɛləsər ɲi tadarəŋ.

⁴² Kə asɔdar ɲaŋcɛm-cɛmnɛ kədif ka kɛlmani-e, ta wələma pəŋɛrəŋ pəyɛksər ɲa. ⁴³ Mba wəbɛ wəsɔdar nwe ɛnacɛm-cɛmnɛ kəmar Pol ta efi dəkəba mə, ɛyaməsər asɔdar kəyɔ ka tɛfaŋ taŋaŋ, k'oloku akə ɲanacərə kəŋɛrəŋ mə ɲanunɟkɛnɛ kətor dəkəba ɲaŋɛrəŋ nte tɔŋsɔŋɛ ɲapɛ kare mə. ⁴⁴ Afum aləpəs akə ɲandɛlɛk cəbam kə cəpom ca abil ɲaŋɛrəŋ ɲabəp ɲa dəndo kare. Kə afum fəp ɲampɛ kare, ali wəkin tes tɛnasɔtɔ fɛ.

28

Pol eyi Malit

¹ Nte səmpɛ ta tələm o tələm tɔsɔtɔ fum mə, k'aloku su a mokuru maməkə m' aŋwe Malit. ² Kə afum aka di ɲasumpər su bel-bel. Kə ɲaŋkɛkərə su kəkə-sayɛ nɛŋc ndɛ ɲanacəl tɛta wəcafən wəkə ɛnacop kətuf mə, kə kəfɛ. ³ Pol ɛnawɛtəs yaŋcan yələma nyɛ ɛnayı kəcəl dənɛŋc mə, mba tɛta pəwon, kə dɔf dowur yaŋcan disrɛ kə dɛndɛtərne kə dəkəca. ⁴ Nte aka atɔf ɲaŋəkə ɲanəŋk dɔf dɛdɛtərne Pol dəkəca mə, kə ɲalokɛnɛ: «Fum wəkawɛ tələma wədif afum əyənɛ, bawo ɛntɛp kəc-cafɛ dəkəba, mba Pəlompɔ powosɛ fɛ nkən kəyi doru.» ⁵ Mba kə Pol ɛwɛs abok ɲɛ dənɛŋc, ali ta pəŋcu kə-ɛ. ⁶ Afum akakə ɲac-kar a pəŋkə-kəf kə dənda abok ɲɛnadɛtərne mə, kə pəyənɛ fɛ ti-ɛ pətɛmpɛnɛ pəfi. Nte ɲaŋkar kə pəwon ta ɲaŋnəŋk tələm

o tələm tɔsɔtɔ kə mə, kə ɲasəkpər tɛcɛm-cɛmnɛ taŋaŋ, kə ɲaloku a kanu kə əyənɛ.

⁷ Kəfo kaŋkə kəsək antɔf ɲəpəŋ ɲɛnayı di ɲa fum wəbɛki wəpəŋ wəkə mokuru maməkə wələma, pəc-we kə Pubiliyu. Nkən ɛnasəŋ su dəkəyi dɔtɔt mata maas. ⁸ Papa ka Pubiliyu ɛnafəntərə ta ɛntamne-ɛ, fiba kə kupur yeyi kə. Kə Pol ɛmbɛrər kə, k'ontola Kanu, pəc-dɛŋɛr kə waca, k'ɛntaməs kə. ⁹ Ti disrɛ kə acu aka mokuru aləpəs akə ɲander sɔ, kə ɲa sɔ ɲantamne. ¹⁰ Kə aka dare ɲalɛləs su bel-bel, nte səndeyɛfɛ kəkə mə, k'asəŋ su ca yəkə pənamar su kəyɔ mə fəp.

Pol kəbəp kən Rom

¹¹ Nte səŋcɛpərənɛ yof maas mə, kə səsɔtɔ abil ɲɛ ɲeyɛfɛ dare da Aleksandər, kə ɲɛŋcɛpərənɛ dɛrəŋ mokuru ma Malit. Abil ɲaŋəkə ɲ' aŋc-we «Diyɔskur.» ¹² Nte səmbɛrɛ dare da Sirakus mə, kə səyi di mata maas. ¹³ Kə səyɛfɛ dəndo, səsolnɛ agbɛp kə səŋkə səsumpər dare da Resiyo. Kə afɛf ɲa kəca-kətɔt ɲeyɛfɛ dəkəkəsək, mata mɛrəŋ disrɛ kə səmbəp dare da Pusəl. ¹⁴ Difɔ sənabəp awɛŋc su aŋa alaŋ akə ɲanatola su kəyi di mata camət-mɛrəŋ mə. Təkət tante tɔ sənəkət kəbɛrɛ dare da Rom. ¹⁵ Awɛŋc su aŋa alaŋ a dare da Rom aŋɛ ɲanane tɛ tosu mə, ɲander kəfaynɛ su haŋ ndɛ makit ma Apiyus, kə ndɛ aŋc-we Dəkəyikiya Maas mə. Nte Pol ɛnəŋk ɲa mə, k'eyek-yekəs Kanu, k'ɛmbɛrɛnɛ sɔ kəcəp abəkək. ¹⁶ Nte səmbɛrɛ Rom mə, k'awosɛ Pol kəyi taciŋa kə wəsɔdar wəkə oŋc-bum kə mə.

Pol kəcam kən toloku tɔtɔt ta Kanu Rom

¹⁷ Nte mata maas mɛŋcɛpər mə, kə Pol ewɛ afum alɛl aSuyif aŋɛ ɲanayı Rom mə. Nte ɲambəpsɛnɛ mə, k'oloku ɲa: «Awɛŋc im aŋa, ali tes iləsərə fɛ afum asu, ali tes iləsər fɛ ta mes mosu mokur ma atɛm asu, mba ɲanasumpər im ndɛ Yerusalɛm kə ɲambɛr im aRom dəwaca. ¹⁸ Nte ayifət im mə, abɛ akakə ɲanafaŋ kəsək im, bawo ɲananəŋk fɛ nte o nte pəmar padif' em mə. ¹⁹ Mba

aSuyif ɲawose fɛ. It' enasɔŋ' em kəwe kiti ka wəbe ka tɔf ya Rom fəp ta ifaŋ kəboŋce afum em tes-ɛ. ²⁰ Tes tatəko tɔsɔŋe nte ifaŋ kənəŋke nu, isɔŋe nu ti kəcərə mɔ, bawo teta kəgbəkər amera ka afum a Yisrayel kəsɔŋe nte amber im gbekce yaye mɔ.»

²¹ Kɔ afum alɛl a Rom ɲaloku kɔ: «Ali areka ɲɛfɛt ɲin səsɔtɔ fɛ kəyɛfɛ atɔf ɲa Yude tetam. Ali awɛŋc su aŋa wəkin ender fɛ pəlɔku su pɛlɛc pam. ²² Mba səfaŋ fɔ sən' am kəlɔk-lɔku mənə yati təkɔ mənɔcem-cɛmnɛ mɔ, bawo sənɔcərə a kəgbəkəlɛnɛ kəyi mofɔ fəp teta kəgba nke məyi mɔ.»

²³ Kɔ ɲamboc tataka, kɔ nte dəsək dadəkɔ dəmbəp mɔ alarəm ɲander nda Pol kəcəŋkəl kɔ. Kɔ Pol ɛŋc-mentər ɲa kəsək pɛs kitabu disrɛ mes ma dəbe da Kanu fəp, kəyɛfɛ sariyɛ sa Musa kəbəp yecicəs ya Sayibɛ-e. Kəyɛfɛ bət-bət haŋ dɔfɔy kɔ Pol ɛŋc-sɛp kəsɔŋe ɲa kəlan teta Yesu. ²⁴ K'ɛŋkafəli afum alɔma kəlan təkɔ ɔŋc-lɔku mɔ, mba alɔma ɲanalan fɛ ti. ²⁵ Nte afum ɲaŋc-sakətɛnɛ kəgbəkəlɛnɛ disrɛ dəndo ɔŋc-lɔk-lɔku mɔ, kɔ Pol endɛŋər nte gbəcərəm: «Amera ɲecempi ɲa Kanu ɲenalok-lɔkər atem anu bel-bel, dəyecicəs yecempi ya aŋnabi Esayi,

²⁶ nte t' ɛnaloku:
«Məkɔ nnɔ afum akanɛ ɲayi mɔ,
məlɔku:

Nəndewon kəcəŋkəl, mba nəfɔdene!
Nəndewon kəgbətɛ, mba nəfɔdenəŋk!

²⁷ Bawo bəkəc ya afum akanɛ
yɔfɔtam kəne,
ɲantaŋ ləŋəs, kɔ ɲamɛp fɔr.
ɲac-nesɛ kənəŋke fɔr yaŋan,
ɲac-nesɛ kənɛnɛ ləŋəs yaŋan.
ɲac-nesɛ kəcərənɛ mes bəkəc yaŋan.
ɲac-nesɛ kəlɔksərn' em nte tɔŋsɔŋe
itaməs ɲa mɔ.»

²⁸⁻²⁹ Nəcərə a kəŋaŋnɛ ka Kanu kanke atɔyɔnɛ Suyif ɲ' anakɛrɛ ki, ɲa ɲandɛcəŋkəl ki.»

³⁰ Kɔ Pol eyi kəbɔ kəŋkɔ ɔŋc-sɔŋ kəway mɔ meren mɛrəŋ, difɔ akɔ ɲaŋc-faŋ kənəŋk kɔ mɔ fəp ɲaŋc-bəp kɔ.

³¹ Pol pəc-cam dəbe da Kanu, pəc-təksɛ afum teta Wəbe Yesu Krist kəlan fəp disrɛ, ali tes ta ayamsər kɔ-ɛ.

Sak An'ɔ Sak ɔyɔnɛ-ɛ, t'ake tɔ pɛmar pakaraŋɛnɛ areka ŋɔn-ɛ?

Areka ŋɛfɛt ŋaŋɛ ŋɔyɔnɛ yecicɛs ya moloku ma Kanu, nŋɛ alaŋ a Krist ŋambɔtɛr kɛkaraŋ doru dandɛ fɛp mɔ. Wɛnc ka Yesu, Sak, ɛnacicɛs ŋi nte tɔŋsɔŋɛ alaŋ aka Krist ŋacɛpɔs bɛkɛc yaŋan, ali tɔyɔnɛ a ŋanayi dɛpɛcucɛ. AKresi ŋaŋkule «Sak», aHebɛru ŋa ŋakule «Yakuba». Tewe tin tayi tɔ.

Sak ɛnayɔnɛ wɛbɛki wɛlɛl acɔkɔ-cɔkɔ a kɛlɔŋkanɛ ka alaŋ nde Yerusalem dacɔ. Dɛndo Yerusalem Sak ɛnayi, nte kɛbɛpsɛnɛ kɛpɔŋ ka abɛki kɛnacɛpɛr mɔ. K'ɛmar Paul kɔ Barnabas kɛsɔtɔ ka moloku kɔ mɔkɔt mɔtɔt nte ŋanagbɛkɛlɛnɛ kɔ aSuyif alɔma teta kɛkɛnc ka atɔyɔnɛ Suyif mɔ. Antam kɛnɛŋk mes mamɔkɔ nde buk ba Yɛbɛc ya Asom a Yesu disrɛ, sapitɛr 15.

Nnɔ areka ŋaŋɛ disrɛ, Sak ɛnacɔŋɔs alaŋ a Yesu nte tɔŋsɔŋɛ ŋamentɛr kɛlaŋ kɛŋan kɛtɔt dɛmɔyɔ mɔtɔt mɔ. ɛnatɔkɛ alaŋ tɔkɔ pɛmar ŋatam kɛsumpɛr kɛlaŋ kɛtɔt kɔ dinɛ dosoku nde Kanu kɛmbɔtɛr mɔ.

Sak ɛnaloku alaŋ a ŋakɛmbɛrɛnɛ kɛbɔtɛr ka mes ma doru, k'ɔlɔm tin tin tɔkɔ tɔyɔnɛ kɛbɔtɛr ka Kanu kɔ kɛbɔtɛr ka afum alɔma mɔ.

Itɔ areka ŋa Sak nŋɛ ŋeyɛŋkɛs alaŋ bɛkɛc haŋ mata mosu mamɛ ayi mɔ.

Sak

Kɛyif

¹ Ina Sak, wɛcar ka Kanu kɔ Mariki Yesu Krist, incicɛ nu areka ŋaŋɛ nɛna afum a Kanu cusuŋka wɛcɔ kɔ mɛrɛŋ (12) aŋɛ ŋasamsɛr doru mɔ, inyif nu!

Kalaŋ kɔ kɛcɛrɛ

² Awɛnc'im aŋa alaŋ, kɔ nɛncɛpɛrɛnɛ pucucɛ pɔlɔm-ɛ, nɛcɛm-cɛmɛnɛ pi pɛbotu disrɛ, ³ bawo nɛncɛrɛ kɔ kɛlaŋ kɛŋcɛp kɛwakɛs fɔr kirinɛ-ɛ, kɛŋsɔŋ kɛkar kɛbol-bolu. ⁴ Mba pɛmar kɛkar konu kɛbol-bolu kaŋkɔ kɛtesɛ,

kɛlɛpsɛr sɔ, nte tɔsɔŋɛ nu kɛbɛk kɛbɛk dɛm ta nte o nte tɔŋbut kɛlaŋ konu mɔ. ⁵ Mba kɔ afum alɔma ŋayi nu dacɔ aŋɛ kɛcɛrɛ kɛkɔt kɛmbut mɔ-ɛ, pɛmar ŋa ŋatola ki Kanu, ɛndɛsɔŋ ŋa ki. Bawo Kanu kɛmpocɛ afum fɛp abɛkɛc ŋɔtɔt ta kɛnal'am-ɛ. ⁶ Mba mɛnɛ mɔtola Kanu kɛlaŋ disrɛ ta kɛlaŋ kam kɛmbut-ɛ! Bawo mɛna nwe mɛntolanɛ kɛnɛsɛrɛnɛ disrɛ mɔ, mɔyi pɛmɔ yam ya dɛkɛba, nyɛ afɛf ŋɛnyɛkti ŋɛwɛn kɛsɛk mɔ. ⁷ Ta fum wɛkakɔ pɛcɛm-cɛmɛnɛ kɛsɔtɛr paka mpɛ o mpɛ yopocɛ yɔn dacɔ, ⁸ bawo fum wɛkakɔ ɔntɛmpɛr fɛ tɔyɔ tin, ɔfɔcɛrɛ dɔpɔ ndɛ o ndɛ ɔŋsumpɛr dɔyɔkɔt yɔn mɔ.

Wɛka daka kɔ wɛtɔyɔ daka

⁹ Pɛmar wɛnc kosu wɛlaŋ wɛtɔyɔ daka pɛpus, bawo Kanu kɛndɛpɛnɛ kɔ. ¹⁰ Pɛmar wɛka daka pɛpus, bawo Kanu kɛndɛtorɛ dɛkɛcɛmɛ dɔn, ɛndɛkɔ-cɛpɛr pɛmɔ pɛlɛŋk pa dɛkulum. ¹¹ Kɔ dec dowur-ɛ, nne yowon yowosɛs yika, yɛlɛŋk ya yi yɛtɛmpɛnɛ, dɛtes da yi dɛsɔlɛ. Itɔ pɛyi sɔ wɛka daka, ɔŋsɔlɛ dɛmosumpɛr-sumpɛr mɔn.

Pucucɛ kɔ mɛwakɛs

¹² Pɛbɔt fum nwe ɛmbɛr mɛwakɛs mɔ! K'ancɛrɛ kɔ dɛkɛcɛmɛ dɔtɔt-ɛ, ɔŋkɔ-sɔtɔ kɛway kɛtɔt ka kiyi kɛn doru nke Mariki ɛnasɔŋ temer kɛsɔŋ afum aŋɛ ŋambɔtɛr kɔ mɔ. ¹³ Ta nwe o nwe pɛwakɛs pɛlɛc mpɛ mɛfan mɔn mɛndɛlinɛrɛnɛ kɔ mɛc-pɛnɛ kɔ abɛkɛc a pɛlɔku: «Kanu kɛwak kɛsɔŋ'em kɛciya,» bawo afɔtam kɛsɔŋɛ Kanu kɛciya, kɔ nkɛn Kanu kɛfɔsɔŋɛ fum o fum kɛbɛrɛ kiciya disrɛ. ¹⁴ Mba nwe o nwe mɛfan mɔn mɛlɛc mɛŋlinɛrɛnɛ kɔ kɛwakɛs kɛyɔ tes tɛlɛc, mɛc-pɛnɛ kɔ abɛkɛc. ¹⁵ Kɔ mɛfan mɛlɛc mɛmbɛkɛs-ɛ, mokom kiciya, kiciya kɛbɛkɛs kɛkom defi. ¹⁶ Awɛŋc'im aŋa aŋɛ imbɔtɛr mɔ, ta nɛwosɛ a pɛtiŋkɛr un, ¹⁷ bawo kɛpocɛ kɛtɔt kɔ kɛtɔŋnɛ nke o nke dɛrɛnc kɛŋyɛfɛ. Kanu Kas nke kɛlɔmpɛs yomɔtɛr-mɔtɛr ya dɛrɛnc mɔ, otɔrɛ ki, nkɛn Kanu nke kɛntɔsɛkpɛr ali kɛmɛpɛr ka fɔr mɔ.

18 Bawo tatoko t'enafan ti k'onkome su so ta meran toloku ta kance, nte tansane payane yebanes yocoko-coko ya yolompas yon daco ma.

Mene fum watat payo mayo matat!

19 Nacare tantε bel-bel awenc'im anja: Pamar nwe o nwe pacelak kacankal, ta pabelkar kalok-loku, pac-won katele ko, 20 bawo metele mafosan kalomp for ya Kanu kirin. 21 Nalinne payik-yik fap ko mes melec fap mme nac-yo ma, nabanε waca meran toloku nte anatap nu. Toloku nte tentam kayac kayi konu doru ma. 22 Nacame toloku daran, ta nayone acankal gbacaram anε nantinkarne ma! 23 Nwe o nwe edecankal toloku ta ankot ti ma, owurenε fum nwe endemomanne karo demem ma. 24 K'elip kamomanne bel-bel-ε, pako, papelarne katana alulu* nan toko neyina ma. 25 Mena nwe mankokce sariye setanne setat nse sasikli afum ma, masumpar si bel-bel, bafε mayone wacankal ka si gbacaram nwe empelar ma de, mba wacankal nwe encame mes mayo matat ma si daran bel-bel ma. Pabat fum nwe encame si daran ma. 26 Ko fum encem-cemne kayone waka dine ta enkbearne kaloku-loku-ε, abekac nan neyi kenempas, dine don dasak fe. 27 Dine dosoku nde dontayo ali tebelak ta pabir-bir nde for ya Kanu Papa kosu kirin ma dayone nte: Nεgbekare awut anε akere ko akas anja nafi ma, ko aran anε awos anja nafi ma dapucuca panan. Nεkbearne mes melec ma doru fap.

2

Ta nacamene fum

1 Awenc'im anja, ko nalan Mariki kosu Yesu Krist nwe debeki don dembek mo-ε, ta nacamene afum! 2 Ko fum embere nde kalo ka dakatola donu Kanu paberne kurunde ka kema datelar paberne yamos yatat, walama watayo daka so pabere paberne yamos yelec-ε, 3 nan kafali for nno waberne yamos yatat eyi ma. Naloku ko:

«Mena, mende nno dacam datat nde!» Mba naloku watayo daka: «Mena, macame nde», ko payone fe ti-ε, naloku ko: «Mende nde datεgbekale pako.» 4 Ko nayo tatoko-ε, bafε nambocne tatoko kiti ba? Pamar fe nu kayo ti! 5 Nεcankal awenc'im anja anε imbatar ma: Kanu kayek-yek atayo daka doru dandε nte nantam kabek kalan ma, nasoto ke ka debε da Kanu nke enason temer kason anε nambatar ko ma. 6 Mba nana, nafar-faras atayo daka! Bafε aka daka akako nantaras un, bafε na nankekare nu dabe kaka-caner nu ba? 7 Bafε na nanlamas tewe tatat ta Mariki ba? 8 Ko payone a nacame sariye sa abε daran pamε toko yecias yosoku yoloku ti ma: Mabatar wenc am pamε mana sarka-ε! Ko nayo nte, nayo bel-bel. 9 Mba ko nancamene afum-ε, nanciya tem tatoko, sariye samar kasumpar un aciya, bawo nalelas fe si. 10 Ko fum encame sariye fap daran mba paciya toloku tin gbon ta si-ε, sariye samar kasumpar'am bawo malelas fe si fap. 11 Bawo nwe enaloku: «Ta masumpar dalako!» ma, enaloku so: «Ta madif fum!» Ti disre, ko masak kasumpar dalako mba madif fum-ε, pamar sariye sasumpar'am, bawo malelas fe si. 12 Pamar nalok-loku ko nayo pamε afum anε anko-kitine sariye nse sason afum akako kasikale ma. 13 Afodeko-yone nanofor fum nwe antayone ako nanofor ma, bawo nanofor detam kiti.

Kalan ko mayo

14 Ake dakacame do tatoko dayo-ε, awenc'im anja, fum kac-loku: «Ilan» mba k'onto kac-mentar ti damayo matat-ε? Kalan kanko kantam kayac ko ba? 15 Ko wenc'am warkun ko payone fe ti, wenc'am waran payi ta yo yamos, ta yo yeri yon ya dasok-ε, 16 mba ko nalembearne na: «Kanu kasole nu! Kanu kason nu yamos yatat! Kanu kason nu yeri yelaram!» ta nason na ca yoko yombut na mo-ε, ake dakacame do tayo-ε? 17 Ito kalan nke kantamentarne dames mayo matat

* 1:24 «Alulu» = «andulu»

mə kəlanj kəfi kə kəyənɛ. ¹⁸ Mba fum wələma pəloku: «Məna məyɔ kəlanj, kə ina iyɔ mes məyɔ mətət.» Ina ic-yif ɲa: «Məmentər'im cəke cə kəlanj kəntam kəyi ta mes məyɔ mətət meyi-ɛ. Kə pəyənɛ ina-ɛ, dəmes məyɔ mətət mem inmentər kəlanj.» ¹⁹ Məna məlanj a Kanu kin kə. Məyɔ ti bel-bel. Itə yənk yelanj sɔ, mba yeyi kəyikcənɛ kənɛsɛ. ²⁰ Məntamne fɛ ba? Məfanj kəcərə, a kəlanj nkɛ kəntəsɔl kə mes məyɔ mətət mə kəyɔ fɛ dəkəcəmɛ ba? ²¹ Ak'enasənɛ Kanu kələm bembə bosu Abraham wələmpu-ɛ? Teta mes mən məyɔ, bawo ɛnasənɛ wan kən Siyaka nde denjbip teta kəlonɛ. ²² Mənənk kəlanj kən kə mes mən məyɔ mətət mənəsumpərənɛ: Dəmes məyɔ mətət kəlanj kənmentərne kənaləpsər teta təyɔ tən tətət təkə ɔyɔ mə. ²³ Tante tə yecicəs yenalare, kəc-loku: «Abraham ɛnalə Kanu, kə Kanu kələm kə wələmpu teta kəlanj kən.» K'awe kə wanapa ka Kanu. ²⁴ Nənənk ti ɔj, Kanu kəfənənk dolompu da fum teta kəlanj kən gbəcərəm, mba kəməmən sɔ mes mən məyɔ mətət. ²⁵ It'ɛnayi sɔ teta Rahabu wəran wəyama-yama, bafɔ dəmes mən məyɔ mətət Kanu kənaləm kə wələmpu, nte wəran nwe ɛnabanj asom aka Yisrayel mə, k'ɛnkafələ k'ementər ɲa dəpə dələma mə ba? ²⁶ Itə pəyi sɔ dis nde dəntəsɔl kə ni mə defi, kəlanj nkɛ kəntəsɔl kə mes məyɔ mətət mə kəfi.

3

Kəcəmbər temer

¹ Awənc'im aɲa, ta nəwosɛ kələ kəyənɛ ka atəkɛ, bawo sənə aɲɛ səntəkɛ mə, andəkə-bocɛ su kiti nkɛ kəndəkə-yənk kətəs ka afum alpəs akə mə. ² Anciya fəp fosu məyɔ mələrəm. Kə fum ɔntə kəc-ciya dətəkə ɔɲloku mə, fum wələmpu ɔfɔ, nwe ɛntam kəcəmbər dis dən fəp təkə ɛɲfanj mə. ³ Aɲgbəməs fələs fɛc dəcusu nte tənɔsənɛ yecəmɛ tɛfanj tosu darənɛ mə, antam kəsɔlɛ dis dayi fəp. ⁴ Nəcəm-cəmne sɔ cibil cəpənɛ: Kə afɛf ɲəpənɛ ɲewɛn ci-ɛ, ɲas ɲɛfɛt ɲɛɲkafəli ɲi, wəgbək

pəkəkərə ɲi nnə o nnə ɛɲfanj mə. ⁵ Temer sɔ, paka pɛfɛt pə pəyənɛ dərɛs, mba pəntam kəpus kəyənɛ ka paka pəkə pənɔsənɛ mes məpənɛ kəyɛfɛ mə. Nəcəm-cəmne nɛnc dɛfɛt ndɛ dɛntam kəcɔf kulum kəpənɛ mə! ⁶ Temer ta fum sɔ nɛnc dɔ! Paka pɛlɛc pə mpe peyi su dərɛs mə, pi pənɔyik-yikəs dis dosu fəp. Pi pɛndikəc nɛnc da ya-hanama kəyi kosu doru fəp. ⁷ Fum ɛntam kəcəmbər sɛm ya doru tɛfanj tən: Sɛm ya dop fəp, bɛmp, yɛlɛɲɛ-lɛɲɛ kə sɛm ya dəkəba. Ayi kəcəmbər sɛm ya doru fəp tɛfanj ta fum, k'ɛncəmbər yi tɛfanj tən. ⁸ Mba fum ɔfɔtam kəcəmbər temer tɛfanj tən: Paka pɛlɛc pə kə peyi kəkafələ-kafələ tɛm fəp, pɛlare məkəl* tɛp mme mənɲɛdif mə. ⁹ Pi pə sənkor-korɛ nwe ɔyənɛ Mariki kə Papa mə, mba sɔ pi pə səntolanɛ pɛlɛc afum aɲɛ Kanu kələmpəs ɲawurɛnɛ kə nkən mə. ¹⁰ Moloku ma kəkorkoru kə ma kətolanɛ awənc'im aɲa pɛlɛc kusu kin kanjɛ kə moɲwur. Awənc'im aɲa, pəmar fɛ teyi tətəkə de! ¹¹ Kələmp kin kəfəsənɛ domun dobotu kə dodokət. ¹² Awənc'im aɲa, akomp ɲeyi nɲɛ ɲɔɲkom mənəmbənc mə ba? Kə pəyənɛ fɛ ti, alemnɛrə ɲɔɲkom comp ba? Kələmp ka domun dobotu kəfɔtam kəsənɛ domun dobotu.

Kəcərə nkɛ kəyɛfɛ dərɛnc mə

¹³ Fum eyi nu dacɔ nwe ɛncəm-cəmne kəsək domp, pəyɔ sɔ kəcərə kəkət mə ba? Pəmar wəkəkə pəmentər ti dəmes mən mətət mɔsumpər, pəbətɛ mi amera kə kəcərə kəkət. ¹⁴ Mba kə nənəmpər bəkəc yɛlare kəraca kədokət kə amera ɲa kələknɛ-ɛ, nəsak kəpusɛ kəcərə konu mes, nəc-yɛmsɛnɛ kance. ¹⁵ Kəcərə kəkət kanjɛ bafɔ dərɛnc kəyɛfɛ, mba nnə dəntɔf kanjɛ kəyɛfɛ dəkəcəm-cəmne ka fum kə ka yənk. ¹⁶ Bawo nnə o nnə kəraca kə amera ɲa kələknɛ ɲɛɲyi mə, pəyama-yama kə məyɔ mɛlɛc fəp mənɲi di. ¹⁷ Mba kəcərə kəkət nkɛ kəyɛfɛ dərɛnc mə, kənɔɲkɛnɛ kə kəncemp, kə

* **3:8** məkəl = məkən

teyefe danda ko kayo poforu, derenc, kacankal moloku ma afum, kala nanofar ko moyo matot, kafoyer fum, kafotensar fum kabot. ¹⁸ Pamo fum nwe ombof menjben matot dantof k'osoto yetel yotot mo, aten poforu ane nambaf poforu disre mo, nandesoto yetel ya dolompu.

4

Kabotar ka caya doru

¹ ¹ Deke kawar kalarar ko deke kagbeklene kalarar kanyefe nu dace-e, ko pantoyone damefan melac mme monsutene dis donu fap disre mo? ² Nefan ta nasoto-e. Nadif fum, ko nayone afum karaca, mba nafotam kasoto nte o nte. Naberene kacop kalarar ko kawar kalarar, mba nayo fe, bawo nantola fe Kanu. ³ Nantola Kanu ta nasoto-e, bawo bakac yelac yo nantolane, nte tonsone natam kasoto kalasar-lasar teta mefan monu mo. ⁴ Asumpar dalako! Nancare fe a kayone wanapa ka doru dande kayone watarene ka Kanu ba? Mena nwe manfan kayone wanapa ka palec pa doru mo, masone kayone ka watarene ka Kanu. ⁵ Yecias yosoku yolok-loku fe samne, kac-loku: «Efan han ko amera nje enaber su mo nembas ko.» ⁶ Mba kamar ka kabot amera nke ason su mo kambek, ito Yecias yoloku: «Kanu kantefarne alekne, mba atalekne no Kanu kansan kamar ka kabot kon amera.» ⁷ Ito pamar nanyi Kanu daran, ko nayanjar njanj njelec sabomp-e, nenjeksar nu pabole. ⁸ Nalotarne Kanu, ki so kanjotarne nu. Nasokasne waca nana aciya! Masokasne abakac mena nwe o nwe mantotampar pecem-cemne pin mo! ⁹ Nananne telar kayi konu pucuca, nande kabal ka pi, nabok! Kasel konu kasakpar kayone nu kabok ka kabal, pabotu ponu payone nu kamancne. ¹⁰ Natore banca nno Mariki eyi mo, k'endepene nu.

Ta mayemene wenc am walan

¹¹ Awenc'im ana, ta nayemsenene! Nwe enyemene wenc, ko payone fe ti-e, pakiti ko mo, sariye s'eyi kayemene, sariye s'eyi kakiti. Ko mankiti sariye, ta mayone fum nwe encame si daran mo-e, waboc kiti ka si mayone. ¹² Bawo Kanu sona kasan su sariye, ki kantam kaboc kiti. Kanu sona kantam kayac, ko payone fe ti-e, kamalak. An'o mena mayone on-e, mena nwe mankiti wande kam mo?

Ta malekne

¹³ Nacankal'im, ndekal on nana ane nanjoku: «Moko ko payone fe ti alna dare nde do sanjo, sako-ceporene di teren tin, sanjo-camas, sasoto pasam pelaram.» ¹⁴ Ta nancare toko doru donu denyi nu alna mo! Doru donu doworene kibi nke kantuf tem tepic kasake so mo. ¹⁵ Mba nte to pamar naloku: «Ko Mariki efan ti-e, sanji doru, sayo nte ko payone fe ti-e toko.» ¹⁶ Mba nayek-yekasne ko nalom. Kalom fap mes melac mo kayone. ¹⁷ Ko fum encare toko anjo patot ta anjo pi-e, wakako yo tes telec.

5

Kaberne ka aka daka

¹ Ndekal on nacankal'im, nana aka daka! Nabok nasone-sone teta pacuy mpe pendebap nu mo! ² Daka donu dente, yet yosam yamos yonu. ³ Kema konu ko gbeti bonu yosumpar marka. Marka mme manjo-yone sede nse sandeko-sumpar nu kiti mo, marka mac-sam dis donu pamo nenc mo. Mataka melpas mame nawetas daka. ⁴ Nananj! Kaway nke nanagbok abace anu dale mo, kankule. Kabokene ka atel anu kanko kabere Mariki ma asodar a darenc dalenas. ⁵ Nanceporene doru donu kasoto daka delaram disre ko nanjeparer tafan tonu. Bakac yonu yenanembare pamo nte asone pasol yeri petaf teta dasak nde anjo-fay pi mo. ⁶ N楠aboc kiti nasone padif fum walompu, nwe antogbekal nu mo.

Kakar ko katola

⁷ Nananne nakar awenc'im ana alan, han Mariki pac-der. Nananj

təko wəbifti dale ɛŋkar yetel yətət ya antəf mə: Ǝncərə a mənə wəcafən ka mələfə kə wəka dərən delpəs pətuf kərəsna. ⁸ Nəna sə, nəŋaŋne nəkar, nəyənək bəkəc, bawo kəder ka Mariki kələtərne. ⁹ Ta nəbokərəne, awənc'im aŋa alaŋ, nte tənsoŋe ta Mariki ɛŋkiti nu mə. Wəkiti ɔlətərne, pəmbəle fə sə pəberə! ¹⁰ Awənc'im aŋa alaŋ, nəcəm-cəmne sayibə-e aŋe ŋanalok-loke tewe ta Mariki mə. Nətubucne kəkar kəbol-bolu ka aŋe ŋanabər pucuca mə. ¹¹ Nənəŋk təko səntam kəloku a pəmbət aŋe ŋanabər pucuca mə. Nənane pac-loku kəkar kəbol-bolu ka Yobu, nəncərə təko Mariki ɛnayəne kə telpəs mə. Mariki ɛla nənəfər k'əmbət amera. ¹² Pənaŋkane, awənc'im aŋa, ta nədermə darenc, ta nədermə antəf, ta nəderəm kəderəm nke o nke. Mba «Ey» ŋonu ŋəyənə «Ey», «Ala» ŋonu ŋəyənə «Ala», nte tənsoŋe ta nəntempənə kiti dəntəf mə. ¹³ Fum eyi nu dacə nwe eyi pəcuca mə ba? Pəmar pətola Kanu. Fum eyi pəbotu nu dacə ba? Pələŋəs

kəkor-koru. ¹⁴ Fum wətətamne eyi nu dacə ba? Pəmar fum wəkako pəwe abeki a kələnkanə ka alaŋ, ŋatola Kanu tetən, ŋabəy kə moro mepic dərəmp tewe ta Mariki. ¹⁵ Kə fum ontola Kanu kə kəlaŋ-ɛ, kətola kən kəndesəŋe wətətamne kətamne. Mariki ɛnyekti kə pəcəmbər, k'ɛnayə mes mələc-ɛ, Kanu kəndəŋaŋnənə kə mi. ¹⁶ Nəsəksərəne kiciya konu, nətolanənə, nte tənsoŋe nətamne mə. Kətola ka fum wəlompə kəyə fənəntər nfe fəntam kəsəkpər mes mə. ¹⁷ Eli fum ɛnayi pəmə səna. Pəc-tola pəyənki fəp wəcafən kətəder, kə wəcafən ɔntətuf haŋ meren maas kə yof camət-tin. ¹⁸ Kə Eli ontola sə Kanu, kə wəcafən ontuf sə, kə antəf ŋəsəŋ sə yokom. ¹⁹ Awənc'im aŋa, kə wəkin ɛŋgbaymə kance-ɛ, wələma ɛntam kələnənə kə pəsəlnənə kə dəpə da kance. ²⁰ Wəkako pəcərə nte: Nwe ɔŋsolnənə wəciya dəpə da Kanu mə, ɛndeyac kə defi, pəkufun mes mələc mələram.